

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1997-1998

11 juni 1998

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

**– van de heren Karel De Gucht, Patrick Lachaert en André Denys –
betreffende de toekenning en het beheer van de scheepskredieten**

HOORZITTINGEN

VERSLAG

**namens de Commissie voor Werkgelegenheid en Economische Aangelegenheden
uitgebracht door de heren Leo Cannaerts en Jean-Marie Bogaert**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Robert Voorhamme.

Vaste leden : de heren Leo Cannaerts, Paul Deprez, Johan De Roo, mevrouw Trees Merckx-Van Goey, de heer Eddy Schuermans ;

de heren Karel De Gucht, Jacques Laverge, Didier Ramoudt ;

de heren Carlos Lisabeth, Jef Sleenckx, Robert Voorhamme ;

de heren Emiel Verrijken, Frans Wymeersch ;

de heer Jean-Marie Bogaert ;

de heer Jos Stassen.

Plaatsvervangers : de heren Joachim Coens, Jos De Meyer, mevrouw Mia De Schamphelaere, de heer John Taylor, mevrouw Riet Van Cleuvenbergen ;

de heren Louis Bril, André Denys, Dirk Van Mechelen ;

de heren Freddy De Vilder, Fred Dielens, Jacky Maes ;

mevrouw Marijke Dillen, de heer Jan Penris ;

de heer Chris Vandenbroeke ;

de heer Jos Geysels.

Nam eveneens deel aan de discussie : de heer Patrick Lachaert.

Zie :

905 (1997-1998)

– Nr. 1 : Voorstel van resolutie

INHOUD

Blz.

A. HOORZITTING IN BESLOTEN VERGADERING OP 12 MAART 1998	9
I. STANDPUNT VAN DE COMMISSIE VOOR HET BANK- EN FINANCIWEZEN (CBF) OVER DE INFORMATIEVERSTREKKING DOOR VERANTWOORDELIJ- KEN EN PERSONEELSLEDEN VAN BANK- EN KREDIETINSTELLINGEN EN OVER HET BEHEER EN DE OPVOLGING VAN HET KREDIETRISICO BIJ KRE- DIETINSTELLINGEN	9
(Tekst gepubliceerd met instemming van de Commissie voor het Bank- en Financiewezen)	
DEEL I:	9
I. HET BEROEPSGEHEIM VAN DE BANKIER : EEN DISCRETIEVERPLICHTING .	9
II. UITZONDERINGEN OP DE DISCRETIEPLICHT	10
1. Overzicht van de uitzonderingen	10
2. De discretieplicht t.a.v. de gerechtelijke overheden in strafprocedures, in burgerlijke en handelsprocedures	12
2.1. In strafzaken	12
2.2. In burgerlijke zaken	12
DEEL II : GOEDE BANKPRAKTIJKEN INZAKE HET KREDIETBEDRIJF	12
INLEIDING	12
I. STRATEGIE INZAKE KREDIETRISICO	13
1. Rol van de vennootschapsorganen	13
2. Kredietrisicobeheersing en limieten	14
2.1. Risicoconcentratie	14
2.2. Activiteitslimieten	14
2.3. Risicolimieten	14
3. Rentabiliteit	15
II. KREDIETSELECTIE	15
1. Kennis van de cliënt	15
2. Terugbetalingscapaciteit	16
3. Bijhouden en opvolgen van de omloop	16
4. De organisatie van het selectie- of beslissingsproces	16

III. KREDIETOPVOLGING	16
1. De opvolging en geregelde herziening	17
2. De boekhoudkundige verwerking van kredieten	17
3. De opdrachten van de auditors	17
3.1. Interne auditor	17
3.2. Externe auditor	17
IV. BESLUIT	18
II. VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN MET ANTWOORD VAN DE COMMISSIE VOOR HET BANK- EN FINANCIWEZEN	18
1. Het beroepsgeheim van de bankier : Een discretieverplichting	18
2. Uitzonderingen op de discretieplicht	19
3. De kredietverlening	19
4. De opdrachten van de interne auditor	20
III. HOORZITTING MET DE NMKN-DELEGATIE OP 12 MAART 1998	21
1. Inleiding	21
2. Afbakening van het dossier	21
2.1. In de tijd	21
2.2. Welke kredietdossiers	21
3. De scheepskredietendossiers	22
3.1. Het ABC-Containerlines-dossier	22
3.1.1. De rol van de NMKN m.b.t. de inpandname van de DuPont de Nemours-con- tracten	22
3.1.2. De opzegging van de scheepskredieten, het bod van de firma Bonder Inter- national, het fiscaal probleem en het faillissement van de groep Rosenfeld ...	24
IV. VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN MET ANTWOORD VAN DE NMKN MET BETREKKING TOT HET ABC-CONTAINERLINES-DOSSIER	27
1. Het bod van de firma Bonder International, het probleem en het fiscaal bezwaar van taxatie van een buitengewoon resultaat door schuldkijschelding, het faillissement van de groep Rosenfeld en de naleving van de goede bankpraktijken door de NMKN bij de kredietopvolging en het pand	27
2. De betrokkenheid van andere bevoegdheidsniveaus en de werking van de Interministe- riële Werkgroep	47

V.	UITEENZETTING DOOR DE NMKN OVER DE SCHEEPSDOSSIERS PETREL EN PELICAN – DOSSIERS VAN HET FAILLISSEMENT VAN OFF SHORE EUROPE MET VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN EN ANTWOORD VAN DE NMKN	49
–	De door het Vlaamse Gewest uitgekeerde rentesubsidies – Petrel en Pelican	49
B.	HOORZITTING MET DE NMKN-DELEGATIE IN BESLOTEN VERGADERING OP 2 APRIL 1998	56
I.	UITEENZETTING VAN DE NMKN OVER HET KABELLEGGERSCHIP DISCOVERY MET VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN EN ANTWOORD VAN DE NMKN-DELEGATIE	56
1.	Historiek van het kabelleggerschip Discovery, het probleem van de "novation agreement" en de verhuring van de Discovery aan Stolt Comex Seaway	56
–	Het probleem van de "novation agreement"	56
–	De overdracht van de charter van de Discovery aan Stolt Comex Seaway en de positie van de verschillende actoren in dit dossier	68
II.	UITEENZETTING DOOR DE NMKN OVER HET SCHEEPSDOSSIER NAVIGATOR	75
1.	Historiek van de bouw en verkoop van de Navigator uit het dossier FSS	75
1.1.	De totstandkoming van het krediet	75
1.2.	Faillissement Boelwerf tot aan de verkoop	76
1.3.	Verkoop van de Navigator	77
III.	VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN MET ANTWOORD VAN DE NMKN-DELEGATIE IN VERBAND MET HET SCHEEPSDOSSIER VAN DE NAVIGATOR	79
C.	OPENBARE HOORZITTING OP 2 APRIL 1998 MET DE HEER KAREL DIERCKX, VOORMALIG VOORZITTER VAN DE NMKN MET VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN EN ANTWOORD VAN DE HEER KAREL DIERCKX	84
D.	HOORZITTING OP 11 MEI 1998 MET EEN DELEGATIE VAN GIMVINDUS	89
E.	OPENBARE HOORZITTING MET DE CURATOREN VAN ABC-CONTAINERLINES OP MAANDAG 18 MEI 1998	91
I.	UITEENZETTING DOOR DE HEER FRANS DE ROY, CURATOR	91
II.	VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN MET ANTWOORD VAN DE HEER FRANS DE ROY	99
III.	UITEENZETTING DOOR DE HEER THIERRY VAN DOOSSELAERE, CURATOR, MET VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN EN ANTWOORD VAN DE CURATOR	107
IV.	UITEENZETTING DOOR DE HEER ERIC DELAHAYE, BEDRIJFSREVISOR, MET VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN EN ANTWOORD VAN DE HEER DELAHAYE	113

F. OPENBARE HOORZITTING OP 25 MEI 1998 MET DE VLAAMSE ADMINISTRATIE EN DE ADMINISTRATIE VAN FINANCIËN	116
I. UITEENZETTING DOOR DE HEER F. VANDERBORGHT MET VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN EN ANTWOORD VAN DE HEER VANDERBORGHT	116
1. De overdracht van het Fonds van de Scheepskredieten bij de staatshervormingen van 8 augustus 1980 en 8 augustus 1988 – Bijzondere wet van 16 januari 1989 inzake de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten	116
2. De regionalisering van de nationale sectoren en de herstructurering van het Vlaams economisch overheidsinitiatief (decreet van 13 juli 1994)	118
3. Opsplitsing tussen GIMV en GIMVINDUS en controletaak van de gemachtigde van Financiën	118
4. Het faillissement van Boelwerf – Boelwerf Vlaanderen en van ABC-Containerlines	119
II. UITEENZETTING DOOR DE HEER FONS MAES, DIRECTEUR-GENERAAL VAN DE ADMINISTRATIE ECONOMIE VAN HET MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP, MET VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN EN ANTWOORD VAN DE VLAAMSE ADMINISTRATIE	124
De betrokkenheid van de administratie Economie bij de scheepskredieten	124
G. OPENBARE HOORZITTING OP 2 JUNI 1998 MET DE CURATOREN EN BEDRIJFSREVISOREN VAN DE BOELWERFFAILLISSEMENTEN – DOSSIERS DISCOVERY EN NAVIGATOR	131
I. UITEENZETTING DOOR DE HEER JOZEF DAUWE, CURATOR, MET VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN EN ANTWOORD VAN DE CURATOR ...	132
II. UITEENZETTING DOOR MEESTER FRANS DE ROY MET VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN EN ANTWOORD VAN MEESTER FRANS DE ROY	138
III. UITEENZETTING DOOR DE HEER THIERRY VAN DOOSSELAERE, ADVOCaat-CURATOR, MET VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN EN ANTWOORD VAN MEESTER THIERRY VAN DOOSSELAERE	144
IV. UITEENZETTING DOOR DE HEER ERIK HELSEN, BEDRIJFSREVISOR, BIJ KPMG MET VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN EN ANTWOORD VAN DE HEER HELSEN	147
H. MEDEDELING OP 4 JUNI 1998 DOOR DE HEER ERIC VAN ROMPUY, VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, KMO, LANDBOUW EN MEDIA, OVER DE OPDRACHT EN DE STAND VAN ZAKEN MET BETREKKING TOT DE EXTERNE AUDIT OVER DE RELATIE TUSSEN GIMVINDUS EN NMKN	152
I. BESLOTEN HOORZITTING MET GIMVINDUS OP 8 JUNI 1998	156
I. UITEENZETTING DOOR GIMVINDUS NV	156
1. De structuur van Gimvindus NV voor 1 februari 1994	156

2. De structuur van Gimvindus NV na het decreet van 13 juli 1994 betreffende de herstructurering van de GIMV, Gimvindus, VMH, Mijnen en LIM en tot oprichting van het Limburgfonds en van de Permanente Werkgroep Limburg	157
3. Het beheer van de scheepskredieten	158
4. Juridische structuur van de scheepskredieten en de valorisatie van de scheepskredieten (fig. 4, 5 en 6)	158
5. De punctuele dossiers	160
5.1. Discovery	160
5.2. Navigator	160
5.3. Het dossier ABC-Containerlines	161
II. VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN MET ANTWOORD VAN GIMVINDUS	162
1. De juridische relatie tussen NMKN en Gimvindus, het ABC-Containerlines-dossier en het dossier Discovery	162
2. De verschillende fasen in het ABC-Containerlines-dossier en het fiscaal probleem ingevolge de schijnwinst door de kwijtschelding van de overschuld, de structuur, het beheer en de toekenning van de scheepskredieten en de juridische structuur Gimvindus-NMKN in het algemeen (beheerscontract)	162
2.1. Structuur van het scheepskrediet	164
2.2. Evolutie van de subsidie en van het krediet in het kader van het ABC-dossier	165
2.3. Uitvoering van het beheerscontract afgesloten tussen Gimvindus en NMKN	170
3. De confidentialiteitsverplichting en de juridische audit	177
BIJLAGEN	
Bijlage 1 : Beheer vorderingen voormalig Fonds voor de Scheepskredieten. Verhouding tussen NMKN en Gimvindus.	187
Bijlage 2 : Figuren 1 tot 9.	195

DAMES EN HEREN,

Tijdens de plenaire vergadering van 28 januari 1998 (VI. Parl., Handelingen Nr. 25 van 28 januari 1998, blz. 17) werd door de heer Karel De Gucht met toepassing van artikel 44 van het Reglement van het Vlaams Parlement, een motie van orde ingediend met het oog op de behandeling bij voorrang in de Commissie voor Werkgelegenheid en Economische Aangelegenheden van het door de heren Karel De Gucht, Patrick Lachaert en André Denys ingediende voorstel van resolutie betreffende de toekenning en het beheer van de scheepskredieten (Stuk 905 (1997-1998) – Nr. 1).

Het voorstel van resolutie werd toegevoegd aan de agenda van de vergadering van de commissie van 5 februari 1998 vermits op dat ogenblik de bespreking werd voortgezet over de beheersovereenkomst afgesloten tussen het Vlaamse Gewest en de NV Gimvindus op 19 december 1997 voor de periode 1998-2000 en bepaalde aspecten van het voorstel van resolutie in verband kunnen worden gebracht met de bespreking van deze beheersovereenkomst (o.m. faillissement ABC-Containerlines en het buitengewoon verlies van Gimvindus tijdens het boekjaar 1996). Voor het verslag over deze bespreking wordt verwezen naar Stuk 965 (1997-1998) – Nr. 1.

Op 5 februari 1998 werd het verzoek tot organisatie van hoorzittingen, conform artikel 29, punt 2 b) van het reglement van het Vlaams Parlement, door de Commissie ingewilligd en voorafgaandelijk aan de hoorzitting van 12 maart 1998 regelde de commissie op 12 februari 1998, gelet op de complexiteit en de techniciteit van het dossier van de scheepskredieten, terzake uitvoerig haar werkzaamheden.

De commissie ging onder meer over tot de afbakening van het dossier in de tijd, over welke kredietdossiers vragen tijdens de hoorzittingen kunnen worden gesteld, welke personen en/of instellingen dienen gehoord te worden. Verdere werkafspraken kunnen nadien worden gemaakt.

Een eerste hoorzitting had plaats op 12 maart 1998 en na een lang proceduredebat willigt de commissie het verzoek van de NMKN in om de NMKN-delegatie te horen, conform artikel 26, punt 3, tijdens een besloten hoorzitting, mede gelet op het belang dat de commissie hecht aan de informatie die de NMKN inzake het dossier van de scheepskredieten kan verstrekken.

Over het door de NMKN ingediende verzoek m.b.t. de aanwezigheid van hun raadsmanen tij-

dens deze besloten hoorzitting, werd in de commissie geen tweederde meerderheid bereikt, zodat dit verzoek door de commissie wordt verworpen.

Door de voorzitter van de commissie werd eveneens integraal lezing gegeven van de brief van de heer Désiré Van den Stockt, ex-medewerker scheepskredieten van de NMKN, die verklaarde om verschillende redenen niet te kunnen ingaan op de uitnodiging van deze commissie.

Vervolgens nam de commissie, voorafgaandelijk aan de besloten hoorzitting met de NMKN, eveneens in besloten vergadering, kennis van het standpunt van de Commissie voor het Bank- en Financiewezen, hiernagenoemd de CBF, over de informatieverstrekking door verantwoordelijken en personeelsleden van bank- en kredietinstellingen over het beheer en de opvolging van het kredietrisico bij kredietinstellingen.

Op verzoek van de commissie wordt dit standpunt integraal overgenomen.

Op 2 april 1998 werd de besloten hoorzitting met de NMKN van 12 maart 1998 verdergezet waarbij vragen konden worden gesteld over het luik Discovery en Navigator.

Bij de aanvang van de hoorzitting op 2 april 1998 lag het verzoek van 27 maart 1998 tot besloten hoorzitting voor van de heer Wim Coumans.

De voorzitter gaf lezing van deze brief aan de commissie, die hierover uitvoerig van gedachten wisselde tijdens een besloten vergadering, waarna het verzoek van de heer Wim Coumans om te worden gehoord tijdens een besloten zitting aan de commissie ter stemming werd voorgelegd. Het verzoek werd verworpen met 6 stemmen voor en 7 stemmen tegen, wat resulteerde in een openbare hoorzitting.

Hierop deelde de heer Coumans mede niet te kunnen ingaan op de uitnodiging van de commissie en hoorde de commissie vervolgens tijdens een openbare hoorzitting de heer Karel Dierckx, voormalige voorzitter van de NMKN.

Op 27 april 1998 werd een hoorzitting georganiseerd met de betrokken federale ambtenaren, zijnde mevrouw G. Smet, inspecteur van Financiën, de heren Louis Van De Vel, directeur-generaal van het Zeewezen en voorzitter van het Technisch Comité en M. Joseph, directeur-generaal van het Ministerie van Verkeer en Infrastructuur, Bestuur van de Maritieme Zaken en van de Scheepvaart. Gelet op

het feit dat geen enkele van de genodigden kon ingaan op de uitnodiging werd deze hoorzitting afgelast.

Op 11 mei 1998 werden de heren August Vriens, Voorzitter van de Raad van bestuur, Roger Malevé en Philippe De Moor, Directeur Industrie van Gimvindus uitgenodigd op een hoorzitting. Op dat ogenblik lag een verzoek van Gimvindus voor om te worden gehoord achter gesloten deuren. Dit verzoek werd aan de commissie op 11 mei 1998 ter stemming voorgelegd en door de commissie verworpen, waarop de delegatie van Gimvindus besloot niet te kunnen ingaan op de uitnodiging van de commissie om te worden gehoord tijdens een openbare hoorzitting.

Op 18 mei 1998 hoorde de commissie, in openbare zitting, de curatoren van ABC-Containerlines, zijnde de heren Frans De Roy, Thierry Van Doosselaere en Eric Delahaye (bedrijfsrevisor).

Op 25 mei 1998 hoorde de commissie in openbare zitting een delegatie van de Vlaamse Administratie en de heer F. Vanderborght, regeringscommissaris en afgevaardigde van de minister van Financiën.

Op 2 juni 1998 hoorde de commissie, in openbare hoorzitting de curatoren van Boelwerf NV en Boelwerf Vlaanderen NV en de betrokken bedrijfsrevisoren. Tijdens deze hoorzitting werd eveneens dieper ingegaan op de scheepsdossiers Navigator en Discovery en de rol van een aantal vennootschappen die in beide faillissementen een belangrijke rol hebben gespeeld. Ook de problematiek van de door het Vlaams Gewest toegekende rentesubsidie werd eveneens aangekaart.

Op 4 juni 1998 verstrekt de heer Eric Van Rompuy, Vlaams minister van Economie, KMO, Landbouw en Media een mededeling over de opdracht en de stand van zaken met betrekking tot de externe audit over de relatie tussen Gimvindus en NMKN.

Op 8 juni 1998 hoorde Commissie in besloten zitting een delegatie van Gimvindus en ging hiermede in op een reeds eerder door Gimvindus geformuleerd verzoek, met dien verstande evenwel dat de commissie op 2 juni 1998 besliste niet te kunnen ingaan op de door Gimvindus in zijn brief van 6 mei 1998 geformuleerde bijkomende voorwaarde inzake de naleving van de discretieplicht.

A. HOORZITTING IN BESLOTEN VERGADERING OP 12 MAART 1998

– De tekst van de uiteenzetting, namens de Commissie voor het Bank- en Financiewezen, wordt met instemming van de CBF gepubliceerd.

I. STANDPUNT VAN DE COMMISSIE VOOR HET BANK- EN FINANCIWEZEN (CBF) OVER DE INFORMATIEVERSTREKKING DOOR VERANTWOORDELIJKE EN PERSONEELSLEDEN VAN BANK- EN KREDIETINSTELLINGEN EN OVER HET BEHEER EN DE OPVOLGING VAN HET KREDIETRISICO BIJ KREDIETINSTELLINGEN

Voorafgaandelijk wordt door de CBF opgemerkt dat het niet mogelijk is over individuele kredietinstellingen inlichtingen te geven noch opmerkingen te maken over hun handelwijze in concrete dossiers.

De Commissie voor het Bank- en Financiewezen is immers gebonden door het beroepsgeheim zoals beschreven in Titel VII van de wet op het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen van 22 maart 1993. De uiteenzetting zal dan ook handelen, in algemene termen, over wat de Commissie voor het Bank- en Financiewezen thans beschouwt als goede bankpraktijken inzake het kredietbedrijf.

De Commissie voor Werkgelegenheid en Economische Aangelegenheden verzocht de Commissie voor het Bank- en Financiewezen een voorbereidende technische uiteenzetting te geven over de mogelijkheden tot informatieverstrekking door verantwoordelijken en personeelsleden van kredietinstellingen, hetgeen dan ook het eerste deel van de uiteenzetting zal uitmaken.

DEEL I

I. HET BEROEPSGEHEIM VAN DE BANKIER : EEN DISCRETIEVERPLICHTING

1. Tot in 1978 bestond in de rechtspraak en rechtsleer controversie over de draagwijdte van het beroepsgeheim van de bankier. Centrale vraag

hierbij was of bankiers, net als geneesheren, advocaten, notarissen, enz... gevisieerd werden door artikel 458 van het Strafwetboek. Overeenkomstig dit artikel worden een aantal categorieën van personen die door hun staat of beroep kennis dragen van geheimen die hun zijn toevertrouwd, strafrechtelijk gesanctioneerd wanneer zij deze geheimen bekendmaken buiten het geval dat zij geroepen worden om in rechte of voor een parlementaire onderzoekscommissie getuigenis af te leggen en buiten het geval dat de wet hen verplicht die geheimen bekend te maken.

Het Hof van Cassatie heeft door zijn arrest van 25 oktober 1978 een einde gesteld aan deze controverse en geoordeeld dat het door artikel 458 S.W. strafrechtelijk gesanctioneerd beroepsgeheim niet van toepassing is op de bankier¹. Er bestaat in België bijgevolg geen strafrechtelijk beteugeld of beschermd bankgeheim.

2. Wel wordt aangenomen dat een bankier gehouden is tot een *discretieverplichting* die civielrechtelijk wordt gesanctioneerd. Diegene die schade heeft geleden ingevolge een indiscretie kan een schadevergoeding vorderen, gesteund, hetzij op de overtreding van een contractuele verplichting in de zin van artikel 1135 Burgerlijk Wetboek, hetzij, in bepaalde gevallen, gebaseerd op artikel 1382 e.v. Burgerlijk Wetboek (quasi-delictuele aansprakelijkheid). Dit wordt door de Commissie voor het Bank- en Financiewezen als volgt nader toegelicht.

Het zogenaamde "bankgeheim" dient te worden opgevat als een contractuele verplichting van de bankier tot discretie². Deze discretieplicht is gesteund op de algemene principes van het overeenkomstenrecht. De cliënt sluit een overeenkomst met de bankier die deze te goeder trouw moet uitvoeren (artikel 1134 Burgerlijk Wetboek). Bovendien verbindt de overeenkomst de partijen niet enkel tot hetgeen zij daarin uitdrukkelijk bepaald hebben, maar ook tot alle gevolgen die de billijkheid, de wet of het gebruik aan die verbintenis toekent (artikel 1135 B.W.). Van belang is de term "gebruik" in artikel 1135 B.W., zijnde de wezenlijke juridische grondslag van de discretieplicht van de bankier. De discretieplicht wordt aanzien als

een impliciet aanvaarde contractuele clausule, steunend op een van oudsher ingewortelde traditie. Tussen de bankier en de cliënt wordt een toetredingscontract gesloten. De inhoud ervan zijn mede de oude, vaststaande en algemeen erkende gebruiken in de banksector, inclusief deze discretieverplichting. De juridische grondslag van het "bankgeheim" is het bestaan van een stilzwijgende voorwaarde gebaseerd op een duurzame traditie.

3. Indien de bankier zich niet houdt aan de discretieplicht door informatie bekend te maken over zijn cliënt buiten de gevallen waar de wet het hem uitdrukkelijk gebiedt, kan hij bijgevolg door zijn cliënt aansprakelijk worden gesteld voor de schade die hieruit voortvloeit (contractuele aansprakelijkheid).

Indien er geen contractuele relatie bestaat tussen de bank en diegene die beweert het slachtoffer te zijn van de schending van de discretieverplichting (bv. indien de bank gegevens over een derde verspreidt die zij heeft vernomen in het kader van een relatie met een cliënt), is het mogelijk dat deze derde een vordering instelt tot schadevergoeding maar dan op basis van artikel 1382 B.W. e.v. (de zogenaamde aquiliaanse of quasi-delictuele aansprakelijkheid).³

4. De Bankcommissie expliciteert dat het woord "bankier" hier gebruikt wordt in de ruime betekenis en ook alle personen viseert die met "de bankier" (in de enge zin) samenwerken en die kennis dragen van bepaalde geheimen. Wanneer de discretieplicht van civiele aard is zal de bankier in ieder geval aansprakelijk zijn voor de daden van zijn aangestelden.

II. UITZONDERINGEN OP DE DISCRETIEPLICHT

1. Overzicht van de uitzonderingen

1.1. De voornoemde discretieplicht is aan talrijke beperkingen en uitzonderingen onderworpen, welke zowel in de publieke als in de private sfeer thuishoren⁴.

¹ Arr. Cass., 1978-1979, 233 ; J.T., 1979, 371 met noot A. Bruyneel.

² Agneessens, A., "Analyse juridique de secret professionnel des banques en droit belge", Rev. Banque, 1963, 349

³ "Elke daad van de mens, waardoor aan een ander schade wordt veroorzaakt, verplicht degene door wiens schuld de schade is ontstaan, deze te vergoeden" (art. 1382 B.W.).

⁴ Zie hiervoor onder meer Du Bois, G., "Het bankgeheim", T.P.R., 1986, p. 433-469 met talrijke referenties ; Bruyneel, A., noot onder Cass., 25 oktober 1978, J.T., p. 375.

Over het algemeen wordt aangenomen dat de gevallen waarin de discretieplicht wordt opgeheven beperkend dienen te worden geïnterpreteerd en slechts in zoverre zulks voor de verdediging van het beschermd belang noodzakelijk is.

Volgens de Commissie voor het Bank- en Financie-
wezen kan men de uitzonderingen in verschillende
categorieën onderverdelen.

1.2. Een eerste categorie wordt gevormd door uitzonderingen ten voordele *van personen die zelf in de discretiesfeer blijven*, zoals bv. de erfgenamen, de voogd van een minderjarige en de voorlopige bewindvoerder van een onbekwaamverklaarde.

In verband met het verstrekken van inlichtingen nopens rekeningen en verrichtingen aan personen welke geacht deelachtig te mogen zijn aan de discretiesfeer van de titularis stelt zich het bijzonder geval van de borgsteller. Hiermede bedoelt de Commissie voor het Bank- en Financie-
wezen de borgsteller in de private sfeer. De inlichtingen die de borgsteller kan bekomen, hangen in de eerste plaats af van wat hierover contractueel is bepaald.

In het algemeen geldt de regel dat de bank niet gehouden is de borg in te lichten nopens de stand van de door de borg gewaarborgde verbintenissen van de hoofdebiteur, noch spontaan, noch op verzoek. De meeste borgakten stipuleren daarenboven uitdrukkelijk dat de bank aan de hoofdschuldenaar termijnen van respijt, verlengingen en schikkingen mag toestaan, zonder verplicht te zijn de borg daarvan in kennis te stellen.

Dit belet niet dat bij de meeste kredietopeningen gestipuleerd wordt dat de bank op ieder ogenblik aan de borg de stand (dit is niet het detail van de verrichtingen) mag meedelen van de verbintenissen van de kredietnemer. Tevens wordt aangenomen dat de bank ertoe gehouden is de borgsteller spontaan in te lichten over wijzigingen die een invloed hebben op de borg zelf (zoals een verzwaring van zijn engagementen).

Wanneer een rechter dient te oordelen in een geschil tussen een bank en de borgsteller en de kredietinstelling roept de discretieplicht in om bepaalde documenten met betrekking tot relatie bank-hoofdschuldenaar niet te overhandigen zal de rechter in het algemeen het invoeren van de discretieplicht niet aanvaarden en de overlegging van geviseerde documenten vragen. De voorwaarde is meestal dat het gaat om concreet bepaalde documenten en stukken en niet om een algemene vraag van de borgsteller om alles over te maken.

Van de bankier wordt verwacht dat hij een loyale medewerking verleent aan het aan het licht brengen van de waarheid.

Op het invoeren van de discretieplicht voor de burgerlijke of handelsrechter zal verder worden ingegaan.

In de bovenstaande gevallen is het recht om inlichtingen te bekomen gedetermineerd door het vereiste van deelachtigheid aan de discretiesfeer. De bankier zal van de passende voorzichtigheid en oordeelkundig inzicht blijf moeten geven en het informatierecht toetsen aan het aanwezig zijn van een voldoende rechtvaardigingsgrond. Hij dient de omvang van de verstrekte inlichtingen in functie hiervan af te stellen⁵.

1.3. Een tweede reeks uitzonderingen zijn de uitzonderingen die gelden krachtens algemene of bijzondere wetten.

Op grond hiervan dienen de kredietinstellingen, naar gelang het geval, algemene of precies inlichtingen te verstrekken of documenten ter inzage over te leggen.

Ten titel van voorbeeld :

- informatie te verstrekken aan de gerechtelijke overheden in strafprocedures alsmede in burgerlijke en handelsprocedures (hierop wordt later dieper ingegaan) ;
- inlichtingen te verstrekken aan buitenlandse gerechtelijke instanties ;
- informatie te verstrekken aan de fiscale administratie. Het betreft een gedetailleerde uitgewerkte regelgeving, doch gelet op het onderwerp van de hoorzitting, zal niet verder worden uitgeweid over dit fiscale luik van het bankgeheim ;
- informatie mede te delen aan andere instanties zoals de CBF en de Nationale Bank van België.

⁵ G. Du Bois, "Het bankgeheim", T.P.R., 1986, 433 e.v.

1.4. Tenslotte bestaan er ook uitzonderingen die steunen op beroepsgebruiken, zoals bv. het verschaffen door de bankier van algemene inlichtingen over de cliënt aan derde personen (die bv. een handelsrelatie met deze wensen aan te knopen). Dergelijke inlichtingen mogen uiteraard niet slaan op vertrouwelijk door de cliënt meegedeelde inlichtingen.

2. De discretieplicht t.a.v. de gerechtelijke overheden in strafprocedures, in burgerlijke en handelsprocedures

2.1. In strafzaken

Vermits het door artikel 458 S.W. strafrechtelijk gesanctioneerd beroepsgeheim niet van toepassing is op de bankier, kan hij op grond van de discretieplicht niet weigeren in rechte te getuigen wanneer die getuigenis wordt gevraagd door een onderzoeksrechter of een rechtbank. Hij kan zich evenmin in het kader van een strafrechtelijk onderzoek verzetten tegen een regelmatige huiszoeking en inbeslagneming van documenten die betrekking hebben op zijn cliënten zelfs indien het onderzoek tegen een derde wordt gevoerd.

Gelet op het ontbreken van een bankgeheim in de strafrechtelijke zin, kan aan de kredietinstellingen de mededeling gevraagd worden van alle nodig geachte inlichtingen⁶.

In deze omstandigheden moet de bankier de inlichtingen verschaffen, zelfs al gaat het om verrichtingen met cliënteel welke normaal onder zijn plicht tot beroepsdiscretie vallen en dit zonder dat de cliënt enig verwijt kan richten tot de bank uit hoofde van het verstrekken van deze inlichtingen.

In dit kader dient eraan herinnerd dat een bankier als beschuldigde het recht heeft te weigeren om te antwoorden doch niet in de hoedanigheid van een getuige.

Zoals bekend genieten de Commissies voor parlementair onderzoek over dezelfde bevoegdheden als deze waarover een onderzoeksrechter beschikt. De zopas geschetste regeling in strafzaken is dan ook van toepassing t.a.v. die Commissies. Weigering of valse getuigenis wordt strafbaar gesteld.

Hierbij merkt de Commissie voor het Bank- en Financiewezen evenwel op dat de Commissie voor Werkgelegenheid en Economische Aangelegenheden van het Vlaams Parlement geen Commissie voor parlementair onderzoek is en bijgevolg deze regelgeving niet kan invoeren om een bankier te verplichten een getuigenis af te leggen.

2.2. In burgerlijke zaken

De regeling in burgerlijke zaken situeert zich hoofdzakelijk op het vlak van het getuigenverhoor en het overleggen van stukken. Zonder in detail te treden attendeert de Commissie voor het Bank- en Financiewezen erop dat in de rechtsleer wordt voorgehouden dat de professionele discretieplicht van de bankier – zowel niet penaal gesanctioneerd maar toch een discretieplicht met een onmiskenbaar bijzonder karakter – in aanmerking zou kunnen worden genomen om ontslag van getuigenis en van overlegging van stukken toe te staan. Maar het blijft uiteindelijk de rechter welke op basis van een grondig onderzoek en een nauwkeurig afwegen van de op het spel staande tegenstrijdige belangen beslist of het aangehaalde bezwaar aanvaard kan worden.

Voor wat het beslag onder derden betreft, lijdt het geen twijfel dat de bankier, derde-beslagene, gehouden is verklaring te doen "van de sommen of zaken die voorwerp zijn van het beslag" (bewarend : art. 1452 Ger.W. ; uitvoerend : art. 1539 Ger.W.).

Tenslotte herinnert de CBF er nog aan dat de banken vaak geconfronteerd worden met diverse dwangmatige procedures zoals bij fiscale notificaties, beslag m.b.t. bij de banken gehuurde safes, sekwester, faillissement, gerechtelijk akkoord met boedelafstand.

DEEL II – GOEDE BANKPRAKTIJKEN INZAKE HET KREDIETBEDRIJF

INLEIDING

Kredietrisico kan gedefinieerd worden als zijnde het risico dat een tegenpartij haar verplichtingen tegenover een andere partij welke voortkomen uit een tussen hen afgesloten transactie niet nakomt, zodanig dat deze partij, bv. een kredietinstelling, een verlies lijdt.

⁶ Mareels, D. en Bihain, M., "Le secret bancaire en droit fiscal belge", J.D.F., 7-8 1996, p. 197

Het traditioneel kredietrisico kan velerlei vormen aannemen. Er zijn niet enkel verschillende soorten leningen maar ook verschillende categorieën van ontleners. Eén van de uitdagingen voor de toezichthouders is dan ook algemeen geldende regels te onderkennen voor het beheer en de opvolging van het kredietrisico in al zijn verschillende verschijningsvormen.

Alhoewel kredietverlening één van de oudste bankactiviteiten is, dient gezegd dat de beheersing ervan de laatste jaren een belangrijke evolutie heeft meegemaakt. Formeel bestaan er geen regels die de organisatie en de controle van de kredietactiviteit in al haar geledingen beheersen. Dit belet niet dat de laatste jaren diverse bepalingen zijn ingeschreven in de bankwet en reglementen ter uitvoering ervan. Hierbij wordt naast de passende organisatie en interne controle bij de kredietinstelling ook aandacht besteed aan het beschikken over voldoende eigen vermogen door de kredietinstellingen om hun verbintenissen te kunnen nakomen bij eventuele verliezen die zij lijden.

Als uitgangspunt van de uiteenzetting van de Commissie voor het Bank- en Financiewezen wordt verwezen naar de Tweede Bankenrichtlijn van 15 december 1989. Deze richtlijn stelt in algemene termen dat in elke kredietinstelling een goede administratieve en boekhoudkundige organisatie en adequate interne controleprocedures bestaan⁷. Deze bepaling is overgenomen in de bankwetten van de verschillende Lid-Staten van de Unie⁸.

De toezichthoudende overheden in verschillende landen hebben immers herhaaldelijk vastgesteld dat kredietrisicoproblemen bij kredietinstellingen dikwijls samen gaan met onvolkomenheden in de interne controle en het beleid.

Het komt er op aan dat de bankleiding duidelijk weet welke risico's zij wenst te nemen, d.i. de strategie inzake kredietrisico, hoe zij deze risico's selecteert, d.i. de kredietselectie, en hoe de genomen risico's dienen opgevolgd te worden, d.i. de kredietopvolging. De drie genoemde aspecten vereisen een aangepaste organisatie en adequate procedures.

⁷ artikel 13 ten tweede van Richtlijn 89/646/EEG van 15 december 1989.

⁸ Voor België artikel 20 van de wet op het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen van 22 maart 1993.

Deze drie aspecten worden door de Commissie voor het Bank- en Financiewezen verder uitgewerkt. Het spreekt vanzelf dat binnen het bestek van deze uiteenzetting geen exhaustieve opsomming kan gegeven worden van alle maatregelen die zich opdringen voor elk van deze drie aspecten.

De uiteenzetting van de Commissie voor het Bank- en Financiewezen zal zich dan ook beperken tot enkele voor haar belangrijke capita selecta.

I. STRATEGIE INZAKE KREDIETRISICO

Inzake de strategie wordt door de CBF vooreerst aandacht besteed aan de betrokkenheid van de vennootschapsorganen : de raad van bestuur en het directiecomité.

1. Rol van de vennootschapsorganen

In België hanteert men voor kredietinstellingen een vennootschapsmodel waarbij de raad van bestuur o.m. instaat voor het toezicht op het bedrijf van de kredietinstelling en toeziet op het beheer door het directiecomité. Het beheer van het bedrijf van de kredietinstelling valt onder de uitsluitende bevoegdheid van het directiecomité.

De Commissie voor het Bank en Financiewezen voegt hier wel aan toe dat dit vennootschapsmodel bij de Openbare Kredietinstellingen werd ingevoerd na het in voege treden van de zogenaamde OKI-wet, namelijk de wet van 17 juni 1991 tot organisatie van de openbare kredietsector en haar diverse uitvoeringsbesluiten, dit is in de loop van 1993.

In het debat over de beheersing van het kredietrisico is de toezichtsfunctie van de raad van bestuur meer dan actueel. Het is voor de toezichthouders bijzonder belangrijk dat de raad van bestuur de grote strategische oriëntaties van de kredietverlening vastlegt en dat het directiecomité, zijnde het management, haar kredietactiviteiten uitbouwt in overeenstemming met de door de raad van bestuur geformuleerde politiek.

De vastlegging van de kredietpolitiek door de raad van bestuur moet meer zijn dan het enkel en alleen goedkeuren van summiere voorstellen voorgelegd door het management aan de raad. De Raad dient in staat te worden gesteld de voorstellen van het management diepgaand en met kennis van zaken

te onderzoeken. De raad dient dan ook voldoende technische informatie te ontvangen alsmede gegevens omtrent de mogelijke gevolgen van de keuzen die moeten gemaakt worden. Formalisatie van de managementvoorstellen in de vorm van limieten is zelfs aangewezen. Op het vastleggen van limieten wordt later door de CBF teruggekomen. In het beste geval ontstaat er tussen de raad en het management een vruchtbare dialoog die leidt tot een beter wederzijds begrip en tot een beter inzicht in de risico's en de beheersing ervan.

Inzake de kredietpolitiek wordt door de Commissie voor het Bank- en Financieuzen opgemerkt dat een goede kredietpolitiek niet enkel rekening houdt met de commerciële doelstellingen van de kredietinstelling, bv. in termen van marktaandeel maar ook met de beheersing van het risico en met de rentabiliteit van de voorgenomen verrichtingen.

2. Kredietrisicobeheersing en limieten

Een adequate kredietrisicobeheersing gebeurt best door het vastleggen van limieten. De Commissie voor het Bank- en Financieuzen verwijst hiervoor naar het gebruik van limieten ter formalisering van de managementvoorstellen aan de raad van bestuur. Het lijkt de CBF bijzonder belangrijk dat het vastleggen van de kredietpolitiek meer is dan het formuleren van enkele richtlijnen zonder concrete getallen.

Enkel op die manier kan een kredietpolitiek daadwerkelijk uitgevoerd en opgevolgd worden. Alhoewel de CBF niet te diep wil ingaan op het vraagstuk van de limieten vestigt de CBF de aandacht van de Commissie op volgende punten

2.1. Risicoconcentratie

Bij de vastlegging van limieten dient rekening te worden gehouden met de bepalingen van de Europese richtlijn⁹ betreffende het toezicht op en de beheersing van grote risico's. Risicoconcentratie is een belangrijke oorzaak van kredietongevallen en dit is dan ook de reden dat de toezichthouders veel belang hechten aan deze richtlijn. Zeer kort

samengevat komt de regeling er op neer dat het geheel van risico's op een zelfde wederpartij of op een groep van natuurlijke personen en/of rechtspersonen die ten aanzien van het risico als één geheel moeten worden beschouwd, tot 25 % van het eigen vermogen van de kredietinstelling wordt beperkt. Bovendien wordt het totaalbedrag aan grote risico's beperkt tot 800 % van het eigen vermogen van de instelling. De Commissie voor het Bank- en Financieuzen benadrukt dat de regeling veel genuanceerder is en het voorgaande slechts een leidraad vormt. Binnen het bestek van deze uiteenzetting wenst de Commissie voor het Bank- en Financieuzen zich hiertoe echter te beperken. Nog één enkel punt verdient evenwel de aandacht.

De richtlijn beperkt, zoals gezegd, het kredietrisico per groep van debiteuren die als één geheel moeten worden beschouwd. De richtlijn wijst hier op weerlegbare vermoedens die kunnen wijzen op het bestaan van een band van afhankelijkheid tussen twee of meer personen, zoals de aanwezigheid van gemeenschappelijke aandeelhouders en/of bestuurders, het verstrekken van wederzijdse garanties of een commerciële afhankelijkheid. De naleving van deze bepalingen vraagt telkens een grondig onderzoek door de kredietinstellingen en zet hen ertoe aan de wijze waarop hun debiteuren hun activiteiten organiseren, te onderzoeken en op te volgen.

In dit verband attendeert de Commissie voor het Bank- en Financieuzen op de bepalingen die stellen dat kredietinstellingen slechts op arm's length basis, dit is zoals tussen derden, kredieten mogen verlenen aan met de bank gelieerde bedrijven.

2.2. Activiteitslimieten

Naast de reglementaire beperkingen is het aangewezen dat banken nog andere limieten voorzien. De CBF vermeldt in deze context de activiteitslimieten. Dit zijn limieten uitgedrukt in termen van economische sectoren, geografische zones en kredietsoorten. Limieten per cliënt of groep van cliënten werden hierboven reeds besproken in het kader van de grote posten-regeling. De basisgedachte hierbij is dat een risicospreiding leidt tot een risicovermindering.

2.3. Risicolimieten

Het is ook van belang dat de instellingen limieten opleggen in functie van de risico's die zij wensen te

⁹ Richtlijn 92/121/EEG van 21 december 1992.

aanvaarden. Verschillende instellingen gebruiken reeds interne ratings ter beoordeling van de kredietwaardigheid van hun cliënten, onder meer rekening houdend met het risico eigen aan de aard van de toegestane kredieten. Het is nuttig en wenselijk limieten te plaatsen op de kredieten per interne risicocategorie.

Naast de beperking van de risico's die een instelling bereid is te aanvaarden, is het aangewezen dat zij limieten opstelt in functie van de risico's die zij kan dragen. Dit kan gebeuren door het vastleggen van limieten in termen van maximaal verlies. In concreto kan dit inhouden dat een kredietinstelling een ratio vastlegt tussen, enerzijds, het bedrag van de waardeverminderingen op debiteuren die dienen aangelegd te worden tijdens het jaar en, anderzijds, een aggregaat zoals het geheel van de kredietomloop, het bruto resultaat of de eigen middelen.

3. Rentabiliteit

Zoals hiervoor gezegd dient een kredietpolitiek naast de beheersing van het risico ook aandacht te besteden aan de rentabiliteit van de verrichtingen.

Bankiers mogen nooit uit het oog verliezen dat zij een billijke vergoeding dienen te vragen en te ontvangen voor de risico's die zij lopen. Zo komen veel problemen bij kredietinstellingen voort uit een onvoldoende rentabiliteit van de toegestane kredieten, veelal onder druk van de concurrentie. De door de instelling vastgelegde rente dient een marge te bevatten die voldoende is om de administratieve kosten van de verrichting en de opvolging ervan te dekken, die bovendien een premie bevat om het door de instelling gelopen risico correct te vergoeden en die tot slot toelaat een billijke vergoeding uit te keren aan de aandeelhouders voor het eigen vermogen dat zij ter beschikking stellen. Elk van deze elementen verdient aandacht, waarop echter door de Commissie voor het Bank- en Financieuzen hier nu verder wordt op ingegaan.

Tot zover enkele bedenkingen inzake het formuleren van een kredietpolitiek. Vervolgens onderzoekt de Commissie voor het Bank- en Financieuzen enkele aspecten van de kredietselectie.

II. KREDIETSELECTIE

Wat dit uitgebreid onderwerp betreft, beperkt de Commissie voor het Bank- en Financieuzen zich tot vier aspecten. Er is vooreerst de kennis van de cliënt en zijn activiteiten en de vertaling ervan in een interne risicobeoordeling. In aansluiting hierop gaat de Commissie voor het Bank- en Financieuzen dieper in op het belang van de notie "terugbetalingscapaciteit" en de rol van de door de bank bekomen waarborgen. Als derde aspect onderstreept de Commissie voor het Bank- en Financieuzen het belang van het bijhouden en opvolgen van de omloop op een cliënt of een groep van cliënten. Een laatste aspect betreft de bespreking van het beslissingsproces.

1. Kennis van de cliënt

De kennis van de cliënt en zijn activiteiten worden vaak samengevat in de slagzin "know your customer". Het komt er op neer dat een bank geen zaken doet met een onbekende. Overigens is dit principe van toepassing op alle mogelijke relaties tussen een cliënt en zijn bank. Een goede kennis van de financiële toestand van de ontleners en de evolutie ervan is meer dan ook noodzakelijk. Ten einde het kredietrisico oordeelkundig te kunnen selecteren is het noodzakelijk dat de kredietinstelling beschikt over kredietdossiers met volledige en relevante informatie omtrent de debiteuren, dossiers die bovendien geregeld dienen bijgewerkt te worden. Enkel in die omstandigheden kan een bank met kennis van zaken oordelen over het risico verbonden aan een engagement.

Het is niet voldoende over financiële gegevens te beschikken. Een kritische analyse ervan mag niet ontbreken en dan spreekt men voornamelijk over kredieten aan het bedrijfsleven. De kritische analyse mag zich niet beperken tot een onderzoek naar het verleden maar moet ook oog hebben voor mogelijke ontwikkelingen in de toekomst. Hierbij dient rekening te worden gehouden met de economische omstandigheden in het algemeen en van de sector waarin de ontlener bedrijvig is in het bijzonder. Vergelijkingen tussen de ontlener en zijn sectorgenoten bieden een belangrijke meerwaarde bij de analyse van het risico.

2. Terugbetalingscapaciteit

Vervolgens besteedt de Commissie voor het Bank- en Financiewezen, aansluitend op het voorgaande, aandacht aan het begrip " terugbetalingscapaciteit" en de rol van waarborgen bekomen in hoofde van de banken. Het lijkt evident maar elke kredietanalyse dient oog te hebben voor de ontwikkeling van de cash flow en de resultaten van de ondernemingen. Deze elementen bepalen uiteindelijk of de ontleners al dan niet tijdig zijn lening kan terugbetalen en de verschuldigde interesten geregeld kan voldoen.

Het voorgaande is belangrijk omdat kredietverlening in eerste instantie moet gesteund zijn op de terugbetalingscapaciteit en niet op de bekomen waarborgen. De bekomen waarborgen dienen om het kredietrisico te verminderen maar zij verhogen niet noodzakelijk de kredietkwaliteit.

De door de bank bekomen waarborgen dienen uiteraard beschikbaar te zijn gedurende de ganse looptijd van het krediet en dienen bovendien voldoende te zijn om het krediet, de verschuldigde interesten en de kosten van uitwinning te dekken. Een conservatieve waardering van de bekomen waarborgen dringt zich op. In dit verband mag niet uit het oog verloren worden dat de waarde van de bekomen waarborgen wijzigt na verloop van tijd en bv. negatief kan beïnvloed worden door een ongunstige economische evolutie. Een geregelde evaluatie van de waarborgen is geen luxe maar een noodzaak.

3. Bijhouden en opvolgen van de omloop

Een derde aspect waarvan de Commissie voor het Bank- en Financiewezen het belang onderstreept is het bijhouden en opvolgen van de omloop op een cliënt of een groep van cliënten op het niveau van de bank.

Van de kredietinstellingen wordt verwacht dat zij een systeem installeren dat hen toelaat alle gelopen risico's op één debiteur of op een groep van debiteuren te centraliseren. Dit betekent dat alle bankproducten, zowel binnen de balans als buiten de balans (bv. borgstellingen, termijnwisselcontracten), waar ook toegestaan, gecentraliseerd worden op één plaats. Ten einde een nuttig instrument te zijn dienen deze globalisaties dan ook nog op geregelde tijdstippen te gebeuren. In de praktijk blijkt dat een op het eerste gezicht eenvoudige regel tot

tal van praktische moeilijkheden aanleiding kan geven.

4. De organisatie van het selectie- of beslissingsproces

Binnen het kader van de kredietselectie gaat de Commissie voor het Bank- en Financiewezen nader in op de organisatie van het selectie- of beslissingsproces. Vooreerst is het van belang dat aan de betrokken medewerkers duidelijke richtlijnen worden gegeven omtrent de bevoegdheidsverdeling. Een duidelijke taakomschrijving is een belangrijk principe van interne controle. Het maakt hierbij niet veel uit of het beslissingsproces hoofdzakelijk gedecentraliseerd gebeurt dan wel gecentraliseerd plaatsvindt.

Naast de duidelijke taakomschrijving voor de personen betrokken bij het beslissingsproces is het van belang dat zij kunnen beschikken over duidelijk geformuleerde procedures. Deze procedures dienen uiteraard volledig in overeenstemming te zijn met de kredietpolitiek, m.a.w. de strikte naleving ervan moet ertoe leiden dat de goedgekeurde kredietpolitiek wordt geïmplementeerd.

Kredietprocedures dienen, naast vele andere aspecten, toch voldoende gedetailleerd te omschrijven welke informatie, zowel kwalitatief als kwantitatief, de kredietdossiers dienen te bevatten.

Een ander belangrijk punt is dat eerder welke kredietbeslissing genomen wordt door minstens twee personen waarbij elk een specifieke rol vervult. Traditioneel zal één persoon meer commercieel georiënteerd zijn en het krediet "verdedigen", terwijl de tweede meer analytisch georiënteerd is en eerder zal pleiten voor terughoudendheid. Enkel bij een dergelijke manier van werken kan men redelijkerwijze verwachten dat alle aspecten van het krediet onderzocht en besproken worden.

III. KREDIETOPVOLGING

Kredietopvolging is een uitgebreid onderwerp en de Commissie voor het Bank- en Financiewezen beperkt zich tijdens deze uiteenzetting tot vier punten : de opvolging en geregelde herziening van de toegestane kredieten, de boekhoudkundige verwerking van kredieten, de opdrachten van de interne auditor en van de externe auditor.

De belangrijkste bekommernis bij de kredietopvolging is het tijdig detecteren van kredieten die dreigen verkeerd te lopen. Met andere woorden, het opvolgen van de kredietrisico's moet leiden tot tijdige signalen die toelaten dat de kredietinstelling zo snel mogelijk de nodige maatregelen neemt.

1. De opvolging en geregelde herziening

Het opvolgen van kredieten houdt onder meer in, dat zowel de lijnen als de opnemingen correct geboekt worden, dat de opnemingsvoorwaarden éénduidig zijn vastgelegd en dat de bekomen waarborgen juridisch geldig blijven en hun waarde behouden. Het is duidelijk dat deze opdracht veelomvattend is en best aan een centrale afdeling wordt toevertrouwd. Bovendien is er nog het aspect van het bijhouden en het opvolgen van de omloop op een cliënt of een groep van cliënten op het niveau van de bank, zoals reeds eerder uitgebreid besproken.

Het geregeld herzien van de toegestane kredieten is een gangbare praktijk en gebeurt meestal éénmaal per jaar, tenzij er een belangrijke wijziging van de voorwaarden van het krediet is, bv. bij een door de cliënt gevraagde kredietverhoging. Het lijkt evenwel wenselijk het ritme van herzieningen aan te passen aan het risico van de betrokken kredieten. Probleemkredieten komt men aldus sneller op het spoor.

2. De boekhoudkundige verwerking van kredieten

De boekhoudkundige verwerking van kredieten is een belangrijk onderwerp. Centraal hierbij moet de bekommernis staan dat de boekhoudkundige verwerking van de toegestane kredieten een getrouw beeld geeft van de kwaliteit ervan. Kredieten kunnen niet langer onderverdeeld worden in slechts twee groepen : de goede en de dubieuze. Een derde categorie is onmisbaar, namelijk de probleemkredieten die speciaal opgevolgd dienen te worden, ook wel eens de pre-contentieux genoemd. Het boekhoudrecht zoals opgenomen in het koninklijk besluit op de jaarrekening en geconsolideerde jaarrekening van kredietinstellingen van 23 september 1992 omschrijft deze categorie als risico's met onzeker verloop. De voorschriften van het besluit waren voor het eerst van toepassing over het boekjaar dat aanvangt na 31 december 1992.

3. De opdrachten van de auditors

De Commissie voor het Bank- en Financiewezen licht de opdrachten inzake kredietrisico van de auditors, zowel de interne als de externe toe als volgt.

3.1. Interne auditor

Het uitgangspunt van de Commissie voor het Bank- en Financiewezen is het gegeven dat er een interne auditfunctie bestaat. Dit uitgangspunt bestond reeds in de circulaire van 6 april 1987 van de Commissie voor het Bank- en Financiewezen. Met haar circulaire van 30 juni 1997 heeft de Commissie haar rondschrjven van 1987 aangepast om beter rekening te kunnen houden met de wijziging van de bankwet overeenkomstig de Tweede Bankrichtlijn, waarop reeds door de Commissie voor het Bank- en Financiewezen bij het begin van de uiteenzetting is ingegaan.

Welke taken heeft de interne auditafdeling inzake kredietrisico ? In zekere zin kunnen deze taken omschreven worden als een tweede-lijnscontrole. De eerste-lijnscontrole gebeurt door de operationele verantwoordelijken. De opdracht van de interne auditafdeling is drievoudig. Enerzijds, dient deze afdeling geregeld te onderzoeken of de kredietprocedures worden nageleefd door alle betrokken afdelingen waar dan ook in de bank.

Ten tweede dat de kredietrisico's juist en volledig gerapporteerd worden aan de leiding van de instelling en, tot slot, dat de door de bank opgelopen kredietrisico's in overeenstemming zijn met haar kredietpolitiek.

Het hoeft geen betoog dat de interne auditafdeling over de nodige middelen moet kunnen beschikken om deze opdrachten op een professionele manier te kunnen uitvoeren. De afdeling dient haar vaststellingen schriftelijk te rapporteren aan de leiding van de instelling. Deze laatste dient een procedure uit te werken zodanig dat gevolg wordt gegeven aan de aanbevelingen van de interne auditafdeling. Deze laatste ontwikkelt op haar beurt een aangepaste methode om de opvolging door de operationele diensten van haar aanbevelingen bij te houden.

3.2. Externe auditor

Welke rol is er weggelegd voor de externe

auditor ? De bankwet beschouwt de erkende commissaris-revisor als een medewerker aan het prudentieel toezicht en specificeert wat deze medewerking inhoudt¹⁰. De Commissie heeft in uitvoering van genoemde wettelijke bepalingen aan de erkende revisoren in 1993 een rondschrijven gericht waarin deze opdracht nader wordt toegelicht.

De Commissie voor het Bank- en Financiewezen vraagt dat de revisoren de organisatie van de kredietverlening éénmalig beknopt beschrijven en beoordelen en in latere verslaggeving belangrijke wijzigingen in de organisatiestructuur melden en beoordelen, alsmede belangrijke wijzigingen in de revisorale beoordeling omtrent de effectieve werking van de organisatie. Bovendien wordt van de revisoren verwacht dat zij de objectieven en limieten beoordelen die de instelling zich stelt, o.m. inzake kredietverlening. Hierbij dient de revisor vooral volgende aspecten in aanmerking te nemen : zijn de vooropgestelde objectieven en limieten beredeneerd en duidelijk vastgelegd, houden ze rekening met de wettelijke of reglementaire bepalingen en worden ze effectief nageleefd.

Een derde opdracht van de revisoren is de beoordeling van de door de kredietinstelling gehanteerde waarderingsregels, inclusief deze voor de waardeverminderingen. De revisor dient de Commissie mede te delen of de instelling de regels effectief toepast en zijn opinie weer te geven met betrekking tot de toereikendheid van de geboekte waardecorrecties.

Occasioneel vraagt de Commissie een bijzonder verslag aan de revisor wanneer zij vaststelt dat relatief belangrijke vorderingen van de kredietinstelling oninbaar of dubieus worden. De revisor geeft in dit speciaal verslag zijn mening omtrent het te verwachten verlies en de te boeken inventariscorrecties alsmede over de wijze waarop de instelling het dossier heeft beheerd en opgevolgd.

IV. BESLUIT

Zonder volledig te willen zijn, kan uit deze uiteenzetting worden geconcludeerd wat de Commissie voor het Bank- en Financiewezen beschouwt als goede bankpraktijken in het kredietbedrijf. In dit verband werd vooral onderstreept dat het belangrijk is dat een kredietinstelling beschikt over een

voor haar werkzaamheden passende beleidsstructuur, administratieve en boekhoudkundige organisatie en interne controle. Dit geheel moet toelaten dat banken hun kredietrisico beheersen door een passende strategie te formuleren en de risico's adequaat te selecteren en op te volgen.

II. VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN MET ANTWOORD VAN DE COMMISSIE VOOR HET BANK- EN FINANCIEWEZEN

1. *Het beroepsgeheim van de bankier : Een discretieplicht*

Een lid wenst nadere toelichting over de discretieplicht van de bankier en het bankgeheim, waarbij deze spreker bij de vraagstelling uitgaat van de vaststelling dat de discretieplicht en het bankgeheim van de bankier zijn ingesteld ter bescherming van de cliënt en niet ter bescherming van de bank.

In deze context stelt spreker vast dat, zoals blijkt uit het arrest van het Hof van Cassatie van 25 oktober 1978, het door artikel 458 S.W. strafrechtelijk gesanctioneerd beroepsgeheim niet van toepassing is op de bankier. Er bestaat in België bijgevolg geen strafrechtelijk beteugeld of beschermd bankgeheim, waaruit volgens deze spreker voortvloeit dat indien de cliënt of de opdrachtgever akkoord zijn met de mededeling van gegevens die ressorteren onder de discretieplicht of het bankgeheim, dit inderdaad de bank ontlast van iedere verantwoordelijkheid terzake.

De Commissie voor het Bank- en Financiewezen benadrukt dat de discretieplicht van de bankier voortspuit uit een contractuele band tussen de bankier en de cliënt.

Mocht de cliënt de bankier van deze contractuele verplichting (artikel 1135 B.W.) vrijstellen, dan dient de bankier toch nog de nodige omzichtigheid aan de dag te leggen ten aanzien van derden, die ingevolge de vrijstelling van de discretieplicht van de bankier door de cliënt, schade zouden kunnen leiden en in opspraak zouden kunnen komen. Dit heeft voor gevolg dat diegene die schade heeft geleden ingevolge een indiscretie, op grond van artikel 1382 B.W. (quasi-delictuele aansprakelijkheid) schadevergoeding kan vorderen.

De bankier loopt steeds een legal risk, vermits hij steeds aansprakelijk kan worden gesteld door een derde voor de mededeling van bepaalde gegevens,

¹⁰ Wet op het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen van 22 maart 1993 – artikel 55 eerste lid.

tenzij het verbintenissenrecht de bankier hiervan vrijstelt. In dit geval kan artikel 1135 B.W. niet worden ingeroepen. Indien het verbintenissenrecht de bankier zou vrijstellen van zijn discretieplicht, kan de cliënt artikel 1135 B.W. niet inroepen.

2. Uitzonderingen op de discretieplicht

Door een andere spreker wordt het probleem opgeworpen van de algemeen geldende regel dat de bank niet gehouden is de borg in te lichten nopens de stand van de door de borg gewaarborgde verbintenissen van de hoofddebiteur, noch spontaan, noch op verzoek. Hoe is de verantwoordelijkheid van de bankier ten opzichte van de borgsteller geregeld, waardoor de borgsteller in feite verantwoordelijk wordt voor de risico's?

De Commissie voor het Bank- en Financiewezen stipt aan dat de meeste borgakten uitdrukkelijk stipuleren dat de bank aan de hoofdschuldenaar termijnen van respijt, faciliteiten, verlengingen en schikkingen mag toestaan, zonder ertoe verplicht te zijn de borg daarvan in kennis te stellen. Er is inderdaad in België terzake geen wettelijke regeling, in tegenstelling met omringende landen.

Nochtans is het, alhoewel een niet gangbare praktijk, mogelijk om bij een aantal kredietopeningen uitdrukkelijk te stipuleren dat de bank op ieder ogenblik aan de borg de stand mag mededelen van de verbintenissen van de kredietnemer.

Daarenboven kan, mits contractuele afspraken terzake, worden aangenomen dat de bank ertoe gehouden is de borgsteller spontaan in te lichten over de wijzigingen die een invloed hebben op de borg zelf (zoals een verzwaring van de engagementen van de kredietnemer tegenover de bank).

In het kader van de toezichthoudende rol van de CBF op de banken heeft men er alle belang bij de bankier te verzoeken de borgsteller op een meer adequate en continue wijze te informeren, evenwel op vrijwillige basis, vermits een juridische regeling terzake in België ontbreekt.

Hieruit leidt de vraagsteller af dat de borg in feite over geen verhaalmogelijkheden beschikt tegenover de bank, wat een aantasting van de juridische verhaalmogelijkheid impliceert van de borgsteller.

De Commissie voor het Bank- en Financiewezen repliceert hierop als volgt. De borgsteller moet niet worden geïnformeerd, tenzij dit contractueel is

bepaald. Op basis van artikel 1382 B.W. kan de aansprakelijkheid van de bankier bij onzorgvuldige kredietopvolging en -beheer worden vastgesteld en kan de borgsteller een vordering instellen tegenover de bankier.

Een ander lid vestigt in deze context de aandacht op de vordering van de schuldeisers in het kader van een faillissement ingesteld tegen de bankier, wegens het lichtzinnig verstrekken van kredieten aan personen die reeds in betalingsmoeilijkheden verkeren. Deze vorderingen worden eveneens ingesteld op basis van artikel 1382 B.W.

De Commissie voor het Bank- en Financiewezen erkent het probleem, dat dient gerelateerd aan de aansprakelijkheid van de kredietverlener, indien deze op een onzorgvuldige wijze kredieten zou hebben verstrekt, of kredietlijnen zou hebben geopend. Zoals blijkt uit het arrest van het Hof van Cassatie, in de SEFI-zaak, kan de kredietverlener na falend aansprakelijk worden gesteld voor diens onzorgvuldige kredietopvolging. In de SEFI-zaak werd het krediet trouwens afgewend van de contractueel bepaalde verbintenissen.

In het SEFI-arrest wordt de bankier aansprakelijk gesteld wegens de niet-naleving van de goede bankpraktijken, vermits op de bankier na de kredietverlening, de verbintenis rust na te gaan of de kredietverstrekking geschiedde conform de voorwaarden hiervoor opgenomen in de kredietbrief. Iedere bankier dient in deze context fundamentele voorzorgsmaatregelen te nemen.

3. De kredietverlening

Een spreker refereert aan de vier basisprincipes m.b.t. de kredietverstrekking. In dit verband merkt spreker op dat er een strikte scheiding wordt gehanteerd tussen de front-office en de back-office. Gelden de vier principes m.b.t. de kredietverstrekking en de strikte scheiding nog voor een aantal andere concrete taken binnen de bank. Welke zijn deze taken? Valt hieronder eveneens de herschikking van de kredieten?

De Commissie voor het Bank- en Financiewezen verduidelijkt dit als volgt. Indien een krediet werd verleend, en men op een later ogenblik in het kader van de kredietopvolging, overgaat tot een herschikking hiervan, of indien het krediet opnieuw wordt onderhandeld, worden de vier basisprincipes m.b.t. de kredietverstrekking eveneens gehanteerd.

Het dossier wordt geïnstrueerd op het niveau van een kredietcomité bestaande uit meerdere personen. Daarenboven zal de kredietherschikking door dit kredietcomité worden beoordeeld zonder interferentie van het commercieel net, vermits het inderdaad niet uitgesloten is dat men er commercieel belang zou bij hebben, in het kader van een goed uitgebouwde commerciële relatie met de cliënt, het verzoek tot kredietherschikking in te willigen, wat evenwel niet te rijmen valt met de rol van de bank.

In het kader van de regels inzake de kredietopvolging (Ibidem, II. Kredietselectie) is het uitgesloten om motu proprio wijzigingen door te voeren aan de bestaande kredietovereenkomst, vermits men in deze context gehouden is tot de naleving van de geldende procedureregels inzake de afsluiting van een nieuwe kredietovereenkomst.

4. De opdrachten van de interne auditor

Een lid merkt op dat uit de uiteenzetting van de Commissie voor het Bank- en Financiewezen blijkt dat de interne auditafdeling o.m. geregeld dient te onderzoeken of de kredietprocedures worden nageleefd door alle betrokken afdelingen waar dan ook in de bank. Impliceert dit dat de toepassing van het vier-ogenprincipe wordt opgevolgd door de interne audit ?

Hierop wordt bevestigend geantwoord door de Commissie voor het Bank- en Financiewezen. Binnen de Europese context tekent zich op dit ogenblik een belangrijke tendens af tot upgradering van de interne auditors. België speelt het in het kader van de Vereniging voor Interne Auditors hierin een voortrekkersrol. Voor de interne auditor dient binnen de kredietinstelling een volwaardige plaats voorbehouden en daarenboven mag deze auditor niet ondergeschikt worden aan het kredietcomité, maar dient deze rechtstreeks verantwoording af te leggen ten overstaan van het Directiecomité.

Terzake wordt door de Commissie voor het Bank- en Financiewezen gerefereerd aan de circulaire van 30 juni 1997, waarin de Commissie pleit voor een professionele en voldoende bestaaf van de interne auditafdeling die tevens over de nodige middelen dient te beschikken. Ook een duidelijke afbakening van rechten en verplichtingen van deze autonome afdeling binnen de kredietinstelling dringt zich op.

Welke informatie kan de interne auditor opvragen bij de cliënt ? Hierbij dient opgemerkt dat een interne auditor evenwel niet mag gelijkgesteld worden met een accountant. De interne auditor staat in voor de opvolging van de procedurevoorschriften en op de interne auditor berust een rapporteringsplicht tot op het niveau van het Directiecomité.

Vervolgens vraagt hetzelfde lid nog nadere informatie m.b.t. de discretieplicht van de auditor in functie van de tweede-lijnscontrole. Quid openbaarheid van de verslaggeving ?

De Commissie voor het Bank- en Financiewezen repliceert dat de interne auditors niet alleen rapporteren aan de Commissie voor het Bank- en Financiewezen, maar ook aan de revisoren onder een besloten vorm. Bepaalde revisorale verslagen (externe auditor) stellen soms vast dat de interne auditdiensten soms ondermaats presteren, of voor verbetering vatbaar zijn. Deze revisorale verslagen zijn openbaar en stellen vast dat de jaarrekeningen conform de wettelijke bepalingen terzake zijn opgesteld en gepubliceerd.

In het kader van de goede bankpraktijken inzake het kredietbedrijf, vraagt een ander lid zich af of het feit dat een bank werkt in het kader van een beheersovereenkomst (cf. Beheersovereenkomst afgesloten tussen het Vlaamse Gewest en Gimv-indus) invloed heeft op de naleving van de goede bankpraktijken inzake het kredietbedrijf.

Spreker merkt op dat door de organisatie van de goede bankpraktijken, de kredietopvolging en de interne audit, ook het collectieve belang van alle andere cliënten en de stabiliteit van de bank als dusdanig worden beschermd.

De Commissie voor het Bank- en Financiewezen antwoordt hierop als volgt. Algemeen kan worden gesteld dat de bankier gehouden is tot naleving van de in een beheersovereenkomst t.a.v. de opdrachtgever gestipuleerde verbintenissen. Het is daarenboven evident dat het feit dat de bank gedekt is door de overheid haar niet ontslaat van haar zorgvuldigheidsplicht.

Nog een ander lid stelt vast dat uit de uiteenzetting van de Commissie voor het Bank- en Financiewezen blijkt dat er een onderscheid dient gemaakt tussen de openbare kredietinstellingen en de andere bankinstellingen die vallen onder het toezicht van de Commissie voor het Bank- en Financiewezen. Daarenboven vraagt hetzelfde lid zich af of er ingevolge de borgstelling door het Vlaamse Gewest

aanleiding was tot een gedifferentieerde juridische behandeling.

M.b.t. deze aspecten merkt de Commissie voor het Bank- en Financiewezen op dat voor de inwerking-treding van de wet van 22 maart 1993 de openbare kredietinstellingen inderdaad kunnen worden beschouwd als kredietinstellingen (bankier). Zoals blijkt uit het SEFI-arrest dienen de goede bankpraktijken inzake het kredietbedrijf, onverkort van toepassing te zijn op de openbare kredietinstellingen. Hierbij dient evenwel opgemerkt dat de structuur van deze openbare kredietinstellingen tot voor eind 1992 enige verschilpunten vertoonde wat de samenstelling van de raad van bestuur en de beslissingsbevoegdheid van deze raad van bestuur betreft. Een ander knelpunt was het feit dat het toezicht op de naleving van de goede bankpraktijken inzake het kredietbedrijf bij de openbare kredietinstellingen niet was georganiseerd en daarenboven werd er geen onderscheid gemaakt tussen het directiecomité en de raad van bestuur. Zoals echter blijkt uit het SEFI-arrest gelden de goede bankpraktijken echter onverkort voor de openbare kredietinstellingen en het feit dat de bank door de borgstelling van de overheid was gedekt, doet hieraan geen afbreuk.

III. HOORZITTING MET DE NMKN-DELEGATIE OP 12 MAART 1998

– De hoorzitting is besloten

1. Inleiding

De NMKN dankt de commissie voor het besloten karakter van deze hoorzitting en wijst erop dat dit de openheid van de debatten alleen ten goede kan komen.

2. Afbakening van het dossier

2.1. In de tijd

Toekenningen van scheepskredieten met ingang van 1.1.1989

Beheer uitstaande kredieten vanaf 1.1.1989 (dus ook vroeger toegekende kredieten)

De NMKN benadrukt met betrekking tot de toegekende scheepskredieten dat deze kredieten door de NMKN worden toegekend zoals alle andere kredieten van gelijkaardige omvang. Tot november 1992 gebeurde dit door de raad van bestuur, nadien door het directiecomité.

Bij het uitvoeren van haar beheer, heeft de NMKN de overheden en Gimvindus steeds nauwkeurig op de hoogte gehouden van de gang van zaken. Kredieten werden toegestaan na advies van het Technisch Comité voor het Scheepskrediet en na goedkeuring door respectievelijk de minister van Verkeerswezen en van het Vlaamse Gewest. Alle belangrijke beslissingen die werden genomen in de loop van de kredieten en ook na de stopzetting ervan, werden vooraf voor akkoord voorgelegd aan diezelfde overheden, later ook aan Gimvindus. Verkopen en bouwen van schepen gebeurt voortdurend in overleg met dezelfde overheden.

Wat de afbakening in de tijd betreft, gaat het over de scheepsdossiers vanaf 1 januari 1989. Op dat ogenblik werd het Vlaamse Gewest immers bevoegd.

2.2. Welke kredietdossiers

Het betreft elf schepen, die men kan onderverdelen in drie groepen. Een eerste groep omvat de zeven die behoren tot de groep ABC-Rosenfeld (Antwerp Bulkcarriers (ABC) – ABC – Containerlines). Het betreft de Helen, Deloris, Antwerpen, Brussel, Ellen Hudig, Cornelis Verolme en Martha – II.

De Martha – II is wel een bijzonder dossier, vermits dit schip niets met de scheepskredieten te maken heeft. Het heeft namelijk nooit een scheepskrediet gekregen dat betrekking heeft op de steunregeling van de wet van 23 augustus 1948 aan de reders.

Tot de tweede groep behoren de Navigator en de Discovery, die kunnen worden gerelateerd aan de heer Lubbe Bakker.

De derde groep heeft betrekking op de oudste dossiers inzake scheepskredieten, namelijk deze die toegekend zijn voor de Pelican II en de Petrel.

De NMKN heeft zich benaastigd op het vlak van de realisatie en de invordering van de scheepskredieten in deze drie groepen van dossiers, waarbij

door de NMKN de dossiers die vele jaren in de tijd teruggaan, worden onderzocht.

3. De scheepskredietendossiers

3.1. Het ABC-Containerlines-dossier

De NMKN refereert inzonderheid aan de interpellatie van de heer Karel De Gucht tot de heer Eric Van Rompuy, Vlaams minister van Economie, KMO, Landbouw en Media, over de toekenning en het beheer van de scheepskredieten door het Vlaams Gewest (Vl. Parl., plenaire vergadering – Nr. 23 van 27 januari 1998, blz. 29 tot 46) en de interpellatie van de heer Karel De Gucht tot de heer Eric Van Rompuy, Vlaams minister van Economie, KMO, Landbouw en Media, over de rol van de Vlaamse overheid in het dossier van de bouw en afwerking van de schepen Discovery en Navigator op de Boelwerf (Vl. Parl., Handelingen, plenaire vergadering – Nr. 45 van 10 juni 1997, blz. 25 tot 48).

Een spreker vestigt er de aandacht op dat er in het dossier ABC-Containerlines nog drie andere schepen voorkomen, namelijk Martha – I, Jaffa en Ruth, wat volgens dit lid niet zonder belang is, vermits de commissie besliste tijdens de regeling van haar werkzaamheden, zich voorlopig in een eerste vragenronde te beperken tot deze zeven schepen, maar eventueel tijdens een verdere fase ook de andere schepen aan bod te laten komen.

De NMKN verklaart zich te zullen beperken tot de eerste zeven schepen van het dossier ABC-Rosenfeld. In dit verband wordt door de NMKN opgemerkt dat het geen zin heeft om zich in de vraagstelling tijdens deze besloten hoorzitting te beperken tot 1992, vermits men verplicht is in dit dossier een heel stuk terug te gaan in de tijd, voor 1989, teneinde de historische context te schetsen waarin na 1989 bepaalde beslissingen werden genomen of waarmee men een bepaalde houding aannam.

3.1.1. De rol van de NMKN m.b.t. de inpandname van de DuPont de Nemours-contracten

De NMKN licht de totstandkoming van dit contract toe als volgt. De aanvang van dit contract begint volgens de NMKN in 1976. Het was een bevrachtingscontract, afgesloten tussen de ABC-groep en DuPont de Nemours, waarbij tegen een bepaalde prijs een lading, voornamelijk een

bepaalde hoeveelheid mineraal zand, zou worden vervoerd voor DuPont de Nemours.

De eerste ABC-schepen die in het kader van dit bevrachtingscontract hebben gevaren waren de schepen die in 1976 werden gebouwd : de Helen en de Deloris. Dit contract is, conform de kredietvoorwaarden, telkens in pand genomen bij de toekenning van alle kredieten voor de bouw van alle ABC-schepen (periode 1976 tot 1982). Bij elke krediettoekenning is dat contract in pand genomen en het contract werd afgesloten voor een periode van 11 jaar, nl. de periode van 1976 tot 1987.

Het contract was in de beginfase niet onbelangrijk, vermits er strikt genomen twee ABC-schepen, twee bulkschepen in uitvoering van dit contract voeren, maar niet exclusief.

Ongetwijfeld was dit contract belangrijk voor de terugbetaling, doch mettertijd is hierin verandering gekomen, want de volgende schepen die werden gebouwd waren in essentie containerschepen, die echter geen containers vervoerden voor het bedrijf DuPont de Nemours, vermits het bevrachtingscontract voorzag in het vervoer van mineraal zand voor DuPont de Nemours.

Uit de verpanding van dit bevrachtingscontract resulteerde dat de inkomsten ervan zouden worden gestort op een rekening bij de Generale Bank. Deze rekening was eveneens verpand en er werd bepaald dat de opbrengsten afkomstig van DuPont de Nemours gedeeltelijk waren bestemd voor de Generale Bank en voor het grootste deel voor de NMKN.

De NMKN stipt aan dat er reeds vrij spoedig, enkele jaren na de toekenning van die kredieten, van 1976 tot 1982 terugbetalingsmoeilijkheden en liquiditeitsproblemen rezen bij de groep Rosenfeld. Om de liquiditeitsproblemen niet te vergroten, gaf de NMKN aan de groep-Rosenfeld de toestemming over die tegoeden – afkomstig van DuPont de Nemours – op de rekening van de Generale Bank – verder te kunnen beschikken, met medeweten van de overheid aan wie deze beslissing door de NMKN werd medegedeeld.

Aan de overheid werd door de NMKN medegedeeld dat de liquiditeitspositie van de onderneming danig slecht was, dat de NMKN meende onder deze omstandigheden de tegoeden op die rekening niet te kunnen opvragen, vermits de onderneming hierdoor nog dieper in de betalingsproblemen zou geraken, wat praktisch impliceert dat de NMKN de inkomsten uit het DuPont-contract niet opvroeg.

Aldus liep het contract dat voor een periode van 11 jaar werd afgesloten in 1976 in 1987 af.

Op 20 december 1989 wordt een nieuw contract afgesloten tussen Rosenfeld en DuPont de Nemours eveneens voor het vervoer van mineraal zand en hierbij wordt door de NMKN aangestipt dat het een relatief minder belangrijk contract betreft dan het eerste afgesloten contract dat afliep in 1987.

Hierbij merkt de NMKN op dat de afsluiting van dit contract door de groep-Rosenfeld niet onmiddellijk aan de NMKN werd medegedeeld, maar de NMKN kreeg hiervan kennis op 16 april 1990 door een bezoek van de deskundige van de NMKN in april 1990. Het verslag van de deskundige van de NMKN maakte hiervan melding en het werd medegedeeld aan de overheid, aan het ministerie van Verkeerswezen.

Uit het verslag van de deskundige met betrekking tot het DuPont-contract blijkt dat de onderneming slechte resultaten boekt en dat die er voor de toekomst nog slechter uitzien. Er wordt gezocht naar oplossingen om uit de rode cijfers te geraken, via een herstructureringsplan om het verlies om te buigen.

Dit herstructureringsplan bevat verschillende elementen, onder meer de uitvlagging van de schepen, vermits aldus kon worden bespaard op sociale lasten en belastingen en daarenboven behelst dit herstructureringsplan een beter containerbeheer en besparingen op commissies. Daarenboven is er een nieuw contract, tegen betere voorwaarden dan het eerste afgesloten contract, met DuPont de Nemours afgesloten. De NMKN neemt hiervan kennis.

Op dat ogenblik begin 1990, is de toestand van de onderneming erg gespannen en omwille van het feit dat TNT – die voor 50 procent aandeelhouder is in de groep – zich uit de groep terugtrekt, wordt de situatie zelfs precair. TNT staat immers borg voor de kredieten bij de privé-banken voor een totaal bedrag van 16 miljoen dollar. Door de terugtrekking van TNT uit de groep-Rosenfeld, vervalt de waarborg, wat leidt tot de opvraging door de bankiers van hun kredieten, vermits door deze bankiers geen hypotheek werd gevestigd op die schepen. De enige waarborg voor de bankiers is TNT.

De Generale Bank verklaart zich bereid om deze kredieten ten belope van 16 miljoen dollar over te nemen, op voorwaarde evenwel dat deze tegenge-

waarborgd wordt door Den norske Bank (DNB), die de waarborg verleent. In ruil daarvoor is de Generale Bank bereid om deze kredieten tijdelijk over te nemen.

Het enige belangrijke element in deze evolutie is voor de NMKN de waarborg van DNB van 16 miljoen dollar en het spreekt vanzelf dat DNB hiervoor een zakelijke zekerheid eist via het nemen van een hypotheek in tweede rang op de zes ABC-schepen en de overdracht van het nieuwe DuPont-contract. Dezelfde dag dat DNB deze kredietgarantie verleent, ontvangt DNB de overdracht – een assignment – van het DuPont-contract, waarin duidelijk is gestipuleerd dat dit assignment als zakelijke zekerheid geldt voor het garantiekrediet verstrekt door DNB. Dit is de verklaring waarom het tweede DuPont-contract werd verpand ten gunste van DNB.

De groep-Rosenfeld gaat het in 1990 en in 1991 zakelijk niet voor de wind. Eind 1991 gaat de Vlaamse Regering dan toch akkoord met een herschikking van de scheepskredieten, zij het onder zeer strikte voorwaarden, o.m. de onmiddellijke betaling van 53 miljoen frank, een verdere aanbetaling van 250 miljoen frank binnen drie maanden, en nadien een jaarlijkse betaling van enkele honderden miljoenen. Daarenboven eist de Vlaamse regering eveneens de verpanding van het DuPont-contract. De NMKN was nooit zelf bij de overname van de korte-termijnkredieten betrokken, vermits thans wordt aangetoond welke rol DNB heeft gespeeld.

Op het ogenblik dat de Vlaamse regering de verpanding eist van het contract met DuPont de Nemours worden de herschikkingsvoorwaarden aan de onderneming medegedeeld. Een van de reacties die de NMKN hierop krijgt, is de mededeling dat het Dupont-contract reeds is verpand naar de DNB. Het feit dat het contract reeds is verpand wordt door de NMKN onmiddellijk aan de overheid medegedeeld.

De verpanding van dit contract wordt door de NMKN medegedeeld begin 1992, de brief aan de Vlaamse regering dateert van 21 december 1991. Een maand later heeft de NMKN zekerheid dat het contract met DuPont de Nemours is verpand, wat aan de toenmalige minister van Economie wordt medegedeeld. Bovendien blijkt al vrij spoedig dat de onderneming evenmin in staat is om de overige voorwaarden te honoreren : nl. de onmiddellijke betaling van 53 miljoen frank, betaling van een bedrag van 250 miljoen frank binnen de drie maanden, enzovoort.

De groep-Rosenfeld zal in deze periode verwoede pogingen doen om investeerders aan te trekken en aldus financieel het hoofd boven water te houden en om nieuwe toekomstperspectieven te hebben.

Op een bepaald ogenblik is voor de Vlaamse regering de maat vol. De groep-Rosenfeld kan niet voldoen aan de herschikkingsvoorwaarden van de scheepskredieten en de NMKN moet de kredieten opzeggen, wat dan ook wordt gedaan op 25 augustus 1992.

Hierdoor kan worden verklaard waarom de NMKN het tweede contract met DuPont de Nemours niet in pand heeft genomen. De NMKN heeft in 1990 toen deze hiervan in kennis werd gesteld, hierop niet aangestuurd, vermits de liquiditeitspositie van de groep op dat ogenblik reeds zeer precair was en zeker niet toeliet om deze gelden volledig af te romen. Mocht de NMKN op dat ogenblik hebben aangedrongen op de verpanding van de inkomsten uit dit contract, zoals destijds gevraagd bij de afsluiting van het eerste contract, als onderpand voor de toekenning van de scheepskredieten, dan nog diende de NMKN de gelden ter beschikking te houden van de onderneming.

De verpanding zou dus zonder resultaat zijn geweest. Het uiteindelijke resultaat was dus exact identiek. Hierdoor kan worden verklaard waarom de NMKN dat contract niet in pand heeft genomen, waardoor de inkomsten uit dit contract bleven ten goede komen van de groep-Rosenfeld. Deze inkomsten werden later aangewend bij de overname door Den norske Bank van de bankkredieten.

3.1.2. De opzegging van de scheepskredieten, het bod van de firma Blonder International, het fiscaal probleem en het faillissement van de groep Rosenfeld

Een lid vraagt zich af waarom de bank en de overheden die in dit dossier zijn betrokken, gedurende de periode die ligt tussen de datum van de opzegging van de scheepskredieten en het faillissement van ABC-Containerlines, 3 jaar en 8 maanden geduld hebben geoefend.

Door een andere spreker wordt in dit verband vastgesteld dat de NMKN immers de scheepskredieten heeft opgezegd op 25 augustus 1992. Deze spreker wenst precies te vernemen wanneer door de Vlaamse regering aan de NMKN werd betekend dat de kredieten aan de groep-Rosenfeld dienden

opgezegd, vermits deze groep niet meer in staat was om de bijkomende voorwaarden die werden opgelegd met het oog op de herschikking van de scheepskredieten te voldoen.

De NMKN verduidelijkt dat dit in juni 1992 was en de brief van mevrouw Demeester-De Meyer en van de Vlaamse minister-president, die aanleiding heeft gegeven tot de opzegging van de scheepskredieten door de NMKN aan ABC dateert van 4 augustus 1992. Binnen de tien dagen is hierop de effectieve opzegging gevolgd.

Vanaf het ogenblik van de opzegging van de kredieten door de NMKN aan de groep-Rosenfeld is de enige hoofdbekommernis van de NMKN niet langer meer de opvolging van de betalingstermijnen, maar wel een maximale realisatie van de waarborg, teneinde de toegestane scheepskredieten maximaal in te vorderen. Om dit te bereiken konden verschillende wegen worden bewandeld.

De NMKN licht dit toe als volgt. Een eerste mogelijkheid voor de NMKN was de inbeslagname van de schepen van de groep-Rosenfeld en de verkoop hiervan, wat uiteindelijk het faillissement van de groep nog zou bespoedigen.

De andere mogelijkheid was het streven naar een minnelijke overdracht, die goedkoper uitvalt en waarbij tegelijk de depreciatie van deze schepen binnen de perken kon worden gehouden, wat uiteindelijk bij een eventuele verkoop resulteert in een hoger netto-resultaat.

Op 19 augustus 1992 wordt door de groep Rosenfeld, via de advocaat van de groep, Meester Gantman, een memorandum of agreement (verkoopsovereenkomst) overgemaakt van een Amerikaanse firma Blonder International.

Deze firma is bereid om voor een bedrag van 66,5 miljoen dollar de schepen van de groep Rosenfeld te kopen, met de bedoeling evenwel deze onmiddellijk ter beschikking te stellen van de Rosenfeld-groep, wat in feite neerkomt op een sale-and-lease-back-operatie, vermits op die manier Rosenfeld de schepen verder kon blijven uitbaten.

De NMKN verklaart de prijs, de identiteit van Blonder en de voorwaarden van dit memorandum of agreement te hebben onderzocht en al vrij vlug bleek dat de prijs goed was. De NMKN liet drie ramingen uitvoeren en het gemiddelde resultaat van deze ramingen benaderde het bod van 66,5 miljoen dollar.

Wat de identiteit van Blonder betreft, verklaart de NMKN dat deze bleek uit een brief van de Fleet Bank, een middelgrote bank in Connecticut, waarin vermeld werd dat de heer Gary Blonder een van haar grotere klanten was. De heer Blonder was werkzaam in de business van marine- en auto-onderdelen en kwam steeds nauwgezet zijn verplichtingen na.

Uit een uittreksel van een vaktijdschrift blijkt bovendien dat de heer Blonder een keten van tweedehands auto-onderdelen bezit en dat hij zich eveneens actief bezig houdt met verchartering en brokerage van luxe-jachten. De heer Blonder is vooral actief als investeerder, vermits hijzelf de schepen niet zal uitbaten, maar ze in gebruik geeft aan de groep Rosenfeld.

De voorwaarden van de deal met Blonder zijn belangrijk. Mits betaling van 66,5 miljoen dollar, d.w.z. ongeveer de helft van de uitstaande kredietvordering, wordt de Rosenfeld-groep definitief ontlast van alle verdere verbintenissen, wat evenwel minder evident is, vermits voor een groot deel van deze kredieten de staatswaarborg werd verleend, maar het gros van deze kredieten betreft kredieten verstrekt door de NMKN en gefinancierd via het Fonds voor de Scheepskredieten.

In deze context dient volgens de NMKN immers opgemerkt dat op 1 januari 1993 Gimvindus het Fonds voor de Scheepskredieten heeft verworven. Gimvindus besliste op dat ogenblik om duidelijke contractuele afspraken te maken over de manier waarop de NMKN de kredieten moet beheren zodat Gimvindus maximaal haar vordering op de NMKN kan valoriseren.

Er dient overleg gepleegd met de overheid m.b.t. de voorgestelde deal en de eerste reacties van het federale Ministerie van Verkeerswezen zijn slechts gematigd positief. Er werd immers geopperd dat deze deal dé manier is om van schulden af te geraken en er waren op dat ogenblik nog andere rederijen die het financieel moeilijk hadden. Daarenboven was men bezorgd bij het federale Ministerie van Verkeerswezen dat de goedkeuring van deze deal zou resulteren in het scheppen van een precedent.

Vanaf dit ogenblik wordt intens vergaderd met de NMKN, het federaal Ministerie van Verkeerswezen, het Vlaamse Gewest en Gimvindus.

Het nastreven van een minnelijke overdracht van deze schepen aan de voorgestelde prijs van 66,5 miljoen dollar werd beschouwd als de beste oplossing.

zing, zoniet dreigde een inbeslagname van de schepen, het faillissement van ABC-Containerlines en een duidelijke depreciatie ervan, waarvan de NMKN op dat ogenblik, ingevolge gebrek aan ervaring in een dergelijk dossier, moeilijk de exacte impact ervan kon inschatten. Achteraf werd de vrees 100 percent bewaarheid.

Na enige tijd waren alle betrokken partijen overtuigd dat men het bod van de firma Blonder International diende aan te nemen als de beste oplossing. De verkoop van de schepen aan een Amerikaanse investeerder impliceert echter de toepassing van het principe van de uitvlagging wat resulteert in een daling van de tewerkstelling. Op het ogenblik dat het federale ministerie van Verkeerswezen principieel het geformuleerde voorstel genegeen is, duikt echter het probleem van het verlies aan tewerkstelling op. Hoe kan men de tewerkstelling behouden ?

De NMKN wijst er nogmaals op dat het in het belang van het Vlaamse Gewest is dat de zes schepen zouden worden verkocht aan Blonder. Indien deze schepen zouden varen onder een vreemde vlag (uitvlagging) zou er een verlies aan sociale zekerheidsbijdragen zijn.

In december 1992 beslist de federale ministerraad het voorstel van Blonder aan de interministeriële werkgroep voor te leggen. Op 15 januari 1993 keurt de federale regering het voorstel goed, maar vraagt een waarborg voor het behoud van de werkgelegenheid van 500 miljoen frank.

De NMKN merkt op dat de groep Rosenfeld het aanvankelijk hiermede niet eens was, maar na een aantal onderhandelingen heeft Rosenfeld echter op 30 april 1993 een protocol ondertekend samen met de federale minister van Verkeerswezen, Gimvindus, het Vlaamse Gewest en de NMKN en Rosenfeld.

Er was gepland dat op 28 juni 1993, 66,5 miljoen dollar zou worden betaald. De waarborg voor het behoud van de werkgelegenheid werd uiteindelijk vastgelegd op 350 miljoen frank en er zou slechts 1 schip per jaar worden uitgevlagd.

Dit protocol werd door Rosenfeld voorgelegd aan de boekhouders en bedrijfsrevisoren van de groep Rosenfeld. Enkele weken voor de betaaldatum blijkt dat er een heel belangrijk fiscaal probleem over het hoofd was gezien, nl. de taxatie van het buitengewoon resultaat inzake schuldkwijtschelding.

Door de ontlasting van de groep Rosenfeld van alle verdere verbintenissen zou een boekhoudkundig buitengewoon resultaat van circa 2 miljard frank worden geboekt. Daarvan bleef na verrekening van het verlies uit het verleden nog circa 383 miljoen frank belastbare winst over. Men moest Rosenfeld dus 200 miljoen frank laten betalen. Rosenfeld verklaarde echter niet over het geld te beschikken. ABC en de hele groep zou failliet gaan. Daardoor zou het oorspronkelijke plan om een gedwongen verkoop van de schepen te vermijden in elkaar storten.

De NMKN stelt vast dat iedereen met dit fiscaal probleem verveeld zat. De federale regering (Ministerie van Verkeerswezen), de Vlaamse regering, Gimvindus, NMKN, Rosenfeld startten onmiddellijk besprekingen om een oplossing te vinden. Gedurende een hele periode heeft men op federaal niveau geprobeerd om dat fiscaal probleem op te lossen. Het probleem bleef echter aanslepen. Er werd een interministeriële werkgroep opgericht om na te gaan hoe men het wettelijk probleem van de taxeerbare basis kon verzoenen met de economische realiteit. Het viel niet licht om hiervoor een oplossing te vinden.

In april 1994 waren de binnen de interministeriële werkgroep vertegenwoordigde partijen tot een akkoord gekomen over de regeling van het fiscaal probleem dat was gerezen t.a.v. het boekhoudkundig buitengewoon resultaat, als gevolg van de schuldkijschelding. Er wordt een nota opgesteld door het Kabinet van de federale Minister van Verkeerswezen door de heer Godin, ondertekend door de bevoegde minister.

De nota stelde voor om de zes schepen te verkopen aan het door de firma Blonder gedane bod van 66,5 miljoen dollar, wat overeenkomt met een bedrag van 2 miljard frank. Een deel van de koopprijs zal contant worden betaald, zijnde het deel van de kredieten van de NMKN met staatswaarborg en het overige deel, kredieten van het Fonds voor de Scheepskredieten, ter gedeeltelijke afbetaling van de Fondskredieten (Gimvindus). De betaling hiervan wordt gespreid in de tijd met een bankgarantie.

Alhoewel het geformuleerde voorstel vrij eenvoudig was, werd het echter nooit goedgekeurd. Meermaals werd over dit voorstel vergaderd doch een oplossing blijft uit. Iedereen wachtte op een beslissing van de ministerraad. Een aantal voorstellen werden door de heer Van de Vel, toenmalige administrateur van het federale Ministerie van Verkeerswezen in een nota voor de Ministerraad

geformuleerd. De zomerperiode van 1994, met de regeringswissel, verloopt zonder beslissing en ook in september 1994 raakt het dossier niet opgelost. De heer Van de Vel, administrateur-generaal van Verkeerswezen zet de exacte cijfers van dit voorstel in een nota ten behoeve van de Ministerraad. Iedereen wacht op de beslissing van de Ministerraad.

Begin 1995 bleef het probleem van de taxatie van een buitengewoon resultaat door schuldkijschelding evenwel bestaan. Gimvindus maant ABC aan om een oplossing uit te werken en Gimvindus laat begin april 1995 aan ABC weten dat, indien er binnen de drie maanden geen oplossing wordt gevonden, Gimvindus aan de NMKN zal vragen om de schepen openbaar te verkopen.

De NMKN merkt op dat ABC binnen de week hierop reageert. Op 5 mei 1995, bijna drie jaar na het opzeggen van de kredieten, deelt Rosenfeld mee dat Blonder International volledig heeft afgehaakt. Verschillende andere voorstellen m.b.t. een minnelijke overdracht worden door Rosenfeld geformuleerd.

De heer Rosenfeld licht zijn standpunt nopens deze voorstellen mondeling toe op 5 mei 1995 in een vergadering die werd georganiseerd op het Kabinet van het Vlaams Gewest, met vertegenwoordigers o.m. van het Kabinet van de federale Eerste Minister, de federale Minister van Verkeerswezen, Begroting, de Vlaamse regering. Men was bereid om opnieuw na te denken over de voorstellen geformuleerd door de groep Rosenfeld en aldus gaat de zomer van 1995 voorbij.

Eind 1995 werd nog steeds geen akkoord bereikt en wordt er nog steeds gehoopt op een principieel akkoord van de Ministerraad m.b.t. een minnelijke realisatie die een goedkeuring impliceerde van de voorgelegde verkoopsmodaliteiten voor de zes schepen.

Eind 1995 deelt de heer Rosenfeld mede dat Blonder International heeft afgehaakt en dat hij niet meer in staat is om de in mei 1995 beloofde som van 66,5 miljoen dollar te betalen voor de zes schepen, ingevolge de gewijzigde marktomstandigheden.

Een som van 55 miljoen dollar is wel haalbaar voor de heer Rosenfeld. Begin 1996 wordt over dit voorstel van de heer Rosenfeld opnieuw door de vertegenwoordigers van de overheden onderhandeld. Concreet kwam er echter geen schot in de zaak en blijft men wachten op een gunstige regeling.

In maart 1996 werden nog vergaderingen belegd op het Minister van Verkeerswezen met vertegenwoordigers van de ministerie van begroting om tot een oplossing te komen.

Op 5 april 1996 is Rosenfeld dan failliet gegaan en tot een week voor het faillissement werd er vergaderd en gezocht naar een oplossing.

De NMKN stipt aan dat dit verhaal van drie jaar en acht maanden een ononderbroken verhaal is van overheidsinstanties, de NMKN en Gimvindus die samen hebben getracht een regeling uit te werken die zo weinig mogelijk schade zou toebrengen aan de overheid.

IV. VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN MET ANTWOORD VAN DE NMKN MET BETREKKING TOT HET ABC-CONTAINERLINES-DOSSIER

1. *Het bod van de firma Blonder International, het probleem en het fiscaal bezwaar van taxatie van een buitengewoon resultaat door schuldkijschelding, het faillissement van de groep Rosenfeld en de naleving van de goede bankpraktijken door de NMKN bij de kredietopvolging en het pand*

Een lid merkt op dat een regeling van het fiscaal probleem lang op zich liet wachten. Door de NMKN wordt verwezen naar de mogelijkheid om een opbrengst te realiseren van 66,5 miljoen dollar, wat neerkomt op 2 miljard frank.

Er stelde zich evenwel een fiscaal probleem van 200 miljoen frank, of ongeveer 10 percent van de totale te valoriseren waarde. Hierbij werd door de NMKN opgemerkt dat het bod van 66,5 miljoen dollar de helft vertegenwoordigde van de totale uitstaande vorderingen op deze scheepskredieten. In deze hypothese zou in het boekjaar, waarin de verkoop plaatshad, een winst zijn gerealiseerd van 66,5 miljoen dollar.

Spreker vraagt zich af of men zich bij de NMKN geen vragen heeft gesteld bij de verhouding van 200 miljoen frank tot een totaal bedrag van 2 miljard frank. Laat men op een bedrag van 200 miljoen frank deze deal schieten en verkiest men onderhandelingen te voeren gedurende een periode van drie jaar.

Spreker geeft toe dat het inderdaad steeds eenvoudig is om achteraf oplossingen aan te reiken. Toch

vraagt spreker zich af of men wel goed heeft overwogen dat het bedrag van 200 miljoen frank slechts 10 percent vertegenwoordigt van de globale transactiewaarde. Waarom is een oplossing die volgens deze spreker binnen de normale fiscale mogelijkheden lag, zo lang uitgebleven ? Daartoe moesten toch geen belangrijke uitzonderingen worden gemaakt.

De opbrengst van de transactie zou normaal 66,5 miljoen dollar bedragen. Spreker vraagt concreet hoeveel er werkelijk op deze transactie is gerecupereerd. Wat is de uiteindelijke bruto-opbrengst van dat schip ? Welke incasso-, commissie-, curatele- en andere kosten gingen gepaard met deze transactie ? Kan deze informatie worden verstrekt?

De NMKN repliceert hierop als volgt. Achteraf gezien is de vraag van deze spreker inderdaad relevant. Voor een bedrag van 200 miljoen frank belastingen kwam de hele transactie op de helling te staan. Dat bedrag lijkt inderdaad gering in verhouding met de globale transactiewaarde van ongeveer 2 miljard frank. Doch op het ogenblik dat het fiscaal probleem zich aandienende heeft niemand beseft dat een oplossing hiervan zo lang zou aanslepen. De NMKN vraagt zich af wie het bedrag van 200 miljoen frank zou ten laste willen nemen. De NMKN, de overheid waren hiertoe niet bereid. Gimvindus had het kunnen doen, maar zij heeft dat nooit voorgesteld.

Post factum was de beste oplossing inderdaad geweest dat Gimvindus 200 miljoen frank belasting uit eigen zak zou hebben betaald voor Rosenfeld.

Aan deze oplossing werd echter niet gedacht. Niemand had immers kunnen voorzien dat een en ander zo lang zou duren, wat blijkt uit het feit dat men vooropstelde dit fiscale probleem te kunnen regelen binnen een termijn van twee maanden. Men ging ervan uit dat er gedurende twee maanden een nalatigheidsinterest werd aangerekend op de te verwachten som van 2 miljard frank. Die interest is ook betaald, zelfs gedurende drie maanden : juli, augustus en september. Men ging er immers van uit dat men het dossier binnen die termijn zou rond krijgen, wat achteraf evenwel niet het geval blijkt te zijn.

Wat de recuperatie door de NMKN betreft, stipt de NMKN aan dat er tot nu toe helemaal niets werd gerecupereerd. De schepen werden verkocht voor een bedrag van 25 miljoen dollar, waarop astronomisch hoge kosten worden aangerekend. De boten lagen op het ogenblik van het faillissement aan de

ketting in Jamaica, Haifa, Singapore, Nieuw-Zeeland en Canada. De schepen moesten in stand worden gehouden en de bemanning aan boord diende te worden betaald, om zo het noodzakelijke onderhoud te garanderen.

Bovendien waren die schepen geladen : twee met bulk en vier met containers. In elk land gold een andere jurisdictie m.b.t. het beslag. Elk schip had een bemanning aan boord van ongeveer 25 personen, die in geen maanden waren betaald. Dringende maatregelen drongen zich dan ook op.

De NMKN stemde toen in om onmiddellijk aan de curatoren een werkingskrediet te verschaffen van 100 miljoen frank. Door de NMKN werd gehoopt dat dit werkingskrediet toereikend genoeg zou zijn, doch dit blijkt een ijdele hoop. Het werkingskrediet dat gedurende ongeveer één jaar werd aangewend – de duurtijd voor het realiseren van de verkoop van deze schepen – liep op tot ongeveer 350 miljoen frank – dat evenwel in mindering werd gebracht van de opbrengst van de verkoop van de zes schepen voor een waarde van 25 miljoen dollar. Daarmee was de kous evenwel niet af, doch de NMKN had geen andere keuze.

De NMKN expliciteert in deze context dat het krediet van 350 miljoen frank aan de curatoren werd verleend tegen voorlegging van bewijsstukken. De curatoren waren verplicht om verantwoordingsstukken voor te leggen van alle acties die zij hadden ondernomen om die schepen te realiseren. Dit krediet werd dus allesbehalve lichtzinnig door de NMKN ter beschikking gesteld van de curatoren. Elke vraag om verhoging van de kredietlijn naar de curatoren werd grondig besproken in het directiecomité van de NMKN die hieraan een positief advies diende te verlenen, teneinde de curatoren toe te laten hun werk te verrichten. De verantwoordingsstukken werden door de NMKN stuk voor stuk gecontroleerd.

Hierop merkt een andere spreker op dat het bedrag van 350 miljoen frank overeenstemt met ongeveer 10 miljoen dollar. De schepen werden verkocht voor 25 miljoen dollar. Dan bleef er toch nog 15 miljoen dollar te recupereren ?

De NMKN stipt aan dat de allereerste opdracht van de NMKN erin bestond te waken over de verkoopbaarheid van die schepen. Dat was niet het geval, want ze lagen vol met vracht. Bij de bulkkladingen ging het om aluminiumerts en bederfbaar sojameel. Het schip dat in Jamaica aan de ketting lag, lag vol met bederfbaar sojameel voor een lading van 5 miljoen dollar, bestemd voor Saudi-

Arabië ! Om het schip vrij te krijgen moet de NMKN zich inspannen om het beslag op te heffen, via een regeling met de beslaglegger.

De NMKN betaalde een som van 175.000 dollar, een verhoudingsgewijze nog redelijk bedrag. Na nog enkele maanden zou het sojameel bedorven zijn geweest. Maar de waarde van die vracht bedroeg 5 miljoen dollar. Verhoudingsgewijze was deze som nog bescheiden. Wanneer men het schip gedurende drie maanden aan de ketting laat, is het sojameel bedorven. Men kan daarenboven in dit geval eveneens een schadeclaim verwachten van diegenen voor wiens rekening de vracht werd vervoerd, in casu een Zwitserse maatschappij, waardoor het schip helemaal niets meer waard is. Daarover moest de NMKN dus onmiddellijk een beslissing nemen.

De NMKN merkt op dat het schip Saudi-Arabië dient te bereiken en men kan niet varen via de kortste weg, die loopt via de Middellandse Zee en het Suezkanaal. Van zodra de boot het Suezkanaal binnenvaart, zal men er immers zeker opnieuw beslag op leggen. Om beslag te vermijden, moet men dus de route via Zuid-Afrika volgen, stiekem aanleggen in Saudi-Arabië, snel lossen en onmiddellijk terug open zee kiezen. Dat is de wijze waarop met die boten is gehandeld.

Ondertussen moeten de lonen van de bemanning, brandstof en de verzekeringen worden betaald, enzovoort. De kosten zijn gigantisch. In het dossier van de NMKN zitten een enorm aantal facturen, geverifieerd en getekend door de curatoren en met het verzoek deze te betalen. Er waren ook nog brieven van de curatoren met vaak een kopie van alle facturen die men ter plaatse al had betaald of waarvan men het bedrag had voorgeschoten. Men werkt immers nog gedeeltelijk met de vroegere agenten.

Een spreker stelt vast dat de NMKN ten behoeve van de curatoren een kredietlijn van 350 miljoen frank ter beschikking heeft gesteld of ongeveer 10 miljoen dollar. In theorie had men dus nog 15 miljoen dollar kunnen recupereren. De NMKN stelt dat hiervan tot nu toe niets is gerecupereerd. Spreker vraagt zich af waar die andere 15 miljoen dollar naar toe is.

De NMKN verduidelijkt dit als volgt. Het gaat in totaal om zes schepen. Twee daarvan zijn verkocht door een lokale rechtbank : één in Canada en één in Singapore en de opbrengst van deze verkoop is nog steeds niet vrijgegeven, vermits de verdeling hiervan is onderworpen aan de goedkeuring van de

rechtbank. De NMKN benaastigt zich ter plaatse via het voeren van rechtsgedingen om dat geld vrij te krijgen.

Voor de vier andere schepen is de verkoopprijs in België betaald : een voorschot bij de Private Kas en het hoofdbedrag bij de NMKN-bank. Dit geld is echter gestort op naam en op de rekening van de curatoren, en hiervan is dus nog geen frank verdeeld.

De curatoren moeten vooraf immers nog een heel belangrijke betwisting oplossen, namelijk de opzegvergoeding van de zeelieden. Enkele honderden zeelieden maakten gedurende de laatste jaren de bemanning uit van de verschillende schepen. Hun contract is definitief beëindigd en deze zeelieden hebben recht op een ontslagvergoeding, die wordt berekend op de volledige termijn die deze zeelieden voor de rederij hebben gewerkt. Het betreft hier een bedrag van 67 miljoen frank.

Hierop vraagt een spreker of de uitgaven nog hoger kunnen liggen dan het bedrag van de kredietlijn van 350 miljoen frank die door de NMKN ten behoeve van de curatoren is geopend.

De NMKN stelt dat deze schepen zijn verkocht ingevolge een faillissement. De kosten van de boedelvereffening in het kader van dit faillissement worden gefinancierd door de NMKN en dienen dus eerst te worden gerecupereerd (10 miljoen dollar). Netto blijft er 15 miljoen dollar over, die men volgens de rangregeling dient te verdelen tussen de bevoorrechte en hypothecaire schuldeisers en deze rangbepaling is voor de curatoren geen gemakkelijke taak, vermits de bemanning in rang plaatsneemt voor de hypothecaire schuldeisers. Deze taak dient door de curatoren te worden behartigd voor de vier schepen die in België uit de hand zijn verkocht.

Wat de twee schepen die naar vreemd recht zijn verkocht betreft, moet eenzelfde opdracht worden vervuld, maar door de plaatselijke rechtbanken in Canada en in Singapore. Deze rechtbanken zullen zich buigen over de rangregeling tussen de bevoorrechte en hypothecaire schuldeisers. Noch de curatoren noch de NMKN hebben op dit ogenblik hier een duidelijk overzicht van, doch door de NMKN wordt deze zaak nauwgezet op de voet gevolgd. De NMKN dient echter rekening te houden met de internationale procedures m.b.t. de rangregeling van bevoorrechte en hypothecaire schuldeisers en met de rol van de curatoren in België. Volgens de NMKN is het zeker dat een deel van het bedrag

van 15 miljoen dollar nog aan andere zaken zal worden besteed.

Een ander lid vraagt of de NMKN de rangorde tussen de schuldeisers vaststelt volgens de in België geldende bepalingen van de Hypotheek- en faillissementswet, waarop nog een andere spreker opmerkt dat de regels verschillend zijn van land tot land.

Wat de Belgische situatie betreft, wijst de NMKN erop dat de bepaling van de rangregeling van de schuldeisers in geval van faillissement steeds een moeilijke opdracht is, ook wanneer het een faillissement in België betreft. Heel wat schuldeisers vermoeden dat zij bevoorrecht zijn en zijn niet op de hoogte van hun rangregeling en vragen daarom aan de rechtbank om deze kwestie te beslechten.

Inzake een definitieve uitspraak dient men te rekenen op twee tot drie jaar. Voor ABC zal men met dezelfde termijn rekening dienen te houden. Daarenboven liggen er schepen van ABC in het buitenland.

Inzake het bedrag van 350 miljoen frank (kredietlijn van de NMKN aan de curatoren) gestaafd door verantwoordingsstukken, wenst nog een spreker te vernemen of in dit bedrag een deel van het ereloon van de curatoren is opgenomen.

De NMKN antwoordt hierop ontkennend. Wel in dit bedrag van 350 miljoen frank begrepen zijn de erelonen van de buitenlandse advocaten op wie de NMKN en de curatoren een beroep hebben gedaan.

De NMKN wijst erop dat het om heel belangrijke bedragen ging, vermits in het rechtsgebied van elke plaats waar een schip onder beslag lag, en waar het eventueel werd verkocht met betaling in België, de NMKN telkens buitenlandse advocaten heeft moeten inschakelen.

Verskillende leden formuleren vervolgens bemerkingen m.b.t. het bod van de firma Blonder International.

Door een spreker wordt gesteld dat men inzake het onderzoek naar de kredietwaardigheid van Blonder blijkbaar met enig gemak over de zaak is heengegaan. Wanneer men in de bedrijfswereld een lening aangaat bij de bank, gaat de kredietverstrekker de kredietwaardigheid na. Spreker verklaart uit de uiteenzetting door de NMKN geen uitsluitsel te hebben bekomen of de bank de heer Blonder als een kredietwaardig persoon heeft

bevonden en of men balansen heeft opgevraagd van de verschillende maatschappijen waarin Blonder zou hebben geïnvesteerd. Spreker vraagt zich eveneens af of men de fiscale en financiële constructies heeft nagegaan waarbij Blonder betrokken partij zou zijn.

Spreker verwondert er zich over dat de banken bij iemand die beweert een kapitaal van 66,5 miljoen dollar of 2 miljard frank ter beschikking te hebben, niet ten gronde nagaat of deze bewering overeenstemt met de realiteit en of die kredietwaardigheid gegrond is. Bij zulke bedragen zijn verschillende kredietinstellingen betrokken. Spreker vraagt aan de NMKN concreet in hoeverre men de kredietwaardigheid van Blonder heeft gecontroleerd en wat men met de gegevens heeft gedaan ?

De NMKN verklaart over een verkoopsovereenkomst te beschikken, ondertekend door de heer Gary Blonder. Tevens ontving de NMKN een referentiebrief van de Amerikaanse Fleet Bank, waarin de Fleet Bank verklaart dat die persoon haar welbekend is, dat die persoon een van haar grootste klanten is, dat die klant een belangrijke zaak in tweedehands auto-onderdelen heeft en ook dat die klant in de marinebusiness actief is. Verder heeft deze klant steeds zijn verplichtingen tegenover de bank nageleefd. De NMKN verklaart dat dit de referentie was over de heer Gary Blonder.

De NMKN preciseert dat in de uiteenzetting van de NMKN niet werd gesteld dat door de NMKN werd onderhandeld met de heer Gary Blonder, vermits de NMKN ten aanzien van de heer Gary Blonder niet optreedt als kredietverstrekker. De heer Gary Blonder zou, op het ogenblik dat er van verkoperszijde een akkoord was met de voorwaarden die in de verkoopsovereenkomst waren opgenomen, in beginsel contant betalen. Dat akkoord van verkoperszijde kwam pas tot stand na een jaar onderhandelen. Het probleem lag bij de verkopers, en niet bij de heer Gary Blonder aan wie de NMKN geen krediet verstrekke.

De NMKN merkt op dat indien de heer Gary Blonder aan de NMKN een krediet zou gevraagd hebben, de NMKN vooreerst aan de heer Blonder zou gevraagd hebben zijn kredietwaardigheid te bewijzen. De heer Gary Blonder moest de NMKN niet terugbetalen, vermits het de bedoeling was dat de heer Gary Blonder contant zou betalen, op het ogenblik dat er van de NMKN een akkoord was.

Hierop repliceert deze spreker dat Gary Blonder inderdaad de NMKN niet onmiddellijk zou betalen, want het geld dat zou worden overhandigd

moest als dekkingssom fungeren, wat neerkomt op hetzelfde.

De NMKN verduidelijkt verder dat er vooreerst langs Belgische zijde werd gepoogd om een akkoord te bereiken over de verkoop. In de maand april 1993 werd een akkoord bereikt nopens de verkoop en de verkoopsmodaliteiten. In de onderhandelingen werd gestipuleerd dat de heer Gary Blonder cash zou betalen in juni 1993. De heer Blonder heeft nooit bij de NMKN een kredietaanvraag ingediend en er is dus nooit een onderzoek naar de kredietwaardigheid ingesteld, vermits Blonder geen krediet vroeg. In april 1993 houdt de heer Gary Blonder de NMKN voor dat hij cash zou betalen in juni.

Hierop stelt dezelfde spreker vast dat de NMKN stelt : " houdt hij ons voor " en dat de NMKN zo-even verklaarde geen contacten te hebben gehad met die persoon. Spreker stelt dat het minste dat de NMKN had kunnen doen, het feit is na te gaan of die firma of die persoon over de nodige fondsen beschikte om contant te betalen ? Dat is toch een normale procedure ? Men moet toch nagaan of men niet met een spookbedrijf te doen heeft ? Achteraf is overigens gebleken dat dit blijkbaar zo zou zijn.

De NMKN repliceert hierop als volgt. De brief van de Fleet Bank heeft toch voldoende aangetoond dat de heer Blonder geen stroman is of een spookbedrijf. In het dossier van de NMKN is een brochure opgenomen, waarin wordt gesteld dat Blonder reeds twintig jaar actief is in de business van de auto-onderdelen. De heer Blonder was een financier en door de NMKN werd nooit gesteld dat Blonder de uitbater van de schepen is. Hij investeerde in schepen en de som van 2 miljard frank zou door deze financier wel ergens vandaan worden gehaald, om de schepen dan onmiddellijk terug in gebruik te geven aan Rosenfeld. Hij was actief in de brokerage en verchartering van jachten, maar niet in de internationale koopvaardij.

Dit wordt door een andere spreker inderdaad beaamd. De heer Blonder wilde deze schepen kopen om ze daarna te verhuren aan Rosenfeld. Deze spreker merkt op dat, zoals blijkt uit de uiteenzetting van de NMKN, men met dit dossier sinds 1976, of misschien 1978 sukkelt. Er was een eerste contract afgesloten met DuPont de Nemours (periode 1976 – 1987).

Tijdens deze periode kon de NMKN niet ten volle haar pand verzilveren, ingevolge de liquiditeitsproblemen die toen reeds bij ABC-Rosenfeld opdo-

ken. De NMKN stond aan de groep Rosenfeld toe om verder te kunnen beschikken over de op de verpande rekening gestorte inkomsten uit het bevrachtingscontract, vermits het afkomen hiervan door de NMKN de liquiditeitskrapte bij ABC nog zou doen toenemen. De groep Rosenfeld was reeds sinds geruime tijd het zorgkind van de NMKN.

Spreker stelt vast dat de scheepskredieten worden opgezegd in augustus 1992. Tussen de datum van die opzegging en het doen van een bod door de firma Blonder verstrijken slechts enkele dagen en beide gebeurtenissen kruisen elkaar bijna. Door de traagheid van de postdiensten kunnen deze gebeurtenissen elkaar letterlijk kruisen.

Op dat ogenblik wordt een bod gedaan van 66,5 miljoen dollar door de heer Blonder (2 miljard frank). Spreker merkt op dat iemand die een dergelijk bod doet en echt kredietwaardig is, op dat ogenblik een balans zal voorleggen. Een serieuze firma zal ook bereid zijn om een bankgarantie op tafel te leggen, als dat wordt gevraagd. Spreker refereert in deze context aan Sunny Fields, die heeft voorgesteld de Discovery te kopen of te huren. Deze firma was bereid om een balans en een bankgarantie voor te leggen. Spreker meent dat een dergelijke gang van zaken als normaal kan worden beschouwd.

Uit de uiteenzetting van de NMKN blijkt dat het bod door Blonder werd gedaan in augustus 1992 en in april 1993 finaliseert men deze verkoopsovereenkomst. Tussen april 1993 en het faillissement verloopt een periode van drie jaar. Op Goede Vrijdag 1996 wordt het faillissement uitgesproken.

Spreker oppert dat uit zijn beschikbare informatie blijkt dat de NMKN nooit een bankgarantie heeft gevraagd, ook niet op het moment dat er op het federale vlak een akkoord werd bereikt om de zes schepen te verkopen aan Gary Blonder. Eigenlijk diende men een bankgarantie te vragen op het ogenblik dat de heer Rosenfeld akkoord ging om te verkopen. De verkoop kon immers slechts gebeuren op het ogenblik dat de rest van de schuld van de heer Rosenfeld werd kwijtgescholden.

Spreker vraagt zich af of een dergelijke handelwijze verenigbaar is met de goede bankpraktijken inzake het kredietbedrijf en refereert in deze context aan de uiteenzetting namens de Commissie voor het Bank- en Financiewezen (Ibidem, punt I.). Hieruit blijkt dat de good bank practices voor de bank blijven bestaan, of het nu een transactie betreft die afgesloten is binnen het kader van een beheersovereenkomst of niet. De waarborg op een

professionele afhandeling is niet alleen een waarborg voor het concrete dossier, maar ook voor de stabiliteit van heel de bank. Spreker vraagt concreet, indien het niet om good bank practices gaat, wat dan de verklaring is voor de handelwijze van de NMKN of handelt de NMKN steeds als dusdanig bij dergelijke dossiers ?

De NMKN stelt vast dat de vraagstelling van deze spreker in feite neerkomt op de vraag waarom de NMKN geen bankgarantie heeft gevraagd van de heer Blonder. Spreker verduidelijkt dat de NMKN niet akkoord was met een verkoop en in dit geval toch moeilijk een bankgarantie kan vragen.

Daarenboven is het volgens de NMKN in deze sector niet gebruikelijk om bankgaranties te vragen en dit is zeker zo als er nog geen akkoord is tot stand gekomen.

Hierop vraagt dezelfde spreker of het niet gebruikelijk is dat de NMKN zou vragen om een balans voor te leggen. Zelfs al werd er nog geen akkoord bereikt, besteedt de NMKN hieraan toch tijd ! Het betreft de uitvoering van een krediet dat is opgezegd. Men bevindt zich dus in de fase van een opgezegd krediet, waardoor het krediet wordt opgenomen in de contentieux van de NMKN.

De NMKN verklaart niet geïnteresseerd te zijn in de balans van een koper van een opgezegd krediet. Het betreft hier de koper van de activa die door de NMKN dienen te worden gerealiseerd, teneinde het krediet te recupereren. De NMKN is enkel geïnteresseerd in het feit of hij betaalt, tenzij de NMKN krediet geeft en dat krediet overdraagt, waarop dezelfde spreker opwerpt dat de balans wel een goede indicator is of deze persoon wel kan betalen.

De NMKN preciseert twee belangrijke zaken die dienen te worden onderstreept, nl. het akkoord van de NMKN is noodzakelijk en daarenboven verleent de NMKN deze persoon geen krediet. Zodra de NMKN akkoord is, zal deze persoon de NMKN contant betalen. Dit is de overeenkomst en de NMKN verklaart geen reden te zien waarom de balans wordt opgevraagd.

Hierop merkt het lid op dat de NMKN in concreto deze persoon toch een aantal maanden de tijd geeft, vermits de gesprekken aanvangen in augustus 1992. In april 1993 gaan de regering, Rosenfeld en de NMKN als hypothecair schuldeiser akkoord. Er wordt dus tijd gegeven om te betalen, waarop het lid opmerkt dat de NMKN negen maand verleent, wat wordt ontkend door de NMKN, die ver-

klaart deze persoon slechts zestig dagen de tijd te geven om contant te betalen.

De NMKN ging akkoord in april 1993 en zolang de NMKN niet akkoord gaat is het volgens de NMKN ongerijmd om van deze persoon een bankgarantie te vragen.

Vorige spreker is echter niet overtuigd en stipt aan dat de kredieten door de NMKN in augustus 1992 werden opgezegd en in april 1993 een overeenkomst werd bereikt met de heer Blonder. Achteraf bleek evenwel dat die man niet kredietwaardig was. Iedereen kan beweren te beschikken over een kapitaal van 2 miljard frank. De NMKN heeft aan het onderzoek van dit dossier negen maanden tijd gespendeerd !

Inzake de toepassing van de goede bankpraktijken in het kredietbedrijf, vraagt de NMKN bij de inschatting van dit dossier rekening te houden met de toenmalige context. De NMKN heeft reeds jarenlang moeilijkheden met de groep Rosenfeld inzake de niet tijdige terugbetaling van kredieten. Bij de opzegging van de kredieten in augustus 1992 vreest de NMKN, gelet op de precaire liquiditeitspositie op dat ogenblik, het ergste voor de hele groep Rosenfeld. Op dat ogenblik was het bod van de heer Gary Blonder voor de zes schepen van 66,5 miljoen dollar een geschenk.

De NMKN stelt dat sommigen zouden beweren dat de NMKN blij was met een dode mus, maar over welke alternatieven beschikte de NMKN op dat ogenblik ? De goede bankpraktijken impliceren dat de NMKN de door haar geïnvesteerde middelen maximaal recupereert. Het bod van Blonder van 66,5 miljoen dollar impliceert dat de door de NMKN toegestane scheepskredieten zullen worden terugbetaald voor een bedrag van 2 miljard frank, wat op dat ogenblik een goede prijs was, vermits de NMKN drie ramingen heeft laten verrichten, waarvan het gemiddelde het bod van Gary Blonder benaderde. Dit was dan ook het maximum dat de NMKN kon recupereren en in deze context is het toch evident dat Gimvindus, die belast is met de valorisatie van de scheepskredieten, het ministerie van Verkeerswezen en de NMKN zelf blij waren met het bod van Blonder en omwille hiervan kreeg dit bod van de NMKN alle kansen. Jammer genoeg werden die kansen niet gerealiseerd.

Hadden de betrokkenen getwijfeld aan Blonder, dan had moeten gebeuren wat tenslotte drie jaar en acht maanden later is gebeurd, bij de neerlegging van de boeken door Rosenfeld. De schepen

waren in 1992 en 1993 even bevracht als in 1996 met containers en bulk.

Dezelfde problemen zouden zich voor de NMKN op het ogenblik van het bod van Gary Blonder hebben aangediend als nadien.

De NMKN betreurt dat de afsluiting van de deal met de heer Gary Blonder spaak liep, maar men kan de NMKN zeker niet verwijten deze deal niet alle kansen te hebben gegeven. Immers, indien de finalisering van de verkoopovereenkomst met Gary Blonder succesvol was geweest, zou men nu niet meer dienen te praten over Rosenfeld. Dan had de NMKN ondanks alles een goede verkoopovereenkomst kunnen afsluiten, waardoor een maximale recuperatie van de uitstaande vorderingen scheepskredieten door de NMKN mogelijk was geweest.

Hetzelfde lid stelt vervolgens dat het toch mogelijk moet zijn om van iemand die een koop wenst te sluiten ten belope van een bedrag van 2 miljard frank of die de mogelijkheid heeft om over 2 miljard frank te beschikken, een balans te krijgen, waardoor de NMKN zich een idee kan vormen van wat deze potentiële koper effectief voorstelt.

De balans diende zelfs niet te worden opgevraagd bij de heer Blonder, men kon Rosenfeld naar de balans van Blonder laten vragen. Iemand die beschikt over een bedrag van 2 miljard frank moet toch een aantal elementen op tafel kunnen leggen, waaruit blijkt dat dit effectief zo is. Spreker ziet in het dossier geen enkel element waaruit dit kan blijken en de brief van de Fleet Bank of Connecticut bewijst niets.

Spreker refereert aan het antwoord van de Vlaamse minister op de interpellatie van de heer Karel De Gucht van 27 januari 1998 (VI. Parl., Handel., plenaire vergadering – Nr. 23 van 27 januari 1998), waarin de minister een aantal passages citeert uit de brief van de Fleet Bank. Voor zover spreker zich herinnert staat in deze brief enkel vermeld dat Blonder een van de grotere klanten is van de Fleet Bank die in het verleden altijd tijdig had betaald, maar de Fleet Bank of Connecticut heeft zelfs geen externe rating. Misschien is het dus geen middelgrote maar een kleine bank, waarop de NMKN verduidelijkt dat de Fleet Bank een grotere bank is dan de ASLK in België, waardoor zeker niet kan gesteld worden dat de Fleet Bank een kleine bank is.

Spreker werpt vervolgens op dat de heer Gary Blonder intussen in de gevangenis zit en dit is een

fact of life. Veronderstel dat iemand die zijn bouwkrediet van 1 miljoen frank niet meer kan betalen, zegt dat een naar Amerika uitgeweken oom van hem dat huis zal kopen. Het is toch normaal dat de bank wil weten wie die oom is en of die kredietwaardig is.

De NMKN meent dat men exacte vergelijkingen dient te maken. Voor deze zes schepen waren er geen andere kopers dan Gary Blonder, waarop hetzelfde lid zich afvraagt wat het uitmaakt jaren met iemand te praten die achteraf niets blijkt voor te stellen ?

De NMKN wenst hierop een belangrijke nuanceering aan te brengen. Het betreft hier niet de aanvraag van een nieuw krediet, vermits er op het ogenblik van het bod van Gary Blonder een uitstaand krediet is van de NMKN tegenover ABC. Iedereen is tevreden dat er iemand opdaagt om de lopende kredieten partieel terug te betalen. Op dit ogenblik is er geen sprake van dat de NMKN voor de federale staat, of voor het Vlaams Gewest nieuwe verbintenissen tegenover Blonder zou aangaan, integendeel.

De NMKN benadrukt dat het geen nieuwe kredietaanvraag betrof, maar wel de terugbetaling van een lopend krediet.

Zelfs indien de NMKN beschikte over gegevens nopens het fortuin van Gary Blonder, betwijfelt de NMKN nog of Gary Blonder dit fortuin zou hebben ingebracht in de destijds door hem opgezette constructie. Het lag in de bedoeling om een SPV op te richten en sale-and-lease-back met Rosenfeld te creëren, om op deze wijze de kredieten terug te betalen. In dergelijke constructies is het totaal ongebruikelijk om massaal eigen kapitaal te investeren.

De cash-flow van de groep Rosenfeld zal worden aangewend om de financiering van de SPV terug te betalen. Dit heeft niets te maken met het eigen kapitaal van de heer Gary Blonder. Hierop benadrukt hetzelfde lid dat de NMKN precies daarom aan de heer Blonder een bankgarantie diende te vragen. De NMKN is toch niet geïnteresseerd of dit kapitaal van de heer Blonder zelf is ofwel ergens anders geleend. Wat de NMKN interesseert is of Blonder de NMKN terugbetaalt.

Volgens een andere spreker dienen toch nog enige zaken verduidelijkt. Ingevolge het feit dat de NMKN niet instemde met de verkoop, diende de NMKN met Blonder niet te onderhandelen, vermits deze geen kredietaanvraag heeft ingediend.

Uit een andere uiteenzetting van de NMKN stelt deze spreker vast dat de verkoopsovereenkomst spaak liep vermits de federale minister van Verkeerswezen niet akkoord ging. Ging de bank ook niet akkoord ? En zo ja, waarom niet ?

Deze spreker meent begrepen te hebben dat bij de betaling van het bedrag van 66,5 miljoen dollar (ongeveer 2 miljard frank) door Blonder, het uitstaande bedrag van de kredieten volledig zou worden kwijtgescholden aan de groep Rosenfeld. Spreker concludeert hieruit dat het ging om een eenmalige cashbetaling ter afsluiting van een reeds bestaande kredietopening. Nochtans stelt de NMKN dat het ging om de omzetting van een kredietdossier in een ander dossier. Kan dit niet worden verduidelijkt door de NMKN ?

De NMKN stelt dat de hypothese van een cashbetaling uiteraard geldt voor de bestaande kredieten bij de NMKN. De NMKN heeft geen uitstaans met de manier waarop de nieuwe vennootschap die deze schepen koopt, haar financiering terzake organiseert, vermits deze vennootschap voor deze financiering kan putten uit haar eigen middelen of een beroep kan doen op een andere financieringsvorm b.v. de Hong Kong Bank. De vennootschap heeft m.b.t. de financiering van deze operatie zich niet gericht tot de NMKN.

Hetzelfde lid stipt aan dat de overeenkomst zodanig was geconcepieerd dat de groep Rosenfeld door de verkoop aan Blonder zou beschikken over een cashbedrag van 66,5 miljoen dollar. Deze cashbetaling zou worden aangewend ter delging van de uitstaande kredieten t.o.v. de NMKN en de andere schuldeisers, wat door de NMKN wordt bevestigd.

Voor de NMKN stelde die prijs en de hele transactie geen probleem. De overheid moest echter in de transactie willen instappen en een schuldkwijtschelding geven. De overheid was trouwens de grootste belanghebbende. In deze context attendeert de NMKN erop dat van het bedrag van 2 miljard dollar ongeveer 1,5 miljard frank aan Gimvindus zou worden gestort en 0,5 miljard frank zouden worden terugbetaald aan de NMKN, voor de kredieten die de NMKN uit haar eigen zak met staatswaarborg had gegeven.

De personen die over een belangrijke stem in het kapittel beschikten waren Verkeerswezen en Gimvindus, die in de eerste plaats akkoord moesten zijn. Voor Gimvindus was dit vanaf de eerste dag geen enkel probleem, vermits Gimvindus meteen akkoord ging uit praktische en economische overwegingen. Het bod van Blonder stemde overeen

met de waarde van de schepen en het incasseren van een bedrag van 2 miljard frank zou voor de NMKN een fantastisch resultaat geweest zijn.

Verkeerswezen liet zich bij het nemen van de beslissing ten aanzien van deze verkoopsovereenkomst vooral leiden door het tewerkstellingsmotief en daarenboven was men bezorgd voor het schepen van een precedent. Na vele besprekingen is Verkeerswezen echter overtuigd en ging volmondig akkoord en zette zich optimaal in voor de maximale recuperatie van de kredieten.

Volgens een ander lid mag niet uit het oog worden verloren dat deze aangelegenheid de liquidatie behelst van een slechte betaler en plots duikt iemand op met een bod van 66,5 miljoen dollar en biedt een redelijke oplossing. Een bod van 66,5 miljoen dollar is beter dan niets maar er is wel die grote debiteur die zijn verplichtingen inzake terugbetaling van kredieten niet is nagekomen.

Spreeker meent dat in een dergelijke context toch gemakkelijk een faillissement zou kunnen worden geforceerd, vermits deze debiteur over geen andere goederen beschikte in België. Spreeker vraagt zich af waarom de NMKN zich niet tot de wereldmarkt heeft gericht, gelet op het feit dat er een belangrijke wereldmarkt bestaat voor de verkoop van tweedehands schepen. Daarenboven had de NMKN geen verdere verplichtingen jegens Blonder en in alle werelddhavens vindt men makelaars die zich bezig houden met de verkoop van tweedehands schepen.

Hierop wijst de NMKN erop dat Rosenfeld voor de opzegging van de kredieten reeds lang zocht naar investeerders en daarenboven is dit bij falen geen uitzonderlijke situatie. Dit is een vaststaand feit vermits de NMKN regelmatig documenten ontving waaruit dit zoeken naar nieuwe investeerders bleek. Rosenfeld heeft deze nieuwe investeerders echter nooit gevonden. Wat de schepen betreft, stipt de NMKN aan dat deze toen al niet meer de interessantste schepen waren.

Het waren conbulkers, die nergens perfect geschikt voor waren. Ze waren niet volledig geschikt voor de zuivere bulkvaart, maar ook niet voor de zuivere containervvaart. De schepen waren bijvoorbeeld veel te traag en de vrachtprijzen van de containervaart waren in die periode ook sterk gedaald. Die schepen lagen sowieso niet goed in de markt en die schepen op dat ogenblik kunnen realiseren tegen een objectieve marktwaarde was dus een groot succes.

De NMKN verwijst naar de omstandigheden voor het faillissement. Vlak voor het faillissement heeft de NMKN aan Clarkson een opdracht gegeven tot taxatie van die schepen. Op dat moment zag het er nog altijd naar uit dat die schepen bij een faillissement voor een redelijke prijs konden worden gerealiseerd, zij het wel voor een prijs die een stuk lager lag dan het bod van Blonder van 66,5 miljoen dollar. De taxatie van Clarkson maakte gewag van ongeveer 50 miljoen dollar. Na het faillissement heeft de NMKN op deze schepen drie brokers gezet, en hen intensief aangespoord om op de wereldmarkt naar kopers te zoeken. Aanvankelijk slaagden deze brokers niet in deze opdracht. Dit lukte pas na veel vertraging en dan nog tegen zeer slechte prijzen, vermits deze schepen sowieso niet goed in de markt lagen.

Hierop merkt een lid op dat door de gevolgde manier van handelen er wel veel tijd verloren ging, wat door de NMKN wordt beaamd. Achteraf gezien heeft men inderdaad drie jaar verloren, de schepen waren drie jaar ouder en de NMKN realiseerde zich een slechte zaak te hebben gedaan, waarop hetzelfde lid opmerkt dat volgens de NMKN de schepen op de tweedehands markt niet veel waard waren.

In deze context wijst de NMKN erop al die tijd met verschillende partijen aan tafel te hebben gezeten (periode 1992 tot 1996). Het betreft Gimvindus, het Vlaams Gewest en de federale overheid. De NMKN ontving nooit signalen dat er genoeg geduld was geoefend met Blonder en men is met Blonder steeds blijven onderhandelen. De NMKN was dus niet de enige onderhandelingspartner. Op dat ogenblik waren alle betrokkenen het erover eens om te blijven onderhandelen met Blonder.

Indien iemand op dat ogenblik had gezegd dat er een einde moest worden gemaakt aan de onderhandelingen en dat de schepen op de markt moesten worden verkocht, dan had de NMKN dit waarschijnlijk gedaan. De NMKN onderstreept formeel dat het hier niet om een alleenbeheer van de NMKN ging, vermits er voortdurend overleg werd gepleegd met alle betrokken partijen. Niemand heeft ooit aan de NMKN de opdracht gegeven om die schepen onmiddellijk te verkopen.

Verschillende leden stellen vast dat Rosenfeld, ingevolge de verkoop van de zes schepen aan Blonder, een bedrag zou ontvangen van 66,5 miljoen dollar, waarmee Rosenfeld zijn schulden zou afbetalen bij de NMKN. Een lid vraagt zich af of men op dat ogenblik heeft nagegaan hoe het

gesteld was met de andere schulden van de groep Rosenfeld.

Was Rosenfeld nog in staat om economisch te overleven, na de betaling aan Blonder ? Uit de uiteenzetting van de NMKN stelt dit lid vast dat door de heer Van De Vel een aantal exacte cijfers zijn opgenomen in een nota bestemd voor de Minister-raad. Deze nota werd pas gefinaliseerd in september 1994. Spreker vraagt zich af of de NMKN er toen reeds zicht op had of deze operatie economisch rendabel was, ook voor Rosenfeld ?

Aansluitend hierop stelt een andere spreker vast dat het een hele tijd vergde vooraleer men tot de vaststelling kwam dat Blonder afhaakte, met alle gevolgen vandien. Spreker vraagt zich echter af wat er gedurende deze periode is gebeurd ? Die schepen zijn niet van de aardbol verdwenen maar varen voort onder Rosenfeld, vermits deze schepen nog niet zijn verkocht en Rosenfeld puurt hieruit inkomsten.

Toch beseft men dat het knelpunt bij uitstak van Rosenfeld het feit is dat Rosenfeld geen geld heeft om de belastingen te betalen, vermits men daarmee in de knoei zit. Rosenfeld heeft 200 miljoen frank tekort om die transactie te betalen. Ondertussen betaalde Rosenfeld ook geen interesten behalve gedurende een periode van drie maanden. Spreker vraagt zich af of door de NMKN niet werd nagegaan of er niet voldoende inkomsten werden gerealiseerd die prioritair konden worden aangewend voor de betaling van de belasting op het bedrag van 2 miljard frank (buitengewoon resultaat) ad 200 miljoen frank.

De NMKN meent dat dit een zeer terechte vraag is. Men dient zich evenwel te verplaatsen naar de toestand op het ogenblik van de opzegging van de scheepskredieten door de NMKN in augustus 1992. Gedurende 1992 heeft Rosenfeld geen frank meer terugbetaald op de kredieten en achteraf werd deze vraag vaak gesteld aan Rosenfeld.

Rosenfeld antwoordde dat hij niet kon betalen, vermits zijn exploitatie dit niet toeliet, gelet op de ineenstorting van de vrachtprijzen en het opstapelen van de verliezen, enzovoort. De NMKN stelt dat deze beweringen waar kunnen zijn of onwaar : in elk geval, op het ogenblik van het faillissement, in april 1996, was er buiten de NMKN-vordering een tekort van 2 miljard frank.

Vanaf 1992 zijn de verliezen steeds toegenomen, evenals de schulden tegenover diverse leveranciers en andere schuldeisers. De man groef overal diepe-

re putten. Het laatste jaar werd het zo erg dat hij zijn scheepvaartroutes moest veranderen, vermits hij geen havengelden meer betaalde en op talrijke plaatsen niet meer kon aanleggen. Tijdens de periode van de opzegging door de NMKN van de scheepskredieten had hij een zodanig verlieslatende exploitatie, dat hij zelfs de pure exploitatiekosten niet aankon, laat staan dat hij zijn kredietintresten kon afbetalen.

De uiteenzetting van de NMKN is voor een ander lid de bevestiging van de achtergrond van de vraagstelling. Financieel-economisch gezien had Rosenfeld een dusdanig onrendabel bedrijf, dat de operatie-Blonder een doekje voor het bloeden was geweest als ze was doorgegaan. Rosenfeld betaalde wel deels zijn schulden aan de NMKN af, maar wat met zijn andere schulden ? Kon de NMKN niet nagaan in welke mate een van zijn schuldenaars nog kredietwaardig was ?

De NMKN beaamt dat het evident is dat Rosenfeld nog andere schulden had. Wat zou daarmee gebeuren ? Indien Blonder met een bedrag van 66,5 miljoen dollar was opgedaagd, dan zou de NMKN zich gelukkig hebben geprezen, ook al lijkt dit misschien wat egoïstisch. De NMKN zou blij zijn dat ze over een dergelijk bedrag zou beschikken.

De andere schuldeisers moesten dan samen zelf in overleg met Blonder en Rosenfeld onderhandelen voor de verdeling van de opbrengst van de verkoop.

De NMKN benaastigde zich op dat ogenblik vooral voor de recuperatie van de uitstaande vorderingen en voor het bereiken van een voor het Vlaams Gewest zo voordelig mogelijke oplossing. De NMKN diende zich het lot van de andere schuldeisers niet aan te trekken, zij zouden in de kou blijven staan, maar de NMKN zou indien de verkoop doorging 66,5 miljoen dollar ontvangen.

Door een lid wordt gevraagd of het wel in het belang van Rosenfeld was dat er snel een regeling zou komen voor dit fiscaal probleem, vermits er reeds een enorm exploitatieverlies was en de kredietinstelling er in een dergelijke situatie alle belang bij had om snel aan haar geld te komen. Er zit voor dit lid een zekere logica in het verhaal.

Bij dergelijke operaties komen er heel wat technische en sociale aspecten kijken. Iedereen herinnert zich de problematiek rond de uitvlagging, waarvan de impact verder reikte dan de scheepvaartsector. Men dreigde immers een precedent te scheppen

voor andere sectoren en de besluitvorming over dergelijke thema's is moeilijk. Voor Rosenfeld kwam het goed uit dat de regeling van het probleem zo lang aansleepte.

De NMKN kan deze redenering onderschrijven. Het kwam voor Rosenfeld inderdaad goed uit dat zijn schepen bleven varen, alhoewel de NMKN niet durft te veronderstellen dat Rosenfeld a priori wist dat Vlamingen en Belgen drie en een half jaar zouden bakkeleien vooraleer te beslissen. Het is een krasse veronderstelling om te denken dat Rosenfeld erop speculeerde dat dit zo lang zou aanslepen, wat door het vorige lid wordt beaamd, terwijl een ander lid opmerkt dat indien Rosenfeld deze veronderstelling heeft gemaakt, hij dan wel gelijk had !

De NMKN vraagt zich af of Rosenfeld een dergelijk doorzicht had in de werking van het Belgische en Vlaamse staatsapparaat dat hij kon veronderstellen dat het drie jaar zou duren. Een lid stelt vast dat de NMKN bijna letterlijk stelt : "Het feit dat dit zo lang geduurd heeft, is te wijten aan het Belgische staatsapparaat".

De NMKN repliceert hierop door op te merken dat men zou kunnen veronderstellen dat Rosenfeld er belang bij heeft om de zaak zo lang mogelijk te laten aanslepen. Maar eigenlijk heeft de NMKN de zaak niet zo lang laten aanslepen, waarop hetzelfde lid de vraag stelt wat men dient te begrijpen onder "wij", waarop de NMKN verduidelijkt dat hiermede de overheid en de banken worden bedoeld.

Een ander lid wijst erop dat uit de uiteenzetting van de NMKN blijkt dat er eerst een aantal technische problemen moesten worden opgelost en dat dit is gebeurd in april 1993. Toen deed er zich een probleem voor dat in hoofdzaak terug te voeren is tot een probleem met het Ministerie van Financiën. Het is dus niet zo dat de heer Rosenfeld problemen moest voorzien met het andere netwerk. Er diende slechts een fiscaal probleem te worden opgelost, waarvan wellicht niet was geweten dat de oplossing hiervan zo lang zou aanslepen.

De NMKN durft niet veronderstellen dat de heer Rosenfeld ervan uitging dat het fiscale probleem, dat in juni 1993 opdook, drie en een half jaar zou duren, waarbij nog een ander lid oppert dat de heer Rosenfeld misschien over inside informatie beschikte.

Uit het chronologisch overzicht van de feiten blijkt volgens nog een ander lid dat de heer Rosenfeld blijikbaar over een trukendoos beschikt. Het voor-

stel van Blonder komt, op drie dagen na, op het moment dat de kredieten worden opgezegd. Op het moment dat het voorstel er moet zijn, is het er. Dat kan toeval zijn.

Hierop verklaart de NMKN dat Rosenfeld reeds geruime tijd zocht naar investeerders en daarenboven is een faling geen uitzonderlijke situatie, waarop dit lid opmerkt dat bij een faling er wel vaak situaties ontstaan waarover men zich vragen kan stellen. Het lid stelt vast dat op het moment dat er een akkoord is, de heer Rosenfeld meldt dat er zich een fiscaal probleem stelt. Dit fiscaal probleem lag voor de hand : er was inderdaad een buitengewoon resultaat, wat aanleiding geeft tot taxatie. Over dit fiscaal probleem wordt onderhandeld en in 1994 stelt de heer Blonder dat het te lang duurt en dat hij niet meer is geïnteresseerd.

De NMKN preciseert dat deze vaststelling later is gebeurd dan in 1994, wat door het lid wordt betwist. De NMKN verduidelijkt dat er een vergadering is geweest met Rosenfeld, Gimvindus en de bank in het najaar van 1994. Rosenfeld verklaarde dat Blonder enkel nog was geïnteresseerd in vier van de zes schepen, waarbij Blonder definitief afhaakte in mei 1995, zo werd althans aan de NMKN medegedeeld.

Hetzelfde lid stipt aan dat Rosenfeld de prijs verlaagt van 66,5 miljoen dollar naar 55 miljoen dollar en tenslotte naar de helft van 66,5 miljoen dollar, wat dan nog eens moet worden gehalveerd. Rosenfeld stelt na het afhaken van Blonder dat Chinezen geïnteresseerd zijn om een bod te doen op de schepen. Spreker vraagt of de NMKN hier ooit een balans aan gevraagd heeft. Er werd zelfs een voorstel ondertekend namens de NMKN door de heer Van Den Stockt, die zegt dat als er een overname komt, de bank zelf 10 miljoen dollar mee zal investeren in de overnemers, zoals blijkt uit een brief.

De NMKN vraagt voorlezing van deze brief, vermits het belangrijk is te weten in welke bewoordingen een aanbod wordt geformuleerd. Het is inderdaad mogelijk om elke dag naar om het even wie een brief te schrijven dat de NMKN bereid is om een financiering te doen, maar alles hangt af van de voorwaarden.

Hierop vraagt het lid of de vraag van de heer Van Den Stockt de uitvoering is van een beslissing van de bank, waarop de NMKN nogmaals aandringt op voorlezing van de bewuste brief, vermits de NMKN deze brief hier niet bij de hand heeft.

Het lid bevestigt dat er een brief kan worden voorgelegd, ondertekend door de heer Van Den Stockt, waarin wordt gesteld dat indien er een overname komt, de NMKN hierin 10 miljoen dollar zal investeren.

De NMKN verklaart van deze verklaring van de heer Van Den Stockt kennis te hebben, maar dringt nogmaals aan op letterlijke voorlezing van deze brief zodat de NMKN kan nagaan wie deze brief heeft ondertekend.

Hierop antwoordt het lid dat deze brief werd ondertekend door de heer Van Den Stockt, waarop de NMKN repliceert dat de heer Van Den Stockt zich nooit alleen kan verbinden namens de bank.

De NMKN verduidelijkt verder dat het de brief van 23 januari 1995 betreft die de NMKN heeft geschreven aan Blonder International. De brief handelt over Rosenfeld en is ondertekend door de heer Van Den Stockt. Deze brief is opgenomen in de Handelingen van het Vlaams Parlement van de plenaire vergadering, Nr. 23 – van 27 januari 1998, blz. 38). Er wordt herhaalde malen het begrip "subject to", "afhankelijk van" gehanteerd. In deze brief wordt verwezen naar de vereiste tot een beslissing van de bevoegde organen binnen de NMKN. De heer Van Den Stockt heeft volgens de NMKN niet meer gedaan dan het uitvoeren van zijn normale commerciële prospectietaak.

Volgens hetzelfde lid blijft men ook dan meelopen in het verhaal, men laat Rosenfeld toe om de Belgische situatie in al zijn verscheidenheid te bespelen, vanaf ongeveer 1989 tot zijn faillissement.

De NMKN denkt dat de brief van de heer Van Den Stockt een commerciële brief was die hij heeft getekend namens de bank, maar de NMKN is er vast van overtuigd dat die brief geen enkele verbintenis vanwege de bank inhield.

Daar gaat het echter volgens hetzelfde lid niet om. Spreker verklaart niet ieder stuk van het dossier uit het hoofd te kunnen citeren. Van Den Stockt schrijft die brief minstens om aan Rosenfeld te geven. Als Rosenfeld geld gaat zoeken, weet hij dat wanneer hij 30 miljoen dollar vindt, hij er nog 10 miljoen dollar bovenop heeft. Dat betekent dat men Rosenfeld tot eind 1995 nog altijd zijn spel laat spelen. De brief wordt niet geschreven aan Rosenfeld omdat hij dat zou weten, die brief wordt hem geschreven zodat hij hem kan gebruiken als één van de middelen om bijkomend geld te vinden bij andere investeerders.

Men blijft het spel van Rosenfeld meespelen, terwijl de NMKN zelf zegt dat er al in 1992 een louter exploitatieverlies was. De firma kampte met een voortdurend liquiditeitsprobleem. In plaats van het spel van Rosenfeld mee te spelen, had men beter nagedacht over het volgende. Stel dat er iemand 2 miljard frank heeft en geïnteresseerd is in een sale-and-lease-backoperatie. Als het geen complete gek is, gaat die eerst kijken of die exploitatie rendabel is.

Een ander lid merkt op dat in een vergadering zoals deze precisie van het grootste belang is. Enerzijds wordt verwezen naar een brief waarvan men meent dat men er een bepaalde inhoud en bepaalde doelstellingen moet aan vastknopen, en anderzijds vragen de genodigden van deze hoorzitting zich af wat de precieze inhoud en stelling van die brief is. Deze spreker dringt aan dat deze brief wordt opgezocht door degenen die hem in hun bezit hebben.

De NMKN verwijst naar VI. Parl., Handelingen – plenaire vergadering – Nr. 23 – van 27 januari 1998. De NMKN citeert de brief – waarvan de NMKN evenwel niet weet aan wie hij gericht is – : "We understand that you are presently negotiating with the Hong Kong bank for syndication of a US \$ 66.5 million loan secured by your six vessels : the Helen, the Deloris, the Antwerp, Brussels, Elen Huddig and Cornelis Verolme. Subject to approval of our Board of Directors, ...".

Volgens de NMKN dient aan een dergelijke brief niet veel waarde te worden gehecht, vermits deze brief alleen stelt dat de heer Van Den Stockt geïnteresseerd is, maar hij verbindt zich niet. Dat kan de heer Van Den Stockt trouwens niet en deze brief dient beschouwd als een puur commercieel schrijven, zoals de heer Van Den Stockt er waarschijnlijk vijf per week heeft geschreven. Hij vraagt de Hong Kong bank of die een financiering wil aanbieden aan Rosenfeld en verklaart hierin te willen participeren voor tien miljoen dollar. Dit voorstel zou door de heer Van Den Stockt worden voorgelegd aan de raad van bestuur, maar dat voorstel werd nooit besproken op de raad van bestuur van de NMKN.

De NMKN verklaart dat het de bedoeling was hem toe te laten 66,5 miljoen dollar op tafel te leggen, dat is duidelijk. Volgens de NMKN had à la limite het bedrag van 10 miljoen dollar kunnen bijdragen tot de recuperatie van 66,5 miljoen dollar voor de overheid, wat inderdaad geen slechte zaak zou zijn geweest.

Hetzelfde lid kan zich niet van de indruk ontdoen dat uit het hele verhaal blijkt dat de heer Van Den Stockt een brief schrijft die ertoe kan leiden dat er andere financiers worden gevonden. Waarom niet ? Dat is te eenvoudig om uit het verhaal te abstraheren. Dit is een verhaal over een persoon die in heel 1992 geen frank heeft betaald, die op dat ogenblik 400 miljoen frank achterstallen heeft en waarvan men ondertussen moest hebben begrepen dat hij de NMKN aan het lijntje hield.

Het moet de NMKN toch ook zijn opgevallen dat op het moment dat de deal rond was, er plotsling een fiscaal probleem opdook. Normaal gezien had de NMKN al lang door moeten hebben dat die man de NMKN aan het lijntje hield, maar men gaf hem nog de mogelijkheid om daarin verder te gaan. Dit is een processie van Echternach. Niemand heeft ooit gezegd : "c'est fini". Bij de meeste kredieten gebeurt dit echter zeer vlug, volgens deze spreker.

De NMKN repliceert hierop door te verklaren dat de NMKN bij het bod van Rosenfeld met een zeer duidelijk standpunt is vertrokken. De NMKN was gelukkig dat er eindelijk iemand die schepen wilde kopen. De NMKN heeft een klein jaar moeten werken aan een akkoord met iedereen aan de verkoperszijde.

Toen het fiscaal probleem opdook, leek dit voor de NMKN snel op te lossen. De NMKN heeft een jaar gewerkt om van iedereen, behalve van de minister-raad die de uiteindelijke beslissing moest nemen, het akkoord te krijgen om een ideale, deftige oplossing ineen te steken. Ook dat is de NMKN gelukt. Intussen is men echter reeds twee jaar verder en de NMKN stelt dat men hierover de NMKN niet het minste verwijt kan maken.

Door de NMKN werd gewerkt aan een oplossing die op elk moment nog realistisch leek. Men kan zich misschien afvragen hoe het mogelijk was dat de NMKN zo lang naïef is gebleven. De NMKN wist intussen reeds dat de heer Gary Blonder had afgehaakt. Er waren wel andere voorstellen van de heer Rosenfeld, maar die waren niet erg concreet en toch is de NMKN blijven doorgaan. Tot op het laatste moment heeft de NMKN besprekingen gevoerd met vertegenwoordigers van alle belanghebbende ministeries en met Gimvindus, en iedereen bleef bereid om over oplossingen te praten. Spreker verklaart dat als de NMKN al zou naïef geweest zijn, dit geldt voor alle betrokken partijen.

Op vraag van een ander lid licht de NMKN de oplossing voor het fiscaal probleem toe als volgt.

Alhoewel de NMKN stelt dat het een voor de hand liggende oplossing was, is dit voor deze spreker niet helemaal duidelijk.

De NMKN licht dit vervolgens toe als volgt. De oorzaak van het fiscale probleem was de kwijtschelding van schulden voor een bedrag van ongeveer 2 miljard frank. Het probleem lag in de grootte van het bedrag. Was dit slechts een paar honderd miljoen frank groot, dan zou er geen enkel probleem zijn geweest. De te verwachten opbrengst van de verkoop van de zes schepen werd geraamd op twee miljard frank.

Ongeveer eenvierde daarvan was bestemd voor de NMKN-kredieten met staatswaarborg en drievierde voor Gimvindus. Van die twee miljard frank zou de NMKN onmiddellijk één kwart aanwenden om het NMKN-krediet met staatswaarborg contant terug te betalen met kwijtschelding van het saldo van dat krediet. Het andere gedeelte, de Gimvindus- of fondstranches, zou de NMKN volledig openlaten en hiervoor is geen schuldkwijtschelding voorzien. De NMKN voorziet in een aanwending of gebruik van 3/4 van de prijs, gespreid over een periode van 16 jaar.

Gimvindus zou hierbij zijn vordering – hoofdsom én intresten – bevriezen en hierop geen interesten meer aanrekenen.

Gimvindus zou, gespreid over een periode van 16 jaar hierop 3/4 van de prijs aanrekenen, waardoor de schuldkwijtschelding geleidelijk wordt doorgevoerd, waardoor deze operatie geen problemen stelt inzake de compensatie met verliezen. Men diende er enkel op toe te zien de schuldkwijtschelding ten belope van 2 miljard niet in één keer te compenseren, vermits dit vanuit fiscaal oogpunt en gelet op het stringente karakter van de fiscale wetgeving, niet kon worden verantwoord.

Een lid vraagt zich af of de overheid in de afwikkeling van dit dossier wel blijkt gegeven van voldoende doorzicht en goed beheer en verduidelijkt dit als volgt. De te verwachten opbrengst van de verkoop van de zes schepen werd geraamd op 66,5 miljoen dollar.

In plaats van de totale opbrengst van de verkoop terug te eisen, vermits de overheid de waarborg had verleend voor de scheepskredieten, kon de overheid ook 66,3 miljoen dollar teruggeisen.

Daarenboven merkt deze spreker op dat zolang de scheepsvorderingen uitstaan, de overheid hierop voortdurend interesten verliest en een bedrag van

66,5 miljoen dollar hoeft niet lang uit te staan om voor de overheid een interestderving op te leveren van een bedrag van 200 miljoen frank, gelet op de economische context, waarbinnen dit dossier zich ontwikkelde en die op dat ogenblik gekenmerkt werd door een hoge rentestand.

Dit lid merkt op dat het Ministerie van Verkeerswezen en het Ministerie van Financiën, voor het getalm in de afwikkeling van dit dossier verantwoordelijk zijn, vermits deze ministeries respectievelijk technische en fiscale problemen opwierpen.

Spreker merkt op dat de door de NMKN verduidelijkte fiscale constructie die door Gimvindus werd gesuggereerd, bijzonder ingewikkeld is. De kwijtschelding van een bedrag van 200 miljoen frank meer, was een veel eenvoudiger oplossing geweest en deze spreker vraagt zich af waarom deze denkpiste niet in overweging werd genomen.

Een ander lid vraagt zich af hoe het mogelijk is dat dit denkkader verder werd gevolgd, vermits de NMKN zelf stelde dat er een exploitatieverlies was. Veronderstel dat men ooit tot een sale-and-lease-backoperatie was gekomen.

De NMKN beaamt dat er inderdaad een exploitatieverlies was, doch dit werd door de NMKN pas vastgesteld, na datum, toen bij het faillissement bleek dat er naast de scheepskredieten, voor 2 miljard frank andere schulden waren.

Hetzelfde lid repliceert hierop als volgt. Normaal vraagt men de kredietnemers regelmatig een exploitatierekening. Mocht de NMKN dit hebben gedaan, dan zou de NMKN deze andere schulden hebben gedetecteerd. Spreker stelt vast dat er in ieder geval een verlies kon worden vastgesteld. Spreker ontwikkelt volgende denkpiste.

Veronderstel dat iemand een investering van 2 miljard frank zou hebben gedaan met het oog op het doorvoeren van een lease-back-operatie. Deze lease-back-operatie zou nooit zijn verricht aan de rechtspersoon die eigenaar was van de schepen. Men had daar zeker een nieuwe vennootschap voor opgericht.

De NMKN verduidelijkt dat dit ook niet de bedoeling was. Het was Ocean Carrier Ship Holding – een andere, maar lege vennootschap van de groep – die de schepen terug in gebruik zou nemen.

Hetzelfde lid verheugt zich over de bevestiging hiervan door de NMKN en vraagt zich af voor wie dat fiscale probleem een probleem was. Toch niet

voor Rosenfeld, want de verschillende lege vennootschappen, waaruit de schepen werden gelicht, waren toch gedoemd om failliet te gaan. Een bijkomende kwijtschelding van een bedrag van 200 miljoen frank was zelfs niet nodig, vermits dit bedrag toch verdween in de cascade van de faillissementen. De lease-back-operatie zou toch nooit gebeuren met de bestaande vennootschap.

Spreker stelt vast dat men een ongelooflijk ingewikkeld systeem heeft opgebouwd en gelet op het feit dat de schuldkwijtschelding wordt gespreid in tranches over een periode van 17 jaar gaat men ervan uit dat deze constructie nog 17 jaar moet aanslepen, waarbij deze spreker opmerkt dat dit zijn petje te boven gaat.

De NMKN bevestigt dat het uiteraard een andere vennootschap zal zijn die de nieuwe sale-and-lease-back aangaat en waar de exploitatie geschiedt. De NMKN wordt dan ten belope van alle bestaande kredieten terugbetaald en het fiscale probleem ontstaat eigenlijk in de bestaande vennootschappen en niet in de nieuwe, waarop het lid opmerkt dat dit toch niet het probleem kan zijn van de NMKN, waarop de NMKN antwoordt dat dit inderdaad een probleem is van Rosenfeld, waarop het lid repliceert dat Rosenfeld met dit probleem niet meer inzit, vermits deze failliet is.

De NMKN stelt vast dat volgens de spreker er in feite een fiscaal probleem werd gesimuleerd, waarop deze spreker antwoordt dat er zich duidelijk een fiscaal probleem stelt en dat dit probleem is ontstaan uit de switch van de carry-back naar de carry-forward, de jaar-per-jaar-compensatie dus. Dit probleem is pas echt een werkelijk probleem in de veronderstelling dat de vennootschappen die deze schepen verkopen, blijven bestaan en nog een reële waarde vertegenwoordigen.

Spreker ziet echter geen enkele reden waarom dit zo was, zoniet zouden al die verliezen niet zijn gerealiseerd en stelt dat het toch duidelijk de bedoeling was om een sterfhuisconstructie te maken, om een muur tussen verleden en heden op te bouwen.

Hierop merkt een ander lid op dat een dergelijke constructie niet mogelijk is in geval van faillissement waarop het vorige lid opmerkt dat dit wel mogelijk is, vermits de uitwinning gebeurt op basis van de hypotheek, wat evenwel door het andere lid wordt betwist, vermits dit niet meer gebeurt op dezelfde basis, vermits ingeval van faillissement een andere regeling geldt (samenloop van verschil-

lende schuldeisers, hypothecaire en bevoorrechte schuldeiser, bepaling van de rangregeling).

De NMKN benadrukt het belang van de rol gespeeld door de persoon Rosenfeld, die te allen prijze een faillissement wou vermijden. Deze persoon had een rederij-imperium opgebouwd met een wereldfaam. Voor hem was het van primordiaal belang om vrij van alle schulden uit die transactie te komen. Hij wou met een schone lei beginnen en hij heeft tegen beter weten in tot het allerlaatste ogenblik die schepen drijvend gehouden.

Een lid bevestigt dit maar vraagt zich of de NMKN hierin diende te lopen. De heer Rosenfeld heeft gepoogd zijn imperium te redden. De heer Rosenfeld is een totaal andere figuur dan de heer Lubbe Bakker.

De NMKN geeft toe dat de redenering van deze spreker klopt. Men kan zich inderdaad afvragen waarom men die lege schelp niet failliet heeft laten gaan, met of zonder fiscale schulden? Voor de heer Rosenfeld was de zaak echter heel eenvoudig, vermits hij in 1992 heel zijn imperium failliet kon laten verklaren. Rosenfeld heeft echter voor zijn imperium gestreden en zag een faillissement niet zitten.

Rosenfeld legde op Goede Vrijdag, 6 april 1996, de boeken neer. Op dat ogenblik zat zijn imperium volledig aan de grond. Niemand wacht zo lang om het faillissement aan te vragen. Al zijn schepen lagen onder beslag. Naast de financiële schulden stond Rosenfeld voor 2 miljard frank in het krijt. De door het lid opgeworpen bedenking van het aanvragen van de faling voor een lege schelp is, volgens de NMKN bij de heer Rosenfeld zelfs niet opgekomen.

Volgens het lid kan een dergelijke constructie technisch perfect worden opgezet, waarop de NMKN aantipt dat de heer Rosenfeld een andere denkpiste heeft bewandeld. De zaken groeiden de heer Rosenfeld wel boven het hoofd, waarna hij vaststelt dat hij veel te veel schulden heeft. Deze situatie was evenmin door NMKN gewenst. In de periode 1992-1994 werd door de NMKN tijdens de onderhandelingen met Blonder nog steeds het bod gehanteerd van 65 of 55 miljoen dollar. Wellicht is de heer Rosenfeld zijn bankier tot op zekere hoogte gevolgd, in de hoop de deal rond te krijgen.

In de marge van het faillissement van de groep Rosenfeld vraagt een lid nadere informatie over de bankpraktijken die door de NMKN worden gehanteerd. Deze spreker wenst meer concreet te vernemen hoe de NMKN in het algemeen omgaat met

klanten met een uitstaande schuld bij de bank. Op welke manier wordt de kredietwaardigheid, de economische en financiële realiteit van het bedrijf nagegaan? Hoe is dit concreet toegepast met het bedrijf Rosenfeld?

De NMKN licht dit toe als volgt. De controle bij de NMKN of ASLK-Bank verschilt niet van deze die wordt gehanteerd ten overstaan van andere banken, wat de normale kredietverlening betreft. De NMKN stipt aan dat het toezicht geldt van de Commissie voor het Bank- en Financiewezen. Er is daarenboven de jaarlijkse externe revisorale controle, voor de balans wordt gecoëditeerd.

Naar aanleiding hiervan wordt eveneens een onderzoek verricht, waarbij vooral de nadruk wordt gelegd op het kredietonderzoek en de follow-up van het krediet. Geen enkele revisor zal een attest van goedkeuring van de balans verstrekken indien dit niet in orde is. Daarenboven laat de Commissie voor het Bank- en Financiewezen regelmatig in de bank zelf een uitgebreid onderzoek uitvoeren dat een paar maanden in beslag neemt. Daarbij zijn een aantal van de auditoren van de Commissie voor het Bank- en Financiewezen betrokken, waarbij men ook de dossiers en de procedures nakijkt.

De NMKN merkt op dat de laatste verslaglegging van CBS dateert van 1995, net voor de verkoop van de NMKN aan de ASLK. De jaarrekeningen kunnen worden nagekeken of informatie terzake kan worden ingewonnen bij de CBS en bij weten van de NMKN is er geen negatieve informatie.

Hierop concludeert het lid uit de toelichting van de NMKN inzake de goede bankpraktijken dat de NMKN toch zeer goed op de hoogte moet zijn geweest van de financiële situatie van de heer Rosenfeld. Het was dan toch belangrijk om de discussie met Blonder en de Hong Kong bank niet langer te rekken.

Dit wordt door de NMKN beaamd. De bank heeft het contract krediettechnisch dan ook opgezegd. Nadien volgt een work-outs scenario waarbij een overnemer moet worden gezocht.

Hierop vraagt hetzelfde lid of er vergelijkbare voorbeelden bestaan waarbij de situatie pas na vier jaar wordt uitgeklaard, een dergelijke termijn lijkt volgens deze spreker toch behoorlijk lang.

De NMKN licht dit toe als volgt. Het is evident dat een bank haar kredietrisico's moet nagaan, zoals reeds blijkt uit de uiteenzetting namens de Com-

missie voor het Bank- en Financiewezen. Niet enkel de follow-up is belangrijk, maar ook de wijze waarop het geld wordt gerecupereerd is van belang. De recuperatie van de uitstaande schulden kan worden gerealiseerd op verschillende manieren.

Net zoals andere banken, zegt de NMKN-Bank op het moment dat de klant niet meer kredietwaardig is, het krediet op. Juridisch ontstaat op dat ogenblik een opeisbare schuldvordering op deze klant. In feite zou de klant onmiddellijk de opeisbare schuld ten aanzien van de bank in zijn geheel dienen te voldoen, doch in de praktijk gebeurt dit niet.

Men moet op dat ogenblik de harde weg bewandelen van de realisatie van de zekerheden. De NMKN merkt op dat er op dat ogenblik interventies worden gedaan bij de bank om nog wat geduld te oefenen. De NMKN heeft vanuit de achtergrond van haar kredietverlening aan de nijverheid altijd veel geduld gehad met bedrijven. In het dossier Rosenfeld kwam men aandragen met het bod van Blonder en de herleving van de markt.

Wat het dossier Rosenfeld betreft, stelt de NMKN dat ook hier krediettechnisch gesproken het krediet werd opgezegd. Het is echter wishful thinking te geloven dat het bedrag van de uitstaande schuld onmiddellijk wordt terugbetaald. De Bank moet zoeken naar de optimale realisatie van de waarborgen die als onderpand van de kredietverstrekking werden gegeven. Inzake Rosenfeld bestond de waarborg van de NMKN van de verstrekte scheepskredieten uit de zes schepen van de groep ABC-Containerlines.

Op dat ogenblik wordt dan het bod van de firma Blonder International geformuleerd ten bedrage van 66,5 miljoen dollar. Het alternatief was het afzoeken van de wereldmarkt naar een andere bidder, doch deze diende zich niet aan. Nog een andere mogelijkheid was de openbare verkoop van de zes schepen. Quid indien er zich maar één kandidaat-koper aanbiedt. Een ander probleem dat zich kan stellen is dat een openbare verkoop in België van schepen die onder beslag liggen in vreemde havens juridisch geen doorgang kan vinden.

De kredieten opzeggen is één zaak, het geld terugvorderen een andere zaak. De waarborg van de NMKN op dat ogenblik waren de zes schepen, die waard zijn wat men ervoor wil geven. Daarenboven merkt de NMKN op dat deze schepen niet goed in de markt lagen. Er werd niet storm voor gelopen. Dat is de context van het verhaal-Rosenfeld. De heer Rosenfeld heeft wellicht samen met

de bank nog een oplossing willen vinden, zoniet had hij zijn imperium reeds in 1992 failliet kunnen laten verklaren.

Een lid concludeert uit de uiteenzetting van het NMKN dat deze pas na het faillissement vaststelt dat Rosenfeld nog andere schulden had voor een bedrag van 2 miljard frank. Spreker refereert aan de beheersovereenkomst die op 27 oktober 1993 werd afgesloten tussen Gimvindus en de NMKN en citeert hieruit volgende passus : "De NMKN vraagt jaarlijks de jaarrekeningen van de schuldenaars op, en laat jaarlijks een boekhoudkundige expertise ter plaatse uitvoeren, uitgezonderd voor de zeevisserij". Spreker vraagt of de NMKN zich van die verplichting heeft gekweten.

De NMKN onderstreept dat een onderscheid dient te worden gemaakt tussen een dossier waarvan de kredieten niet zijn opgezegd ("levend dossier") en de dossiers waarin de kredieten zijn opgezegd ("een realisatie-dossier"). Wat de dossiers betreft, waarin de kredieten niet zijn opgezegd wordt deze bepaling van de beheersovereenkomst steeds toegepast, dit was immers het geval voor de jaren 1989, 1990, 1991 en 1992 waarvoor verslagen werden opgesteld. Op het ogenblik van de opzegging van de kredieten komt men in de realisatie-fase terecht en op dat ogenblik was de zaak echter verloren en de hoofdzorg van de NMKN op dat ogenblik is de maximale realisatie van de waarborg aan de beste prijs. De financiële situatie van de debiteur is op dat ogenblik van ondergeschikt belang voor de NMKN.

Hierop vraagt dezelfde spreker of de financiële toestand van de heer Rosenfeld voor de NMKN onbelangrijk was. Spreker merkt op dat de NMKN toch stelde de sale-and-lease-backoperatie in "going concern" te willen verderzetten.

De NMKN beaamt dit, maar expliciteert dat het begrip "in going concern" dient gerelateerd tot de groep van schepen als dusdanig, eerder dan zich voor de liquidatie te wenden tot de markt. De NMKN had het krediet t.a.v. de groep Rosenfeld opgezegd en zocht een koper voor deze zes schepen. De bank wenste bevrijd te worden van deze schuldvordering door de verkoop van deze schepen aan een andere vennootschap, via een sale-and-lease-back-operatie, waarna de bank met de opbrengst van deze verkoop zou worden terugbetaald.

Hierop merkt het lid op dat deze schepen na de verkoop opnieuw zouden worden verhuurd waardoor deze in de vaart blijven en de bedrijfsactivi-

teiten konden worden verdergezet. Indien men ervan uitgaat dat er zich fiscaal een probleem zou stellen, gaat deze spreker ervan uit dat het in de bedoeling lag om die bedrijfsactiviteiten verder te zetten binnen dezelfde bedrijven.

Spreker refereert aan de bedenking van de NMKN dat de heer Rosenfeld in feite niet wenste geconfronteerd te worden met een faillissement, zoniet was deze sale-and-lease-back-operatie toch een sterfhuisconstructie. Volgens deze spreker zal de NMKN wel moeten beamen dat het op dat ogenblik belangrijk is een inzicht te hebben in de financiële toestand van dit bedrijf, met het oog op een exacte inschatting van de verdere bedrijfseconomische leefbaarheid ervan.

Hetzelfde lid merkt op dat in deze context door Blonder International een bod wordt gedaan van 2 miljard frank. Het is toch normaal dat er vragen worden gesteld over de financiële toestand van het bedrijf dat dit achteraf moet waarmaken. Men dient toch rekening te houden met de verschillende praktische voorwaarden voor de uitvoering van heel deze constructie. De vraag of de NMKN in die periode de financiële toestand van Rosenfeld heeft onderzocht is toch niet onbelangrijk volgens deze spreker.

De NMKN verklaart dat na de transactie het dossier voor de bank was afgesloten, nadien zou de NMKN met de heer Rosenfeld niets meer te maken hebben. Ergens in Amerika zou een andere bankier aan de heer Blonder of wie het ook mocht zijn een krediet verstrekken voor de financiering van de aankoop van deze zes schepen ten belope van 2 miljard frank en het was deze financier die zich diende te vergewissen van de exploitatieresultaten van Rosenfeld. Dit was niet de opdracht van de NMKN. Hierop poneert hetzelfde lid dat men bij dergelijke overnames – het gaat in wezen om een overnamescenario – moet nagaan of het voorstel realiseerbaar is.

De NMKN kan in de redenering van vorige spreker inkomen, indien de NMKN een rol had gespeeld bij de toekomstige financiering. Dan zou de NMKN de zaak inderdaad grondig moeten onderzoeken, en een feasibility-studie doen, teneinde een exacte inschatting te kunnen maken van die toekomstige debiteur. In een exit-scenario is de hoofdopdracht van de bank evenwel om deze schepen te verkopen. Diegene die de schepen overneemt, de Hong Kong bank die de financiering hiervan op zich nam, heeft als opdracht om de going concern situatie te beheersen. Het betreft een financiering van de verkoop van deze zes sche-

pen door een externe partij, vreemd aan de NMKN en de financiering ervan moest de terugbetaling aan de NMKN regelen.

Hierop merkt hetzelfde lid op dat de NMKN er in feite op rekende dat er een naïeveling bestond die deze feasibility-studie niet zou onderzoeken. Daar komt het toch op neer ? Er zijn toch niet veel personen die 2 miljard frank hebben of kunnen krijgen en daarbij ook nog naïef zijn.

Door een ander lid wordt vastgesteld dat de integriteit van de heer Rosenfeld boven elke verdenking staat, wat evenwel wordt tegensproken door een andere spreker. Vervolgens stelt de eerste spreker het probleem van de persoonlijke borgstelling door de heer Rosenfeld aan de orde. Deze spreker vraagt concreet of door de heer Rosenfeld een persoonlijke borgstelling werd verricht en zo ja, hoe hoog was het bedrag hiervan ? Is deze borgstelling na het faillissement van de heer Rosenfeld uitgewonnen ? Deze spreker merkt op dat het niet altijd logisch is dat de zaakvoerder van een bepaald bedrijf een persoonlijke borgstelling verricht, doch dit is geenszins uitgesloten. Was dit hier het geval ?

De NMKN verklaart dat de heer Rosenfeld persoonlijk gehouden is voor de totaliteit van alle verbintenissen ten belope van 4 miljard frank.

Deze persoon heeft echter geen bezittingen in België en daarenboven verkeert de NMKN in het ongewisse over de verblijfplaats van de heer Rosenfeld. Natuurlijk zal er tegen Rosenfeld een vordering worden ingediend. Ten tijde van de gesprekken van de NMKN voor het faillissement was het instellen van een vordering niet aan de orde, vermits de heer Rosenfeld de gesprekspartner van de NMKN was met het oog op de totstandkoming van de deal met Blonder International.

Na het faillissement liggen de zaken echter anders en dient de NMKN stilaan te onderzoeken welke procedures tegen de heer Rosenfeld kunnen worden gevoerd. Ondanks het feit dat de heer Rosenfeld over geen bezittingen in België beschikt, acht de NMKN het niet uitgesloten dat in samenwerking met de curatoren iets kan worden ondernomen in het buitenland. De NMKN zal zich echter ten gronde op deze acties voorbereiden en moeten beschikken over gefundeerde aanwijzingen vooraleer tot actie over te gaan. De NMKN is geen voorstander van het opstarten van een kostelijke procedure, zonder enige zekerheid op een succesvolle afloop hiervan.

Hierop wenst de vraagsteller te vernemen of de heer Rosenfeld in de periode voor het faillissement over eigendommen in België beschikte, en of deze door hem zijn vervreemd in de periode die het faillissement voorafging ?

Hierop antwoordt de NMKN dat de heer Rosenfeld één eigendom bezat, doch deze is verkocht op verzoek van de Generale Bank, die op deze eigendom een hypotheek in eerste rang had gevestigd. De precieze gegevens over de vordering van de Generale Bank zijn niet bij de NMKN bekend.

Door verschillende leden van de commissie worden kritische vragen gesteld over het probleem van het pand en de opvolging van de pandcontracten door de NMKN.

Een lid merkt op dat de NMKN stelt dat er sprake is van twee pandcontracten. Het eerste contract was afgesloten over de periode 1976 tot 1987. Ondanks het feit dat dit contract in onderpand werd gegeven aan de NMKN was de opbrengst van dit bevrachtingscontract eerder bescheiden.

Het tweede pandcontract dateert van december 1989, waarvan de afsluiting door de heer Rosenfeld niet werd medegedeeld aan de NMKN, die van de verpanding slechts kennis heeft genomen in april 1990. Spreker verwondert er zich over dat de NMKN in 1990 geen pandcontract afsluit, omwille van het feit dat de economische opbrengst van het eerste pandcontract voor de NMKN eerder bescheiden uitviel.

Spreker stelt dat indien de NMKN in 1990 een pandcontract zou hebben afgesloten het voor Den norske Bank onmogelijk zou zijn geweest om beslag te leggen op de inkomsten van de zes schepen, die werden gestort op de verpande rekening, waarvan een deel van de inkomsten toekwam aan de Generale Bank en het andere deel aan de NMKN. Het enige dat Den norske Bank had kunnen doen was het nemen van een hypotheek in tweede rang. Uiteindelijk vloeiden grote sommen naar Den norske Bank, rekening die door de NMKN niet werd afgeroomd, gelet op de liquiditeitskrapte van ABC-Containerlines, waardoor het exploitatieverlies verder werd opgedreven.

Spreker benadrukt dat een van de prerogatieven van de pandhoudende schuldeiser de autonomie is over de lichting van het pand. Wie geen pandhoudende schuldeiser is of geen partij is bij het pandcontract, kan dit pand niet lichten. Spreker verbaast zich over de opstelling van de NMKN terzake. Waarom heeft de NMKN geen pand gevestigd ?

Indien de NMKN dit pand had gevestigd dan zou de NMKN weliswaar bepaalde geldsommen moeten ter beschikking stellen voor de verdere exploitatie van ABC, doch de verpanding van het pandcontract aan Den norske Bank zou onmogelijk zijn geweest. Spreker vraagt zich af of dit verenigbaar is met de goede bankpraktijken in het kredietbedrijf.

Daarenboven stipt hetzelfde lid aan dat de Vlaamse regering hiervan ook niet op de hoogte was, zoals blijkt uit de voorwaarden die door de Vlaamse regering werden gesteld met het oog op de kredietherschikking. Een van deze voorwaarden is de verpanding.

Spreker stelt ofwel heeft de Vlaamse regering op dat ogenblik reeds vastgesteld dat er geen pand is, ofwel ging de Vlaamse regering ervan uit dat er wél een verpanding is en in deze hypothese wenste de Vlaamse regering wellicht dat deze verpanding in het nieuwe pakket van de schuldherschikkingsvoorwaarden werd opgenomen, vermits ingeval van schuldherschikking het gebruikelijk is dat alle reeds bestaande voorwaarden opnieuw worden opgesomd. De brief terzake kan op verschillende manieren worden gelezen.

Op de concrete vraag van dit lid waarom de NMKN geen pand heeft gevestigd, antwoordt de NMKN-delegatie dat de verantwoordelijkheid over het dossier toen bij anderen lag, alhoewel dit geen excuus is.

De NMKN stipt aan dat gepoogd werd om voor deze handelwijze een verklaring te zoeken. Door de NMKN werd eind 1989 vastgesteld dat een nieuw contract werd afgesloten. In april 1990 heeft de NMKN dit vernomen via de boekhoudkundige expert die in zijn verslag rapporteert over het effectief bestaan van een contract met DuPont de Nemours. Door de NMKN werd vastgesteld dat binnen de NMKN inderdaad op dat ogenblik niet de beslissing wordt genomen om dat contract in pand te nemen.

De NMKN vraagt zich af waarom niet. In het verleden beschikte de NMKN wel over een pand, maar de facto stelde dit niet veel voor. De opbrengsten van het bevrachtingscontract met DuPont de Nemours werden gestort op de rekening van de Generale Bank en de overheid was akkoord deze sommen ter beschikking te stellen voor de exploitatie van de vennootschap.

In 1990 waren de liquiditeitsproblemen bij de ABC groep nog even groot en de NMKN denkt dat de toenmalige verantwoordelijken van de NMKN,

hebben beslist om geen zakelijke zekerheid (pand) te vestigen. De NMKN deelde dit verslag mede aan het Ministerie van Verkeerswezen die op dat ogenblik wordt ingelicht over het bestaan van het contract DuPont de Nemours.

De NMKN beaamt dat pas eind 1991, naar aanleiding van de vraag tot consolidatie van de vervaldagen van de vorige jaren, de Vlaamse regering beslist om het contract effectief in pand te nemen. Men ging er destijds van uit dat het weinig zin had om het pand op te vragen, vermits het toch niets zou opbrengen.

De toestand was nog minder rooskleurig dan twee jaar geleden toen de inkomsten wel werden gestort op deze rekening maar niet werden aangewend. Bovendien merkt de NMKN op dat de privé-bankiers zoals de Generale Bank hun kredieten hadden opgezegd.

Den norske Bank verleent een nieuw krediet om de continuïteit van Rosenfeld te waarborgen, vermits het garantiekrediet dat door Den norske Bank wordt verstrekt werd aangewend als tegengarantie voor de Generale Bank, die op haar beurt bereid was om de financiering en de continuïteit van de groep in stand te houden.

De NMKN stelt dat in het begin van de jaren negentig zowel de overheid als de NMKN ervan uitgingen dat ze in het verleden het contract in principe in pand hadden. De facto hadden ze dit echter niet. Bovendien hadden de privé-bankiers hun kredieten opgezegd en het contract wordt in pand gegeven ten voordele van Den norske Bank, die een tegengarantie verleent voor de Generale Bank op basis van het contract DuPont de Nemours. De bekommernis om ABC overeind te houden stond centraal.

Hierop stelt hetzelfde lid de volgende concrete vraag aan de NMKN : Wist de Vlaamse regering dat het contract DuPont de Nemours niet in pand was genomen bij de NMKN ? Spreker refereert aan de brief van eind 1991 met de voorwaarden van de toenmalige minister van Economische Zaken, de heer Norbert De Batselier m.b.t. de schuldherschikking.

Daarin bevestigt de minister akkoord te gaan met een laatste schuldherschikking aan de volgende voorwaarden. Onmiddellijke betaling van de achterstand van 53 miljoen frank, onmiddellijke betaling van 250 miljoen frank binnen een termijn van zes maanden, versterking van het kapitaal en

wat de waarborgen betreft, wordt de verpanding als voorwaarde gesteld.

Het lid meent dat ingeval van schuldherschikking men ook steeds opnieuw de bestaande waarborgen opsomt. Het is onmogelijk om op basis van deze brief vast te stellen of de Vlaamse regering al dan niet op de hoogte was van de verpanding.

De NMKN is er niet zeker van of men in geval van schuldherschikking de bestaande waarborgen steeds opnieuw opneemt. Het is evident dat deze zakelijke zekerheden de facto en de jure blijven bestaan. Uit de brief van minister De Batselier, leidt de NMKN af, dat de minister op de hoogte is dat het contract DuPont de Nemours niet is verpand, vermits de minister anders de verpanding ervan niet zou vragen. Het is voor de NMKN duidelijk dat er geen verpanding was.

Volgens een ander lid is de vraag echter of de Vlaamse overheid op de hoogte is gesteld. Op het ogenblik dat het pand naar Den norske Bank is verpand is het immers al te laat. Wist de Vlaamse overheid van de verpanding van het contract ten gunste van Den norske Bank ?

De NMKN stelt dat een onderscheid dient gemaakt tussen verschillende zaken, nl. het bestaan van het contract DuPont de Nemours en de verpanding ervan ten gunste van Den norske Bank.

De NMKN heeft in mei 1990 het minister van Verkeerswezen ingelicht. De NMKN verkeert in het ongewisse hoe de Vlaamse overheid kennis heeft genomen dat een contract was afgesloten met DuPont de Nemours en de verpanding ervan ten gunste van Den norske Bank zal evenmin bekend zijn geweest van de Vlaamse regering, vermits de verpanding van dit contract door de Vlaamse regering werd gesteld als een van de voorwaarden voor de toekenning van een laatste schuldherschikking aan de groep Rosenfeld. Toen nadien echter bleek dat het contract DuPont de Nemours reeds was verpand, is de ellende pas goed begonnen.

De NMKN stelt dat het verkrijgen van het pand een van de vele voorwaarden was van de consolidatie, doch achteraf niet kon worden gerealiseerd door Rosenfeld, wat heeft geleid tot de opzegging van de kredieten in 1992 door de NMKN. De verpanding van het contract werd door de NMKN aan Verkeerswezen gesignaleerd. Wat de Vlaamse overheid betreft kon de NMKN dit niet terugvinden in het dossier.

Hierop merkt een lid op dat het niet gaat over de verpanding, maar over het feit dat er een nieuw contract was, wat door de NMKN wordt beaamd. De NMKN verkeert in het ongewisse hoe de toenmalige Vlaamse minister van Economie dit heeft vernomen om het pand in 1991 op te eisen. Hetzelfde lid vraagt of het misschien mogelijk is dat de NMKN hierover de minister zou hebben geïnformeerd.

Hierover verklaart de NMKN echt in het ongewisse te verkeren. Misschien vond er een informatie-uitwisseling plaats tussen het Ministerie van Verkeerswezen en het Vlaams Gewest. Voor de NMKN blijft het giswerk. Van de mensen die daar toen met dit dossier waren belast is niemand meer bereikbaar, ofwel zijn deze personen met pensioen, ofwel hebben deze personen de bank verlaten.

Hetzelfde lid vraagt of de heer Van Den Stockt de NMKN niet heeft geholpen bij de voorbereiding van de dossier, wat door de NMKN wordt ontkend.

De NMKN meent dat hieruit kan worden besloten dat de NMKN het bestaan van dat contract niet heeft weggemoffeld. Rosenfeld heeft het bestaan ervan aanvankelijk niet medegedeeld aan de NMKN, die hiervan pas kennis nam in april 1990. In juli van hetzelfde jaar heeft de NMKN het bezorgd aan Verkeerswezen, waarop hetzelfde lid repliceert dat hij dit geenszins heeft beweerd.

De NMKN preciseert dat op het moment dat de overheid van dit contract op de hoogte was, men de NMKN ook niet onmiddellijk heeft verzocht om dit contract in pand te nemen. De NMKN ontving dit verzoek eind 1991. In januari 1992 heeft de NMKN kennis gekregen dat dit contract reeds was verpand. De NMKN heeft de voorwaarde van de inpanddname van het contract, samen met de andere voorwaarden tot herschikking in januari 1992 medegedeeld aan de onderneming. Op de mededeling van die voorwaarden volgde een reactie, waaruit duidelijk werd dat het contract reeds was verpand.

De NMKN geeft toe dat ze zeer weinig wisten over de hele zaak van de herfinanciering door de Generale Bank, tegengedekt door Den norske Bank, maar het was in feite niet de zaak van de NMKN om hierover alles te weten, daarenboven heeft de NMKN nooit een financieringscontract met DNB gezien, wat trouwens ook logisch is.

Een lid verwijst naar een uitspraak van de NMKN waarin deze stelt dat de verpanding van het contract DuPont de Nemours door Rosenfeld aan

DNB, pas aan het licht is gekomen, op het ogenblik dat de voorwaarden inzake de schuldherschikking door de Vlaamse regering werden gesteld, wat door de NMKN wordt bijgetreden.

Volgens hetzelfde lid betekent dit dat er door Rosenfeld een nieuw contract is afgesloten met DuPont de Nemours en toch stelt de NMKN over geen pand te beschikken. Spreker stelt dat toch iemand een signaal moet hebben gegeven tot deze koerswijziging, die inhield dat men instemde met het feit dat Rosenfeld dit contract niet meer diende te verpanden aan de NMKN.

De NMKN stelt dat wellicht de toenmalige directie deze beslissing heeft genomen vermits deze beseftte dat in pand nemen van dat contract het einde betekende van Rosenfeld. De NMKN heeft hierover echter geen zekerheid. Hoe dan ook is het post factum inderdaad gemakkelijk te stellen dat de NMKN dit contract in pand had moeten nemen, maar dit impliceert het onmiddellijke faillissement van Rosenfeld, vermits de kortlopende kredieten reeds waren opgezegd. De Generale Bank heeft de kredieten overgenomen van de andere bankiers met een waarborg van Den norske Bank die het contract in pand nam.

Op vraag van een ander lid omtrent de juiste datum waarop de kortlopende kredieten door de Generale Bank werden opgezegd antwoordt de NMKN als volgt. Juridisch gezien is het niet tot een effectieve opzegging van deze kredieten gekomen, maar is er sprake van een overname van alle bankkredieten door een globaal krediet bij de Generale Bank. Die krediettoezegging door de Generale Bank dateert van 30 juli 1990.

Hierop merkt dit lid op dat het nieuwe contract met DuPont de Nemours dateert van 20 december 1989, wat door de NMKN wordt beaamd. De brief van de Generale Bank die de kortetermijnfinanciering overneemt, dateert van 30 juli 1990. Hetzelfde lid stelt vast dat gelet op de datum van het nieuwe contract met DuPont de Nemours, die termijnen niet zo goed kloppen.

De NMKN bevestigt slechts het bestaan van het contract te hebben vernomen in april 1990 en om de hierboven uiteengezette redenen werd door de NMKN de verpanding van dit contract niet gevraagd. Korte tijd later heeft DNB dat wel gedaan, toen DNB een garantiekrediet verleende van 16 miljoen dollar. Strikt juridisch gezien is nog een andere interpretatie mogelijk voor het niet opvragen van het pand door de NMKN op het nieuw afgesloten contract.

De NMKN leidt uit de verklaring van dit lid af dat het maar elementair is dat de NMKN dat contract opnieuw in pand zou hebben genomen. De NMKN preciseert dat het eerste pandcontract van de NMKN dateert uit de periode 1976 – 1982.

Dit eerste pandcontract werd afgesloten op 26 mei 1976 en de kredietvoorwaarde was dat de NMKN dat contract in pand zou nemen, wat door de NMKN werd gedaan. Deze voorwaarde gold echter niet voor elk later af te sluiten contract. Contractueel gezien had de NMKN niet het recht om dat contract te claimen.

De NMKN is er zich wel van bewust dat het een debiteur betreft met een achterstal van honderden miljoenen frank, waardoor de NMKN wel heel wat druk kon uitoefenen, doch deze debiteur kon steeds neen zeggen en contractueel gezien kon de NMKN juridisch dat tweede contract niet in pand nemen.

Dit wordt evenwel betwist door het lid, vermits in het pandcontract steeds een opsomming wordt gegeven van de in pand te geven inkomsten. Indien het pandcontract alleen verwijst naar een specifiek contract, dan was het eerste pandcontract niet goed gelibelleerd. Meestal zijn die veel ruimer.

Hierop repliceert de NMKN dat haar pandcontracten steeds zo zijn gelibelleerd. Op het ogenblik dat de beslissing van de inpandneming door de NMKN diende te worden beslist, hebben wellicht economische motieven zwaarder doorgewogen dan strikt juridische elementen. Strikt juridisch gezien is de handelwijze van de NMKN correct, doch vanuit economisch standpunt is er echter een meer redelijke uitleg.

De NMKN heeft zich de vraag gesteld of zij strikt juridisch het recht had om een inpandname te doen. Het antwoord hierop was natuurlijk negatief, hoewel dit een zwak argument is. De inpandname van dat contract kon door de NMKN natuurlijk worden afgedwongen bij een dergelijke debiteur. De redenering vanuit economische overwegingen is volgens de NMKN echter belangrijker. De inpandname door de NMKN zou het einde hebben betekend.

Deze vaststelling wordt door hetzelfde lid betwist, vermits de NMKN bij een inpandname vanuit een veel sterkere positie kon meespelen in de herschikking van de kortetermijnkredieten. Het lid stelt dat zich hier een abnormale bankpraktijk heeft voorgedaan, die blijkbaar niets te maken heeft met de NMKN-delegatie op deze hoorzitting. Men ver-

keert trouwens in het ongewisse over wie die de beslissing ooit heeft genomen, terwijl deze beslissing duidelijk viel onder het vierogenprincipe en het verschil tussen "front office" en "back office". Dit is niet normaal.

Het in pand nemen zou er op dat moment volgens de NMKN toe geleid hebben dat Den norske Bank niet bereid was om voor de Generale Bank een tegenwaarborg te geven. Hierop verwijst hetzelfde lid naar de tussen Gimvindus en NMKN afgesloten beheersovereenkomst en citeert hieruit volgende passage : "De NMKN volgt nauwgezet de schuld-vorderingen op die ze heeft uit hoofde van de kredieten, verstrekt met middelen van het fonds". Past dit bij een nauwgezette opvolging ?

In deze context vraagt een ander lid concreet wie van de NMKN op dat moment daarvoor verantwoordelijk was, waarop door de NMKN wordt opgemerkt dat dit de NMKN- medewerker was werkzaam in the front office. De binnendienst die in Brussel was gevestigd, rapporteerde aan de directie en de commerciële dienst bevond zich dus in Antwerpen en de administratie in Brussel.

Op de vraag van nog een ander lid wie op dat ogenblik voorzitter was van het directiecomité stipt een lid aan dat er op dat ogenblik nog geen sprake is van een directiecomité, alleen een raad van beheer, vermits de NMKN toen nog een Openbare Kredietinstelling was.

De NMKN merkt op dat de raad van beheer moest beslissen over de toekenning, het directiecomité is in 1993 binnen de NMKN geïnstalleerd. Door het vorige lid wordt vastgesteld dat er in april 1990 een contract wordt afgesloten. Een nieuw feit – het contract wordt toch normaal in het dossier van de kredietopvolging opgenomen ? Wie meldt dit aan wie in de bank ?

De NMKN antwoordt dat de boekhoudkundige expert een controle uitoefent ter plaatse en hierover een verslag opmaakt. Hij rapporteert hierover aan de administratie en aan de directie, maar niet aan de raad van beheer, vermits dit een daad van courant beheer is.

De raad van beheer komt tussen bij effectieve beslissingen zoals de toekenning van een krediet, doch het wijzigen van een waarborg of een opvolging wordt niet aan de raad van bestuur voorgelegd, dat ging naar de toenmalige directie. De NMKN merkt op dat op dat ogenblik de structuur van de NMKN uniek was in België, vermits de

voorzitter van de raad van bestuur ook voorzitter was van het dagelijks bestuur van de bank.

Hierop merkt nog een ander lid op dat het soort beslissingen dat in de raad van bestuur werd genomen, beslissingen waren over de toekening of uitwinning van kredieten.

Een lid stelt vast dat het vervolg van het verhaal een opzegging is van de kredieten eerst door de Vlaamse regering en nadien door de NMKN. Deze spreker wenst te vernemen wie dit heeft beslist ? Wordt een dergelijke beslissing eveneens genomen binnen de raad van bestuur ?

De NMKN wijst erop dat de personen die op administratief en commercieel vlak aan een dossier werken, moeten oordelen of er redenen zijn om een einde te stellen aan de kredieten. De overheid had belang bij het dossier en werd uiteraard op de hoogte gehouden van de moeilijkheden, namelijk de niet-realiserende van de voorwaarden die aan de beschikking werden verbonden.

Op 4 augustus 1992 wordt door de NMKN medegedeeld dat er contact zal worden genomen met ABC om de kredieten op te zeggen en deze opeisbaar te stellen. Deze beslissing werd een tiental dagen later uitgevoerd. De informatie wordt ingewonnen bij the back en front office (administratieve en commerciële dienst) en wordt doorgegeven aan de overheid, waarna in overleg met de overheid een einde wordt gesteld aan de kredieten.

Hetzelfde lid besluit hieruit dat de Vlaamse regering eigenlijk een beslissende rol heeft gespeeld en de NMKN heeft de overheid gevolgd. De NMKN merkt in deze context op dat er een voorstel tot schuldherschikking werd geformuleerd door de Vlaamse regering, waaraan evenwel niet kon worden voldaan door de heer Rosenfeld. De overheid trok hieruit de conclusie dat de kredieten moesten worden opgezegd.

2. De betrokkenheid van andere bevoegdheidsniveaus en de werking van de Interministeriële Werkgroep

Door een ander lid wordt nadere toelichting gevraagd omtrent een ander aspect van het ABC-dossier, nl. de werking van de interministeriële werkgroep. Spreker vraagt zich af of de NMKN weet heeft van nog andere dossiers van de NMKN, waarbij zich eveneens problemen stellen en waar-

voor de NMKN zich wendt tot een interministeriële werkgroep om dit dossier op te lossen.

De NMKN stelt dat er veel dossiers zijn waarbij er overleg is gepleegd tussen de verschillende departementen, zeker in de dossiers waarbij de overheid ingrijpt in economische sectoren. De NMKN kan andere concrete dossiers noemen en merkt op dat de scheepskredieten toch wel een bijzonder geval vormen.

Tot in 1989 vielen de dossiers over de scheepskredieten onder de bevoegdheid van het ministerie van Verkeerswezen zoals bepaald in de wet van 1948 op de scheepskredieten.

De implicaties hiervan vallen natuurlijk onder het Ministerie van Financiën en het is voor de NMKN logisch dat er overleg plaatsvindt tussen beide ministeries. Het lid werpt op dat niet alleen overleg wordt gepleegd tussen het ministerie van Financiën en het ministerie van Verkeerswezen. Uit de samenstelling van de Interministeriële Werkgroep blijkt dat hierin vertegenwoordigers zijn opgenomen van de nationale ministeries, de Vlaamse regering, de NMKN en Gimvindus. Het betreft een zeer specifieke samenstelling.

Volgens de NMKN is hiervoor een verklaring. Door de regionalisering van het Fonds voor de Scheepskredieten op 1 januari 1989 wordt weliswaar de Vlaamse regering bevoegd voor het scheepsbouwbeleid, maar de Vlaamse regering gaat verbintenissen aan voor rekening van de Belgische Staat, in het kader van de toekenning van de staatswaarborg.

Dit impliceert dat inzake de toekenning van de waarborg voor scheepskredieten, naast de Vlaamse regering, bevoegd voor het scheepsbouwbeleid, telkens de federale regeling die de staatswaarborg toekent, eveneens aan de onderhandelingstafel zit. Het is voor de NMKN een bizar mechanisme : de Vlaamse overheid krijgt de mogelijkheid de toegekende scheepskredieten te waarborgen, die evenwel een staatswaarborg is. Dit impliceert dat voor ieder dossier niet alleen de Vlaamse overheid, maar eveneens ook de federale minister van Verkeerswezen dient te worden geconsulteerd.

Hierop vraagt hetzelfde lid zich af of het niet zeer uitzonderlijk is om op een dergelijke wijze een krediet te behandelen. Hoe vaak is men daarvoor samengekomen ? Wat hield deze groep bij elkaar ? Wat is het statuut van de NMKN binnen deze micro-kosmos ? Wie heeft de verantwoordelijkheid en wie is de dominus litis ? Is dat de overheid, de

NMKN of Gimvindus ? In het zakboekje over de instellingen vindt men dit niet terug. Is er een scheiding tussen de bank- en beheersfunctie van de NMKN ?

De NMKN poneert niet het initiatief te hebben genomen inzake de samenstelling van deze interministeriële werkgroep. Die werkgroep heeft alleszins een aantal malen vergaderd zonder de NMKN. Wiens stem in deze werkgroep doorwoog kan de NMKN niet mededelen.

De NMKN heeft de indruk dat het de ministeries van Verkeerswezen en Financiën waren, maar het ministerie van Begroting was eveneens in deze Interministeriële Werkgroep vertegenwoordigd. De NMKN durft niet met zekerheid stellen dat de stem van één bepaalde partij doorslaggevend was. Daarenboven kan de NMKN geen informatie verstrekken over hoe die werkgroep precies was samengesteld, vermits deze samenstelling aan de NMKN nooit officieel werd medegedeeld.

Op de vraag van het lid wie het initiatief heeft genomen tot de oprichting van de Interministeriële Werkgroep meent de NMKN dat dit initiatief werd genomen door de ministeries van Verkeerswezen en van Financiën, maar zeker niet door de NMKN en bij weten van de NMKN ook niet door Gimvindus.

Door een ander lid wordt gepolst naar de vertegenwoordiger van de NMKN in deze Interministeriële Werkgroep waarop de NMKN verduidelijkt dat deze niet vertegenwoordigd was in deze interministeriële werkgroep, maar bij de besprekingen waren er wel personen van de NMKN aanwezig en was het initiatief van deze werkgroep volgens de NMKN een federaal initiatief.

De NMKN stelt voor om deze vraag bij gelegenheid aan andere verantwoordelijken uit de overheidsfeer te stellen, die wellicht ook op de hoorzittingen over de scheepskredieten zullen worden uitgenodigd.

Hierop stelt hetzelfde lid vast dat het probleem ligt in het feit dat het regionale niveau het fiat van de federale overheid diende te krijgen, waardoor de federale overheid zich in een zeer passieve positie bevond, waarbij de NMKN onder de attentie van deze spreker brengt dat het wel om geld van de federale overheid ging, vermits de toekenning van de staatswaarborg nog steeds een federale materie is. De overdracht van het Fonds aan Gimvindus was een regionale aangelegenheid, de NMKN-tran-

che van de kredieten was een federale aangelegenheid.

Volgens hetzelfde lid kan een dergelijke regeling op het eerste zicht logisch overkomen, doch uit het dossier blijkt dit niet. De Vlaamse regering vergadert over schuldherschikkingen, over een mogelijke opzegging van de kredieten.

Spreker verklaart in het dossier nergens een aanwijzing te kunnen vinden waaruit blijkt dat de federale regering of een federale overheidsinstelling een actieve stap heeft ondernomen in dit dossier. Spreker heeft de indruk dat de federale overheid zich in deze werkgroep zeer passief heeft opgesteld.

Hierop attendeert de NMKN deze spreker op het feit dat dit niet correct is vermits de oprichting van de Interministeriële Werkgroep zich situeert in de periode na 1 januari 1989. In 1989 behoorde de scheepsbouw tot een van de vijf nationale economische sectoren, waarvan de regionalisering inderdaad werd doorgevoerd op 1 januari 1989. Op dat ogenblik lag de economische bevoegdheid hierover bij het Vlaamse Gewest.

De toekenning van een nieuw krediet na 1989 is een bevoegdheid van het Vlaamse Gewest. Wat dit dossier betreft dient rekening te worden gehouden met de bijzondere context, vermits het gaat om beslissingen die worden genomen door het Vlaamse Gewest met financiële repercussies voor het federale bevoegdheidsniveau (ministerie van Financiën). Dit is de reden waarom de federale overheid in deze Werkgroep was vertegenwoordigd, er diende immers door het Vlaams Gewest overleg te worden gepleegd met de federale overheid inzake de toekenning van de staatswaarborg.

Het federale bevoegdheidsniveau heeft zijn zeg, zoniet zou het al te gemakkelijk zijn geweest om de zaken op hun beloop te laten, waarna de federale overheid hiervoor zou dienen te putten uit de budgettaire enveloppe van 18 miljard frank die voorzien is voor de toekenning van de staatswaarborg m.b.t. scheepskredieten.

Het lid benadrukt nogmaals dat nergens in het dossier een aanwijzing kan worden gevonden waaruit blijkt dat de federale regering ook maar iets heeft gedaan, waarop een ander lid opmerkt dat men tot tweemaal toe op het punt stond om een nota op te stellen ten behoeve van de ministerraad, maar deze nota is evenwel nooit op de ministerraad besproken.

Door het eerste lid wordt nogmaals aan de NMKN gevraagd wie het initiatief heeft genomen tot de oprichting van deze werkgroep, waarop de NMKN antwoordt dat bij weten van de NMKN het initiatief tot de oprichting van deze werkgroep is genomen door het Kabinet van het Ministerie van Verkeerswezen, bij monde van de heer Godin en anderzijds door de Administratie bij monde van de heer Van de Velde.

Hetzelfde lid merkt op dat in deze twee aspecten dienen vermeld : een potentiële koper van de zes schepen en Rosenfeld die slechts bereid is aan deze prijs de zes schepen te verkopen, op voorwaarde dat de groep Rosenfeld van alle andere verbintenissen wordt bevrijd. Zonder die voorwaarde van Rosenfeld moest toch niets worden besproken ?

Hierop attendeert een ander lid erop dat er nog andere problemen dienden te worden besproken, namelijk de problematiek rond het bod van de firma Blonder International, waaruit een uitvlaggingsoperatie zou voortvloeien en dat een impact had op federale bevoegdheden. Het ministerie van Verkeerswezen diende een principiële beslissing over deze uitvlaggingsoperatie te nemen in relatie met de kredietverlening. Daarenboven stelden zich ook sociale aspecten (derving van sociale zekerheidsbijdragen) en garantie inzake tewerkstelling.

V. UITEENZETTING DOOR DE NMKN OVER DE SCHEEPSDOSSIERS PETREL EN PELICAN – DOSSIERS VAN HET FAILLISSEMENT VAN OFF SHORE EUROPE MET VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN EN ANTWOORD VAN DE NMKN

– De door het Vlaamse Gewest uitgekeerde rentesubsidies – Petrel en Pelican

De NMKN stipt aan dat deze problematiek hoofdzakelijk betrekking heeft op de rentesubsidies die door het Vlaams Gewest zijn uitgekeerd nadat de schepen ingevolge het faillissement van off Shore Europe waren verkocht en tijdelijk in het bezit waren van andere vennootschappen. De NMKN merkt op dat deze overgangsfase voor het ene schip langer heeft geduurd dan voor het andere.

De problematiek wordt door de NMKN als volgt toegelicht. De Petrel en de Pelican maakten deel uit van het faillissement van off Shore Europe en de verkoop van deze schepen door de curator ging gepaard met veel moeilijkheden, vermits deze

schepen slecht in de markt lagen. Uiteindelijk werd de verkoopsovereenkomst gehomologeerd op 4 februari 1993 door de Rechtbank van Koophandel van Antwerpen.

Gelet op het feit dat deze verkoop reeds geruime tijd was voorbereid, legt de NMKN de nagenoeg gefinaliseerde verkoopsovereenkomst reeds voor aan zowel de federale als de Vlaamse overheid. Aan de Vlaamse overheid wordt het behoud van de rentesubsidie gevraagd op de overgenomen krediettranche.

Het ligt in de bedoeling dat een gedeelte van de verkoopprijs cash zou worden betaald en dat het resterende gedeelte zou vereffend worden via de overname van het scheepskrediet. De NMKN onderstreept voor alle duidelijkheid dat het scheepskrediet aan off Shore Europe enkel een NMKN-tranche heeft met staatswaarborg. De voorlopige voorwaarden van de verkoopsovereenkomst worden medegedeeld aan de federale en de Vlaamse overheid op 16 december 1992 en de definitieve voorwaarden werden op 3 februari 1993 medegedeeld. In deze verkoopsovereenkomst worden vier voorwaarden gesteld.

Oorspronkelijk wensen de reders de schepen in het Luxemburgse rompbevrachtingsregister (bare boat charter) te laten inschrijven. Dit is niet kunnen doorgaan omdat de schepen te oud zijn voor een registratie in Luxemburg. Daarop vragen de reders om de schepen naast een Belgische registratie te laten inschrijving in het rompbevrachtingsregister van Panama. Dit gebeurt met het akkoord van de federale regering, met name de minister van Verkeerswezen op 4 maart 1993.

Op 14 mei 1993 deelt de NMKN de gewijzigde kredietvoorwaarden mee aan het Vlaams Gewest met het uitdrukkelijk verzoek om de rentesubsidie op het overgenomen kredietgedeelte te behouden. Een van de schepen waarop het verzoek tot behoud van de rentesubsidie betrekking had, nl de Pelican is op dat ogenblik reeds verkocht, zodanig dat het verzoek tot behoud van de rentesubsidie slechts betrekking heeft op de Petrel.

De NV Ocean Atlantic koopt de Pelican en doet het schip twee maanden later weer van de hand. De kredieten, inclusief de interesten worden door de NV Ocean Atlantic volledig terugbetaald, zonder evenwel een rentesubsidie te hebben ontvangen op de ingevolge deze verkoopsovereenkomst door de NV Ocean Atlantic overgenomen krediettranche.

De NV Ocean Pacific koopt de Petrel aan voor een bedrag van 111 miljoen frank, waarvan 97,5 miljoen frank wordt betaald via de overname van het bestaande scheepskrediet en voor deze krediet-tranche verzoekt de NMKN de Vlaamse overheid tot het behoud van de bestaande rentesubsidie.

Een eerste verzoek hiertoe aan de Vlaamse regering dateert van 16 december 1992 en de definitieve voorwaarden goedgekeurd door de federale overheid, worden medegedeeld op 14 mei 1993. Het fiat van de Vlaamse overheid tot behoud van de rentesubsidie dateert van 21 juni 1993, dat aan de NMKN wordt medegedeeld op 2 juli 1993.

De kern van de discussie m.b.t. deze dossiers is de vraag of deze rentesubsidies al of niet terecht zijn betaald, en meer bepaald of de kredietvoorwaarden m.b.t. de overname zijn vervuld en of de NMKN de Vlaamse overheid wel degelijk heeft ingelicht omtrent de dubbele registratie in het rompbevrachtingsregister van Panama. Er wordt gesteld dat de NMKN de Vlaamse overheid niet zou hebben geïnformeerd over de geplande verkoop van de Pelican.

Voor de kredietoverdracht worden de volgende voorwaarden gesteld : het behoud van de Belgische vlag, waarbij de NMKN heeft vermeld dat het een dual registration betreft in het rompbevrachtingsregister van Panama (bare boat charter) ; de verpanding van een bare boat charter aan een vennootschap gevestigd in Singapore ; een kapitaalsverhoging tot 56,5 miljoen frank. Daarenboven dient de partij die de bare boat charter afsluit eveneens voldoende kapitaalkrachtig te zijn. De NMKN stipt aan dat, na controle van de desbetreffende documenten in het dossier, blijkt dat deze vier voorwaarden effectief werden vervuld.

De beslissing van de Vlaamse regering dateert van 21 juni 1993 en eens de vier voorwaarden voor het bekomen van de rentesubsidie vervuld zijn, kon men deze rentesubsidies opvragen. In juni 1994 heeft de NMKN een brief verstuurd aan de onderneming tot mededeling van nadere informatie nopens de kostprijs en de voorwaarden die dienen vervuld bij een onmiddellijke terugbetaling. Tevens werd geïnformeerd naar de impact hiervan op de rentetoelagen.

De brief van 21 juni 1994 dient volgens de NMKN slechts te worden geïnterpreteerd als een verkoopintentie en kan volgens de NMKN geen invloed hebben op de opening van het recht op deze rentesubsidie.

De rentesubsidies worden slechts uitbetaald ten belope van de werkelijk betaalde interesten, vermits dit een van de voorwaarden is die door de Vlaamse regering worden opgelegd bij de toekenning van de rentetoelage.

Alle interesten zijn effectief betaald tot op het ogenblik dat de Belgische vennootschap haar schip verder verkoopt op 30 november 1994. Er werden enkel rentetoelagen betaald voor de periode vanaf de aankoop in februari 1993 tot en met 30 november 1994. Nadien zijn er geen rentesubsidies meer uitbetaald. De rentesubsidies waarvan sprake hebben betrekking op een periode van ongeveer twee jaar : 1993 en 1994.

Hierop merkt een spreker op dat voor deze twee schepen een rentesubsidie werd aangevraagd. Wat de Pelican II betreft merkt deze spreker op dat dit minder belangrijk is, vermits die rentetoelagen nooit zijn uitbetaald. Terzake dient wel onderstreept dat voor de verkoop van dit schip de verkoopvoorwaarden nooit zijn nagekomen, vermits men bijkomend kapitaal diende in te brengen, wat niet is geschied.

Daarenboven moest men het schip aanpassen om het terug in de vaart te brengen. Ook dat is nooit gebeurd. Spreker heeft de indruk dat men dat schip overliet aan de vennootschap van de heer Lubbe Bakker en op deze wijze was men het schip kwijt.

Wat de Petrel betreft merkt deze spreker op dat hiervoor een aanvraag tot het bekomen van een rentesubsidie werd ingediend. Deze rentesubsidie wordt in juli 1993 goedgekeurd, doch in de brief van de NMKN van 1994 wordt het behoud van de rentesubsidie gevraagd en dit verzoek wordt gemeld aan de eigenaars van de Petrel. Men laat weten dat een dergelijk verzoek niet de normale gang van zaken is, maar dat men er toch in geslaagd is deze rentesubsidie te behouden.

De NMKN verklaart kennis te hebben van dit schrijven, vermits deze brief door de NMKN werd ondertekend. Deze brief is een technische nota inzake de voorwaarden die worden gesteld voor een vervroegde terugbetaling. In bijlage van deze brief is een afrekening opgenomen van de effectieve kost van een dergelijke vervroegde terugbetaling en daarenboven geeft de brief eveneens uitsluitel over de implicaties van een vervroegde terugbetaling van het krediet op de rentetoelagen.

In principe vervalt het voordeel van de rentesubsidie en dienen allereerst ontvangen bedragen te worden terugbetaald, ingeval van verkoop van het

gefinancierde schip binnen de 5 jaar na de datum van de kredietbrief. Afwijkingen kunnen echter door de minister worden toegestaan.

Spreker vestigt er de aandacht op dat de in dit geval toegekende rentesubsidie geen nieuwe rentesubsidie behelst, doch dient te worden beschouwd als de voorzetting van de reeds bestaande rentesubsidie van off Shore. De kredietbrief waaraan de NMKN refereert heeft betrekking op de kredietbrief van off Shore, en dateert van april 1988. Vanaf eind april 1993 kon de verkoop doorgang vinden zonder dat er aanleiding zou zijn tot terugvoering van het voordeel van de rentetoelage.

Hierop merkt dezelfde spreker op dat de NMKN bepaalt dat een vervroegde verkoop aanleiding geeft tot de terugbetaling van het voordeel van de rentesubsidie. Deze spreker vraagt concreet aan de NMKN of deze aan de minister gevraagd heeft een afwijking toe te staan, waarop de NMKN formeel stelt dat hierop zelfs geen afwijking diende gevraagd, vermits er geen recht was op terugvoering, wat door dezelfde spreker evenwel wordt betwist, vermits het een juridisch wankel basis is om te verwijzen naar de oorspronkelijke kredietbrief, vermits bij de overname van het krediet immers een schuldvernieuwing optreedt, waardoor de termijn van vijf jaar te rekenen na de datum van de kredietbrief opnieuw een aanvang neemt.

De NMKN poneert hierop dat uit de modaliteiten opgenomen in de kredietovereenkomst, duidelijk blijkt dat er geen schuldvernieuwing heeft plaatsgevonden. In mei 1993 heeft men uitdrukkelijk gevraagd om de bestaande rentesubsidie voort te zetten en werd geen verzoek gericht tot de toekenning van een nieuwe rentesubsidie.

De laatste tranche van de rentesubsidie, ad 200.000 frank is uitbetaald nadat de NMKN aan het Vlaams Gewest heeft medegedeeld dat de schepen verkocht waren. De NMKN kan zich niet inbeelden dat de administratie de rentesubsidie toch zou uitkeren, wetende dat de schepen waren verkocht, indien dit strijdig zou zijn met de voorwaarden voor de toekenning van de rentesubsidie.

De vorige spreker stelt dat de laatste schijf van de rentesubsidie (200.000 frank) is betaald, terwijl men zeker wist dat de schepen waren verkocht, waarop de NMKN dit beaamt maar verduidelijkt dat dit betrekking had op een rente betaald voor de verkoop. De NMKN onderstreept dat dit geen ongebruikelijke werkwijze is, vermits een rentesubsidie steeds a posteriori met maanden vertraging wordt betaald voor een verstreken renteperiode.

Gedurende die periode heeft de investeerder recht op een subsidie. Indien de intrestperiode loopt van februari tot augustus en de klant de intrest in augustus betaalt, verstrijken er twee tot drie maanden vooraleer de rentetoelage wordt betaald. De klant heeft steeds recht op de toelage op een verstreken periode zolang hij eigenaar is geweest van de investering.

Het schip werd later verkocht dan 5 jaar na de datum van de kredietbrief, vermits het schip op dat ogenblik pas een koper had gevonden en op het ogenblik van de verkoop wordt de rentesubsidie gestaakt, wat evenwel niet impliceert dat retroactief rentesubsidie werd betaald voor een verstreken interestperiode. De Vlaamse overheid bespaarde ingevolge deze verkoop aldus een flink bedrag uit aan toegekende rentesubsidies.

Contractueel heeft de klant recht op de rentesubsidie, berekend over de periode gedurende dewelke de klant ofwel eigenaar is van de investering ofwel het eigendomsrecht uitoefent over het schip. De rentesubsidie wordt dan x-aantal maanden uitbetaald na het verstrijken van de contractueel bepaalde interestperiode. Bij verkoop of vervreemding van het schip wordt de facto de berekening stopgezet, waarop de laatste tranche van de rentesubsidie van 200.000 frank wordt uitbetaald.

De NMKN stipt vervolgens aan dat de juridische basis van de rentesubsidie verankerd ligt in de wet op de scheepskredieten van 1948. De wet maakt evenwel geen gewag van de clause die bepaalt dat in geval van verkoop van het gefinancierde schip binnen de 5 jaar na de datum van de kredietbrief het voordeel van de rentetoelage vervalft. Naderhand werd deze clause, in uitvoering van de wet van 1948 door de federale minister van Verkeerswezen opgelegd. Blijkbaar werden er op een bepaald ogenblik misbruiken vastgesteld, b.v. men ging te vlug over tot de verkoop. Via een uitvoeringsbesluit werd de bestaande wet van 1948 verfijnd.

In de brief van de federale minister van Verkeerswezen inzake de voorwaarden van de verrichting aan de NMKN wordt laconiek het begrip : "Verkoopsclause" gehanteerd, wat impliceert dat de NMKN contractueel in de overeenkomst een clause diende op te nemen dat de rentesubsidie wordt verbeurd ingeval van verkoop van het gefinancierde schip binnen de 5 jaar na de datum van de kredietbrief.

In het dossier-off Shore heeft het federale ministerie van Verkeerswezen er zelfs niet aan gedacht om

deze verkoopsclausule op te nemen bij de originele beslissing. De NMKN heeft deze clausule evenwel opgenomen in de kredietovereenkomst en in dit dossier heeft de NMKN meer dan zijn werk gedaan.

Over dit antwoord is dezelfde spreker verheugd, vermits de NMKN aldus stelt dat de NMKN bij de kredietovername door de NV Ocean Pacific ook perfect had kunnen inschrijven dat bij verkoop van het gefinancierde schip binnen de vijf jaar na de datum van de kredietbrief, de rentesubsidie dient te worden opgevraagd. Er werd reeds verscheidene malen gesteld dat dit niet mogelijk is indien de verkoop doorgaat langer dan vijf jaar na het oorspronkelijk contract.

Deze spreker merkt op dat uit de verklaring van de NMKN terzake blijkt dat dit er dus niets mee te maken heeft, vermits de NMKN stelt dat de minister van Verkeerswezen deze verkoopsclausule inschrijft in de kredietovereenkomst. In dit geval heeft de minister dit niet gedaan en ook de NMKN had dit echter zonder problemen kunnen doen.

De NMKN repliceert dat de minister de rentesubsidie toekent en niet de NMKN. Het komt de NMKN dus niet toe om niet door de wet bepaalde, bijkomende voorwaarden op te leggen. Indien een minister wel bijkomende voorwaarden wenst op te leggen dan is dit zijn volste recht.

Dezelfde spreker merkt op dat de NMKN dit wél heeft gedaan in het oorspronkelijke krediet aan off Shore Europa en ook hier had de minister hierom niet verzocht. De NMKN verklaart dat de clausule er niet was in opgenomen, maar dat de NMKN deze zelf heeft opgelegd. Spreker stelt vast dat de NMKN deze voorwaarde niet oplegt, indien nadien het krediet wordt overgenomen.

De NMKN verklaart dat in dit geval geen sprake is van een nieuwe verrichting, maar wel van de voortzetting van een bestaande rentesubsidie, waarop het lid repliceert dat dit economisch gezien wel dient beschouwd als een nieuwe verrichting.

De NMKN stelt vast dat in dit geval door de minister geen afwijking werd toegestaan en dat een dergelijke handelwijze wellicht kadert in de filosofie die aan de basis ligt van de wet 4 augustus 1978 of van de wet inzake de toekenning van economische expansiesteun. In analoge investeringsdossiers van bedrijven werd wellicht een analoge beslissing genomen. Spreker stelt dat het zeker niet de algemene regel was om een nieuwe termijn van vijf jaar te laten ingaan voor die schuldhernieuwing.

Een andere spreker wenst inzake het overgedragen scheepskrediet te vernemen of het bedrag van 97,5 miljoen frank overeenstemt met het nog uitstaande saldo aan scheepskredieten.

De NMKN antwoordt dat een belangrijk verlies is ten laste genomen door de Staat. Trouwens de toenmalige beslissing van de minister liet er geen twijfel over bestaan dat de rentesubsidie beperkt bleef tot de oorspronkelijke periode waarvoor ze voor off Shore was toegestaan en die maximaal liep tot 1998.

Het betreft geen nieuwe beslissing om over een periode van tien jaar een rentesubsidie toe te kennen. Men liet gewoon de periode verder lopen, waardoor er volgens de NMKN op geen enkele wijze kan worden geponeerd dat er sprake is van een nieuwe beslissing. Het betreft de verderzetting van een bestaande verrichting.

Een spreker stelt dat in dit dossier het in feite gaat om de verkoop van twee schepen door een curator, gepaard met een geringe cashbetaling en de overname van een krediet en hieraan gekoppeld het afschrijven van een belangrijke krediettranche.

Deze transactie wordt afgesloten door vennootschappen die eigendom zijn van de heren Highlands en Lubbe Bakker die verklaren opnieuw in deze schepen te investeren. Een van deze schepen wordt door de vennootschappen echter onmiddellijk doorverkocht en het andere schip wordt enige tijd later eveneens verder verkocht.

Indien de NMKN bij de overname in een clausule zou hebben gestipuleerd dat de rentesubsidie enkel wordt toegekend mits vervulling van de gestelde voorwaarden, dan zou er geen enkel probleem zijn gerezen. Vermits dit echter niet is geschied, concludeert deze spreker hieruit dat men niets anders kan stellen dan dat deze vennootschappen van Lubbe Bakker en Highlands op een goedkope manier werden gefinancierd, waarna deze vennootschappen de winst incasseerden.

Hierop vraagt een andere spreker zich af of men aldus de toen geldende regels heeft overtreden. De wet van 1948 op de scheepskredieten impliceerde in feite een goedkope steunverlening aan de reders. De imperfecties van de wet van 1948 blijken genoegzaam in de loop der jaren en volgens deze spreker is de hamvraag of de Vlaamse regering intussentijds voldoende inspanningen heeft geleverd om hieraan te remediëren en of de NMKN destijds deze weliswaar imperfecte regelgeving heeft overtreden ?

Nog een andere spreker vraagt aan de NMKN of het inderdaad juist is dat er geen tweede brief van de NMKN naar de federale minister van Verkeerswezen is verzonden, met het verzoek dat de NV Ocean Pacific, ondanks de verkoop van het schip de rentesubsidie zou mogen behouden.

De NMKN verklaart in mei 1993 een brief aan de federale minister van Verkeerswezen m.b.t. het behoud van de rentesubsidie ten voordele van Ocean Pacific te hebben gericht, waarop dezelfde spreker nog opmerkt dat dit naar aanleiding was van de overname uit het faillissement.

Op de uitdrukkelijke vraag van deze spreker of NMKN aan Ocean Pacific een brief zou hebben geschreven waarin wordt gesteld dat de NV Ocean Pacific deze rentesubsidie mocht behouden, ook in geval van verkoop, antwoordt de NMKN dat deze brief niet in het dossier is teruggevonden en de NMKN meent niet dat er ooit één is geschreven. Er is wél een brief geschreven na de verkoop, met de melding dat de NMKN de laatste tranche van de rentesubsidie op de periode voor de verkoop zou opvragen.

De NMKN verklaart dat op het opvragen van een rentesubsidie na verkoop, maar met betrekking op een verstreken interestperiode voor de verkoop reglementair is en contractueel volkomen correct en die werd toegepast in vele expansiedossiers.

Dezelfde spreker betwist dit niet maar de kernvraag is dat men dit niet had kunnen doen indien de periode van vijf jaar was vermeld, waarop de NMKN zijn twijfels uit of dit wel de wens was van de toenmalige overheid, waarop dezelfde spreker stelt dat dit waarschijnlijk niet het geval was, want anders had men dit wel ingeschreven.

De NMKN merkt op dat door de verkoop van deze twee schepen de openstaande schuldvordering integraal is aangezuiverd en de beslissing tot toekenning van rentesubsidie gedeeltelijk financieel werd gehonoreerd door deze verkoop.

Hierop stelt dezelfde spreker vast dat de nieuwe schuld door de verkoop van deze twee schepen inderdaad integraal is aangezuiverd, doch slechts na een aanzienlijke schuldkwijtschelding door de NMKN. De NMKN wijst er echter op dat de Vlaamse overheid de rentesubsidie zou dienen door te betalen tot 1998.

Door de verkoop van deze twee schepen eind 1994, werd vier jaar rentesubsidie uitgespaard. Er is echter wel nog een jaar uitbetaald, doch dit is conform

aan de bepalingen terzake van de wet van 1948 op de scheepskredieten. Eind 1994 is de uitbetaling van de rentesubsidie gestopt en in de hypothese van het eigendomsrecht van de NV Ocean Pacific, had deze vennootschap nog recht op vier jaar rentesubsidie.

Gedurende de periode dat de NV Ocean Pacific het eigendomsrecht bezat, heeft deze vennootschap op volkomen legale wijze genoten van de rentesubsidie. Door de verkoop van het schip heeft de Vlaamse regering vier jaar rentesubsidie bespaard. De op dat ogenblik uitstaande bedragen, zowel voor de Pelican als voor de Petrel, zijn terugbetaald door Ocean Pacific.

Hierop merkt het lid op dat de verkoopsvoorwaarden niet werden nageleefd bij de verkoop van de Petrel, waarop de NMKN aanstipt dat hier bijna gewag kan worden gemaakt van een dubbele verkoop, vermits het schip werd aangekocht na een faillissement en zeer snel nadien opnieuw wordt verkocht. Spreker verduidelijkt dat hij hier alludeert op de Petrel, waarvan de afwikkeling van de verkoop veel langer heeft aangesleept.

De NMKN vraagt aan deze spreker concreet welke voorwaarden niet zouden zijn nageleefd bij de verkoop van de Petrel. Hierop preciseert deze spreker dat o.m. de voorwaarde tot kapitaalsverhoging niet werd nageleefd, wat echter door de NMKN formeel wordt ontkend, waarbij de NMKN verwijst naar het Belgisch Staatsblad van 1993 waaruit een kapitaalverhoging van 56,5 miljoen frank, volstort in speciën blijkt. Hierop vraagt het lid of ook de aanpassingswerken, teneinde het schip in de vaart te brengen, werden verricht. Hierop verklaart de NMKN dat facturen voor een bedrag van 1,23 miljoen dollar aan de NMKN werden voorgelegd voor de uitvoering van werken aan het schip.

Dezelfde spreker vraagt aan de NMKN of men vastgesteld heeft of de werken zijn uitgevoerd waarop de NMKN repliceert dat er werd vastgesteld dat de facturen bestaan. De NMKN bedoelde facturen, niet werken.

Door een ander lid wordt geïnformeerd door wie deze werken zijn uitgevoerd, waarop de NMKN preciseert dat het werken betreft die werden uitgevoerd op een scheepswerf in een Zuidoost-Aziatisch land, waarop vervolgens nog een andere spreker opmerkt dat deze werken dienden te worden uitgevoerd op een Belgische scheepswerf.

De NMKN attendeert deze spreker erop dat deze bepaling geen deel uitmaakt van de verkoopsvoor-

waarden, waarop spreker evenwel stelt te hebben begrepen dat deze bepaling wél deel uitmaakt van de verkoopsvoorwaarden. Hierop vraagt de NMKN zich af of de investeringen deel uitmaakten van de voorwaarden inzake de toekenning van de rentesubsidie. Hierop antwoordt spreker dat dit een verkoopsvoorwaarde was.

Volgens de NMKN werden twee zaken door elkaar gehaspeld. Wat heeft men met de verkoop gedaan? Naast de verkoop en de kredietovername voor de financiering van de verkoop, was er eveneens een luik investeringen, waarvoor de NMKN op eigen risico een krediet van 20 miljoen frank heeft verstrekt. Die voorwaarden hadden in eerste instantie betrekking op de nieuwe kredietverlening.

Op vraag van de vorige spreker of deze kredietverlening er is gekomen antwoordt de NMKN dat NV Ocean Pacific hieraan heeft verzaakt, waarop spreker opmerkt dat toch de werken werden uitgevoerd aan het schip.

De NMKN licht toe dat het eerste luik van de aanpassingswerken werd gefinancierd door de NV Ocean Pacific met eigen middelen, waarop spreker verklaart te zullen nagaan of deze aanpassingswerken niet dienden te worden uitgevoerd op Belgische werven.

De NMKN verklaart dat dit geen voorwaarde was voor de toekenning, vermits in de wet praktisch geen voorwaarden zijn voorzien. Het betreft hier een verkoopsvoorwaarde, doch deze voorwaarde hangt niet samen met de rentetoelage. Hierop repliceert dezelfde spreker dat, vermits de verkoopsvoorwaarden niet werden nageleefd, men zonder twijfel de nietigheid van de verkoop kan inroepen. De NMKN heeft het schip verkocht aan de NV Ocean Pacific. Daarenboven verleende de NMKN aan deze vennootschap een goedkoop krediet, waarop de vennootschap quasi onmiddellijk het schip verder verkoopt en de winst opstrijkt.

De NMKN vraagt zich af of er destijds meerdere kopers waren. Uit nazicht van het dossier blijkt dat er uiteindelijk slechts twee mogelijke kopers overbleven, niemand anders was nog langer geïnteresseerd. Voor het faillissement werden andere voorstellen geformuleerd door een toenmalige aandeelhouder van off Shore Europe, maar die wenste men niet te aanvaarden. Ingaan op dit bod zou nochtans veel gunstiger zijn uitgevallen voor de federale overheid, vermits die aldus 120 à 130 miljoen frank minder verlies zou hebben geleden.

Hierop vraagt spreker zich af wie geweigerd heeft om op deze voorstellen in te gaan, waarop de NMKN verduidelijkt dat dit de federale overheid was die bevreemd was om een precedent te scheppen. In feite zou deze verkoop neerkomen op het opzetten van een sterfhuiskonstructie waarbij een gedeelte van de schulden zouden verdwijnen. Deze spreker kan zich niet van de indruk ontdoen dat er in de dossiers van de Petrel en de Pelican verschillende verkoopsvoorwaarden bestaan. In het eerste voorstel van de NMKN betreffende de verkoop van deze twee schepen zijn wel degelijk een aantal voorwaarden over eigen inbreng, werken aan de schepen opgenomen.

Indien de NMKN thans beweert geen voorwaarden te hebben aangetroffen, concludeert deze spreker dat deze verkoopsvoorwaarden uit deze verkoopsovereenkomst werden gelicht. Spreker vraagt zich af of het mogelijk is dat er verschillende versies van deze verkoopsovereenkomst bestaan.

Hierop ontpint zich tussen de NMKN-delegatie en deze spreker een uitvoerige discussie over de interpretatie van de door de Rechtbank gehomologeerde verkoopsovereenkomst en meer bepaald omtrent het aspect "aanpassingswerken" die aan deze schepen moeten worden verricht. Volgens de NMKN is de voorwaarde dat deze aanpassingswerken dienen te worden uitgevoerd op een Belgische werf niet opgenomen in de verkoopsovereenkomst wat door het lid wordt betwist.

Volgens de NMKN is er slechts in de verkoopsovereenkomst opgenomen dat er aanpassingswerken dienden te geschieden en dat er bijkomende middelen dienden te worden geïnvesteerd, ten belope van 50 miljoen frank. Uit de publikatie in het Belgisch Staatsblad blijkt volgens de NMKN afdoende dat aan deze bijkomende investeringsverplichting wordt voldaan en de aanpassingswerken werden eveneens vermeld.

Vervolgens wordt nader ingegaan op het feit of deze aanpassingswerken al dan niet werden uitgevoerd. De NMKN antwoordt op de vraag van hetzelfde lid of deze aanpassingswerken werden gedaan dat aan de NMKN voor een bedrag van 1,23 miljoen dollar facturen werd voorgelegd. Vermits tot heden niet blijkt dat deze facturen werden vervalst, gaat de NMKN ervan uit dat de werken effectief werden uitgevoerd.

Op vraag van het lid of de NMKN effectief de uitvoering van deze facturen heeft gecontroleerd antwoordt de NMKN-delegatie dat het niet tot de geplogenheid van de bank behoort om stelselmatig

ter plaatse af te stappen voor een fysieke controle. Meestal wordt het geld vrijgemaakt tegen voorlegging van investeringsbewijzen en dit zijn meestal de facturen. De fysieke controle ter plaatse is niet de algemene regel. Het lid stelt vast dat de fysieke verificatie duidelijk een van de knelpunten is in het dossier van de Petrel : de facturen werden niet geverifieerd en spreker stelt dat hij kan bevestigen dat de werken ook niet werden uitgevoerd.

De NMKN repliceert dat er geen verplichting was om de facturen te controleren, vermits volgens de verkoopsovereenkomst deze verplichting niet werd opgedragen aan de NMKN, waarop het lid stelt dat hij niet beweerde dat de NMKN deze verplichting had, maar slechts vaststelt dat er voor 1,23 miljoen dollar facturen zijn ingekomen die niet werden gecontroleerd. De NMKN stelt vast dat men in de verkoopsovereenkomst drie verschillende zaken dooreen haspelt : de verkoop van het schip, de kredietovername en de afsluiting van een nieuwe kredietovereenkomst ten belope van 20 miljoen frank, die door de NMKN werd toegestaan voor de gedeeltelijke financiering van de uit te voeren investeringen.

Volgens de NMKN maken de voorwaarden voor het uitvoeren van de werken deel uit van het nieuwe kredietdossier. Hierop vraagt hetzelfde lid zich af hoe deze drie verschillende aspecten kunnen worden gescheiden en waarop de NMKN zich baseert om te poneren dat de rentetoelage niet is verbonden aan het geheel van de overeenkomst, maar enkel dient gerelateerd aan de kredietovername ?

De NMKN licht dit toe als volgt. Er was enkel sprake van een voortzetting van de bestaande rentetoelage, vermits de investering reeds was verricht. Het betreft geen rentetoelage die wordt toegekend voor een nieuwe investering, maar eerder de voortzetting van een reeds toegekende rentetoelage voor de investering voor off Shore Europe. Bijgevolg waren de voorwaarden voor de toekenning van deze rentetoelage reeds vervuld.

Hierop merkt het lid op dat in de oorspronkelijke overeenkomst de clausule m.b.t. de termijn van vijf jaar niet werd opgenomen, maar dat deze er door de NMKN zelf werd aan toegevoegd. De NMKN stelt dat er geen sprake is van een nieuwe termijn van vijf jaar, vermits het de voortzetting betreft van de oorspronkelijke rentetoelage. Volgens het lid betreft het inderdaad een kredietovername, maar daarvoor werd een nieuwe overeenkomst afgesloten met een nieuwe partij, waardoor het voor de

NMKN mogelijk zou zijn om hiervoor de clausule van vijf jaar in de overeenkomst op te nemen.

De NMKN beaamt dat het inderdaad de overname betreft van een bestaand krediet en stelt voor om de discussie over dit probleem met de regering te voeren en zich te informeren over de werkwijze bij de overname van een krediet door een nieuwe kredietnemer.

De vraag die zich inderdaad stelt is, of men een nieuwe termijn laat aanvangen, ofwel of de bestaande termijn van vijf jaar verder doorloopt. Volgens de NMKN blijft zelfs in geval van kredietovername, de oorspronkelijke termijn van vijf jaar gehandhaafd. De NMKN verzoekt het lid om zich omtrent deze problematiek nader te informeren tijdens een hoorzitting met de bevoegde overheid.

Hetzelfde lid vraagt zich vervolgens af of het bijkomende krediet dat door de NMKN werd toegekend voor het uitvoeren van de aanpassingswerken werd terugbetaald. Hierop antwoordt de NMKN dat aan de opname van dit krediet werd verzaakt. Het lid geeft volgende bedenking in overweging. In de veronderstelling dat de facturen echt zijn, werd een verhoging van eigen middelen aangewend om de werken uit te voeren, waarop de NMKN veronderstelt dat dit inderdaad mogelijk is.

Het lid stelt kritische vragen bij een dergelijke praktijk en vraagt aan de NMKN of deze het een aannemelijk scenario vindt dat men een krediet niet opneemt en met eigen middelen werkt. Deze praktijk staat haaks op de gebruikelijke werkwijze in al deze dossiers.

De NMKN meent zich hierover niet te moeten uitspreken en verduidelijkt dit als volgt. Het gebeurt vaak in de bancaire praktijk dat een klant eerst een krediet aanvraagt en later aan het gebruik ervan verzaakt. Er wordt immers niet ingegaan op al de offertes.

In het specifieke geval is de NMKN in het bezit van een authentieke akte van kapitaalverhoging, waaruit de effectieve kapitaalvolstorting blijkt. Indien aan een klant een gunstiger offerte wordt gedaan of indien de klant een gunstiger aanbod krijgt van een buitenlandse bank, is het niet aan de NMKN om zich hierin te mengen, wel dient de NMKN na te gaan of de kredietvoorwaarden werden vervuld.

Hierop merkt het lid op dat de uitvoering van de aanpassingswerken een onderdeel is van de kredietvoorwaarden en het feit dat men een krediet

niet opneemt zou een signaal moeten zijn voor de NMKN om zich ernstig vragen te stellen over de uitvoering van de werken.

De NMKN wenst op deze polemiek niet verder in te gaan en stelt tot besluit hiervan dat de kapitaalverhoging van 50 miljoen frank werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad en daarenboven werd vastgelegd in een authentieke voor een notaris verleden akte. De NMKN heeft daarenboven facturen ontvangen ten belope van meer dan 1 miljoen dollar. De nieuwe kapitaalinjectie van 50 miljoen frank kan moeilijk worden betwist, gelet op de authentieke akte.

Hierop merkt het lid op dat de notaris pas de authentieke akte verlijdt, op het ogenblik dat het bedrag van 50 miljoen frank ook effectief is volstort. De NMKN wenst vervolgens op deze discussie niet verder meer in te gaan.

B. HOORZITTING IN BESLOTEN VERGADERING OP 2 APRIL 1998 MET DE NMKN-DELEGATIE

I. UITEENZETTING VAN DE NMKN OVER HET KABELLEGGERSCHIP DISCOVERY MET VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN EN ANTWOORD VAN DE NMKN-DELEGATIE

1. Historiek van het kabelleggerschip Discovery, het probleem van de "novation agreement" en de verhuring van de Discovery aan Stolt Comex Seaway

Wat de Discovery betreft gaat het om een beslissing van de federale regering van 12 augustus 1988. Op basis van die beslissing kende de NMKN een scheepskrediet toe aan de rederij Friary Ocean Surveyor, een in België opgerichte NV, waarvan de aandeelhouders buitenlandse vennootschappen waren.

Het krediet moest dienen voor de bouw van een kabelleggerschip op de Boelwerf. De bouw van dit schip verloopt over de periode augustus 1988 – november 1990. De totale bouwprijs had een waarde van 2.842.750.000 frank. Het scheepskrediet beliep 2.415.487.000 frank, of 85 percent van de kostprijs van het schip op dat ogenblik. Dit percentage was toen gebruikelijk. Voor extra werken aan het schip werd op 23 oktober 1991 een bijkomend krediet toegekend aan Friary Ocean Surveyor voor een bedrag van 148 miljoen frank.

Reeds op 9 augustus 1989, zestien maanden voor de oplevering van het schip werd door de reder een verhuurcontract (bare boat charter), afgesloten met British Telecom (BT). Dit contract slaat op een periode van twintig jaar. Het is, met uitzondering van de periode van de eerste drie jaar, jaarlijks opzegbaar door de huurder.

Zoals in de voorwaarden van het krediet gesteld, werden de huur- of charteropbrengsten gestort op een verpande rekening bij de NMKN. De verpanding werd aan British Telecom Marine (BTM) betekend en op dit ogenblik neemt de charterovereenkomst met British Telecom een aanvang.

Op het ogenblik van de zogenaamde uitvlagging van het schip naar Luxemburg, is de in Luxemburg gevestigde dochter van BTM, European Cable Ships, financieel bijgesprongen. Vanaf dat moment, juli 1992, was European Cable Ships de bare boat charterer. Het verhuurcontract werd dus overgedragen van BTM naar European Cable Ships in juli 1992.

Op 15 september 1995 heeft de British Telecom Marine de charter voor de resterende periode tot 2009 overgedragen aan Subsea off Shore, een dochtermaatschappij van de Amerikaanse onderneming Dresser. De huurperiode bedroeg aanvankelijk één jaar, de zogenaamde proefperiode. Na 1 jaar, op 15 september 1995, heeft Subsea de bare boat charter definitief overgenomen van de groep British Telecom Marine (BTM) – European Cable Ships (ECS) in een "novation agreement". Vanaf dit ogenblik was de bare boat charterer Subsea off Shore en werden alle banden met British Telecom verbroken.

– Het probleem van de "novation agreement"

Bij de overdracht van British Telecom Marine naar Subsea off Shore ontstond een probleem. De reder had blijkbaar aan Subsea off Shore gevraagd om het maandelijks charterbedrag op een andere rekening te storten dan het rekeningnummer van de NMKN. Daardoor ontstond het risico dat er geen zekerheid meer was over de aflossing van de schuld aan de overheid en aan de NMKN. De reder heeft de storting op een andere rekening proberen op te leggen omdat hij een betalingsachterstand bij de NMKN had opgelopen waardoor de NMKN beslag legde op de totale huuropbrengst.

Zo bleven er geen middelen meer over voor het werkkapitaal van de rederij. Subsea off Shore heeft

het schip verder geëxploiteerd. Na maanden onderhandelen werd op 29 juli 1996 een aanhangsel aan het pandcontract ondertekend, waardoor de maandelijkse charterbedragen weer werden gestort op de verpande rekening van de NMKN en niet langer meer op een FOS-rekening in Nederland, op instigatie van de heer Terry Highlands. De afleiding van de huurgelden is gestopt vanaf augustus 1996.

Bij de ondertekening van het aanhangsel aan het pandcontract werd eveneens een regeling getroffen met de NV Friary Ocean Surveyor (FOS) waarbij alle partijen akkoord waren dat de eigenaar van het schip (FOS) kon beschikken over een som van 850.000 frank per maand van de huuropbrengsten voor het werkkapitaal.

Subsea off Shore zou rechtstreeks aan de NMKN betalen op de verpande rekening; de eigenaar FOS zou 850.000 frank per maand van deze huuropbrengsten mogen aanwenden voor de werkingskosten. Subsea off Shore heeft deze bijdrage steeds stipt betaald, hoewel dit geld, ingevolge de tegenstrijdige betalingsopdrachten enige maanden op een andere rekening dan de verpande rekening van de NMKN werd gestort.

In de lente van 1997 besliste Subsea off Shore om het activiteitsterrein in deze branche af te bakenen en startte Subsea off Shore de onderhandelingen met Stolt Comex. De NMKN refereert in deze context aan de vragen die hierover werden gesteld door de heer Karel De Gucht, tijdens een interpellatie in de plenaire vergadering van 27 januari 1998 (VI. Parl., Handelingen – Nr. 23, blz. 28 e.v.).

De Discovery lag, in tegenstelling met de schepen van het ABC-Containerlines dossier wél goed in de markt en verschillende reders waren geïnteresseerd in de afsluiting van een charterovereenkomst voor de huur van de Discovery. In ruil van een segment van het activiteitsterrein in de Noordzee was Subsea off Shore bereid om het charter over te dragen aan Stolt Comex Seaway die hiermede instemt en op dit ogenblik de Discovery exploiteert.

De NMKN merkt op dat niet enkel Stolt Comex Seaway was geïnteresseerd in de verhuur, maar ook de Noorse firma Sondepjelshe (afgekort DSND). Er vonden onderhandelingen plaats tussen de eigenaar van het schip, de NMKN, Gimvindus en de twee geïnteresseerde kandidaten. Na korte tijd werd het voor de NMKN duidelijk dat men maar één weg kon bewandelen, namelijk de overdracht van het bare boat charter aan Stolt Comex Seaway, vermits dit kaderde binnen de

onderhandelingen tussen Subsea off Shore, de vroegere charterer en de kandidaat nieuwe charterer Stolt Comex Seaway.

De NMKN verklaart dat alle onderhandelingsmogelijkheden zo lang mogelijk werden opengehouden door de NMKN tot en met de piste van een mogelijke verkoop van het schip, doch uiteindelijk was dit weinig realistisch, vermits de NMKN werd geconfronteerd met een chartercontract, dat tegenstelbaar was aan de eigenaar-reder (FOS). De opzegging van dit huurcontract zou gepaard gaan met zware juridische moeilijkheden en schadeclaims. In het kader van een dergelijk vooruitzicht leek het voor de NMKN volkomen onterecht om deze denkpiste verder te bewandelen.

Overigens was de vraagprijs van de NMKN en Gimvindus in de hypothese van een verkoop van het schip voor de kandidaat-koper te hoog. De charter werd dus overgedragen aan Stolt Comex Seaway die vanaf 20 juni 1997 tot grote tevredenheid van de NMKN verder exploiteert, vermits de huuropbrengsten van dit charter steeds stipt op de bij de NMKN verpande rekening worden gestort en hierdoor de lopende kredietlasten worden gedekt.

In tegenstelling met de vorige dossiers (ABC-Petrel, Pelican), stipt de NMKN aan dat deze kredietovereenkomst niet is afgesloten, maar nog steeds loopt tussen de NMKN en FOS en omwille hiervan dringt de NMKN aan op de nodige discretie, vermits deze kredietovereenkomst nog jaren loopt.

Door een andere spreker wordt vervolgens bij de NMKN geïnformeerd naar de specificiteit van de kosten, waarvoor de reder kan beschikken over een som van 850.000 frank per maand van de huuropbrengsten voor het werkkapitaal.

De NMKN beaamt dat zij inderdaad bij de ondertekening op 29 juli 1996 van het aanhangsel aan het pandcontract aan de reder de toelating gaf om over een maandelijkse som van 850.000 frank van de huuropbrengsten te beschikken. In deze context herinnert de NMKN aan de destijds door Lubbe Bakker aan de toenmalige huurder gegeven tegenstrijdige betalingsopdrachten.

Op dat ogenblik diende het maandelijkse huurgeld van 18 miljoen frank voor augustus voor het schip te worden betaald aan de NMKN en de NMKN vreesde toen dat een te starre onderhandelingspositie er wel eens zou kunnen toe leiden dat de NMKN ook deze huur niet zou kunnen ontvangen. Teneinde uit de impasse te geraken was de NMKN

akkoord om aan de reder een maandelijks bedrag van 850.000 frank toe te kennen van de huuropbrengsten voor het werkkapitaal.

Deze maandelijks som van 850.000 frank aan de reder diende o.m. voor de naleving van de managementsovereenkomst die was afgesloten met Marine Trade Bunkering, een van de vennootschappen van de Groep van Lubbe Bakker.

Deze managementsovereenkomst bepaalde dat jaarlijks een managementfee diende betaald van 3 miljoen frank, wat neerkomt op een maandelijks bedrag van 250.000 frank. Eveneens diende men de commissies te betalen aan de charter broker Derrick off Shore. Die commissies werden in het verleden steeds betaald uit de tegoeden op de verpande rekening en bedroegen 2 percent van de charterhuur, wat neerkomt op ongeveer 5500 pond, omgerekend ongeveer 330.000 frank per maand.

Daarenboven heeft een bedrijfsleider natuurlijk nog andere kosten, zoals bijvoorbeeld verplaatsingskosten, telefoonrekeningen, kosten voor een advocaat op wie de bedrijfsleider op dat ogenblik regelmatig een beroep diende te doen. De NMKN meent dat dit een ernstig bedrag aan verantwoorde werkingskosten is zodanig dat NMKN op dat ogenblik niet lang aarzelde om in te gaan op het verzoek van de eigenaar van het schip om over een maandelijks bedrag van 850.000 frank te beschikken. De NMKN besliste om op dit verzoek in te gaan, zonder een grondige berekening te maken of zonder eerst een toetsing te doen aan de boekhoudkundige documenten van de onderneming.

Hierop merkt hetzelfde lid op dat de Groep-Lubbe Bakker bestaat uit verschillende vennootschappen, die elk over een eigen rechtspersoonlijkheid beschikken. De aanrekening van deze commissielonen geschiedt tussen deze verschillende dochtermaatschappijen van de groep Lubbe Bakker, maar achter deze verschillende dochtermaatschappijen gaan echter steeds diezelfde natuurlijke rechtspersonen schuil. Er worden dus steeds commissies aangerekend voor de prestaties van dezelfde fysieke personen.

Spreker merkt op dat een bedrijfsleider inderdaad kosten kan aanrekenen voor een bedrijfsvoertuig, doch deze verrekening kan slechts éénmaal worden doorgevoerd en niet in functie van vier verschillende dochtervennootschappen binnen eenzelfde Groep. Spreker vraagt zich af of de beslissing van de NMKN niet tezeer werd genomen onder druk van de onregelmatigheden van de per-

soon die de huur diende te betalen op de verpande rekening bij de NMKN.

De NMKN beaamt dat zij op dat ogenblik inderdaad fel onder druk stond. Dit was een zeer belangrijk element, alhoewel nog andere elementen bijdroegen tot de toestemming van de NMKN aan de reder om maandelijks over het bedrag van 850.000 frank te mogen beschikken. In de jaren voorafgaandelijk aan de regularisatie van het bedrag van 850.000 frank had de NMKN steeds toegestaan, naargelang van de noodwendigheden dat er gelden van die verpande rekening werden aangewend.

Hierop repliceert hetzelfde lid als volgt. Gelet op het feit dat het een termijnverhuring betreft, brengt een dergelijke huurovereenkomst relatief weinig administratief werk met zich mee. Voor deze spreker kunnen er inderdaad managementfees worden gevraagd en uitbetaald, maar toch plaatst deze spreker enkele kritische kanttekeningen bij de omvang van de uitbetaalde fees en de prestaties die hiervoor dienden te worden geleverd.

De NMKN verduidelijkt dat de broker Derrick off Shore in Londen een extern bedrijf en geen aanverwant bedrijf is. Deze firma ontvangt een maandelijks commissie van 2 percent op de huur voor het aanbrengen van de klant van het oorspronkelijke termijncontract. Deze firma moet hiervoor niet maandelijks specifieke prestaties leveren, maar er werd wel overeengekomen dat deze broker als vergoeding voor het aanbrengen van deze klant een maandelijks commissie wordt uitbetaald van 2 percent, wat volkomen gebruikelijk is in deze sector en men kan deze 2 percent rechtmatig opeisen. Dit bedrag wordt maandelijks, extra-patrimoniaal, aan de betrokkene betaald, zelfs voor de periode dat deze regeling nog niet was geofficialiseerd.

Wat de uitbetaling van een jaarlijkse managementfee van 3 miljoen frank aan een afgevaardigd bestuurder betreft, kan er natuurlijk worden gediscussieerd. Is een bedrag van 3 miljoen frank veel of weinig ?

Door nog een andere spreker wordt gepreciseerd dat het niet gaat om een jaarlijks bedrag van 3 miljoen frank, maar wel om 6 miljoen frank (850.000 frank – 330.000 frank = 520.000 frank x 12 = 6,5 miljoen frank).

De NMKN repliceert hierop als volgt. De zaakvoerder heeft recht op een honorarium, vermits hijzelf moet instaan voor de betaling van de sociale

bijdragen en verzekeringen en daarenboven is, zelfs in deze context, een bedrag van 500.000 frank per maand voor een zelfstandige zaakvoerder aanvaardbaar. De NMKN stipt aan dat er eveneens een accountant, een secretaresse, een kantoor dienen te worden betaald.

De NMKN verwijst nogmaals naar de druk van de tijdsomstandigheden en de noodzaak om snel tot een vergelijk te komen, zoniet zouden nog meer huurgelden (18 miljoen frank per maand) aan de NMKN ontsnappen. De huur van de maand augustus diende te worden betaald en met deze opbrengst kon de NMKN het maandelijks bedrag aan de reder van 850.000 frank gedurende twee jaar onmiddellijk betalen. Dit bedrag is voor de NMKN volkomen gerechtvaardigd, alhoewel de NMKN nuanceert met een bedrag van 700.000 of 750.000 frank akkoord te kunnen gaan.

De NMKN meent dat een bedrag van 3 miljoen frank per jaar voor een zelfstandig gedelegeerd bestuur van een vennootschap niet kan worden beschouwd als een overdreven vergoeding.

Op vraag van een lid wie deze gedelegeerd bestuurder was verduidelijkt de NMKN dat dit de heer Lubbe Bakker is.

Door een ander lid wordt de stelling bijgetreden dat de NMKN inderdaad op een bepaald ogenblik snel diende een beslissing te nemen, vermits de NMKN op dat ogenblik werd geconfronteerd met een krediet dat slechts gedeeltelijk of misschien helemaal niet zou worden terugbetaald en men keuzen diende te maken.

Spreker stelt vast dat in de rederijsector blijkbaar andere normen worden gehanteerd dan deze gangbaar in het normale bedrijfsleven. In deze context merkt het lid op dat de heer Lubbe Bakker wellicht nog in andere vennootschappen de functie vervult van gedelegeerd zaakvoerder-bestuurder en, rekening houdend met een dergelijke verloning, hoeft hij dit in niet al te veel andere vennootschappen te doen, om een welstellend man te worden. Spreker kan zich niet van de indruk ontdoen dat een ruime managementfee wordt uitbetaald voor hoogstens enkele dagen werk per maand.

Deze stelling wordt door de NMKN bijgetreden. Uit de analyse van de officiële jaarrekening van de NV Friary Ocean Surveyor (FOS) blijkt dat uit de boekhoudkundige posten van de resultatenrekening "Totaal aan betaalde bezoldigingen, vergoedingen, diverse diensten en goederen" ongeveer 6

miljoen frank per jaar werd betaald. Door de toekenning van een maandelijks bedrag van 850.000 frank, dient het bedrag verhoogd van 6 miljoen frank tot 10 miljoen frank per jaar. Hieruit blijkt dat er op jaarbasis 4 miljoen frank meer wordt toegekend, in tegenstelling met vroeger. Deze stijging blijkt uit de officiële jaarrekening en uit het boekhoudkundig detail van de betrokken boekhoudkundige posten uit de resultatenrekening.

Een lid merkt op dat uit de jaarrekening van FOS nog andere vaststellingen worden gedaan, o.m. de vaststelling dat de voorwaarden voor een faillissement aanwezig waren en de afleiding van tientallen miljoenen naar het eiland Man.

Dit wordt door de NMKN beaamd. De opname van aandeelhouders of aanverwante vennootschappen met maatschappelijke zetel in exotische landen in de vennootschap kan niet worden ontkend en de NMKN veronderstelt dat de maandelijkse huurgelden over de periode eind 1994, januari 1995 tot juni 1996 – die aan de NMKN zijn ontglipt, zijn afgevloeid naar de aanverwante exotische vennootschappen van de Groep Lubbe Bakker.

Het lid concludeert dat uit het antwoord van de NMKN blijkt dat zowel in de zaak van de tegenstrijdige betalingsopdrachten gegeven door Lubbe Bakker, waardoor geld werd onttrokken aan de bij de NMKN verpande rekening, waarop de charteropbrengsten dienden te worden gestort, als in het geval van de afwending van gelden naar het eiland Mann en de doorschuifoperatie naar Stolt Comex Seaway, de NMKN steeds poneert over niet veel onderhandelingsruimte te beschikken. Op dat ogenblik meende de NMKN dat deze handelwijze de beste manier was om de terugbetaling van hun krediet veilig te stellen.

Spreker vraagt zich echter af hoe het mogelijk is dat de NMKN steeds in dergelijke onmogelijke situaties terecht komt. Ook in de zaak van ABC-Containerlines, waar de NMKN niet overging tot de vernieuwing van de hypothecaire inschrijving, verzeilde de NMKN in nesten. De NMKN diende in dit dossier een betaling te verrichten aan Den norske Bank bovenop de bestaande kredietlijnen.

Spreker vraagt zich af hoe het mogelijk is dat het geld de NMKN ontglipt op het ogenblik dat op 15 september 1995 British Telecom Marine de charter voor de resterende periode tot 2009 heeft overgedragen aan Subsea off Shore, een dochtervennootschap van de Amerikaanse onderneming Dresser. Spreker stelt vast dat er reeds een contract van onderverhuring was afgesloten met Subsea off

Shore en een contract van onderhuur dient normaliter te worden betekend (oktober 1994 tot september 1995). De NMKN diende hiervan kennis te hebben, vermits de Subsea off Shore door de NMKN was gekend als vennootschap.

Vervolgens wordt een "novation agreement" afgesloten en volgens spreker zullen er in deze novation agreement zeker een aantal bepalingen zijn opgenomen in verband met de zakelijke zekerheden en de uitvoering van deze zakelijke zekerheden, vermits de NMKN een pand had genomen op de charteropbrengsten die op een bij de NMKN verpande rekening dienden te worden gestort.

Spreker vraagt zich af hoe het mogelijk is dat de NMKN door personen zoals Rosenfeld en Lubbe Bakker telkens opnieuw in de luren wordt gelegd. Heeft dit te maken met onzorgvuldige procedures, persoonlijk identificeerbare fouten of manke contracten? Of komt dit door de weinig zorgvuldige opstelling van de ex-medewerker scheepskredieten?

De NMKN verklaart dat een persoon die te kwader trouw is steeds een voorsprong heeft en dit geldt niet alleen tegenover de NMKN. Ook andere banken hinken steeds een stap achter op potentiële bedriegers en hiervan kunnen talloze voorbeelden worden gegeven.

De juridische draagwijdte van de novation agreement wordt door de NMKN als volgt toegelicht. De kwestieuze novation agreement stelde formeel dat de oorspronkelijke charterer volledig bevrijd werd van alle verbintenissen en de destijds door British Telecom Marine (BTM) gegeven garantie werd gelicht, waardoor Subsea off Shore de enige schuldenaar-huurder werd. Het echte novation agreement hanteerde evenwel de clausules van het oorspronkelijke chartercontract.

Op vraag van een lid antwoordt de NMKN dat deze novation agreement werd opgesteld als een contract van schuldvernieuwing, waardoor een nieuwe schuld ontstaat. De NMKN stipt aan dat de novation agreement vermeldt dat de nieuwe charterer Subsea zal betalen op de verpande rekening bij de NMKN waarop destijds de charterhuur diende gestort. Dit wordt duidelijk gestipuleerd in de novation agreement. Conform de bepaling van de novation agreement werden de huurgelden gedurende vier maanden door Subsea op deze bij de NMKN verpande rekening gestort.

Hierbij stipt de NMKN aan dat de NMKN als bankier geen contracterende partij is in deze novation

agreement en dit agreement werd aan de NMKN twee maanden na de afsluiting van dit contract van schuldvernieuwing overgemaakt, wat reeds in strijd is met de door de vroegere charterer aangegane verbintenissen. De NMKN werd voor een voldongen feit geplaatst, doch daar tilde de NMKN niet zwaar aan, vermits de NMKN de bepalingen van de overeenkomst kon bijtreden en daarenboven zou men de NMKN verder blijven betalen.

Vier maanden later echter geeft de eigenaar-reder, de heer Lubbe Bakker een tegenstrijdige betalingsopdracht aan Subsea, waardoor Subsea niet langer de huur stort op de bij de NMKN verpande rekening, maar wel op een rekening van de Generale Bank in Nederland, wat wordt opgevolgd door de charterer-huurder, die betaalt bij de Generale Bank in Nederland, want dit is zijn contracterende partij, wat evenwel door een lid wordt betwist.

De NMKN benadrukt dat deze geen contracterende partij is in het novation agreement, noch in het charter, vermits slechts de reder en de charterer partij zijn in het novation agreement en het chartercontract.

De betalingsopdracht die de reder in de novation agreement geeft om de huur te storten op de bij de NMKN verpande rekening wordt eenzijdig gewijzigd en hier rijst inderdaad opnieuw de vraag: Hoe kan men zich wapenen tegenover een persoon die te kwader trouw is bij de afsluiting van een overeenkomst?

Hetzelfde lid meent evenwel dat deze stelling van de NMKN geen hout snijdt, waarop de NMKN preciseert dat de NMKN in dit scheepsdossier voor het eerst wordt geconfronteerd met een persoon die tegenstrijdige betalingsopdrachten geeft voor de betaling van de charterhuur. Hetzelfde lid benadrukt dat Subsea off Shore die nieuwe betalingsopdracht van Lubbe Bakker niet mag honoreren en indien zij dit doet, zelf een foutieve handeling stelt.

Hierop ontstaat tussen deze spreker en de NMKN een uitvoerige gedachtewisseling waarin spreker stelt dat de NMKN zeker niet ten alle prijze een overeenkomst met Lubbe Bakker diende af te sluiten om deze huurgelden terug te krijgen, vermits ook Subsea off Shore hiertoe was verplicht, waarop de NMKN nogmaals stipuleert dat Subsea off Shore geen contracterende partij was met de NMKN.

Volgens hetzelfde lid is deze uitleg van de NMKN niet dienstig, vermits hier sprake is van een beding ten gunste van een derde en die is dan zelf ver-

plicht te betalen. De NMKN kon zich zonder problemen rechtstreeks voor de invordering van deze huurgelden hebben gewend tot Subsea off Shore.

De NMKN verklaart zich nadien tot Subsea off Shore te hebben gericht en hen meerdere malen te hebben aangemaand te betalen op de bij de NMKN verpande rekening. Subsea off Shore zat echter tussen twee vuren, vermits Lubbe Bakker onmiddellijk Subsea off Shore heeft bedreigd. Indien Subsea off Shore de betalingsopdracht die door Lubbe Bakker was gegeven om te betalen bij de rekening van de Generale Bank in Nederland, niet zou uitvoeren kon Lubbe Bakker als eigenaar-reder beslag laten leggen op het schip. Hierop vroeg Subsea off Shore om raad bij de NMKN, gelet op de totaal tegenstrijdige betalingsopdrachten.

Hetzelfde lid betwist het tegenstrijdige karakter van de betalingsopdrachten en poneert dat het kinderspel is om uit te maken dat de nieuwe betalingsopdracht vervalst is, waarop de NMKN repliceert dat deze opmerkingen dienen te worden gericht aan het adres van Subsea off Shore.

De NMKN merkt op dat er op dat ogenblik reeds een huurachterstal was van vier maanden, die op de rekening in Nederland (de verkeerde rekening) was gestort door Subsea off Shore. Door de NMKN werd het dossier van zeer nabij en constant opgevolgd. Op een bepaald ogenblik werd door de NMKN gedreigd met de opzegging van het scheepskrediet en met de dreiging om stappen te ondernemen tegen Subsea off Shore. Het mocht niet baten, vermits Subsea off Shore de huurgelden bleef doorstorten op de rekening van de Generale Bank in Nederland.

Vermits de huur uitbleef beraadde de NMKN zich over mogelijke acties ten overstaan van het schip. Toen de heer Lubbe Bakker voelde dat hem echt geen andere keuze overbleef, verklaarde hij opnieuw de correcte betalingsopdracht te zullen geven aan Subsea off Shore, waardoor het maandelijkse charterbedrag opnieuw zou worden gestort op de verpande rekening van de NMKN.

Na maanden onderhandelingen werd op 29 juli 1996 dan een aanhangsel aan het pandcontract ondertekend en op vraag van de heer Lubbe Bakker heeft de NMKN toegestaan dat de reder kon beschikken over een som van 850.000 frank per maand van de huuropbrengsten voor het werkkapitaal. Deze vraag betreft de werkingskosten waarvoor hij in het verleden steeds uit deze rekening heeft kunnen putten, maar die de NMKN hem

gedurende zes maanden had ontzegd, in de hoop aldus de impasse te kunnen doorbreken en met het oog op een snelle recuperatie van nog andere huurgelden, stemde de NMKN met de opname van deze clausule in het aanhangsel van het pandcontract toe.

Dit lid vraagt zich af waarom de NMKN niet is overgegaan tot een gerechtelijke procedure, vermits zowel door het optreden van Subsea off Shore als van Lubbe Bakker de bank schade wordt berokkend.

De NMKN beaamt dat Subsea off Shore gedurende een aantal maanden de huur niet heeft gestort op de bij de NMKN verpande rekening en dit in het licht van de afsluiting van de novation agreement. Subsea off Shore diende in feite te kiezen tussen twee kwalen : de onvrede van de bank of deze van de eigenaar die hem bedreigde. De NMKN stelde alleen vast dat er een huurachterstal was van Subsea off Shore van enkele maanden.

Wat de inleiding van een gerechtelijke procedure betreft, herinnert de NMKN eraan dat deze charterovereenkomsten worden afgesloten naar Angelsaksisch recht. Indien de NMKN een rechtsgeding wenste in te leiden tegen Subsea off Shore, diende een dergelijke zaak haar beslag te krijgen ten overstaan van een rechtbank in Groot-Brittannië.

Een dagvaarding in Antwerpen of Brussel zou nietig zijn en door de NMKN werd voldoende juridisch advies ingewonnen omtrent het nemen van de nodige stappen tegenover Subsea off Shore. Daarenboven werd door de NMKN in de charter afgesloten met Stolt, een clausule opgenomen waarin de NMKN verklaarde zich alle rechten tegenover Subsea off Shore voor te behouden. De NMKN verwijst in deze context naar een brief waarin dit werd vooropgesteld. De NMKN benadrukt dat het hier gaat om internationale contracten, waaraan aspecten van internationaal privaatrecht zijn verbonden.

Hierop repliceert een lid dat het helemaal niet om een complex internationaal privaatrechtelijk probleem gaat, vermits de banken die deze transacties aangaan deze juridische problematiek volkomen beheersen, wat evenwel wordt betwist door de NMKN.

Op vraag van nog een andere spreker of de NMKN uiteindelijk de vier maanden achterstallige huurgelden heeft kunnen recupereren antwoordt de NMKN als volgt.

De NMKN beaamt dat er inderdaad, naar aanleiding van de overdracht van het charter aan Stolt Comex, 20 miljoen frank werd afgekort door Lubbe Bakker. Voor het overige heeft de NMKN aan Subsea off Shore laten weten zich alle rechten voor te behouden en de NMKN zal op het gepaste ogenblik, na zich hierover afdoende juridisch te hebben beraden, eventueel maatregelen nemen.

In deze context refereert de NMKN aan het juridisch advies van het advocatenkantoor Fransen te Antwerpen, gespecialiseerd in maritiem recht. Dit advocatenkantoor adviseerde de NMKN welke juridische stappen konden worden ondernomen op het ogenblik dat deze kennis kreeg van het novation agreement. De NMKN had uiteraard de kredieten kunnen opzeggen op het ogenblik dat de eerste tegenstrijdige betalingsopdracht werd gegeven door Lubbe Bakker en hierdoor het huurgeld van de bevrachtingsovereenkomst door Subsea off Shore werd gestort op de rekening van de Generale Bank in Nederland, in plaats van op de verpande rekening bij de NMKN.

De NMKN kon beslag laten leggen op het schip en het openbaar verkopen, gelet op de niet-tegenstelbaarheidsclausule ten overstaan van de hypothecaire schuldeiser. Aldus zou de NMKN juridisch een doorbraak kunnen forceren in het dossier. De NMKN merkt evenwel dat het schip wordt geëxploiteerd door Subsea off Shore die in het kader van deze bevrachtingsovereenkomst zelf contracten heeft afgesloten met haar opdrachtgevers, eigenaars van olievelden. Op dat ogenblik wordt Subsea off Shore zelf geconfronteerd met contractbreuk t.o.v. de eigen contractanten.

Hierop merkt hetzelfde lid op dat indien de NMKN een dergelijke procedure zou voeren Subsea off Shore wel degelijk de huur zou hebben gestort op de verpande rekening bij de NMKN, waarbij de NMKN opmerkt dat Subsea off Shore reeds heeft betaald. Het maandelijks huurgeld bedraagt 18 miljoen frank en de NMKN twijfelt er sterk aan dat Subsea off Shore dit bedrag nogmaals zou ophoesten.

De inbeslagname van een schip in het buitenland vergt een moeizame juridische procedure. De NMKN zou zich daarenboven zelf blootstellen aan contractbreuk en daardoor ook aan claims vanwege Subsea off Shore, en hierover bestaat niet de minste twijfel zoals blijkt uit het juridisch advies van de raadsman van de NMKN die waarschuwde voor een mogelijke claim t.o.v. de NMKN vanwege de charterer, die nadeel lijdt.

Wat de inbeslagname van het schip betreft, brengt de NMKN onder de attentie van deze spreker dat in dit geval de NMKN moet opdraaien voor de kosten van de bemanning en de verzekering. Verder moet de NMKN er tevens voor zorgen dat het schip naar de haven, waar de openbare verkoop plaatsheeft, wordt geloodst en in afwachting hiervan dient de NMKN eveneens alle kosten en havengelden te betalen, waarna uiteindelijk wordt afgestevend op een openbare verkoop.

In deze context stipt de NMKN aan dat Lubbe Bakker, die zoals destijds gedagvaard in het faillissement m.b.t. de Navigator, onmiddellijk alle mogelijke procedures zal inleiden om de verkoop te beletten, zoniet tenminste uit te stellen. De afwikkeling van een dergelijke procedure sleept minstens een jaar aan, gedurende dewelke huurgelden worden gederfd, maar wel kosten moeten worden betaald, vooraleer effectief kan worden overgegaan tot de verkoop. Een opzegging van de charterovereenkomst en de verkoop van het schip forceren waren geen alternatieven voor de NMKN.

Er restte de NMKN in deze stand van zaken niets anders dan een juridische regularisatie van de zaak, de afsluiting van een nieuw pandcontract en de betekening hiervan aan Subsea off Shore, waardoor de NMKN zich, ook na de afsluiting van de novation agreement, in een sterkere juridische onderhandelingspositie ten overstaan van Subsea off Shore bevond, met het oog op de inleiding van een schadeclaim. De NMKN houdt vast aan de stelling dat Subsea off Shore inderdaad verplicht was om de huurgelden te betalen op de rekening van de Generale Bank in Nederland.

Via een nieuwe verpanding van de charterovereenkomst en de betekening hiervan aan Subsea off Shore, kon de NMKN evenwel haar juridische positie ten overstaan van de Subsea off Shore bijstellen, wat evenwel dadelijk werd opgemerkt door de heer Lubbe Bakker die de druk op Subsea off Shore verhoogde en deze verder aanmaande om te betalen op de rekening van de Generale Bank in Nederland, wat ook is gebeurd.

De NMKN stelt dat de bank in bepaalde omstandigheden moet kiezen tussen twee kwalen. Het is niet omdat er een betalingsachterstand is van huurgelden in het kader van een charterovereenkomst dat de NMKN onmiddellijk dient in te grijpen, zoals hier door verschillende leden werd betoogd.

Hierop repliceert een van deze leden dat het hier om achterstallige huurgelden ging van verschillen-

de maanden, tegen een maandelijks huurgeld van 18 miljoen frank.

De NMKN stipt aan dat men steeds met overleg en zorgvuldigheid de te nemen maatregelen dient af te wegen. Wat is de schade die deze maatregelen toebrengen aan iemand anders. Daarenboven dient rekening te worden gehouden met de nog lopende contracten van de charterer ten belope van vele honderden miljoenen. Daarenboven zijn deze schepen in de vaart. Er moet steeds een juiste belangenafweging worden verricht.

De NMKN beseft terdege dat er een betalingsachterstal is van huurgelden over verschillende maanden en heeft zich terdege geïnformeerd welke juridische stappen kunnen worden ondernomen. Daarenboven heeft de NMKN zich alle rechten ten overstaan van Subsea off Shore voorbehouden, zodanig dat op deze kwestie later nog kan worden teruggekomen.

Hierop poneert hetzelfde lid dat de NMKN perfect Subsea off Shore had kunnen dagvaarden voor de betaling van de achterstallige huurgelden, zonder dat men diende over te gaan tot de inbeslagname van het schip. De verbreking van het contract is niet de enige mogelijke sanctie in geval van niet-tijdige betaling van de huurgelden, men had de huur onmiddellijk kunnen opeisen.

De NMKN wijst er evenwel op dat Subsea off Shore deze huur had betaald maar wel op een rekening bij de Generale Bank in Nederland, waarop het lid stelt dat de NMKN vordering heeft op Subsea, wat evenwel door de NMKN wordt betwist. De NMKN had een vordering op Friary Ocean Surveyor (FOS), vermits er een novation agreement is afgesloten, wat impliceert dat het oorspronkelijke voorwerp van de verpanding verdwenen is, waardoor een nieuwe schuld is ontstaan met de afsluiting van een nieuwe charterovereenkomst met een nieuwe schuldenaar.

Hierop merkt een ander lid op dat in het novation agreement een clause is opgenomen die oplegt dat de huurgelden worden betaald op de verpande rekening van de NMKN, waarop de NMKN preciseert dat deze geen partij is bij de nieuwe afgesloten charterovereenkomst.

Door nog een ander lid wordt verduidelijkt dat de kern van het probleem kan worden herleid tot de afsluiting van een beding ten gunste van een derde, dat volgens de NMKN evenwel kan worden herroepen, wat blijkbaar is gebeurd, gelet op de tegen-

strijdige betalingsopdrachten die door Lubbe Bakker werden gegeven aan Subsea off Shore.

Dit lid stelt vast dat de afsluiting van de novation agreement niet werd betekend aan de NMKN wat impliceert dat de NMKN hierbij geen partij is waardoor deze novation agreement niet tegenstelbaar is aan de NMKN. Pas twee maanden na de afsluiting hiervan werd deze novation agreement aan de NMKN betekend.

Spreker vraagt zich af of de NMKN op dat ogenblik onmiddellijk is overgegaan tot het vestigen van een nieuw pand, om alle juridische problemen te vermijden. Het is pas twee maanden later, dus vier maand na de eerste datum, dat voor de eerste maal de huur niet wordt betaald. Indien de NMKN onmiddellijk een nieuw pand had gevestigd, zou dit aanzienlijk hebben bijgedragen tot de versterking van de juridische positie van de NMKN in een latere vordering ten overstaan van Subsea off Shore. Of heeft de NMKN langer gewacht tot de vestiging van het pand ?

De NMKN wijst erop dat de vestiging van een nieuw pand slechts mogelijk was mits de handtekening van Lubbe Bakker, die dit weigerde en het pandcontract maandenlang bij zich heeft gehouden. Op een bepaald ogenblik ging de heer Lubbe Bakker akkoord met de ondertekening van een aanhangsel bij het bestaande pandcontract, maar dan mits de invoeging van de reeds bekende clause inzake de toekenning van een maandelijks bedrag van 850.000 frank aan de reder.

Uit deze uiteenzetting concludeert een ander lid dat dit alles is gebeurd omdat de heer Lubbe Bakker de volledig opbrengst van de charterovereenkomst aan de NMKN diende te betalen teneinde tegemoet te komen aan de kredietverplichtingen ten overstaan van de NMKN. Telkens diende de heer Lubbe Bakker aan de NMKN de instemming te vragen om voor de financiering van de werkingskosten te kunnen beschikken over de inkomsten op de bij de NMKN verpande rekening. Vervolgens heeft de heer Lubbe Bakker moeilijk gedaan en is er zo in geslaagd om op een systematische manier geld overhandigd te krijgen. Spreker vraagt zich af of dit inderdaad zo is gebeurd.

De NMKN meent dat de bekommernis van een van de leden zeer gegrond is. De huur werd niet meer gestort bij de NMKN en dit ondanks het feit dat in het novation agreement duidelijk staat gestipuleerd dat er moet betaald worden op een FOS-rekening bij de NMKN. De NMKN heeft hierover extern juridisch advies gevraagd aan het advoca-

tenkantoor Fransen, die de NMKN erop attendeerde dat de aanspraken van de NMKN op deze huurgelden wankel zijn. Nochtans beraadt de NMKN zich nog steeds over eventuele juridische stappen tegen Subsea off Shore.

Hetzelfde lid merkt op dat er in feite reeds vier maanden huurgeld is verdwenen, wat neerkomt op een bedrag van 72 miljoen frank, waarvan de NMKN via de overdracht van de charterovereenkomst aan Stolt Comex Seaway een bedrag van 20 miljoen frank heeft gerecupereerd. Hoe zit het nu met de invordering van het overblijvende bedrag van 50 miljoen frank. Spreker zou toch eens op papier willen zien dat de invordering van dit bedrag twijfelachtig is. Wat is de reden hiervan? Zou het kunnen zijn dat Subsea off Shore in geldnood zit? Heeft de NMKN zich hierover wel voldoende geïnformeerd?

De NMKN wijst erop dat Subsea off Shore de huur heeft betaald over de overeengekomen periode, weliswaar niet steeds op de juiste rekening en daarenboven maakt Subsea off Shore deel uit van een belangrijke Amerikaanse wereldgroep, nl de Dresser-groep, waardoor de NMKN er niet aan twijfelt dat Subsea off Shore bij een eventuele veroordeling het geld zal terugbetalen.

De NMKN onderstreept het belang van de discussie over de maandelijks toekenning van een bedrag van 850.000 frank per maand aan FOS van de huuropbrengsten voor het werkkapitaal en de terugbetaling van de nog vier à vijf maanden achterstallige huur. Deze bedragen zijn niet kwijtgescholden vermits FOS gehouden blijft tot de terugbetaling van het totale schuldsaldo. Indien de NMKN de huur niet heeft ontvangen is de schuld van FOS niet ingekort.

Op de vaststelling van hetzelfde lid dat er nog een bedrag van 50 miljoen frank dient gerecupereerd, onderstreept de NMKN dat dit bedrag laattijdig zal worden terugbetaald. FOS blijft gehouden tot de terugbetaling van het schuldsaldo – wat door de NMKN op dit ogenblik met Stolt Comex Seaway wordt aangenomen. FOS zal meer tijd nodig hebben voor de terugbetaling van zijn uitstaande schuld en het bedrag van 50 miljoen frank en 850.000 frank per maand zijn niet kwijtgescholden.

Hierop vraagt het lid zich af of men niet twee verschillende zaken door elkaar haspelt. De NMKN betaalt ingevolge de ondertekening van het aanhangsel aan het bestaande pandcontract maandelijks aan de reder een bedrag van 850.000 frank. Lubbe Bakker heeft inderdaad veel geld nodig.

Daarenboven heeft de NMKN nog steeds een vordering van 50 miljoen frank op Subsea off Shore, die wordt samengenomen met de uitstaande schuld van Lubbe Bakker. Uiteindelijk zal, indien het contract verder loopt, alles worden terugbetaald. Spreker vraagt zich evenwel af waarom de NMKN talmt om werk te maken van de invordering van het bedrag van 50 miljoen frank. Spreker ziet geen enkel juridisch bezwaar dat tegen een dergelijke invordering zou kunnen worden opgeworpen.

De NMKN licht dit toe als volgt. In elke fase van de bare boat charter dient men oog te hebben voor de exacte juridische positie van de NMKN. In de fase BTM-ECS is er een rechtstreekse verbintenis ten opzichte van de NMKN te betalen, waarop het lid zich afvraagt waarom deze verbintenis er nu niet meer zou zijn.

De NMKN verduidelijkt dit als volgt. De afsluiting van de novation agreement plaatste de NMKN in een andere juridische context. Het charter werd buiten medeweten van de NMKN, bij wijze van novatie of schuldvernieuwing overgedragen, waardoor de NMKN zich op dit ogenblik in een zwakke juridische positie bevindt, vermits deze niet kan aantonen dat de verbintenis van de vroegere charterer om rechtstreeks bij de NMKN te betalen, eveneens werd medegedeeld aan Subsea off Shore. De NMKN heeft hiervan geen enkel bewijs. De NMKN is er echter van overtuigd dat FOS die overdracht van het charter naar Subsea heeft uitgevoerd met het novation agreement zonder de addenda mede te delen.

Het probleem is dat in de novation agreement wordt bepaald dat de betaling dient te geschieden bij de NMKN. Volgens de raadsman van de NMKN dient de NMKN zwart op wit te kunnen bewijzen dat Subsea off Shore kennis heeft van de vroegere rechtstreekse betalingsverplichting aan de NMKN. Dit werd bevestigd door een Brits jurist. Zonder dat bewijs maakt de NMKN in Engeland juridisch geen kans tegenover Subsea off Shore. Mocht het geding tegen Subsea zijn ingeleid bij een Belgische rechtbank dan zouden de zaken anders liggen. Op basis van een aantal aanwijzingen in het dossier zou het mogelijk zijn om Subsea onmiddellijk te dagvaarden.

Hierop merkt hetzelfde lid op dat er slechts weinig schepen in de vaart zijn genomen waarop geen pand rust, waarop de NMKN stelt dat het advies van de advocaat duidelijk is. Het lid stipt aan dat Subsea toch een nieuwe betalingsverplichting op zich neemt. De NMKN benadrukt evenwel in het nieuw afgesloten contract geen partij meer te zijn,

zodanig dat men inderdaad terecht kan spreken over een beding ten gunste van een derde, maar dat evenwel achteraf is gewijzigd.

Op de vraag van dezelfde spreker wanneer dit beding ten gunste van een derde is gewijzigd antwoordt de NMKN dat dit geschiedde op het ogenblik dat de NMKN kennis had van de eerste tegenstrijdige betalingsopdracht, d.w.z. vier maanden na het afsluiten van het novation agreement.

Hierop valt men volgens de NMKN terug in de discussie inzake de vestiging van het nieuwe pand, waarvoor de handtekening van de schuldenaar, in casu de heer Lubbe Bakker nodig is. Subsea kon dit evenwel niet ondertekenen. Er was wel een stortingsonderrichting opgenomen in het novation agreement, wat evenwel geen juridisch tegenstelbaar pand kan vestigen.

Volgens hetzelfde lid zou de NMKN toch nog op andere juridische gronden deze inkomsten kunnen invorderen, vermits FOS toch steeds schuldenaar blijft. FOS was aan de NMKN een bedrag verschuldigd van 18 miljoen frank huurgeld per maand, maar betaalde dit niet aan de NMKN. Waarom heeft de NMKN geen beslag onder derden gelegd ten belope van dit bedrag bij Subsea off Shore? Via dit derdenbeslag kon Subsea off Shore niet meer geldig betalen aan iemand anders.

De NMKN beaamt inderdaad dat derdenbeslag ten belope van het bedrag van 18 miljoen frank niet is gebeurd. Wellicht was dit een goed idee. Een rechtstreeks beslag bij Subsea off Shore in Engeland of Schotland was inderdaad een mogelijke denkpiste geweest. Nochtans vraagt de NMKN zich af hoeveel tijd dit derdenbeslag zal nemen, vermits men voor een derdenbeslag de toelating en machtiging van de rechtbank nodig heeft in Engeland.

Hierop verduidelijkt hetzelfde lid dat, in het kader van het Verdrag van Brussel, aan de Rechtbank van Koophandel in Antwerpen een beslag kan worden aangevraagd. Binnen de week wordt hiervoor door de Rechtbank de exequatur verleend.

De NMKN geeft toe dat aan deze juridische procedure niet werd gedacht. Er werd wel intensief onderhandeld. Aan de Subsea werd onmiddellijk medegedeeld dat de betaling van de huurgelden diende te geschieden bij de NMKN en niet op de rekening van Lubbe Bakker in Nederland. Subsea wist op dat ogenblik niet goed wat te doen, maar de briefwisseling die hieromtrent werd gevoerd getuigt van hun goede wil. Subsea heeft iedere

maand stipt betaald, al gebeurde dit niet op de wijze zoals door de NMKN gewenst.

Inzake de novation agreement merkt een ander lid op dat de afsluiting hiervan slechts twee maanden na datum aan de NMKN werd betekend. Gedurende die twee maanden werd nog betaald op de verpande rekening bij de NMKN. Spreker vraagt aan de NMKN wanneer de onderhandelingen met de heer Lubbe Bakker, met het oog op de ondertekening van een aanhangsel bij het bestaande pandcontract werden opgestart. Gebeurde dit in de loop van die twee maanden, of was dit pas op het ogenblik dat door Lubbe Bakker tegenstrijdige betalingsopdrachten werden gegeven?

De NMKN verklaart met de onderhandelingen gestart te zijn op het ogenblik van de tegenstrijdige betalingsopdrachten. In deze context geeft de NMKN toe, dat door de vestiging van een nieuw pand met FOS, de NMKN inderdaad een aantal maanden eerder had kunnen reageren.

Dit lid stelt vast dat de heer Lubbe Bakker in feite heeft aangestuurd op een nieuwe juridische context, waarbij hij vooral aanstuurde op de lichte van het pand en aldus een betere onderhandelingspositie kon bedingen. De tegenstrijdige betalingsopdrachten die door Lubbe Bakker werden gegeven zijn dus niet het gevolg van het opstarten van de onderhandelingen met het oog op de ondertekening van het aanhangsel van het bestaande pandcontract.

De NMKN beaamt dat door de nieuwe juridische context, de bank nieuwe documenten, overeenkomsten en contracten diende af te sluiten, waardoor de juridische positie van de NMKN is verzwakt. Hiervan heeft Lubbe Bakker handig gebruik gemaakt waardoor hij zijn eisen kon stellen over de maandelijkse vergoeding van 850.000 frank en de maanden huur. De heer Lubbe Bakker heeft echt ingespeeld op de situatie en er misbruik van gemaakt. Indien de NMKN sneller had gereageerd bij het vragen van de verpanding, had de NMKN ook sneller ondervonden dat de heer Lubbe Bakker tegenstrijdige betalingsopdrachten gaf. De vraag van de nieuwe verpanding door de NMKN was voor Lubbe Bakker het signaal dat de NMKN zich in een zwakke juridische positie bevond. Het was zeker de bedoeling van Lubbe Bakker om hiervan te profiteren.

Zoals reeds hierboven uiteengezet kreeg Lubbe Bakker de idee om tegenstrijdige betalingsopdrachten te geven, nadat de NMKN de instemming om te beschikken over de inkomsten op de bij de

NMKN verpande rekening, voor de financiering van de werkingskosten, had ingetrokken. Na het mondeling akkoord met de NMKN over de maandelijkse betaling van het bedrag van 850.000 frank van de maandelijkse charterontvangsten van de Discovery, heeft Lubbe Bakker dit trouwens in een brief bevestigd. Deze brief werd aan de NMKN opgestuurd samen met het aanhangsel bij het bestaande pandcontract, waarin de bewuste clause is opgenomen.

De NMKN citeert uit deze brief : "De reden waarom in het verleden stortingen zijn gebeurd op andere dan de verpande rekening hangt samen met de noodzaak voor Friary Ocean Surveyor om over een zeker werkkapitaal te beschikken, teneinde de goede werking van de vennootschap veilig te stellen. Voor dergelijk werkkapitaal bestond geen ruimte onder de toenmalige pandovereenkomst tussen Friary Ocean Surveyor en de NMKN, waarmee meteen kan gezegd zijn dat dergelijke "verkeerde" stortingen zich in de toekomst niet zullen herhalen wanneer het aanhangsel bij de pandakte voorziet in het voorgesteld werkkapitaal."

De NMKN stelt vast dat de heer Lubbe Bakker er dus openlijk voor uitkomt dat hij de stortingen van de huurgelden heeft afgeleid naar een rekening van de Generale Bank in Nederland, omdat hij geen ruimte had. In de praktijk had hij wel een zeker werkkapitaal ter beschikking, maar hij moest er steeds om vragen.

Op een bepaald moment heeft de NMKN zijn instemming om te beschikken over gelden op de verpande rekening ingetrokken. In deze context verwijst de NMKN naar een faxbericht van 14 december 1995 dienaangaande. De NMKN citeert uit dit faxbericht : "In afwachting van de ontvangst van de gevraagde gegevens en van de nodige toelichtingen terzake, kan onze bank geen opnemingen op de verpande rekening meer toestaan. Bijgevolg wordt de overschrijvingsopdracht gegeven met uw faxbericht van 12 december 1995, voorlopig niet uitgevoerd."

De NMKN licht toe dat de "gevraagde gegevens" betrekking hadden op de huuropbrengsten van de charterovereenkomst en welke inkomsten nog niet waren ingekomen. De NMKN ontving immers deze huur met enige maanden vertraging, waardoor de data niet langer overeenkwamen met de maanden waarin de huur moest worden betaald. Het nagaan was voor de NMKN moeilijk geworden en daarom vroeg de NMKN hierover nauwkeurige gegevens op aan Lubbe Bakker. Vanaf het ogenblik van de intrekking van de opnemingen op

de verpande rekeningen begonnen de moeilijkheden met Lubbe Bakker.

Tot besluit van deze gedachtewisseling over het probleem van de novation agreement beaamt een lid dat iemand die wil bedriegen, altijd vlugger is. De NMKN weet intussen toch reeds met wie men zaken doet. Is het echter normaal dat deze problemen zich voordoen bij een bank ? Of hangt dit alles samen met het optreden van de ex-medewerker scheepskredieten ?

Deze spreker verklaart de dossiers van zeer nabij te hebben opgevolgd. Spreker verklaart ten aanzien van andere leden van de NMKN over geen aanwijzingen te beschikken waaruit persoonlijke oneerlijkheid blijkt. Spreker brengt er begrip voor op dat de huidige NMKN thans vragen dient te beantwoorden in de plaats van diegene die zich via de ABC-Containerlines en de Navigator met 12 miljoen frank heeft verrijkt.

Spreker kan zich niet van de indruk ontdoen dat de ex-medewerker scheepskredieten naar voren komt als de figuur die met de heer Lubbe Bakker communiceert en de eerste contacten legt. Is dat in de NMKN de normale procedure ? Heeft het optreden van deze ex-medewerker de afwikkeling van procedures en de tijdstippen niet in een bepaalde richting beïnvloed ?

De NMKN verklaart het moeilijk te hebben om zich uit te spreken over een ex-collega. De NMKN betreurt de feiten die zich hebben voorgedaan.

De leden van de commissie mogen volgens de NMKN niet de indruk krijgen dat de toekenning van scheepskredieten bij de NMKN op een onverantwoorde wijze plaatsvindt.

Sinds de wet van 1948 inzake de toekenning van scheepskredieten heeft de NMKN vele tientallen koopvaardijschepen gefinancierd, aanvankelijk in samenwerking met het Fonds voor de Scheepskredieten en daarna, na de regionalisering en de overdracht hiervan naar de Gewesten, met Gimvindus. Een aantal bedrijven zijn uitermate tevreden over de diensten die de NMKN heeft aangeboden. Het gaat dus niet op te zeggen dat de toekenning van de scheepskredieten overal fout is gegaan. Met voor tientallen miljarden bij de NMKN uitstaande scheepskredieten heeft de NMKN helemaal geen problemen. Ook deze kredieten werden bemiddeld en beheerd door de ex-medewerker scheepskredieten.

Bij vele dossiers heeft men te maken met correcte debiteuren. De NMKN meent dat de zaken dus niet mogen veralgemeend worden. De NMKN praat openlijk en vrij over dossiers waarover de NMKN voor een beperkte tijd verantwoordelijkheid heeft gedragen. De NMKN heeft in alle openheid aan deze hoorzitting meegewerkt en heeft naar best vermogen deze dossiers beheerd. De NMKN is de moeilijkheden niet uit de weg gegaan.

Een andere spreker merkt op dat bij de verschillende stappen en problemen die bij de herverpanding en het novation agreement zijn gerezen, door de NMKN zelf werd vastgesteld dat er iets schortte in de relatie met de heer Lubbe Bakker. De juridische dienst van de NMKN is voor die relatie verantwoordelijk. Is de ex-medewerker scheepskredieten in realiteit niet opgetreden bij het leggen van de contacten tussen de NMKN, het bedrijf en de contractant ?

De NMKN verduidelijkt hierop dat, in tegenstelling met ABC het krediet voor FOS en Discovery niet is opgezegd. In het kader van die onderhandelingen en overdracht van charters was het niet nodig die kredietovereenkomsten op te zeggen, zodanig dat het krediet voor FOS en Discovery niet onder het beheer van de juridische dienst als dusdanig maar wel onder de bevoegdheid van de ex-medewerker scheepskredieten en de afdeling scheepskredieten viel. De juridische dienst van de NMKN heeft evenwel bijstand verleend.

Hierop repliceert nog een ander lid dat de kredieten voor ABC-Containerlines werden opgezegd, en dat de ex-medewerker scheepskredieten in dit dossier ook een rol speelde, wat door de NMKN wordt beaamd.

Hetzelfde lid stelt vast dat men in dit geval de kredieten niet had opgezegd en dat de juridische dienst van de NMKN in feite als de back office fungeerde die de adviezen verleende. De kredieten voor ABC-Containerlines waren wel opgezegd.

De NMKN onderstreept dat een van de prioritaire doelstellingen voor de NMKN was om deze schepen te verkopen. Als jurist kan men niet buiten de commerciële adviezen. De Juridische Dienst beschikte niet over introducties in de maritieme milieus in Antwerpen en de ex-medewerker scheepskredieten had die commerciële relaties wel, waarop niemand op dat ogenblik iets aan te merken had.

Hierop wordt door nog een andere spreker vastgesteld dat de juristen post factum pas duidelijk

inzicht hebben verworven omtrent de ware toedracht van het dossier. Het is inderdaad gemakkelijker om nadien vast te stellen wat nu precies de ware toedracht van de feiten is, dan ze op voorhand even exact te kunnen inschatten. Spreker vraagt zich af of men voor de voorafgaandelijke inschatting van dit dossier vooral een beroep heeft gedaan op de kwaliteiten en de hoedanigheden van de ex-medewerker scheepskredieten binnen de NMKN ?

De NMKN beaamt dit en verduidelijkt dat het bankgebeuren geen opeenvolging is van fragmentaire handelingen, waarvan de juridische activiteit slechts een onderdeel is. Het bankgebeuren dient te worden benaderd vanuit een geïntegreerd kader, waarbinnen de supportdiensten moeten samenwerken met de commerciële diensten. Het is evident dat men als jurist vanuit Brussel niet de ervaring had, waarover de ex-medewerker scheepskredieten, die op dat ogenblik boven alle verdenking stond, in de commerciële maritieme middens in Antwerpen beschikte. Men moest een beroep doen op zijn bemiddeling en medewerking. Al wie geïnteresseerd was in de schepen, nam contact op met deze ex-medewerker scheepskredieten en niet met de juridische dienst.

Door nog een andere spreker wordt opgemerkt dat het best mogelijk is dat de NMKN zich in vele scheepsdossiers tenvolle van haar taak heeft gekweten, wat niet wordt betwijfeld door deze spreker. Nochtans kan spreker zich niet van de indruk ontdoen dat dit toch wel zeer eigenaardige dossiers zijn, waarop de NMKN repliceert dat dit juist de moeilijkste dossiers zijn. Wanneer men wil bedriegen dan staat men steeds een stap voor.

Volgens de NMKN mag men gerust een steekproef doen naar de ervaring van industriëlen met de NMKN inzake de scheepskredieten, gedurende de voorbije 10 tot 15 jaar. Wanneer men dan contact opneemt met de topverantwoordelijken van vooraanstaande Vlaamse ondernemingen, dan mag men volgens de NMKN gerust eens peilen naar het professionalisme, de laksheid of de nalatigheid van de NMKN. Dit zijn de woorden die door een bepaald commissielid in de mond werden genomen in de media.

Uit de verslagen over deze tussenkomst verklaart de NMKN vernomen te hebben dat door een bepaalde spreker in het Vlaams Parlement werd beweerd dat het bij de NMKN sukkelaars zijn. De NMKN onderstreept met deze uitspraken enorm veel moeite te hebben en stelt daarom aan een bepaalde spreker voor om de proef op de som te

nemen en contact op te nemen met toplui van Vlaamse maritieme ondernemingen die onder meer dankzij de inzet en de medewerking van de NMKN zijn uitgegroeid tot maritieme ondernemingen van wereldformaat. Daar kan worden nagegaan of het werkelijk zo een ellendige bedoening was bij de NMKN.

Hierop repliceert het betrokken commissielid als volgt. De eerste vaststelling van deze spreker is dat het milieu van de scheepskredieten een zeer speciaal milieu is. Vanaf 1948 en naarmate de economische toestand op de werven moeilijker werd, is het nog specialer geworden. Het is ook een milieu waarin ongetwijfeld serieuze mensen hebben gewerkt, ook bij de reders. Maar er waren ook anderen en dit beperkt zich niet alleen tot de schepen waarover thans sprake is. Daar zijn ook heel belangrijke internationale ondernemingen bij.

De NMKN poneert in deze context dat wettelijk gezien de NMKN de enige bank in België was die was opgezet met de opdracht om die financieringen te behandelen.

Een ander lid beaamt dat de wet van 1948 op de scheepskredieten gaandeweg evolueerde tot een instrument dat een normale bancaire werking bijzonder bemoeilijkte. Rekening houdend met de verantwoordelijkheden zoals vastgelegd in de wet van 1948, was het voor de belangrijkste actoren, inclusief de werven bijzonder moeilijk geworden om te functioneren binnen een normale bedrijfs-economische context, waardoor men als bankinstelling inderdaad de perceptie krijgt niet te functioneren als bankinstelling, waardoor het afglijden naar delicatere situaties mogelijk wordt.

In deze context refereert de NMKN aan de replieken van minister Eric Van Rompuy op verschillende tussenkomsten in het Vlaams Parlement met betrekking tot het dossier van de scheepskredieten. Dat er sinds 1948 een belangrijke evolutie is geweest met betrekking tot de toekenning van de scheepskredieten kan niet worden ontkend en de minister heeft op deze evolutie reeds ingespeeld bij het nemen van een aantal beleidsbeslissingen.

Op de vraag van een andere spreker naar verduidelijking over het bedrag van 12,5 miljoen frank die de ex-medewerker scheepskredieten zou hebben ontvangen, verklaart de NMKN dat dit dossier op het ogenblik in onderzoek is bij het Parket en de NMKN omwille hiervan geen verdere verklaringen hierover wenst af te leggen. De ex-medewerker scheepskredieten zal zich op een passende

wijze in dit dossier kunnen verdedigen en de rechtbank zal hieruit haar conclusies trekken.

– De overdracht van de charter van de Discovery aan Stolt Comex Seaway en de positie van de verschillende actoren in dit dossier

Door een lid wordt voor het gedetailleerd feitenreelaas over deze kwestie verwezen naar zijn interpellatie tot de heer Eric Van Rompuy, Vlaams minister van Economie, KMO, Landbouw en Media, over de toekenning en het beheer van de scheepskredieten door het Vlaams Gewest (Vl. Parl. Handel., Nr. 23 van 27 januari 1998, blz. 42 e.v.). Tijdens deze interpellatie werd onder meer het probleem aangekaart van de overdracht van de charter van de Discovery aan Stolt Comex Seaway.

Zoals blijkt uit het antwoord van de minister op deze interpellatie (ibidem, blz. 42) werd in de herfst van 1996 naar een oplossing gezocht voor de achterstand die FOS had opgelopen bij de terugbetalingen van het krediet voor de Discovery. Er werden verschillende voorstellen geformuleerd. Uiteindelijk lagen er in april 1997 twee voorstellen op tafel. Het eerste voorstel kwam erop neer dat de onderneming Stolt Comex Seaway de charter van de Discovery zou overnemen van Subsea voor een langere periode, en een optie zou nemen om het schip over te kopen van Friary. Het tweede voorstel ging uit van DSND uit Noorwegen. Via een makelaarsfirma deed zij een bod om het schip te kopen. Spreker refereert eveneens aan de door de minister geciteerde briefwisseling ter stoffering van het antwoord op de interpellatie.

Volgens deze spreker zou het tweede voorstel voordeliger uitvallen voor het Vlaamse Gewest en beschikte de minister niet over alle informatie om een gecijferde analyse te maken van de beide voorstellen en daarenboven beweert de interpellant dat de minister niet juist wordt voorgelicht en niet over de juiste stukken beschikt.

Deze bewering wordt door de NMKN evenwel formeel weerlegd. De NMKN merkt op dat de cijfers waarnaar de interpellant heeft verwezen, afkomstig zijn van het eerste faxbericht van 21 april 1997, waarin sprake is van een bod van 45 miljoen dollar. De interpellant beweerde dat er in een latere briefwisseling sprake is van een hoger bod, wat inderdaad correct is vermits, in het faxbericht van 28 mei 1997, een bod is geformuleerd van 47 miljoen dollar.

Hierop vraagt vorige spreker zich af, hoe het komt dat aan de minister niet de juiste stukken worden overhandigd, waarop op de NMKN antwoordt dat spreker zich hiervoor best wendt tot de minister. De NMKN stelt dat de minister dit faxbericht ontving van Gimvindus en daarenboven heeft de minister in zijn betoog wel degelijk het bedrag van 47 miljoen dollar genoemd. Het kwestieuze faxbericht was in feite het allereerste, dat waarin sprake was van 45 miljoen dollar.

Spreker stelt vast dat de minister in zijn antwoord op de interpellatie verwijst naar een faxbericht met een verkeerde datum of met een verkeerd bod. Datum en bedrag werden blijkbaar door elkaar gehaald in het antwoord van de minister. In zijn repliek werd het bedrag van de laatste fax vermeld, ten minste als dat de laatste fax was, waarop de NMKN verduidelijkt dat dit niet de laatste fax was, maar het laatste bedrag. Bij deze spreker blijven er echter twijfels rijzen omtrent de ware toedracht. Wie heeft deze documenten aan de minister bezorgd, waarop de NMKN nogmaals verduidelijkt dat deze informatie aan de minister door Gimvindus werd bezorgd.

Spreker verheugt zich over dit antwoord, waaruit duidelijk blijkt dat de NMKN de minister dus niet de gegevens heeft bezorgd, ter voorbereiding van diens antwoord op deze interpellatie.

De NMKN verklaart aan de minister wel de gegevens te hebben bezorgd, maar niet de documenten als dusdanig. Door de NMKN werd aan de minister een feitenrelaas bezorgd, doch de stukken uit het dossier werden niet aan de minister overhandigd.

Op aandringen van de vorige spreker verklaart de NMKN dat ze slechts kan veronderstellen dat Gimvindus deze informatie aan de minister bezorgd heeft. Het is op basis van het feitenrelaas dat de minister trouwens een correcte repliek met correcte cijfers op deze interpellatie heeft gegeven. Alleen was de minister op dat ogenblik, bij de voorbereiding van het antwoord, slechts in het bezit van de allereerste fax, met een bod van 45 miljoen dollar, dat later in een tweede faxbericht werd opgetrokken tot 47 miljoen dollar.

Spreker verklaart tijdens een volgende hoorzitting over deze gang van zaken aan Gimvindus vragen te zullen stellen over de wijze waarop Gimvindus de minister heeft voorgelicht.

Vervolgens wenst deze spreker komaf te maken met de stelling dat men in feite geen andere keuze had dan een deal af te sluiten met Stolt Comex

Seaway. Uit de relevante briefwisseling blijkt echter dat de onderhandelingen in feite schriftelijk verliepen en zou er slechts een enkele ontmoeting zijn geweest met een delegatie van Stolt Comex Seaway.

Op vraag van deze spreker antwoordt de NMKN geen weet te hebben van een persoonlijk onderhoud met DSND uit Noorwegen. Het was de makelaarsfirma die een bod deed om de Discovery te kopen.

Dezelfde spreker stipt aan dat er wel een onderhoud is geweest tussen de ex-medewerker scheepskredieten van de NMKN en DSND, waarop de NMKN verduidelijkt dat het hier niet ging om een opgezegd scheepskrediet en daarenboven werden de onderhandelingen vooral gevoerd met de Directie scheepskredieten.

Spreker refereert voor het gesprek van DSND met de ex-medewerker scheepskredieten aan de briefwisseling terzake en op dit gesprek waren wellicht nog andere personen aanwezig. Een dergelijke bijeenkomst is vanuit commercieel oogpunt een volkomen normale aangelegenheid, doch bij het herlezen van de briefwisseling blijkt duidelijk dat men in feite onderhandelingen voert en hieruit blijkt dat DSND akkoord zou gaan met de levering van het schip tegen april 1998.

In deze context refereert spreker aan het voorstel van 28 mei 1997, dat spreekt over een bod van 47 miljoen dollar in de plaats van 45 miljoen dollar. Dat voorstel vermeldt tevens uitdrukkelijk : " Delivery dates to be February 1st till April 30th 1998 in seller's option, an April 30th 1998 as cancelling date in buyer's option. Otherwise, the rest is accepted". Hierbij stelt spreker vast dat dit voorstel, dat later komt in de onderhandelingen, veel verder gaat. Men zegt : "Probeer het ons te leveren tegen april. Als u het ons tegen april niet levert, hebben wij de mogelijkheid om het op te zeggen". Volgens die regeling zou de NMKN bevrijd zijn van alle verbintenissen ten overstaan van DSND. Als dat schip niet tegen die datum zou worden geleverd, dan zou de NMKN geen schadevergoeding dienen te betalen.

Spreker meent dat het voor de NMKN mogelijk was om in juli 1997 een contract af te sluiten met DSND, met een leveringstermijn van ongeveer tien maanden voor de levering van het schip. Tijdens deze periode wordt de NMKN geconfronteerd met de juridische spitstechnologie van de juristen van Lubbe Bakker, die de meest waanzinnige juridische procedures inleiden, zoals blijkt uit het verzet

dat Lubbe Bakker aantekende tegen de verkoop van de Navigator.

Wat de Discovery betreft, zou de NMKN geconfronteerd worden met de faling van de vennootschap Discovery, waardoor de NMKN zich met haar vordering diende te wenden tot de curator. Spreker kan zich niet van de indruk ontdoen dat het mogelijk was om dit schip te onttrekken aan de failliete massa, waardoor men in de mogelijkheid was geweest om het schip te verkopen tegen een welbepaalde prijs aan een geïnteresseerde koper.

Indien de NMKN in juli 1997 zou hebben gekozen voor de optie verkoop van de Discovery, dan zou de NMKN hebben beschikt over een termijn van tien maanden om een koper te zoeken. Spreker vraagt zich af waarom de NMKN zich hiertoe niet heeft ingezet. Het hoogste ingekomen bod, nl. 47,5 miljoen dollar was het bod van DSND.

Het bod van de Noorse firma (DSND) om het schip te kopen diende afgewogen te worden ten overstaan van het eerste voorstel dat erop neerkwam dat de onderneming Stolt Comex Seaway de charter van de Discovery zou overnemen van Subsea voor een langere periode, en een optie zou nemen om het schip over te kopen van Friary.

Spreker stelt vast dat de NMKN opteerde voor de overdracht van de charter van de Discovery aan Stolt Comex, zoals eveneens blijkt uit het antwoord van de minister op de interpellatie. Spreker vraagt zich af waarom de NMKN de periode van tien maanden niet heeft benut om het schip afhandig te maken van Lubbe Bakker en het schip door te spelen naar een firma waarvan de kredietwaardigheid niet kan worden betwist.

De NMKN verduidelijkt de optie om het schip te verkopen aan DSND wel degelijk te hebben onderzocht. Deze denkpiste werd immers ook bewandeld door de NMKN in het scheepsdossier Navigator. De verkoop van de Discovery is mislukt en in deze context stipt de NMKN aan dat een faling slechts kan worden uitgesproken door de rechter en daarenboven wordt de faling slechts uitgesproken door de rechter na een tegensprekelijk debat, waardoor de gefailleerde beroep kan aantekenen tegen het vonnis van de Rechtbank van Koophandel waarin het faillissement wordt uitgesproken. Ook de heer Lubbe Bakker heeft zich verzet tegen het faillissement in het dossier van de Navigator. De NMKN heeft reeds vrij vlug beseft dat men deze denkpiste niet kon bewandelen, vermits Lubbe Bakker ook in het kader van FOS zich zou beroepen op dezelfde verweermiddelen.

Mocht de rechter, ondanks het verweer van FOS, toch het faillissement hebben uitgesproken, dan zou de zaak dienen te worden behandeld voor het Hof van Beroep, wat zou leiden tot een impasse vol onzekerheid van verschillende maanden.

De juridische afwikkeling van een beroep dat wordt ingesteld tegen het vonnis waarin het faillissement wordt uitgesproken, kan maanden aanslepen. De keuze voor de NMKN was dus ofwel verkoop van de Discovery aan DSND, ofwel de overdracht van de charter van de Discovery aan Stolt Comex Seaway. Doch de NMKN had een oplossing voorhanden die onmiddellijk kon worden gerealiseerd, namelijk er was een kandidaat-huurder voor de Discovery voor een periode van vijf jaar, met een aankooptie tegen het uitstaande bedrag van dat krediet.

De NMKN is zich terdege bewust van het feit dat indien zou worden geopteerd voor het faillissement, dit evenwel niet automatisch zou leiden tot een vlugge verkoop van het schip, vermits een dergelijke verkoop in het kader van een faillissement niet probleemloos verloopt, vermits de curator de beheerder is van de gefailleerde massa.

De NMKN heeft in het dossier van de Navigator deze optie wel overwogen, doch heeft deze denkpiste moeten verlaten, vermits de NMKN vaststelt dat men weliswaar succesvol een vordering tot faillissement kan instellen tegen een in gebreke gestelde debiteur, doch deze kan hiertegen steeds verzet aantekenen, indien hij in Eerste Aanleg geen genoegdoening krijgt.

Hierop repliceert hetzelfde lid dat de NMKN ook zonder faillissementsverklaring van Lubbe Bakker de Discovery zou hebben kunnen claimen, gelet op het feit dat de NMKN een hypothecaire schuldeiser was en mede gelet op het feit dat de betalingsachterstand van Lubbe Bakker zeker en vaststaand was ten belope van 72 miljoen frank en wellicht nog ten belope van een hoger bedrag, nl. 100 miljoen frank.

De NMKN preciseert dat zelfs in het geval van een hypothecarie schuldvordering de procedureregels terzake strikt dienen te worden nageleefd. De procedure wordt ingeleid door de in mora stelling van de in gebreke gebleven debiteur, die hiertegen ten overstaan van de rechter voldoende verweermiddelen kan inroepen.

De NMKN moet daarenboven beslag laten leggen op het schip, waardoor het schip aan de ketting wordt gelegd en de NMKN moet opdraaien voor

alle kosten. Daarenboven kan de debiteur opnieuw procederen tegen deze beslaglegging voor de rechtbank. De NMKN stelt dat het niet zo eenvoudig is om tegen de wil in van om het even welke debiteur over te gaan tot de gedwongen verkoop van diens activa.

Deze stelling wordt door het lid bijgetreden, maar uiteindelijk beschikte de NMKN toch over een termijn van tien maanden, waarbinnen kon worden gepoogd om het schip te verkopen tegen een vast bod en tegen een vaste datum. Waarom werd er niet onderhandeld met DSND, opdat deze er zich zou toe verbinden op een bepaalde datum aan een bepaalde prijs het schip te kopen? Hierbij diende men zich zelfs de vraag niet te stellen of dit nu geschiedde in het kader van een faillietverklaring, ofwel of het ging om de loutere uitwinning van een hypothecaire schuldvordering van de NMKN.

Volgens de NMKN snijdt deze stelling geen hout. Zelfs indien het faillissement zou zijn uitgesproken en de curator het aankoopbod van DSND in zijn bezit zou hebben gekregen, dan nog kon de curator het schip niet chartervrij verkopen.

Daarenboven was het onmogelijk, zoals blijkt uit het juridisch advies van meester Fransen, specialist in maritiem recht, om de Discovery chartervrij te maken. De NMKN citeert een passage uit dit advies die luidt als volgt: "Als de bevrachtingsovereenkomst bij het aangaan van de hypotheek bestaat, moet de hypotheek daar rekening mee houden. Doch ook indien de charterpartij van later dan de hypotheek dateert, kan dit de rechten van de hypotheekhouder beperken. Het risico dat u de bevrachtingsovereenkomst moet respecteren, is dus aanzienlijk. Dit staat evenwel los van gebeurlijke contractuele bepalingen die mijn correspondent thans onderzoekt".

Hieruit blijkt, volgens de NMKN de tegenstelbaarheid van de charter aan het faillissement. De charter is enkel in geval van gedwongen verkoop van het schip niet tegenstelbaar aan de NMKN als hypothecaire schuldeiser.

Volgens het lid moet hier komaf worden gemaakt met een misvatting, want de charter is tegenstelbaar aan het faillissement, maar niet aan de uitwinning. Dit is letterlijk bepaald in de bevrachtingsovereenkomst (bare boat charter).

De NMKN spreekt dit echter formeel tegen. Hoewel het voor de NMKN niet noodzakelijk was, werd bij wijze van voorzorg evenwel door de NMKN juridisch advies ingewonnen over de "com-

pulsory acquisition en requisition" -clausule in de bevrachtingsovereenkomst.

Deze clausule kan niet worden ingeroepen door een curator bij de verkoop van het schip in het kader van een faillissement of door een hypothecaire schuldeiser, vermits deze clausule slechts kan worden ingeroepen bij tijdelijke opeising door een vreemde mogendheid van het schip.

Artikel 22 van het standaard rompbefrachtingscontract is niet van toepassing ingeval van gedwongen verkoop door een chirografaire of door een hypothecaire schuldeiser.

De vorige spreker beaamt dat de niet-tegenstelbaarheid bij uitwinning en de mogelijkheid om een schadeclaim te eisen eveneens blijkt uit juridische adviezen, waarop de NMKN preciseert dat in dit geval de duur een belangrijke factor is.

De NMKN beschikte inderdaad over een periode van tien maanden om een koper te vinden voor de Discovery, doch het zou dan een gedwongen openbare verkoop zijn, wat impliceert dat er een bevelschrift dient te worden betekend aan de in gebreke gebleven debiteur, het beslag diende te worden gelegd en een gerechtsdeurwaarder diende met het oog op de openbare verkoop te worden aangesteld. Al deze procedurestappen zijn een tijdrovende bezigheid en dan nog moet men steeds rekening houden met de mogelijkheid dat de debiteur verzet zal aantekenen tegen deze gedwongen openbare verkoop.

Het lid meent dat de NMKN er kon van uitgaan dat deze debiteur zich zou verzetten, maar zelfs in dit geval was een termijn van tien maanden een vrij lange periode. Daarenboven blijkt op dat ogenblik duidelijk dat zowel DSND als Stolt Comex Seaway sterk geïnteresseerd waren in de Discovery, vermits dit schip goed in de markt ligt. Er is immers steeds meer vraag naar duikers, die echter zeer veel geld kosten. De Discovery kon hiervoor de oplossing aanreiken, via computergestuurde onbemande onderdelen, die onder water verschillende opdrachten konden uitvoeren aan een lagere kostprijs.

Spreker kan zich niet van de indruk ontdoen dat ook in dit dossier de persoon van de ex-medewerker scheepskredieten sturend was, gelet op het feit dat in de optie van de overdracht van de charter van de Discovery aan Stolt Comex Seaway, Lubbe Bakker verder kon beschikken over een maandelijks bedrag van 850.000 frank van de charteropbrengsten van de Discovery, ter financiering van de

werkingskosten en daarenboven diende hij slechts 20 miljoen frank achterstallige huurgelden te betalen en niet de volledige opeisbare achterstallige schuld. De verkoop van de Discovery aan DSND zou voor Lubbe Bakker een zeer ongunstige zaak zijn geweest.

Volgens de NMKN zou, zoals blijkt uit het antwoord van minister Eric Van Rompuy (ibidem, blz. 43) de verkoop van de Discovery tegen het bod van 47 miljoen dollar voor de overheid een onmiddellijk verlies opleveren van 557 miljoen frank.

Dergelijke stelling wordt door het lid bewist. Er is geen sprake van verlies, vermits door de verkoop van de Discovery aan DSND tegen het bod van 47 miljoen dollar, de NMKN hierdoor beschikt over een bedrag van 47 miljoen dollar en dit bedrag zeker hoger ligt dan de inkomsten die de NMKN zou kunnen puren uit de overdracht van de charter van de Discovery aan Stolt Comex en dit zelfs in de hypothese dat de huuroptie een aantal jaren wordt verlengd en Stolt Comex het schip achteraf inkoopt aan de restwaarde.

Over al deze elementen zal Stolt Comex beslissen en daarenboven kan de NMKN van Stolt Comex Seaway niet eisen om de huuroptie na vijf jaar te verlengen. De eventuele aankoop door Stolt Comex na een termijn van zeven jaar aan de restwaarde moet eveneens worden onderhandeld met Stolt Comex, vermits dit een loutere eenzijdige verklaring is die juridisch niet afdwingbaar is. De NMKN zal hoe dan ook de feiten moeten afwachten.

De NMKN verklaart deze aangelegenheid grondig te hebben bestudeerd en hierover berekeningen te hebben gemaakt. De NMKN volgde dit dossier nauwgezet op en vergeleek de netto actuele waarde van de vorderingen van de NMKN op FOS met het onmiddellijk te incasseren hoogste bod van 47 miljoen dollar. In deze hypothese diende er onmiddellijk een vaststaand en zeker verlies te worden geboekt van 200 miljoen frank.

De kans dat deze kredietverrichting met Stolt Comex gunstig afloopt is groot, vermits het niet uitgesloten is dat Stolt Comex na een aantal jaren het schip zal kopen en de off Shore-markt zit in de lift. Reeds bij de closing stelt Stolt Comex Seaway een waarschijnlijke aankoop – het lichten van de optie – binnen twee jaar in het vooruitzicht. Berekening leert dat de uitstaande kredietschuld over vijf jaar circa 1,3 miljard frank of 35,6 miljoen dollar zal bedragen, tegenover 2,1 miljard frank vandaag.

Daardoor kan de NMKN de waarborg behouden op het schip. De kans dat het verlies bij een verkoop over vijf jaar groter zou zijn dan 557 miljoen frank, lijkt klein. Deze transactie is voor de NMKN een goede deal, vermits door de overdracht van de charter van de Discovery aan Stolt Comex, reeds gedurende de eerste vijf jaar de lopende kredietlasten worden afgebouwd en de NMKN is zeker dat de huur wordt betaald.

De betaling van deze huur wordt trouwens gegarandeerd door een zeer solvabele moedermaatschappij. Het is natuurlijk niet uitgesloten dat de off Shore-markt in elkaar zou stuiken, maar ook dit is niet rampzalig, vermits de NMKN denkt dat op dat ogenblik de marktwaarde van het schip na deze periode van vijf jaar, het bedrag van de uitstaande vorderingen scheepskredieten zal overtreffen. Intussentijd heeft de NMKN gedurende vijf jaar de interesten en de normale kredietaflossingen kunnen incasseren.

Volgens het lid is de bewering van de NMKN dat binnen vijf jaar de marktwaarde van het schip op tafel kan worden gelegd, een boude verklaring, vermits het ABC-Containerlines dossier voldoende afdoende de waardevermindering van schepen op enkele jaren tijd aantoonst. Een dergelijke redenering is voor de NMKN naast de kwestie, vermits de Discovery een hypermodern schip is dat heel goed in de markt ligt, in tegenstelling met de schepen van het ABC-Containerlines dossier die verouderd waren. Het oudste schip werd gebouwd in 1976 en werd door de NMKN verkocht in 1996.

Wat de door de NMKN uitgevoerde berekeningen waardoor het bod van DSND werd vergeleken met het aanvaarden van de overdracht naar Stolt Comex Seaway betreft, verklaart hetzelfde lid niet overtuigd te zijn, waarop de NMKN nogmaals repliceert dat deze berekeningen werden gedaan door Gimvindus en deze desnoods zullen worden overgemaakt aan spreker.

Dezelfde spreker houdt voet bij stuk en verklaart dat de berekeningen die door Gimvindus zijn uitgevoerd niet correct zijn. De NMKN preciseert dat louter nominaal berekend, de verkoop van de Discovery aan DSND resulteert in een onmiddellijk verlies voor de overheid van 575 miljoen frank. Het hanteren van nominale cijfers is volgens deze spreker echter appels en peren met elkaar vergelijken. De NMKN verduidelijkt dat de netto actuele waarde ongeveer 200 miljoen frank was.

Hierop stipt spreker aan dat het geld dat de NMKN gedurende een periode van vijf jaar ontvangt, kan worden belegd en gekapitaliseerd.

De NMKN verklaart dat dit werd verrekend en de cijfers die worden gehanteerd de netto actuele waarde van de nog te delgen schuld betreffen, in vergelijking met wat men op dit ogenblik ontvangt. Men actualiseert vorderingen en verdisconteert, wat impliceert dat men hierbij rekening houdt met de interesten die men zou kunnen kapitaliseren.

Men krijgt een som geld binnen en kapitaliseert de interesten en het is deze waarde die wordt vergeleken met de uitstaande schuld. In het geval van de redenering a contrario berekent men niet de nominale waarde maar de actuele waarde van de schuld tegen discontovoet. De berekeningen tonen aan dat de geactualiseerde waarde van de schuld 200 miljoen frank hoger is dan wat men wilde betalen.

Deze berekeningen kunnen spreker evenwel niet overtuigen, maar deze stelt voor om hierop niet verder in te gaan. Hierover zullen vragen kunnen worden gesteld tijdens de hoorzitting met Gimvindus.

De NMKN benadrukt dat de beslissing om te kiezen voor de overdracht van de charter van de Discovery aan Stolt Comex Seaway zeker niet lichtvaardig door de NMKN, Gimvindus en de overheid werd genomen, waarop een andere spreker vraagt door wie de uiteindelijke beslissing werd genomen.

De NMKN antwoordt dat deze beslissing werd genomen door DSND die zich uit de onderhandelingen terugtrok omdat deze vennootschap de minimale vraagprijs niet wilde op tafel leggen, waarop deze spreker nog verder informeert over de procedure. Door de NMKN werden berekeningen gemaakt maar ook Gimvindus was betrokken bij de procedure.

De beslissing te opteren voor de overdracht van de charter, werd volgens de NMKN uiteindelijk door de overheid genomen. Op een bepaald ogenblik werd aan de overheid de deal met Stolt Comex Seaway voorgesteld, met de mededeling dat DSND als koper niet langer was geïnteresseerd en dat de NMKN uiteindelijk de charter van de Discovery kon overdragen aan Stolt Comex Seaway aan interessante voorwaarden. Het Vlaams Gewest, Gimvindus en de federale overheid hebben zich allemaal achter deze beslissing geschaard.

Inzake de betrokkenheid van deze partijen bij de onderhandelingen vraagt een lid nadere uitleg. Wie

was hierbij betrokken en vanaf welk tijdstip? Wellicht waren deze partijen nog niet bij de onderhandelingen betrokken toen DSND zich nog niet had teruggetrokken als potentiële koper.

De NMKN stelt dat bij de onderhandelingen steeds afgevaardigden van Gimvindus aanwezig waren, meestal vergezeld van een ambtenaar van het federale ministerie van Verkeerswezen. Het betrof evenwel geen onderhandelingen met DSND, eerder besprekingen over de verschillende biedingen post factum.

Door hetzelfde lid wordt geïnformeerd bij de NMKN of deze partijen eveneens aanwezig waren op het ogenblik dat de verschillende alternatieven nog konden worden afgewogen.

Toen de alternatieven werden afgewogen was duidelijk volgens de NMKN, dat door de tegenstelbaarheid van de charter, het voor het Vlaams Gewest een veel voordeliger zaak zou zijn om te opteren voor de overdracht van de charter van de Discovery aan Stolt Comex Seaway. Gimvindus en de federale overheid waren steeds aanwezig bij deze gesprekken.

De bewering van de NMKN dat DSND zich heeft teruggetrokken als potentiële koper wordt evenwel door een ander lid betwist, alhoewel dit eveneens blijkt uit de briefwisseling van de ex-medewerker scheepskredieten aan DSND. Spreker vraagt zich af of de NMKN hier echt van overtuigd is en of de NMKN het een normale gang van zaken vindt dat een verkoper een prijs vooropstelt, waarna de koper daardoor zijn oorspronkelijk bod verhoogt en de NMKN in de volgende brief mededeelt dat het bod hoger dient te zijn dan het oorspronkelijk door de NMKN vooropgestelde bod.

De NMKN licht dit toe als volgt. Het eerste ingekomen bod van DSND bedroeg 45 miljoen dollar en over dit bod werden gesprekken gevoerd. De netto waarde van de NMKN-vordering uitstaande scheepskredieten bedroeg op dat ogenblik ongeveer 55 miljoen dollar. De marktwaarde van de Discovery werd geschat tussen 45 en 47 miljoen dollar.

De NMKN stelde vast dat het niet acceptabel was als minimale vraagprijs 55 miljoen dollar voor te stellen. Er werd een berekening gemaakt om te komen tot een minimale vraagprijs die het gemiddelde tussen de netto actuele waarde van de NMKN-vordering en de marktwaarde van het schip benaderde, maar op basis van welke parame-

ters deze berekening werd gevoerd kan door de NMKN niet worden medegedeeld.

De aldus berekende gemiddelde minimale vraagprijs schommelde rond 49,8 miljoen dollar en het is dit niet afgerond bedrag dat aan DSND werd voorgesteld als minimale vraagprijs. Achteraf werd door de NMKN een hoger bedrag gevraagd namelijk 50 miljoen dollar, wat in feite nagenoeg het gemiddelde benaderde en ook dit bedrag werd vastgelegd na besprekingen met de federale overheid, Gimvindus en de NMKN. De evolutie van het bod verliep aldus als volgt.

De DSND formuleerde als eerste bod een bedrag van 45 miljoen dollar dat opgehoogd werd tot 47 miljoen dollar. De NMKN was vragende partij voor een minimale richtprijs van 49,8 miljoen dollar, doch men bood niet meer dan 47 miljoen dollar, een bod waarmee de NMKN niet kon instemmen, zodanig dat dit bod nogmaals werd besproken.

Men heeft toen de zaak als het ware afgerond met de mededeling dat de richtprijs 50 miljoen dollar was, maar uiteindelijk heeft men opnieuw antwoord gekregen van DSND dat deze slechts bereid was de deal af te sluiten aan 47 miljoen dollar. Enige tijd later ontvangt de NMKN van DSND het bericht dat deze niet langer geïnteresseerd is in een mogelijke aankoop van de Discovery. DSND wilde gewoonweg niet onderhandelen over een vraagprijs van 50 miljoen dollar.

Dit feitenrelaas ontlokt bij een spreker de bedenking dat DSND op dat ogenblik reeds door had dat men met hun voeten speelde, vermits het in commerciële onderhandelingen abnormaal is dat men zijn oorspronkelijk prijs opdrijft, waarop de NMKN verklaart dat teneinde de deal af te ronden de prijs werd opgedreven met 200.000 dollar.

Daarenboven merkt hetzelfde lid op dat een aantal gegevens met betrekking tot deze onderhandelingen – waarover men veronderstelde enige discretie te bewaren – waren uitgelekt, waardoor DSND pas goed beseftte voor de aap te worden gehouden. In het beste geval werd de Noorse firma DSND gebruikt met het oog op de afsluiting van een min of meer redelijke deal met Stolt Comex Seaway, vermits de overdracht van de charter van de Discovery de tweede denkpiste was van de NMKN.

Een ander lid verbaast zich over de houding van de NMKN die doet alsof een bedrag van 200.000 dol-

lar niet de moeite waard is om over te praten. Bedragen moeten natuurlijk gerelativeerd worden, maar men mag toch ook niet te zeer relativieren.

Voor deze spreker dienen toch nog een aantal zaken uitgeklaard. Spreker stelt vast dat men een eerste bod doet en daarna rondt men dat bedrag naar boven af. Spreker verklaart reeds dikwijls te hebben deelgenomen aan commerciële onderhandelingen, waar afrondingen naar beneden een courante praktijk zijn, doch tijdens commerciële besprekingen een nieuw bod stellen dat hoger ligt dan het oorspronkelijke, daarvan heeft spreker geen weet.

De NMKN verklaart dat dit bedrag dient beschouwd als een afronding. Een andere verklaring heeft de NMKN hiervoor niet. Op een bepaald ogenblik ontstond bij de NMKN een discussie over de twee denkpistes die in dit dossier konden worden bewandeld. Het resultaat van deze bespreking was dat de NMKN niet echt tegen een verkoop van de Discovery aan DSND was, terwijl de NMKN toch vooral poogde om de overdracht van de charter van de Discovery aan Stolt Comex Seaway op de meest voordelige wijze te finaliseren. Op dat moment heeft de NMKN aan DSND medegedeeld dat mits een minimaal bod van 50 miljoen dollar kon worden overlegd over de verkoop van de Discovery.

Volgens de NMKN is het bedrag van 200.000 dollar zeker niet de essentie van het dossier van de Discovery. Essentieel in dit dossier is de eis die DSND stelde dat de Discovery chartervrij diende te zijn voor hun gebruik en deze verzekering kon men met de beste wil van de wereld niet geven, tenzij in bepaalde omstandigheden, die een lange termijn zouden vergen, gedurende dewelke de NMKN zich voor deze procedure zou dienen in te zetten.

De periode van tien maanden binnen dewelke naar een koper kon worden gezocht, zou verstreken zijn en er zou zich niemand meer aanbieden. Dat was eveneens mogelijk, waarop door een spreker wordt opgemerkt dat de afronding naar boven door de NMKN zeker een courante commerciële praktijk is, wat door de NMKN wordt beaamd.

Hetzelfde lid betreurt ook de wijze waarop de gegevens zijn vrijgegeven, dit slaat inderdaad alles. Spreker verklaart geen beursgenoteerde vennootschap te zijn, maar parlementslid. Een beursgenoteerde vennootschap die onderhandelt binnen een beperkt marktsegment (scheepvaart) met concu-

renten, verkeert in een kwetsbare positie en is zeer onderhevig aan marktimperfecties. Het is dus volkomen normaal dat er bij de afsluiting van dergelijke deals problemen rijzen. De opdrachtgever van de broker heeft gezegd dat het er in Vlaanderen niet serieus aan toeging en dat men ermee stopte. Dit is het verhaal van het afhaken van DSND.

De NMKN blijft erbij dat de deal met DSND afsprong ingevolge de juridische onmogelijkheid in te gaan op de eis van de Noorse firma om de Discovery chartervrij te maken. Dit was slechts mogelijk na een zeer lange procedure.

II. UITEENZETTING DOOR DE NMKN OVER HET SCHEEPSDOSSIER NAVIGATOR

1. Historiek van de bouw en verkoop van de Navigator uit het dossier FSS

De NMKN licht dit toe als volgt. Via de single purpose company FSS behoorde de Navigator tot dezelfde groep van Lubbe Bakker en dit schip werd eveneens gebouwd op de Boelwerf.

Het dossier van de Navigator kan in grote lijnen in drie periodes worden ingedeeld. De eerste periode begint bij de totstandkoming van het krediet en eindigt bij het faillissement van Boelwerf 1. Vervolgens komt er een tussenperiode, die begint bij dat faillissement en eindigt op de datum waarop de betrokken partijen beslissen het schip te verkopen zoals het er ligt. De laatste periode betreft de verkoop van de Navigator.

1.1. De totstandkoming van het krediet

Voor de eerste periode ging het om een krediet van 2,338 miljard frank. Alle procedures voor de toekenning van scheepskredieten die zijn voorgescreven bij de wet van 1948, werden gevolgd. Een eerste fase bestaat steeds uit het voorleggen van het bouwdoossier aan het technisch comité, wiens opdracht is vastgelegd in de wet van 1948. Het is dit comité dat aan de minister van Verkeerswezen een advies moet uitbrengen over de opportuniteit en de voorwaarden van de verrichting, alsook over de aangeboden waarborgen voor het uitvoeren van de verrichting. Het technisch comité is samengesteld uit specialisten en binnen dit technisch comité zetelen vertegenwoordigers van de ministeries bevoegd voor financiën, economische zaken en het

zeewezen. Binnen dit comité zijn eveneens vertegenwoordigers van de reders van de koopvaardij en de visserijsector opgenomen. Ook vakbondsvertegenwoordigers, twee vertegenwoordigers van de scheepsbouwsector en twee vertegenwoordigers van de kredietinstellingen zetelen in dit comité.

Het dossier van de Navigator kwam op 6 december 1988 op de tafel van het technisch comité terecht. Dat dossier werd over de ganse lijn en unaniem gunstig geadviseerd. Daarbij werden noch op het gebied van prijsniveau, noch op het gebied van voorwaarden tot vrijgave bijzondere opmerkingen gemaakt. Nadat dit advies van het technisch comité was uitgebracht, kwam dat dossier bij de NMKN terecht.

De NMKN leidde het dossier in bij de Vlaamse en de federale overheid. De NMKN zat op dat ogenblik net op de wip tussen de federale en de Vlaamse overheid en de uiteindelijke beslissing van de federale en de Vlaamse overheid ontving de NMKN op 28 augustus 1990. In die beslissing werden er evenmin specifieke voorwaarden opgelegd over opname of vrijgave van de kredieten.

Het krediet komt tot stand, en wordt opgenomen op de wijze zoals dat voor scheepskredieten gebruikelijk is. Dat wil zeggen : op basis van facturen die zijn uitgeschreven door de Boelwerf, conform het bouwcontract. Die facturen hadden de goedkeuring genoten van diegene die de opdracht gaf tot het bouwen van het schip. Het ging in dit geval om Friary. Friary liet dus weten dat deze facturen mochten worden betaald. Friary ging ermee akkoord, zonder dat in een investeringscontrole ter plaatse was voorzien. Conform de kredietvoorwaarden moest voor elke factuur in autofinanciering worden voorzien, voor een bedrag van ongeveer 200 miljoen frank. Op elk factuur staat netjes vermeld dat dit bedrag effectief werd betaald. Op vraag van een lid hoe groot deze gefactureerde bedragen waren, antwoordt de NMKN dat het ging om facturen van ongeveer 670 miljoen frank, waarop het lid vraagt of dit steeds om een vast bedrag ging van 200 miljoen frank.

De NMKN verklaart dat de autofinanciering in feite 30 percent bedraagt van het bedrag. Op een factuur van 672 miljoen frank heeft de bouwheer een bedrag van 204,4 miljoen frank betaald ; 467,6 miljoen frank is betaald door de bank. Er gebeurden drie opnemingen : een eerste in november 1991, een tweede op 31 december 1991, en de laatste op 30 april 1992.

Die betalingen gebeurden altijd rechtstreeks aan de Boelwerf, en niet aan de bouwheer. Uiteindelijk ging de Boelwerf in oktober 1992 failliet. Toen bleek dat er een belangrijke discrepantie bestond tussen wat er effectief was betaald en wat er effectief aanwezig was. Er bestaat discussie over de grootte van de discrepantie, maar het staat vast dat de discrepantie belangrijk is.

1.2. Faillissement Boelwerf tot aan de verkoop

De tweede periode loopt van de falings tot op het ogenblik dat er wordt beslist om het schip te verkopen. In die tweede periode speelt zich het faillissement van Boelwerf Vlaanderen af. Tijdens de hele periode werd geen krediet meer opgenomen. Aan de NMKN werden opeenvolgende afbouwvoorstellen en daarmee samenhangende financieringsvoorstellen gedaan, die evenwel nooit werden gerealiseerd. Een eerste voorstel struikelde over bezwaren van de EG.

De volgende voorstellen strandden om diverse redenen. Er is ten eerste het probleem van de interesten die ondertussen liepen op dat krediet. Wegens het faillissement wordt die afbouw stopgezet. Maar het krediet was ten dele opgenomen. De interesten lopen verder, zonder dat er inkomsten tegenover staan.

Een tweede probleem bestaat erin dat de bouwheer niet op de gewenste wijze kan aantonen dat de eigen middelen voor de afbouw van het schip aanwezig zijn. We hebben het dan over een bedrag van ongeveer 400 miljoen frank. De overheid heeft daarover vragen gesteld, maar nooit krijgen we op die vragen afdoende antwoorden.

In feite was er vanaf april 1993 een contract tussen de bouwheer Friary en Boelwerf Vlaanderen voor het afbouwen van het schip. Dat wordt ook effectief uitgevoerd. Alhoewel het krediet niet verder werd opgenomen, bouwde Boelwerf Vlaanderen het schip verder af.

Op het moment dat Boelwerf Vlaanderen failliet ging, was er, naargelang van de bronnen, tussen 1,1 en 1,2 miljard frank bijkomend geïnvesteerd in het schip, zonder dat dat betaald was door de bouwheer. Na het faillissement waren er nog andere voorstellen om het schip af te bouwen, maar naarmate de tijd verstreek werden die voorstellen minder realistisch. Op een bepaald moment vonden de Belgische staat, Gimvindus en de NMKN dat het

welletjes was geweest en besliste men om het schip te verkopen.

Ondertussen was er een nieuwe partij in de discussie gekomen: de curatoren van Boelwerf Vlaanderen. Zij redeneerden dat Boelwerf Vlaanderen voor meer dan een miljard frank werken had uitgevoerd aan het schip en dat ze het schip dus niet konden vrijgeven vooraleer de facturen betaald waren. Dat betekent dat, om tot een verkoop te komen, men het akkoord moest hebben van de curatoren, van Friary, dat nog altijd eigenaar is en van de NMKN als hypothecaire schuldeiser.

In eerste instantie werd door de betrokkenen, behalve de bouwheer, getracht een compromis te bereiken over een verdeling van de prijs bij een eventuele verkoop. Ingevolge de houding van de curatoren en de rechten van de NMKN als hypothecaire schuldeiser, heeft de NMKN ongeveer een viertal maanden, van februari tot juni 1996, onderhandeld over een principiële verdeelsleutel. Daarna bleef nog het probleem dat de NMKN het akkoord van de eigenaar Friary moesten krijgen om het schip te kunnen verkopen.

Eerst werd gedacht aan een vereffeningsscenario. Er werd aan Friary een deadline opgelegd voor het benoemen van een vereffenaar met voldoende volmachten, die bovendien het vertrouwen genoot van zowel de curatoren als van de NMKN. Die deadline werd niet gehaald. Daarom werd beslist om het krediet op te zeggen. Dat was tot dan toe niet gebeurd omdat men de mogelijkheid van een afbouw wou openhouden. Eenmaal men het krediet opzegde zijn er geen opnemingen meer mogelijk.

De NMKN start vervolgens de beslagprocedure op het schip. Dat wordt zowel door de NMKN als door de curatoren gevorderd in het faillissement. Het resultaat was dat Friary in al die procedures trachtte zoveel mogelijk tijd te winnen.

Daarnaast vroegen de curatoren van Boelwerf Vlaanderen vanaf juli naar kandidaat-kopers. Dat resulteerde in een schitterend bod van Stolt Comex Seaway van 1,22 miljard frank. Het bod werd evenwel gekoppeld aan de voorwaarde dat het schip uiterlijk eind december 1996 effectief zou zijn opgeleverd. In die omstandigheden, waarin de verkoop moest rond zijn tegen eind 1996, terwijl de procedures van faillissement en beslag geblokkeerd waren, zochten de curatoren van Boelwerf Vlaanderen met Friary contact om te proberen de situatie te deblokken.

1.3. Verkoop van de Navigator

Dat contact leidde uiteindelijk tot een dading, waarbij Friary 24 miljoen frank werd uitbetaald, waardoor de verkoop kon worden gerealiseerd. De keuze was eenvoudig : ofwel was de NMKN de koper kwijt omdat deze niet tijdig kon verkopen en viel de NMKN terug op een tweede bod dat 170 miljoen frank lager lag, ofwel gaf men enigszins toe aan de vraag van Friary en betaalde men een bedrag van 24 miljoen frank.

De NMKN verklaart deze dading, die zowel de verkoop, de verdeling van de prijs als de betaling van 24 miljoen frank besloeg, te hebben aanvaard onder voorbehoud van het akkoord van Gimvindu en de federale overheid. Beiden deelden de NMKN mee dat ze tegen die dading geen bezwaar hadden. Dat werd gehomologeerd door de rechtbank, waarna de NMKN het schip effectief heeft kunnen verkopen aan Stolt Comex Seaway.

Een lid concludeert hieruit dat het bedrag van 24 miljoen frank in feite kan worden beschouwd als een vorm van losgeld om de heer Lubbe Bakker ertoe aan te zetten te stoppen met de juridische spitstechnologie waarin het ganse dossier dreigde te verzanden. De NMKN steekt in deze context niet onder stoelen of banken in dit dossier te zijn gechanteerd door Lubbe Bakker, wat volgens het lid niet zo was in de scheepsdossiers van de Petrel en de Pelican. De curatoren hebben contact opgenomen met Lubbe Bakker om de zaak te deblokkeren. Hierop vraagt hetzelfde lid wie het bedrag van 24 miljoen frank heeft betaald.

De NMKN verklaart voor de kosten van het onderhoud van het schip ongeveer 100 miljoen frank te hebben betaald van de prijs van het schip. Het ereloon van de curatoren en het bedrag van 24 miljoen frank waren er al eerder afgenomen. Het saldo werd als volgt gesplitst : twee derde voor Boelwerf Vlaanderen, een derde voor de NMKN. Deze verdelingswijze is opgenomen in de dading.

Hierop wenst hetzelfde lid te vernemen of het deel van de curatoren, namelijk twee derde overeenkomt met het geclaimde bedrag. Hierop preciseert de NMKN dat dit bedrag lager lag dan wat Boelwerf Vlaanderen erin heeft geïnvesteerd.

Op vraag van het lid of het bedrag van 24 miljoen frank in feite gedeeltelijk ten laste werd gelegd van alle partijen, antwoordt de NMKN bevestigend.

Nog een ander lid wenst te vernemen hoe de NMKN het bedrag van 24 miljoen frank heeft

betaald. De NMKN verklaart dat de curatoren dit bedrag hebben gestort op de rekening van de raadsman van Friary.

Op vraag van nog een spreker of hierop door de NMKN beslag werd gelegd antwoordt de NMKN dat was overeengekomen dat op dit bedrag geen beslag zou worden gelegd.

Hierover ontstaat tussen verschillende leden en de NMKN een discussie. Sommige leden menen dat een dergelijke overeenkomst om op dit bedrag geen beslag te leggen, in strijd is met de openbare orde, wat door de NMKN evenwel wordt betwist, vermits na een getroffen regeling één partij daar de volgende dag niet zomaar kan op terugkomen.

Een lid stipt aan dat dit toch iedere verbeelding tart, indien men te maken heeft met een persoon als Lubbe Bakker, die zelf alle mogelijke fictieve juridische procedures instelt.

Dit is volgens de NMKN voor rekening van deze spreker, maar ze is ervan overtuigd dat men beter geen overeenkomsten afsluit, indien men zich hieraan niet wenst te houden.

Volgens een ander lid gaat deze redenering van de NMKN niet op. Lubbe Bakker heeft de NMKN geconfronteerd met een resem van juridische gedingen en nu geeft de NMKN aan een dergelijke persoon nog een cadeau van 24 miljoen frank. Hoe heeft men dit bedrag vastgelegd ?

De NMKN verklaart dat dit bedrag werd vastgesteld onder de curatoren, die twistten over het eigendomsrecht van het schip op de werf. In overleg met Lubbe Bakker hebben de curatoren bediscussieerd hoe de verdeling moest gebeuren en welke prijs ze voor de medewerking van Lubbe Bakker moesten betalen.

Nog een lid stelt vast dat op hetzelfde moment de NMKN in het dossier-Discovery nog een vordering van 50 miljoen frank had op Lubbe Bakker. Eigenlijk was de vordering nog hoger, namelijk 72 miljoen frank, vermits het bedrag van 20 miljoen frank pas later werd overeengekomen tussen de curatoren en Lubbe Bakker.

In feite is, volgens deze spreker, de heer Lubbe Bakker aan de haal met enkele honderden miljoenen in het dossier-Navigator en bovenop als toemaatje betaalt de NMKN aan Lubbe Bakker nog eens een bedrag van 24 miljoen frank en dit steeds onder de voorwaarde dat er geen beslag zal worden gelegd op de geldsom. Dit is voor deze spreker

niet te begrijpen, vermits men juridisch volkomen gerechtigd was om op dit bedrag beslag te leggen.

De NMKN pleit echter voor een *sérieux* in het zaken doen, vermits iedereen het erover eens was het bedrag van 24 miljoen frank ter beschikking te houden, ook de curatoren van de Boelwerf. Deze beslissing genoot eveneens de instemming van de rechters-commissarissen die toezicht uitoefenden op de staten van het faillissement en daarenboven werd de dading ook goedgekeurd door de rechtbank.

Volgens een ander lid heeft dit er allemaal niets mee te maken. De NMKN had een vordering op dat moment en de NMKN kon bedrag van 24 miljoen frank blokkeren.

Hierop verklaart de NMKN dat het een dading betreft, waarbij slechts een deel van de uitstaande kredietvordering van de NMKN kon worden betaald. De uitstaande kredietvordering bedraagt ongeveer 1,4 miljard frank, waarvan de NMKN slechts een derde van een bedrag van 1,220 miljard kon recupereren, wat ruim onvoldoende is om de vordering te dekken. Bij een dading ligt het echter precies in de bedoeling dat iedereen gedeeltelijk aan zijn trekken komt.

De NMKN kan een deel van zijn uitstaande kredietvordering recupereren en in ruil daarvoor betaalt ze een vast bedrag van 24 miljoen frank. In ruil hiervoor zal de NMKN met FSS definitief afrekenen, en kan ze een deel van haar vordering incasseren. De curatoren van Boelwerf Vlaanderen incasseren eveneens een deel van hun vordering en daarmee is voor iedereen in dit dossier de zaak afgelopen. De discussies zijn voorbij, de patstelling is voorbij en de NMKN kan het schip aan een objectief zeer mooie prijs verkopen en dit binnen een termijn van enige maanden, vermits de deadline voor de verkoop immers nauwelijks enkele maanden later viel.

Een lid merkt op dat deze redenering inderdaad correct zou zijn, in de veronderstelling dat FSS een definieerbaar iets was, maar FSS is slechts een van de vennootschappen waarachter Lubbe Bakker en Terry Highlands schuilgaan, net zoals FOS en MTE een schermvennootschap is van beide heren. Er wordt niet afgerekend met hen.

De NMKN repliceert dat FSS een rechtspersoon is waarmee de NMKN bij de dading heeft afgerekend en dat ze dat niet deed met de heer Lubbe Bakker persoonlijk.

Maar toch had, volgens dezelfde spreker, de NMKN op dat ogenblik reeds een duidelijk beeld van de juridische verhoudingen tussen FSS, FOS enzovoort. NMKN had toen toch al een organogram met al deze kruisparticipaties.

De NMKN verduidelijkt dat vennootschappen precies worden opgericht om de persoonlijke verantwoordelijkheid vast te leggen en het is precies de vennootschapsrechtelijke structuur die een strikte vermogensrechtelijke scheiding kan vastleggen tussen het vermogen van de vennootschap en het privé-vermogen.

Spreker laat zich volgens zijn zeggen niet van de wijs brengen en verklaart reeds te hebben onderzocht hoe al deze vennootschappen functioneren. Degenen die erin gelopen zijn en dachten dat de juridische verantwoordelijkheid werd geregeld, hebben zich schromelijk vergist. Deze vennootschapsrechtelijke constructies verbergen veel kruisparticipaties en rekeningen-courant en het is vrij eenvoudig om die structuur terug samen te stellen en te ontmantelen.

De NMKN werpt op dat alle partijen akkoord gingen met de afsluiting van een dading van 24 miljoen frank om aldus een einde te stellen aan de polemiek met de heer Lubbe Bakker en het schip te verkopen aan Stolt Comex Seaway. Er was immers door Stolt Comex een deadline ingesteld om het schip aan te kopen. Om een einde te maken aan het juridische gehacketak met Lubbe Bakker drong een minnelijke schikking zich op. Zonder het akkoord van de heer Lubbe Bakker kon de NMKN het schip niet verkopen. De NMKN had Lubbe Bakker in faling gedagvaard, doch hij startte een tegenprocedure. Het is willens nillens een minnelijke schikking geworden.

Door een andere spreker wordt evenwel aangestipt dat de zaak dient te worden bekeken vanuit het standpunt van de curatoren, die het schip willen verkopen. De optie van de NMKN in deze zaak is streven naar een maximale realisatie van de uitstaande kredietvorderingen.

Nog een andere spreker benadrukt dat de hoofdopdracht van de curator toch is om zoveel mogelijk schuldvorderingen te kunnen recupereren.

Volgens de NMKN werden de curatoren geconfronteerd met een gelijkaardige problematiek als de NMKN, namelijk de instandhouding van de Boelwerf en meer in het bijzonder het behoud van de Navigator. De onderhoudskosten voor de Navigator bedroegen maandelijks 8 miljoen frank. De

NMKN betaalde dus drie maanden aan de heer Lubbe Bakker om het probleem op te lossen. Een aanslepende procedure zou per maand 8 miljoen frank hebben gekost aan verzekering, onderhoud, bemanning, bewaking, enzovoort.

Aan het einde van het verhaal zou er een hoop roestig ijzer zijn overgebleven. In het licht van een dergelijke mogelijke procedureslag, waarvan de inzet het eigendomsrecht was van het schip, is de afsluiting van een dading ten belope van 24 miljoen frank de prijs om dit te voorkomen. De NMKN betreurt dat men deze prijs heeft moeten betalen, doch op dat ogenblik was het de best mogelijke oplossing.

Hierop stipt een andere spreker aan dat de dading werd afgesloten na onderhandelingen tussen de curatoren en de heer Lubbe Bakker en ter homologatie aan de rechtbank werd overgelegd. In deze context benadrukt spreker de bijzondere sociale rol die door de curatoren wordt betracht. Prioritaire aandacht van de curatoren was in de eerste plaats de werknemers van de werf te betalen. In dat perspectief heeft de curator geoordeeld, rekening houdend met de deadline die door Stolt Comex werd gesteld, dat er een bedrag van 24 miljoen frank zou worden betaald om een einde te stellen aan de patstelling.

Deze spreker vraagt zich af welke de gevolgen zouden zijn geweest, mocht de NMKN op dat ogenblik haar twijfels hebben geuit over de rechtsgeldigheid van de afsluiting van deze dading en niet zou willen meewerken aan de totstandkoming ervan.

De NMKN antwoordt dat het gevolg een groot verlies zou zijn, vermits het tweede ingekomen bod 170 miljoen frank lager lag dan het bod van Stolt Comex Seaway, waarop dezelfde spreker opmerkt dat zelfs met een gunstig tweede bod de houding van Lubbe Bakker niet ten gunste zou zijn geëvolueerd. Waarschijnlijk zou de NMKN vele jaren moeten onderhandelen zonder het faillissement te kunnen afwikkelen.

De NMKN verklaart dat men zich reeds had geïnformeerd over de termijn waarbinnen de beroepsprocedure ingesteld tegen het faillissement kon worden afgerond. Een uitspraak zou er op zijn vroegst zijn geweest in 1998.

Indien men rekening houdt met de kostprijs van het onderhoud van het schip dan is de rekening vlug gemaakt. De NMKN meent daarenboven dat men in dergelijke zaken de knoop snel dient door

te hakken, vermits wachten op de afloop van een juridische procedure een tijdrovende zaak is.

III. VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN MET ANTWOORD VAN DE NMKN-DELEGATIE IN VERBAND MET HET SCHEEPSDOSSIER VAN DE NAVIGATOR

Een lid wenst te vernemen of op het moment van het faillissement de kiel was gelegd van de Navigator, waarop de NMKN verduidelijking vraagt van het begrip "kiel". Het lid repliceert dat dit een heel specifiek begrip is en vermits de NMKN thuis is in scheepskredieten, moet het mogelijk zijn om dit begrip te interpreteren.

De NMKN stipt aan dat er een bestaande structuur was, waarop dezelfde spreker nogmaals vraagt of de kiel was gelegd. Volgens de NMKN was er een begin van kiel. In deze context merkt de NMKN op dat de vennootschap Boelwerf failliet gaat in 1992 en op dat ogenblik zijn er activa van de reders, bestemd voor het schip aanwezig op de Boelwerf. Of deze nu samen een kiel vormen of niet, is een nutteloze discussie. Er wordt door bepaalde personen beweerd dat er activa waren voor 100 miljoen frank : "een hoop staalplaten" wordt nogal eens gezegd. Anderen zeggen dat er minstens voor 400 of 500 miljoen frank materialen aanwezig waren.

Als de curatoren in de tweede fase met de reder over het schip moeten onderhandelen, spreken deze over een bestaande structuur. Het betreft de curatoren van de eerste Boelwerf, en NMKN spreekt dus niet over een hoop staalplaten, maar wel over een bestaande structuur. Een structuur is iets dat bij elkaar is gebracht en de NMKN neemt dus aan dat er een kiel – een structuur – was.

Dezelfde spreker stelt vast dat de NMKN er van uitging dat Lubbe Bakker kon claimen dat hij eigenaar was van een schip, en dat dus het recht van natrekking gold. De NMKN stelt dat daar in elk geval een zekere rechtvaardiging voor was. Er waren activa van Lubbe Bakker, gekocht met zijn financiering en met opname op het krediet, aanwezig op de werf, die eigendom waren van de bouwheer.

Op de vraag van deze spreker of de NMKN op de hoogte was van de waarde die de curatoren daar aan hechtten, stipt de NMKN aan dat ze geen

expert is in het ramen van de waarde van staalplaten.

Dezelfde spreker vraagt aan de NMKN of deze het eens is met de stelling dat de door de curatoren geschatte waarde juridisch de juiste waarde is, waarbij het lid expliciteert dat in het kader van de opvolging en het faillissement de schatting diende te worden goedgekeurd door de rechter-commissaris. Dit wordt door de NMKN beaamd waarbij de NMKN zich evenwel afvraagt hoe het begrip "juridische waarde" dient te worden geïnterpreteerd.

Is dat de verkoopswaarde of de aankoopwaarde? Juridisch gezien was dit een eigendom van de bouwheer. Het lid stelt dat in het verslag over wat op de werf werd aangetroffen, de curatoren komen tot een waarde van ongeveer 100 miljoen frank, wat waarschijnlijk niet tot op een bedrag van 10 miljoen frank nauwkeurig kan worden geschat. In een normale behandeling van een curatele zijn dat de staten van een faillissement die regelmatig worden goedgekeurd door een rechter-commissaris.

Het opmaken van een inventaris bij het openvallen van een faillissement is een wettelijke verplichting, merkt de NMKN op, waarop dezelfde spreker stelt of het nu 100 of 150 miljoen frank bedraagt, dat deel uitmaakt van een andere discussie. Wel staat vast dat door de NMKN iets meer dan 1,4 miljard frank aan scheepskredieten werd betaald.

In deze context merkt spreker op dat de NMKN tijdens de uiteenzetting over de Discovery stelde dat via steekproeven werd nagegaan door de NMKN of het voorwerp van die uitbetaling effectief voorhanden was. Volgens de NMKN dient deze vaststelling van deze spreker echter te worden verijnd, in de zin dat de NMKN verklaarde dat de opnemingen van kredieten werden geverifieerd aan de hand van investeringsbewijsstukken, zijnde de facturen.

De NMKN ontkent formeel te hebben verklaard dat deze investeringsbewijsstukken bij wijze van steekproef op hun juistheid werden gecontroleerd. Dit is een misverstand, waarop dezelfde spreker volhoudt dat de NMKN letterlijk heeft gesteld dat er bij wijze van steekproef werd overgegaan tot de controle van de investeringsbewijsstukken. De NMKN benadrukt formeel te hebben verklaard dat er af en toe in sommige dossiers investeringscontroles werden verricht.

Vervolgens vraagt dezelfde spreker zich af wat nu het verschil is. Dit zijn steekproeven, waarop de NMKN verduidelijkt dat investeringscontroles

gebeuren via een bezoek ter plaatse van een deskundige. De NMKN stelt vast dat het woord "steekproef" door deze spreker in de mond wordt gelegd van de NMKN.

De NMKN benadrukt dat binnen de algemene procedures van de NMKN kredieten worden opgenomen tegen voorlegging van investeringsbewijsstukken. Dat is de algemene regel. In sommige dossiers is dat gekoppeld aan een bezoek ter plaatse van een deskundige voor een investeringscontrole.

Op vraag van een andere spreker welke criteria men hanteert om te bepalen wanneer men wel of niet een investeringscontrole laat uitvoeren via een bezoek ter plaatse van een deskundige, antwoordt de NMKN dat dit afhangt van de kwaliteit van de debiteur en van de belangrijkheid van het project.

In deze context vraagt nog een andere spreker of de NMKN het eens kan zijn met de vaststelling dat dit een belangrijk project was met een slechte debiteur. De NMKN wijst erop dat in het geval van de scheepskredieten in het algemeen, de techniek van investeringscontroles ter plaatse nooit gebeurde. Dit betekent echter niet dat er een afwijking werd gemaakt. Er kan dus niet worden gesteld dat er voor de Navigator vanwege de NMKN inzake investeringscontrole een afwijkend gedrag is geweest ten opzichte van andere dossiers.

Blijkbaar is er volgens hetzelfde lid in deze toch nog enige interpretatieruimte, zoals immers blijkt uit de verklaring van de heer Karel Dierckx, voormalig voorzitter van de NMKN, die immers stelde dat er een systematische controle gebeurt. Daarenboven verklaarde de heer Dierckx dat scheepskredieten en andere kredieten dezelfde soort kredieten waren en uit de verklaringen van de NMKN blijkt nu een andere opvatting terzake. De NMKN blijft echter bij de verklaring dat in de scheepskredieten slechts zeer uitzonderlijk investeringscontroles werden uitgevoerd en spreker kan met quasi zekerheid verklaren dat er misschien zelfs geen investeringscontroles werden gehouden.

Het lid kan niet nalaten op te merken dat er toch uitvoerige richtlijnen waren, zoals eveneens door de heer Karel Dierckx werd betoogd, inzake de toekenning en het beheer van de scheepskredieten.

De NMKN veronderstelt dat die zaken werden overeengekomen met de bevoegde overheid en in het licht van deze vaststelling wijst de NMKN erop dat de techniek van vooruitbetalingen niet ongebruikelijk was. Op het ogenblik van de ondertekening van een bouwcontract werd dus een bepaalde

schijf van vooruitbetaling gesteld : 20 percent bijvoorbeeld. Indien een deskundige op dat moment ter plaatse gaat, vindt hij uiteraard niet de tegenwaarde van 20 percent van een vooruitbetaling.

Dit ontlokt bij deze spreker de opmerking dat het feit dat de NMKN bij een bestelling een voorafbetaling doet, niet uitsluit dat de NMKN ter plaatse een onderzoek doet naar wat er effectief bijkomt. Dat is niet meer dan een laterale verschuiving op de tijdsas. De NMKN repliceert dat ze alleen maar kan vaststellen dat de techniek van de investeringscontroles niet werd uitgevoerd in de scheepskredieten.

Spreker merkt op dat indien hij zich niet vergist, het om fondsen gaat die betaald zijn in de periode 1991-1992, waarvan de laatste schijf werd uitbetaald in april 1992. Wie is hiervoor nu eigenlijk verantwoordelijk en wie was terzake de voorganger op de NMKN ? De NMKN stipt aan dat voor de periode voor 1992 de verantwoordelijke voor de toekenning van de scheepskredieten de heer De Naeyer was.

Op vraag van het lid of het correct is dat er ter plaatse dus nooit een fysieke controle werd doorgevoerd, antwoordt de NMKN dat in een dergelijke investeringscontrole niet contractueel was voorzien. Volgens hetzelfde lid is in het contract bepaald dat dit op dezelfde zorgvuldige manier dient te gebeuren als de houding van een bankier in om het even welk dossier moet zijn. Er staat niet in dat geen fysieke controles ter plaatse dienen te gebeuren.

De NMKN verduidelijkt dat de NMKN een kredietvoorstel heeft overgemaakt aan het ministerie van Verkeerswezen en aan de Vlaamse overheid op advies van het technisch comité. Daarin waren de opnamevoorwaarden gestipuleerd. Het betrof de voorwaarden die altijd golden, namelijk opname op basis van de facturen.

Door het lid wordt hierop gerepliceerd als volgt. Bij om het even welke bank wordt bij de afhandeling van een normaal investeringskrediet in de voorwaarden steeds gestipuleerd dat dit op voorlegging van facturen wordt opgenomen. Dit lid verklaart nog nooit in de kredietvoorwaarden letterlijk te hebben kunnen vaststellen dat er fysieke controle ter plaatse kan zijn. In de praktijk gebeurt dit nu eenmaal.

Deze vaststelling wordt evenwel formeel tegengesproken door de NMKN. Als de NMKN een investeringscontrole uitvoert, dan wordt dit letterlijk in

de bijzondere kredietvoorwaarden vermeld. Indien daar niet in is voorzien, wordt ook geen investeringscontrole uitgevoerd, wat aan vorige spreker de bedenking ontlokt dat de NMKN in dit geval niet heeft gehandeld zoals dit gebruikelijk is volgens de normale bancaire praktijken.

De NMKN stipt aan steeds bereid te zijn hierover met bankiers van gedachten te wisselen. Ter ondersteuning van de stelling van de NMKN dat er slechts een fysieke investeringscontrole ter plaatse wordt uitgevoerd indien dit expliciet in de bijzondere kredietvoorwaarden is opgenomen, refereert de NMKN aan de verklaringen van de heer Karel Dierckx tijdens de openbare hoorzitting op 2 april 1998.

Heeft de heer Karel Dierckx hier niet de aandacht gevestigd op het feit dat aan de scheepskredieten een belangrijk sociaal aspect is verbonden ? Heeft de heer Karel Dierckx niet opgemerkt dat men na het debacle van Cockerill Yards de Boelwerf te allen prijze in stand wenste te houden en dat de overheid dus eigenlijk liever niet regelmatig wou nagaan in welke staat van afwerking de bestaande schepen zich bevonden, zolang de Boelwerf maar kon blijven draaien.

Hierop verklaart het lid dit besluit te kunnen bijtreden, vermits dit precies de reden is waarom deze vragen hier worden gesteld. Spreker concludeert dat het een politiek dossier betreft en kondigt aan hierover tijdens een volgende hoorzitting de politieke verantwoordelijken vragen te zullen stellen. Spreker meent dat de NMKN niet de indruk dient te geven dit dossier te hebben afgehandeld op de wijze zoals dit gebruikelijk is in de bankwereld.

Volgens deze spreker zijn er twee mogelijkheden : ofwel is het dossier niet afgehandeld zoals een normaal bankdossier omdat er andere contraintes waren ; ofwel houdt de NMKN staande dat het wel als een normaal bankdossier is afgehandeld en in dit geval stelt het lid vast dat er iets niet klopt.

De NMKN poneert dat men moeilijk kan redeneren vanuit een zwartwitsituatie en betreurt dat de bovenvermelde spreker de zaken te extreem voorstelt. Indien de NMKN stelt dat het dossier op een normale wijze wordt afgehandeld, dan impliceert dit dat het dossier op het juridisch en administratief vlak correct wordt uitgevoerd : nazicht van investering, bewijsstukken, stortingen, enzovoort.

Uiteraard – en dat weet iedereen – is aan de scheepskredieten een sociaal-economisch aspect

gekoppeld. De overheid weet ook dat de NMKN reeds in de jaren tachtig had gemeld dat er bij de Boelwerf ernstige problemen waren, met name liquiditeitsmoeilijkheden. Daardoor moest de vooruitbetaling op de eerste schijf van een nieuw schip eigenlijk dienen om de put van het vorige schip te dempen.

Dat probleem is door de NMKN dus reeds in de jaren tachtig aan de overheid gesignaleerd. Het lid stelt vast dat de NMKN hier het woord "schijf" hanteert. Zou het niet eerder gaan over het hele schip ! Het ene schip betaalt het andere.

De NMKN verduidelijkt dat de realiteit is dat de eerste schijf – de eerste aanbetsaling dus – in feite werd aangewend om de tekorten van de vorige schepen te dekken. De overheid is hiervan op de hoogte en vandaar dat aan het vrijgeven van die eerste schijf fysiek niet veel te pas komt. Elk jaar werden er revisieverslagen over de Boelwerf opgesteld en daarin heeft de boekhoudkundige van de NMKN duidelijk op de financiële problemen gewezen.

Toen de Vlaamse overheid deze dossiers in handen heeft gekregen, werd volgens een andere spreker nagegaan of men het steunregime via kredieten aan reders op basis van de wet van 1948 niet kon veranderen in rechtstreekse steunverlening aan de werf. Men had immers al lang vastgesteld dat het steunregime een aantal nadelige kanten vertoonde.

Een en ander betekent dat men onder het eerste steunregime een lijn moest trekken. Maar zelfs met bonafide reders is die lijn moeilijk te trekken omdat dit dan op de kap van privé-reders gebeurt. De NMKN verklaart dat dit aan de overheid werd gesignaleerd in de jaren tachtig. In de revisieverslagen werd daar de aandacht op gevestigd.

Volgens nog een andere spreker liggen de zaken evenwel niet zo eenvoudig. Er is inderdaad een verschuiving geweest, maar dat doet niets af aan het nut van een controle. Volgens dit lid zijn er aan het dossier-Navigator twee problemen verbonden. Ten eerste was er een fictieve eigen inbreng. De NMKN beweert dat de werf attesteerde dat er een eigen inbreng was, perfect bewijsbaar op basis van de transacties.

Daarenboven vloede een groot deel van het geld weg naar onderaannemers die zogezegd moesten instaan voor de gespecialiseerde apparatuur op het schip en die apparatuur was er niet. Bij een eenvoudige controle was dit allemaal uitgekomen. Waarom werd een fysieke controle niet

uitgevoerd ? Het gaat hier om 1,4 miljard frank ! Spreker zou nog kunnen aanvaarden dat dit werd gebruikt voor het vorige schip, hoewel dit ook al een ernstige zaak zou zijn. Het geld werd echter gewoon weggezogen door fictieve onderaannemers die allemaal mantelmaatschappijen van Lubbe Bakker waren.

De NMKN herinnert aan haar rol en verantwoordelijkheid en stortte tegen voorlegging van facturen van de werf. De werf was op dit ogenblik een joint venture : het kapitaal werd voor de helft ingebracht door de overheid en voor de helft door de privé-sector.

Hierop besluit een lid dat hierover aan Gimvindus kritische vragen moeten worden gesteld. De NMKN benadrukt vervolgens dat de bank gelden vrijmaakt tegen voorlegging van facturen, waarop een lid vraagt of het gaat om "facturen" of "stukken".

De NMKN verduidelijkt dat deze facturen worden voorgelegd door de Boelwerf, die voor de helft in handen is van de overheid en voor de andere helft in handen van de privé-sector. Op het ogenblik dat de facturen door de Boelwerf aan de NMKN worden overgelegd dient de bank niet na te gaan of het al dan niet om valse facturen gaat, vermits de facturen rechtmatig werden uitgeschreven en daarenboven zijn deze facturen voorzien van een handtekening van de verantwoordelijke van de Boelwerf die de autofinanciering bevestigt.

Het bedrag wordt gestort op een rekening van de Boelwerf bij BBL en op dat ogenblik heeft de NMKN op volkomen rechtmatige wijze gelden vrijgemaakt. De directie van Boelwerf kan op dat ogenblik over deze gelden beschikken. De NMKN gaat ervan uit dat de werf dermate georganiseerd is om deze gelden conform de terzake geldende instructies aan te wenden. De NMKN heeft in de dossiers nooit de onderaannemers gecontroleerd, vermits deze werden betaald door de Boelwerf en vermits de Boelwerf verantwoordelijk is voor de haar op rechtmatige wijze door de NMKN ter beschikking gestelde deposito's.

Een lid wenst te vernemen wie deze facturen ondertekende, waarop de NMKN verklaart geen handtekening te kunnen ontcijferen. De Boelwerf is voor de helft in handen van de overheid en de overheid is vertegenwoordigd in de raad van bestuur. Hetzelfde lid wenst te vernemen door wie de overheid werd vertegenwoordigd. De NMKN verklaart de namen niet uit het hoofd te kennen.

De facturen komen binnen bij de NMKN. Voor de NMKN zijn dit rechtmatige facturen. Op dat ogenblik wordt een bedrag van meer dan 400 miljoen frank gestort op een BBL-rekening van de Boelwerf. De NMKN heeft deze gelden dus rechtmatig verstrekt.

De directie van de Boelwerf heeft de gelden dan ter beschikking. De werf, een vennootschap, moet dan toch zo georganiseerd zijn dat de gelden conform de instructies worden aangewend? In een onderneming die drie maal na mekaar meer dan 400 miljoen frank ontvangt, moet degene die de betalingen doet, verifiëren om welke facturen het gaat.

De NMKN heeft in een dossier nooit onderaannemers gecontroleerd. Volgens de procedure werden de door de werf uitgeschreven facturen voor akkoord tegengetekend door de reder. Vervolgens werden de gelden gestort op een bankrekening. De onderaannemers werden betaald door de Boelwerf. De Boelwerf was dan ook verantwoordelijk voor de ter beschikking gestelde sommen. De NMKN kan zich niet inbeelden dat de Boelwerf lichtzinnig zou omspringen met deze sommen.

De NMKN heeft op dat moment echter geen enkele controlebevoegdheid meer.

Volgens een lid lijkt het of er wel lichtzinnig mee werd omgesprongen, terwijl nog een ander lid opmerkt dan indien men een factuur ontvangt, men deze toch ook zonder verdere controle betaalt. Maar toch moet men nagaan of diegene die tekent, daar wel bevoegd voor is.

De NMKN stipt aan dat een factuur, van welk bedrijf ook, geen handtekening hoeft. De handtekening geldt enkel voor de verklaring van autofinanciering en de NMKN gaat ervan uit dat een vennootschap die een factuur uitschrijft, dit correct doet.

Door nog een andere spreker wordt opgemerkt dat het hier gaat om een geval van valsheid in geschrifte, dat het voorwerp uitmaakt van een gerechtelijk onderzoek.

Ook bij nog andere leden rijzen er vragen omtrent de wijze waarop gelden worden vrijgegeven na voorlegging van facturen. Een lid wijst erop dat de NMKN in deze zaak uitsluitend facturen van de Boelwerf ontvangt. Omdat deze facturen van de Boelwerf komen, worden ze ook betaald. De enige voorwaarde is dat op de factuur is vermeld dat er

voor 30 percent aan autofinanciering werd gedaan en die verklaring moet worden ondertekend.

Het betreft hier facturen van de Boelwerf voorzien van een handtekening van de Boelwerf als controle van het feit dat de reder zijn autofinanciering heeft volbracht.

Op dat ogenblik zijn voor de NMKN de voorwaarden voor opneming voldaan en wordt het geld ter beschikking gesteld van Boelwerf. Die heeft daarmee de betaling verricht die ze nodig vond in het kader van het project.

Hetzelfde lid wenst te vernemen of er één persoon nadrukkelijk verantwoordelijk was voor die handtekening? Of was het een afspraak van de NMKN dat facturen van de Boelwerf die aan hen werden gestuurd, door bepaalde personen zouden worden getekend?

De NMKN verwijst naar de bevoegdheidsdelegaties in de banken, en dit zal eveneens het geval geweest zijn bij Boelwerf. Het was wellicht niet altijd de voorzitter van de raad van bestuur die de facturen heeft getekend.

Dat verliep volgens een delegatie van bevoegdheden die bij de bankier bekend was. De contacten met de Boelwerf waren trouwens zo nauw dat de NMKN ervan uitging dat het stukken van de Boelwerf waren. Het lid stelt vast dat de NMKN verklaart dat ze bij de bankier bekend zijn. In dit geval treedt de NMKN op als bankier voor de Boelwerf, dus moet de NMKN weten wie die documenten mag tekenen.

Hierop merkt de NMKN op dat de Boelwerf nooit heeft gecontesteerd dat het om correcte facturen zou gaan en iedereen ging daarvan uit, ook vandaag nog, doch volgens het lid is de vraag niet of het valse facturen waren of niet. Spreker neemt aan dat ze correct zijn vanwege de Boelwerf aan de NMKN.

Maar essentieel is de bevestiging van de autofinanciering, want dat was de enige controle die de NMKN diende uit te voeren, alhoewel dit de spreker vreemd overkomt. De NMKN ging dit niet alleen na door te kijken of er op de factuur van Boelwerf een handtekening stond. De NMKN moest toch ergens de handtekeningen hebben die er mochten opstaan om aan die voorwaarden te voldoen? Was dat een uitgebreide of een beperkte lijst? Het lid wenst informatie omtrent de namen van de ondertekenaars.

De NMKN stelt dat, indien spreker hiervan een punt maakt, de NMKN, vermits deze de namen niet uit het hoofd kan citeren, deze informatie wel kan opzoeken.

Spreker neemt dan ook aan dat die lijst het enige controle-instrument was waarover de NMKN beschikte.

De NMKN stelt dat de facturen werden uitgeschreven volgens de bouwcontracten. In het bouwcontract staat : 20 percent bij de ondertekening, 20 percent later enzovoort. In feite waren de facturen een logisch gevolg van het bouwcontract. Ze komen binnen en worden betaald. Het geld komt op de rekening van de Boelwerf en de verdere aanwending valt onder de verantwoordelijkheid van diens financiële directie. Zij gaat bij de besteding van die fondsen na welke facturen ze ermee betaalt en verifieert dat ze kunnen worden betaald en of daar ook leveringen tegenover staan.

Dat is niet de taak van de NMKN, in geen enkel scheepsdossier. De NMKN is betrokken partij van de werf, nooit van de onderleveranciers, en betaalt de werf. Het is de werf die de arbeiders, sociale zekerheid, onderaannemers enzovoort betaalt. De NMKN stelt het geld op de rekening ter beschikking van de werf. Het is de taak van de financiële directie en de algemene directie van de Boelwerf om na te gaan welke facturen worden betaald, tegen welke voorwaarden.

Spreker stipt aan dat de NMKN stelt dat deze de facturen krijgt op basis van een schema dat op voorhand wordt uitgetekend : 20 percent nu, 20 percent later enzovoort. Hierop vraagt het lid aan de NMKN of ze nagaat of dit schema effectief is gerealiseerd. De NMKN verklaart dit te doen, vermits op die tijdstippen de facturen worden voorgelegd aan de NMKN, die op basis van deze facturen het geld hiervoor vrijmaakt. Spreker stelt vast dat de NMKN uit het feit van de aanbidding van de factuur concludeert dat men het schema, zoals bepaald in bouwcontract, is nagekomen.

De NMKN refereert in deze context aan de werking van het technisch comité, waar alle deskundigen aan tafel zitten : Verkeerswezen, de werven, de vakbonden enzovoort.

Deze personen aanvaarden een bepaald bouwcontract met een bepaalde prijs enzovoort. Nadien wordt het bouwcontract aanvaard en op basis van een unaniem akkoord van het technisch comité voert de NMKN dit uit. Mochten er problemen zijn gerezen met het bouwcontract of de prijs, dan had

het technisch comité met al zijn deskundigen rond de tafel daarover een advies moeten geven en het moeten afkeuren.

Het lid vraagt hierop aan de NMKN om toch te kunnen beschikken over de lijst van de namen met handtekeningen, waarop de NMKN belooft om deze over te maken aan de voorzitter van de commissie.

C. OPENBARE HOORZITTING OP 2 APRIL 1998 MET DE HEER KAREL DIERCKX, VOORMALIG VOORZITTER VAN DE NMKN MET VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN EN ANTWOORD VAN DE HEER KAREL DIERCKX

De heer Karel Dierckx : Ik kan u in verband met de dossiers m.b.t. de scheepskredieten slechts algemene zaken vertellen, vermits ik niet meer op de hoogte ben van de actuele dossiers. Ik ben al zeven jaar weg bij de NMKN.

De heer Paul Deprez : De scheepsbouw behoort tot de nationale sectoren waarin de NMKN een belangrijke financieringsrol heeft gespeeld. Al die sectoren raakten geleidelijk aan in moeilijkheden, en hadden steeds meer kredieten nodig. De overheid gaf de NMKN de opdracht kredieten te verschaffen. In welke mate werden deze kredieten behandeld als de gewone commerciële kredieten voor een privé-bedrijf ?

De heer Leo Cannaerts : Tijdens de vorige hoorzitting werd het standpunt weergegeven van de Commissie voor het Bank- en Financiewezen over de good banking principles. Kan een bank een beheersovereenkomst afsluiten met als opdracht het verlenen van overheidskredieten, en toch de good banking principles naleven ?

De heer Karel Dierckx : De NMKN was een openbare kredietinstelling met een specifiek karakter. 50 percent van het kapitaal was in handen van de staat, en 50 percent van het kapitaal was beursgenoteerd. De NMKN had een openbare taak. Als de regering vroeg om dergelijke contracten af te sluiten, konden wij dat natuurlijk.

We hebben echter steeds onze voorzorgen genomen. We konden de vraag immers vaak niet aan. We waren toen min of meer vleugellam. We konden een heleboel zaken niet doen die andere banken wel konden. We hadden geen financiering en bovendien kregen we van de toenmalige minister

van Financiën geen toelating om een lening op de Belgische markt te brengen.

We hadden uiteraard niet genoeg geld, waardoor de NMKN de kredietkraan moest dichtdraaien. De relatie met de overheid was speciaal. De NMKN is daar zeer zorgvuldig in geweest, zeker bij het nemen van beslissingen. We konden niet zomaar alle kredieten volgens de good banking principles verlenen. We moesten de nodige waarborgen vragen.

Omdat aan de scheepskredieten een risico was verbonden, hebben we om een staatswaarborg gevraagd. De scheepskredieten hadden meer met tewerkstelling dan met economie te maken. Na de oorlog had men immers beslist om de Belgische vloot weer op te bouwen, en die moest worden instandgehouden.

Het verlenen van scheepskredieten maakte de meest gescreende beslissingen uit bij de NMKN. Eerst en vooral was er het technisch comité. De minister van Verkeer moest zich akkoord verklaren met het fonds, en de minister van Financiën met de staatswaarborg. Daarbij kwam nog dat we geen echte bankstructuur hadden. We kregen die pas later. Gevolg was dat we in vergelijking met de andere banken nog een stapje verder gingen. Alle kredietdossiers werden door de diensten aan de directeur-generaal en aan mij bezorgd, waarna ze naar het directiecomité werden gestuurd. Het directiecomité was een bijzonder comité, want niet samengesteld uit mensen die permanent in de bank werkten. Ik was de enige permanent tewerkgestelde van de bank in het comité. De anderen waren leden van de raad van bestuur. Nadat het dossier in het directiecomité werd besproken, werd de uiteindelijke beslissing genomen door de raad van bestuur. Weinig dossiers werden zo goed onderzocht als dit.

De heer Karel De Gucht : In welke periode had u de leiding over de NMKN ?

De heer Karel Dierckx : Ik ben begonnen op 1 mei 1980 en ben gebleven tot 31 maart 1991.

De heer Karel De Gucht : Kunt u de exacte data geven van wanneer tot wanneer u de leiding had over de NMKN ?

De heer Karel Dierckx : Ik ben begonnen op 1 mei 1980. Omdat dat een feestdag was, zou ik zijn begonnen op 2 mei 1980 en ik ben er gebleven tot 31 maart 1991.

De heer Karel De Gucht : Werden in die periode wijzigingen aangebracht in de manier waarop de scheepskredieten werden behandeld ?

De heer Karel Dierckx : Neen, dat kan ik me niet herinneren.

De heer Karel De Gucht : Wist u hoe de behandeling van deze dossiers verliep ?

De heer Karel Dierckx : De uitvoering gebeurde op dezelfde manier als voor alle andere kredieten.

De heer Karel De Gucht : Is dat echt zo ? De NMKN verleende toch ook kredieten aan privé-bedrijven, en ik kan me niet voorstellen dat de overheid daarin een rol heeft gespeeld. Voor het verlenen van de scheepskredieten werkte de NMKN met een soort van beheersovereenkomst met de overheid. Het beheer van de kredieten moet toch een beetje anders zijn verlopen ? U hebt trouwens net verteld dat de situatie heel bijzonder was.

De heer Karel Dierckx : Dat is ook zo, maar voor het beheer van de kredieten werd niet op een andere manier te werk gegaan. Ik durf zelfs zeggen dat we de scheepskredieten dubbel controleerden omdat ze niet enkel voor ons, maar ook voor de overheid een risico konden vormen.

De heer Karel De Gucht : De structuur van de NMKN was toch heel specifiek in de tijd dat de maatschappij nog een OKI was. Er bestond wel een directiecomité, maar niet met de normale samenstelling van een directiecomité van een financiële instelling. In een bank bestaat immers een duidelijk onderscheid tussen de raad van bestuur en het directiecomité. De maatschappij viel bijgevolg niet onder het bankprotocol.

De heer Karel Dierckx : Dat klopt.

De heer Karel De Gucht : Het gevolg is dat de politieke kleur van elk lid van het directiecomité door iedereen gekend was. Het directiecomité was immers helemaal niet gescheiden van de raad van bestuur.

De heer Karel Dierckx : In het directiecomité hadden inderdaad leden van de raad van bestuur zitting, maar dat comité nam zelf geen beslissingen. Na ellenlange vergaderingen besliste de raad van bestuur over deze dossiers.

De heer Karel De Gucht : Er werden dus politieke debatten gevoerd ?

De heer Karel Dierckx : Neen, de raad van bestuur was niet samengesteld uit politieke mensen, maar uit sociale partners en enkele personen die werden aangeduid door de minister van Financiën.

De heer Karel De Gucht : En dat zijn geen politieke mensen ?

De heer Karel Dierckx : Ik denk dat alle burgers van dit land politieke mensen zijn.

De heer Karel De Gucht : Vertegenwoordigers van de sociale partners zijn volgens u niet meer op de politiek gericht dan de gewone burgers ?

De heer Karel Dierckx : Volgens mij niet. Men kan toch niet achter alles een politieke betekenis zoeken.

De heer Karel De Gucht : De raad van bestuur nam uiteindelijk de beslissingen over de scheepskredieten ?

De heer Karel Dierckx : Inderdaad.

De heer Karel De Gucht : U beweert dat de scheepskredieten werden behandeld zoals alle andere kredieten. Is dit juist ?

De heer Karel Dierckx : Ja.

De heer Karel De Gucht : Hebt u dan ook met andere kredieten zo een grote averij opgelopen ?

De heer Karel Dierckx : Uiteraard is dat gebeurd. Alle banken lopen averij op. In de banken worden regelmatig grote provisies aangelegd. Het spreekt bijna vanzelf dat we inzake scheepskredieten averij hebben opgelopen. Deze kredieten waren veel meer sociale kredieten dan economische. Na het debacle met Cockerill Yards wenste men te allen prijze de Boelwerf draaiende te houden. Het blijft jammer dat men daar niet in geslaagd is.

De heer Karel De Gucht : U zegt nu zelf dat het niet om dezelfde soort kredieten gaat. Een krediet aan een privé-bedrijf is toch geen sociaal krediet.

De heer Karel Dierckx : Bij een krediet aan een privé-bedrijf beoordeelt men de waarde van het bedrijf en de mogelijkheid die het heeft om terug te betalen.

De heer Karel De Gucht : Indien u alle kredieten volgens die criteria had beoordeeld, had u ze toch niet allemaal kunnen toestaan ?

De heer Karel Dierckx : Dat klopt.

De heer Karel De Gucht : Dan gaat het toch niet om dezelfde kredieten ?

De heer Karel Dierckx : Indien u het zo speelt, klopt dat.

De heer Karel De Gucht : Dat is net mijn punt : het gaat om een specifiek soort kredieten.

De heer Karel Dierckx : Neen. Ze werden op dezelfde manier behandeld als de andere kredieten. Omdat er risico's aan waren verbonden, heeft men de staat gevraagd ze te waarborgen. Ook de banken zouden graag scheepskredieten toegekend hebben indien ze hiervoor de staatswaarborg hadden bekomen.

De heer Karel De Gucht : Uit de uiteenzetting namens de Commissie voor het Bank- en Financie- wezen blijkt duidelijk dat een beheersovereenkomst de verantwoordelijken niet ontslaat van de normale bancaire zorgvuldigheid. Was die zorgvuldigheid aanwezig ?

De heer Karel Dierckx : Volgens mij wel.

De heer Karel De Gucht : Hoe verklaart u dan dat in bepaalde dossiers men 1 à 1,5 miljard frank krediet heeft verleend zonder ooit te controleren of de werken waarvoor de kredieten waren aangevraagd, ooit werden uitgevoerd ?

De heer Karel Dierckx : Ik kan me daar niet over uitspreken. Het zou me ten zeerste verbazen dat dit nooit is gebeurd.

De heer Karel De Gucht : Wat is de normale praktijk als men geld aan u ontleent ? Normaal krijgt men facturen voor werken die zijn uitgevoerd. Hoe controleert u of die effectief werden uitgevoerd ?

De heer Karel Dierckx : Dat wordt door de diensten gedaan. U hebt dat zeker gevraagd aan mijn specialisten, die hier aanwezig waren.

De heer Karel De Gucht : U hebt niet gehoord wat ze hebben gezegd, maar ze kunnen wel horen wat u antwoordt. Ze hebben zich verzet tegen een openbare zitting, maar ze zijn nu wel aanwezig.

De heer Karel Dierckx : Aanvankelijk was ik ook voorstander van een besloten vergadering.

De heer Karel De Gucht : Hoe controleert u dit dan ? U hebt zelf gezegd dat alle kredietaanvragen

gelijk worden behandeld. U was verantwoordelijk binnen de NMKN. Hoe ging u het gebruik van de gelden van commerciële kredieten na ?

Een bedrijf leent bij u 40 miljoen frank en stuurt u facturen. Wat doet u vooraleer u het krediet toestaat ?

De heer Karel Dierckx : Vraag dat aan mijn technici.

De heer Karel De Gucht : Neen. U bent verantwoordelijk.

De heer Karel Dierckx : Ik heb de NMKN zeven jaar geleden verlaten.

De heer Karel De Gucht : Wat deed u toen u er nog werkte ? U was verantwoordelijk voor de NMKN. Naast de scheepskredieten gaf u ook andere kredieten aan bedrijven. Binnen de NMKN was er toch een regel die de follow-up bepaalde van een krediet.

De heer Karel Dierckx : Dat klopt. Ik kan me echter niet herinneren hoe die regel eruitzag. Ik weet wel dat ingeval een krediet werd opgezegd, de juridische dienst erbij werd betrokken. Het was de bedoeling zo weinig mogelijk verlies te lijden.

De heer Karel De Gucht : Ik ben bijvoorbeeld directeur van een bedrijf en ik heb bij u een krediet van 40 miljoen frank uitstaan. Ik vraag u 20 miljoen frank aan facturen te betalen. Wat was in uw tijd de normale procedure ?

De heer Karel Dierckx : Dat kwam niet bij mij terecht. Dat werd door de diensten behandeld. Verder kan ik daar niets over zeggen.

De heer Karel De Gucht : Ze deden dit toch op basis van richtlijnen die u had uitgevaardigd.

De heer Karel Dierckx : Ik ken die niet meer van buiten. Die richtlijnen besloegen hele boeken.

De heer Karel De Gucht : Werd dat gecontroleerd ?

De heer Karel Dierckx : Ja.

De heer Karel De Gucht : Werd dat systematisch gedaan ?

De heer Karel Dierckx : Ja.

De heer Karel De Gucht : Dan is dat veranderd sedert u weg bent.

De heer Karel Dierckx : Het is erg dat een openbare kredietinstelling, die een goede naam heeft, zo door het slijk wordt gehaald.

De heer Jean-Marie Bogaert : Uit kritische vragen moet men niet onmiddellijk afleiden dat men instellingen door het slijk wil sleuren. Ik stel enkel vast dat men zich blijkbaar niet goed meer herinnert hoe bepaalde systemen functioneerden, zelfs al heeft men gedurende elf jaar de verantwoordelijkheid gedragen.

Ik vraag me af of men na verloop van jaren en door de gewenning niet minder alert wordt. Als men lange tijd hetzelfde doet, ziet men een aantal zaken niet meer, zeker als de tegenspeler niet correct handelt.

Mijn vragen handelen over de instrumenten van de NMKN om een goede interne controle te garanderen. Werden daarover specifieke afspraken gemaakt ? Zo ja, herinnert u zich deze toch nog ?

De heer Karel Dierckx : Toen ik bij de NMKN begon, waren er dikke boeken met talrijke richtlijnen voor de uitvoering van de kredieten. Na een paar jaar hebben we als bijkomend controle-instrument een interne audit ingevoerd. Als OKI hadden we een speciaal statuut, maar we moesten ook verantwoording afleggen aan de aandeelhouders. Dit zette ons aan tot grote zorgvuldigheid.

De heer Jean-Marie Bogaert : Hoe vaak werd die interne audit georganiseerd ?

De heer Karel Dierckx : Die audit was permanent, en werd regelmatig georganiseerd in de verschillende diensten. Op basis daarvan werden de rapporten opgesteld.

De heer Jean-Marie Bogaert : Daar zat geen systeem in ?

De heer Karel Dierckx : Een interne audit onderzoekt niet of een krediet goed wordt uitgevoerd. Een interne audit onderzoekt geregeld de werking van elk deel van de instelling.

De heer Jean-Marie Bogaert : Die richtlijnen waren vastgelegd in zeer dikke boeken. Wie controleert dan of alle elementen van die richtlijnen effectief worden toegepast ?

De heer Karel Dierckx : Ik heb alleen de vraag van de heer De Gucht beantwoord. Ik weet niet meer precies hoe alles in elkaar zat, precies omdat het zo'n dikke boeken waren.

De heer Jean-Marie Bogaert : Voor iemand die verantwoordelijk is, is het dan toch essentieel om te weten dat hij over een instrument beschikt om te controleren of die richtlijnen daadwerkelijk worden gevolgd. Het kennen van de inhoud van die dikke boeken volstaat niet. Controle wordt mogelijk door het inbouwen van een systeem als een interne audit. Er zijn ook nog andere middelen.

De heer Karel Dierckx : De interne audit was erop gericht na te gaan of alles volgens de richtlijnen functioneerde.

De heer Jean-Marie Bogaert : Ik heb niet het gevoel dat dit op een systematische en adequate manier gebeurde.

De heer Karel Dierckx : Er was wel sprake van een systeem : de verschillende diensten werden systematisch gescreend via de audit. Een audit kan natuurlijk niet bij alle diensten tegelijkertijd op bezoek gaan.

De heer Karel De Gucht : Was er ooit een interne audit over de opvolging van de scheepskredieten ?

De heer Karel Dierckx : Ik denk het wel.

De heer Karel De Gucht : Dat is misschien niet oninteressant om te weten. Zoals de heer Dierckx zegt, bekijkt een interne audit niet elk dossier afzonderlijk. Er worden wel parameters vastgelegd aan de hand waarvan de dossiers worden gecontroleerd.

De heer Karel Dierckx : Inderdaad. Ik vermoed dat mijn vroegere medewerkers hier beter van op de hoogte zijn.

De heer Paul Deprez : De heer Dierckx zei dat het om speciale kredieten ging : er waren heel wat risico's aan verbonden. Omwille van economische en sociale aspecten, werd een staatswaarborg gevraagd en verkregen. Op technisch vlak werden deze kredieten echter beheerd als andere kredieten.

Op een bepaald moment werd de situatie echt dubieus. Bij een privé-initiatief zou het krediet onmiddellijk worden opgezegd. Is het mogelijk dat in de sectoren waar met staatswaarborgen wordt gewerkt, meer geduld wordt beoefend ?

De heer Karel Dierckx : Het is niet zozeer een kwestie van meer geduld. Het beste bewijs daarvan is dat de verschillende scheepskredieten werden opgezegd.

De heer Paul Deprez : Men zou kunnen zeggen dat ze wat te laat zijn opgezegd, en dat men eerder had moeten ingrijpen.

De heer Karel Dierckx : Mochten ze te laat zijn opgezegd, dan was dat zeker na ruggespraak met de bevoegde ministers.

De heer Robert Voorhamme : Het toekennen van kredieten is duidelijk iets anders dan het opvolgen van het kredietbeheer. Uiteraard moest voor het toekennen van de kredieten overleg worden gepleegd, en moesten een aantal overheidsinstanties die er financieel en sociaal bij betrokken waren, hun goedkeuring geven.

Het beheer van de kredieten stelde weinig problemen. Het gebeurt in ruggespraak met de overheid, behalve wanneer het krediet zelf of de kredietwaardigheid van de schuldenaar voor problemen zorgt. Ik kan me voorstellen dat ruggespraak verplicht was bij de cruciale beslissingen die toen zijn genomen, en dat de beslissingen ook aan andere structuren dan die van de kredietinstelling moesten worden voorgelegd. Is dat inderdaad zo ?

De heer Karel Dierckx : Er waren regelmatig contacten en vergaderingen met het ministerie van Verkeerswezen over de situatie van de kredieten. Ook de overheid wist wie de reders waren.

In ons land hadden we een systeem waarbij de kredieten werden toegekend aan de reders en niet aan de werven. In andere landen gebeurde dit net andersom. Door geen subsidies te geven aan de werven was hun kostprijs niet concurrentieel. Geen enkele reder zou dan ook op onze werven een schip laten bouwen, tenzij hij directe subsidies zou krijgen.

Er is met dezelfde zorgvuldigheid gehandeld als bij de andere dossiers.

D. HOORZITTING OP 11 MEI 1998 MET EEN DELEGATIE VAN GIMVINDUS

– Beraadslaging in besloten vergadering over het verzoek van Gimvindus om te worden gehoord tijdens een besloten zitting.

Bij de aanvang van deze hoorzitting nam de commissie in besloten vergadering, in het kader van de regeling van de werkzaamheden, kennis van een door de heer August Vriens, Voorzitter van de Raad van Bestuur van Gimvindus ingediend verzoek tot organisatie van een besloten hoorzitting.

Op verzoek van de heer August Vriens, Voorzitter van de raad van bestuur, gaf de Wnd. Voorzitter lezing van deze brief aan de leden van de Commissie.

Met instemming van de heren August Vriens, Voorzitter van de Raad van Bestuur van Gimvindus en de heer Roger Malevé, directeur-generaal van Gimvindus, wordt de tekst van deze brief hierna integraal overgenomen :

"Wij verwijzen naar uw uitnodiging van 30 april 1998 over de hoorzitting van het Vlaams Parlement op 11 mei aanstaande over het voorstel van resolutie van de heren Karel De Gucht, Patrick Lachaert en André Denys.

Wij beiden zullen op deze vergadering aanwezig zijn. Wij werden immers hiertoe door de Raad van Bestuur gemandateerd.

Geen enkele andere persoon heeft de bevoegdheid om over deze aangelegenheden namens Gimvindus verklaringen af te leggen.

Wij zullen graag onze medewerking verlenen aan deze hoorzitting, maar dienen daarbij de volgende beperkingen in acht te nemen :

- 1) Gimvindus heeft opdracht gegeven tot een externe audit en daaropvolgend een grondig juridisch onderzoek van de besproken dossiers. Het zou uiterst nadelig zijn voor Gimvindus en dus indirect voor het Vlaamse Gewest om, vooreerst dit onderzoek is afgerond, bepaalde elementen uit dit juridisch dossier openbaar te maken. Van zodra de resultaten van dit juridisch onderzoek bekend zijn, zal Gimvindus hier desgewenst verslag over uitbrengen aan de Commissie.
- 2) Gimvindus is gemeenrechtelijke en contractueel krachtens de beheersovereenkomst van 27 oktober 1993, gehouden tot een discretieplicht.

Uit artikel 2.1. van de beheersovereenkomst vloeit met name voort dat Gimvindus met betrekking tot de informatie die de NMKN aan Gimvindus heeft verstrekt, rekening dient te houden met de discretieplicht van de NMKN als kredietinstelling. De NMKN heeft er Gimvindus – ons inziens terecht – op gewezen dat de informatie met betrekking tot deze kredietdossiers binnen de discretieplicht van de bankier valt. U zal dan ook begrijpen dat het Gimvindus bijvoorbeeld niet toegelaten zou zijn om zonder enige beperking vertrouwelijke informatie, zoals uitstaande bedragen per kredietnemer, openbaar te maken. Dergelijk initiatief dreigt de aansprakelijkheid van Gimvindus in het gedrang te brengen ten aanzien van de kredietbegunstigen.

Rekening houdend met bovenvermelde beperkingen wenst Gimvindus in ieder geval dat deze hoorzitting achter gesloten deuren zou plaatsvinden en dat de informatie die tijdens deze hoorzitting door haar zal worden verstrekt, op geen enkele wijze publiek zal worden gemaakt.

Met hoogachting, get. R. Malevé, directeur-generaal en A. Vriens, Voorzitter".

Vervolgens geeft de Wnd. voorzitter lezing van de brief van de heer Fons Maes, directeur-generaal van de administratie Economie en van Mevrouw Jenny Van Gelder, Adjunct bij de directeur, die zich ter beschikking stellen voor een hoorzitting op een andere datum.

Over het verzoek van Gimvindus om gehoord te worden tijdens een besloten hoorzitting, ontspint zich tussen verschillende leden van de commissie een ruime gedachtewisseling.

Een lid merkt op dat de vraag van de NMKN om gehoord te worden achter gesloten deuren blijkbaar school maakt. Iedereen zal nu vragen om gehoord te worden tijdens een besloten hoorzitting. Wat de eerdere weigering van de heer Coumans betreft om te worden gehoord tijdens een openbare hoorzitting kondigen verschillende leden aan hierover de Vlaamse minister-president te zullen interpellieren.

Inzake Gimvindus stelt een lid vast dat de door Gimvindus aangehaalde redenen in feite drogredenen zijn en in deze context refereert dit lid aan de uiteenzetting namens de Commissie voor het Bank- en Financieuzen op 12 maart 1998. Tijdens deze hoorzitting werd verduidelijkt dat de discretieplicht – want er is geen sprake van beroepsge-

heim in de strafrechtelijke zin van het woord – is ingesteld ter bescherming van de cliënt en niet van de bank. De discretieplicht speelt ter bescherming van Gimvindus die in de bewuste periode een cliënt was in het dossier van de scheepskredieten.

Gimvindus is volgens dit lid een NV, maar de Vlaamse Gemeenschap is de enige aandeelhouder en deze spreker vindt het kras dat Gimvindus in dit geval geen verantwoording wil afleggen aan de leden van het Vlaams Parlement, die juist de Vlaamse Gemeenschap vertegenwoordigen.

Wat de door Gimvindus aangekondigde externe audit betreft, hekelen verschillende leden deze argumentatie van Gimvindus. Een lid merkt op dat een audit het gedroomd middel is om netelige kwesties te ontwijken en uit te stellen en zijn deze rapporten niets meer dan woordenkramerie. Hoe zit het met de democratie? Het lid refereert in deze context aan de discussie die op het federale niveau werd gevoerd over de vraag of om formalistische redenen koppelbazen vrijuit kunnen gaan en of de KB-Lux-affaire kan worden afgesloten. Men reageert tegen dit formalisme: er zijn wetgevende initiatieven in die zin en die komen aan bod bij het overleg over de hervorming van justitie en politie.

Ook Gimvindus steekt zich volgens dit lid weg achter formalisme. Men weigert zich in het openbaar te verdedigen. Wat de besloten hoorzitting met de NMKN betreft is dit nog te verantwoorden, vermits het werknemers van een privé-instelling betreft die vroeger door de overheid werd gecontroleerd. Respect voor hun privacy was hier op zijn plaats en diegenen die werden uitgenodigd op deze hoorzitting droegen misschien geen rechtstreekse verantwoordelijkheid. Wat de heer Van den Stockt betreft, is deze wel rechtstreeks verantwoordelijk, maar deze weigerde te komen naar de hoorzitting en intussen werd deze bij de NMKN aan de deur gezet.

Volgens deze spreker kan een politieke persoonlijkheid die namens de overheid optreedt, geen beroep doen op de plicht tot discretie en de bescherming van de privacy.

De heren Coumans, August Vriens en Roger Malevé zijn publieke figuren die hierop ten overstaan van het Vlaams Parlement geen beroep kunnen doen. Een ander lid meent dat de externe audit wellicht bijkomende informatie zou kunnen opleveren, maar de werkelijke reden hiervan is om het parlement te dwarsbomen om alle informatie ter beschikking te stellen. Dit lijkt voor deze spreker een zeer verregaande vorm van miskenning

van het parlement, en het is onder geen enkele voorwaarde acceptabel.

Het lid vindt dit, buiten het feit dat het om een democratisch recht gaat, nauwelijks bespreekbaar en zeer gortig. Spreker meent dat indien men de voorgeschiedenis van dit dossier bekijkt, en abstractie makend van een aantal uitlatingen uit een bepaalde hoek, hem steeds meer het gevoel bekruipt dat het Parlement er alle belang bij heeft om deze materie zeer grondig te bekijken, zeker indien men vaststelt welke manoeuvres er worden uitgevoerd om toch niet op een open en democratische wijze informatie te moeten geven.

Nog een ander lid merkt op dat de brief van Gimvindus in feite een verstrenging is ten aanzien van de NMKN, vermits de NMKN akkoord ging om de informatie die tijdens de besloten hoorzitting werd verstrekt, kon worden opgenomen in een verslag, weliswaar niet op naam. Gimvindus daarenboven wenst zelfs geen verslag.

Hierop brengt een lid onder de attentie van de commissie dat het wellicht beter is een besloten hoorzitting te houden, vermits de commissie aldus kennis zal kunnen nemen van waardevolle informatie, waarop nog een lid zich over de zeer soepele opstelling van deze spreker verwondert.

De houding van Gimvindus komt er in feite voor dit lid op neer dat het controlerecht van de parlementsleden wordt beknot, vermits Gimvindus de voorwaarden tot uitoefening hiervan zelf wil bepalen. Gimvindus stelt dat ze enkel en alleen achter gesloten deuren bepaalde informatie willen geven en dat die informatie bovendien niet openbaar mag worden gemaakt. Het is de verantwoordelijkheid van het Vlaams Parlement om tot op de bodem uit te zoeken wat er precies aan de hand is.

Nog een ander lid dringt aan op een zo volledig mogelijke informatie dossier per dossier en dit streven heeft absolute voorrang op eender welke andere bemerking met hoogdravende woorden. Spreker hoopt dit dossier op een of andere wijze te kunnen afsluiten tijdens een plenaire zitting volgens alle regels van de democratie.

Wat het verzoek van Gimvindus betreft om te worden gehoord tijdens een besloten hoorzitting refereert dit lid aan artikel 26, punt 3 van het Reglement van het Vlaams Parlement dat luidt als volgt: " Bij tweederde meerderheid van haar aanwezige leden kan elke commissie beslissen met gesloten deuren te vergaderen ". Er zal hoe dan ook een verslag, weliswaar niet op naam worden opgemaakt,

dat informatie zal bevatten het met oog op de verdere voortzetting van de discussie omtrent het beheer en de toekenning van de scheepskredieten, in plenaire zitting.

Een lid benadrukt tenslotte voor de stemming dat indien er geen openbaarheid meer is, er dan ook geen parlement meer is. Het verzoek van Gimvindus om te worden gehoord achter gesloten deuren wordt vervolgens met 8 stemmen tegen 6 verworpen, waarbij de commissie vaststelt dat de hoorzitting openbaar zal zijn. Hierop beslist Gimvindus niet in te gaan op de uitnodiging tot deze hoorzitting.

E. OPENBARE HOORZITTING MET DE CURATOREN VAN ABC-CONTAINERLINES OP MAANDAG 18 MEI 1998

Werden uitgenodigd :

- de heren Frans De Roy, curator
- Thierry Van Doosselaere, curator
- Eric Delahaye, bedrijfsrevisor

I. UITEENZETTING DOOR DE HEER FRANS DE ROY, CURATOR

De heer Frans De Roy : Mijnheer de voorzitter, dames en heren, het is me een genoegen u een duidelijk en objectief beeld te geven van de werkzaamheden van de curatele bij het faillissement van ABC-Containerlines.

De voorbije jaren heb ik verschillende miljarden aan overheidsgeld zien passeren. De aanwending en het gebruik van dat geld zal u als volksvertegenwoordigers beslist interesseren.

Toen meester Van Doosselaere en ikzelf op 5 april 1996 door de rechtbank van koophandel van Antwerpen werden aangesteld als curatoren, ontdekten we dat de gebouwen van de ABC-Containerlines volledig verlaten waren. We hebben ons toegang verschaft met de hulp van een gerechtsdeurwaarder. Een van de dingen die me het best bijbleef, is de shredder die boordevol papiersnippers lag. Op dat ogenblik kende ik de ware reden nog niet van die grote hoeveelheid geshred papier.

Geen enkele verantwoordelijke van de rederij was op dat ogenblik aanwezig. De heer Rosenfeld was naar Nederland verdwenen. Toch konden we met een aantal belangrijke personen, zoals de heer Hin-

richs, de operation manager Fokker, en de financieel directeur Gubbi spreken. Het kantoor van de heer Rosenfeld en van de financieel directeur was volledig ontruimd. Dit stemt tot nadenken.

Met de hulp van de heren Gubbi, Fokker en Hinrichs hebben we getracht de schepen, die over de hele wereld waren verspreid, te bereiken. Dankzij mijn persoonlijke contacten met Oostenderadio en door mezelf financieel borg te stellen, konden we de schepen ervan verwittigen dat ABC failliet was. In de telex vroegen we de bemanning om niet tot mouterij over te gaan. De personeelsleden waren immers gedurende maanden niet meer uitbetaald. Sommige schepen durfden de haven niet meer binnenvaren, terwijl een aantal andere onder beslag lagen.

De heer Van Doosselaere en ikzelf hebben gedurende het hele paasweekend gewerkt om een overzicht te krijgen van de al maar dramatischer wordende situatie. Vanaf maandag stroomden de faxen binnen. De bestemming wenste uiteraard tijdig zijn goederen ter beschikking te hebben. Er was echter geen geld meer. Daarenboven waren de schepen niet meer verzekerd : er diende ongeveer 1 miljoen dollar aan achterstallige premies te worden betaald.

Tijdens die periode hebben we getracht de telefoonnummers te krijgen van de verantwoordelijken van de NMKN. We hadden immers geld nodig om de eerste managementtaken uit te voeren. Ondanks het feit dat ik jaren ervaring in de koopvaardij had, kende ik niemand op managementniveau van ABC, noch een verantwoordelijke voor de scheepskredieten bij de NMKN.

Op dinsdagmorgen hebben de heer Van Doosselaere en ikzelf een onderhoud gehad in de vroegere NMKN-gebouwen in Brussel met de NMKN. We bekwamen een krediet van 24.000.000 frank, een bedrag dat al na één dag op was. Er waren miljoenen nodig om tot een oplossing te komen. Bij een maritiem faillissement waarbij de schepen in het buitenland onder beslag liggen, wil elke schuldeiser, hoe klein zijn vordering ook is, beslag laten leggen op de schepen en ze te gelde maken door ze via de bevoegde rechtbank te verkopen.

Zo voer de Cornelis Verolme een tiental dagen voor het faillissement rond in Nieuw-Zeeland. Op last van de heer Rosenfeld mocht het schip de haven van Auckland niet binnenvaren. In Nieuw-Zeeland liet hij, zonder medeweten van de kapitein, verklaren dat het schip roerproblemen had.

Ondertussen lag nog een ander schip, de Brussel, in Halifax onder beslag. Er hingen ook nog andere beslagen in de lucht. Want verschillende personen telefoneerden ons en verklaarden dat ze beslag zouden laten leggen als ze niet werden betaald. Eén erg agressieve Amerikaanse schuldeiser, Transtec, die bunkers had geleverd, heeft met ons heel wat telefoongesprekken gevoerd. Men zegde ons : "Meester De Roy, ik weet dat de meeste mensen denken dat u maar vier schepen hebt. Maar eigenlijk hebt u er zes. We zullen op vier schepen beslag laten leggen. En dat zal ook met de resterende twee schepen gebeuren als u niet onmiddellijk betaalt."

Daarom ben ik een week na het faillissement naar New York vertrokken. Ik ben er gaan onderhandelen over de twee schepen waarop nog beslag zou worden gelegd. De onderhandelingen met die bunkerleverancier zijn met succes afgerond. Meester Van Doosselaere is naar de Bahama's gegaan, want daar lag één van de twee schepen waar ondertussen ook beslag was op gelegd.

De toestand was dus dramatisch. We wisten niet wat eerst moest worden gedaan. Tijdens de eerste week ben ik ook naar Luxemburg getrokken. Ik wilde er van de Luxemburgse maritieme commissaris Glott vernemen wat er moest gebeuren met de maatschappij die onze schepen volgens het bareboard charter beheerde. Uiteindelijk heb ik die commissaris ervan kunnen overtuigen die vennootschap niet onmiddellijk in faillissement te plaatsen.

Het was belangrijk om onze vlag niet te verliezen. Onze schepen voeren onder Luxemburgse vlag. Om deze vlag niet te verliezen, mochten we niet uit het Luxemburgs register worden geschrapt. We mochten niet tussen twee stoelen terechtkomen. Daarom hebben we met de NMKN overlegd. Op elk ogenblik is de NMKN ingelicht. De curatele voerde evenveel gesprekken met de juridische dienst van de NMKN als onderling.

In samenspraak met de NMKN hebben we de schepen dan onder Belgische vlag geplaatst, en zijn er nieuwe fondsen vrijgemaakt.

Die niet onaanzienlijke fondsen werden geleend bij de NMKN. Op die leningen betalen we intrest, wat natuurlijk de opbrengst van de schepen verlaagt. Vrij vlug vond er een grote bijeenkomst op ABC plaats. Daaraan namen deel : NMKN, Gimvindus, het ministerie van Verkeerswezen, en de curatele. Er moest worden beslist wat met de schepen moest gebeuren. Moesten ze worden opgege-

ven ? Of zou de NMKN, via een andere maatschappij, deze schepen overkopen, en ze zo uit de handen van de beslagleggende partijen nemen ?

Dat laatste bleek vrij moeilijk. Want die schuldeisers wilden deze inbeslagnames niet opheffen vóór ze hun geld kregen. Hoe langer de zaak aansleepte, hoe moeilijker het zou worden om een overeenkomst te bereiken. De heren Malevé en De Moor van Gimvindus en een delegatie van de NMKN waren op die bijeenkomst aanwezig. De heer Malevé heeft toen het initiatief genomen. Hij stelde dat er iemand op reis moest. Er moest iets met die schepen gebeuren ; men kon ze daar toch niet zomaar laten liggen. Ondertussen begon de bemanning van de schepen in feite te muiten. Ze haalden er de International Transport Federation bij, en stelden advocaten aan.

Op een bepaald ogenblik heeft de bemanning die op de Ellen Hudig in Israël zat, een lokale advocaat laten aanstellen als receiver (curator) over het schip. De curatele heeft dat ongedaan gemaakt. Een van mijn medewerkers is naar Israël getrokken. Ze heeft er verkregen dat de curator die er was aangesteld, niet kon optreden. Die curator zou het schip aan de eerste de beste hebben verkocht. Want de commissie van een curator in Israël is niet min : 12,5 percent.

Overal ter wereld waar ik met de schuldeisers sprak, deelde men me mee : "Meester De Roy, u vraagt dat het schip naar België zou terugkeren om daar onder de best mogelijke voorwaarden te worden verkocht. We geloven eigenlijk niet dat u dat zult doen. U werkt immers voor de staat. U bent aangesteld door de Rechtbank van Koophandel. De subsidies die zijn gegeven via de staatsbank NMKN, staan onder staatswaarborg. De NMKN is de eerste bevoorrechte. Die bank zal met al het geld gaan lopen, terwijl wij, als schuldeisers, niets zullen krijgen."

Men zei me ook : "Nergens duikt een raadsman van de NMKN op." De NMKN heeft inderdaad vrij lang gewacht om een raadsman in te schakelen. De meeste landen waar we procedures hebben opgestart om de schepen vrij te krijgen, hebben het common law rechtssysteem.. Volgens dat systeem wordt de curator benoemd door een of andere schuldeiser, en niet door een rechtbank. Men vertrouwde me dus niet. Men zag in mij de belangenbehartiger van de NMKN. Men constateerde dat de NMKN geen advocaat had gemandateerd om haar zaak te verdedigen. Op dat ogenblik bedroeg het passief meer dan 4 miljard frank.

Voor de rechtbanken moest ik verklaren hoe groot de totale openstaande schuld was. Ik heb voor de rechtbanken van Singapore, Haifa, Auckland, Nieuw-Zeeland, New York en Montreal onder eed verklaard dat ik in het kader van het faillissement de regels van het Belgische recht zou respecteren, en dat ik samen met de andere curator mijn best zou doen om alles op een eerlijke wijze te laten verlopen. De curatoren gingen dus onder eed een engagement aan.

In de Verenigde Staten tilt men vrij zwaar aan het verbreken van een dergelijke eed. Uit deze verklaringen die we in alle landen hebben afgelegd en die door de advocaten van de verschillende schuldeisers werden uitgewisseld, bleek duidelijk dat de curatoren hetzelfde standpunt innamen. We hebben objectief duidelijk gemaakt op welke wijze we het faillissement zouden afhandelen.

Na maanden konden we de NMKN ervan overtuigen zelf een raadsman in te schakelen. Tijdens de vergaderingen bij ABC met Gimvindus en de NMKN, bleek duidelijk dat zij geen eensgezinde houding aannamen. De curatoren en het personeel van ABC hebben dit vaak betreurd. Ik had verwacht dat de staat een eensgezind standpunt zou innemen, maar de NMKN verwees regelmatig naar Gimvindus en omgekeerd.

De heer Malevé heeft aan de NMKN-delegatie toen uitdrukkelijk gezegd dat een slecht uitgegeven frank in dit faillissement niet zou worden gedekt door de Staat. Wanneer we aan de NMKN kredieten vroegen, moest eerst Gimvindus worden geraadpleegd. Aangezien Gimvindus meestal niet antwoordde, kon de NMKN geen standpunt innemen. Voor de afwikkeling van het faillissement was dit niet positief. Wanneer ik in het buitenland was had ik regelmatig contact met NMKN. Wanneer er niet onmiddellijk een antwoord kwam, stuurde ik verscheidene faxen naar Gimvindus. Bij gebrek aan antwoord, heb ik dit echter vrij snel opgegeven.

In een maritiem faillissement waarmee scheepskredieten zijn gemoeid, doet de NMKN de aangifte van schuldvordering. Ondanks de Fondstranche doet niet de staat zelf, maar de bankier van de staat aangifte van de schuldvordering. Gimvindus was dan ook van mening dat de NMKN de hete aardappel maar uit het vuur moest halen. Bij dringende beslissingen is dit niet altijd evident.

Met een van de medewerkers van de Juridische Dienst van de NMKN heb ik steeds positieve contacten gehad. Bij mijn terugkomst van reizen in het buitenland, heb ik deze medewerker regelmatig op

de hoogte gebracht. Er kon echter slechts advies worden gevraagd aan de NMKN, waarop meestal geen antwoord kwam.

Een dergelijke situatie deed zich ook voor toen we voor de Brussel, die openbaar moest worden verkocht in Montreal, twee tegenstrijdige vonnissen kregen. De Admiralty Court gaf de schuldeisers gelijk, wat betekende dat de schuldeisers het schip mochten verkopen. Volgens de Superior Court mochten de curatoren het schip verkopen of op zijn minst de opbrengsten van de gelden meenemen naar België. Misschien zal de Supreme Court deze vonnissen ooit in beroep nog beslechten. Op een bepaald ogenblik werd beslist dat de maritieme rechtbank het schip zou verkopen in Halifax, waar het toen gelegen was. Tegen beide beslissingen is hoger beroep aangetekend.

De heer Delahaye was op dat ogenblik bedrijfsrevisor en had de curatoren in dienst genomen om niet enkel de audit te doen van ABC maar ook om onze rekeningen tijdens het faillissement te controleren.

We hebben de NMKN toen gevraagd een bod te doen bij de verkoop van het schip, dit om de prijs op te drijven. De NMKN was niet geïnteresseerd. Het schip werd opgeroepen voor de rechtbank van Halifax. De rechter hield de verkoop van het schip in omwille van het schandalig lage bod van 2 à 3 miljoen dollar, en stelde een nieuwe verkoopdatum vast. Opnieuw namen we contact op met de NMKN om te vragen een bod te doen. Dat heeft ze toen wel gedaan, waardoor de prijs omhoog ging en de Brussel kon worden verkocht voor ongeveer 4,5 miljoen dollar. Tot onze spijt werd er niet altijd samengewerkt om alles vlot te laten verlopen.

Vervolgens hebben we het faillissement afgewikkeld. De schepen werden verkocht. Daarbij kwamen een aantal procedures kijken, waarvan sommige nog steeds hangend zijn, bijvoorbeeld die voor geld dat werd geconsigneerd op rekeningen in het buitenland. Er is bijvoorbeeld nog steeds een bedrag geconsigneerd in Singapore. De curatele heeft daarvan een deel gekregen, maar de NMKN moet het grootste deel nog krijgen.

De stadstaat Singapore is heel goed gereguleerd en functioneert vrij goed, maar alles heeft er zijn prijs. Als een schip in Singapore aan de ketting ligt, verloopt de verkoop heel traag. Aangezien de liggelden er fenomenaal hoog zijn, laat men de schepen opzettelijk lang voor anker liggen. Aan het eind van de dag blijft er niets meer over van het schip, want de meest bevoorrechte schuldeiser is de

haven van Singapore zelf. Een trage verkoop komt de opbrengst van de haven dus ten goede. Op een bepaald ogenblik begrootte de haven van Singapore de liggelden op 500.000 frank per dag. Onze advocaat in Singapore en ikzelf hebben persoonlijk met het havenmanagement onderhandeld. Na enige bedenktijd hebben ze dat bedrag verminderd tot 250.000 frank per dag.

Ik zal de inspanningen van de curatoren even schetsen. De uiteindelijke vraag was hoe ze toch nog wat geld uit dat faillissement konden halen, rekening houdend met het feit dat de NMKN en Gimvindus geen frank meer wilden uitgeven voor de aankoop van schepen. Andere banken zoals de Royal Bank of Scotland en Den norske Bank in Oslo financieren wel schepen. Als er zich op een bepaald ogenblik moeilijkheden voordoen, nemen ze het schip in bezit en verkopen het openbaar.

In 1992 besliste de minister-president de kredieten stop te zetten.

Die banken wachten echter geen vier jaar tot de schuldeiser zelf zijn boeken neerlegt. Ze verschenen dus onmiddellijk op het toneel. De ingreep van Den norske Bank, die de lening voor de Martha II had toegekend, betekende de ondergang van Rosenfeld. De cyclus van de omvaart werd op dat ogenblik doorbroken. Een tweede doodsteek voor Rosenfeld was het cashtekort sinds 1989-1990, onder meer door de aankoop van de Martha II.

Het personeel verklaarde dat het een week tot veertien dagen vóór het faillissement dag en nacht nuttig materiaal versnipperde. Niet alleen het lager personeel, maar ook de financieel directeur nam deel aan die versnipperoperatie. Desalniettemin hebben we een behoorlijk verslag kunnen opstellen over het dossier van het faillissement. De heer Delahaye en ikzelf hebben dat verslag aan de procureur des konings bezorgd.

Wat ik hier vertel, dwarsboomt het strafrechtelijk onderzoek niet. Ik zet hier enkel uiteen hoe dat faillissement is verlopen, en hoe jammer ik het vind dat dat overheidsgeld, dat komt van de burgers die u hebben verkozen, niet goed werd beheerd. In alle objectiviteit, volgens mij waren er andere mogelijkheden en kon men eventueel nog een oplossing vinden voor de kritieke toestand waarin Rosenfeld zich vanaf het begin bevond. Er bestaan aanwijzingen dat de heer Rosenfeld nooit over voldoende eigen kapitaal beschikte om zelf een inbreng te doen. Volgens de wet van 1948 moet de scheepseigenaar immers één derde uit eigen zak inbrengen om eigenaar te worden van de schepen. Deze aan-

wijzingen moeten wel nog nader worden onderzocht.

We gaan voort met onze opzoekingen, niet alleen in België maar ook in het buitenland. Aangezien we in de VS werden erkend als curatoren, hebben we er een grote armslag. We kunnen er alle bankrekeningen opvragen en alle mogelijke onderzoeksdaden verrichten. Volgens de Amerikaanse wetgeving zijn we evenveel waard als een Amerikaanse curator. We kunnen bepaalde zaken achterhalen die in België zo goed als onmogelijk te achterhalen zijn. Daardoor kunnen we gegevens verkrijgen die we anders niet zouden hebben. Dan is er geen sprake van verdwenen bank- of rekeninguittreksels of banken die zich afschermen. Dat geeft ons wat armslag.

Wat het internationaal privaatrecht betreft, hebben België en Vlaanderen wat bereikt met ABC : de rechtbank van koophandel werd immers erkend op internationaal vlak, door verscheidene rechtbanken. Dan heb ik het over de VS en Canada. Ook over Nieuw-Zeeland, waar rechtens de Belgische Rechtbank van Koophandel van Antwerpen hebben erkend als een rechtbank waarnaar kan worden geluisterd. De regels van "international comity" geven zo aan een Belgische curator de macht in het buitenland te opereren.

Ik vind dit geen gering feit, zeker gezien het volgende. Toen meester Van Doosselaere zich in de Bahamas aanbood en ik in de rest van de wereld, werden we geconfronteerd met de zaak-Dutroux. Ik kwam als curator in Sydney en Auckland niet geloofwaardig over. Ik kwam immers uit een land waar er geen regels meer waren, waar verkrachters à la Dutroux rondliepen.

Men vroeg me wat ik er kwam doen, als persoon die uit een staat kwam waar blijkbaar alles mogelijk was en die een bank vertegenwoordigde die 4 miljard frank had openstaan. Men vroeg zich af hoe het mogelijk was een dergelijk bedrag als uitstaand krediet te laten openstaan. Men twijfelde aan mijn geloofwaardigheid. Na twee jaar zijn we echter onder meer erkend in Nieuw-Zeeland.

Vergelijk dat met het feit dat op het ogenblik van het beslag nog op het schip geschreven stond dat het Nieuw-Zeeland nooit zou verlaten. De curatoren hebben het schip echter kunnen verkopen. Weliswaar lag het in Nieuw-Zeeland, maar de akte is in Antwerpen verleden voor de hypotheekbewaarder, en het geld werd hier betaald. Het is een prestatie waaruit blijkt dat Vlaanderen en België

op internationaal gebied toch nog iets kunnen betekenen.

Natuurlijk heeft dit alles een prijs gehad. Meester Van Doosselaere en ik krijgen van velen de opmerking dat de zaak toch veel geld heeft gekost. Dat klopt, maar welk alternatief hadden wij? Indien de NMKN of Gimvindus geen stappen wilden ondernemen om de schepen in te kopen en we deze schepen zomaar lieten vergaan, dan hadden we helemaal niets binnengehaald. Men mag de curatoren nu niet verwijten dat we te veel geld hebben uitgegeven.

We hebben het geld uitgegeven dat we moesten uitgeven. Onze rekeningen waren geopend bij de NMKN. Zelfs al waren we slechts een cliënt, de NMKN heeft voortdurend onze rekeningen kunnen inkijken en kunnen zien wat we uitgaven. Over dat geld hebben we regelmatig verantwoording afgelegd. Trouwens, het betrof hier geld dat we bij de NMKN hadden ontleend. Die maatschappij heeft hier dus een intrest op verdiend en heeft het geld teruggekregen.

In een notendop zijn dat de materiële zaken die we hebben verricht bij het faillissement. Waar we nu nog mee bezig zijn, is het strafrechtelijke aspect: het uit elkaar halen van de verschillende feiten uit verscheidene jaren. Daarover hebben we toch al heel wat gegevens. Nu is het de taak van het parket en de onderzoeksrechter om daar iets mee te doen. We hopen dat men toch iets zal doen met rogatoire commissies.

Dit dossier beperkt zich immers niet tot België alleen. Ik wil het in dit verband ook hebben over het sociale aspect waarmee een curator te maken heeft. Men zegt dat wij gedurende jaren honderden personen hebben tewerkgesteld. Dat kan ik begrijpen. Maar aan de andere kant waren er toch wel mogelijkheden om ABC in leven te houden, via een andere structuur. Dat had bijvoorbeeld gekund via een soort crisismanagement, een mooie begeleiding.

Verder had bij Gimvindus en bij een scheepskredietenverlenende bank als de NMKN, waarbij volgens een juridische publicatie in 1990-1991 voor 70 miljard frank aan dergelijke kredieten openstond, toch minstens één persoon moeten werken die wist wat een schip was. Bijvoorbeeld iemand die ooit had gevaren, een walkapitein of zo. Ik heb de NMKN ooit gevraagd waarom zij niemand in dienst had die zou doorhebben dat een scheepseigenaar hem iets op de mouw speldde. Want dat

laatste heb ik de laatste twee jaar in verschillende dossiers gezien.

Ik kan me momenteel niet uitspreken over de vraag of de NMKN dat bedrog opzettelijk heeft geslikt. Ik heb immers nog andere dossiers, waarover ik in het kader van voorlopige bewindvoeringen nu niet kan spreken. Maar goed, toen ik hen vroeg waarom ze niemand in dienst hadden die wist wat een schip was, antwoordden ze me dat ze slechts bankier waren voor de staat, dat ze het geld uitgaven van de staat en dat ze dat alleen moesten trachten te recupereren. Ik stel dus opnieuw objectief vast dat er terzake geen synergie bestaat tussen de staat als geldschietster en zijn bankier.

Men heeft het dossier Rosenfeld jarenlang laten aanslepen, hoewel er andere mogelijkheden bestonden. U kan me vragen wat deze zijn. Ik kan u antwoorden wat ik zou hebben gedaan. Er zijn in dit ABC-dossier cruciale jaartallen – vanaf 1989, 1990 – waarop men had kunnen ingrijpen. Dan had men ook nog wat tewerkstelling kunnen verzekeren. Het doet me als curator immers ook pijn mensen te moeten ontslaan. Bij ABC hebben we in België een tachtigtal personeelsleden ontslaan. We hebben alle zeelieden moeten ontslaan, die natuurlijk ook veel geld hebben gekost. Dat zijn ongeveer 150 personen. Daardoor werd een deel van het management in beslag genomen.

Verder stelden we, niet te vergeten, ook veel buitenlanders tewerk, onrechtstreeks dan. We hadden over de hele wereld agentschappen: Sydney, Christchurch, Auckland, Philadelphia, New York, Montreal, Toronto, Halifax, Engeland, Hamburg en Haifa. Al deze mensen verloren hun werk, omdat die agentschappen 100 percent voor ABC werkten.

Ze ressorteerden onder vennootschappen die waren opgericht naar vreemd recht. Ieder agentschap was een eigen vennootschap. Sommige zijn failliet gegaan, andere niet. Het ingrijpen van de curatele was in het begin om te voorkomen dat in het buitenland curatoren zouden worden aangesteld over deze agentschappen, en – aangezien deze agentschappen 100 percent eigendom waren van ABC – dat die curatoren zouden doorstoten naar het schip dat onder beslag voor anker lag. Dat konden we dan ook voorkomen.

Een aantal van die vennootschappen zijn failliet verklaard, andere niet. We hebben geen enkel schip verloren aan de curatoren die zijn aangesteld over deze vennootschappen. Meestal waren de schepen immers voordien al verkocht.

De heer Jean-Marie Bogaert : Mijnheer De Roy, als voorbereiding deze ontmoeting wou ik de tekst opvragen uit een uitzending van TerZake van december 1996. Jammer genoeg had ik niet de gelegenheid om dat te doen. U weet wat ik bedoel ?

De heer Frans De Roy : Dat was de uitzending van TerZake over de heren Lubbe Bakker en Terry Highlands.

De heer Jean-Marie Bogaert : U hebt daar het principe uiteengezet van de manier waarop gelden van de NMKN zonder controle werden toegekend. U alludeerde daarnet ook op de inbreng : minimaal een derde van de eigen reder. Wilt u nog eens herhalen wat u daar toen precies bedoelde ?

De heer Frans De Roy : Over het dossier van de heer Lubbe Bakker kan ik me in een gewone hoorzitting niet uitspreken. Ik was daar voorlopig bewindvoerder.

Op een bepaald moment heb ik op de televisie een noodkreet gelanceerd. Ik zag miljarden passeren, en niemand deed daar iets aan. Ik had toen mijn bedelgang bij de parketten van Dendermonde en Antwerpen achter de rug. Ik werd van het kastje naar de muur gestuurd. Ik had een terechte klacht ingediend, maar werd nergens gehoord. Ik zag dat men de zaak niet serieus wou aanpakken. Dat stuitte me tegen de borst. Aangezien het om overheidsgeld ging, heb ik toen openlijk gezegd dat ik het Vlaams Parlement een aantal zaken wou vertellen. Als curator is het mijn taak om zaken in de aandacht te brengen, ook al gaat het misschien niet echt om zaken die strafrechtelijk vervolgbaar zijn. Dat wou ik toen zeggen.

Als we spreken over ABC, dan hebben we het over 1978. Daar vinden we bij ABC niet veel dossiers meer over. Er werd daar een grote schoonmaak gehouden, niet alleen door het shredden, maar ook door de ouderdom van de dossiers. Hier en daar zijn nog wel wat stukken te vinden. Met het nodige geduld zijn er nog wel een aantal interessante zaken te vinden.

Toen ABC het leven zag en we werden geconfronteerd met het faillissement van Cockerill, stelde ik me de vraag waar de heer Rosenfeld zijn derde had gehaald voor zijn inbreng volgens de wet van 1948. Ik vermoed dat ik ooit 70 miljoen frank heb gezien die de heer Rosenfeld via zijn vroegere activiteiten onder Liberiaanse vlag heeft ontwikkeld vanaf de jaren '60. Daar zal nog wel wat overschot van zijn geweest.

U moet echter het juiste rekensommetje maken. Op een bepaald ogenblik hadden we negen schepen bij ABC. We hadden de zes die ik al heb opsomd : de Helen, de Ellen Hudig, de Deloris, de Antwerpen, de Brussel en de Cornelis Verolme. Daarnaast hadden we nog de drie fameuze schepen die in 1989 zijn verkocht, waarna de aandelen via een operatie uiteindelijk naar Cobelfret zijn gegaan. Die drie schepen – De Martha, de Yaffa en de Ruth – waren ook van ABC. Deze schepen hadden een zekere nieuwbouwwaarde van waarschijnlijk meer dan 1 miljard frank. Ik vraag me dus af waar die 30 percent van Rosenfeld vandaan kwam. Dat moet men mij toch eens aantonen.

U zult zeggen : dat is lang geleden. Rosenfeld heeft voortdurend in de problemen gezeten. De zeelieden kwamen na iedere reis om hun loon smeken, omdat ze drie of vier maanden achterstallig loon hadden. Men liet hen assaisoneren op een bank en beloofde voortdurend hen te bedienen. Op het einde van de dag beweerde men dat men niets kon zeggen en stuurde men hen naar huis. Dit heeft jarenlang aangesleept. Hoed af voor de zeelieden die al die jaren drie of vier achterstallige maanden loon te goed hadden.

Schuldeisers of zeelieden die niet zijn uitbetaald, kunnen een schip aan de ketting laten leggen. Dit is al gebeurd in Nieuw-Zeeland en Australië, waar de Union zeer sterk is. In 1995 is dit voorgevallen in de zaak van een kok aan boord, de heer Verbergt. Wie bij ABC braaf was, werd aan het lijntje gehouden en kreeg zijn geld niet. Wie kordaat was, kreeg het wel. De Belgische staat is niet erg hard geweest tegen Rosenfeld, anders had ze misschien nog iets kunnen verzilveren. De archieven zijn misschien niet meer ter beschikking. Ik zou Rosenfeld wel eens willen vragen vanwaar hij de 30 percent haalde.

De heer Leo Cannaerts : U wees enkele keren op de gebrekkige communicatie tussen de NMKN en Gimvindus bij de afhandeling van het faillissement. Er was een beheersovereenkomst tussen Gimvindus en de NMKN. Had u daar kennis van ? Werd deze beheersovereenkomst stipt nageleefd ?

Voor de realisatie van de zes schepen was er in 1992 een bod van 66,5 miljoen dollar, in 1995 55,5 miljoen dollar, en bij het ingaan van de faling op Goede Vrijdag 1996 25 miljoen dollar. Er is een groot waardeverschil tussen het bod van eind 1995 en de uiteindelijk realisatie van 25 miljoen dollar in 1996. Enkele schattingsverslagen haalden toen het cijfer van 50 miljoen dollar aan. Hebt u een indicatie over het waardeverschil ? Hoeveel is de realisatie

tie gevorderd ? De opbrengst bedraagt 25 miljoen dollar, terwijl er 10 miljoen dollar onkosten zijn voorgeschoten. Hoeveel zal er nog naar de NMKN vloeien ? In welke mate is de NMKN bevoorrecht voor het voorschot van de instandhoudingskosten ? Volgens de Belgische wetgeving gaat dit voorschot naar degene die de kosten voor de instandhouding draagt. Bent u het hiermee eens ? Wat is het vervolg ? Hoeveel zal er uiteindelijk overblijven ?

U beschreef de toestand van de kantoren toen u ze na de faling bezocht. Hebt u toen een klacht ingediend tegen de heer Rosenfeld ? Zijn er in de verdere gerechtelijke procedure nog mogelijkheden om de faling naar een groep firma's uit te breiden ? Ongetwijfeld zijn er heel wat spelletjes in groepsverband gespeeld.

De heer Frans De Roy : Het gaat hier over een deel van het verslag dat de heer Delahaye voor de curatele maakte. Dit is slechts een stuk van de klacht die vandaag bij de onderzoeksrechter is gedeponneerd. Er zullen nog delen volgen. Het heeft ons maanden werk gekost. Ik ben opgeleid als elektronicus en mathematicus toen ik in de koopvaardij actief was. Ik zeg niets wat ik niet kan bewijzen. Ik eis binaire logica en geen bantoelica. Wat hierin staat, is correct. Ik poneer geen feiten die niet zijn gestaafd.

We hebben groepsverbanden gevonden. De eerste weken en maanden van het faillissement waren echter hectisch. We moesten nieuw personeel aanwerven en schepen verkopen. Er was de last van het personeel aan de wal en van de zeelieden. Voor mij was het een fulltime job. Mijn kantoor heeft geleden onder deze zaak, omdat ik voortdurend met ABC bezig was. De NMKN vroeg me hoe ik het volhield. Ik zei dat ik gewoon mijn werk deed. Deze zaak vergde een bepaalde inspanning, die we ook hebben geleverd. We kunnen achteraf dan ook zeggen dat we geen curatoren waren die de boeken simpelweg open en dicht deden.

Bij het faillissement had ik geen zicht op de beheersovereenkomst, meester Van Doosselaere misschien wel. Het was de bedoeling om met vereende krachten zo spoedig mogelijk een oplossing te vinden voor dit faillissement. Ik wist dat er spanningen waren tussen de NMKN en Gimvindus, maar nam daar enkel nota van. De heer Delahaye kan dit getuigen : hij reisde samen met mij de wereld rond om onze agentschappen te bezoeken en contacten te leggen met de verantwoordelijken van de financiële diensteenheden. Dit faillissement beperkte zich niet tot België, maar is één van de

enige wereldomvattende faillissementen in België en Vlaanderen. We hadden dan ook rekeningen over heel de wereld.

Ik denk dat de NMKN dit niet goed beseftte. Men kon niet alleen de rekeningen van ABC in België in beschouwing nemen om de toestand van de hele groep te kennen. De vrachtgelden werden over de hele wereld betaald. Wanneer bijvoorbeeld een container werd opgenomen in Nieuw-Zeeland, werd het vrachtgeld daar betaald. Sommige vrachtgelden werden op voorhand betaald, andere bij aankomst van de container. Dat staat ook duidelijk in ons verslag, en dwarsboomt het gerechtelijk verslag zeker niet. Voortdurend werden gelden versluisd van het ene agentschap naar het andere. Als ergens 1 miljoen dollar nodig was binnen de vierentwintig uur om te voorkomen dat een schip aan de ketting zou worden gelegd, dan moest er 1 miljoen dollar van ergens anders komen.

Dat maakt het voor een audit zeer moeilijk om een idee te hebben van de geconsolideerde rekening in een dergelijk faillissement van zo een groep. Daar werd natuurlijk handig gebruik van gemaakt door de heren Rosenfeld, Gubbi en Vanhoucke en hun medewerkers.

Wat is de schatting van een schip ? Dat is iets helemaal anders dan een onroerend goed. In een procedure voor het vrederecht kan voor het bepalen van een handelshuur door vergelijking de huurwaarde van een pand worden bepaald. De waarde-bepaling van een schip is echter zeer moeilijk, en hangt af van verschillende factoren : plaats van bouw van het schip, het onderhoud, het aantal ongevallen, de huidige economie, enzovoort. Deze vennootschap was niet gebonden aan de lokale economie van Vlaanderen, België of Europa, maar wel aan de wereldeconomie. Wat is de waarde van een vracht ? Wat kost het vervoer van een container in Noord-Amerika en Europa ?

Rosenfeld is begonnen aan goede prijzen, namelijk 3.000 en 4.000 dollar per container. Op het ogenblik van het faillissement was een container nog 1.200 US dollar in vrachtwarde. Hij stouwde zijn schepen vol met containers met waardeloze zaken om aan te tonen dat hij goede zaken deed. Maar hij moest wel verschepen onder de kostprijs. Het ging elke dag verder bergaf. Ik verwijs naar het huidige Indonesië. De crisis daar heeft een weerslag op de trafiek. Op basis van bijvoorbeeld een petroleumcrisis wordt de waarde van een schip bepaald. Er zijn veel meer parameters dan bij een onroerend goed.

Men kan een broker bijvoorbeeld zeggen dat men zijn schepen wil verkopen aan Blonder International voor 66,5 miljoen dollar, en dan vindt men wel een broker die zegt dat ze zoveel waard zijn. We kunnen van ervaring spreken, vraag maar aan de NMKN. Bij het begin van het faillissement van ABC werd aan brokers gevraagd wat de waarde van de schepen was. Er werden sommen voorgesteld van 9 en 10 miljoen dollar. Uiteindelijk zijn ze over de toonbank gegaan voor 3,6 en 4,6 miljoen dollar. Natuurlijk geven de brokers de beste prijs op. Dat doet een makelaar ook. Maar op het ogenblik van het faillissement vervallen de bestaande contracten.

Zo was er onder meer het zeer goede contract van ABC met DuPont de Nemours voor het hoogwaardige ilmenietzand dat we uit Australië naar de Verenigde Staten brachten. De eerste vraag die me werd gesteld, was of er nog contracten waren op deze schepen. DuPont heeft zijn contracten verbroken op het ogenblik dat de Martha II in beslag werd genomen door Den norske Bank in januari-februari 1996, namelijk drie maanden voor het faillissement. Toen was het eigenlijk al virtueel gedaan met Rosenfeld. De Belgische staat deed hem toen nog een voorstel voor 55 miljoen dollar. De beslagen zijn mekaar snel opgevolgd, en toen was het eigenlijk gedaan met Rosenfeld.

Bij een faillissement daalt de prijs omdat men niet meer in going concern is. Een mogelijke oplossing was dat de Belgische staat of de NMKN ervoor zouden hebben gezorgd dat alle schulden van Rosenfeld werden betaald. Dan kon de bank met de schepen doen wat ze wilde. Ze zouden niet meer onder beslag zijn gekomen. Men had ze in bezit kunnen stellen via de wet op de inbezitneming, of men had een voorlopig bewindvoerder kunnen aanstellen en men had Rosenfeld kunnen dwingen ze te verkopen.

Dan waren die schepen nog veel meer waard geweest, vermits ze in going concern waren geweest en niet aan de ketting hadden gelegen. U mag niet vergeten dat een schip dat aan de ketting ligt, direct koopjesjagers aantrekt. Ik zeg echter niet dat de raming van 66,5 miljoen dollar, die in 1992 naar voren werd geschoven als een mogelijke prijs, ver naast de eigenlijke waarde lag.

Maar Rosenfeld had het geld niet. Hij is overal op zoek gegaan naar kredietverstrekkers. Hij heeft dan die Blonderconstructie opgezet, maar dat was enkel om het kind een naam te kunnen geven. Hij heeft ook nog contact opgenomen met General Electric Capital, AT&T en andere belangrijke

financiers. Hij zat echter met een enorm probleem : dat zijn rekeningen in de verste verte niet meer klopten. Dit staat trouwens duidelijk in het verslag van de heer Delahaye vermeld. Met zo een geconsolideerde balans konden die financiers onmogelijk toehappen.

Een ander belangrijk element was de levensvatbaarheid van die containerschepen. In de jaren zeventig zijn de reuzecontainerschepen opgedoken. Dit betekende voor de kleinere schepen een echte doodsteek. Bovendien waren die kleine containerschepen veel te traag. Ze namen hooguit duizend containers mee en haalden hoogstens zestien knopen, te weinig om die handel in handen te kunnen houden. Ook als feeders waren die schepen niet langer geschikt.

Dergelijke schepen brengen bijvoorbeeld uit de eilanden van Indonesië containers aan naar grotere havens als Singapore en Hong Kong. Daar worden die goederen op grotere containercarriers overgezet. Voor dat doel wou de heer Rosenfeld deze schepen gebruiken op de lijn naar Noord-Amerika en in de Middellandse Zee. Ze waren hoe dan ook te klein, te traag en te arbeidsintensief voor een "around the world service". Dat ze te arbeidsintensief waren, wordt bewezen door het feit dat door het faillissement wereldwijd 400 mensen op straat kwamen te staan.

Er is ook nog het belangrijke artikel 19 van de zee-wet over de superbevoorrechte kosten. En er is de discussie op internationaal privaatrechtelijk gebied als gevolg van het feit dat maritieme voorrechten in bepaalde landen groter zijn dan bij ons. Als voorbeeld geef ik de openstaande vordering van 1 miljoen dollar van een Amerikaanse stevedore op ABC.

U mag niet vergeten dat Rosenfeld zijn spel niet alleen in België heeft gespeeld, maar over de hele wereld. Buiten de NMKN heeft hij nog veel andere schuldeisers, goed voor één miljard frank. Een Amerikaanse stevedore heeft maritieme voorrechten die voor zijn Belgische collega's niet gelden. Die Amerikaanse stevedore eist dan ook zijn geld van de verkoop van de Brussel in Halifax, want zijn voorrecht wordt ook in Canada erkend.

U begrijpt dus dat ik moeilijk nu al uitsluitel kan geven over zaken die met het internationaal privaatrecht te maken hebben en waar de Belgische rechter rekening mee kan houden. Dat heb ik trouwens ook verklaard in de affidavits die ik overal voor de verschillende rechtbanken heb afgelegd.

II. VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN MET ANTWOORD VAN DE HEER FRANS DE ROY

De heer Jean-Marie Bogaert : Mijnheer de curator, u hebt gezegd dat u voor een onderzoekscommissie nog een aantal zaken zou kunnen zeggen die u als bewindvoerder uiteraard niet kunt verklaren in een hoorzitting, om het gerechtelijk onderzoek niet te schaden. Heb ik dat juist begrepen ?

Ten tweede hebt u het woord Blonderconstructie in de mond genomen. Moet ik daar een waardeoordeel uit afleiden over de geloofwaardigheid ervan ?

De heer Frans De Roy : Mijnheer Bogaert, ik dacht dat de overeenkomst met Blonder werd opgezegd in 1992-1993, op het ogenblik dat de heer Rosenfeld de NMKN schreef dat Blonder niet langer geïnteresseerd was. Ik kom hier later op terug.

De jongste weken hebben we een aantal zaken ontdekt via onze advocaten in de Verenigde Staten en New Jersey. We hebben de nieuwe informatie ontvangen door onze privaatrechtelijke erkenning op internationaal vlak. We halen zelfs koppen in de internationale juridische tijdschriften omdat we in de Verenigde Staten in feite kunnen doen wat we willen.

Onze onderzoeken zijn nog bezig, maar op basis van bepaalde stukken hebben we vastgesteld dat Rosenfeld drie dagen voor het faillissement heeft gevraagd om minstens 15.000 dollar over te schrijven van onze rekening van het agentschap in Montreal aan Blonder. Dit verbaasde mij erg, omdat wij aan de NMKN geld moesten vragen om ons agentschap in Montreal te kunnen betalen. We hadden na het faillissement immers nog een aantal agentschappen in dienst die instonden voor het lossen van de containers en de volledige bewerking.

Volgens de informatie uit de Verenigde Staten was de vraag van de heer Rosenfeld misschien niet eenmalig. We onderzoeken momenteel of er nog meer geld werd overgedragen vóór het faillissement. In bijhorende faxen van Rosenfeld kon ik lezen dat dit gebeurde omdat ABC naar de beurs in Wall Street zou gaan. Kunt u zich dit voorstellen ? Drie dagen voor het faillissement werd nog gesproken over "going public in America".

Ik weet niet of we het geld nog zullen terugzien, want het is nu in handen van Blonder. Ik kijk nu de rekeningen van de Fleet Bank en de People's Bank na, want het geld voor Blonder werd op een rekening van de Peoples Bank geplaatst. Onze advoca-

ten in de Verenigde Staten hebben ons verteld dat Blonder in de gevangenis zit.

Wie deze man was, heeft de NMKN via kopies uit telefoonboeken vernomen. We beschikken over de fax die de heer Van Den Stockt van Rosenfeld heeft ontvangen met daarin de kopies uit de telefoonboeken, die vermelden dat de heer Blonder aan chartering deed : hij charterde en verkocht jachten. Ik weet niet precies hoe Blonder in de zaak verzeild is geraakt, maar dit moet via een zekere heer Cohen zijn gebeurd. Die man heeft nog tot vlak voor het faillissement geld ontvangen.

De heer Robert Voorhamme : Er was een sale- and lease-backoperatie in de maak, maar ik vraag me af welke hoedanigheid Blonder had op het moment dat het geld werd getransfereerd van het agentschap van ABC naar zijn rekening.

De heer Frans De Roy : Hierover werd een fax verstuurd, waarvan het bestaan werd bevestigd door Mevrouw Ginter, de directrice van ons agentschap in Montreal. Ik kon hierover enkele mensen ondervragen in de Verenigde Staten. Als curator kunnen we dit in de VS nog steeds doen, en ik zal waarschijnlijk nogmaals van de mogelijkheid gebruikmaken om mensen te ondervragen en een verklaring onder ede af te nemen. We hebben de zoon van Rosenfeld en de verantwoordelijke voor de boekhouding uit Philadelphia reeds onder ede ondervraagd. Dit is zeer interessant, want meeneed is een ernstig vergrijp in de VS.

Uit de ondervragingen konden we afleiden dat Blonder geld heeft ontvangen gedurende de jongste jaren. We hebben eveneens een aantal overschrijvingen van cheques gevonden die werden betaald aan Blonder in 1992. Ik veronderstel dat Blonder op een bepaald moment over een bepaald kapitaal moest beschikken om investeerders aan te trekken. Blonder heeft steeds geld ontvangen om een grote financierder te zoeken. Nu is duidelijk geworden dat Blonder nog een hele tijd geld heeft ontvangen, maar ik herhaal dat ik steeds heb gedacht dat dit hoofdstuk was afgesloten nadat Rosenfeld schreef dat Blonder niet langer geïnteresseerd was.

Het is niet eenvoudig om alle bewijzen terug te vinden. We hebben alle rekeningen uit de VS reeds nagegaan, en nu vragen we een detail aan de banken omdat bepaalde bedragen uit de algemene bankafschriften moeten worden gedistilleerd. Ik moet ook de KB-rekening van ABC in New York helemaal controleren. ABC had in een aantal lan-

den immers een rekening die niet onderhevig was aan controle van de fiscus in die landen.

Bij de KB in New York bestond een rekening op naam van ABC-Containerlines, maar ABC-Containerlines was in Amerika geen vennootschap. We hadden er wel een agentschap : Deepsea Marketing. Op het ogenblik van het faillissement was de Internal Revenue Service met een onderzoek bezig tegen dit agentschap, omdat het geen winst maakte en al het geld verdween. De Amerikaanse fiscus wilde weten waar het geld heen ging, maar dat werd afgeleid naar ABC-Containerlines waarover zij geen controle hadden. Op het moment van het faillissement waren de moeilijkheden met de Internal Revenue Service al een paar jaar bezig.

Van verschillende rekeningen is geld naar Blonder gegaan. We zijn aan het berekenen hoeveel precies, maar het gaat in elk geval om verschillende miljoenen.

De heer Robert Voorhamme : Blijkbaar was men in het buitenland ook niet in staat om een greep te krijgen op Rosenfeld. Jarenlang is er geld getransfereerd op een vermoedelijk oneigenlijke manier, zonder dat buitenlandse financiële instellingen of schuldeisers daar iets aan hebben gedaan.

De heer Frans De Roy : In het buitenland heeft men altijd gesteld dat de hoofdgroep in België zat. In het buitenland had men agentschappen, wiens taak het was vrachtgelden door te geven. Die agentschappen probeerden enkel hun eigen personeel te betalen. Enkele personeelsleden stonden op de loonlijst van ABC in België. De meerderheid stond echter op de loonlijst van de lokale vennootschappen. Zolang die een deel van de vrachtgelden kregen, was voor hen alles in orde. Het probleem van Internal Revenue Service was bijvoorbeeld dat er geen winst werd gemaakt. Er werd geld gegeven, maar er bleef niets van over.

Het is allemaal ook niet eenvoudig. Vanuit New York werd er geld versluisd naar België, maar bijvoorbeeld ook naar Singapore. Vanuit Singapore werd het dan weer naar ergens anders versluisd. Het was bijna onmogelijk om daar enig zicht op te krijgen. De enige mogelijkheid was om op een bepaald ogenblik alle rekeningen te stoppen en uit te vissen wat waar zat. Dat is niet gebeurd. Als zoiets niet gebeurt, komt er geen duidelijkheid, ook niet met een externe audit.

De heer Robert Voorhamme : De vraag is of zoiets mogelijk is. U zegt dat Rosenfeld waarschijnlijk nooit over voldoende equity heeft beschikt. Het

resultaat van zijn exploitatie was al bijzonder lang negatief.

De heer Frans De Roy : Dat klopt, maar er zijn verschillende bedrijfsrevisoren geweest. Als de ene niet voldeed, kwam er een andere in de plaats. Zowat om de twee jaar stelde hij een andere bedrijfsrevisor aan.

Ik heb ook aan Den norske Bank en de NMKN gevraagd om de overkoepelende holding Bulkvaart aan te pakken. Ze hebben dat nooit gedaan. Men wilde geen kosten meer maken.

Er zijn vennootschappen buiten schot gebleven.

De heer Robert Voorhamme : U zegt dat een en ander had kunnen worden vermeden door zelf schepen te kopen.

De heer Frans De Roy : Ja, of door een bepaalde reorganisatie door te voeren bij ABC.

De heer Robert Voorhamme : U zegt eveneens dat blijkbaar geen enkele financiële instelling voldoende ervaring en knowhow had voor zo een operatie. Rederij is een vak apart, waar veel bij komt kijken. Had u de indruk dat die kennis aanwezig kon zijn ? Voordat men begint schepen te kopen en voor de exploitatie ervan in te staan, moet men er toch een en ander van afweten. Zeker als het gaat om schepen waarvan men het vermoeden heeft dat ze niet erg rendabel meer zijn.

De heer Frans De Roy : Dat zijn niet de enige redenen waarom het met ABC niet meer lukte. Men had een reorganisatie moeten doorvoeren of een personeelslid bij NMKN in huis moeten halen.

Mijn ervaring met Den norske Bank en de Royal Bank of Scotland is dat ze dit soort zaken niet lang laten aanslepen. Het krediet wordt opgezegd. Den norske Bank is in augustus 1995 gestopt met aan Rosenfeld te betalen. Hij is dikwijls op zijn blote knieën gaan smeken om geld te krijgen, maar ze hebben hem dat niet gegeven. Zijn balansen leken nergens naar. Zelfs een advocaat die over het algemeen niet veel van boekhouding afweet, ziet dat. Hij is op een bepaald ogenblik begonnen met het verschuiven van jaarrekeningen. Dan gaat de zaak volledig de mist in.

Een kredietverstrekker die zoveel miljarden heeft open staan, mag zich niet laten belazeren door een reder. Hij moet eventueel een paar dagen met die reder optrekken en de situatie ter plaatse bekijken. Waarom gingen zoveel boekhouders van ABC-

Containerlines naar afdelingen in andere landen ? De toestand was niet meer duidelijk, de rekeningen werden door elkaar gehaald. Men moet niet supergekwalficeerd zijn om dat door te hebben. Qua boekhouding is dat boerenlogica. De mensen die voor ABC-Containerlines hebben gewerkt, hadden dat ook wel door, maar de heer Rosenfeld schaarde mensen rond zich die hem vertrouwden. Ze zouden voor hem bijna door het vuur zijn gegaan.

De heer Robert Voorhamme : Welke nationaliteit had het personeel van Rosenfeld ? Wat zijn volgens u de redenen waarom men zo voorzichtig met hem omging ?

De heer Frans De Roy : Toen de scheepsbouwers scheepseigenaar werden, is het fout gelopen. Daardoor hebben we niets overgehouden, noch van onze koopvaardij, noch van onze scheepswerven.

Zeelui vormen een speciaal ras. De scheepvaart is hun leven. Ze zijn tevreden als ze op zee zitten. Volgens mij was dat de voornaamste reden voor hun trouw aan de heer Rosenfeld. Ze wilden eventueel twee of drie maanden op hun loon wachten omdat ze op zee toch niets verbruikten. Ze wilden bij hun terugkeer natuurlijk wel worden betaald, wat slechts gedeeltelijk gebeurde. Dit speelde in elk geval voor de Belgen. De Filippino's en Kroaten werden onmiddellijk uitbetaald.

Rosenfeld voer over de hele wereld. De zon in zijn rijk ging nooit onder, of dat was toch zijn bedoeling. Zijn personeel wou daar ten volle aan meewerken. Toen ABC-Containerlines failliet ging, sloeg hun houding wel om. Toen gingen ze bijna muiten. In bepaalde landen legde de bemanning het schip aan de ketting. Toen werden ze wel uitbetaald.

De heer Karel De Gucht : Ik zou een paar vragen willen stellen over het optreden van de overheid in deze aangelegenheid. U werd bij het faillissement geconfronteerd met drie partijen : de NMKN, Gimvindus en de Vlaamse regering. Wie was uw opdrachtgever ? Wie stond aan het roer van die operatie ?

Ten tweede : had de overheid een duidelijk zicht op de financiële toestand van de groep Rosenfeld ? Ten derde : wat had men anders kunnen doen ? Dat heb ik ook aan de NMKN gevraagd. Ik had de indruk dat de NMKN de toestand onderging. Ik ben geen specialist in faillissementen of maritieme aangelegenheden, maar ik weet dat men in zo een situatie soms een voorlopig bewindvoerder aanstelt

om de beslissingen te nemen. In andere dossiers werd een gerechtelijk expert aangesteld die een soort vetorecht kreeg om de beslissingen van de raad van bestuur tegen te houden. Er waren zeker mogelijkheden om de zaak anders aan te pakken.

Ten vierde heb ik begrepen dat de waarde van een schip relatief is. Ze varieert van de schrootwaarde van het metaal tot de mogelijke opbrengst in de toekomst. Dat lijken me de twee uitersten. Had men door een ander optreden dichter bij de marktwaarde van het schip kunnen blijven ? Had men bijvoorbeeld het beruchte contract met DuPont de Nemours in huis kunnen halen door zich anders op te stellen ? Iedereen was het erover eens dat dit het beste was. Bij de NMKN geeft men toe dat men in het ootje is genomen.

De volgende vragen leunen dichter aan bij de strafrechtelijke sfeer. Welke procedures inzake ABC-Containerlines gaan er op dit ogenblik uit van de curator ? Waarover gaat de klacht ?

De volgende vraag gaat over de affaire Van Den Stockt. Men kon maar een keer de heer Van Den Stockt betalen voor Ghent Bulk Carriers. Hierdoor krijgt de NMKN 12,5 miljoen frank minder. Dat zou kloppen indien op het ogenblik dat de heer Van Den Stockt die bedragen laat uitbetalen, er op de leningen van de NMKN aan ABC-Containerlines niet enkel een openstaand saldo is maar ook een achterstand in de betalingen. Klopt dat ? Werd door de uitbetaling aan de heer Van Den Stockt de staat benadeeld ?

De heer Frans De Roy : De curatoren, de rechter-commissaris en de rechtbank stonden aan het roer van het faillissement. Ik wens bij elk faillissement onafhankelijk te kunnen optreden. Men moet geen bepaalde curator vragen indien men over hem niet tevreden is. Een faillissement moet correct en open worden afgehandeld. De cijfers moeten kloppen en de lijken moeten uit de kasten vallen, anders volgt later een tweede faling.

Men heeft waarschijnlijk niet graag dat een curator zo werkt. Ik ben geen koppensneller en wens dus niet bepaalde mensen te viseren. Ik werd door de rechtbank aangesteld om ervoor te zorgen dat de cijfers kloppen. Ik leg er de nadruk op dat ik niets heb tegen bepaalde mensen. Ze vormen wel een rode draad in dit en andere dossiers.

De curatoren, de rechter-commissaris en de rechtbank hebben de toestemming gekregen om de schepen voor een bepaald bedrag te verkopen. Hierbij hebben we constant samengewerkt met de juridische dienst van de NMKN. Op bepaalde

ogenblikken moest door de NMKN advies worden gevraagd aan Gimvindus, waarop niet onmiddellijk een respons kwam. Ik heb daar nota van genomen. Het heeft de afwikkeling van het dossier niet bevorderd.

We hadden geen probleem met de persoonlijke samenwerking met de juridische dienst van de NMKN, die steeds bereikbaar en aanspreekbaar was. De NMKN beheert het dossier als bankier van de staat. DE NMKN speelde wel een spilfunctie, vermits men leningen diende aan te gaan met de NMKN.

Soms vroegen we ons af of we niet anders te werk moesten gaan. De bank of de staat wensten echter niet te spreken over een overname. Ik heb ook een aantal faxen verstuurd naar de heer Malevé waarop ik nooit een antwoord heb gekregen. Op dat moment was ik misschien naïef. Gimvindus en de NMKN zeiden dat wij de zaken moesten oplossen.

De overheid had in principe moeten weten wat de financiële toestand van de groep ABC was. Iemand met een normaal boerenverstand kan die zaak begrijpen. De NMKN beweert ieder jaar een audit te hebben laten uitvoeren. De boekhoudkundige dienst van ABC zegt daar niet veel van te hebben gemerkt. Misschien is die persoon niet erg grondig te werk gegaan. Misschien heeft hij geen navraag gedaan. Als men elke maand gaat eten met de baas, en deze zegt dat alles goed loopt, tja. Ik heb er helemaal geen problemen mee dat de heer Rosenfeld ging eten met de heer Van Den Stockt. Ik heb alle data waarop beiden uit eten gingen. Wellicht bleef het daar bij. De heer Kevin Welber heeft me eens gebeld namens de Amerikaanse bunkeraar Transtec. Hij zei me dat hij met de heer Rosenfeld geluncht had en dat hij nu alles over die vennootschappen wist. Hij zei me dat hij niet zou worden gevloerd, en op alle schepen beslag zou laten leggen. Ik stel me dus vragen.

Mijnheer De Gucht, ik stel me ook andere vragen. De zaak kwam in de media. Mijn naam werd genoemd. Er werd gezegd dat ik in 1996 op televisie ben geweest, en nu aan de zaak-ABC werk. Buitenstaanders belden me op om te zeggen dat de NMKN in een communiqué van januari zegde dat zij zich volledig achter de heer Van Der Stockt schaarde. Naar aanleiding daarvan belden buitenstaanders mij op om te zeggen dat ik ook de rekeningen eens moest nakijken over een bepaalde periode, want dat die niet klopten.

Ik heb de heer Delahaye dan de opdracht gegeven om die rekeningen te onderzoeken. We stelden vast

dat 12,5 miljoen frank was verdwenen. In de boekhouding is van dat bedrag geen spoor te vinden. Dat bedrag is opgesplitst in een dertig- tot veertigtal commissies. En het document ter justificatie dat bij de overschrijving zou moeten zitten, is verdwenen.

Als curator had ik daar vragen bij. Ik heb de BBL dan naar dat document gevraagd. Die bank heeft me de fax bezorgd. Ik heb ook brieven onder ogen gekregen die naar de heer Van Den Stockt zijn verstuurd. Vele daarvan waren al verdwenen. Maar in de overblijvende brieven stelt de heer Rosenfeld onder meer dat een bepaalde zaak in project naar de overheid moet worden gestuurd. Hij vraagt de heer Van Den Stockt om dat even te bekijken, en om zo nodig een en ander wat bij te schaven. Dat document wordt teruggestuurd, en daarna aan de overheid bezorgd.

De heer Karel De Gucht : Bedoelt u dat in de boekhouding van ABC-Containerlines of in een van haar vennootschappen nergens een betaling van 12,5 miljoen BEF aan de heer Van Den Stockt is terug te vinden met de nodige justificatie, zoals "betaling van consultancy fee" of iets dergelijks ?

De heer Frans De Roy : Inderdaad. Het gaat om een dertig- tot veertigtal overboekingen van commissies, zonder naamsvermelding. Als men die optelt, bekomt men dat bedrag van 12,5 miljoen frank. U stelt een vraag over de rode draad en de heer Van Den Stockt. Men had me gezegd dat het minstens om een bedrag van 12,5 miljoen frank zou gaan. Het zou meer kunnen zijn. Ik heb echter nog niets anders gevonden. Er is veel verdwenen. Ik moet veronderstellen dat die constructie niet normaal is.

Ik heb de heer Van Den Stockt twee keer gezien : één keer voor de zaak-ABC, en één keer voor de zaak-Lubbe Bakker. Hij had me dan toch moeten zeggen dat ik op een bepaald ogenblik op die zaak van 12,5 miljoen BEF zou storten, en me moeten uitleggen hoe de vork in de steel zat. Dat zou men van een bankier toch mogen verwachten. Maar dat heeft hij nooit gedaan. De top van de NMKN heeft me nooit gevraagd om uitleg te komen geven over ABC. Dat kon men toch verwachten ? Tenslotte gaat het over een faillissement van 4,5 miljard frank. Ik heb echter nooit uitleg moeten geven aan de bankier. Wellicht is dat ook voor meester Van Doosselaere het geval.

Verder hebben we ook de sporen gezien van het lobbywerk van Meester Gantman. Dat moet duidelijk worden gezegd. Meester Gantman heeft altijd

gelobbyd voor Rosenfeld. Beiden kenden elkaar persoonlijk. Meester Gantman heeft verschillende keren politici en anderen benaderd. Wat daarvan de juiste draagwijdte is geweest, weet ik niet. Ik heb de interne nota's daarover niet gezien. Die nota's zijn misschien nooit gemaakt. En als ze zijn gemaakt, zijn ze misschien vernietigd. Ik heb daarover echter wel de briefwisseling gezien.

Waarom men niet op tijd in de zaak-Rosenfeld heeft ingegrepen, zal het onderzoek misschien uitwijzen. Ik weet nu niet waarom. Ik stel wel vast dat de heer Van Den Stockt de rode draad in het verhaal vormt. Ik wil hier echter niemand beschuldigen. Maar als men schepen verkoopt, kan men ervoor zorgen dat één bepaalde broker wordt bevoordeeld. In het geval van ABC waren er vier brokers. Ook bij andere maritieme faillissementen is dat regelmatig het geval. Men kan een vertrouwensrelatie opbouwen met één bepaalde broker. Men kan de informatie gebruiken. Het is mogelijk dat de vier brokers elk een bod doen, zonder dat ze dat van mekaar weten. Ze kunnen dat wel veronderstellen, want het gaat om een erg kleine wereld. Weinig brokers zijn op dat niveau actief.

Men kan dan een bepaalde broker bevoordelen door hem inside-informatie te geven. Men kan hem zeggen: "X geeft zoveel, maar zorg ervoor dat uw klant iets meer geeft, dan zal hij zijn slag thuishalen". Men kan ook onderhandelen over een zogenaamde kickback, de recuperatie van een gedeelte van de commissie. Nemen we als voorbeeld de zaak-DuPont de Nemours, waarin een droge broker actief was. Die broker bracht de lading aan. Met hem kan men ook een vertrouwensrelatie opbouwen. Dankzij zo een vertrouwensrelatie kan men geld laten terugvloeien.

Normaal bedraagt een brokerage fee 2 percent. Soms kan dit oplopen tot 4 of 5 percent. Daar moet men zich bij neerleggen, anders geraakt het schip misschien niet eens verkocht. Het is dus mogelijk om bepaalde commissies terug te krijgen. Als een curator daarmee begint, is hij verloren. Het spel moet open worden gespeeld. Men mag aan de brokers geen inside-informatie geven. Er zijn mogelijkheden genoeg om veel geld te verdienen. Een paar percent op zoveel miljoen dollar is al gauw een serieuze som.

De heer Van Den Stockt beweert dat hij die 12,5 miljoen frank heeft gekregen voor een fiscaal advies. Ik heb echter nergens in het ABC-dossier een briefwisseling over een fiscaal advies gezien. Integendeel, ik heb namen gezien van grote advocatenbureaus zoals Mc Kenzie en het kantoor van

Mter Gantman. Nergens ben ik echter de naam van de heer Van Den Stockt tegengekomen.

Ik heb wel vastgesteld dat toen de heer Van Den Stockt die 12,5 miljoen frank ontving, Rosenfeld zich in een zeer moeilijke financiële toestand bevond. We keren terug naar 12 februari 1990. Hij stuurde faxen naar zijn medevennoot en baas van TNT, Peter Abeles. De overheid heeft blijkbaar nooit geweten dat Peter Abeles voor 50 percent eigenaar was van ABC. Toen deze vaststelde hoe belabberd de situatie was, wilde hij zijn geld terug. Op dat ogenblik vroeg de heer Rosenfeld een paar miljoenen dollars waarover hij binnen de 24 uur moest kunnen beschikken. Hij kreeg dat geld. In een brief aan Abeles meldde Rosenfeld dat hij via de NMKN en de heer Van Den Stockt probeerde de overheid aan zijn kant te krijgen. De dag nadien verdween 12,5 miljoen frank van de rekening. Daarvan is geen enkel spoor terug te vinden. Ik stel me daar vragen bij.

De heer Karel De Gucht : Wat me in dit dossier fascineert, is de manier waarop de heer Van Den Stockt de NMKN als zijn privé-rijk kon besturen. Is dat inbeelding ?

De heer Frans De Roy : Dat is misschien mogelijk. Maar er zijn bepaalde zaken die ik hier niet kan zeggen. ABC is immers niet de enige zaak die ik in behandeling heb gehad. Ik zit ook nog met het luik Lubbe-Bakker.

In uw volgende vraag hebt u het over DuPont de Nemours. Dit was een zeer goed genegotieerd contract. Op advies van de heer Fokker van ABC, heb ik contact gehad met de heer Jules Bingham. Hij is een Nederlander die sedert de jaren '50 in Amerika woont. Hij was de droge broker die het contract met Du Pont de Nemours heeft genegotieerd. Ik heb verschillende gesprekken met hem gehad. Aanvankelijk dacht ik dat er ook via Bingham kickbacks waren geweest op het vlak van de brokerage fee. Hij heeft dit echter altijd stellig ontkend.

Aan dit contract namen niet enkel de schepen van ABC deel, maar ook gecharterde schepen van ABC. De inkomsten van Du Pont de Nemours vloeiden dus niet alleen voort uit onze eigen schepen maar ook uit de schepen die waren gecharterd. Het was dus een zeer voordelig contract. De oorspronkelijke bedoeling was om de schepen en bloc samen met de contracten te verkopen. Maar wanneer eventuele kopers vernamen dat het geen DuPont de Nemours-contract meer was, waren ze niet meer geïnteresseerd.

Ik vraag me af waarom de staat en de NMKN in de jaren '90 vergeten zijn de hypothecaire inschrijving van de schepen te vernieuwen. Dit was een zwaar discussiepunt. Rosenfeld heeft enorm veel geld uitgegeven aan advocaten en adviseurs om uit te maken of hij of Den norske Bank het bij het rechte eind hadden. Uiteindelijk heeft de NMKN 5 miljoen dollar betaald aan Den norske Bank. In augustus 1995 heeft Den norske Bank de kredieten aan Rosenfeld opgezegd omdat hij niet meer betaalde.

In november 1996 heb ik Den norske Bank bezocht. Op dat ogenblik waren er nog een aantal schepen die we niet kwijtraakten. Ik ben toen op zoek gegaan naar mogelijke financiers om die schepen over te kopen. De schuldenlast voor de NMKN bleef immers stijgen. Ik heb met die mensen gesproken. In augustus 1995 maakten ze een rekening. Ze ontvingen afbetalingen op de Martha II en leenden 14,9 miljoen dollar voor de aankoop van dat schip. Van de NMKN kregen ze 5 miljoen dollar. In juni 1996 kochten ze het schip bij een openbare verkoop voor 14,9 miljoen dollar. Gedurende een klein jaar baatten ze het schip zelf uit. Vervolgens verkochten ze het voor 11,5 miljoen dollar. Het verschil tussen 14,9 miljoen dollar en 11,5 miljoen dollar bedraagt ongeveer 4 miljoen dollar. Als men daar de afbetalingen en de 5 miljoen dollar van de NMKN bijvoegt, wordt duidelijk dat de bank geen verlies heeft geleden.

Wie wel verlies lijdt, is de Belgische bank. Het stemt me triestig dat buitenlanders in onze scheepssector opereren en met de poen gaan lopen, terwijl de Vlaamse belastingbetalers met de kater blijven zitten. Dat is onder meer het geval met Boelwerf en ABC. Ik heb wel niets tegen andere nationaliteiten, want ik ben internationaal ingesteld.

De heer Robert Voorhamme : Mijnheer de voorzitter, tijdens vorige hoorzittingen bleek dat er een bod werd gedaan van 66,5 miljoen dollar. Volgens de uitleg die we kregen, bleef het dossier liggen omwille van een fiscaal probleem : als de deal zou doorgaan, moest de heer Rosenfeld een meerwaardebelasting aan de fiscus betalen, terwijl hij daartoe niet in staat was.

De heer Frans De Roy : Hij heeft de staat om een bijdrage gevraagd.

De heer Robert Voorhamme : Vervolgens werd gevraagd of er geen oplossing mogelijk was. Die vraag bleef rondzweven.

Als curator kunt u een groot aantal documenten inkijken. Hebt u aanwijzingen gevonden over de situatie van de heer Rosenfeld in de periode die het faillissement voorafging ? Dat is immers de meest mysterieuze periode. Er werd maanden rond de pot gedraaid over een bedrag van ongeveer 100 of 200 miljoen frank. Dat is een luttel bedrag in vergelijking met de opbrengst van de verkoop.

De heer Frans De Roy : Volgens de aanwijzingen die ik heb gevonden, bestond er inderdaad een probleem. De heer Rosenfeld heeft Mc Kenzie geraadpleegd.

Mijnheer Voorhamme, u had het over 66,5 miljoen dollar. Als curatoren schepen verkopen, vragen ze een bankwaarborg om zeker te zijn dat men met geld over de brug komt wanneer de verkoop wordt afgesloten. Ik heb nergens een aanwijzing gevonden dat de heer Rosenfeld daadwerkelijk over de brug zou komen als de staat zou beslissen door te gaan voor 66,5 miljoen dollar. Hij had geen geld, behalve enkele miljoenen in Blonder. Hij was op dat ogenblik in de hele wereld op zoek naar geld. Op basis van de cijfergegevens die hij voorlegde, wilde echter niemand mee in de boot stappen.

Vervolgens kwam men met dat belastingverhaal op de proppen. De documenten die ik raadpleegde, gaven me de indruk dat men een jaar wilde wachten omdat de wet zou veranderen. Ook de NMKN heeft me die reden opgegeven.

In januari schreef de heer Van Den Stockt in een brief aan de heer Rosenfeld dat hij toestemde voor 55 miljoen dollar in plaats van voor 66,5 miljoen dollar, en dat hij voor nog eens 10 miljoen dollar wilde participeren in een nieuwe deal. De NMKN betaalde 5 miljoen dollar omdat ze een hypothecaire inschrijving vergat te hernieuwen, maar ligt wakker over een extra toegeving van 100 miljoen frank. Dat bedrag is nochtans een peulschil in vergelijking met het eerste bedrag.

Dat was geen alleenstaand geval. Op het ogenblik dat Rosenfeld door TNT werd gedwongen tot uitbetaling van de 50 percent aandelen, was datzelfde probleem aanwezig bij TNT. TNT had het probleem dat het belast zou worden op de aandelen die het van de heer Rosenfeld zou terugkrijgen. Daarvoor had deze immers geleend bij Den norske Bank, om het geld te verzamelen dat hem in staat zou stellen de Martha II te kopen en de lening terug te betalen. Er was sprake van een borg van TNT ten aanzien van de andere banken. Op dat moment waren er immers nog openstaande rekeningen en borgen bij de BBL, de KB en de Gene-

rale Bank. Die heeft Rosenfeld met het geleende geld afbetaald, waardoor hij alleen de NMKN met de schuldenlast heeft opgezadeld.

Volgens mij moet de NMKN ook hebben geweten dat de heer Rosenfeld in de periode 1989-1990 een grote schoonmaak deed. TNT kampte dus met een probleem. Rosenfeld heeft toen aan TNT aangeboden minder voor hun aandelen te betalen, maar meer voor de Martha II. Op die wijze zouden ze die fiscale kater niet moeten meemaken. Hij heeft dat toen gedaan, maar het was duidelijk dat hij veel te veel heeft betaald voor dat schip. De opbrengst van het charter van de Martha II was immers te klein om die lening terug te betalen.

Dan heeft de heer Rosenfeld alles wat hij normaal aan de NMKN moest betalen, aan Den norske Bank verpand. Hij begon die bank integraal terug te betalen en heeft vanaf 1992 niets meer terugbetaald aan de Belgische staat. Dat blijkt eveneens uit de getuigenissen die ik heb gehoord in New York. Men zei ter gelegenheid daarvan dat er vanaf 1990 een voortdurend cashtekort was. Het was duidelijk dat alles naar Den norske Bank moest gaan, die immers alle krediet had ingetrokken. Dat was eigenlijk het begin van het einde.

De heer Robert Voorhamme : Met andere woorden, met het uittreden van TNT werd de fatale fase voor ABC ingezet.

De heer Frans De Roy : Dat klopt. De NMKN zegt wel dat ze met de verkoop van de schepen Martha, Yaffa en Ruth geen verlies heeft geleden en dat alles werd terugbetaald. Dat is misschien mogelijk, maar Rosenfeld heeft bij wijze van spreken zijn paradepaarden verkocht. Een bulkschip is immers minder arbeidsintensief en genereert relatief gezien meer. Daarmee kon hij ook het erts voor DuPont de Nemours hebben vervoerd, bij wijze van spreken.

Rosenfeld was niet echt een bulkman. Hij was een man van de Containerlines. Hij wou de naam ABC over de hele wereld zien. Hem interesseerden eigenlijk containers : of deze nu vol of leeg waren, of hij eraan verloor of verdiende was in feite bijzaak. Het enige belangrijke voor hem was zijn round the world trip.

De heer Karel De Gucht : Ik wou nog een antwoord op enkele vragen die ik daarnet stelde. Had men andere dingen kunnen doen ? Hoe zit het met de verschillende klachten ?

De heer Frans De Roy : Ik wou eerst nog zeggen dat die 12,5 miljoen frank zeker naar de NMKN hadden moeten gaan als ze niet naar de heer Van Den Stockt zelf waren gegaan. De schuldenlast was toen immers zo hoog dat iedere bankier tevreden was geweest dat bedrag op zijn rekening te krijgen.

Wat ik toen zou hebben gedaan ? Ik weet het niet. Men moet natuurlijk kijken naar de situatie van toen. Volgens mij was een personeelsafslanking nodig geweest. Men had een diversificatie van de schepen kunnen doen. Eventueel had men de agentschappen ook moeten laten optreden voor andere scheepvaartmaatschappijen, zodat ze niet onmiddellijk failliet zouden zijn gegaan. Misschien had de overheid de heer Rosenfeld duidelijk moeten maken dat het verhaal uit was. Natuurlijk schermde deze er steeds mee dat hij 300 mensen op straat moest zetten als men zijn kredieten opzegde. Hij betaalde toen al niets meer af, zelfs niet de rente.

Ik vind het geen oplossing overheidsgeld te stoppen in een dergelijk bedrijf. Dat is geld werpen in een bodemloze put. De staat had bij monde van minister-president Van den Brande moeten ingrijpen. De minister-president had moeten zeggen dat het nu gedaan was met de kredieten en dat men rond de tafel moest gaan zitten om te bekijken hoe men deze zaak op een andere wijze kon beheren. Men kon er eventueel voor zorgen dat de gewone schuldeisers waren afbetaald, zodat ze het schip niet meer aan de ketting konden leggen.

Men had de schepen kunnen verkopen aan een andere maatschappij, waarin de staat eventueel zou deelnemen. Door die verkoop zou er in principe geen enkele nieuwe schuldeiser aan kunnen voor oude schulden. Maar ja, om ervoor te zorgen dat die schepen niet aan de ketting moesten blijven, moest men eerst die schulden afbetalen. Het zou een probleem zijn mocht men die overnemen. Mocht de NMKN een crisismanager aanstellen, dan kon men nog meemaken dat de andere schuldeisers beslagen zouden leggen. Zo verliest men uiteindelijk toch nog zijn "going concern".

Ook voorlopige bewindvoering ware mogelijk geweest. Men had een inbezitstelling kunnen vragen, via de wet van 1921. In bepaalde maritieme dossiers heeft de bank de beslagrechter inderdaad inbezitstelling van de schepen gevraagd. Ook was er misschien een constructie mogelijk waarbij men die schepen onder een Amerikaanse maatschappij zou hebben ondergebracht. Dan zou men een chapter 11 kunnen hebben gevraagd, waardoor men is beschermd tegen schuldeisers en verder kan

opereren, weliswaar met inspraak van deze schuldeisers. De rechtbank zou de zaak kunnen beschermen voor aanvallen van een aantal schuldeisers, zodat men kan bekijken hoe men op dat ogenblik kan reorganiseren. Dat is reeds gebeurd met grote luchtvaartmaatschappijen en dergelijke. Die mogelijkheid bestond in de VS, en wij hadden daar agentschappen.

Misschien kloppen die scenario's niet helemaal omdat de toestand toen anders was. Maar het zijn wel juridische mogelijkheden die voor de hand lagen.

De heer Karel De Gucht : Hoe zit het met de klachten in verband met ABC-Containerlines ?

De heer Frans De Roy : Daar wil ik niet op ingaan. Dat is een taak voor de onderzoeksrechter. U vraagt hier om welke strafrechtelijke feiten het gaat.

De heer Karel De Gucht : Neen, ik vraag alleen welke klachten u hebt ingediend.

De heer Frans De Roy : We hebben één klacht ingediend tegen Rosenfeld en het management bij het parket in Antwerpen.

De heer Karel De Gucht : Toch ook tegen de heer Van Den Stockt ?

De heer Frans De Roy : Uiteraard, maar dat is een zaak voor het parket.

De heer Patrick Lachaert : Mijnheer De Roy, als ik me niet vergis, bedraagt het algemeen passief van het faillissement 4,5 miljard frank ?

De heer Frans De Roy : Neen, dat bedraagt 4,5 miljard frank voor de NMKN. Daarbij komt nog 1 tot 1,5 miljard frank voor de andere schuldeisers. In totaal gaat het dus om een kleine 6 miljard frank.

De heer Patrick Lachaert : Hoe zit het met het actief vandaag ?

De heer Frans De Roy : We hebben zes schepen verkocht. Daarvan staat nog één bedrag vast in Canada, waar nog een geschil lopende is. Er staat ook nog een deel vast in Singapore. De curatoren en de NMKN zijn nu bezig om dat bedrag vrij te maken.

De heer Patrick Lachaert : Hoeveel zit er vandaag in de kas van het faillissement ?

De heer Frans De Roy : Eigenlijk kunt u dat beter aan de heer Van Doosselaere vragen. Ik veronderstel dat het zal gaan om ongeveer vier keer 4,5 miljoen frank en twee keer 3,6 miljoen frank, vermindert met wat er nog staat in Singapore en Montreal, vermenigvuldigd met de dollar, min de beheerskosten of min de maritieme voorrechten die al zijn uitbetaald. Ik bedoel daarmee zeelieden die voordien al werden uitbetaald, en dergelijke.

De heer Patrick Lachaert : Hebt u er een idee van om welke bedragen het dan gaat ?

De heer Frans De Roy : Dat zal waarschijnlijk ongeveer 600 of 700 miljoen frank zijn, maar de heer Van Doosselaere moet daar meer van weten.

De heer Patrick Lachaert : Welk deel van die 600 of 700 miljoen frank komt toe aan de NMKN ?

De heer Frans De Roy : Daar zal ik me niet over uitspreken. Ik wil immers vermijden dat ik zo procedures beïnvloed die ik in het buitenland nog heb lopen. Ik kan me daar dus niet over uitspreken.

De heer Karel De Gucht : U hebt gezegd dat er nog een aantal bedragen vaststaan : in Canada en in Singapore.

De heer Frans De Roy : In Singapore staat nog een gedeelte van de opbrengst van de Antwerpen.

De heer Karel De Gucht : Dat betekent dus dat zowel in Canada als in Singapore het voorrecht van de NMKN op die bedragen wordt betwist. Interpreteer ik dat juist ?

De heer Frans De Roy : Neen, in Canada is dat wel het geval. In Singapore echter is de Antwerpen verkocht door de sheriff, op last van de rechtbank. Maritieme voorrechten die volgens het recht van Singapore primeren, werden daar uitbetaald.

De heer Karel De Gucht : Liggelden bijvoorbeeld ?

De heer Frans De Roy : Inderdaad, daar zitten onder meer liggelden in.

De heer Karel De Gucht : Waarover gaat die betwisting in Singapore dan nog ?

De heer Frans De Roy : Het geld moet gewoon nog terugkomen naar België.

De heer Karel De Gucht : Daar is er dus geen betwisting meer ?

De heer Frans De Roy : Inderdaad. Ik moet daar wel het volgende bij vermelden. Als curatoren hebben we ongeveer 17 miljoen frank teruggekregen. Dat was een gedeelte van het bij de NMKN geleend geld om het schip in stand te houden. Dat geld gaat dus uiteraard wel terug naar de NMKN.

De heer Karel De Gucht : In Canada wordt het voorrecht wel betwist ?

De heer Frans De Roy : Inderdaad, daar zitten we namelijk met die Amerikaanse maritieme voorrechten. Het is zelfs zo dat een Amerikaans maritiem voorrecht dat primeert op een hypothecaire schuldeiser wordt erkend in Canada, maar dat hetzelfde voorrecht niet geldt voor een Canadees. Met dat probleem van internationaal privaatrecht worden we nu geconfronteerd.

De heer Patrick Lachaert : U hebt daarnet gezegd dat de transactie rond de Martha II eigenlijk de doodsteek was voor Rosenfeld. Om die transactie gefinancierd te krijgen door Den norske Bank heeft Rosenfeld alles gehypothekeerd wat kon worden gehypothekeerd. Heeft de NMKN nooit actie ondernomen om zichzelf veilig te stellen ? De NMKN kon bijvoorbeeld een pand nemen.

De heer Frans De Roy : Dat heeft hij ook persoonlijk gedaan. Op dat ogenblik heeft hij zijn villa verkocht. Ik denk niet dat de NMKN ooit een frank zal terugzien van zijn persoonlijk vermogen, dat toen op minstens 100 miljoen frank werd geschat.

De heer Patrick Lachaert : Met die persoonlijke rijkdom heeft hij over de hele wereld lopen pronken.

De heer Frans De Roy : Inderdaad.

III. UITEENZETTING DOOR DE HEER THIERRY VAN DOOSSELAERE, CURATOR, MET VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN EN ANTWOORD VAN DE CURATOR

De heer Thierry Van Doosselaere : Ik zal de hele geschiedenis van ABC-Containerlines niet herhalen. U hebt al genoeg informatie gekregen van de heer De Roy.

Tijdens zijn verhoor heeft de heer De Roy gezegd dat de NMKN zeer lang heeft gewacht alvorens een advocaat aan te stellen. Het is evident dat we van in het begin in contact zijn geweest met een

eigen advocatenkantoor, aangesteld door de NMKN. Het heeft wel een tijd geduurd vooraleer een advocaat werd aangesteld op de plaats waar de schepen onder beslag lagen. Dit wekte de indruk dat de curatoren enkel en alleen namens de bank optraden. Het heeft een tijdje geduurd voordat op sommige plaatsen een advocaat werd aangesteld door de bank zelf. Men moet een verschil maken tussen enerzijds de curatoren die worden aangesteld door de bank als onafhankelijk gerechtelijk mandataris, en anderzijds de advocaten die rechtstreeks namens de bank optreden.

Ik ben minder dan de heer De Roy naar het buitenland geweest, omdat ik de situatie ter plekke in het oog moest houden. Ik kan dan ook getuigen dat er steeds een uitstekende samenwerking is geweest met de Juridische Dienst van de NMKN, die bewust was van de problemen van de curatele en het faillissement.

Er waren echter twee problemen met de top van de NMKN. Ten eerste was het moeilijk voor de NMKN om de voorstellen van de curatoren over te brengen en snel een beslissing van de directie van de NMKN te bekomen. De verkoop van de Brussel illustreert dit. Het valt dan ook te betreuren dat we enkel en alleen met de Juridische Dienst contact hadden, en nooit met de top. We zouden anders snellere en betere resultaten hebben geboekt.

Ten tweede verhinderde de beheersovereenkomst dat er snel beslissingen werden genomen, ook al kan men op zo'n momenten meer moed en initiatief verwachten. Wanneer er ook een beslissing van Gimvindus moest komen, zeiden de heren Malevé en De Moor systematisch dat dit een probleem van de NMKN was. Indien de NMKN een frank verkeerd uitgaf, zou de NMKN daar verantwoordelijk voor worden gesteld.

We stelden een constructie voor die vergelijkbaar was met de werkwijze van Den norske Bank. Den norske Bank stichtte tijdelijke vennootschappen om daarin de schepen onder te brengen. Op deze manier was men zo snel mogelijk verlost van de beslagen. Men liet de schepen varen met het oog op een latere verkoop. De NMKN zou hierdoor misschien geen winst hebben gemaakt – dat was ook de bedoeling niet – maar had zo een zeer groot gedeelte van de 320 miljoen, die ze uiteindelijk moest betalen om het beheer van het faillissement mogelijk te maken, kunnen besparen.

De NMKN had geen technicus die wist hoe men een rederij moest beheren. Men had hier vroeger kunnen aan denken, want de bedragen waren te

belangrijk om over het hoofd te zien. Ik veronderstel dat de directie van de NMKN in Brussel dacht dat de heer Van Den Stockt voldoende op de hoogte was om het dossier te beheren en om technisch advies te verlenen. De NMKN dacht misschien dat een technicus niet nodig was, omdat er iemand ter plaatse was die op de hoogte was van de scheepsdossiers.

Zelfs na het faillissement was het nog aangewezen om een onpartijdig persoon aan te stellen om de NMKN raad te geven. Men heeft toen de mogelijkheid onderzocht om samen te werken met gekende maatschappijen als Ahlers en CMB. Men hoopte zo tot een beheersovereenkomst te komen zoals Den norske Bank had gedaan voor de Martha II : de schepen inkopen voor een degelijke prijs en ze laten beheren in afwachting van een hogere opbrengst.

De Martha II behoorde wel tot een hogere categorie dan de schepen van ABC en Antwerp Bulk Carriers. Den norske Bank kocht de Martha II bij een openbare verkoop in Sydney voor een bedrag van 14 miljoen dollar. Dat schip is dan een jaar lang uitgebaat, en dat was niet zo gemakkelijk. Uiteindelijk is het schip opnieuw verkocht voor 11 miljoen dollar. We zitten dus met de schepen van ABC-Containerlines met een waarde van 5 of 6 miljoen dollar minder. Toen het eerste probleem zich voordeed, met name de nakende openbare verkoop van de Brussel in Halifax, hebben we er bij de NMKN op aangedrongen dezelfde constructie op te zetten zoals Den norske Bank in Sidney voor de Martha II heeft gedaan. Dan zou men er nadien een betere prijs voor kunnen krijgen, zelfs als men het niet wil beheren.

Aanvankelijk was er een bod van 3 miljoen dollar. Dat heeft de rechter in Montreal zelf als onvoldoende beschouwd. De verkoop werd tenietgedaan. Er werd een tweede verkoop georganiseerd. Dan heeft de bank inderdaad 4,5 miljoen dollar geboden. Leond Maritime bood daarop hoger en heeft het schip aangekocht voor 4,6 miljoen dollar. Op dat ogenblik, juni-juli 1996, heeft de Noorse broker die ondertussen was aangesteld om de schepen te helpen verkopen, namelijk Platou, gezegd dat de prijs een trendsetter is en dat het spijtig was dat men voor de schepen niet tot 6 of 7 miljoen dollar is gegaan, zoals Den norske Bank tot 14 miljoen is gegaan voor de Martha II. Als men voor het eerste van de zes schepen een hogere prijs had geboden, zou de rest waarschijnlijk volgen. Dat is niet gebeurd. Het gaat om strategische, zeker geen gemakkelijke, beslissingen die naderhand te

betreuren zijn, maar ze hadden het verlies toch enigszins kunnen beperken.

Er werd ook gevraagd wat er onmiddellijk voor het faillissement had kunnen gebeuren. Ik denk dat het catastrofaal is geweest dat de heer Rosenfeld zelf de aangifte van staking van betalingen heeft gedaan en het faillissement op bekentenis heeft aangevraagd. Er waren andere mogelijkheden. Na het beslag op de Martha II in februari 1996, wanneer vaststond dat er geen inkomsten van de Martha II meer waren en het overal moeilijker werd, heeft men volgens mij de zaken op hun beloop gelaten. Toen had men, bij voorbeeld met de aanstelling van een voorlopige bewindvoerder, het faillissement misschien kunnen "voorbereiden". Zo had men kunnen vermijden dat op Goede Vrijdag, 's namiddags, twee curatoren met de hulp van een deurwaarder de ingang moesten forceren om binnen te komen om dan te worden geconfronteerd met een pak, in de late voormiddag verstuurde faxen aan alle schuldeisers, alle schepen en alle mogelijke belanghebbenden van ABC-Containerlines. Daarin lichtte de heer Rosenfeld toe dat ondanks al zijn inspanningen, hij er niet in was geslaagd om zijn mooi kind in leven te houden en dat hij zodoende het faillissement had aangevraagd.

U kunt zich het resultaat inbeelden. Binnen de kortste keren zijn al de schepen op verzoek van de kapiteins binnengevaren. Er werd onmiddellijk beslag op gelegd. Het is onmogelijk om alles nauwkeurig te schatten, maar ik veronderstel dat dit de NMKN zowat 150 miljoen frank heeft gekost. Indien men een voorlopige bewindvoerder had aangesteld, had die erover kunnen waken dat de schepen met de nodige bunkers en proviand, op andere plaatsen hadden kunnen varen of eventueel naar België hadden kunnen terugkomen. Dan had men al die beslagen kunnen vermijden.

Achteraf kan men natuurlijk gemakkelijk zeggen dat men dit of dat had moeten doen, maar in de weken die het faillissement zijn voorafgegaan, heeft men misschien niet de nodige beslissingen genomen om een grote besparing teweeg te kunnen brengen.

De heer Jos Stassen : U zei dat, als u aan Gimvindus om informatie vroeg, u van het kastje naar de muur werd gestuurd. Kunt u een overzicht geven van de kwesties waarvoor u een beroep hebt gedaan op Gimvindus en wat dan ongeveer het antwoord was dat u kreeg.

De heer Thierry Van Doosselaere : Meester De Roy heeft daarstraks al toegelicht dat er de eerste maanden na het faillissement zeer veel vergaderingen zijn geweest, die ikzelf niet altijd kon bijwonen. Ik diende me enkele keren te verontschuldigen om nijpende zaken op te lossen. Bij de meeste vergaderingen waren evenwel niet alleen iemand van de Juridische Dienst van de NMKN, maar ook de heer Malevé en/of de heer De Moor aanwezig. Onder andere hebben we het gehad over de mogelijke constructie om voor de Brussel meer te bieden met het gevaar dat, indien de bank de hoogste bieder zou zijn en met de Brussel zou blijven zitten, men dan een vennootschap zou moeten stichten om het schip te beheren. Toen men voorstelde dit als alternatief scenario aan te houden, herinner ik me zeer goed dat dan door de NMKN aan Gimvindus is gevraagd of het de NMKN daarin zou ondersteunen. Zo kon men nadien niets verwijten want er was natuurlijk een klein risico aan verbonden. Men had die schepen kunnen inkopen en een jaar later misschien maar aan de helft van de prijs kunnen doorverkopen.

Het is zeer duidelijk dat Gimvindus zich toen heeft verscholen achter de beheersovereenkomst en gezegd heeft : het is uw beslissing. Als het een slechte beslissing blijkt te zijn, zult u er de gevolgen van moeten dragen. We hebben dit betreurd. In die situatie zou een betere samenwerking ook betere resultaten hebben opgeleverd.

De heer Jos Stassen : Heeft Gimvindus dan op een bepaald moment laten uitschijnen dat het politiek niet was gedekt om zich verregaand te engageren binnen een aantal constructies die de prijs hadden kunnen opdrijven ?

De heer Thierry Van Doosselaere : Ik kan mij niet herinneren dat dit gezegd werd of dat dit als verklaring werd gegeven. Zo kwam dit zeker niet over.

De heer Jos Stassen : Het kwam dus over als een autonome beslissing van de directie van Gimvindus ?

De heer Thierry Van Doosselaere : Die indruk had ik.

De heer Karel De Gucht : Meester Van Doosselaere bevestigt de uitspraak van meester De Roy dat Gimvindus verklaarde dat dit hun probleem niet was, maar dat van de NMKN. Was dat reeds zo voor het faillissement ? Die gemengde werkgroep heeft gedurende drie jaar onderhandeld om allerlei systemen uit te dokteren om toch maar geen fiscaal

belastbare meerwaarde te creëren. Stelde Gimvindus zich in die periode niet veel actiever op ? Trok Gimvindus haar handen plotseling terug toen het faillissement een feit was ?

U betreurt het allebei enkel met de Juridische Dienst van de NMKN te hebben gesproken. Hebt u aan de NMKN gevraagd ook op een ander niveau met hen te kunnen spreken ? En zo ja, op welk niveau ?

De heer Thierry Van Doosselaere : Het is uiteraard heel moeilijk om naderhand aan de hand van verslagen en dergelijke uit te maken wie tijdens vergaderingen het woord heeft gevoerd en wie de debatten naar zijn hand heeft gezet. Daar kan ik niet op antwoorden. Wel kan ik zeggen dat Gimvindus klaarblijkelijk goed op de hoogte werd gehouden van alle besprekingen. Waarschijnlijk werd een beroep gedaan op de beheersovereenkomst om de uiteindelijke beslissing in handen van de NMKN te leggen. Maar op de vraag tot waar Gimvindus is gegaan om ons al dan niet in te dekken, kan ik werkelijk niet antwoorden.

Wij hebben heel veel contact gehad met de Juridische Dienst van de NMKN. Aanvankelijk was ook iemand van de Juridische Dienst aanwezig toen het scenario van de vennootschappen werd besproken. Wij hebben er echter nooit sterk op aangedrongen om de directie te mogen spreken vermits de contacten met de Juridische Dienst goed verliepen.

Ik wijs erop dat die drie maanden – van april tot juli – zeer hectisch zijn verlopen. Wij moesten de rest van onze praktijk haast verwaarlozen omdat we dag en nacht bezig waren met ABC-Containerlines. Dit lag niet alleen aan de NMKN, maar ook aan de honderden praktische problemen die deze dossiers met zich meebrachten. We hebben die dagen duizenden faxen gekregen met vragen als : "Wat met mijn lading ?" of "Wat met mijn container ?" Op dinsdag, drie dagen na het faillissement, zijn wij zelf naar Brussel gegaan, maar over het algemeen kwamen de mensen van de NMKN zelf naar onze kantoren op de Noorderlaan in Antwerpen. Ik kan dus niet zeggen om een onderhoud met de NMKN-directie te hebben verzocht. Alles moest veel te vlug gaan.

De heer Jos Stassen : Opvallend in uw contacten met deze beide instellingen is toch dat de NMKN ervoor heeft gekozen het door de mensen van de juridische dienst te laten afhandelen, terwijl Gimvindus voor de topman koos. Kunt u verklaren waarom Gimvindus voor die strategie gekozen

heeft ? Wijst dit er niet op dat zij veel belang hechten aan dit dossier ?

De heer Thierry Van Doosselaere : Ik kan daar geen sluitend antwoord op geven. Het is mij op dat ogenblik ook niet opgevallen. Pas nadien hebben we ons die bedenking gemaakt, onder meer in juni toen in Halifax de beslissing moest worden genomen over de Brussel.

De NMKN heeft uiteindelijk aanvaard – ze hadden eigenlijk niet veel keuze – om de nodige kredieten te verlenen, zelfs indien deze zaak bleef aanslepen. Aanvankelijk vroegen wij een krediet van 24 miljoen frank. Dat bedrag was op twee dagen de deur uit omdat we nog maanden achterstallig loon moesten uitbetalen. Na zes weken zijn de besprekingen gestart om die weg al dan niet verder te gaan. Het was een strategische keuze. De NMKN was toen wel inschikkelijk. De maatschappij voelde zich daartoe misschien een beetje verplicht, maar nam het besluit om het dossier tot het bittere einde op te volgen.

De heer Jos Stassen : Het is opvallend dat het kaderpersoneel van Gimvindus er vooral bij zat om neen te zeggen.

De heer Thierry Van Doosselaere : Men zei geen neen, maar ook geen ja : men zei dat het onze beslissing was.

De heer Karel De Gucht : Ik zou de vraag van de heer Stassen graag opnieuw formuleren. Als u zegt dat u de beslissing kon nemen, waarom bent u er dan blijven zitten ? De directie van Gimvindus had toch gewoon kunnen zeggen dat ze met de zaak niets te maken had. Als ik het goed begrijp, is dit het enige wat de NMKN heeft gedaan. U was de instantie die verantwoordelijkheid moest opnemen, en zodoende had u te maken met de juridische dienst.

De heer Van Den Stockt, in het verleden alomtegenwoordig, wordt in het relaas over de gebeurtenissen na het faillissement niet meer vermeld. Hebt u dan niets meer met hem te maken gehad ? Werden de beslissingen over de kredietlijnen van 24 en 20 miljoen frank en het totaalbedrag van 330 miljoen frank waarover u sprak, dan niet besproken in het kredietencomité van de NMKN ?

Enerzijds hebt u voor het nemen van de beslissingen enkel te maken gehad met de medewerkers, maar zij konden niet beslissen of een krediet kon worden toegestaan. Anderzijds beschikten de mensen die zeiden "wij beslissen niets" de hele tijd

over een marge. Dit lijkt mij toch een zeer bizarre situatie.

De heer Patrick Lachaert : Meester De Roy had gezegd dat u wat meer uitleg kon verschaffen over de juiste cijfers van het actief. Kunt u de cijfers ook wat verduidelijken ?

Ten tweede zou ik graag vernemen of u de stelling van meester De Roy kunt bevestigen over het onzorgvuldig omgaan van de NMKN met overheidsgelden of met het bewaren van overheidsgelden bij het toestaan van kredieten.

Ten slotte zou ik graag weten wat u als belangrijkste misstap in heel deze zaak beschouwt. Wat zou u vanuit uw ervaring als curator zeker niet hebben gedaan in de periode tussen 1993 en 1995 ? Er werd reeds gesproken over het fiscaal comité om problemen uit te leggen, en over een hypotheek die niet werd vernieuwd, maar wat is volgens u de grootste fout die werd gemaakt ?

De heer Thierry Van Doosselaere : Mijnheer Lachaert, in feite zijn er maar twee bedrijven met activa : ABC-Containerlines en Antwerp Bulkcarriers. De drie andere vennootschappen zijn lege dozen. Voor de vijf bedrijven samen krijgen we een totaal van ongeveer 920 miljoen frank. In dit bedrag zitten alle gelden die nog geblokkeerd zijn in Canada en Singapore, de totale opbrengst van de schepen, en andere activa zoals vrachtgelden, gelden uit New York, opbrengst van verkoop van containers en roerende goederen.

De lening van 320 miljoen frank werd voor een groot deel al terugbetaald. De opbrengsten van de vier schepen die we in Antwerpen hebben verkocht, de Deloris, de Helen, de Cornelis Verolme en de Elen Huddig, worden op vier afzonderlijke rekeningen beheerd. Er werd geprobeerd om tot op de laatste frank na te gaan welke kost voor welk schip werd gemaakt. Die bedragen werden reeds afgehouden, zodat er nu nog een negatief saldo is van 45 miljoen frank. Meester De Roy heeft uitgelegd dat we na de verkoop van de Sherrif 19 miljoen frank hebben teruggekregen van de kosten die we onder andere hadden betaald voor liggeld. Dit geld werd terugbetaald aan de NMKN. De 45 miljoen frank zal voornamelijk moeten worden gedekt door de opbrengst van de Brussel.

Op één of twee uitzonderingen na, hebben we ook al alle schuldvorderingen van de zeelieden betaald. De meeste zeelieden wilden een toepassing van de formule-Claeys, maar na vele besprekingen en onderhandelingen hebben de meesten zich aange-

sloten bij de nieuwe CAO. Eén of twee wilden niet weten van een nieuw voorstel, en dat zijn de enigen die nog niet zijn uitbetaald. De uitbetalingen zijn bijzondere voorrechten die de hypothecaire schuldeisen voorafgaan, in toepassing van artikel 23 van de Zeewet. Het is zeer moeilijk na te gaan wat de NMKN als hypothecaire schuldeiser nog zal ontvangen.

We hebben er bewust voor gekozen om nog niet over te gaan tot de volgende stap. In tegenstelling tot de Amerikaanse wetgeving is de Belgische vrij streng op het vlak van de maritieme voorrechten. We wachten daarom tot de zaak in Canada volledig achter de rug is vooraleer we met de bijzondere voorrechten beginnen. Het is zeer moeilijk om al te raden wat de rechtbank zal aanvaarden. Er zal uiteraard nog wat overblijven voor de NMKN, maar in het huidige stadium is het onmogelijk om te zeggen hoeveel.

De heer Jos Stassen : Ik zou de vraag van de heer De Gucht willen herhalen : wat heeft de heer Van Den Stockt nog gedaan na het faillissement ?

De heer Thierry Van Doosselaere : We hebben nog contact gehad met de heer Van Den Stockt, maar hij trad voor dit dossier niet meer op als een leidinggevende figuur. Op de zetel in Antwerpen zijn er drie of vier besprekingen geweest, waarbij ook mensen van Gimvindus aanwezig waren. Ook de heer Van Den Stockt was daar, maar hij leidde de debatten niet. De curatoren hebben van hem ook nooit enig telefonisch bericht gekregen over het dossier. Hij was op die vergaderingen aanwezig als toeschouwer. Het dossier werd altijd met de juridische dienst besproken. Ik heb niet de indruk dat de heer Van Den Stockt na de uitspraak van het faillissement nog iets te zeggen heeft gehad.

De heer Jos Stassen : De heer Van Den Stockt was toch de persoon die de scheepskredieten voor de NMKN regelde. Hij was de deskundige. Is het dan niet opvallend dat hij er niet bij wordt geroepen om duidelijkheid te scheppen in het dossier ?

De heer Thierry Van Doosselaere : Na het faillissement zullen er mijn inziens wel besprekingen met hem zijn geweest over de voorstellen van de curatoren. De curatoren apprecieerden het wel dat ze geen twee of drie tegenpolen hadden. We wisten dat we ons tot de juridische dienst moesten richten. Dat is natuurlijk veel efficiënter om te werken. We gaan ervan uit dat het voorstel om eigen vennootschappen te stichten, intern zal zijn besproken op de NMKN en dat de heer Van Den Stockt daarover is geraadpleegd.

De heer Patrick Lachaert : Treedt u de heer De Roy bij dat men veel vroeger aan tafel had moeten aanzitten om een oplossing te vinden ? Men had de zaak niet mogen laten aanslepen.

De heer Thierry Van Doosselaere : Ik heb daar al gedeeltelijk op geantwoord in verband met de periode net voor het faillissement. Men had de zaak toen anders moeten aanpakken.

Over de periode 1992-1993 wil ik voorzichtig zijn. Het is achteraf altijd gemakkelijk om te zeggen hoe het had moeten gebeuren. Zoals u weet, zijn vele stukken verdwenen. In de stukken van het faillissement die wel zijn teruggevonden, hebben we geen enkel stuk gezien op grond waarvan we kunnen zeggen dat de zaak-Blonder ernstig was. We hebben niets kunnen terugvinden dat bewijst dat er meer achter zat.

Ik weet dat de heer Rosenfeld in die periode regelmatig chantage heeft gepleegd. Hij zei dat er bij een faillietverklaring 180 zeelieden en 80 bedienden hun werk verloren. Men heeft daar rekening mee gehouden en dat is normaal. Ik stel me wel de vraag of de wisseloplossingen die zijn ontwikkeld, voldoende ernstig waren.

De heer Karel De Gucht : Ik wil nog iets vragen over het actief. U noemt bedragen van 920 miljoen frank en 320 miljoen frank kosten. Moeten we die bedragen van elkaar aftrekken ?

De heer Thierry Van Doosselaere : Ja. 920 miljoen frank is het totaal bruto actief waarvan 320 miljoen moet worden afgetrokken.

De heer Karel De Gucht : De funding is door de NMKN al, op 45 miljoen na, terugbetaald. We spreken over een netto actief van ongeveer 600 miljoen frank.

De heer Thierry Van Doosselaere : Dat klopt.

De heer Karel De Gucht : Zijn er buiten de NMKN nog schuldeisers ?

De heer Thierry Van Doosselaere : Ja, er zijn nog de bijzonder bevoorrechte schuldeisers op grond van artikel 23 van de zeewet. Dat zijn voornamelijk zeelieden, die ondertussen al zijn uitbetaald.

De heer Karel De Gucht : Zijn er nog schuldeisers die omwille van de bevoorrechte situatie van de NMKN hun geld niet zullen terugkrijgen ?

De heer Thierry Van Doosselaere : Ja, alle gewone schuldeisers. Ik denk bijvoorbeeld aan alle gewone leveranciers en alle niet-Amerikaanse bunkering- of stevedoormaatschappijen. Ik geef als voorbeeld de situatie in Singapore. Er bestaat in feite geen betwisting over dat de NMKN eerst aan de beurt komt. Al de schuldeisers die ginder via dat beslag probeerden aan hun trekken te komen, hebben intussen afgehaakt.

Hetzelfde is in Nieuw-Zeeland gebeurd. Daar waren meer dan negentig schuldeisers. In een gemotiveerd vonnis heeft de rechter in Wellington beslist dat, naast een waarborg ten gunste van de bemanning, geen enkele schuldeiser in aanmerking kwam voor een uitkering. Al deze schuldeisers zullen evenmin aan hun trekken komen. We hebben op dit moment al ettelijke fiscale attesten afgeleverd.

De heer Karel De Gucht : Een bevoorrecht schuldeiser mag in het algemeen, en zeker bij een faillissement, zijn voorrecht niet misbruiken. Hij moet zorgvuldig handelen. Kan men niet zeggen dat de NMKN als bevoorrecht schuldeiser rechtsmisbruik heeft gepleegd door de manier waarop zij haar voorrecht heeft laten gelden ?

De heer Thierry Van Doosselaere : Neen, men kan dat pas zeggen als een schuldeiser weet dat hij hoe dan ook aan zijn trekken zal komen. Stel dat er maar voor 1 miljard frank aan hypotheek was verleend en men ervan kon uitgaan dat de verkoop van de schepen zelfs in slechte omstandigheden 2 miljard frank zou opbrengen. De NMKN zou dan zeker weten dat haar schuldvordering werd gedekt. Als de NMKN dan de verkoop op zijn beloop zou laten, zonder moeite te doen om een zo goed mogelijke prijs te krijgen voor de schepen, dan zou ze misbruik maken van haar voorrecht.

Meester De Roy heeft u verteld over de curator die in Israël werd aangesteld. Hij moest slechts optreden voor de bemanning. Hij kon het schip voor om het even welke prijs verkopen aangezien het in elk geval meer zou opbrengen dan het achterstallige loon van de bemanning. De situatie ligt volledig anders voor een schuldeiser die op voorhand weet dat hij nooit alles kan terugvorderen.

De heer Karel De Gucht : Ook al zouden de schepen meer hebben opgebracht, de gewone schuldeisers zouden zeker niets hebben ontvangen. De NMKN heeft dus zichzelf bedot ?

De heer Thierry Van Doosselaere : De heer De Gucht komt tot de vaststelling dat zelfs al zouden

de schepen meer hebben opgebracht, de gewone schuldeisers toch niets zouden hebben ontvangen. Daar ben ik het mee eens en dat is ook wat ik in mijn antwoord heb willen benadrukken. Inderdaad daar komt het op neer. De heer De Gucht heeft echter ook de vraag gesteld of de NMKN zichzelf dan niet heeft bedot. Ik denk niet dat die uitdrukking goed gekozen is voor de toestand op dat welbepaald ogenblik. Als de NMKN zichzelf heeft bedot, dan is dit vroeger gebeurd, wanneer de NMKN er nog van uitging dat alle kredieten nog zouden worden gerecupereerd. In 1992 moest de NMKN er volkomen van bewust zijn dat er al een aanzienlijk tekort zou zijn. De NMKN maakte zich op dat vlak al geen illusies meer en trachtte enkel de schade te beperken.

De heer Jos Stassen : Ik heb nog vragen bij de afhandeling van de rechtszaak in Canada. Wat kan dat nog opleveren voor de NMKN ? De overheid verliest niet alleen inkomsten via de NMKN, maar ook via de RSZ. Kunt u daar een schatting van maken ?

De heer Thierry Van Doosselaere : Dat is zeer moeilijk. We kennen de juiste bedragen nog niet. Het fonds zal aan zijn trekken komen voor zijn bevoorrecht gedeelte, voor de zeelieden. Dat is niet het geval voor de gewone bedienden. Die tachtig mensen zullen nooit worden uitbetaald tenzij via het Fonds voor Sluiting van Ondernemingen. Het voornaamste pakket actief wordt door de schepen gevormd. Daarnaast zijn er nog wel andere zaken, onder andere een depot in de haven, waarmee we een klein dividend zullen kunnen uitbetalen aan de werknemers.

De heer Jos Stassen : Hoeveel moeten zij derven ?

De heer Thierry Van Doosselaere : Ze zijn al ingelicht. Ze zullen het grootste deel van het Fonds voor Sluiting van Ondernemingen moeten ontvangen. Dat is al gedeeltelijk gebeurd. Ik ken de juiste bedragen niet uit het hoofd.

Nog een woord over de afhandeling in Halifax. Meester De Roy heeft al toegelicht dat er eigenlijk twee tegenstrijdige vonnissen werden uitgesproken. Eén vonnis, van een Bankruptcy Court, erkent ons als curatoren en wil dat alle activa in Canada ter beschikking van de curatoren worden gesteld. Een ander vonnis, van de Maritime Court, bestrijdt dat vonnis en wil het schip zelf verkopen. Dat is uiteindelijk ook gebeurd. Tegen die twee vonnissen werd beroep aangetekend. Het hof van beroep zal moeten beslissen. Ofwel gaat al het actief naar België, dus naar de curatoren, en zal worden geoor-

deeld op basis van de Belgische wetgeving. Ofwel zal het hof beslissen om de zaak in Canada te houden en dan zal een deel van het actief toekomen aan de Amerikaanse schuldeisers, gebaseerd op de Amerikaanse voorrechten die Canada erkent. De NMKN heeft haar voorrecht niet verloren, maar is afhankelijk van het Canadese hof van beroep.

De heer Jos Stassen : Als de activa naar België komen, wat levert dat op voor de NMKN ?

De heer Thierry Van Doosselaere : Er is nog ongeveer 130 miljoen frank, die deel uitmaakt van die 920 miljoen frank, geblokkeerd.

De heer Karel De Gucht : Wensen de curatoren de 12,5 miljoen frank persoonlijk te recupereren bij de heer Van Den Stockt ? U hebt beiden met overtuiging gezegd dat het hier gaat om een onttrekking uit het actief.

De heer Thierry Van Doosselaere : Ik heb geen enkele verantwoording gevonden voor dat bedrag. U hebt ook gevraagd of er klacht is neergelegd. Bij elk faillissement zijn de curatoren verplicht een verslag op te stellen voor het parket. We hebben een tussentijds verslag ingediend waarin we voorstelden te wachten omdat het onderzoek nog aan de gang was. Het verslag van de heer Delahaye wordt ook neergelegd. Daarna moeten we het parket zijn werk laten doen. We hebben het bedrag dat aan de heer Van Den Stockt werd betaald natuurlijk vermeld. Indien we burgerlijk dagvaarden, zal de advocaat van de heer Van Den Stockt echter opwerpen dat men zal moeten wachten.

De heer Karel De Gucht : Men kan toch bewaren- de maatregelen treffen.

De heer Thierry Van Doosselaere : Inderdaad. Op dit moment zijn we een en ander nog aan het onderzoeken.

IV. UITEENZETTING DOOR DE HEER ERIC DELAHAYE, BEDRIJFSREVISOR, MET VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN EN ANTWOORD VAN DE HEER DELAHAYE

De heer Eric Delahaye : Ik werd in mei 1996 aangesteld door de curatoren van de groep ABC-Containerlines en had de opdracht de curatoren bij te staan door de beschikbare elementen te controleren om de beoordeling van het faillissement mogelijk te maken. Ik moest, voor zover mogelijk, ook

nagaan of er in de loop de jaren geen activa werden "ontdragen" en de aansprakelijkheid van de betrokkenen vastleggen.

Dit onderzoek, dat twee jaar in beslag heeft genomen, is uitgemond in twee verslagen. Het tweede heb ik gisteren afgestaan aan de curatoren en aan de rechter-commissaris. Ondertussen gaat het onderzoek nog verder.

Eén van de vormvereisten waaraan een toekomstig bedrijfsrevisor moet voldoen, is het afleggen van een eed. Hij zweert daarbij dat hij de wet zal respecteren en in alle onafhankelijkheid en objectiviteit zijn werk zal uitvoeren. De wet die betrekking heeft op de oprichting van het Instituut van Bedrijfsrevisoren bepaalt dat de revisoren onderworpen zijn aan de geheimhouding (artikel 458 van het Strafwetboek). Er bestaat ook een zwijgplicht.

Er zijn maar enkele mogelijkheden waarbij ik me mag onttrekken aan de geheimhouding : getuigenis in rechte, de bevestiging van mededelingen aan confraters in het kader van een internationale audit. De wet van 30 juni 1996, gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 16 juli 1996, regelt de procedure van het parlementair onderzoek binnen een parlementaire onderzoekscommissie. In dat kader zou ik kunnen worden ontheven van de plicht tot geheimhouding.

De wnd. voorzitter : Hier gaat het om een hoorzitting.

De heer Eric Delahaye : Inderdaad. Ik behoud hier alleszins de mogelijkheid om de plicht tot geheimhouding in te roepen.

Vanuit dit uitgangspunt kan ik u op dit ogenblik wel bevestigen wat mijn opdrachtgever hier heeft verklaard. Ik heb tijdens mijn onderzoek kunnen vaststellen dat aan de heer Van Den Stockt wel degelijk geld is uitbetaald. Voor elke betaling van de vennootschap die gebeurde onder de rubriek commissies, zijn er justificatiestukken voor het betalen van commissies voorhanden. Bij de betalingen aan de heer Van Den Stockt heb ik echter moeten vaststellen dat er in de boekhouding geen justificatiestukken voorhanden zijn.

Ten tweede : het ging niet om één bedrag van 12,5 miljoen frank, maar om 31 bedragen die opgeteld het bedrag van 12,5 miljoen frank opleveren. Die 31 bedragen zijn volgens de boekhouding allemaal op dezelfde dag gebeurd. Dat mondt uit in de betaling, via de bank, van één bedrag van 12,5 miljoen frank.

De heer Karel De Gucht : Het gaat dus om 31 bedragen van 403.000 frank. Levert nazicht van de boekhouding het beeld op dat er 31 keer 403.000 frank vertrekt, met een onbekende bestemming, en dat de tegenboeking één bedrag is van 12,5 miljoen frank, met als bestemming de heer Van Den Stockt ?

De heer Eric Delahaye : De identiteit van de bestemming was niet duidelijk. Pas na onderzoek en na bevestiging door de bank, is duidelijk geworden wie de begunstigde van de betaling was. Uit de boekhouding zelf was dat niet af te leiden. Er bestonden justificatiestukken voor andere betalingen. De justificatie voor de betaling aan de persoon waarvan sprake, was er niet.

Men kon niet besluiten dat het om X of Y ging. In de boekhouding was dat niet vermeld. In de boekhouding vindt men geen naam van een begunstigde terug. Evenmin vond ik een justificatiestuk waarop de boekhouder zich kon beroepen om te stellen dat X of Y de begunstigde was. Pas nadien, na de optelsom, hebben we vastgesteld dat het totaalbedrag overeenstemde met de bevestiging van de betaling ervan door de bank.

De heer Karel De Gucht : Zijn er, afgezien van die 31 bedragen van 403.000 frank, nog gelijkaardige bedragen in de boekhouding terug te vinden die wel een justificatie hebben, maar een verschillend voorwerp ?

De heer Eric Delahaye : Men moet zich niet blindstaren op het bedrag. Het juiste bedrag werd in die periode niet vastgesteld. Ik bedoel daarmee dat er bij mijn weten in die periode geen boekingen van hetzelfde bedrag ten voordele van die persoon zijn gebeurd. Het was een normale reflex om verder te zoeken. Ik heb echter niets dergelijks kunnen constateren.

Volgens de wet moeten de jaarrekeningen van elke onderneming van een bepaalde omvang binnen een bepaalde periode worden neergelegd. Bedrijven die aan bepaalde criteria beantwoorden, zijn ook verplicht om een commissaris-revisor aan te stellen om die jaarrekeningen te verifiëren. Ik heb kunnen vaststellen dat die jaarrekeningen en verslagen van een commissaris-revisor beschikbaar zijn. De commissaris-revisor heeft zijn verslagen neergelegd.

Die verslagen zijn voor het publiek en voor de schuldeisers beschikbaar. Op basis van die stukken kan men, zonder dat er een audit binnen de vennootschap gebeurt, vaststellen hoe de toestand van

de vennootschap er uitziet. Ook kan men vaststellen wat de bevindingen van de commissaris-revisor zijn. Ik heb een eenvoudige studie gemaakt over dat deel van het onderzoek. Iedereen kan zien in welke financiële toestand de vennootschap zich bevindt, en over welk vermogen ze beschikt.

Het is helemaal niet moeilijk om op basis van de neergelegde jaarrekeningen en verslagen vast te stellen dat vanaf 1989-1990 bepaalde vennootschappen reeds virtueel failliet waren. Ik kan ook bevestigen dat er geen enkel element beschikbaar is om aan te tonen dat de heer Blonder kredietwaardig was en bij machte was om 66,5 miljoen dollar te betalen voor de overname van de zes schepen.

Er ontbraken inderdaad veel stukken in het dossier. We beschikken over verklaringen via de deurwaarder, waarin ex-werknemers bevestigen dat er stukken van de boekhouding ontbraken. De opdracht was dan ook zeer moeilijk.

Het is niet eenvoudig om voor vijf vennootschappen met filialen in het buitenland, terug te gaan tot de jaren 1989 tot en met 1994 en 1995. Aan de hand van gegevens die ik kon bemachtigen, kon ik toch feiten vinden die ik in mijn verslag heb opgenomen. Ze zullen door de rechtbank of door diegene die de beoordelingsbevoegdheid heeft, worden beoordeeld.

De heer Jos Stassen : Ik wil niet verder ingaan op zaken die u, gezien de huidige samenstelling, niet verder kunt uitdiepen.

U zegt dat jaarverslagen en verslagen van revisoren openbaar zijn vanaf het moment dat ze worden neergelegd. Ze kunnen dus ook worden geraadpleegd door Gimvindus en de NMKN. Zou u als bedrijfsrevisor van zo een grote instelling die verslagen opvragen om de situatie van Gimvindus en de NMKN te kunnen beoordelen, wetende dat ABC zo een grote schuld had bij de NMKN ?

De heer Eric Delahaye : Ik wens me niet uit te spreken over de werkwijze en de interne procedureregels van Gimvindus. Dat is mijn taak niet.

De heer Jos Stassen : Er bestaan dus geen regels op basis waarvan een bedrijfsrevisor uitmaakt welke stukken hij nodig heeft om het geheel van een onderneming te beoordelen en er een verslag van op te maken.

De heer Eric Delahaye : Er zijn regels. Niet de bedrijfsrevisor, maar Gimvindus, de andere schuld-

eisers of de banken moeten inschatten hoe een oordeel moet worden geveld over de kredietwaardigheid van één van hun schuldenaars. Ik wens me niet uit te spreken over de werkwijze van een confrater.

De heer Leo Cannaerts : Mijnheer Delahaye, u had het zojuist over 31 transacties. Weet u op welke datum die zijn uitgevoerd ?

De heer Eric Delahaye : Het gaat over één betalingsopdracht en 31 boekingen. U moogt de zaken niet dooreen halen. De som van alle bedragen van die 31 boekingen is 12,5 miljoen. Op 19 februari 1990 wordt aan de bank één betalingsopdracht gegeven.

De heer Leo Cannaerts : Het Belgisch fiscaal stelsel in havenkringen kent het stelsel van de geheime commissielonen, en aanvaardt dit in bepaalde gevallen. Het gaat om commissies aan scheepskapiteins om de bevrachting te bevoordelen. Kon u uit de fiscale administratie van de bedrijven in 1990 opmaken of er een fiche 281.50 was opgesteld ? Dit is verplicht voor commissielonen, tenzij het gaat om geheime commissielonen waarbij men de keuze heeft tussen driemaal de taxatie of het aanvaarden van het systeem waarbij commissielonen in havenkringen onbelast kunnen worden uitgekeerd.

Wanneer hebben de vier onderzochte firma's hun laatste balans neergelegd ? Was dat in 1994 of in 1995 ? Wat waren de laatst beschikbare balansen waarop u kon steunen voor de jaarrekening ?

De heer Eric Delahaye : Ik heb geen commissiefiches onderzocht.

Mijnheer Cannaerts, uw vraag bevat gedeeltelijk al het antwoord. U had het over commissies die werden betaald aan mensen uit de scheepvaartsector. In het kader van deze commissie weet ik niet of dat betrekking had op mensen uit die sector. U moet dat zelf uitmaken.

Het werd niet geboekt onder geheime commissielonen, maar gewoon op de rekening van de commissielonen.

Er zijn jaarrekeningen van de vennootschappen voor 1994 beschikbaar bij de Nationale Bank. Er zijn geen jaarrekeningen over 1995 beschikbaar. Het faillissement dateert immers van 5 april 1996 en de werkzaamheden voor het afsluiten van de jaarrekening waren nog niet voltooid.

De heer Jean-Marie Bogaert : Mijnheer Delahaye, u beweert dat u over geen elementen beschikte om te weten of Blonder kredietwaardig was. Mag ik daaruit afleiden dat de kredietwaardigheid niet bleek uit de elementen waarover u wel beschikte ? Of beschikte u over geen enkel element om een oordeel te kunnen vellen ?

De heer Eric Delahaye : De positie van Blonder was zo belangrijk in de onderhandelingen die de vennootschap ABC en andere vennootschappen van de groep voerden, dat ik me veroorloofde na te gaan in welke mate Blonder kredietwaardig was. Mijn opinie daarover staat vermeld in mijn verslag.

De heer Jean-Marie Bogaert : U hebt bijvoorbeeld het document van de Fleet Bank gelezen ?

De heer Eric Delahaye : Dat staat in mijn verslag.

De wnd.voorzitter : De heer De Gucht heeft het woord.

De heer Karel De Gucht : Waarom werd de betaling van het bedrag 12,5 miljoen frank, verdeeld over 31 tranches ?

De heer Eric Delahaye : Laat het gerecht zijn werk hieromtrent doen.

De heer Karel De Gucht : De bedrijfsrevisor is wellicht gehouden door het beroepsgeheim, waarvan slechts kan worden afstand gedaan binnen het kader van een parlementaire onderzoekscommissie. Binnen een dergelijke parlementaire procedure zou het wellicht mogelijk zijn om inzage te kunnen krijgen van de rapporten die door de Bedrijfsrevisor bij de rechtbank zijn gedeponneerd.

De heer Eric Delahaye : Ik beroep mij thans op mijn discretieplicht ingegeven door het beroepsgeheim gelet op het feit dat het hier om een hoorzitting gaat.

Vervolgens geeft de heer Jef Sleeckx, Wnd. Voorzitter, in besloten vergadering lezing van de brief van Gimvindus van 15 mei 1998 omtrent de beslissing van Gimvindus niet in te gaan op de uitnodiging van de commissie om in openbare zitting te worden gehoord. Deze brief wordt op verzoek van de heer Karel De Gucht en van de heer Jef Sleeckx, Wnd. Voorzitter van de Commissie, overgezonden aan de vaste en plaatsvervangende leden van de Commissie voor Werkgelegenheid en Economische Aangelegenheden.

E. OPENBARE HOORZITTING OP 25 MEI 1998 MET DE VLAAMSE ADMINISTRATIE EN DE ADMINISTRATIE VAN FINANCIËN

Werden uitgenodigd :

- *Gemachtigde van de minister van Financiën en regeringscommissaris*
 - de heer F. Vanderborght
- *Ambtenaren van de Vlaamse Administratie :*
 - de heer Fons Maes, directeur-generaal – Administratie Economie
 - mevrouw Jenny Van Gelder, adjunct van de directeur Administratie Economie
 - de heer Lucien Capellemans, inspecteur-generaal, gepensioneerd in 1992
 - de heer Roger De Muylder, visierend directeur – diensthoofd in 1991-1992
 - de heer Jules Van Liefveringhe, afdelingshoofd vanaf 1992
 - de heer Daniël Schell, tussen 1989 en 1992 als adviseur gedetacheerd op het kabinet van Gemeenschapsminister Norbert De Batse-lier, bevoegd o.m. voor de scheepskredieten
 - mevrouw Linda Van Nerom, adjunct van de directeur – dossierbehandelaar – juridische opvolging 1991-1992
 - de heer Jef Mortier, ordonnateur, verantwoordelijk voor de boekhoudkundige verwerking, gepensioneerd vanaf 1996
 - Eveneens uitgenodigd, doch afwezig met kennisgeving :
 - mevrouw G. Smet, Inspecteur van Financiën(federaal) : dringende ambtsverplichtingen (RMT-vereffening)

I. UITEENZETTING DOOR DE HEER F. VANDERBORGHT MET VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN EN ANTWOORD VAN DE HEER VANDERBORGHT

1. De overdracht van het Fonds van de Scheepskredieten bij de staatshervormingen van 8 augustus 1980 en 8 augustus 1988 – Bijzondere wet van 16 januari 1989 inzake de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten

De heer Vanderborght : Mijnheer de voorzitter, u nodigde me uit als inspecteur van Financiën. Dat is geen vergissing, maar het verdient wel een kleine

rechtzetting. Ik behoor immers niet tot het korps van inspecteurs van Financiën.

Ik werkte destijds wel op het kabinet van de minister van Begroting, de toenmalige Vlaamse minister-president Geens. Functioneel is Begroting verantwoordelijk voor de inspectie van Financiën. Ik vermoed dat ik om die reden ben uitgenodigd. Ik veronderstel dat u me meer bepaald uitnodigde om na te gaan in welke omstandigheden het Fonds voor het Scheepskrediet destijds het administratief beheer aan het Vlaams Gewest overdroeg. Mocht dat niet het geval zijn, zou ik graag de andere vragen van u krijgen.

De heer Karel De Gucht : Mijnheer Vanderborght, er zijn twee elementen. Het eerste betreft de wijze waarop het Fonds voor het Scheepskrediet werd overgedragen. Ten tweede beschikte u als regeringscommissaris van Financiën voor Gimvindus ook over specifieke bevoegdheden. Ik spreek hier over de verschillende verschijningsvormen van Gimvindus. Aanvankelijk was dit een integrerend deel van de GIMV, maar nadien heeft Gimvindus zich verzelfstandigd.

De heer Vanderborght : Het eerste aspect betreft de wet op de scheepskredieten van 1948. Aanvankelijk waren de scheepskredieten steun aan reders, maar vervolgens evolueerden ze tot een impliciete steun aan de scheepsbouw.

De steun aan de reders kon reeds aan de gewesten worden overdragen ingevolge de wet van 8 augustus 1980, vermits deze wet in een aantal steunmaatregelen voor de scheepsbouw voorzag. De voorlopige regionalisering van de nationale sectoren in 1984 behelsde eveneens de steunverlening aan de scheepsbouw en het beheer hiervan werd toevertrouwd aan een Ministerieel Comité, waarin de Vlaamse minister van Economie, de heer Gaston Geens eveneens zitting had. De logica om de steun aan de scheepsbouw over te dragen aan het Vlaamse Gewest vindt eveneens steun in de staatshervorming van 8 augustus 1988 en werd financieel verankerd in de bijzondere wet op de financiering van de Gemeenschappen en Gewesten van 16 januari 1989, die zowel voorzag in een overdracht van de middelen als van de kredieten aan het Vlaamse Gewest, dat inzake steun aan de scheepsbouw het enige bevoegde Gewest was.

De administratieve overdracht vindt zijn grondslag in de artikelen 75 en 77 van de bijzondere financieringswet van 16 januari 1989. De werkzaamheden in verband met de steun aan de scheepsbouw werden door de federale administratie tijdelijk zelf

verricht. Het Fonds voor de Scheepskredieten, dat exclusief binnen het federale ministerie van Verkeerswezen functioneerde, werd op dat ogenblik administratief beheerd door het federale ministerie, waardoor het in feite logisch was dat het Vlaams Gewest in eerste instantie een beroep deed op dat ministerie, gelet op de knowhow van de ambtenaren inzake de scheepsdossiers.

De overdracht van het Fonds voor de Scheepskredieten verliep in twee fazen. In tegenstelling met hetgeen men op het federale bevoegdheidsniveau betrachtte, tracht men drie verschillende facetten samen te vinden. Het verslag hierover is te vinden in de notulen van de Vlaamse regering.

Een eerste facet behelst de erkenning van de Vlaamse regering dat de steun niet zozeer diende geconcipeerd als een steun aan de reders, dan wel aan de werven, vermits het om economische steun ging en daarom was het niet meer dan logisch dat de toenmalige minister bevoegd voor Economie, de heer Norbert De Batselier de hoofdmoot onder zijn hoede kreeg. Alle dossiers werden dan ook logischerwijze in hoofdzaak behandeld door de minister van Economie, zijn kabinet en zijn administratie.

Een tweede aspect was het verkeersaspect, waarvoor minister Sauwens bevoegd was. Een derde aspect betreft de toekenning van de gewestwaarborg, die valt onder de bevoegdheid van de minister van Financiën, de heer Gaston Geens, tevens minister-president. Op federaal vlak was daarentegen slechts één minister bevoegd : nl. de federale minister van Verkeerswezen, onder wiens bevoegdheid de economische, het verkeerskundige en het aspect van de waarborgverlening voor de toegekende scheepskredieten ressorteerde.

Inzake het administratief beheer, kan worden gesteld dat al deze ministers beschikten over een afgevaardigde in het Fonds voor de Scheepskredieten. In deze context dient opgemerkt dat de wet van 1948 op de scheepskredieten, een speciaal adviescomité heeft opgericht, dat advies verleent aan de minister van Verkeerswezen, over de diverse tegemoetkomingen, onder meer de rentesubsidie en de leningen uit het Fonds voor het Scheepskrediet.

De activiteiten van dat adviescomité werden niet stopgezet, integendeel de drie betrokken ministers hebben eveneens een aantal leden afgevaardigd in dit adviescomité. De vertegenwoordiger van de minister van Financiën was de heer Speleers, die op dat ogenblik bij de administratie Financiën van de

Vlaamse Gemeenschap werkte. Gelet op het feit dat de professionele roots van deze afgevaardigde lagen in de sector van de openbare kredietverlening beschikte deze persoon over een bijzondere deskundigheid inzake waarborgverlening.

Daarenboven was men overtuigd van het nut om een onderscheid te maken tussen het kabinetsniveau en het adviescomité, waar de heer Speleers de Vlaamse minister van Financiën vertegenwoordigde. Het Fonds functioneerde in deze samenstelling tot op het ogenblik dat het beheer van de scheepskredieten werd overgeheveld naar Gimvindus en de dossiers inzake de toekenningen van de scheepskredieten werden voorbereid door de NMKN.

Deze dossiers werden door de NMKN meestal ingeleid in het adviescomité dat advies verstrekke aan de minister van Economie die de dossiers voorlegde aan de Vlaamse regering. Indien aan een dossier een waarborgaspect was verbonden, dan werd de instemming en goedkeuring van de minister van Financiën gevraagd, wat verscheidene malen is gebeurd, zoals blijkt uit de notulen van de Vlaamse regering die reeds voor een deel werden gepubliceerd.

Wat de rol van de NMKN betreft, beperk ik mij tot datgene wat door de Minister van Financiën terzake is verricht. Vooreerst werd aan de NMKN en het federale ministerie van Verkeerswezen vrij snel na de regionalisering gevraagd, dat de in het Fonds voor de Scheepskredieten aanwezige tegoeden zouden worden overgeheveld naar afzonderlijke rekeningen, wat in feite een louter beheerskundige operatie betreft.

Deze tegoeden die zich bevonden binnen het Fonds voor de Scheepskredieten bedroegen op dat ogenblik miljarden. Bij de overdracht werd gevraagd dat het over rentedragende rekeningen zou gaan in plaats van postchequerekeningen, zodanig dat de gerealiseerde rente daadwerkelijk opnieuw kon worden aangewend.

Terzake werd een beheersovereenkomst afgesloten met de NMKN over het financiële aspect, nl. de wijze waarop het geld werd beheerd en waarop het opnieuw liquide moest worden gemaakt. Beslissingen over scheepskredieten moesten immers vaak snel worden genomen. Er moest dus snel voor de nodige liquiditeiten worden gezorgd en vanuit dit oogpunt kan de rigiditeit van deze financiële beheersovereenkomst worden verklaard. Tenslotte heeft men de bestaande overeenkomst die reeds eerder tussen de federale overheid en de NMKN

was afgesloten verdergezet (ongeveer 22 miljoen frank).

Tot zover het beheerskundig aspect van het Fonds voor het Scheepskrediet en alle scheepskredieten zijn toegekend volgens de normale procedure, net zoals dit het geval is in de toekenning van de kredieten in het kader van de expansiesteun, vermits men trouwens min of meer dezelfde logica heeft gevolgd als bij expansiedossiers : boven een bepaald bedrag werden de aanvragen voor de toekenning van expansiekredieten overgemaakt aan de Vlaamse regering en zeker indien aan de toekenning van deze kredieten een aspect van waarborgverlening was verbonden. De medeondertekening door de minister van Financiën was vereist. Daarenboven werd een advies verleend door het Technisch Comité voor het scheepskrediet, was er de agendering op de Vlaamse regering via de Inspectie van Financiën en werd eveneens het advies ingewonnen van de Vlaamse regering.

2. De regionalisering van de nationale sectoren en de herstructurering van het Vlaams economisch overheidsinitiatief (decreet van 13 juli 1994)

Een tweede fase behelst de regionalisering in 1988 van de nationale sectoren. Uiteraard werden deze sectoren vóór 1988 in se gefinancierd en beheerd vanuit het Fonds voor de Nationale Sectoren in Vlaanderen, het FNSV. De beslissingen daarover werden weliswaar telkens voorgelegd aan het bevoegde ministercomité. Daarenboven regelde de financieringswet de overdracht van de activa van het FNSV en de participaties hierin, o.m. de Boelwerf.

In het Vlaamse Gewest rijst op dat ogenblik de vraag of er nood is aan een nieuw investeringsvehikel. Dient de GIMV ook een nieuwe investeringsmaatschappij op te richten, of diende de GIMV het enige vehikel te zijn waarlangs de Vlaamse regering haar participatiebeleid in de ondernemingen zou voeren ?

Vermits deze laatste optie de meest coherente aanpak mogelijk maakte, heeft men hiervoor gekozen, wat een kapitaalovername betekende door de GIMV van het kapitaal van het FNSV. Deze kapitaaloverdracht van het FNSV naar de GIMV impliceerde eveneens dat het volledige beheer over het FNSV werd overgenomen door de GIMV. Na een selectieprocedure is trouwens een groot deel van

het personeelsbestand van het FNSV naar de GIMV overgegaan.

Op dat ogenblik werd uiteraard ook Gimvindus opgericht, met een eigen directiecomité. GIMV en Gimvindus functioneerden wel grotendeels met dezelfde mensen, dezelfde middelen en binnen dezelfde structuren. De raden van bestuur kwamen bijvoorbeeld op hetzelfde moment samen. Pas in 1994, bij de KS-affaire, stelde men vast dat de GIMV zo sterk was uitgedeind en het takenpakket zo gediversifieerd was dat men het geraadzaam oordeelde om over te gaan tot de opsplitsing van de structuren van de holding, operatie die was ingegeven door het Vlaams Parlement.

De herstructurering van het het Vlaams economisch overheidsinitiatief resulteerde in de goedkeuring van het decreet van 13 juli 1994 betreffende de herstructurering van de GIMV, Gimvindus, VMH, Mijnen en LIM en in de oprichting van het Limburgfonds en van de permanente Werkgroep Limburg. Voor al deze verschillende holdings werden afzonderlijke regeringscommissarissen benoemd en dit geldt eveneens voor de Limburgse Reconversie maatschappij.

Terug in de tijd kan worden vastgesteld dat de activa van de scheepsbouw, waaronder de activa in de Boelwerf, werden ondergebracht in de portefeuille van het FNSV. Naast de klassieke rederssteun had de federale regering destijds ook andere instrumenten gecreëerd ter compensatie van de staalnijverheid b.v. ShipInvest, een holding die eveneens werd beheerd door FNSV. Het is dan ook logisch dat het FNSV en zijn rechtsopvolgers GIMV en Gimvindus relatief belangrijke actoren waren in dit geheel.

3. Opsplitsing tussen GIMV en GIMVINDUS en controletaak van de gemachtigde van Financiën

Vandaar dat in 1991 of in 1992 de vraag rijst van Gimvindus om dit alles in één geheel – Gimvindus zelf – samen te brengen met het Fonds voor het Scheepskrediet. Met het oog op een grotere coherentie was dit inderdaad een redelijke vraag.

Men bundelde alle instrumenten samen in Gimvindus : ShipInvest, de activa in de verschillende scheepsbouwondernemingen, met onder meer de Boelwerf, en de middelen van het fonds voor rederssteun. Gimvindus nam toen uiteraard ook een groot aantal verplichtingen op zich. Het

Vlaams Gewest droeg een aantal vorderingen over, die nominaal 48 miljard frank bedroegen, maar in feite ging het om een veel lager bedrag en daarenboven werden eveneens de passiva overgedragen. Een nieuwe opsplitsing volgde in 1994.

In 1992 ben ik als gemachtigde van de minister van Financiën bij de GIMV aangesteld. Ik heb dat werk ook gedaan bij de opsplitsing van de holding GIMV in haar vier filialen : de GIMV zelf, Gimvindus, de VHM en de LRM.

Op verzoek van de voogdijministers heb ik daar een tijdlang gefunctioneerd. In het decreet van 13 juli 1994 betreffende de herstructurering van de GIMV, Gimvindus, VMH, Mijnen en LIM en de oprichting van het Limburgfonds en van de permanente werkgroep Limburg was opgenomen dat er voor elk van de vier investeringsmaatschappijen een regeringscommissaris zou worden aangesteld.

In afwachting daarvan heb ik nog een tijdlang gefunctioneerd als gemachtigde van Financiën bij alle vier, en dit in samenwerking met commissaris Ketels.

Een gemachtigde van Financiën heeft een beperkte taak dan een commissaris. Hij moet enkel de financiële relaties nagaan tussen het gewest en de instelling waarvoor hij mee verantwoordelijk is. Hij moet onderzoeken of deze financiële relaties een financiële repercussie hebben op de dotatiestroom die uitgaat van het gewest naar de instelling in kwestie. U moet aan de mensen van GIMV of Gimvindus vragen of ik kritisch was. Ik vermoed van wel, want ik heb af en toe negatieve geluiden gehoord over mijn optreden.

De heer Karel De Gucht : Mijnheer Vanderborght, blijkbaar was u gemachtigde van Financiën voor de vier poten van de GIMV. Tot wanneer was dat zo ? Was uw opdracht op hetzelfde ogenblik afgelopen voor elke poot ?

De heer Vanderborght : Ik zou dit moeten nakijken. Ik ben niet meer zo zeker.

Toen het Vlaams Parlement in 1994 het decreet van 13 juli 1994 goedkeurde waarbij de splitsing werd doorgevoerd, moesten er voltijdse commissarissen worden benoemd. Deze kwamen er niet onmiddellijk. Men heeft de heer Ketels en mij dan gevraagd om te blijven functioneren totdat ze er wel waren. Ik wilde dit doen onder één voorwaarde. Ik zei dat ik mijn taak niet naar behoren kon vervullen en zag zelf af van mijn vergoedingen in drie van de vier instellingen. Zo heb ik anderhalf

jaar gewerkt. Medio of eind 1995 werd mijn opdracht beëindigd.

De heer Karel De Gucht : Voor de splitsing was u ook gemachtigde van Financiën voor de GIMV ?

De heer Vanderborght : Ja.

De heer Karel De Gucht : Sinds wanneer ?

De heer Vanderborght : Ik denk sinds oktober 1992.

De heer Karel De Gucht : U bent dus gemachtigde van de minister van Financiën geweest van oktober 1992 tot eind 1995, eerst alleen voor de GIMV, achteraf voor de vier instituten.

De heer Vanderborght : Ik zou de data moeten nakijken, maar het moet in die periode zijn geweest.

De heer Karel De Gucht : Het viel me op dat u op weinig vergaderingen aanwezig was. Ik stel me dan ook vragen bij de efficiëntie van de controle. U zegt zelf dat u van drie van de vier vergoedingen hebt afgezien. Dit is op zich zeer edelmoedig, maar hoe zat het dan met de financiële controle van de vier instituten, en vooral van Gimvindus ?

4. Het faillissement van Boelwerf – Boelwerf Vlaanderen en van ABC- Containerlines

Gimvindus voer toen door woelige wateren, ingevolge de twee Boelwerffaillissementen en de afhandeling van een aantal niet onbelangrijke dossiers van scheepskredieten. Een voorbeeld van dat laatste is de vereffening inzake het faillissement van ABC-Containerlines, dat op Goede Vrijdag 1996 werd aangevraagd door de heer Rosenfeld.

Tijdens de periode 1992-1995 heeft men ook gebakkeleid over de constructie die diende te worden opgezet met betrekking tot het fiscaal probleem dat was gerezen naar aanleiding van het bod-Blonder. Wat hebt u concreet gedaan in het dossier van ABC-Containerlines ? Waaruit bestond uw financiële controle ?

Op het ogenblik van de overdracht van het dossier van het federale bevoegdheidsechelon naar het regionale niveau, werd de nominale waarde van de overgedragen scheepsvorderingen gewaardeerd ad. 48 miljard frank, doch de waarde van de geactualiseerde vorderingen beliep echter slechts de helft

van dit bedrag. Een gemachtigde van de minister van Financiën moet toch op gezette tijdstippen nakijken wat er in die vorderingen zit en waarom. Ik laat uw aan- of afwezigheid op de raden van bestuur buiten beschouwing en het is trouwens een uitgemaakte zaak dat u er weinig was. Op welke manier hebt u deze vorderingen nagekeken ? Viel het u niet op dat de vordering op ABC-Containerlines bleef openstaan ?

De heer Vanderborcht : Ik kreeg op Financiën dezelfde dossiers terug. Ik kon ze dus twee keer nakijken : rechtstreeks op de raad van bestuur of op mijn bureau. Het feit dat ik fysiek afwezig was, betekent niet dat ik deze dossiers niet kende of opvolgde.

Het dossier van ABC-Containerlines dook niet op ten tijde van Gimvindus. Het was al veel ouder. Voor de overdracht van scheepskredieten naar Gimvindus was er reeds de vraag naar verdere schuldherschikkingen. De Vlaamse regering heeft eind 1991 de principes van deze schuldherschikking goedgekeurd. Maar bij de uitwerking heb ik zelf gevraagd om een extra waarnemer bij de raad van beheer van ABC aan te stellen, omdat de situatie zeer onduidelijk was. Als ik me goed herinner, heette hij de heer Hubert Smets. Het ging om een gepensioneerd boekhoudkundig expert van de NMKN. Samen met minister De Batselier hebben we ABC-Containerlines gevraagd dat er een waarnemer zou komen in hun raad van beheer om het reilen en zeilen er op te volgen. Dat is ook toegestaan.

De heer Karel De Gucht : Namens wie was die heer er waarnemer ?

De heer Vanderborcht : Namens de Vlaamse regering.

De heer Karel De Gucht : Er zijn dus een aantal vorderingen. Ik neem aan dat u op een bepaald moment op de hoogte bent gebracht van het feit dat de scheepskredieten aan ABC-Containerlines waren opgezegd. Ondertussen blijft beweging in het dossier uit. Hebt u zich nooit afgevraagd waarom ? Of heeft de heer Hubert Smets dit dossier behandeld en had u er verder niets mee te maken ?

De heer Vanderborcht : Ik spreek nu over de periode vóór de overdracht van de scheepskredieten aan Gimvindus. Dan was er het probleem van ABC-Containerlines, dat niet in staat was de verstrekte kredieten terug te betalen. Er was een nieuwe schuldherschikking gevraagd.

Toen besliste men dat de situatie bij ABC-Containerlines veel te onduidelijk was. Daarom kon men alleen instemmen met een schuldherschikking als er binnen de raad een waarnemer zou komen. Uiteraard blijft het nog altijd de bevoegdheid van de Vlaamse regering om na te gaan wat er met de scheepskredieten gebeurde. De bedoeling was om na te gaan of er geen geldsommen werden afgeleid naar filialen, waardoor de terugbetalingscapaciteit van het bedrijf werd aangetast. U spreekt over de periode na de opzegging.

De heer Karel De Gucht : Heeft de heer Hubert Smets daar ooit over gerapporteerd ?

De heer Vanderborcht : Die man heeft daarover gerapporteerd, maar eerder in negatieve zin, met name dat het voor hem vrijwel onmogelijk was om terzake iets vast te stellen.

De heer Karel De Gucht : Wanneer is die man aangeduid ? Dit is voor mij een totaal nieuw gegeven.

De heer Vanderborcht : Ik denk in 1991. Hij heeft één keer over die zaak gerapporteerd. Ik had veel eerder gehoopt – niet verwacht – dat uit dat rapport zou blijken dat uit ABC-Containerlines middelen werden afgeleid, doch dat kon door de heer Smets niet hard worden gemaakt, vermits hij beweerde hierover over te weinig informatie te beschikken.

Op bijna hetzelfde tijdstip werd men geconfronteerd met de overdracht van de scheepskredieten aan Gimvindus, met de verdiscontering van de vorderingen, waarvan de waardebepaling werd uitgevoerd door externe experts en het is op basis van deze waardering dat de portefeuille van de scheepskredieten is overgedragen aan Gimvindus. Op dat ogenblik hield de functie van de heer Smets op te bestaan, vermits de portefeuille was overgeheveld naar Gimvindus die hiervan het beheer op zich nam.

De heer Karel De Gucht : Hij heeft dus zijn functie van waarnemer verloren toen de vorderingen scheepskredieten zijn overgedragen aan Gimvindus ?

De heer Vanderborcht : Ja. Want hij was aangesteld door de Vlaamse regering, niet door Gimvindus. Gimvindus heeft trouwens zijn eigen boekhoudkundige experts. De Vlaamse regering maakt hiervan in mindere mate gebruik.

De heer Karel De Gucht : Hoe hebt u als gemachtigde van Financiën gereageerd op het verslag van

de heer Hubert Smets dat hij er niet wijs uit raakte ?

De heer Vanderborght : Mijnheer De Gucht, zoals ik al zei, was ik niet de gemachtigde van Financiën. Op dat ogenblik waren de scheepskredieten niet overgedragen aan Gimvindus. Dat beheer werd gevoerd vanuit het Vlaams Gewest.

De heer Karel De Gucht : Neen, de heer Hubert Smets verliest zijn functie op het moment dat het beheer wordt overgedragen aan Gimvindus. Ik neem aan dat hij heeft gerapporteerd vóór dat is gebeurd.

De heer Vanderborght : De overdracht op zich staat los van wat de heer Hubert Smets zegt over het beheer binnen ABC-Containerlines.

De heer Karel De Gucht : Maar u zegt dat de heer Hubert Smets is aangeduid om een oogje in het zeil te houden bij ABC. Hij blijft daar waarnemer tot het beheer wordt overgedragen aan Gimvindus. U zegt dat hij eenmaal heeft gerapporteerd, en toen zei dat hij er niet wijs uit raakte. Hij heeft per definitie gerapporteerd vóór de overdracht aan Gimvindus.

Wat waren de reacties van u en van de Vlaamse regering op zijn rapport ? Ik neem aan dat hij heeft gerapporteerd aan de ministers van Financiën en Economie, aan de Vlaamse regering, aan u en misschien nog aan anderen. Ik neem ook aan dat de heer Hubert Smets de capaciteit had om te bekijken of er geld was afgeleid, anders had men hem niet moeten aanstellen.

Als hij niet kon controleren of er effectief geld werd afgeleid, dan leidt dat toch tot de veronderstelling dat die mogelijkheid inderdaad bestond. In een normale vennootschap kan men dat wel controleren. Het feit dat hij er geen zinnig woord over kon zeggen, moet bij u toch de bedenking hebben doen ontstaan dat er iets niet pluis was ?

De heer Vanderborght : Mijnheer De Gucht, ik zal niet de verdediging opnemen van de heer Hubert Smets, maar ik denk wel dat hij zinnige zaken heeft gezegd. Hij heeft niet gesteld dat er bewijzen waren van geldafleiding. En als er geen bewijzen zijn, dan kan ik u die tot mijn grote spijt ook niet geven.

De heer Karel De Gucht : Sorry, maar daarnet hebt u iets totaal anders gezegd. U hebt gezegd dat hij op een negatieve manier heeft gerapporteerd met

de uitdrukkelijke verklaring die zaak niet te kunnen controleren.

Als hij dat niet kon controleren, dan zijn er twee mogelijkheden. Ofwel was hij niet bekwaam. Ik neem aan dat hij dat wel was, want anders had u hem niet aangeworven. Ofwel was ABC geen normale vennootschap. Maar wat hebben u en de Vlaamse regering gedaan toen die laatste mogelijkheid duidelijk werd ? Is dit nu zo een moeilijke vraag ?

De heer Vanderborght : Mijnheer De Gucht, denkt u dat het zo gemakkelijk is om van hieruit te controleren hoe een bedrijf in Australië of in Israël functioneert ? De heer Hubert Smets was niet in staat in Brussel na te gaan wat zich in Australië en Israël met dochterondernemingen afspeelde.

De heer Karel De Gucht : Maar er zijn toch een aantal zaken duidelijk over die afleidingen ? De NMKN was daarvan trouwens op de hoogte. Ik denk met name aan het versassen van het contract van DuPont de Nemours. In het geval van de Discovery staat zelfs duidelijk in het verslag van een commissaris-revisor dat bepaalde huursommen op onverklaarbare wijze zijn verdwenen. Die sommen zijn niet in Australië of Israël verdwenen, maar wel tussen Brussel en Amsterdam.

U zegt nu dat de heer Hubert Smets verklaarde dit niet te kunnen controleren. Moest er bij u en bij de regering dan geen belletje rinkelen ? U duidt toch maar een waarnemer aan als u het vermoeden hebt dat er iets verkeerd loopt ?

De heer Vanderborght : Mijnheer De Gucht, wij hebben een waarnemer aangesteld om na te gaan of er al dan niet afleiding was. Wat verlangt u toch als die waarnemer ons op dat ogenblik geen afleidingsindicaties kon geven ?

De heer Karel De Gucht : Mijnheer Vanderborght, u bent nu de zaken totaal aan het omdraaien. U hebt zelf gezegd dat de heer Hubert Smets verklaarde de afleidingen niet te kunnen controleren omdat de zaken veel te ingewikkeld waren. Nu zegt u echter dat er geen afleiding was omdat hij er geen kon vaststellen. Zo kunnen we toch geen rationeel gesprek voeren.

Mijn vraag blijft dan ook : wat hebt u concreet gedaan ? De Vlaamse regering vraagt een waarnemer aan te duiden, wat op zich vrij uitzonderlijk is, en dat blijkt dan op de koop toe iemand van de NMKN te zijn.

De heer Vanderborght : Mag ik u even onderbreken ? Hij was toen al met pensioen.

De heer Karel De Gucht : Hij kende in elk geval de interne keuken van de NMKN.

De heer Vanderborght : Dat zagen wij als een bijkomende troef. Precies om zijn kennis van de scheepsbouwsector hebben we hem aangetrokken.

De heer Karel De Gucht : Hij is daar dus reeds geïntroduceerd. De NMKN was ervan op de hoogte dat bedragen verdwenen, want ze heeft daar een probleem van gemaakt bij ABC-Containerlines. Ik bedoel hier heel specifiek de bedragen van het contract van DuPont de Nemours, die eigenlijk de financiële onderbouw vormden van de mogelijke terugbetaalcapaciteit van ABC-Containerlines.

Ik zal mijn vraag concreter stellen. Heeft die man schriftelijk gerapporteerd ?

De heer Vanderborght : Ik heb van de heer Smets één rapport gekregen, dat ik misschien kan terugvinden. Die man was toen echter reeds op rust en het ging dan ook om niet meer dan een handgeschreven, niet getypt verslag. U moet begrijpen dat hij over geen enkele logistieke ondersteuning beschikte.

De heer Karel De Gucht : Was dat verslag aan u of aan de regering gericht ?

De heer Vanderborght : Hij is het met mij komen bespreken.

De heer Karel De Gucht : Maar was het ook aan de regering gericht ?

De heer Vanderborght : Neen, dat denk ik niet. Ik heb hem trouwens zelf voor een gesprek uitgenodigd omdat ik wou weten hoe de vork aan de steel zat. Hij heeft toen, in de periode 1991-1992, wat notities meegebracht, waarmee ik eigenlijk weinig kon aanvangen.

De heer Karel De Gucht : Hij was gepensioneerd, maar ik neem aan dat hij voor die opdracht werd betaald ?

De heer Vanderborght : Als hij is betaald, zal het wel heel weinig zijn geweest.

De heer Karel De Gucht : Als de regering iemand aanduidt, dan moet die persoon, gezien de complexiteit van de dossiers, daar toch geschikt voor zijn ? Maar achteraf blijkt die man niet te rappor-

teren, tenzij dan met enkele krabbels die hij u in de hand stopt. Is dit de methode die bijkomende zekerheden moet opleveren voor de Vlaamse regering ? Hoe dan ook : wat hebt u met die bevindingen gedaan ?

De heer Vanderborght : Ik kan alleen herhalen dat op hetzelfde ogenblik het beheer van het gewest naar Gimvindus overging.

De heer Karel De Gucht : Wat wilt u daarmee zeggen ? Dat u er niets mee hebt gedaan ?

De heer Vanderborght : Inderdaad, vermits er niets mee kon worden gedaan. De taak van de man eindigde trouwens ook de facto bij de kredietopzegging, vermits de man in het raam van de schuldherschikking, die er nooit gekomen is, was aangesteld.

De heer Karel De Gucht : Ik zou graag vernemen hoe de financiële controle van de Navigator en Discovery is gebeurd. Ik heb dezelfde vraag gesteld aan de mensen van de NMKN.

Het probleem is dat het vrijmaken van de scheepskrediettranches gebeurt in functie van de inbreng van één derde door de reder. De NMKN stelt dat ze de tranches heeft toegekend omdat ze van Boelwerf de bevestiging had gekregen dat de privé-inbreng door de reder was gebeurd. De verantwoordelijkheid wordt doorgeschoven naar de Boelwerf, waarvan de Vlaamse overheid deel uitmaakte door middel van een vehikel waarvoor u de gemachtigde van Financiën was.

Hebt u zich ooit afgevraagd of de inbreng echt was geleverd ? Hebt u zich ooit de moeite getroost om na te gaan of de werken effectief werden uitgevoerd ? Als ik me niet vergis, werd daarvoor 1,4 miljard frank betaald en is achteraf gebleken dat er slechts 100 miljoen frank op tafel lag. Dit is toch een ongelooflijke discrepantie. Hebt u ooit de fysieke financiële controle uitgevoerd ? Volgens de NMKN was dat niet haar probleem, maar die van Boelwerf. De staat maakt voor 50 percent deel uit van Boelwerf. Hebt u gecontroleerd of Gimvindus als bestuurder de nodige financiële opvolgingen deed, want dat was toch uw taak in Gimvindus ?

De heer Vanderborght : Mijn taak was om na te gaan of de financiële relaties tussen het Vlaams Gewest en Gimvindus al dan niet werden verstoord door transacties van Gimvindus.

Mijnheer De Gucht, lang geleden werd een conventie afgesloten tussen de federale overheid en de NMKN. Daarin werd bepaald dat de opvolging en

uitbetaling van de scheepskredieten zou gebeuren. Een krediet wordt immers gegeven nadat is vastgesteld waarvoor het zal dienen. Het is toch normaal om ervan uit te gaan dat de bepalingen van een contract of conventie werden nageleefd. Er werd immers voor betaald.

De heer Karel De Gucht : Dit is geen antwoord op mijn vraag. De NMKN zegt dat ze de tranches heeft uitbetaald op basis van de verzekering vanwege de Boelwerf dat de inbreng er was gekomen.

De heer Vanderborght : De NMKN moet bepalen of zij de beweringen kan geloven. Het is niet de taak van een gemachtigde van Financiën van Gimvindus om in een filiaal van Gimvindus na te gaan of het correcte informatie doorspeelt aan de NMKN.

De heer Karel De Gucht : Wat was uw taak dan wel ?

De heer Vanderborght : Mijn taak was om na te gaan of de transacties van Gimvindus financiële repercussies hadden voor het Vlaamse Gewest, en in bevestigend geval te controleren of er hiervoor wel ruimte was in de begroting.

De heer Karel De Gucht : Het gedrag van Gimvindus kon toch financiële gevolgen hebben ? In de conventie tussen Gimvindus en het Vlaamse Gewest staat dat het gewest een maximumbedrag per jaar bijdraagt. Ten gevolge van de verliezen van ABC-Containerlines, de Navigator en de Discovery, heeft het Vlaams Gewest een aantal keren meer moeten bijpassen.

De heer Vanderborght : Hier mogen twee zaken niet met elkaar worden verward. Aan de ene kant is er de waarborg. De federale overheid moet deze tot en met 2004 dragen. Aan de andere kant is er het verlies dat werd geleden door het Vlaams Gewest en Gimvindus.

De scheepsvorderingen waren immers overgedragen aan Gimvindus, dat dus verlies leed als ze niet invorderbaar waren. Er was trouwens ook al een afboeking gebeurd. Mijnheer De Gucht, u hebt zelf opgemerkt dat het over veel minder dan 48 miljard frank ging. De vermindering gebeurde omdat rekening werd gehouden met de grote verliezen, die ook door derden – bedrijfsrevisorenkantoren – werden vastgesteld. U hebt zelf opgemerkt dat er bij de nieuwe scheepsbouwsteun sprake is van een overschot. Gimvindus heeft, volgens de bepalingen van de conventie, een deel van het overschot na de beëindiging van de scheepsbouw teruggestort aan

de Vlaamse Gemeenschap, overigens na en op aandringen van mijzelf en de Minister van Financiën.

De heer Karel De Gucht : Ja, maar het herleiden van de 48 nominale tot 24 reële miljard frank is omwille van twee redenen gebeurd. Ten eerste moest worden geactualiseerd omdat de rentevoeten onder de marktwaarde lagen. Ten tweede heeft men een aantal posten afgeboekt als oninbare vorderingen. De minister van Economie heeft beloofd om ons hiervan een overzicht te bezorgen. De heer Malevé beaamde dit toen. Maar nu hebben we een brief ontvangen waarin staat dat we dat overzicht niet zullen krijgen.

De afboekingen van de oninbare vorderingen duiden op een bepaalde logica, maar dit betekent niet dat er geen inspanningen moeten worden geleverd om de vorderingen alsnog te innen. Men mag niet alle interesse in deze vorderingen verliezen omdat ze werden afgeboekt. Die indruk heb ik nochtans.

U zegt dat Gimvindus een overschot heeft teruggestort, maar in de gewijzigde conventie wordt een maximum bedrag bepaald dat de Vlaamse overheid jaarlijks kan bijpassen.

Dit bedrag werd al minstens eenmaal overschreden, omwille van de dossiers die we hier bespreken. Er is dus wel degelijk een mogelijke impact op de thesaurie van de Vlaamse Gemeenschap. Een van uw taken was erop toezien dat het beheer van Gimvindus geen risico's opleverde voor de Vlaamse Gemeenschap. Gimvindus was duidelijk de drijvende kracht binnen de Boelwerf.

Het wordt hoog tijd dat iemand zijn verantwoordelijkheid opneemt. De NMKN zegt dat ze schijven heeft uitbetaald omdat Boelwerf bevestigde dat alles in orde was. U zegt nu dat de NMKN dat had moeten controleren in het kader van de conventie. Ik heb die conventie nagelezen en heb niet de indruk dat de NMKN verplicht was tot fysieke controle ter plaatse. Wie had eigenlijk moeten controleren of die inbreng er was ? Is dat volgens u enkel de verantwoordelijkheid van de beheerders ?

De heer Vanderborght : U bedoelt de beheerders van Boelwerf ?

De heer Karel De Gucht : Ja.

De heer Vanderborght : Neen, want die hebben zelf kredieten aangevraagd. Het is onlogisch dat iemand die vraagt, zelf controleert.

De heer Karel De Gucht : Wie moest dan wel controle uitoefenen ?

De heer Vanderborght : De persoon bij wie de vragen binnenkwamen. Dat is de persoon met wie de Vlaamse Gemeenschap en Gimvindus de conventie hebben afgesloten.

De heer Karel De Gucht : De NMKN kaatst de bal terug naar Boelwerf en zijn beheerders, en u kaatst de bal terug naar de NMKN, want met hen is een conventie afgesloten.

De heer Vanderborght : Dat is inderdaad mijn stelling.

De heer Karel De Gucht : Kunt u de notities van de heer Smets opdiepen ?

De heer Vanderborght : Ik kan het proberen, maar het waren handgeschreven notities. U kunt ze hem best zelf vragen.

De heer Karel De Gucht : Als hij aan u heeft gerapporteerd, hebt u daarover toch ook aan de minister gerapporteerd ?

De heer Vanderborght : Dat zal wel.

De heer Karel De Gucht : U moet uw eigen notities toch kunnen terugvinden ?

De heer Vanderborght : Ik had de heer Smets om een rapport gevraagd, en dat was niet denderend.

De heer Karel De Gucht : U hebt dan toch aan de minister laten weten dat dat rapport niet denderend was ?

De heer Vanderborght : Ik zal zien wat ik kan vinden.

De heer Karel De Gucht : Hebt u aan de minister gerapporteerd ?

De heer Vanderborght : Ja, maar of dat schriftelijk is gebeurd, weet ik niet meer.

II. UITEENZETTING DOOR DE HEER FONS MAES, DIRECTEUR-GENERAAL VAN DE ADMINISTRATIE ECONOMIE VAN HET MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP, MET VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN EN ANTWOORD VAN DE VLAAMSE ADMINISTRATIE

De betrokkenheid van de administratie Economie bij de scheepskredieten

De administratie Economie en de departementale bovenbouw inzake boekhoudkundige aspecten, waren ten hoogste gedurende twee jaar betrokken bij de administratieve afhandeling en uitvoering van de scheepskredieten, maar de administratie is nooit betrokken bij de beleidsvoorbereiding ervan.

Vanaf 1 januari 1991 – en niet vanaf februari 1990 zoals foutief staat vermeld in de Handelingen van het Vlaams Parlement van 27 januari 1998, pagina 38. Tot eind 1992 werd de administratie Economie belast met de administratieve afhandeling van de scheepskredieten.

Vervolgens werd het Fonds voor de Scheepskredieten overgeheveld naar Gimvindus. Vanaf 1989 tot eind 1990 bleef de Directie van de Koopvaardij van het nationaal ministerie van Verkeerswezen verantwoordelijk voor de administratieve afhandeling van het dossier. Ik verwijs hierbij naar de beslissing van de Vlaamse Executieve van 1 maart 1989. Het nationaal ministerie zond de dossiers toen rechtstreeks naar de bevoegde ministers van Economie en Begroting. De boekhoudkundige diensten van het departement werden rechtstreeks aangeschreven om de noodzakelijke boekhoudkundige verrichtingen vast te leggen.

Ingevolge de wet van 28 juni 1989 op de rijkscomptabiliteit werden de begrotingsfondsen omgevormd tot nieuwe organieke fondsen.

Dit resulteerde in de oprichting in de schoot van de administratie Economie van vier parastatalen van het type A, zonder personeel, waaronder ook het Fonds voor de Scheepskredieten. Dit type parastatale bestond tot dan toe nog niet. We hadden dus geen voorbeeld en niemand was ermee vertrouwd.

De parastatalen werden uitgebouwd in de loop van 1991 en vanaf dit ogenblik werd de administratie betrokken bij de administratieve afhandeling van de scheepskredieten, wat evenwel geen wijziging impliceerde van de procedure of werkwijze gevolgd in de periode 1989-1990.

De startperiode van de administratie Economie verliep moeizaam. De administratie beschikte over geen personeel, geen knowhow, geen kennis van de complexe wet inzake steun aan de reders van 1948.

Van het federaal ministerie van Verkeer kwamen welgeteld vier personeelsleden over : één van niveau 1 die rechtstreeks werd gedetacheerd naar het bevoegde Vlaamse kabinet van Economie, één ambtenaar van niveau 2 die langdurig ziek was, twee ambtenaren van niveau 3, waarvan één zwaar gehandicapte en één uit de personeelsdienst. De administratie Economie had dus geen personeel in huis dat ooit was betrokken bij de scheepskredieten. De administratie is dus in uiterst moeilijke omstandigheden gestart.

Hierbij dient opgemerkt dat deze moeizame start daarenboven gepaard ging met een massale bevoegdheidsoverdracht van het federale bevoegdheidsechelon naar het regionale bevoegdheidsniveau en dit ingevolge de staatshervorming van 1988. De administratie Economie werd geconfronteerd met duizenden dossiers van overgedragen bevoegdheden zoals : textiel, buitenlandse handel, wetenschappelijk onderzoek, energie, enzovoort. Alleen al over de scheepskredieten waren er meer dan vierhonderd dossiers in omloop, allemaal met een lang, sommige met een zeer lang verleden.

Behalve personeel en knowhow miste de administratie Economie ook voldoende richtlijnen omtrent de behandeling van deze dossiers m.b.t. de nieuwe materies. Ook de laattijdige opmaak van de beheersrekening van de NMKN voor de jaren 1988, 1989 en 1990 door het nationaal ministerie van Verkeer zorgde voor een bijkomende handicap.

Ondanks al die handicaps heeft onze administratie alles in het werk gesteld om de continuïteit in de scheepsdossiers te verzekeren. We hebben twee ambtenaren van niveau 1 van onze eigen administratie naar het federale ministerie van Verkeer gestuurd om daar gedurende een jaar de stiel te leren. We hebben zelfs druk uitgeoefend op de nationale ambtenaren opdat ze hun rekeningen van 1988 tot 1990 zo vlug mogelijk zouden afsluiten.

De werkwijze bij het voorleggen van de dossiers aan de minister is in de korte periode 1991 tot 1992 niet gewijzigd. Er stond immers een overdracht van de bevoegdheden naar Gimvindus op til en er werd bovendien een nieuw ontwerp-decreet over de scheepsbouwsteun in het vooruitzicht gesteld. Er was tevens een beheersovereenkomst met de

NMKN waarbij de openbare kredietinstelling voor de dagelijkse administratieve opvolging van het fonds zorgde. Voor deze dienst werd ze trouwens vergoed.

De administratieve procedure en werkwijze loopt dus gelijk met die van 1989 tot 1990. Ze kan als volgt worden samengevat. Onze administratie maakte een synthesesnota voor de bevoegde minister, die was gebaseerd op de kredietvoorwaarden van de NMKN en het advies van het federale Technisch Comité van de Scheepskredieten. In dat comité was de Vlaamse regering vertegenwoordigd door waarnemers. Ook was er een advies van de dienst Openbare Kredieten van het ministerie van Financiën en van de Inspectie van Financiën. De inspectie baseerde zich hierbij op de drie voorgaande rapporten.

Onze administratie diende erop toe te zien dat de voorwaarden werden nageleefd die waren opgelegd door de welbekende Zevende Richtlijn of 9-percentnorm van de commissie. Daarna namen de bevoegde minister en de Vlaamse regering de beslissingen. Vanaf dan werden een aantal verzoeken en de nodige vaststellingen verricht, zowel voor het Fonds voor de Scheepskredieten als voor het totale bedrag van de rentesubsidie. Hiervoor bestond trouwens een afzonderlijke begrotingspost.

Er waren dus een aantal controlemechanismen : een voorafgaandelijk visum van de Inspectie van Financiën bij de indiening van het dossier, een controle door de Controleur van de Vastleggingen en een controle vooraf door Het Rekenhof op elke uitkering en betaling. Op de NMKN werd controle uitgeoefend via de boekhoudkundige rekeningen die tussen 1991 en 1992 werden goedgekeurd door het Rekenhof en door de Vlaamse regering.

Onze administratie heeft er in uiterst moeilijke omstandigheden aan gewerkt dat de federale regering de beheersrekening van 1988 tot 1990 zou afronden. De boekhoudkundige rekeningen van 1991 en 1992 werden door het Rekenhof goedgekeurd. De rentesubsidie, aangevraagd door de openbare kredietinstelling, werd in onze eigen administratie gecontroleerd op basis van één fiche per scheepskrediet. Elke uitgave, uitkering of betaling werd vooraf vastgelegd door de controleur van de vastleggingen en gecheckt door het Rekenhof.

Alhoewel de wet van 16 maart 1954 bepaalt dat er enkel een controle a posteriori moet gebeuren, werd bij de uitbetaling een voorafgaande controle

uitgevoerd. Men voerde ook een controle uit op de terugbetaling van het fondskrediet via de beheersrekening die werd goedgekeurd door het Rekenhof en de Vlaamse regering.

We hebben de nodige inspanningen geleverd om de continuïteit te verzekeren. We hebben ook voldoende oor en oog gehad om alles op een orthodexe wijze te laten verlopen.

De heer Karel De Gucht : Mijnheer Maes, volgens mij is dat een ander dossier dan het dossier waaraan u hebt gewerkt. U zegt dat in de periode 1989-1990 de nationale diensten het dossier hebben beheerd. Heb ik dat goed begrepen ?

De heer Fons Maes : Inderdaad.

De heer Karel De Gucht : Wij hebben de zaak medio 1991 overgenomen. Eind 1992 heeft Gimvindus op haar beurt alles overgenomen.

De heer Fons Maes : Dat is juist.

De heer Karel De Gucht : Vooral dat laatste interesseert mij. Ik heb in het verleden deze vraag ook al gesteld aan de mensen van Gimvindus. Ze antwoordden telkens opnieuw dat ze pas echt bij de zaak zijn betrokken op het ogenblik dat ze de hele portefeuille hebben overgenomen. Dat gebeurde eind 1994.

De heer Fons Maes : Onze administratie beheerde tot eind 1992 de dossiers van de scheepskredieten. Rentesubsidies die voortvloeien uit dossiers afgesloten vóór 1 januari 1993, werden uiteraard verder administratief behandeld. Vanaf 1 januari 1993 was de inbreng van de administratie voor wat het Fonds Scheepskredieten betreft voorbij.

De heer Karel De Gucht : Gimvindus was vanaf 1 januari 1993 bij de zaak betrokken. Die betrokkenheid kan worden opgesplitst in twee fasen. In een eerste fase trad Gimvindus op als zaakwaarnemer. In een tweede fase heeft het de vorderingen als dusdanig overgenomen. Dat is toch zo ?

De heer Fons Maes : Daar kan ik niet op antwoorden.

Mevrouw Jenny Van Gelder : In uitvoering van het decreet van 1992 is alles overgeheveld. Enkel de rentesubsidies bleven in onze handen.

De heer Karel De Gucht : De vorderingen zijn toch niet op 1 januari 1993 overgenomen ?

De heer Jef Mortier : Ik denk dat de zaken als volgt zijn verlopen. Tot 31 december 1992 waren we verantwoordelijk voor de beheersrekening op de boekhouding. Ik leg er de nadruk op dat we daaraan in het ijle zijn begonnen. Niemand heeft ons daarbij geholpen. We zijn begonnen met de verwerking van rekeninguittreksels van de NMKN. Op basis van een systeem dat wordt toegepast voor het beheer van de economische expansie, werden dan de vastgestelde en potentiële rechten opge maakt. Dat leidde tot dat bedrag van 48 miljard frank.

Toen dat dossier is overgeheveld, heeft Gimvindus dat bedrag wellicht op zijn juistheid onderzocht. De correcte afsluiting van het contract met de regering had vertraging opgelopen. Bovendien waren de rekeningen van Verkeerswezen van 1988, 1989 en 1990 niet beschikbaar.

U hebt gevraagd naar de bekommernissen van de heer Vanderborght over de rechten in verband met die 48 miljard frank. De heer Vanderborght had misschien wel een inzicht in een paar recente dossiers. Maar het invorderingsdossier in zijn geheel kon hij niet kennen.

Wij hebben dat dossier zelf moeten inventariseren. Het ging om twee kanjers, met daarin ongeveer 400 dossiers. Gimvindus heeft het dossier wel ontvangen. Maar ik denk dat het de zaak eerst op zijn juistheid heeft onderzocht. Na dat onderzoek is dan met de regering een conventie of een contract afgesloten. Daarbij werd die 48 miljard frank verdisconteerd. De eigenlijke waarde werd vastgelegd op ongeveer 24 miljard frank.

De heer Karel De Gucht : Maar dat is niet echt mijn vraag. Ik onderscheid in de betrokkenheid van Gimvindus twee fasen. In een eerste fase trad die op als zaakwaarnemer voor de Vlaamse regering. Daarbij ging het nog steeds om uw vorderingen, of die van de parastatale. In een tweede fase ging het om de vorderingen van Gimvindus zelf, binnen het kader van een conventie waarbij de Vlaamse regering tot op een bepaalde hoogte het deficit dekte. Klopt dit ?

Mevrouw Jenny Van Gelder : De laatste beheersdaad op een rekening, in het kader van de regeling op de parastatalen A, dateert van 1992.

De heer Karel De Gucht : Vanaf 1 januari 1993 ging het om de eigen vorderingen van Gimvindus, die op dat ogenblik nog deel uitmaakte van de GIMV. Pas nadien werd Gimvindus een zelfstandige vennootschap. Volgens u waren de vorderingen

vanaf 1 januari 1993 de vorderingen van GIMV-Gimvindus ?

De heer Fons Maes : Ik zou dat anders stellen. De administratie Economie is daarmee eind 1992 opgehouden. Ik weet niet wat er daarna is gebeurd.

De heer Karel De Gucht : Waarom bent u daarmee opgehouden ?

Mevrouw Jenny Van Gelder : De bevoegdheid is overgedragen.

De heer Fons Maes : Dat is een politieke beslissing, die bij decreet is genomen.

De heer Karel De Gucht : De bevoegdheid is toen overgedragen aan GIMV-Gimvindus ?

De heer Fons Maes : Inderdaad.

De heer Karel De Gucht : Is er volgens u een zogenaamde schemerperiode, waarin u reeds met de zaak was opgehouden, maar nog geen anderen er zich mee waren gaan bezighouden ? U stelt dat u er op 31 december 1992 mee bent opgehouden, want toen was het niet langer uw bevoegdheid. Dan is toch iemand anders bevoegd geworden. Wie was dat dan ?

Mevrouw Jenny Van Gelder : Gimvindus is via een decreet bevoegd geworden.

De heer Karel De Gucht : Waarom zegt u niet gewoon dat Gimvindus vanaf 1 januari 1993 de bevoegdheid had ?

De wnd. voorzitter : De heer Maes heeft zeer duidelijk gezegd dat het dossier vanaf die datum niet meer tot zijn bevoegdheid behoorde.

De heer Fons Maes : Ik heb geprobeerd duidelijk te maken dat dit de periode was waarin de administratie Economie administratief betrokken was bij de scheepskredieten.

De heer Karel De Gucht : Dan waren vanaf 1 januari 1993 GIMV en Gimvindus bevoegd ?

De heer Fons Maes : Ik weet niet precies of het GIMV of Gimvindus was.

De heer Karel De Gucht : Op dat ogenblik was Gimvindus nog een onderdeel van de GIMV.

Vóór eind 1992 had Gimvindus er dus niets mee te maken ? Dan was de administratie rechtstreeks bevoegd ?

De heer Fons Maes : Alleen voor de administratieve afhandeling. Er was een procedure uitgetekend. Niemand had immers enige ervaring met dit soort aangelegenheden. Men heeft de procedure waarvoor het ministerie van Verkeerswezen bevoegd was, laten doorlopen tot 1992. Alle beslissingen zijn dus genomen op basis van adviezen waarvan reeds eerder sprake is geweest.

De heer Karel De Gucht : Dat ik deze vraag stel, betekent niet dat ik twijfel aan de juistheid van wat u zegt. In het verleden is echter steeds het beeld geschetst dat Gimvindus pas vanaf eind 1994 bij de scheepskredieten was betrokken. Dat blijkt nu niet te kloppen.

De wnd. voorzitter : Mijnheer Maes, ik vind uw bewering dat eigenlijk niemand iets afwist van scheepskredieten of daar nauw bij betrokken was, enigszins eigenaardig. Ik vraag me af wat men dan in zo een moeilijke materie kon doen.

De heer Fons Maes : In eerste instantie konden we heel weinig doen. Ik heb zojuist nog gezegd dat iedereen zijn stiel ter plaatse, namelijk bij het ministerie van Verkeerswezen, heeft moeten aanleren. We hebben getracht om deze materie geleidelijk onder de knie te krijgen zodat we tegen eind 1992 enig zicht kregen op de situatie.

De wnd. voorzitter : Maar het gaat hier over een groot aantal miljoenen. In dat geval moet men toch beschikken over mensen die iets afweten van scheepskredieten en scheepvaart. U zat tenslotte tegenover een stel haaien, en moest voldoende gewapend zijn. U spreekt echter over gehandicapten enzovoort die de stiel niet kenden. Dan is de kans toch groot dat er zaken gebeuren die niet volledig correct zijn.

De heer Fons Maes : Ik was me bewust van het belang van de sector. Ik heb dan ook twee goede ambtenaren gestuurd, universitair die deze materie hebben aangeleerd. Bovendien hebben we controles ingebouwd. Zo was de voorafgaande goedkeuring vereist van de Inspectie van Financiën. We hebben eveneens een beroep gedaan op iemand van het Rekenhof die vroeger reeds ervaring had opgedaan met de scheepskredieten. Volgens de wet van 16 maart 1954 wordt de controle pas uitgevoerd na de verrichtingen. In dit geval hebben we alle mogelijke controle-instanties ingebouwd. Er werd vooraf advies ingewonnen over

zowel het aangaan van de verbintenis als de uitkeringen.

De heer Robert Voorhamme : Bij de afwikkeling van het krediet van ABC-Containerlines werd op een bepaald ogenblik een bod gedaan. Bij ABC was er echter een fiscaal probleem met de heer Rosenfeld. Daardoor moest een bijzondere regeling worden getroffen. Daartoe werd een technisch comité opgericht dat daarover meermaals moest beraadslagen. In dat comité was de Vlaamse overheid vertegenwoordigd. Kunt u me zeggen of daar bij iemand van de Vlaamse administratie aanwezig was ?

Mevrouw Jenny Van Gelder : Voorzover ik weet, was daar niemand van de Vlaamse administratie vertegenwoordigd. Vanaf 1993 hield ik me uitsluitend bezig met de rentesubsidie. Dit was de enige bevoegdheid die onze administratie op dat ogenblik nog restte. Bij Rosenfeld waren er geen rentesubsidies meer te betalen. Ik was daar dan ook nergens bij aanwezig. Ik wist trouwens niets af van het bestaan van een technisch comité.

De heer Robert Voorhamme : Bij het dossier Rosenfeld bent u dus op geen enkele manier betrokken geweest.

Mevrouw Jenny Van Gelder : Na de beslissing van de Vlaamse executieve van 11 december 1991 over de kredietherschikking, heeft de administratie de bank gevraagd dat ze op de hoogte werd gebracht van de herschikkingen en van de verschillende stappen daartoe. Dit was immers belangrijk voor het opmaken van de beheersrekeningen. De bank heeft ons inderdaad in een uitgebreide correspondentie formeel en informeel op de hoogte gehouden van de onderhandelingen. Die correspondentie duurde tot de kredieten op 25 augustus 1992 werden opgezegd. Nadien waren we daar niet meer bij betrokken.

De heer Robert Voorhamme : Op welke wijze was de Vlaamse overheid daar dan bij betrokken ?

Mevrouw Jenny Van Gelder : De dienst Waarborgen van Financiën en Begroting en het Kabinet waren daar misschien bij betrokken, maar niet de administratie die bij geen enkele bespreking werd betrokken. Ik heb wel over ABC-Containerlines horen spreken, maar me er nooit actief mee beziggehouden. We waren immers enkel met rentesubsidies bezig.

De heer Karel De Gucht : Mevrouw Van Gelder, u werd dus ingelicht over de evoluties in dat dossier

tot op het ogenblik dat de kredieten werden opgezegd ?

Mevrouw Jenny Van Gelder : Dat is juist. We hebben ons nooit actief beziggehouden met dat dossier. We volgden het wel op. Na de schuldherschikking hebben we in een brief meegedeeld dat we op de hoogte wilden worden gehouden en eventueel wilden meewerken. De onderhandelingen hebben eigenlijk tot niets geleid.

De heer Karel De Gucht : Het is opmerkelijk dat u niet meer op de hoogte wordt gehouden op het ogenblik dat de kredieten worden opgezegd. Mijnheer Maes, wie zou er op dat ogenblik op de hoogte moeten worden gehouden ?

De heer Fons Maes : Ik kan die vraag niet beantwoorden, mijnheer De Gucht.

De heer Karel De Gucht : Mevrouw Van Gelder, vóór 25 augustus 1992 werd u op de hoogte gehouden. Het faillissement dateert echter pas van Goede Vrijdag 1996. Werd in die tussenperiode van bijna vier jaar niemand ingelicht ? Dat kan toch niet.

Mevrouw Jenny Van Gelder : Aangezien onze bevoegdheid zich beperkte tot rentesubsidies, was ze eind 1992 afgelopen.

De heer Fons Maes : De bevoegdheid van de administratie Economie was eind 1992 inderdaad afgelopen. We hielden ons enkel nog bezig met de opvolging van de rentesubsidies voor dossiers van vóór 1 januari 1993.

Mevrouw Jenny Van Gelder : Ik kan weinig toevoegen aan de woorden van de heer Maes. Ik kan u wel nog enkele inlichtingen geven over de dossiers die ter sprake kwamen.

De heer Karel De Gucht : Ik heb een vraag over het rentesubsidiedossier voor de Petrel. We hebben daarover een gesprek gehad met de NMKN. Ik mag de naam van de persoon in kwestie niet vermelden, omdat het om een besloten hoorzitting gaat.

Die man heeft iets interessants gezegd over de verkoopclausule. Ik lees even voor wat daarover in het verslag staat. "De NMKN stipt vervolgens aan dat de juridische basis van de rentesubsidie verankerd ligt in de wet op de scheepskredieten van 1948.

De wet maakt evenwel geen gewag van de clausule die bepaalt dat in geval van verkoop van het gefi-

nancierde schip, binnen vijf jaar na de datum van de kredietbrief het voordeel van de rentetoeelage vervalt. Naderhand werd deze clause in uitvoering van de wet van 1948 door de federale minister van Verkeerswezen opgelegd.

Blijkbaar werden er op een bepaald ogenblik misbruiken vastgesteld. Men ging bijvoorbeeld te vlug over tot de verkoop. Via een uitvoeringsbesluit werd de bestaande wet van 1948 verijnd. In de brief van de federale minister van Verkeerswezen inzake de voorwaarde van de verrichting aan de NMKN wordt laconiek het begrip verkoopclause gehanteerd, wat impliceert dat de NMKN contractueel in de overeenkomst een clause diende op te nemen dat de rentesubsidie wordt verbeurd in geval van verkoop van het gefinancierde schip binnen de vijf jaar na de datum van de kredietbrief.

In het dossier off Shore heeft de federale minister van Verkeerswezen er zelfs niet aan gedacht om deze verkoopclause op te nemen bij de originele beslissing. De NMKN heeft deze clause evenwel opgenomen in de kredietovereenkomst. In dit dossier heeft de NMKN meer dan zijn werk gedaan."

Mevrouw Van Gelder, zette u een verkoopclause op de overeenkomst, zodat men wist dat er bij verkoop binnen vijf jaar een terugstorting moest komen ? Voor de Petrel werd een rentesubsidie toegekend. Wat hebt u bij de overname van de Petrel door de groep Lubbe Bakker concreet gedaan opdat de verkoopclause effectief zou worden gehanteerd ?

Mevrouw Jenny Van Gelder : Aangezien het om de overname ging van twee schijven van een bestaand krediet, werd de clause niet meer opgenomen en verwees men naar de oorspronkelijke kredietclause. Ik geloof dat de termijn tot 21 april 1993 liep.

De heer Karel De Gucht : Dat is een heel rare situatie. Bij uitvoeringsbesluit van de wet van 1948 wordt een verkoopclause opgelegd om te vermijden dat het schip onmiddellijk nadien opnieuw wordt verkocht. Zoals u zelf zegt, liep de initiële periode van vijf jaar af in april 1993.

Ongeveer op dat ogenblik werd, als ik me niet vergis, de rentesubsidie aangevraagd, in april of mei 1993. Dat is natuurlijk een zeer comfortabele positie voor de groep Lubbe Bakker. Daar de periode van vijf jaar voorbij was, kon men het schip desnoods de dag erna verkopen zonder problemen met de rentesubsidie.

Was het niet beter geweest om die periode van vijf jaar opnieuw op te leggen ? Ik heb dat aspect eens van naderbij bekeken en geconstateerd dat er geen enkele reden was waarom u dat niet had kunnen doen. U zegt : dat was de verlenging. Ik denk dat men evengoed kan bepleiten dat dit een schuldverleasing was en men een nieuwe periode van vijf jaar kon laten ingaan.

Mevrouw Jenny Van Gelder : Dat was misschien een optie geweest, maar die keuze heeft men hier niet gemaakt. Het ging over de overname, die in feite over twee schijven was gespreid. Dat was toen de best mogelijke oplossing. Bij de afhandeling van de staatswaarborg heeft men gewoon die twee overgenomen kredietgedeelten afgetrokken van de uitstaande hoofdsom. Er was dus geen sprake van de hernieuwing van die termijn van vijf jaar.

De heer Karel De Gucht : U zegt zelf dat dit een optie had kunnen zijn.

Mevrouw Jenny Van Gelder : Inderdaad. Maar die werd niet genomen.

De heer Karel De Gucht : En wie heeft die dan niet genomen ?

Mevrouw Jenny Van Gelder : Er is nooit sprake geweest van die optie. Men zag de meest voordelige oplossing voor dat opgezegd krediet. Ik verwijs in dit verband naar de expansiewetgeving, waar ook zo wordt te werk gegaan. Ook daar zet men rentesubsidies over zonder dat men opnieuw een termijn oplegt. Men verwijst naar de oorspronkelijke termijn.

De heer Karel De Gucht : U beaamt zelf dat het een mogelijke optie was. Wie heeft dan beslist om dat niet te doen ?

Mevrouw Jenny Van Gelder : Er werd gewoon niet over gesproken.

De heer Karel De Gucht : Maar dit was niet zo maar een overname van een krediet. Men diende het eigen vermogen op te trekken en een aantal veranderingswerken uit te voeren aan het schip. Wat deed u denken dat de groep Lubbe Bakker dat schip niet zou overnemen als er geen rentesubsidie aan vasthing ? Voor hen was het eigenlijk een goedkope voorlopige financiering. De investeringen met eigen middelen zijn er in de praktijk immers niet gekomen.

De NMKN zegt wel dat ze daar een factuur voor heeft gekregen, maar iedereen weet dat aan die

schepen eigenlijk niets is gebeurd. Zo verleende u een zeer goedkope financiering aan een betwistbaar figuur. Op de koop toe wist u als administratie reeds dat hij betwistbaar was, want op dat ogenblik waren er reeds problemen met de Navigator, de Discovery en dergelijke.

Mevrouw Jenny Van Gelder : Dat werd niet besproken. De oplossing was destijds een goede : een opgezegd krediet met twee kredietgedeelten, die dan toch zijn afbetaald. Voor onze administratie was dat toch ook niet slecht : we hebben 5,1 miljoen frank uitbetaald. Indien we dat krediet hadden laten lopen, had dat ons 11,7 miljoen frank gekost. Met de vervroegde afbetaling heeft de administratie Economie dus een besparing gerealiseerd.

De heer Karel De Gucht : Mijnheer Schell, u was gedetacheerd. Waaruit ?

De heer Daniël Schell : Ik was een van die vier ambtenaren die werden overgeheveld van het federale ministerie van Verkeerswezen naar het Vlaams ministerie van Economie. Zonder dat ik via de dienst van de heer Maes ben gegaan, werd ik onmiddellijk gedetacheerd naar het kabinet van de toenmalige minister voor Economie.

De heer Karel De Gucht : U was de ambtenaar van niveau 1 in die groep van vier.

De heer Daniël Schell : Ja.

De heer Karel De Gucht : Mijnheer Schell, als ik me niet vergis, ontstond in de loop van 1992 het idee een rondetafelconferentie te houden over de scheepskredieten. klopt dat ?

De heer Daniël Schell : Ik meen dat dit vroeger is gebeurd : in de loop van 1990. In de loop van 1991 is dit initiatief afgerond met het voorontwerp van decreet dat de toenmalige minister heeft ingediend bij de Vlaamse regering.

De heer Karel De Gucht : In de verkiezingsperiode van 1991.

De heer Daniël Schell : Ja. In januari 1992 is de bevoegdheid overgeheveld.

De heer Karel De Gucht : Wat was eigenlijk de reden voor die rondetafelconferentie ? Wat wilde men veranderen ?

De heer Daniël Schell : In de eerste plaats het instrument tot subsidiëring. Bij de overdracht van de

scheepskredieten van het federale naar het Vlaamse niveau was het nogal duidelijk dat men gezien de manier van subsidiëren nogal wat liquiditeit nodig zou hebben in het fonds. Daarom heeft de Vlaamse regering in de eerste twee begrotingsdecreten van 1989 en 1990 het fonds moeten spijzen om het financiële evenwicht ervan te kunnen behouden. Dat was dus het financiële aspect voor de Vlaamse regering.

Ook was er een andere mentaliteit en een veranderde wetgeving op Europees gebied, met de Zesde en de Zevende richtlijn. Men wou toen zeer duidelijk de productiesteun aan de scheepsbouw afbouwen, en die desnoods vervangen door andere vormen van steun : bijvoorbeeld steun aan onderzoek en innovatie inzake technologie. De wet van 1948 betrof daarentegen zuivere productiesteun. Had men enkel met dat instrument voortgewerkt, dan was men op een bepaald moment op een punt gekomen dat men geen steun meer mocht geven.

Dat waren mijns inziens de twee belangrijkste redenen waarom men een rondetafelconferentie heeft willen houden. De steun, of men ze nu scheepsbouwsteun of scheepvaartsteun noemde, had hoe dan ook betrekking op diverse sectoren. De scheepsbouw was zelf al onderverdeeld in verschillende sectoren : de grote scheepsbouw en de middelgrote scheepsbouw. Er was ook nog de visserijscheepsbouw, die aan andere Europese regelgeving was onderworpen. Daarnaast was er dan ook nog de scheepvaart.

De heer Karel De Gucht : In hoeverre vonden de resultaten van die rondetafelconferentie weerklank in het voorontwerp en het ontwerp van decreet ?

De heer Daniël Schell : Als ik me niet vergis, vonden ze daar wel degelijk weerklank in. Bij de eerste rondetafelconferentie heeft men met een werkgroep van een aantal experts alle geledingen van de sectoren aan het woord gelaten. Daaruit heeft men dan, onder meer aan de hand van buitenlandse steunmodellen, gedistilleerd wat het beste zou zijn voor die sectoren.

Het voorontwerp dat de Vlaamse regering heeft goedgekeurd, kwam daar inderdaad aan tegemoet, zowel voor de visserij, de scheepvaart als de scheepsbouw. Mijns inziens weerspiegelde dat dus zeker wat de werkgroep na de rondetafelconferentie als consensus naar voren had gebracht.

De heer Karel De Gucht : Als ik me niet vergis, was dat voor het definitieve decreet toch veel minder het geval ?

De heer Daniël Schell : Het voorontwerp van decreet dat de toenmalige minister van Economie bij de Vlaamse regering heeft ingediend, werd inderdaad niet echt overgenomen door diens opvolger. We hebben daartussen immers nog verkiezingen gehad.

De heer Karel De Gucht : Het voorontwerp dateert dus van vóór de verkiezingen, en het ontwerp van erna ?

De heer Daniël Schell : Dat denk ik wel.

De heer Karel De Gucht : Ik zie dat u daar werkte van 1989 tot 1992. Was u in functie tot de verkiezingen van eind 1991 ?

De heer Daniël Schell : Inderdaad.

De heer Karel De Gucht : Bij het aantreden van de nieuwe regering hebt u die functie niet meer uitgeoefend ?

De heer Daniël Schell : Inderdaad.

De heer Karel De Gucht : U kunt zich dus eigenlijk enkel uitspreken over het voorontwerp van decreet, en niet over het ontwerp zelf ?

De heer Daniël Schell : Dat klopt.

De heer Karel De Gucht : Ik wilde u eigenlijk vragen waarom er zo een merkwaardig verschil in benaderingswijze is tussen het voorontwerp en het ontwerp. Ik merk nu dat u daar niet op kunt antwoorden.

G. OPENBARE HOORZITTING OP 2 JUNI 1998 MET DE CURATOREN EN BEDRIJFSREVISOREN VAN DE BOELWERFFAILLISSEMENTEN – DOSSIERS DISCOVERY EN NAVIGATOR

Aanwezig :

– *Curatoren*

de heer Jozef Dauwe, advocaat- curator NV Boelwerf Vlaanderen die spreekt namens Meester A. Mettepenningen en Mter D. De Clercq

de heer Frans De Roy, advocaat-curator, voorlopig bewindvoerder

de heer Thierry Van Doosselaere, advocaat-curator

– *Bedrijfsrevisor*

de heer Erik Helsen, Bedrijfsrevisor KPMG

Afwezig met kennisgeving :

de heren Mark Schoenmaekers en Christian Van Buggenhout, curatoren

de heer Eric Delahaye, Bedrijfsrevisor

De wnd. voorzitter : Het college van curatoren van de faling NV Boelwerf Vlaanderen heeft in gemeenschappelijk akkoord beslist de heer Jozef Dauwe af te vaardigen. Aangezien hij specifiek werd belast met het economisch aspect van het faillissement, zal hij namens dat college spreken.

Op verzoek van de heer Erik Helsen, bedrijfsrevisor van KPMG, geef ik de commissieleden de volgende verduidelijking : "Er dient opgemerkt dat de heer Erik Helsen als vertegenwoordiger van KPMG Bedrijfsrevisoren de opdracht waarnam als commissaris-revisor van het heropgestarte Boelwerf Vlaanderen NV, oprichtingsdatum 19 februari 1993, en in functie bleef tot de datum van het tweede faillissement in 1994. Gedurende 1993 heeft de heer Helsen een volledige controle kunnen uitvoeren. Er werd verslag als commissaris-revisor uitgebracht, en dit samen met confrater Van Ussel. Tijdens 1994, gezien de sociale onrust die ontstond na het afspringen van bestellingen en het hieruit voortkomend faillissement, werd er geen detailcontrole doorgevoerd en dus ook geen verslaggeving uitgebracht. De informatie die door de heer Eric Helsen kan worden verstrekt, beperkt zich dan ook tot de financiële afwikkeling van de heropstart van de werf in februari 1993 en de transacties gedurende het boekjaar 1993."

U vindt de gemotiveerde redenen van de verontschuldigen in de mappen. Het gaat om de heren Christian Van Buggenhout, Mark Schoenmaekers en Eric Delahaye.

De heer Karel De Gucht : Mijnheer de voorzitter, ik heb in het dossier inderdaad de brieven van de heren Delahaye, bedrijfsrevisor, Van Buggenhout en Schoenmaekers gevonden. Ik heb het meeste begrip voor de heer Delahaye. Hij schrijft dat hij enkel verklaringen kan afleggen voor een onderzoekscommissie aangezien er een dwangsom van 1 miljoen frank op zijn hoofd staat.

Ik heb het daarentegen veel moeilijker met de brief van de heer Van Buggenhout, curator van het eerste Boelwerffaillissement. Volgens mij haalt hij

in zijn brief allerlei drogredenen aan om niet te kunnen verschijnen op deze hoorzitting. Hij zegt het volgende : "Het zal tot mijn spijt materialiter niet mogelijk zijn te verschijnen. Meester Schoenmakers kan evenmin aanwezig zijn".

Dat is niet ernstig. Natuurlijk kan een van beide personen verschijnen. De reden waarom ze niet willen verschijnen, wordt duidelijk als men de brief leest. Daarin staat onder meer het volgende : "Zoals u weet, oefent de faillissementscurator alle vorderingsrechten uit die hij in de boedel aantreft op faillissementsdatum. Over deze rechten kan hij op geldige wijze dadingen aangaan in het belang van de boedel waarover de Rechtbank van Koophandel oordeelt in een homologatiebeslissing."

Dat is natuurlijk een heel passieve interpretatie van de taak van curator, die de heer Van Buggenhout heeft uitgeoefend. De vorderingen die hij uitoefent, zijn degenen die hij vindt of creëert. De heer Van Buggenhout zag daar wel degelijk vorderingen in. Hij heeft daaromtrent ook een aantal strafklachten neergelegd in het eerste Boelwerffaillement. Om onbegrijpelijke redenen heeft hij daar vervolgens afstand van gedaan. Het zou interessant zijn geweest als we hem daarover een aantal vragen konden stellen. Ik kan de brief van de heer Van Buggenhout moeilijk anders interpreteren dan een handige juridisch verpakte weigering of zeer geringe aandrang om voor deze hoorzitting te verschijnen. Juristen kunnen de dingen soms inderdaad handig verpakken.

Mijnheer de voorzitter, ik weet niet of u zijn brief wilt voorlezen, maar ik wil er de aandacht op vestigen dat zijn excuus om een aantal redenen heel betwistbaar is. Op een bepaald ogenblik heb ik opmerkingen gemaakt over de houding van de NMKN en Gimvindus in dit dossier. Ik ontving toen een brief van de heer Van Den Stockt, een man waarvan nadien bepaalde zaken aan het licht zijn gekomen. Deze overstelpt me met alle mogelijke zonden van Israël, waaraan ik ten onder zou gaan. Als ik niet onmiddellijk mijn mond hield, zou hij zijn advocaat op mij afsturen, in casu meester Van Buggenhout.

Niet alleen mijn vrouw heeft dergelijke brieven ontvangen. De brief in kwestie was zoals gezegd ook niet geschreven door meester Van Buggenhout zelf, maar de heer Van Den Stockt had deze in zijn brief vermeld. Anderen heeft de heer Van Buggenhout wel rechtstreeks aangeschreven. Mijnheer de voorzitter, vooral de houding van deze persoon lijkt me bijzonder betwistbaar.

De wnd. voorzitter : Mijnheer De Gucht, het is best mogelijk dat dit een betwistbare houding is. Ik kan daar zelfs gedeeltelijk inkomen. We kunnen de heer Van Buggenhout echter niet opvorderen. Men verschijnt immers gedeeltelijk uit vrije wil op een hoorzitting. Hij heeft uitgelegd waarom hij hier niet aanwezig kan zijn. We moeten die uitleg aanvaarden. Anderzijds begrijp ik gedeeltelijk uw opmerking.

I. UITEENZETTING DOOR DE HEER JOZEF DAUWE, CURATOR, MET VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN EN ANTWOORD VAN DE CURATOR

De heer Jozef Dauwe : Mijnheer de voorzitter, geachte commissieleden, er werd me gevraagd een toelichting te geven over de verkoop van de kabellegger Navigator. Ik zal trachten dat ingewikkelde dossier binnen het mij toegemeten tijdsbestek uit de doeken te doen.

Ik ben een van de drie curatoren. De curatoren werden aangesteld bij vonnis van de rechtbank van koophandel van Sint-Niklaas op 30 november 1994.

Toen liep al meer dan een jaar een procedure over het eigendomsrecht van het schip de Navigator. Uit de vorige hoorzittingen weet u al dat oorspronkelijk, op 30 augustus 1990, het contract werd opgesteld tussen de Boelwerf – dus niet Boelwerf Vlaanderen – en Friary voor de bouw van de Navigator. Op het moment van het eerste faillissement was men eigenlijk nog niet begonnen aan dat schip. Ik bedoel hiermee het volgende. Er was wel al een hypotheek gelegd op de kiel van het schip en er waren ook al een aantal scheepskredieten uitbetaald. Na het eerste faillissement, meer bepaald op 2 april 1993, werd een afwerkingscontract – een zogenaamd completion contract – opgemaakt. Hierbij zou de nieuwe Boelwerf Vlaanderen, weliswaar voor een prijs die ongeveer 540 miljoen frank hoger lag dan de oorspronkelijke prijs van 1990, het schip afwerken.

Toen de curatoren in actie traden was er al een geschil aanhangig voor de rechtbank van Antwerpen over het eigendomsrecht van het schip. Dat is wel belangrijk. Friary had reeds voor het tweede faillissement een beslag op dat schip laten leggen, dat dus geïmmobiliseerd was. De advocaat van Boelwerf Vlaanderen, meester Herman Lange van de balie van Antwerpen, is tegen het vonnis in hoger beroep gegaan. De behandeling van die pro-

cedure voor het hof van beroep was gesteld voor 17 februari 1998. Ook dit is zeer belangrijk : het betekende dat het schip van 1994 tot begin 1998 juridisch aan de ketting zou liggen.

Met die toestand werden de curatoren geconfronteerd. Het duurde enkele maanden voor ze op de werf werden toegelaten. Zodra dit was gebeurd, zijn ze onmiddellijk begonnen met het instandhouden van het schip en het afbouwen van een aantal elementen die werkelijk noodzakelijk waren. In totaal heeft dat ongeveer 70 miljoen gekost. Dan is de lijdensweg van de Navigator begonnen.

De curatoren waren op dat moment niet in goede verstandhouding met de andere partijen, de NMKN en Gimvindus, inzake de onderhandelingen over het schip. Wij hebben de last gekregen om dat schip in zijn toestand optimaal te bewaren. Zo'n schip moet niet alleen bewaakt worden, maar behoeft ook een dagelijkse verzorging. Elke vier uur moest het worden geïnspecteerd. Dat was een eis van de brandverzekering. Het moest ook worden verwarmd, zeker in de winter. Elke maand kostte dat dus heel wat aan de curatele. Meester Mettepenningen houdt zich bezig met het financiële luik van het faillissement. Hij heeft trouwens een bediende die zich daarmee speciaal gelast. Hij heeft berekend dat het onderhoud van het schip maandelijks minstens 4 tot 4,5 miljoen kostte.

Vanaf juli 1995 – toen de curatoren toegang hadden gekregen tot de werf – en in de daaropvolgende maanden werden pogingen ondernomen om het schip te verkopen. Met andere woorden, er werd geprobeerd om een oplossing te vinden voor de meningsverschillen van de verschillende antagonistten in dit dossier : Friary, NMKN, Gimvindus en Begemann. Ik zal de commissieleden het verslag besparen van de vele vergaderingen die hebben plaatsgevonden, ook op het kabinet van de minister van Vervoer, om te trachten de zaak te deblokken. Friary slaagde er niet in een gedeelte van het eigen kapitaal – 410 miljoen – op te hoesten. Het bleef altijd bij beloften en wederzijdse bedreigingen.

Op een bepaald moment, toen de kosten voor het onderhoud van het schip en de herstellingskosten al meer dan 135 miljoen bedroegen, hebben de curatoren het initiatief genomen het schip te koop te stellen. Dat is gebeurd via een internationale tender, die werd uitgeschreven op 19 juni 1996. Aan iedereen die in de loop van de voorbije anderhalf jaar enige belangstelling had getoond om dat schip te kopen, werd een dergelijk document opge-

stuurd. In totaal werden zeventien tenders verstuurd.

Daarop is een antwoord gekomen van vier gegadigden die een bod uitbrachten. Die biedingen werden op 16 juli 1996 neergelegd op de griffie van de rechtbank van koophandel. Het hoogste bod was toen 1 miljard 55 miljoen frank. Het op één na hoogste bod bedroeg ongeveer 1 miljard 32 miljoen frank. Het hoogste bod is opgedreven tot 1 miljard 220 miljoen frank, wat voor alle betrokkenen zeer aanvaardbaar was. Op basis daarvan werd een verkoopsovereenkomst opgesteld met de firma Stolt Comex Seaway voor haar dochter Ebony Shipping Corporation in Liberia, voor een bedrag van 1 miljard 220 miljoen frank.

Voor alle duidelijkheid, het hoogste bod op 16 juli was dat van de NV Exmar van Antwerpen, ten bedrage van 1 miljard 55 miljoen frank, gevolgd door Ebony Shipping met 1 miljard 32 miljoen frank. Er waren dan nog twee andere biedingen : Sea Lion Shipping uit Engeland met 503 miljoen frank en James Fisher and Sons Ltd. uit Engeland voor 473 miljoen frank. U ziet dat er een groot verschil is tussen de biedingen. Ik heb al gezegd dat het hoogste bod nadien is gebracht op 1 miljard 220 miljoen frank. Dat was een zeer hoge prijs. Niemand had dat eigenlijk verwacht.

Intussen waren de elementen van het dossier enigszins verstrengeld geraakt. Tijdens de procedure voor het openbaar te koop aanbieden van het schip, waarbij zeventien partijen werden aangeschreven, werd geprobeerd om de zaak met Friary te deblokken. Het is duidelijk dat men er in het ontwerp voor de verkoop van het schip was van uitgegaan dat het schip vrij was van beslag – dus vrij van alle lasten – en onmiddellijk in gebruik kon worden genomen. Zolang Friary het eigendomsrecht van het schip claimde, kon het niet effectief worden verkocht.

Op dat moment, midden juli 1996, hadden we dus wel een zeer goede prijs, maar kon het schip niet worden verkocht omdat de partijen er halsstarrig hun hand op legden. De curatoren hebben dan na ruggenspraak met de NMKN een procedure in gang gezet om, na aanmaning van Friary, deze maatschappij in faillissement te dagvaarden. Die dagvaarding is uitgestuurd op 27 augustus 1996 voor de zitting van 18 september 1996. Tegen die zitting had Friary zeer uitvoerige conclusies gemaakt, waarbij ze zich verzette tegen de gegrondheid en zelfs tegen de ontvankelijkheid van de vordering die én door de NMKN én apart door de curatoren tegen haar was gesteld. Deze

vordering hield in dat de rechtbank zou bepalen dat de claim die Friary op dat schip liet rusten, ongeldig was. Friary had immers contractbreuk gepleegd. Ik zal daar nu niet verder over uitweiden.

Op dat moment zat men natuurlijk opnieuw vast. We hadden wel gedagvaard in faillissement, deze keer gemeenschappelijk met de NMKN, weliswaar bij afzonderlijke exploten. Maar het beloofde andermaal een procedureslag van maanden en misschien zelfs van jaren te zullen worden. Ondertussen lag dat schip daar en dat kostte pakken geld – denken we maar aan de bewaking, de verzekering enz.

Bovendien weigerde de verzekering het schip nog langer te dekken. Dit veroorzaakte uiteraard heel wat problemen. In het besef dat men via een (langzame) juridische procedure niet binnen een redelijke termijn tot een aanvaardbare oplossing zou komen, bestond de grote vrees dat het schip stilaan tot schroot zou worden herleid. Ik heb het dan nog niets eens gehad over de interessen en de boedel-schulden die zich opstapelden.

Daarom namen wij het initiatief om via een dading uit die impasse te geraken. Na ruggenspraak met een van de advocaten van Friary werd uiteindelijk tussen de curatoren en Friary een dading opgesteld, onder voorbehoud van het akkoord van de rechtbank en van het akkoord van alle in dit dossier betrokken partijen, meer bepaald de NMKN, Gimvindus, de Vlaamse regering en de Belgische Staat.

De curatoren hebben daarop het ontwerp van dading, zoals dat door de wet wordt voorgeschreven, voorgelegd aan de rechter-commissaris, de heer Herman De Cuyper. Hij heeft dit goedgekeurd en vervolgens werden, zoals eveneens in de wet wordt bepaald, alle betrokken partijen gedagvaard voor een zitting die op 15 oktober 1996 plaatsvond. Daar zou dit akkoord door de rechtbank worden bekrachtigd.

Die homologatie hield twee zaken in : enerzijds de bekrachtiging van het akkoord op zich en anderzijds de verkoop van het schip. Door het bereiken van een akkoord werd immers een einde gemaakt aan alle procedures en kon de som die de curatoren voor het schip hadden ontvangen – dus die 1,2 miljard frank – worden verdeeld. Over die verdeling was reeds op voorhand een akkoord bereikt, namelijk op 19 juli 1996. Dat was een maand na het uitschrijven van de tender naar aanleiding van een vergadering met alle betrokken partijen en de ver-

tegenwoordigers van de overheid. Op die vergadering werd gezegd dat dit bod de stoutste verwachtingen overtrof. Toen werd ook door alle aanwezigen de modus operandi van de verdeling vastgelegd. Door die dading kon niet alleen een einde worden gemaakt aan alle bestaande geschillen, maar kon ook het schip van zijn beslagen worden bevrijd en kon het eindelijk vertrekken.

Een van de elementen van de dading is uiteraard dat de pandhoudende schuldeisers – Gimvindus en de NMKN – zouden worden terugbetaald. In de dading werd ook een artikel opgenomen dat stipuleert dat de rechten die Friary claimde ingevolge de procedure die reeds bezig was voor de aanvang van het tweede faillissement, werden afgekocht voor een bedrag van 24 miljoen Belgische frank. U zult zich waarschijnlijk afvragen hoe men tot dit bedrag gekomen is. Uit de stukken bleek immers dat er in 1993, bij de start van Boelwerf Vlaanderen, op de werf niets anders lag dan een theoretische kiel waarop een inschrijving was gebeurd in het scheepsregister te Antwerpen, plus een hoop staalplaten ter waarde van ongeveer 175 tot 350 miljoen frank. Laten we het op grond van een algemene schatting op 240 miljoen frank houden. Via negotiaties heeft men dan bekomen dat dit bedrag ex aequo et bono werd bepaald op ongeveer een tiende van de waarde van de goederen die onbetwistbaar en krachtens de aankoopfacturen, de geregistreerde akte en het afbouwcontract, aan Friary toebehoorden.

Op basis daarvan hebben de curatoren, waaronder ikzelf, de dading genegotieerd. Ik blijf er ook nu nog bij dat dit de beste oplossing was omdat hierdoor – meer dan anderhalf jaar voor een eventuele uitspraak van de rechtbank van Antwerpen – aan deze procedure een einde werd gesteld, en het schip eindelijk kon worden verkocht met doorhaling van de bewarende beslagen. Door de dading, die op 15 oktober effectief door de rechtbank van koophandel werd gehomologeerd, kon het schip na betaling van alle verschuldigde sommen dus eindelijk vertrekken.

Op 25 november 1996 werd de dading geregistreerd op het registratiekantoor van Sint-Niklaas. Op 26 november 1996 werd de dading ingeschreven in het register van de schepshypotheeken in Antwerpen. Op dezelfde dag had ook de doorhaling plaats van het bewarend beslag op het schip. Tot daar het chronologisch verloop zoals mij ambtshalve bekend is.

De heer Karel De Gucht : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de curator, collega's, het is natuurlijk een

ongelukkige zaak dat de curatoren van het eerste Boelwerf-faillissement hier deze namiddag niet aanwezig zijn. Het betrof nochtans ook een college, met name meester Van Buggenhout en meester Schoenmaekers. Het dossier van de Navigator strekt zich immers uit over twee faillissementen. Het faillissement waarover meester Dauwe namens zijn college spreekt, is het tweede faillissement. Derhalve moet ik aan meester Dauwe vooral vragen stellen over het eerste faillissement en over de toestand die hij heeft aangetroffen na het eerste faillissement en bij het heropstarten van Boelwerf Vlaanderen.

Naar mijn mening is het zo dat het college van curatoren zich bij het faillissement van Boelwerf Vlaanderen geconfronteerd zag met een feitelijke toestand waarvoor een financieel verdedigbare oplossing moest worden gevonden. Mijn concrete vragen aan meester Dauwe hebben vooral betrekking op de toestand bij het eerste Boelwerf-faillissement en wat toen werd of moest worden aangetroffen met betrekking tot de Navigator.

Een aantal zaken staan vast. Ten eerste heeft de NMKN ondertussen ongeveer 1,4 miljard frank aan scheepskredieten betaald voor de Navigator. Daar moet men nog de eigen inbreng van de reders aan toevoegen, namelijk ongeveer 600 miljoen frank. Op dat ogenblik was er voor dat schip dus eigenlijk al circa 2 miljard frank betaald.

Over het precieze bedrag bij het eerste Boelwerf-faillissement, kan lang worden gediscussieerd. U hebt het gehad over een bedrag dat schommelde tussen 200 en 224 miljoen frank. Ik heb hier het detail voor mij liggen van wat bij het eerste Boelwerf-faillissement werd aangetroffen. Alles is dus voor interpretatie vatbaar. Het is bijvoorbeeld opvallend dat in het verslag wordt gezegd dat voor de machines 114 miljoen frank werd betaald, terwijl er maar voor 26 miljoen frank is geleverd.

Het is in ieder geval duidelijk dat ongeveer 2 miljard frank aan fondsen werd gebruikt, terwijl er in de meest positieve veronderstelling slechts 200 miljoen frank aanwezig was. Dit is een enorme discrepantie. Ik denk dat dit verschil één van de redenen is die het tweede Boelwerf-faillissement heeft geprovoceerd.

In die zin interesseert het u natuurlijk.

Wat heeft de curator van het eerste faillissement hiermee gedaan ? Hebt u daar inlichtingen over ? Hebt u zichzelf de vraag gesteld wat het mechanisme was dat maakte dat men twee miljard frank had

betaald en dat er maar tweehonderd miljoen frank lag ? Dat was toch de beginsituatie van de NV Boelwerf Vlaanderen waarvan u achteraf het faillissement hebt behandeld ?

De heer Jozef Dauwe : Mijnheer De Gucht, ik wens nogmaals te benadrukken dat ik voor 30 november 1994 juridisch, en in de praktijk voor 1 juli 1995, niet op de werf ben geweest. Ik ken dus de initiële stand van zaken van Boelwerf Vlaanderen enkel uit documenten en uit de uitvoerige mondelinge verhalen van de toenmalige directeur ingenieur Bossyns.

Over de rol tijdens het eerste faillissement van de heer Van Buggenhout kan ik niet veel zeggen omdat we zeer weinig contact met elkaar hebben gehad.

We hebben ons wel afgevraagd wat er allemaal is gebeurd. We hebben een college van deskundigen aangesteld dat een verslag heeft neergelegd bij de rechtbank. Daarin staat onder andere ook dat er bij de start van Boelwerf Vlaanderen op de werf van het schip enkel een hoop staalplaten lag. Er was wel een inschrijving genomen op de kiel van het schip, zodat het rechtens onroerend was. Er bestonden ook een aantal duurbetaalde plannen.

Men heeft ons toen gezegd dat de gelden voor de bouw van een nieuw schip eigenlijk dienen om voor een deel het verlies op vroegere afgewerkte schepen te betalen. Dit financieringsmechanisme was op zich niet illegaal : het had gewoon tot doel te zorgen dat er continu een geldstroom op de werf aanwezig was.

De heer Karel De Gucht : Mijnheer de curator, is dat niet illegaal ? Het is toch raar dat men een lening gebruikt voor iets anders dan waarvoor men ze heeft aangevraagd.

De heer Jozef Dauwe : Men heeft me gezegd dat dit een gebruikelijke praktijk is bij dergelijke ondernemingen. Bepaalde effectieve schulden worden aangezuiverd met nieuwe kredieten. Men hoopte op betere tijden, op het stijgen van de dollarkoers, enzovoort. Dat is de uitleg die men me heeft gegeven en die ik uiteraard niet heb aanvaard. Op het moment van het faillissement waren er in elk geval een aantal plannen en een aantal stalen platen van de Navigator.

De heer Karel De Gucht : Een curator kijkt naar de vorderingen die hij vindt in het faillissement. Hij kan dat doen op een passieve of actieve manier. Hebt u zich niet afgevraagd hoe het komt dat door

de NMKN 1,4 miljard frank wordt gestort en er zogenaamd een eigen inbreng van 600 miljoen frank is ? Uit niets blijkt immers dat die eigen inbreng effectief is gerealiseerd. U hebt zich ongetwijfeld afgevraagd hoe die financiële mechaniek in mekaar zat. Hebt u er klachten over neergelegd ? Een curator heeft toch de plicht het faillissement te controleren en te oordelen of er strafklachten moeten worden ingediend.

De heer Jozef Dauwe : We hebben van bij het begin vastgesteld dat het dossier niet volledig conform de regels werd behandeld. Daarom werd trouwens een college van deskundigen aangesteld, dat uit drie notoire revisoren bestond. We hebben verklaringen afgelegd bij de procureur des konings en bij hem een audiëntie gevraagd om hem onze bevindingen over te maken. Daarvan is proces-verbaal opgemaakt. De curatoren hebben eveneens een burgerlijke dagvaarding uitgebracht tegen de vroegere bestuurders van de Boelwerf. De dagvaarding hield in dat ze ofwel het passief zouden betalen ofwel de volgens ons wederrechtelijk uit de boedel onttrokken gronden zouden reïntegreren, ten bate van de schuldeisers en de werknemers.

De curatoren hebben dit alles onmiddellijk gedaan. Op dit ogenblik is het onderzoek echter nog niet afgesloten.

De heer Karel De Gucht : Wie zijn die experts ?

De heer Jozef Dauwe : De heer Hugo Van Geet, de heer Karel Verheyden en ik geloof de heer De Bakker uit Sint-Niklaas.

Het omvangrijk dossier dat ze hebben neergelegd, is nog niet helemaal behandeld door de gerechtelijke instanties. Vorige week nog werd ik door de gerechtelijke politie van het arrondissement Dendermonde, standplaats Aalst in verband met mijn bevindingen ondervraagd.

De heer Karel De Gucht : Het valt me op dat in verband met het dossier Lubbe Bakker een groot aantal klachten worden neergelegd bij de procureur des konings en bij de onderzoeksrechters in Dendermonde en Antwerpen. Ook worden de maatschappelijke zetels van bedrijven van de heer Lubbe Bakker regelmatig van Antwerpen naar Sint-Niklaas verplaatst. Dit toont zeer goed aan dat het versplinteren van het gerechtelijk onderzoek over twee verschillende gerechtelijke arrondissementen de zaken bijzonder ingewikkeld maakt. De gerechtelijke instanties, zoals deze van Dendermonde, zijn zich daar trouwens van bewust.

U zegt dat u de vroegere bestuurders daarvoor hebt verantwoordelijk gesteld. Wie zijn dat ? Loopt die procedure nog, of is die beëindigd op het ogenblik dat men een dading over de Navigator heeft getroffen ? Die dading is vanuit het oogpunt van de curator begrijpelijk, want die man moet er in eerste instantie voor zorgen dat er geld in het laatje komt. Ik interesseer me hier echter in de eerste plaats voor de burgerlijke vorderingen. Op een bepaald ogenblik hebt u de vroegere bestuurders verantwoordelijk gesteld. Waarom hebt u dat gedaan, om wie gaat het, en hoe zit het met de vorderingen tegen hen ?

De heer Jozef Dauwe : Op een bepaald ogenblik hebben we de vroegere bestuurders verantwoordelijk gesteld. Het gaat om diegenen die in de akten als dusdanig voorkomen, namelijk Werfinvest-Gimvindus enerzijds, en Begemann België anderzijds. De bestuurders of de gevolmachtigden van deze vennootschappen waren de heer Malevé, de heren Deleye en Van den Nieuwenhuyzen van Begemann en de heer De Moor, de nummer twee van Gimvindus. De heer Vriens nam op dat ogenblik zijn taak nog niet waar en is buiten de zaak gelaten.

We hebben hen in een dagvaarding en bij aanvullende besluiten laten weten dat ons inziens de gronden ten onrechte uit de boedel van de werf waren gelicht. Op uw vraag of er op het ogenblik van het sluiten van de dading betreffende de Navigator ook een akkoord is gemaakt over het aspect van de aansprakelijkheid van de bestuurders, moet ik u met een categorisch neen antwoorden. Nadien zijn onze raadsliden, op basis van de resultaten van het deskundig verslag, tot het besluit gekomen dat het moeilijk zou zijn om de aansprakelijkheid van de vroegere bestuurders hard te maken. Het is een bijzonder complex dossier.

Op een bepaald ogenblik hebben de curatoren het initiatief genomen via een minnelijke overeenkomst het opzet van de dagvaarding te realiseren. Men heeft in februari 1998 de gronden terug ingebracht. Eigenlijk staat dat volkomen los van de zaak met de Navigator. De verhouding met de NMKN is altijd behoorlijk geweest, omdat we met die maatschappij vroeger al contacten hadden in het kader van andere opdrachten. De verhouding met Gimvindus was tot in augustus/september van vorig jaar bijzonder slecht. We leefden met haar als het ware op voet van oorlog. Nadat de Navigator was verkocht, kon men vaststellen dat de curatoren hun woord hebben gehouden, en betaalden wat ze moesten betalen. De verhouding met Gimvindus is daarna verbeterd. Dat heeft er misschien onrecht-

streeks toe geleid dat men over de gronden tot een akkoord is gekomen. We hopen nu dat die gronden zo snel mogelijk hun economische bestemming terugkrijgen.

De heer Karel De Gucht : Hebt u uw vordering ten opzichte van de bestuurders laten vallen op het ogenblik dat de gronden terug werden ingebracht ?

De heer Jozef Dauwe : Ja ; dat kon niet anders. Het ging om een dading.

De heer Karel De Gucht : Ze hebben zich dus vrijgekocht door de gronden vrij te geven.

De heer Jozef Dauwe : Het was het een of het ander. Dat was ook ons objectief. We wensten dat de actieve bestanddelen die uit de boedel waren verdwenen, en goed waren voor 800 miljoen tot 1 miljard frank, boven water kwamen. Dat is ook gebeurd. De dading is door de rechtbank gehomologeerd.

De heer Karel De Gucht : Die bestuurders vertegenwoordigen vennootschappen die daar belang bij hebben. Dat heeft allemaal een invloed op hun balans. Als zij die gronden afstaan, dan hebben ze daar toch gegronde redenen voor ? Als ze sterk zouden staan, dan zouden ze dat toch niet doen ?

De heer Jozef Dauwe : Men kan dat van twee kanten bekijken. Toen de gronden aan de curatoren werden teruggegeven, en het schip werd verkocht, konden we met de opbrengst volgens de rang van de voorrechten, zowel de hypothecaire als de pandhoudende schuldeisers betalen. Wat Boelwerf betreft, waren er eigenlijk drie belangrijke schuldeisers. Ik heb het nu niet over het personeel, dat het leeuwendeel vertegenwoordigt. De twee belangrijkste zijn de NMKN, voor haar aandeel in de scheepskredieten, en Gimvindus, voor de voorschotten die ze aan Boelwerf had verleend, en waardoor ze ook een pand had op de opbrengst van de roerende goederen. Dat zijn de Navigator en ook het eerste schip, de Kemira.

Deze oplossing leidde ertoe dat Gimvindus contant geld heeft ontvangen. De vordering van Gimvindus bedroeg, als ik me niet vergis, 562 miljoen frank. Dat bedrag is ook uitbetaald, en zal in haar balans terug te vinden zijn.

De heer Karel De Gucht : Er zijn toch twee verschillen. Ten eerste : voor de curatoren maakt het een verschil uit of die gronden al dan niet in de faillissementsregeling worden opgenomen. Ten tweede : vanuit het oogpunt van Gimvindus ver-

schilt de verdeling van de opbrengst, naargelang die gronden al dan niet in de regeling worden opgenomen.

De heer Jozef Dauwe : Dat is juist. Als de gronden niet in de faillissementsregeling zouden zijn opgenomen, dan was het saldo van de activa in het faillissement niet voldoende om Gimvindus te betalen. Door de gronden in te brengen, kon men dus onmiddellijk betalen. Dat was voor hen ongetwijfeld erg belangrijk.

De heer Karel De Gucht : Als ze de gronden hadden gehouden, dan realiseerden ze dat bedrag zelf, maar achteraf.

De heer Jozef Dauwe : Misschien wel, maar dan hadden ze zeker en vast die 562 miljoen frank niet kunnen beuren uit de verkoop van de roerende goederen. Bovendien, die gronden waren niet alleen eigendom van Gimvindus. Ze behoorden in onverdeeldheid aan Gimvindus én aan Begemann toe. Met Begemann had Gimvindus ook ruzie ; misschien wel even erg als met ons. Die gronden behoorden maar voor een onverdeelde helft toe aan Gimvindus. Wellicht hebben ze op een bepaald ogenblik eieren voor hun geld gekozen.

De heer Karel De Gucht : Zowel de verkoop van de Navigator als de uiteindelijke regeling over de gronden komt over als een pact met de duivel. Ik kan u dat niet kwalijk nemen. Het behoort tot de opdracht van een curator om activa te realiseren. Men kan zich echter ernstige vragen stellen over de houding van de betrokkenen bij de verkoop van de Navigator, en ook bij de houding van Gimvindus.

Er zijn twee dadingen. Er is de verkoop van de Navigator, waarbij men een aantal vorderingen ten opzichte van Lubbe Bakker laat vallen. Er is een tweede dading in verband met de gronden van Boelwerf, waarbij men een aantal vorderingen ten opzichte van de gewezen bestuurders laat vallen. Ik kan het standpunt van de curatele begrijpen, maar over de houding van de anderen kan men vragen stellen.

De heer Jozef Dauwe : Ten opzichte van Lubbe Bakker hebben we geen vorderingen laten vallen. Er was een vordering van 1,2 miljard frank aan onbetaalde facturen. We hebben het schip verkocht voor een prijs die iets hoger was dan deze van de openstaande vorderingen. Hierbij laat ik evenwel de gelden die voorafgaandelijk aan het tweede faillissement waren gestort via de scheepskredieten,

buiten beschouwing. Wij hebben daar in feite niets mee te maken..

De heer Karel De Gucht : De heer Lubbe Bakker heeft vorderingen ten opzichte van u laten vallen, in ruil voor de betaling van 24 miljoen frank.

De heer Jozef Dauwe : Hij heeft geen vorderingen ten opzichte van ons laten vallen. Ik kan moeilijk in naam van iemand anders spreken. Om een of andere reden heeft hij blijkbaar ook waar voor zijn geld gekozen. Via zijn advocaat heeft hij met die dading ingestemd. Voor hem ging het om een eerbare terugtrekking uit die dossiers.

Indien we niet tot een oplossing waren gekomen via die dading, zou dat schip nog steeds als een hoop roest op de werf liggen. U mag er absoluut zeker van zijn dat niemand van de betrokken partijen ook maar iets ondernam om de zaak effectief te deblokken. Ik heb daar maandenlang wakker van gelegen. U weet dat de curatoren aansprakelijk waren als er iets met dat schip zou gebeuren, want het was niet meer verzekerd. Evenwel hebben wij zeker geen vorderingen laten vallen ten aanzien van Lubbe Bakker.

Op uw tweede vraag kan ik antwoorden dat men op een bepaald ogenblik een Realpolitik heeft gevoerd voor wat de algehele dading in het geschil met Gimvindus en Begemann betreft. Die politiek bestond erin dat de gronden zo snel mogelijk hun economische bestemming zouden terugkrijgen. Alle vakbonden en de Intercommunale van het Waasland hebben er steeds voor geijverd om zo vlug mogelijk duidelijkheid te krijgen in dat dossier. Dat was nodig om de economische herwaardering van het Waasland en het stimuleren van de metaalbouw in de streek te bewerkstelligen. We zijn daarop ingegaan. Samen met deze achterban waren we tevreden dat er op die wijze een eind kwam aan het geschil over de gronden.

Is er sprake van een pact met de duivel ? U moet begrijpen dat een curator enkel kan handelen binnen het wettelijk kader, dat trouwens perfect is omschreven. Alles wat we deden, werd op voorhand gedekt door een rechter-commissaris en nadien door de rechtbank. Dat gebeurde altijd met medeweten van de vertegenwoordigers van alle betrokken partijen. Het feit dat we steeds met open vizier streden, maakte ons in de ogen van onze toenmalige vijanden voldoende geloofwaardig en kredietwaardig om een dergelijke dading mee aan te gaan. Onze tegenpartijen werden dus loyaal van alle juridische stappen in kennis gesteld. Men kan ons op dat vlak niets verwijten.

II. UITEENZETTING DOOR MEESTER FRANS DE ROY MET VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN EN ANTWOORD VAN MEESTER FRANS DE ROY

De heer Frans De Roy : Mijnheer de voorzitter, commissieleden, ik ben in deze aangelegenheid niet als curator opgeroepen, maar wel als voorlopig bewindvoerder over de vennootschappen Marine Trade Bunkering, LB Agencies en Jalbe. Ze zijn eigendom van de heer Lubbe Bakker. De Lubbe Bakkergroep had trouwens al een aantal faillissementen achter de rug. Een daarvan was dat van Stevens Pacific Agencies. De curator, meester Vanhoeke uit Antwerpen, had aan de voorzitter van de rechtbank van koophandel in Antwerpen gevraagd om een voorlopig bewindvoerder te benoemen over de vennootschappen die ik zonet heb opsomd. De voorzitter van de rechtbank heeft mij vervolgens op eenzijdig verzoekschrift van curator Vanhoeke als voorlopig bewindvoerder aangesteld.

Als curator is het niet moeilijk getuigenissen in een dergelijke zitting af te leggen. Ik heb dat hier trouwens enkele weken geleden gedaan als curator van ABC-Containerlines. Als voorlopig bewindvoerder is dat echter moeilijker. In die hoedanigheid moet ik een bepaalde discretieplicht naleven. Ik kan tijdens deze zitting niet meer commentaar leveren : dat is enkel mogelijk in een onderzoekscommissie. Ik wens wel een aantal punten die geen afbreuk doen aan mijn zwijgplicht, aan te halen.

Na ongeveer een maand voorlopige bewindvoering werd er een akkoord gesloten tussen de curator en de groep Lubbe Bakker. Naar aanleiding van dat akkoord moest ik mijn opdracht teruggeven.

Tijdens de uitoefening van mijn mandaat als voorlopig bewindvoerder over die drie vennootschappen werd ik op een bepaald ogenblik door de heer Lubbe Bakker bedreigd. Aangezien het om een persoonlijke aangelegenheid gaat, heb ik geen probleem om dat hier te vertellen. Een medewerkster van mijn kantoor was aanwezig op de hoofdzetel toen de heer Lubbe Bakker telefoneerde. Hij deelde mee dat hij om 14 uur met een ploeg meester De Roy een lesje kwam leren. Die boodschap werd me onmiddellijk doorgebeld. Ik heb vervolgens onmiddellijk een klacht ingediend bij onderzoeksrechter Jordens in Antwerpen. Rond 13.30 uur werd ik opgehaald op mijn kantoor. Zes leden van de gerechtelijke politie escorteerden me naar de Bredabaan, waar de drie vennootschappen hun hoofdzetel hadden.

Vanzelfsprekend wijk ik niet voor chantage, noch voor persoonlijke bedreigingen. De onderzoeksrechter vond de bedreigingen ernstig genoeg om me die bescherming te bieden. Om 14 uur daagden de heer Lubbe Bakker en zijn gevolg op. Hij werd voor ondervraging meegevoerd naar de onderzoeksrechter, maar werd niet aangehouden. De dag nadien heeft hij zich op mijn kantoor gemeld. Uiteraard heb ik dat incident ernstig genomen. In het kader van mijn voorlopige bewindvoering kan ik echter niet verder uitweiden over deze aangelegenheid.

De wnd. voorzitter : U zou wel verder willen uitweiden in een onderzoekscommissie ?

De heer Frans De Roy : Inderdaad. Bovendien zou ik het strafrechtelijk onderzoek niet in het gedrang brengen als ik bepaalde zaken bekendmaakte. Ik heb dat ook al naar aanleiding van ABC-Containerlines gezegd.

In een eenzijdig verzoekschrift voor de rechtbank van koophandel in Dendermonde heb ik een voorlopig bewindvoerder over de vennootschap Friary Ocean Surveyor gevraagd. Die vennootschap is eigenaar van de Discovery. Ik richtte me tot de rechtbank van Dendermonde omdat een aantal vennootschappen rond Lubbe Bakker zich kort voor mijn opdracht hadden verplaatst naar het gerechtelijk arrondissement Dendermonde. Minstens twee vennootschappen waren immers ingeschreven in Sint-Niklaas, namelijk Friary Ocean Surveyor, de eigenaar van de Discovery, en Friary Subsea Surveyor, de eigenaar van de Navigator.

Mijn eenzijdig verzoekschrift had tot gevolg dat de voorzitter van de rechtbank van koophandel van Dendermonde de heer Eric Delahaye aanstelde als voorlopig bewindvoerder over de Discovery. De heer Delahaye heeft op zijn beurt in een eenzijdig verzoekschrift voor de rechtbank van koophandel in Dendermonde een voorlopig bewindvoerder over de vennootschap Friary Subsea Surveyor gevraagd, die de eigenaar van de Navigator was. Er was dus een cascade-effect.

Ik heb mijn opdracht na een maand teruggegeven omdat de curator, de heer Vanhoucke en de groep Lubbe Bakker een akkoord hadden bereikt. De mandaten van de heren Delahaye en Bertels, ook een bedrijfsrevisor, bleven nog een tijdje lopen.

De heer Jean-Marie Bogaert : Mijnheer De Roy, u zegt uitdrukkelijk dat u als voorlopig bewindvoerder in een dergelijke hoorzitting niet meer kan zeggen dan u hebt gezegd. Begrijp ik u goed dat u

eventueel meer zou kunnen vertellen voor een onderzoekscommissie, zonder de gerechtelijke procedure inzake strafrechtelijke dossiers ook maar enigszins te schaden ? Bent u het met mijn besluit eens, namelijk dat u in deze dossiers over belangrijke en interessante informatie beschikt, waarvan u meent dat u ze aan het Vlaams Parlement moet kunnen meedelen ?

De heer Frans De Roy : Indien ik nog bepaalde zaken te zeggen heb, zal u zelf wel uitmaken of ze al dan niet belangrijk zijn. Een aantal elementen kunnen mogelijkerwijze de belangstelling van de vertegenwoordigers van het Vlaamse volk wekken.

De heer Jean-Marie Bogaert : Dat is een belangrijk statement.

De heer Karel De Gucht : Mijnheer de voorzitter, we worden geconfronteerd met een ingewikkeld kluwen van curatoren, vennootschappen, voorlopige bewindvoerders en bestuurders. Mijnheer De Roy, kunt u nog eens toelichten wat de band is tussen de vennootschappen waarover u als voorlopig bewindvoerder werd benoemd en de schepen Navigator en Discovery ?

Ten tweede, hoe werd een einde gesteld aan de mandaten van u, mijnheer De Roy, en de heer Delahaye als voorlopig bewindvoerder ? Op een bepaald ogenblik werd een akkoord gesloten tussen de groep Lubbe Bakker en de curatoren. Daardoor verloor u, en in cascade ook de heer Delahaye, uw opdracht als voorlopig bewindvoerder. U verloor uw job, terwijl de heer Delahaye door de rechtbank van zijn opdracht werd ontheven.

De heer Frans De Roy : Dat geldt ook voor de heer Bertels.

De heer Karel De Gucht : Welke curatoren hebben dat akkoord gesloten ? Over welk faillissement gaat het eigenlijk ?

Ten derde schreef de heer Delahaye ons dat hij niet kon komen omdat de Rechtbank van Koophandel van Sint-Niklaas in het gerechtelijk arrondissement Dendermonde een einde heeft gesteld aan zijn opdracht. De voorzitter van de Rechtbank van Koophandel besliste alle stukken van de administratie en boekhouding terug ter beschikking van FOS te stellen en hij bepaalde een dwangsom van 1 miljoen frank. Dat is enorm veel. Ik begrijp dan ook dat die man enige terughoudendheid aan de dag legt om hier dingen te komen vertellen indien Delahaye informatie zou bekend maken.

Als ik me niet vergis, werd de heer Delahaye op uw verzoek als voorlopig bewindvoerder aangesteld. U was bewindvoerder van een aantal vennootschappen. In cascade vroeg u de rechtbank een voorlopig bewindvoerder aan te stellen over FOS. Dat werd de heer Delahaye, een bedrijfsrevisor die ongeveer een week geleden aanwezig was tijdens een hoorzitting.

Kunt u toelichten hoe de heer Delahaye van zijn opdracht werd ontheven ? Wat is er concreet gebeurd ? Misschien is dat een interpretatievraag. Ik weet niet of u hierop wilt ingaan.

Het valt me op dat een aantal vennootschappen uit de groep verhuizen. Ik heb daar trouwens al naar verwezen toen ik de heer Dauwe een aantal vragen stelde. Aanvankelijk waren ze ingeschreven in het handelsregister van Antwerpen. Bijgevolg was de Rechtbank van Koophandel van Antwerpen bevoegd. Vervolgens verhuizen ze naar Sint-Niklaas.

Men stelt zich vragen bij de uitspraak van de Kamer van Koophandel van Sint-Niklaas. Het gebeurt immers niet vaak dat een dwangsom van 1 miljoen frank wordt opgelegd. Dwangsommen van 10.000 frank en 50.000 frank zijn daarentegen wel gebruikelijk. Zie ik soms spoken ? Is die uitspraak niet vreemd ?

Ten vierde, wat belet u hier een aantal gegevens naar voren te brengen ?

De wnd. voorzitter : Dat werd al verduidelijkt, mijnheer De Gucht.

De heer Karel De Gucht : Mijnheer de voorzitter, als dit dossier in plenaire vergadering wordt besproken, maken de sprekers misbruik – hij ontbreekt trouwens op dit ogenblik – van de relatieve onwetendheid van de parlementsleden. Er worden dingen verteld die nergens op stoelen. Men misbruikt dus de technische complexiteit van het dossier.

Het is dan ook niet nutteloos dat de heer De Roy nog eens haarfijn uitlegt waarom hij als curator wel bepaalde dingen kan zeggen, en dat niet kan als voorlopig bewindvoerder.

De wnd. voorzitter : Mijnheer De Gucht, hij heeft wel gezegd dat hij een aantal zaken wenst mee te delen in een onderzoekscommissie.

De heer Karel De Gucht : Mijnheer de voorzitter, u hebt dat ondertussen misschien begrepen, maar

ik wil dat de heer De Roy nog eens haarfijn uitlegt wat het probleem is.

De heer Frans De Roy : Een voorlopig bewindvoerder heeft onder meer de taak het belang van de vennootschap en de aandeelhouders te behartigen.

De heer Karel De Gucht : Dat is geen algemeen belang.

De heer Frans De Roy : Een voorlopig bewindvoerder moet zich ook opstellen tegen aanvallen van buitenuit tegen de vennootschap. Een voorlopig bewindvoerder is immers niet aangesteld om de vennootschap naar een faillissement te drijven. Volgens de faillissementswetgeving kan hij soms wel niet anders dan beslissen de boeken neer te leggen. Zelfs dan is dat een moeilijke beslissing voor de voorlopig bewindvoerder. Hij kan nadien immers in een aansprakelijkheidsprocedure belanden als blijkt dat hij de boeken heeft neergelegd terwijl de vennootschap nog leefbaar was.

De voorlopig bewindvoerder moet ook nagaan wat er in de vennootschap gebeurt. Hij moet zich bovendien gedragen volgens de regels van het algemeen recht en handelsrecht. Als bepaalde zaken niet correct verlopen, moet hij die signaliseren. Dat is nodig om nadien niet aansprakelijk te worden gesteld voor het feit dat bepaalde acties niet tijdig werden ondernomen. Een voorlopig bewindvoerder heeft dus een veel moeilijker taak dan een curator. Een curator werkt voor de massa. Hij moet trachten in het algemeen belang zoveel mogelijk uit het faillissement te halen.

De heer Lubbe Bakker had in de jaren, voorafgaand aan mijn aanstelling in oktober 1996, reeds verschillende faillissementen in zijn groep achter de rug. Op een bepaald ogenblik werd hij geconfronteerd met curator Vanhoucke. Die curator zegt hem dat dit niet meer kan en dat hij met een probleem zit. Hij heeft een vordering tegen bepaalde vennootschappen. Dat blijkt uit de boeken die hij heeft gekregen naar aanleiding van het faillissement van Stevens Pacific.

Men vraagt hier op eenzijdig verzoekschrift de aanstelling van een voorlopig bewindvoerder. Dat was ik dus op dat ogenblik voor één maand in Marine Trade Bunkering Agencies. Mijn opdrachtgever, meester Vanhoucke, had een akkoord bereikt met de personen die achter de vennootschap stonden : de heren Lubbe Bakker en Highlands. Wie ben ik dan om te zeggen dat ik aan wil

blijven ? Mijn taak is afgelopen. Men maakt een akkoord en ik stap op.

Men heeft toen ook de heer Delahaye en de heer Bertels gevraagd om op te stappen. Zij wilden dat niet doen, omdat ze niet waren aangewezen op eenzijdig verzoekschrift van meester Vanhoucke, de curator van Stevens Pacific. Ze stonden erop aan te blijven. Ze waren immers op mijn verzoek aangesteld. Ze zijn uiteindelijk niet opgestapt. Ik neem aan dat dit een probleem vormde. Het ging immers om twee vennootschappen met enorm veel geld. Ik verwijs dan specifiek naar de Discovery. Als ik me niet vergis, was de Navigator toen al verkocht. Die maakte toen geen deel meer uit van het actief van de vennootschap Friary Subsea Surveyor.

De heren Delahaye en Bertels werden toen gedagvaard voor de rechtbank van koophandel in Dendermonde. Ze moesten hun mandaat inleveren. Dat zou worden opgelegd door de voorzitter van de rechtbank. Ook zouden ze bepaalde stukken moeten teruggeven die ze eventueel nog in hun bezit zouden hebben : zoniet in kopie dan toch in origineel. Ze zijn toen inderdaad veroordeeld door de voorzitter van de rechtbank van koophandel in Dendermonde, die hen had aangesteld op eenzijdig verzoekschrift om hun mandaat neer te leggen en de stukken terug te geven. Toen is ook de veroordeling uitgesproken tot die dwangsom van 1 miljoen frank per dag. Dat is echt wel een enorm bedrag.

De heer Karel De Gucht : Is dat normaal ?

De heer Frans De Roy : Dat is eigenlijk niet normaal. Ik bedoel hiermee dat zoiets in België zelden voorkomt, zeker als het alleen gaat om het teruggeven van papieren. Men gaf hun zelfs niet de kans om de papieren vrijwillig terug te geven. Die mensen zijn dus niet vrijwillig opgestapt. Dat is met een gerechtelijke procedure gebeurd.

U zegt dat bepaalde vennootschappen verhuizen. Als curator en als voorlopig bewindvoerder maak ik dat veel mee. Men zal meestal verhuizen naar arrondissementen waar men nogal soepel is. Van Antwerpen heeft men de laatste jaren enigszins schrik gekregen. Als daar een paar moeilijke curatoren of moeilijke voorlopig bewindvoerders zijn, gaat men er nogal snel van uit dat men moeilijkheden zal ondervinden. Zo loopt Antwerpen enigszins leeg. Ik heb verscheidene keren meegemaakt dat een maatschappelijke zetel werd verplaatst naar Kortrijk, naar een postbusadres.

Men merkt dan de onmacht van het Belgische strafrechtelijke apparaat : er is geen enkele samenwerking. Hopelijk zal dit weldra verbeteren. Tot nu toe is het echter een complete chaos. Men wist op den duur niet waar men moest zijn om een klacht in te dienen. Bepaalde oneerlijke mensen maken daar misbruik van om zich te verplaatsen van het ene arrondissement naar het andere. Als men dan ook nog eens naar Wallonië trekt, is het hek helemaal van de dam.

Friary Ocean Surveyor en Friary Subsea Surveyor zaten inderdaad in Sint-Niklaas. De heer Delahaye heeft op een bepaald ogenblik Friary Ocean Surveyor teruggehaald naar Antwerpen. Onmiddellijk na zijn veroordeling tot het neerleggen van zijn mandaat, zijn die vennootschappen terug verhuisd naar Sint-Niklaas.

De heer Johan De Roo : Mijnheer de voorzitter, iets is me niet helemaal duidelijk. Het gaat dan ook om een zeer complexe materie. De commissie organiseert deze hoorzittingen nochtans om klaarheid te scheppen. Mijnheer De Roy, vorige week zei u in deze commissie dat u als curator een aantal dingen weet die u enkel wilt zeggen voor een onderzoekscommissie. Nu zegt u als voorlopig bewindvoerder eigenlijk weer exact hetzelfde. Daarom wil ik even dieper ingaan op de vraag die de heer De Gucht daarnet ook al heeft gesteld.

Mijnheer De Roy, wat is het verschil tussen uw rol van curator en die van voorlopig bewindvoerder ? Waarom kunt u bepaalde dingen niet zeggen als voorlopig bewindvoerder, die u wel zou kunnen zeggen als curator, ook al zegt u het niet ? Dat is me niet helemaal duidelijk. Vorige week hebt u geïnsinueerd dat u een aantal dingen zou kunnen zeggen, maar toch zegt u ze niet.

De wnd. voorzitter : De heer De Roy heeft dat niet geïnsinueerd. Hij heeft heel duidelijk gezegd dat hij in een onderzoekscommissie heel wat meer zou kunnen zeggen.

De heer Karel De Gucht : Mijnheer De Roo, ik vind uw vraag zelf nogal onduidelijk.

De heer Johan De Roo : Mijnheer De Roy, u bent twee jaar curator geweest. Hoelang bent u voorlopig bewindvoerder geweest ?

De heer Frans De Roy : Dat was één maand. Mijnheer De Roo, u moet rekening houden met de rode draad in deze zaak. Dan moet het toch wel duidelijk zijn ?

De heer Johan De Roo : Mijnheer De Roy, we zijn geïnteresseerd in klaarheid.

De heer Frans De Roy : Mijnheer De Roo, in de zaak van Lubbe Bakker kan ik hier geen verdere verklaringen afleggen.

De heer Robert Voorhamme : Mijnheer de voorzitter, het wordt steeds meer een juridisch vragenspel. Voor niet-juristen is het dan ook niet echt duidelijk in welk statuut we ons eigenlijk bevinden. Mijnheer De Roy, ik begrijp dat u zich in een moeilijke positie bevindt. Toch zou ik graag iets meer uitleg krijgen.

U zegt dat u tijdens een hoorzitting niet alles kunt zeggen, terwijl u dat wel zou kunnen voor een onderzoekscommissie. Welke bescherming denkt u eigenlijk te genieten bij een onderzoekscommissie die u niet hebt bij een hoorzitting, inzake verklaringen over dossiers die nog lopende zijn ?

Mijnheer De Gucht, voor een jurist is dat misschien evident, maar voor niet-juristen zeker niet.

De wnd. voorzitter : Mijnheer Voorhamme, bij een onderzoekscommissie staat de getuige onder ede.

De heer Robert Voorhamme : Mijnheer de voorzitter, ik stelde de vraag aan de heer De Roy.

De heer Frans De Roy : Mijnheer Voorhamme, als er inderdaad een onderzoekscommissie in het leven wordt geroepen, zal ik op dat ogenblik mijn standpunt bekendmaken. Ik zal dan nagaan wat ik bijkomend nog als informatie kan geven. Ik zal er nu niet juridisch over uitweiden, maar er zijn redelijke gronden om bepaalde zaken niet mee te delen aan een gewone commissie, terwijl dit wel zou kunnen voor een onderzoekscommissie.

De voorzitter : Mijnheer De Roy, daarmee hebt u eigenlijk nog niet op de vraag geantwoord.

De heer Frans De Roy : In een onderzoekscommissie kan ik uiteraard onder ede verklaringen afleggen. Op dat ogenblik ben ik bevrijd van bepaalde aspecten van geheimhouding die sommige dossiers kenmerken.

De heer Karel De Gucht : Mijnheer Voorhamme, dat is toch een vrij duidelijk antwoord.

De heer Robert Voorhamme : Mijnheer De Roy, u bent nu gehouden aan een vorm van geheimhouding. Is het zo dat u anders zou kunnen worden beschuldigd van het aanbrengen van schade ?

De wnd. voorzitter : Dat is inderdaad zo.

De heer Robert Voorhamme : Het statuut van een onderzoekscommissie maakt het u mogelijk om bepaalde dingen te zeggen, waardoor eventueel schade wordt berokkend aan een gerechtelijk onderzoek in een bepaald dossier.

De heer Karel De Gucht : Het gaat niet om een gerechtelijk onderzoek. Het gaat hier om privé-belangen.

De heer Robert Voorhamme : Ik weet niet of het niet over een gerechtelijk onderzoek gaat. Er is immers wel één aanhangig gemaakt. Bij een onderzoekscommissie kan men het u dus niet langer aanrekenen dat u die dingen zegt ?

De heer Frans De Roy : Ik heb nooit gezegd dat ik een strafrechtelijk onderzoek in de wielen wil rijden. Het is misschien niet altijd eenvoudig om dat te vermijden. De grens tussen het gerechtelijke en het strafrechtelijke is soms moeilijk te trekken. Ze zijn immers vaak met elkaar vermengd.

In een onderzoekscommissie moet ik onder ede getuigen. Op die manier kan ik een aantal elementen naar voren schuiven doordat ik in het kader van die onderzoekscommissie wordt ontheven van een bepaalde discretie- of zwijgplicht. Misschien zijn ondertussen ook wel een aantal vennootschappen waarover bepaalde zaken kunnen worden gezegd, failliet. We komen dan tot de situatie dat bijvoorbeeld een curator van deze dossiers ook kan optreden.

In de maand december is in Antwerpen nog een bij deze zaak betrokken vennootschap failliet gegaan. In juli van vorig jaar gebeurde hetzelfde in Sint-Niklaas met een vennootschap rond de groep van Lubbe Bakker. Zoveel blijft er dus niet meer over. Ik denk dat slecht één of twee van die vennootschappen nog niet failliet zijn. Ik vraag de curatoren van deze failliete vennootschappen wat ze daar al dan niet over te zeggen hebben.

Mijnheer De Roo, ik ben gedurende één maand voorlopig bewindvoerder geweest. Ik denk niet dat het aantal dagen bepaalt of men er veel of weinig van weet. Sinds oktober 1996 is er uiteraard heel wat gebeurd met de vennootschappen en al wat daarmee verband houdt in de scheepskredietdossiers. Misschien zal er in de nabije toekomst nog heel wat gebeuren. Maar dat is natuurlijk een andere zaak.

De heer Karel De Gucht : Mijnheer De Roy, de heer Voorhamme stelt inderdaad een cruciale vraag aan u, en eigenlijk ook aan de heer Delahaye. Wat is voor u het verschil tussen een hoorzitting en een onderzoekscommissie ? Dat is toch een cruciaal punt.

De wnd. voorzitter : Mijnheer De Gucht, ik wil het voorlezen. Ik heb het hier voor me liggen.

De heer Karel De Gucht : Mijnheer de voorzitter, ik kom daar straks nog op terug. Mijnheer De Roy, mijns inziens is het verschil tussen een curator en een voorlopig bewindvoerder het volgende. Een curator treedt op namens de massa van de schuldeisers. Een dossier van een curatele is ook openbaar. Iedereen kan het controleren op de griffie van de rechtbank van koophandel. Van zo een dossier van een curatele moet men zich echter niet te veel voorstellen. Niet alle documenten van die curatele liggen daar immers. Met andere woorden, die curator kan zich enerzijds beroepen op de openbaarheid van het curatedossier. Anderzijds is het ook in de rechtsleer en de rechtspraak de vraag tot waar die openbaarheid van het curatedossier eigenlijk reikt. Gaat dat over de hele zaak of slechts over de algemene voorlichting die van belang is voor de massa van de schuldeisers ?

Een voorlopig bewindvoerder verdedigt in wezen privé-belangen, namelijk de belangen van de aandeelhouders. Natuurlijk zijn die privé-belangen gesitueerd binnen een algemeen rechtskader. Het gaat hier dus om een zeer subtiële evenwichtsoefening, waarbij het wel duidelijk is dat de belangen van de privé-aandeelhouders eigenlijk primeren, voor zover ze niet ingaan tegen het strafrecht. Daar zit de voorlopig bewindvoerder dus in een veel moeilijker positie.

Mijnheer De Roy, u spreekt vandaag als voorlopig bewindvoerder over een aantal vennootschappen. De heer Delahaye bevindt zich in dezelfde situatie en heeft zijn standpunt in een brief samengevat. Indien er morgen een onderzoekscommissie komt, beschouwt u dat dan als de stap die u toelaat van het privé-belang naar het algemeen belang over te schakelen, alle gegevens op tafel te leggen en u niet langer gebonden te achten door de discretieplicht zoals dit in een hoorzitting wel het geval is ?

We moeten met twee elementen rekening houden. Er is enerzijds het verschil tussen een curator en een voorlopig bewindvoerder, waarbij een curator meer kan zeggen maar daarom nog niet alles, ter-

wijl een voorlopig bewindvoerder maar heel weinig kan zeggen. Anderzijds is er de vraag wat dit daaraan verandert. Voor de curator is de grote verandering dat hij dan eigenlijk alles kan zeggen, terwijl een voorlopig bewindvoerder dan heel veel kan zeggen. Daar ligt volgens mij het grote verschil.

De wnd. voorzitter : Mijnheer De Roy, tijdens de hoorzitting met betrekking tot ABC-Containerlines en ook nu, naar aanleiding van dit dossier, hebt u gezegd dat u heel wat meer zou kunnen zeggen in een onderzoekscommissie. Als u zo een uitspraak doet, dan moet u goed beseffen dat dit ons raakt en onze nieuwsgierigheid wekt.

De heer Karel De Gucht : Ik hoopte dat u de juiste omschrijving van een onderzoekscommissie zou geven.

De wnd. voorzitter : Ik zal u de tekst bezorgen van de wet van 3 mei 1880 op het parlementair onderzoek en de wijzigingen hieraan bij de wet van 30 juni 1996 (B.S. van 16 juli 1996).

De heer Karel De Gucht : Zou het niet interessant zijn daar nu kennis van te nemen ?

De wnd. voorzitter : Dit zal u worden bezorgd. Ik zal het hier niet voorlezen omdat zelfs een verkeerde klemtoon suggestief kan overkomen.

De heer Karel De Gucht : Indien u deze tekst zou voorlezen, dan zou daaruit blijken dat het beroepsgeheim op dat ogenblik wijkt. Dat is precies de grond van de zaak. Voor een onderzoekscommissie is men niet gebonden door het beroepsgeheim, maar voor een hoorzitting wel.

Mijnheer De Roy, wat het dossier zelf betreft, zou ik u willen vragen mij te beschrijven hoe men u uw functie van voorlopig bewindvoerder ontnomen heeft. En hoe is dit bij de heer Delahaye gebeurd ?

De heer De Roo vroeg hoe lang u eigenlijk voorlopig bewindvoerder geweest bent. Hij had net zo goed kunnen vragen of u dat op een maand tijd hebt doorgehad. Daar komt het eigenlijk op neer. Wat men in een maand niet doorheeft, heeft men wellicht nooit door.

Kunt u me schetsen hoe men u en de heer Delahaye het dossier heeft afgepakt ?

De heer Frans De Roy : Afgepakt is een sterk woord. Ik moet in dit verband verwijzen naar een andere curator, namelijk meester Van Hocke.

De heer Karel De Gucht : Die is hier niet.

De heer Frans De Roy : Meester Vanhoucke was als curator over Stevens Pacific schuldeiser van bepaalde vennootschappen van de groep Lubbe Bakker. Op grond van deze juridische situatie heeft hij aan de Rechtbank van Koophandel van Antwerpen verklaard op welke vennootschappen hij juist een vordering had, maar niet op Marine Trade Bukering Albe Agency Jalbe, waarvoor hij een voorlopig bewindvoerder heeft gevraagd.

Op het ogenblik dat meester Vanhoucke onder dekking van de rechter-commissaris en de rechtbank een dading wil afsluiten met zijn schuldenaar moet ik mij daarnaar richten en moet ik opstappen. Dit is in feite de reden waarom ik mijn mandaat heb neergelegd.

Maar omdat de heer Delahaye en op zijn beurt de heer Bertels waren aangesteld op mijn vraag, waren er hoogstwaarschijnlijk toch wel andere belangen tussen enerzijds meester Vanhoucke en de drie vennootschappen waarvoor ik voorlopige bewindvoerder was en anderzijds mijn vennootschappen en Friary Ocean Surveyor en Friary Subsea Surveyor. Die waren dus niet aangeduid op vraag van meester Vanhoucke maar op mijn vraag en later meester Bertens op vraag van meester Delahaye.

Die hebben dan gemeend geen rekening te moeten houden met deze dading en hebben dan maar op eigen houtje beslist niet op te stappen. Ze hebben vervolgens via een gerechtelijke procedure hun mandaat moeten afstaan. Dit is gebeurd door dezelfde rechtbank als de rechtbank die hen op eenzijdig verzoekschrift had aangesteld. De situatie ligt dus enigszins anders.

De heer Karel De Gucht : Is het niet zo dat meester Delahaye een verslag heeft gemaakt voor de rechtbank ?

De heer Frans De Roy : Ik heb dat ook gehoord.

De heer Karel De Gucht : Kunt u ons zeggen wat in dat verslag staat ?

De heer Frans De Roy : Dat zult u hem zelf moeten vragen.

De heer Karel De Gucht : Waar ging dat verslag over ?

De heer Frans De Roy : Hoogstwaarschijnlijk over zijn bevindingen in het kader van zijn gerechtelijk mandaat.

De heer Karel De Gucht : En dat verslag werd ingediend bij de rechtbank ?

De heer Frans De Roy : Ik veronderstel van wel.

De heer Karel De Gucht : U hebt daar geen kennis van ?

De heer Frans De Roy : Voor die vragen moet u zich tot de heer Delahaye richten. Het is zijn verslag, niet het mijne.

III. UITEENZETTING DOOR DE HEER THIERRY VAN DOOSSELAERE, ADVOCaat-CURATOR, MET VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN EN ANTWOORD VAN MEESTER THIERRY VAN DOOSSELAERE

De heer Thierry Van Doosselaere : Mijnheer de voorzitter, mijne heren, u hebt me uitgenodigd om enige toelichting te verstrekken over het faillissement van Off Shore Europe. In september 1992 werd ik in dat dossier als curator aangesteld.

In de uitnodigingsbrief werd verwezen naar bepaalde punten in verband met de rentesubsidies, naar de manier waarop de verkoopovereenkomst tussen enerzijds Off Shore Europe in faillissement en anderzijds Ocean Pacific en Ocean Atlantic achteraf werd nageleefd door de twee kopers en naar de mate waarin dit alles stipt werd opgevolgd door de NMKN.

Off Shore Europa was eigenaar van de Petrel en de Pelican II. Klaarblijkelijk zijn de moeilijkheden gerezen na mijn tussenkomst. Ik kan enkel informatie verstrekken in de mate waarin ik op dat ogenblik bij het dossier was betrokken. Sta mij toe eerst even een vergelijking te maken met een onroerend goed. Als u uw huis verkoopt en de koper een hypothecaire lening wil aangaan of eventueel de lopende hypothecaire lening wil overnemen, bent u als verkoper nadien niet langer betrokken bij de problemen die zich zouden kunnen voordoen tussen die koper en de hypothecaire schuldeiser. Dat is wat in grote lijnen in dit dossier met mijn tussenkomst wel is gebeurd.

In februari 1993 werd na besprekingen een akkoord getroffen. Indien u daarover bepaalde zaken wenst te vernemen, sta ik ter uwer beschikking vermits ik dat dossier toen heb opgevolgd. Ik heb er toen voor gezorgd dat de verkoop zou worden goedgekeurd en gehomologeerd door de rechtbank. Nadat de kopers de prijs hadden betaald en alle formaliteiten waren vervuld, ben ik niet langer bij de verdere afwikkeling van het dossier betrokken geweest.

In feite impliceerde de verkoop dat de kopers alle kosten die door het faillissement waren gemaakt, onder meer onderhoud, beveiliging en verzekering, contant moesten betalen. Ook de commissie voor de makelaar werd onmiddellijk betaald. Voor de twee schepen was in een prijs voorzien van 223 miljoen frank en a rato van 195 miljoen frank kwam er dan een overname van de lopende kredieten. Daarbij hebben zowel de toenmalige minister van Verkeerswezen als de NMKN bepaalde voorwaarden opgelegd aan de overnemers, net zoals een hypothecaire schuldeiser voorwaarden oplegt.

Nadien heb ik inderdaad vernomen dat de naleving van sommige van die voorwaarden problemen heeft opgeleverd, maar daar was ik als curator niet langer rechtstreeks bij betrokken. Over die latere periode kan ik u dus maar bitter weinig vertellen.

De heer Karel De Gucht : Mijnheer Van Doosselaere, ik zal u inderdaad geen vragen stellen over het probleem van de rentesubsidie. Daarover hebben we het reeds gehad in vorige hoorzittingen met de NMKN en met de administratie. Wat mij wel interesseert, is de verkoop van die schepen zelf. Indien ik me niet vergis, is de Pelican nagenoeg onmiddellijk door de groep Lubbe Bakker doorverkocht.

De heer Thierry Van Doosselaere : Ik denk dat dit inderdaad het geval is.

De heer Karel De Gucht : U, als curator, hebt dat schip verkocht en de NMKN moest daarmee akkoord gaan. In haar akkoord moest de NMKN zelf het fiat krijgen van zowel de Vlaamse als de federale regering. We mogen immers niet vergeten dat we dan in de overgangsfase zitten met de kredieten waarbij iedereen eigen bevoegdheden heeft.

Wat mij is opgevallen, is dat in die verkoop bepaalde voorwaarden stonden vermeld. Die hadden onder meer betrekking op het verhogen van het eigen vermogen van die vennootschappen en op het uitvoeren van een aantal verbeterings- en aanpassingswerken aan die schepen.

De heer Thierry Van Doosselaere : Dit vraagt enige toelichting. Het waren olieboorschepen die men wou ombouwen tot kabelleggers. Dit vergde ingrijpende aanpassingen.

De heer Karel De Gucht : Dat was in de voorwaarden gestipuleerd ?

De heer Thierry Van Doosselaere : Inderdaad.

De heer Karel De Gucht : En is dat gebeurd ?

De heer Thierry Van Doosselaere : Bij mijn weten niet.

De heer Karel De Gucht : Mijnheer de voorzitter, ik heb die vraag ook gesteld aan de heer Van Haute van de NMKN, maar u zat deze hoorzittingen toen nog niet voor. Hij antwoordde toen een factuur ontvangen te hebben van 31,847 miljoen frank. Uit de stukken die ik heb onderzocht, blijkt echter duidelijk dat deze werken nooit zijn uitgevoerd. Het verheugt mij dan ook dat u dit bevestigt.

De heer Thierry Van Doosselaere : Ik heb gezegd "bij mijn weten".

De heer Karel De Gucht : U drukt het voorzichtig uit, maar u weet het.

De heer Thierry Van Doosselaere : Ik bedoel daarmee dat ik deze informatie niet uit eerste hand heb.

De wnd. voorzitter : Hij heeft duidelijk "bij mijn weten" gezegd.

De heer Karel De Gucht : Het tweede punt dat mij in dit dossier is opgevallen, is uw betaling.

Ik ken niet enorm veel van curatele, maar ik meen begrepen te hebben dat een curator door de gefailleerde massa wordt betaald.

De heer Thierry Van Doosselaere : De betaling gebeurt in functie van het gerealiseerd actief.

De heer Karel De Gucht : Daarvoor bestaan bepaalde maatstaven maar uiteindelijk heeft de voorzitter van de Rechtbank van Koophandel daar enige inspraak in.

De heer Thierry Van Doosselaere : Elke balie heeft een eigen barema, maar nu zou dat bij wet, in het kader van de nieuwe wet op de faillissementen,

moeten worden vastgelegd om een zekere eenvoudigheid te garanderen.

De heer Karel De Gucht : Dat is het normale systeem. Wat mij echter opvalt, is dat hier niet op die manier is gewerkt.

De heer Thierry Van Doosselaere : Toch wel.

De heer Karel De Gucht : Volgens mij heeft de NMKN u betaald.

De heer Thierry Van Doosselaere : Neen.

De heer Karel De Gucht : Wie dan wel ?

De heer Thierry Van Doosselaere : U kunt de twee versies aanhouden. Geef me even de tijd om duidelijk uit te leggen wat er precies is gebeurd. Ik zat in dat faillissement in een vergelijkbare, zij het minder erge situatie dan bij ABC. In september 1992, op het ogenblik van mijn aanstelling, waren die twee schepen al binnen en was reeds in een beperkt onderhoud en in een beperkte bewaking voorzien. Dat gebeurde volledig onder beheer. Maar zolang die schepen niet konden worden verkocht, zouden de kosten van bewaking, onderhoud, verzekering en dergelijke blijven doorlopen. Toen werd een budget opgemaakt in de hoop dat de schepen binnen de vier maanden zouden kunnen worden verkocht. Net zoals bij ABC heb ik toen een lening aangevraagd van 15 miljoen frank, want dat was het budget voor de periode van september tot december. Toen werd ook bepaald dat de koper – wie dat ook zou zijn – in elk geval die kosten zou moeten terugbetalen. Dus niet alleen de kosten van onderhoud, bewaking, verzekering en van de verstrekte lening, maar ook het eventuele honorarium van de curator en de andere kosten die hij in dit kader zou hebben gemaakt.

Toen de verkoop eind januari 1993 plaatsvond, was de voorwaarde dat de koper aan het faillissement voldoende moest betalen om de lening van de NMKN te kunnen terugbetalen en om de onkosten van het faillissement te dekken. Op dat ogenblik heeft men mij gevraagd wat het gewoon ereloon is van de curator voor een dergelijk geval en heb ik de berekening gemaakt op grond van het barema dat in Antwerpen was toegepast. De kopers hebben toen rechtstreeks 29 miljoen frank aan het faillissement betaald. Daarvan sloeg 23 miljoen frank op de lening, die was opgelopen omdat we toen al eind januari waren, op de commissie van de makelaar en op het ereloon van de curator.

Er werd ook 5 miljoen frank cash betaald omdat er zich aan boord van een van de twee schepen nog boormateriaal bevond dat eigendom was van off Shore Belgium en voorwerp uitmaakte van een afzonderlijke contant te betalen afrekening. Verder werd er nog ongeveer 2 miljoen frank bijbetaald door de koper omdat de kosten hoger waren dan de aanvankelijk geraamde 15 miljoen frank.

Begin februari is een effectieve betaling in drie schijven gebeurd voor een bedrag van 29 miljoen frank. Dat bedrag maakt deel uit van het nog overblijvende actief en staat op een rekening bij de deposito- en consignatiekas in afwachting dat het faillissement wordt afgesloten. Er is immers nog steeds een verzekeringsprobleem hangende bij de rechtbank. De 195 miljoen frank werden betaald door de overname van de bestaande scheepskredieten.

De heer Karel De Gucht : Ook voor een deel contant.

De heer Thierry Van Doosselaere : Neen.

De heer Karel De Gucht : Ook niet naar de NMKN ?

De heer Thierry Van Doosselaere : Van die 23 miljoen frank is een deel teruggegaan naar de NMKN.

De heer Karel De Gucht : De overname van het schip werd grotendeels mogelijk gemaakt door de overname van kredieten.

De heer Thierry Van Doosselaere : Dat klopt. Dat was de afspraak vanaf december. Er moest genoeg geld op tafel komen om ten minste de gemaakte kosten te dekken, wie ook de koper zou zijn. Dat is een zeer gewoon principe. Het zijn kosten die werden gemaakt voor het behoud van de zaak. In feite hebben we hetzelfde gedaan voor ABC-Containerlines. De NMKN heeft meer dan 300 miljoen frank betaald. Dat bedrag houden we in eerste instantie af van de opbrengst van de zes schepen.

De heer Karel De Gucht : Het is bij mijn weten geen courante praktijk dat het ereloon van de curator deel uitmaakt van de verkoopprijs. Het plaatst een curator toch in een andere positie ten opzichte van de verkopers. Bij een normaal faillissement worden een aantal activa gerealiseerd. Op het einde moet de Rechtbank van Koophandel het ereloon vaststellen. Hiervoor bestaan een aantal barema's, die een bepaalde interpretatiemogelijkheid overlaten aan de rechtbank van koophandel.

Indien een curator zijn ereloon zelf in de verkoop-prijs verwerkt, tast dit toch zijn onafhankelijkheid aan.

De heer Thierry Van Doosselaere : Niet wanneer het bedrag juist overeenstemt met het barema. De prijs en de verantwoording daarvan worden voorgesteld aan de rechtbank op het ogenblik dat de machtiging van de verkoop werd aangevraagd. Er was toen duidelijk sprake van het totale bedrag en de onderverdeling tussen de overname van de kredieten en de effectieve betaling op de rekening van het faillissement.

De heer Karel De Gucht : Volgens mij is dit geen courante praktijk. Wie heeft daarenboven bij die transactie belang dat zijn lening wordt terugbetaald of dat er – zoals hier – een nieuwe schuldenaar wordt gevonden ? De schuld wordt immers niet terugbetaald. Men hoopt dat de nieuwe schuldenaar kredietwaardig is. Ook de curator heeft er belang bij. Hij verdient er immers zijn brood mee. Ik stel vast dat men de belangen met elkaar vermengt.

De heer Lubbe Bakker slaagt erin winst te maken op die schepen : voor het ene schip onmiddellijk, en voor het andere na een periode van enkele maanden, waarbij de voorwaarden trouwens niet werden nageleefd. Is de heer Lubbe Bakker dan slimmer dan de NMKN of de heer Van Doosselaere ?

De heer Thierry Van Doosselaere : Hij had in elk geval betere informatie dan de holdingvennootschap van off Shore Europe, Ackermans & Van Haren die al maanden naar kopers aan het zoeken was. Hij was ook beter op de hoogte dan de NMKN en mezelf. Ze hebben iemand gevonden die daarvoor klaarblijkelijk enkele maanden later een hogere prijs heeft betaald.

We hadden ook liever zelf die koper gevonden. We hadden dan al van bij de aanvang een hogere prijs kunnen vragen.

De heer Karel De Gucht : Hoe hebt u hem gezocht ?

De heer Thierry Van Doosselaere : Vanaf februari 1992 was Ackermans & Van Haren zelf op zoek naar een koper voor de olieboorschepen die voor anker lagen in Rotterdam en Singapore. Nadien is de NMKN op zoek gegaan. Men heeft vele internationale contacten gehad. De prijs was echter niet interessant genoeg voor hen. We hebben de sche-

pen verkocht aan de hoogste bieder. We hebben gedurende vijf maanden naar een koper gezocht.

De heer Karel De Gucht : Hebt u zelf een tender gelanceerd ?

De heer Thierry Van Doosselaere : Neen.

De heer Karel De Gucht : De heer Dauwe heeft voor de Navigator wel een tender gelanceerd.

De heer Thierry Van Doosselaere : Als curator had ik er alle belang bij een hogere prijs te bekomen. U hebt zelf het systeem uitgelegd. Men heeft een andere berekening van de prijs gemaakt.

De NMKN heeft gezegd dat indien men kredieten wou overnemen, men in elk geval dat bedrag moest bekomen. Al wat daarbovenop komt, zoals de kredietverstrekking, de makelaarskosten, het faillissement, de intresten op de lening, moest in elk geval worden afbetaald. Men heeft me gevraagd wat ik als ereloon wenste. Dat werd goedgekeurd door de rechter-commissaris en de rechtbank. Daaromtrent was er dus geen enkel probleem.

IV. UITEENZETTING DOOR DE HEER ERIK HELSEN, BEDRIJFSREVISOR, BIJ KPMG MET VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN EN ANTWOORD VAN DE HEER HELSEN

De heer Erik Helsen : Vooraleer aan te vangen heb ik twee algemene opmerkingen. Vooreerst is de concrete vraagstelling aan mij gesteld mij nu duidelijk aan de hand van de inleiding van de voorzitter, immers in de oproepingsbrief staat : " over al deze scheepsdossiers kunnen door de commissie kritische vragen worden gesteld. Gelet op uw hoedanigheid van curator van het faillissement Boelwerf Vlaanderen is de commissie voornamelijk geïnteresseerd in de scheepsdossiers Navigator en Discovery en de personen en vennootschappen die mogelijk een rol hebben gespeeld bij de faillissementen van Boelwerf NV en Boelwerf Vlaanderen". Het gaat hem dan ook meer over de vraag hoe ik als bedrijfsrevisor op deze problematiek een antwoord kan geven.

Daarenboven en alhoewel ik in tegenstelling met confrater Delahaye geen probleem heb met een mogelijke dwangsom van 1 miljoen frank per dag, dien ik op te merken dat ik als bedrijfsrevisor gebonden ben aan een aantal deontologische regels. De bedrijfsrevisor moet rapporteren aan de

aandeelhouders en aan de ondernemingsraad. Hij brengt daarenboven een "Verslag van de commissaris-revisor" uit, waarin hij zijn algemeen oordeel uitspreekt over de gang van zaken en over de toestand van de onderneming.

In tegenstelling tot de dossiers van de curator kunnen die van de bedrijfsrevisor niet door iedereen worden geraadpleegd. Onder voorbehoud van de voorgaande opmerkingen, zal ik trachten op uw vragen te antwoorden.

Bij het heropstarten van Boelwerf Vlaanderen op 19 februari 1993 hebben de twee aandeelhouders, namelijk Gimvindus met 49 percent van de aandelen en De Koninklijke Begemann Groep met 51 percent van de aandelen, in het kader van een letter of understanding een aantal voorwaarden geformuleerd. Beide partijen kwamen overeen Boelwerf te heropstarten en stelden elk apart een bedrijfsrevisor aan om de nieuwe NV Boelwerf Vlaanderen te controleren.

Voor Gimvindus werd het kantoor van Boudewijn Van Ussel aangesteld. Ik was dus niet de enige commissaris-revisor. Op groepsniveau gebeurde de controle van de Koninklijke Begemann Groep gedeeltelijk door het kantoor Deloitte, (DTT) en gedeeltelijk door het kantoor KPMG. Hierdoor werd ik vanuit de Begemann-groep aangesteld voor de controle van Boelwerf Vlaanderen NV.

Mijn taak is aangevangen op 19 februari en heeft geduurd tot eind 1993. In het kader van die taak hebben we begin december een brief gestuurd naar beide aandeelhouders. Ons kantoor en dat van de heer Van Ussel spraken hun ongerustheid uit over het hanteren van het going-concernprincipe en over het feit dat de kapitaalinbreng van 500 miljoen frank voor elk van de partners nog niet volledig was gebeurd. Elke partner moest nog 300 miljoen frank storten.

We waren ongerust over het totaal aantal schepen die nog in uitvoering waren. Oorspronkelijk was er in twee bijkomende schepen voorzien. Uit het faillissement bleven er negen orders voor schepen over, de laatste twee orders werden echter finaal niet toebedeeld aan Boelwerf Vlaanderen. Einde 1993 was er sprake van een nieuw order voor twee shuttletankers. We waren voornamelijk bekommerd om het bekomen van het nieuwe order omdat het ging over de werkzekerheid en de bedrijfszekerheid van Boelwerf Vlaanderen op lange termijn.

Eind december 1993 is er effectief een order binnengekomen voor de twee shuttletankers. Er waren vragen over de solvabiliteit van de opdrachtgever. Evenals bij sommige andere kredietdossiers komt immers alles terecht in een special purpose company, met als enig doel de aankoop en uitbating van het schip.

Eind 1993 hebben de aandeelhouders dan een bijkomende storting van elk 300 miljoen frank verricht. De jaarrekening voor 1993 werd begin mei afgesloten. Er waren nog heel wat discussies over voornamelijk het pakket te ontvangen subsidies, die deels direct en deels indirect naar de vennootschappen moesten vloeien. Men vroeg zich ook af welke voorzieningen er moesten worden getroffen voor de nog in uitvoering zijnde schepen. Het gaat hierbij voornamelijk om de Navigator.

Op het moment dat het contract werd afgesloten, namelijk 22 maart 1993, sprak men over een contractprijs van 1,9 miljard frank. Daarin was ook een indirecte steun vervat die oorspronkelijk 550 miljoen frank bedroeg en daarna gedeeltelijk werd teruggeschroefd. De totale verkoopprijs bedroeg uiteindelijk 1,6 miljard frank. De kredietverlener en de opdrachtgever moesten dan wel aan hun verplichtingen voldoen. De totale kostprijs van de schepen, na aftrek van de subsidies, bedroeg 1,8 miljard frank. Het verschil tussen kostprijs en verkoopprijs werd geprovisioneerd in de jaarrekening van 1993.

Na mei 1994 zijn de problemen inzake de niet-betaling van de verkoopprijs verdergelopen, deze werden ten dele gecompenseerd door voorschotten van Gimvindus. In 1994 werd er geen controle uitgeoefend. Dit maakt het moeilijk bepaalde vragen, zoals die over de opleidingskosten te beantwoorden. U zult uw vragen moeten beperken tot de heropstartfase en het jaar 1993.

De heer Jean-Marie Bogaert : Mijnheer Helsen, u was bedrijfsrevisor van februari tot december 1993. Dat is een vrij korte periode. Wat was de reden voor de stopzetting van uw taak ?

De heer Erik Helsen : De controletaak van een bedrijfsrevisor bestaat er niet in de werkzaamheden van een vennootschap op continue wijze op te volgen. Hij moet vooral de jaarrekening aan het einde van het jaar attesteren. Voor het attesteren van de jaarrekening 1993 hebben we alle verrichtingen kunnen doen. Wat de jaarrekening 1993 betreft, hebben we het verslag een maand voor de algemene vergadering ondertekend – in april 1994. Wat de activiteiten in 1994 betreft, waren we nog

niet in het stadium gekomen een volledige controle, uit te voeren over het geheel van de werkzaamheden.

Een bedrijfsrevisor moet twee keer per jaar rapporteren. Hij moet rapporteren over de semestriële toestand, in casu op 30 juni 1994. Dat is nooit gebeurd. Verder moest er een rapport op het einde van het boekjaar komen, hier dus op 31 december 1994. Ook dat laatste is niet gebeurd. Daarom beperkten mijn inzichten, op basis van de controle van het cijfermateriaal, zich tot het jaar 1993.

De heer Karel De Gucht : U stelt dat u eind 1993 een aantal vragen hebt gesteld aan de vennootschap en aan de aandeelhouders. Bij mijn weten doet men dat slechts als men van oordeel is dat de zaken niet evolueren zoals het zou moeten. Betekent dit dat u in de praktijk de aandeelhouders hebt verplicht om bijkomend 300 miljoen frank te storten ?

De heer Erik Helsen : Ik weet niet of u dat verband mag leggen. De bedrijfsrevisor zal een opmerking maken als de zaken evolueren in de richting van wat men een onthoudende verklaring of een voorbehoud in het verslag van de commissaris-revisor noemt. Dat betekent dus dat er geen goedkeurende verklaring zou worden opgesteld. In december 1993 was er een gebrek aan liquide middelen. Dat was onder meer het gevolg van het uitblijven van de kapitaalstorting. Verder waren er geen goede vooruitzichten. De vaste kosten op korte of middellange termijn waren niet meer gedekt. In de scheepsbouwsector moet men een groot gedeelte van de lonen beschouwen als vaste kosten. Dat is een reëel probleem. In die context is deze brief verstuurd. We schreven dat, als de toestand zou blijven zoals werd vastgesteld, we een voorbehoud zouden maken, daar het principe van going concern niet langer meer kan worden toegepast.

De heer Karel De Gucht : Daarover wordt er steeds gediscussieerd tussen de raad van bestuur en de revisoren. Eenmaal de cijfers boekhoudkundig zijn vastgelegd, en de revisoren daarover een verslag moeten opmaken, ontstaan er in vennootschappen van enige omvang discussies tussen beide groepen. Namens de raad van bestuur wordt de discussie dikwijls gevoerd door de afgevaardigd-bestuurder of de directeur-generaal. Bij mijn weten zal de revisor dat probleem niet onmiddellijk op papier zetten. Hij zal daarover eerst met deze mensen spreken. Het feit dat u dat aan het papier hebt toevertrouwd, lijkt erop te wijzen dat het om een fundamenteel verschil van mening gaat.

De heer Erik Helsen : Onze opmerkingen zijn toch op papier gezet om een bijkomende reden, namelijk dat een groot gedeelte van de overeenkomsten tussen de reders, de NMKN en ook de subsidieverstrekkers, alsook de documenten over de besprekingen met de Europese Gemeenschap, zich grotendeels bij Gimvindus bevonden. We hadden opmerkingen over een aantal zaken aan de bedrijfsleiding – de heren Bossyns en Soors – bezorgd. Die mensen beweerden dat ze niet op alles een antwoord konden verstrekken. Daarom hebben we gesteld dat al deze contracten zich op de zetel van de vennootschap moeten bevinden. Behoudens die vragen over de continuïteit waren er dus een aantal opmerkingen over de subsidiëring. We wilden dat de documentatie ter beschikking werd gesteld.

De heer Karel De Gucht : Beweert u nu dat Gimvindus het feitelijk beheer van die vennootschap waarnam ?

De heer Erik Helsen : Neen. Wel werd een groot gedeelte van die besprekingen gevoerd met bestuurders van Boelwerf, die ook bestuurders van Gimvindus waren. Een gedeelte van die documenten kwam erg traag bij de vennootschap terecht.

De heer Karel De Gucht : Wie waren die bestuurders ?

De heer Erik Helsen : De heer Malevé, dacht ik.

De heer Karel De Gucht : Dat dacht ik ook.

U werd als revisor aangesteld bij de nieuwe start van Boelwerf als Boelwerf-Vlaanderen. Volgens de cijfers was 2 miljard frank voor het schip betaald. De Navigator ligt aangemeerd voor een waarde van ongeveer 200 miljoen frank. U hebt verwezen naar een contract. Ik neem aan dat het gaat over het completion contract dat is afgesloten in verband met de Navigator, en de afwerking van het schip tot doel had.

Weet u hoe die zaak is verwerkt in de jaarrekeningen van de vennootschap ? Daar ligt staal voor 200 miljoen frank. Er wordt betwist van wie dat schip is. Het completion contract heeft te maken met de aankoop van machinerie voor 500 miljoen frank. Die machinerie werd eigenlijk verondersteld er al te staan. Het gaat om de speciale uitrusting en dergelijke. Hoe heeft men daar in de financiële stukken van Boelwerf Vlaanderen een mouw aan gepast ? En hoe hebt u dat als commissaris-revisor beoordeeld ?

De heer Erik Helsen : Het onverwerkte staal en andere grondstoffen op de werf hadden een waarde van ongeveer 490 miljoen frank. Dat is voor een bedrag van (dacht ik) 18 miljoen frank, blijkens mijn werkdoossier was dit 14 miljoen frank overgekocht van de curatele van de eerste Boelwerf NV

De heer Karel De Gucht : Uit het overzicht van het faillissement van meester Van Buggenhout blijkt dat het gaat om staal ter waarde van 75 miljoen frank.

De heer Erik Helsen : Het staal en andere voorraden die nog niet in de schepen waren verwerkt, hadden een totale geschatte waarde van 490 miljoen frank. U mag zich niet blindstaren op dat cijfer. Dat bedrag werd niet in de boekhouding opgenomen. Het bedrag dat effectief werd betaald voor de overname van de voorraden, namelijk 18 miljoen frank werd in de boekhouding opgenomen. Ook de andere betalingen die er zouden zijn geweest vóór de overname van de Navigator, en die geboekt stonden in de kostprijs van de schepen, zijn niet mee opgenomen in de beginwaarde van de Navigator. Dat geldt ook voor de andere schepen. Enkel de bedragen die zijn betaald aan de curatoren, zijn opgenomen.

Uitgaande van dat bedrag zijn alle kosten die werden gemaakt vanaf het ogenblik dat de werf opnieuw werd opgestart, op de kostprijs van het schip geboekt. Die kostprijs blijft als een activa-post aangroeien, tot op het ogenblik dat het schip volledig is afgewerkt. Op dat ogenblik werd die post tegenover de verkoopwaarde gesteld. Die verkoopwaarde wordt ten dele vooruitgefactureerd. Die vooruitfacturatie komt niet in de omzet terecht, maar op het passiva van de balans als vooruitgefactureerde omzet van de schepen geboekt. Voor de verlies/winstimpact – (het verschil tussen de kostprijs en de verkoopprijs) is er aldus gedurende de bouwperiode geen invloed op de resultaatrekening. Want alle kosten op de schepen (met als vertrekbasis het bedrag dat is betaald aan de curatele) worden geactiveerd in de activa en alle vooruitbetalingen blijven in het passiva opgenomen.

Daarop is er één uitzondering. Als de gemaakte kosten voor de afwerking hoger zijn dan de kostprijs, dan zal men voor dat verschil een voorziening voor risico's en lasten nemen. Dat is onder meer voor de Navigator gebeurd.

De heer Karel De Gucht : Het verlies heeft het kapitaal van de vennootschap aangetast. Daarom

hebt u gezegd dat er geld op tafel moest worden gelegd, en er anders niet zou worden voortgewerkt.

De heer Erik Helsen : Op die jaarrekening is ongeveer 300 miljoen frank verlies geboekt.

De heer Karel De Gucht : Dat bracht het eigen vermogen onder de helft van het kapitaal. Toen hebt u gesteld dat men maatregelen moest treffen om de continuïteit te verzekeren.

De heer Erik Helsen : Als men die 600 miljoen frank niet had gestort, zouden er problemen zijn gerezen.

De heer Karel De Gucht : U hebt in het begin eigenlijk een foto genomen. U hebt gezien wat men voor dat staal heeft betaald. En u hebt vastgesteld dat allerlei maatregelen ertoe hebben geleid dat het eigen vermogen daalde onder de helft van het kapitaal. U hebt dan gesteld dat de aandeelhouders boven water moesten komen, of de algemene vergadering moesten bijeenroepen om maatregelen ter vrijwaring van de continuïteit te nemen. Zo niet zou er een probleem rijzen volgens de bepalingen van het Wetboek van Koophandel.

De heer Erik Helsen : Dat is juist.

De heer Jean-Marie Bogaert : Bij de goedkeuring van de jaarrekening waren er problemen. U stelt dat het niet eenvoudig was om enig inzicht te krijgen in de bedragen van de nog te ontvangen directe en indirecte subsidies. Wat bedoelt u precies met indirecte en directe subsidies ? En over welke bedragen gaat het ?

Verder had u het over het probleem van het te storten kapitaal van tweemaal 500 miljoen frank. Daarvan was ongeveer tweemaal 200 miljoen frank gestort. Is dat saldo dan verrekend via voorschotten ?

De heer Erik Helsen : Neen. De resterende bedragen van 300 miljoen frank per aandeelhouder zijn eind december 1993 gestort. Daarnaast heeft Gimvindus voorschotten verleend. Dat verklaart waarom er in de balans een grote verplichting ten aanzien van Gimvindus is opgenomen. Gimvindus heeft voorgefinancierd om de liquiditeitsproblemen op te lossen.

Ik kom tot de subsidies. Op het ogenblik van de opstart bestond een pakket van subsidieaanvragen. Voor die subsidies had de Vlaamse regering haar akkoord gegeven, maar ze moest nog wel het akkoord van de Europese commissie krijgen. Het

ging om directe en indirecte subsidies, en om een bijkomende subsidie voor het teveel aan werknemers dat bij de heropstart was aangeworven. Directe subsidies werden rechtstreeks aan de werf overgemaakt. Het handelde om een bedrag van ongeveer 1,6 miljard frank. Indirecte subsidies werden aan de reder of de opdrachtgever overgemaakt. De reder of opdrachtgever moest die subsidie dan doorstorten naar Boelwerf, als een verhoging van de verkoopprijs die de Boelwerf bij de reder-opdrachtgever in rekening bracht. Daarbij handelde het eveneens om een bedrag van ongeveer 1,6 miljard frank.

Men had afgesproken om met 1.100 werknemers te starten. Men was echter verplicht om 210 mensen extra in dienst te nemen. Daarom was afgesproken om in 400 miljoen frank te voorzien voor de opzeggingsvergoedingen of de kosten voor de reallocatie van die werknemers. Oorspronkelijk ging het aldus over subsidies die grotendeels rechtstreeks worden toegewezen aan de zeven schepen in portefeuille en aan een gedeelte van het personeel. Dat zou ertoe leiden dat die bedragen zouden worden uitbetaald op het ogenblik dat de schepen werden afgewerkt. Die bedragen zou men aldus ook kunnen boeken als resultaat, of in mindering van de negatieve marge die men op die schepen zou halen.

De problemen zijn er nadien gekomen, toen de EG zich met een aantal van die zaken niet akkoord had verklaard. Een van de belangrijkste gevolgen was dat een bedrag van ongeveer 1 miljard frank niet meer werd beschouwd als een subsidie voor die schepen, maar als een investeringssteun. Dat bedrag moest bijkomend worden geïnvesteerd. Het kon niet meer worden gebruikt om de kostprijs van de schepen te verminderen. Een tweede belangrijke wijziging bestond erin dat het bedrag van 1,6 miljard frank werd opgesplitst in twee gedeeltes. 1 miljard frank ging naar voornoemde investerings-subsidies. De resterende 600 miljoen frank beschouwde de EG als een rechtstreekse subsidie, omdat het personeelsaantal van Boelwerf-Vlaanderen ongeveer 500 eenheden lager lag dan het oorspronkelijke personeelsbestand.

De verstrekker van de subsidie aan Boelwerf Vlaanderen N.V. was Gimvindus. Bij Gimvindus moeten we op zoek naar het akkoord dat is bereikt tussen de Vlaamse regering en de EG over de subsidiëring, daarover heeft Boelwerf Vlaanderen NV zelf geen onderhandelingen gevoerd.

De heer Leo Cannarts : Bij het begin van Boelwerf Vlaanderen werden twee bedrijfsrevisoren als commissarissen aangeduid : één voor Gimvindus

en één voor Begemann. In de loop van 1993 hebben ze aanbevelingen gedaan voor de versterking van het eigen vermogen. In 1994 hebt u uw verslag over het jaar 1993 opgesteld. Hebt u gewerkt als een college van commissarissen, waarbinnen de besluitvorming werd genomen na ruggespraak, en werd gewerkt onder de collectieve verantwoordelijkheid van haar leden ?

De heer Erik Helsen : We traden op als een college. Daar was een goede reden voor. Mijn collega Boudewijn Van Ussel, die ook revisor van Gimvindus is, was een gemakkelijker contactpunt bij Gimvindus dan ikzelf.

Om anderzijds de intenties van de Koninklijke Begemann-groep te vernemen, was het voor mij eenvoudiger om naar Nederland te gaan. Vanaf de aanvang hebben we afgesproken, ook met de ondernemingsraad, om die opdracht gezamenlijk te aanvaarden.

De heer Leo Cannarts : Geldt dat ook voor de aanbeveling over de versterking van de middelen in de loop van 1993 ?

De heer Erik Helsen : Ja.

De heer André Denys : Klopt het niet dat bij de start van de NV Boelwerf de terreinen uit de vennootschap werden gehouden en in een aparte patrimoniumvennootschap werden ondergebracht ? Dat is in strijd met uw pleidooi voor de versterking van het eigen vermogen.

De heer Eric Helsen : Bij de start werden inderdaad de gebouwen en machines afgescheiden en ondergebracht bij Werfinvest, bij nazicht van mijn werkdossier bleek de juiste benaming : "Boelwerf Investments J.V.". Dat is de vennootschap waarin het onroerend goed terecht kwam onder Begemann en Gimvindus.

Ik heb bedenkingen bij uw bewering dat dit in strijd is met de opbouw van het eigen vermogen. Het gaat om activa die niet zo snel realiseerbaar zijn. Dat is nadien ook gebleken. Men zou eerder in de waan kunnen verkeren dat het eigen vermogen sterk is. Dat geldt zeker voor het gedeelte van Begemann, waar men dat vermogen in de rapportering heeft opgevoerd als eigen vermogen. Bij Gimvindus heeft men dat niet gedaan. Het kan de valse indruk geven dat het eigen vermogen sterk genoeg is, terwijl men kampt met een liquiditeitsprobleem. Die splitsing van activa is inderdaad gebeurd.

H. MEDEDELING OP 4 JUNI 1998 DOOR DE HEER ERIC VAN ROMPUY, VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, KMO, LANDBOUW EN MEDIA, OVER DE OPDRACHT EN DE STAND VAN ZAKEN MET BETREKKING TOT DE EXTERNE AUDIT OVER DE RELATIE TUSSEN GIMVINDUS EN NMKN

Minister Eric Van Rompuy : Mijnheer de voorzitter, collega's, op 20 januari, na het bekendmaken van de uitbetaling van een commissieloon van 12,5 miljoen frank door ABC-Containerlines aan een personeelslid van de NMKN, heb ik Gimvindus de opdracht gegeven te onderzoeken of de overheid schade heeft geleden door het optreden van de NMKN, en als er schade zou zijn, hoe van de NMKN schadeloosstelling kan worden bekomen.

De raad van bestuur van Gimvindus heeft daarop besloten om de uitvoering van de beheersovereenkomst tussen Gimvindus en de NMKN aan een externe audit te onderwerpen. Deze audit moest betrekking hebben op alle ter discussie staande dossiers. De raad van bestuur van Gimvindus heeft dan de heer Smets, bedrijfsrevisor, aangeduid om die audit uit te voeren.

De heer Smets heeft, na het aanvaarden van zijn opdracht, contact opgenomen met de directie van de ASLK om toegang te krijgen tot de dossiers. Deze toelating werd hem verleend, mits het ondertekenen van een confidentialiteitsverbintenis. Op deze wijze was het mogelijk om het juridische probleem van de bancaire discretieplicht te regelen. De heer Smets kon voor zijn analyse beschikken over dossiers die dateerden vanaf 1 januari 1993 : dit was de datum waarop de beheersovereenkomst tussen Gimvindus en de NMKN een aanvang nam.

Sinds februari heeft de heer Smets zijn onderzoek gevoerd, en een vertrouwelijk rapport of audit opgesteld. Die audit heeft hij aan de raad van bestuur van Gimvindus overhandigd. Om zeker geen procedurefouten te maken wegens mogelijke schending van die confidentialiteitsverbintenis, en op die manier een mogelijke vordering tegen de NMKN te bemoeilijken, heb ik gemeend dat het beter was dat alleen de raad van bestuur van Gimvindus inzage zou krijgen in dit rapport, waarover de NMKN stelt dat het niet op tegensprekelijke wijze werd opgesteld. Uitlekken van analyses zou ons kunnen blootstellen aan schadeclaims.

Begin mei heb ik de raad van bestuur van Gimvindus gevraagd om het rapport van de heer Smets onmiddellijk op zijn juridische merites te laten

onderzoeken. De raad van bestuur van Gimvindus heeft daartoe het advocatenkantoor De Bandt, Van Hecke en Lagae aangeduid. Dit advocatenkantoor gaat op dit ogenblik na of er in het rapport-Smets voldoende juridische gronden aanwezig zijn om de NMKN aansprakelijk te stellen, en hoe de eventuele schade van Gimvindus en de Vlaamse overheid kan worden ingeschat. Deze juridische analyse zal aan de raad van bestuur van Gimvindus worden voorgelegd. Die zal zich dan moeten beraden over de verdere stappen die moeten worden genomen.

Het is duidelijk dat we in dit dossier niet passief blijven. We nemen initiatieven om de belangen van de Vlaamse Gemeenschap op een doeltreffende wijze te vrijwaren. Ik heb evenwel geleerd dat een discreet optreden noodzakelijk is om onze belangen echt veilig te stellen. We mogen in deze fase van de procedure geen fouten maken die we binnen enkele weken zouden kunnen betreuren. Daarom dring ik erop aan dat we nu geen stappen zouden zetten die een succesvolle juridische afwikkeling van onze eigen initiatieven onmogelijk maken. We moeten erg voorzichtig zijn. Er worden een aantal gerechtelijke procedures afgewerkt. We moeten terzake de grootste discretie aan de dag leggen, en iedereen moet zich aan zijn taak houden.

De heer Jean-Marie Bogaert : Wanneer kan die juridische analyse van dat advocatenkantoor worden verwacht ?

Minister Eric Van Rompuy : Dat kantoor heeft die opdracht begin mei gekregen. Ik weet niet precies wanneer zijn taak zal zijn afgerond. Ik denk niet dat het advocatenkantoor daarmee al klaar is. Waarschijnlijk zal dat geen maanden duren, het zal eerder een kwestie van weken zijn.

De heer Karel De Gucht : U stelt dat, gezien de confidentialiteit, enkel de raad van bestuur kennis heeft gekregen van dit verslag. Betekent dit dat u en de Vlaamse regering daar zelf geen kennis van hebben ?

Minister Eric Van Rompuy : Ik heb daar geen kennis van. De raad van bestuur heeft de audit ontvangen, en laat nu onderzoeken welke juridische stappen er kunnen worden ondernomen. Ik heb zelf dat verslag niet gekregen of gelezen. Het komt Gimvindus toe de nodige stappen te zetten ; ze zullen me daar te gepasten tijde over informeren.

De heer Karel De Gucht : Stipuleerde de confidentialiteitsovereenkomst dat enkel de raad van bestuur er kennis kon van nemen ?

Minister Eric Van Rompuy : Die overeenkomst werd afgesloten tussen de heer Smets en de ASLK.

De heer Karel De Gucht : De confidentialiteits-overeenkomst heeft toch effect gehad op de redactie van het rapport. In die overeenkomst werd toch bepaald wie kennis kan nemen van het rapport ?

Minister Eric Van Rompuy : Eens men verder zal zijn opgeschoten, zal dat rapport ongetwijfeld aan de aandeelhouders worden overgemaakt. Maar om op dit ogenblik de vertrouwelijkheid te bewaren, gingen de ASLK en de heer Smets die confidentialiteitsovereenkomst aan. We moeten toch beletten dat we die overeenkomst zouden schaden.

De heer Karel De Gucht : Ik zou dat niet willen, maar ik zou graag weten welke draagwijdte die overeenkomst heeft. De minister zegt dat enkel de raad van bestuur er kennis van heeft genomen ; u stelt dat ook in een latere fase de aandeelhouders – dat bent u dus, de Vlaamse overheid – er kennis van zullen nemen. Daarom vraag ik u welke draagwijdte die confidentialiteitsovereenkomst heeft. U zult met mij akkoord gaan dat de confidentialiteits-overeenkomst zelf niet confidentieel is. Ik zou de voorzitter dus willen vragen om ons inzage te geven in die confidentialiteitsovereenkomst.

We vragen geen inzage in de feiten, maar in de omvang van de overeenkomst. Het is immers belangrijk te weten of enkel de heer Smets bepaalde zaken mag inkijken, dan wel de raad van bestuur of de aandeelhouders. Ik zou dus de tekst van de confidentialiteitsovereenkomst willen inkijken. Ik vraag niet naar het rapport. Dat zult u wellicht weigeren, en ik kan daar alle begrip voor opbrengen.

Minister Eric Van Rompuy : Die overeenkomst werd afgesloten tussen de heer Smets en de ASLK. Daarin wordt de heer Smets de mogelijk gegeven om een aantal dossiers in te kijken, maar hij moet ook de bancaire discretieplichten respecteren. Wat er nu in de audit zelf staat, weet ik niet. Die audit wordt door de NMKN enigszins in vraag gesteld. Ze stellen zich vragen over het feit dat de heer Smets dat rapport heeft opgesteld, zonder dat de NMKN daarin een wederwoord heeft mogen voeren.

De heer Karel De Gucht : Heeft Gimvindus een wederwoord mogen voeren ?

Minister Eric Van Rompuy : Neen.

De heer Karel De Gucht : U bevestigt zelf dat de confidentialiteitsovereenkomst zelf niet confidentieel is. Het stuk zelf zou ik daarom willen inkijken. Het is niet automatisch zo dat, omdat men zich ertoe verbindt om bepaalde gegevens uit de data-room van de bank vertrouwelijk te behandelen, ook het verslag dat wordt opgesteld confidentieel moet zijn. Men zou een verslag kunnen opstellen waarbij men rekening houdt met confidentiële gegevens zonder die als dusdanig te vermelden. Daarom lijkt het mij normaal dat we inzage zouden krijgen in de confidentialiteitsovereenkomst.

Minister Eric Van Rompuy : Ik ben geen jurist ; u daarentegen wel. U moet toch ook weten dat, als u overweegt om een schadeclaim tegen iemand in te dienen, u niet iedereen zult vertellen wat de mogelijke basis voor die schadeclaim zou kunnen zijn.

De heer Karel De Gucht : Ik vraag toch niet de gegevens op ; ik vraag naar de tekst van de confidentialiteitsovereenkomst. Het gaat om een type-document, dat ook wordt gebruikt bij transacties tussen bedrijven en bij overnames van bedrijven. Ik wil dat gewoon eens inkijken.

Minister Eric Van Rompuy : Die vraag moet aan de heer Smets worden gesteld.

De voorzitter : We zullen dat vragen.

De heer Johan De Roo : We zullen vragen of dat op straat mag worden gegooid.

De heer Karel De Gucht : Wij zijn de straat niet, mijnheer De Roo : wij vertegenwoordigen het Vlaamse volk. Het gaat mij niet over het rapport, maar over de draagwijdte van de confidentialiteits-overeenkomst. De openbaarheid is een van de basisregels van het parlement. Als een volksvertegenwoordiger geen beroep meer mag doen op de openbaarheid, die grotendeels wordt bepaald door de media, dan zit ik hier mijn tijd te verliezen.

De heer Johan De Roo : Met die basisregels ben ik het eens. Maar u moet aanvaarden dat er bepaalde juridische regels zijn, die moeten worden gerespecteerd door individuele personen. Ik denk daarbij aan de regel van het bankgeheim.

U neemt het uiterste standpunt in waarbij alles openbaar moet zijn omdat het parlement het hoogste orgaan is en recht heeft op de grootst mogelijke openheid, ook tegenover individuele personen.

De heer Karel De Gucht : Het gaat hier niet over individuele personen, maar over Gimvindus, dat

voor 100 percent eigendom is van het Vlaams Gewest.

Minister Eric Van Rompuy : Mijnheer De Gucht, het gaat over de NMKN. Dit is geen instelling van openbare orde. Bovendien valt ze onder geen beding onder de controlebevoegdheid van het Vlaams Parlement. Het gaat met name over de beheersovereenkomst die is afgesloten tussen Gimvindus en de NMKN. Het is de taak van de voogdijminister en van het parlement om Gimvindus te controleren. We willen klaarheid hebben over de relatie tussen Gimvindus en de NMKN. We hebben daartoe een bedrijfsrevisor aangesteld. Deze kon zijn taak echter niet uitvoeren zonder toegang te krijgen tot een aantal documenten. Maar er moet natuurlijk een zekere bancaire discretieplicht in acht worden genomen. De heer Smets heeft een overeenkomst getekend die hem de mogelijkheid heeft gegeven om een audit te maken. Deze audit is momenteel in handen van Gimvindus. Op basis van de audit zouden mogelijk juridische stappen moeten worden genomen tegenover de NMKN. Momenteel wordt onderzocht of dit al dan niet mogelijk is.

De heer Karel De Gucht : Ik heb u toch geen vertrouwelijk stuk gevraagd. Wat de discretieplicht betreft, heeft de heer Duplat een zeer interessante uiteenzetting gegeven. Ik verwijs daarbij naar het geval Coumans. Tijdens mijn betoog in de plenaire vergadering heb ik zeer uitdrukkelijk gezegd dat de heer Coumans vanzelfsprekend een beroep kan doen op zijn bancaire discretieplicht wanneer hij naar de hoorzitting zou komen. Maar hij moet ze natuurlijk wel omschrijven. Ik heb hem trouwens geen enkele vraag gesteld over die bancaire discretieplicht. Ik heb hem enkel gevraagd hoe hij de zaak heeft beredderd. Dit heeft niets te maken met de bancaire discretieplicht, die geldt voor individuele personen. Ook hier moet men niet de indruk wekken dat ik vertrouwelijke documenten vraag. Wat ik vraag, is niet meer dan de tekst van de confidentialiteitsverplichting.

De heer Jos Stassen : Mijnheer de minister, u zegt dat u geen enkel inzicht hebt in de audit. Maar in uw verklaring beweert u dat u de opdracht hebt gegeven voor de juridische analyse van die audit. Hoe komt u daarbij wanneer u zelfs de inhoud daarvan niet kent ?

Minister Eric Van Rompuy : Wat moet er met de inhoud van de audit gebeuren ? In eerste instantie heb ik aan de raad van bestuur van Gimvindus gevraagd om het rapport van de heer Smets onmiddellijk op zijn juridische verdiensten te laten

onderzoeken. De vraag was dus welke stappen er konden worden gezet op basis van de audit. We hebben een vordering op de NMKN. Die moet het beheer van de scheepskredieten waarmaken. Dit is in het verleden gebeurd. Ik weet niet of daar al dan niet fouten zijn gemaakt. Voordat met de audit wordt gewerkt, moet worden nagegaan wat de mogelijke juridische stappen zijn.

De heer Jos Stassen : Dit is toch niet de standaard-procedure voor een audit.

Minister Eric Van Rompuy : Gimvindus laat aan de aandeelhouder weten dat de audit klaar is. Om alle mogelijke confidentialiteitsproblemen te voorkomen, deelt de aandeelhouder aan Gimvindus mee dat deze verder wordt onderzocht. Voor het onderzoek van de juridische verdiensten van de audit, moet Gimvindus zich echter laten bijstaan door een extern advocatenkantoor. Wat is logischer dan deze handelwijze ?

De heer Karel De Gucht : Ik denk dat het weinig zin heeft om daar verder over te discussiëren. Ik wil alleen opmerken dat dit voor een aandeelhouder geen logische handelwijze is. Wanneer u als aandeelhouder zoiets doet, kan men u verwijten wat men in het jargon "gestion de fait" noemt. De beslissing om een dergelijke audit aan een juridische onderzoek te onderwerpen moet immers worden genomen door de raad van bestuur. De aandeelhouder heeft daar niets mee te maken. Bovendien heeft de heer Helsen tijdens de hoorzitting uitdrukkelijk verwezen naar briefwisseling met Gimvindus, waarin hij Gimvindus "gestion de fait" aan de Boelwerf heeft verweten. Een van de problemen uit het dossier is dat de bevoegdheden van verscheidene organen op een bepaald moment worden doorbroken. Dit kan ertoe leiden dat andere organen verantwoordelijk worden voor zaken die normaal niet onder hun bevoegdheid vallen. Het is dus niet zo evident dat de Vlaamse regering als aandeelhouder een dergelijke opdracht geeft aan de raad van bestuur.

Ik wil nog een kleine praktische vraag stellen. Is de heer Smets de revisor van Gimvindus of is hij een externe revisor die men voor dat specifiek dossier heeft aangesteld ?

Minister Eric Van Rompuy : Ik weet het niet. Het is een bedrijfsrevisor die is aangesteld door Gimvindus. We hebben ons niet met die aanstelling gemoeid.

De heer Karel De Gucht : Ik vraag enkel of het hun bedrijfsrevisor is of een bedrijfsrevisor. Is het

hun commissaris-revisor die de jaarrekeningen behandelt of is het een revisor met een specifieke opdracht ? Zou u dat kunnen nagaan ?

De voorzitter : Dit is terug te vinden in de jaarverslagen van Gimvindus die iedereen ontvangt.

Minister Eric Van Rompuy : We respecteren de autonomie van die bedrijven. De raad van bestuur heeft een beheerscontract en een eigen verantwoordelijkheid.

De heer Karel De Gucht : Die autonomie zou ook worden gerespecteerd indien men zou weten wie de revisor is van een bedrijf waarvan men voor 100 percent aandeelhouder is.

De heer Johan De Roo : Moeten er tijdens deze zittingsperiode nog andere dossiers worden behandeld in de commissie ?

De voorzitter : Dit is een retorische vraag. U kent dus het antwoord.

De heer Johan De Roo : Ik heb geen zin om mijn tijd te verdoen met een dossier dat de heer De Gucht sterk interesseert en waarmee hij zijn eigen persoontje in de belangstelling kan werken. Daar doe ik niet aan mee.

De heer Karel De Gucht : Wat me telkens opnieuw opvalt, is dat de meerderheid niet kan nalaten om persoonlijk te worden als er lastige vragen worden gesteld. Het is toch mijn goed recht om daar als lid van de oppositie op aan te dringen. Deze procedures zijn in het Reglement vastgesteld. De hoorzittingen worden telkens speciaal op een maandagnamiddag vastgelegd zodat de normale activiteiten van de commissie niet in het gedrang komen.

De voorzitter : Zijn er nog vragen in verband met de mededeling van de minister ?

De heer Jos Stassen : Is er ook een vertrouwelijkheidsovereenkomst tussen het advocatenkantoor en Gimvindus ?

Minister Eric Van Rompuy : Natuurlijk niet.

De heer Jos Stassen : Ze krijgen dus een document dat vertrouwelijk is.

Minister Eric Van Rompuy : Ik weet het niet. Ik ben geen advocaat. Dat moet u aan de heer De Gucht vragen.

De heer Jos Stassen : Ik wilde deze vraag enkel stellen omdat ik in die wereld helemaal niet thuis ben.

De heer Karel De Gucht : Die vraag had u beter niet gesteld. Nu zijn ze misschien nog in staat om een overeenkomst op te stellen.

De voorzitter : Collega's, ik wil erop wijzen dat er maandagnamiddag een hoorzitting plaatsvindt met Gimvindus, in besloten zitting. Dit gebeurt echter volgens de regels zoals wij die hanteren.

De heer Karel De Gucht : We hebben dinsdag beslist dat de heer Sleeckx de opdracht kreeg om bij Gimvindus te informeren naar de bereidheid om de discretieplicht te laten vallen. Dan zouden we beslissen wat er gebeurt. Wat mij betreft, mag deze hoorzitting zonder problemen plaatsvinden, maar dan moet de regeling van de werkzaamheden formeel worden uitgevoerd, want we hebben dit eigenlijk niet beslist.

De voorzitter : Er kon geen beslissing worden genomen omdat het quorum niet bereikt was. We kunnen dit formeel nog eens vaststellen. Indien u dit zo interpreteert, dan zal ik er in de toekomst als lid van de commissie op staan dat over een regeling van de werkzaamheden niet meer wordt gediscussieerd als we het quorum niet bereiken.

De heer Karel De Gucht : Het gaat niet over het al dan niet aanwezig zijn van een aantal mensen op dat ogenblik. We hadden beslist dat de heer Sleeckx bij Gimvindus zou informeren naar de bereidheid om de discretieplicht te laten vallen. Afhankelijk daarvan zouden we een beslissing nemen. Het was ook niet de bedoeling om het quorum in te roepen. Op de agenda stond trouwens geen regeling van de werkzaamheden vermeld, men heeft zich gewoon afgevraagd hoe verdere stappen moesten worden ondernomen.

De voorzitter : Mijnheer De Gucht, we waren het er wel over eens dat we zouden proberen om Gimvindus eventueel te horen op de datum die was overeengekomen.

De heer Johan De Roo : Het Reglement van het parlement bepaalt dat we per definitie open vergaderingen houden. We kunnen met een tweederde meerderheid beslissen dat een vergadering in besloten zitting wordt gehouden. We hebben daar met het Vlaams Parlement voor gekozen.

Als dit een onderzoekscommissie was, konden we in andere omstandigheden werken. Bij een hoorzit-

ting beslist men daarentegen vrijwillig of men al dan niet wil verschijnen. Voor een ambtenaar in dienst is die uitspraak misschien betwistbaar, maar ik heb het over de algemene regel. Waar heeft het parlement het meeste belang bij als het zoekt naar de meest volledige en correcte informatie ?

De heer Jos Stassen : Dat heeft er niets mee te maken. We hebben die discussie al gevoerd.

Zijn de mensen van Gimvindus bereid de discretieplicht te laten vallen ? In dat geval wil de oppositie de geheimhouding respecteren. Dat is de enige vraag die moet worden gesteld. Men moet niet opnieuw leuteren over zaken waarover al uren werd gediscussieerd. Mijnheer De Roo, we zijn dinsdag tot een akkoord gekomen.

De voorzitter : Collega's, die bereidheid is er.

Mijnheer De Gucht, we zullen daar eerst over stemmen.

De heer Jean-Marie Bogaert : Mijnheer de voorzitter, u beschikt blijkbaar over informatie waaruit zou blijken dat Gimvindus terugkomt op de brief die aan ons werd verstuurd.

De voorzitter : De heer Sleenckx heeft de vraag in opdracht van de commissie nog eens officieel gesteld. De voorzitter van de raad van bestuur van Gimvindus heeft officieel bevestigd dat men bereid is maandag in besloten hoorzitting te verschijnen zonder bijkomende voorwaarden.

We zullen op 9 juni 1998, voorafgaandelijk aan de hoorzitting hierover formeel stemmen in de Commissie.

I. BESLOTEN HOORZITTING MET GIMVINDUS OP 8 JUNI 1998

Voorafgaandelijk aan de hoorzitting beslist de commissie, conform artikel 26, punt 3 van het Reglement van het Vlaams Parlement, met 7 stemmen bij 3 onthoudingen om met gesloten deuren te vergaderen.

De heer Karel De Gucht motiveert zijn onthouding als volgt. Spreker stelt vast dat Gimvindus thans afziet van de eerder bij brief van 6 mei 1998 gestelde voorwaarde tot naleving van de discretieplicht. Wel zal Gimvindus worden gehoord achter gesloten deuren, wat evenwel volgens de heer Karel De Gucht niet uitsluit dat Gimvindus even-

tueel desgewenst ook nog zal kunnen worden gehoord tijdens een openbare hoorzitting. Het besloten karakter van deze hoorzitting geldt alleen voor deze hoorzitting en impliceert dat de verslaggeving *niet op naam* zal geschieden, maar wel de door Gimvindus verstrekte informatie tijdens deze hoorzitting zal bevatten. Gimvindus verklaart zich hiermede akkoord. De brief van 6 mei 1998 van Gimvindus ligt ter inzage op het commissiesecretariaat.

De Wnd. Voorzitter overhandigt aan de leden van de Commissie de tekst van de confidentialiteitsverklaring die door de bedrijfsrevisor-expert aangeesteld door Gimvindus bij de aanvang van zijn controleopdracht op verzoek van de juridische dienst van de ASLK werd ondertekend. Deze tekst werd aan de leden bezorgd door het Kabinet van Minister Eric Van Rompuy.

I. UITEENZETTING DOOR GIMVINDUS NV

Gimvindus overhandigt aan de aanwezige commissieleden volgende documenten :

– De nota voorgelegd door Gimvindus NV met bijlagen 1 en 2.

1. Verhouding NMKN-Gimvindus NV

2. De tijdens deze hoorzitting gebruikte transparanten m.b.t. de scheepskredieten (*figuren 1 tot 9*)

Deze documenten worden overgezonden aan alle leden van de commissie voor Werkgelegenheid en Economische Aangelegenheden.

1. De structuur van Gimvindus NV voor 1 februari 1994

Aan de hand van *fig. 1* stelt men vast dat Gimvindus voor 1 februari 1994 nog deel uit maakte van de GIMV-groep, wat impliceert dat in de raden van bestuur van GIMV en Gimvindus dezelfde personen zetelden. De dagelijkse leiding was in handen van de heren Rainier van Outryve d'Ydewalle, Gerard Van Acker en de heer Roger Malevé. Deze drie personen dienden samen hun handtekening minstens 2 aan 2 te plaatsen om de vennootschap te binden.

Het Directiecomité maakt deel uit van de raad van bestuur en bereidde de beslissingen van de raad van bestuur voor. De Raad van Bestuur was samengesteld uit dezelfde leden voor GIMV en Gimvindus. De heer Roger Malevé was directeur van Gimvindus en lid van het Managementcomité in de GIMV-Groep, vermits Gimvindus op dat ogenblik niet beschikte over een eigen managementcomité.

2. De structuur van Gimvindus NV na het decreet van 13 juli 1994 betreffende de herstructurering van de GIMV, Gimvindus, VMH, Mijnen en LIM en tot oprichting van het Limburgfonds en van de Permanente Werkgroep Limburg

– De NV Gimvindus na februari 1994 (fig. 2 en 3)

De huidige situatie wordt geregeld door het decreet van 13 juli 1994. De Vlaamse overheid werd rechtstreeks verantwoordelijk voor Gimvindus, waarbij het Vlaams Gewest de enige aandeelhouder werd. Naast de voorzitter van de raad van bestuur van Gimvindus zijn hierin nog vier leden opgenomen. De heer Roger Malevé heeft zitting in de raad van bestuur met raadgevende stem. De Vlaamse regering is in de raad van bestuur vertegenwoordigd door de commissaris van de Vlaamse regering.

Onder de raad van bestuur ressorteert het Managementcomité (fig. 2) met als voorzitter, de heer Roger Malevé, directeur-generaal. De voorzitter van de raad van bestuur heeft hierin een raadgevende stem en een evocatierecht. Ten behoeve van het managementcomité werd een intern controlesysteem ingesteld met een hele waaier van procedures die vastleggen hoe bepaalde dossiers moeten worden behandeld.

De commissaris van de Vlaamse regering wordt benoemd door de Vlaamse regering en beschikt over een vetorecht en kijkt toe op de naleving van de beheersovereenkomst die met het Vlaamse Gewest is afgesloten. De drie overige directeurs van Gimvindus maken eveneens deel uit van het Managementcomité. Onder het Managementcomité ressorteert het Team Industrie, waarin een aantal personen de beslissingen voorbereiden van het Managementcomité en van de raad van bestuur.

De delegatieleden (hierna genoemd Gimvindus) van Gimvindus verklaren te spreken in naam van

Gimvindus en de periode waarover door Gimvindus informatie kan worden verstrekt, vangt aan op 1 februari 1994.

Wat de scheepskredieten betreft verklaart Gimvindus dat deze werden overgenomen vanaf 1 januari 1993 en deze overname dient gesitueerd binnen de op dat ogenblik opgerichte structuur van de GIMV-groep.

Een lid merkt op dat destijds werd gesproken over een afgevaardigde van Financiën, waarop Gimvindus repliceert als volgt. Sinds het decreet van 13 juli 1994 zetelt de afgevaardigde van Financiën niet meer in de raad van bestuur. De commissaris van de Vlaamse regering is de heer Francis Bosmans, die eveneens commissaris is bij LRM. Ten behoeve van de raad van bestuur van Gimvindus werd een auditcomité opgericht. Daarin zetelen leden van de raad van bestuur, de voorzitter en de commissaris van de regering. De redactie van de audit zelf werd uitbesteed aan het kantoor van de heer Marcel Bellen. Op geregelde tijdstippen wordt een omstandig auditrapport opgemaakt ten behoeve van het auditcomité.

Ten behoeve van de aandeelhouders ziet het college van bedrijfsrevisoren toe op de juistheid van de jaarrekeningen. Een trapje hoger staat het Vlaams Gewest. De commissaris van de Vlaamse regering ziet toe op de correcte naleving van de beheersovereenkomst en de wettelijkheid van de beslissingen. Ten behoeve van het Vlaams Parlement fungeert het Rekenhof als controleorgaan.

Verder zijn er nog het Overlegorgaan met de sociale partners (OVO) en de commissie voor Economische Aangelegenheden. Dit zijn organen waaraan jaarlijks of op geregelde tijdstippen wordt gerapporteerd. Jaarlijks rapporteert Gimvindus aan het OVO, het overlegorgaan met de sociale partners. Verder wordt het jaarverslag van Gimvindus steeds voorgelegd aan deze commissie. In uitvoering van een bepaling in de beheersovereenkomst moet Gimvindus jaarlijks een verslag opstellen voor de Vlaamse regering. Daarin brengt Gimvindus verslag uit van de werking van het voorbije jaar en van de naleving van het beheerscontract. Op basis van dat rapport stelt de commissaris van de Vlaamse regering dan nog een eigen rapport op. Beide rapporten worden overgemaakt aan het Vlaams Parlement. Dit was een overzicht van de verschillende controlestructuren. Gimvindus meent te mogen stellen dat deze degelijk werk leveren.

3. Het beheer van de scheepskredieten

Wat het beheer van de scheepskredieten betreft, meent Gimvindus een aantal misverstanden te moeten wegwerken. Gimvindus heeft nooit scheepskredieten toegekend. Voor 1989 werden de beslissingen daartoe door de federale regering genomen. Vanaf 1989 en tot en met 1992 gebeurde dat door de Vlaamse overheid. Het beheer werd toevertrouwd aan de NMKN, die de verstrekker en de juridische eigenaar was van vrijwel alle kredieten. De NMKN was daar als bankier voor verantwoordelijk. Gimvindus had met deze kredieten en deze vorderingen geen enkele band.

Niettegenstaande de uitdrukkelijke verklaring van het tegendeel, onder meer door minister Van Rompuy in zijn antwoord op een interpellatie van 27 januari 1998 in het Vlaams Parlement, werd hardnekkig beweerd dat Gimvindus reeds voor 1993 scheepskredieten zou hebben beheerd. Voor alle duidelijkheid moet worden herhaald dat Gimvindus op 1 januari 1993 de scheepskredieten heeft overgenomen, en voor deze datum geen enkele daad van beheer van deze scheepskredieten heeft gedaan. Gimvindus draagt geen enkele verantwoordelijkheid voor de toekenning en het beheer van scheepskredieten vóór 1 januari 1993.

Het voorwerp van de brief die de commissie op 6 mei 1998 aan Gimvindus heeft gericht, gaat slechts ten dele Gimvindus aan. De toekenning van de scheepskredieten gebeurde buiten de periode dat Gimvindus bij de zaak was betrokken. Na 1 januari 1993 werden geen beslissingen meer genomen inzake toekenning van scheepskredieten.

Op de opmerking van een lid dat Gimvindus vanaf 1 januari 1993 wel verantwoordelijk was voor het beheer ervan, vermits de toekenning een momentopname is, maar het vrijgeven van de tranches en dergelijke deel uitmaken van het beheer repliceert Gimvindus als volgt.

De beslissing tot toekenning was voor 1 januari 1993 genomen. Op die datum heeft Gimvindus het Fonds voor Scheepskredieten overgenomen, met al zijn rechten en verplichtingen. Tot die verplichtingen behoorden onder meer het verder vrijgeven van de tranches, waarvoor de politieke beslissing reeds was genomen, en eveneens gebudgetteerd bij de overname van het Fonds van Scheepskredieten.

4. Juridische structuur van de scheepskredieten en de valorisatie van de scheepskredieten (fig. 4, 5 en 6)

Gimvindus merkt op dat een scheepskrediet juridisch gezien een contract is dat de bank, in dit geval de NMKN, met de reder afsluit voor het totale krediet. De bank contracteert het totale krediet met de reder en de bank neemt dus ook alle waarborgen op zich als onderpand van het krediet.

Kenmerkend voor scheepskredieten is dat de funding van de NMKN langs verschillende lijnen loopt. Er staan inderdaad drie instanties achter de NMKN. De eerste instantie is de NMKN zelf, die een gedeelte van het krediet levert en de funding verzorgt, weliswaar met een staatswaarborg van de federale regering.

Het overige deel van het krediet werd gefinancierd door het Begrotingsfonds voor de Scheepskredieten. Vóór de regionalisering behoorde dat Fonds tot het ministerie van Verkeerswezen en na de regionalisering tot de administratie Economie van het Vlaams Gewest. Gimvindus nam de vorderingen van dit Fonds over vanaf 1 januari 1993.

Ten derde werd een rentesubsidie toegekend, vóór de regionalisering door het ministerie van Verkeerswezen en nadien door het Vlaams Gewest via de begroting economie. Na de regionalisering moest het Vlaams Gewest het opportuniteitsoordeel vellen omtrent de toekenning van scheepskredieten. De subsidie betrof immers een economische aangelegenheid die vanaf 1 januari 1989 was geregionaliseerd.

De structuur van het krediet is belangrijk om de verschillende invalshoeken van de instanties juist te duiden. Uiteraard moeten de achterliggende financiers van de NMKN instemmen met de toekenning van het krediet en met fundamentele kredietwijzigingen, bijvoorbeeld aan de waarborg of de kredietakte of herschikkingen van kredieten. Gimvindus was vanaf 1 januari 1993 rechtsgeldig eigenaar van de vorderingen van het Fonds voor de Scheepskredieten en moest bijgevolg haar goedkeuring geven voor dergelijke structurele wijzigingen.

Voor het dagelijks beheer was de relatie tussen de NMKN en de reder duidelijk : enkel de NMKN stond in voor het juridisch, administratief en financieel beheer. De NMKN was immers de enige contracterende partij met de reders.

Toen Gimvindus de vorderingen van het Fonds voor de Scheepskredieten van het Vlaams Gewest overnam, knoopte ze besprekingen aan met de NMKN om de relaties in een contract uit te schrijven. Dat was nodig om duidelijkheid te krijgen over wie welke verantwoordelijkheid en bevoegdheid had. Dat contract werd de commissieleden trouwens bezorgd. Er werd bepaald dat de bank instond voor het dagelijks beheer van de kredieten en het bepalen van de waarborgen in de kredietakte. Bij structurele wijzigingen moest de NMKN de goedkeuring van Gimvindus krijgen. Dat geldt ook voor het Vlaams Gewest en de federale overheid.

Een structuur met vijf betrokken partijen is niet alledaags. In het contract met de NMKN werd dan ook bepaald om maandelijks een vergadering met alle partijen te organiseren. De federale overheid en het Vlaams Gewest waren samen met de NMKN op dat forum aanwezig. Eventueel kon ook de reder worden gehoord. Tijdens dat overleg stonden de communicatie over en de coördinatie van het beheer van de scheepskredieten centraal. Als er dan structurele problemen waren bij een krediet, wanneer bijvoorbeeld een reder een kreditherschikking, een wijziging van vervaldagen of een terugbetaling van kapitaal of interesten vroeg, dan kon de NMKN dat op die maandelijkse vergadering melden. Conform het contract met de NMKN moest dan een advies worden geformuleerd, met de goedkeuring van de diverse betrokken partijen. Het dagelijks beheer was echter de verantwoordelijkheid van de NMKN.

Gimvindus stipt aan dat de Vlaamse overheid met ingang van 1 januari 1993 de rechten (toekomstige ontvangsten) met betrekking tot de scheepskredieten aan Gimvindus in volle en onbeperkte eigendom heeft overgedragen. Het lijkt nuttig in dat verband artikel 2 van het programmadecreet van 18 december 1992 bij de begroting voor 1993 in herinnering te brengen, waarin deze omschrijving duidelijk werd opgenomen. Gimvindus heeft dus nooit beheer van scheepskredieten verricht voor rekening van het Vlaams Gewest.

De bijzondere verplichtingen van Gimvindus ten opzichte van het Vlaams Gewest zijn bepaald in de beheersovereenkomst tussen het Vlaams Gewest en Gimvindus en dit dient als toetssteen van de evaluatie van de uitvoering van deze bijzondere verplichtingen.

Gimvindus refereert aan de nieuwe beheersovereenkomst afgesloten tussen het Vlaamse Gewest en de NV Gimvindus op 19 december 1997 voor de periode 1998-2000. Hieraan werd in de Commissie

voor Werkgelegenheid en Economische Aangelegenheden een gedachtenwisseling gewijd. Het verslag hierover is opgenomen in Stuk 965 (1997-1998) – Nr.

De voorbije jaren heeft Gimvindus uiteengezet hoe de doelstellingen opgenomen in de beheersovereenkomst door Gimvindus zijn gerealiseerd. De overheid is er zich steeds ten volle van bewust geweest dat de scheepskredieten slechte dossiers zijn met grote potentiële verliezen. Reeds bij de overdracht, in 1989, was dit bekend bij de federale overheid, die reeds dan voorzag dat er een toekomstige uitwinning van waarborgen te voorzien was van meerdere miljarden en daarmee rekening heeft gehouden voor wat haar deel betreft (uitwinning staatswaarborg)

Bij de overdracht van de scheepskredieten in 1989 werd 4 miljard frank gereserveerd voor begrotingsuitgaven ten laste van de begroting van Verkeerswezen. Het bedrag van 4 miljard frank is destijds mede verrekend bij de commanditaire verdeling met betrekking tot de overname van de schulden van de grote steden.

De overdrachtprijs van Gimvindus – bepaald per 1 januari in 1993 – van 25,7 miljard frank hield in belangrijke mate rekening met de aanwezige minwaarden in de portefeuille Scheepskredieten. Gimvindus zelf is meer dan wie ook actief geweest om aan te dringen en tussen te komen voor een betere en snellere afwikkeling. De reële bevoegdheden van Gimvindus waren, als niet-mede-contractant, en als verlener van een mandaat aan NMKN, vrij gering.

Gimvindus heeft zich overigens bij de visie aangesloten van het federale ministerie van Verkeerswezen, zoals die trouwens werd verwoord door de heer Van de Velde, directeur-generaal en jurist van het departement. Deze visie gaat ervan uit dat de NMKN inzake het gewone, dagelijkse beheer van de kredieten volledige en autonome beslissingsbevoegdheid heeft en dat de inmenging van de overheid niet nodig en eigenlijk niet gewenst is. Dit werd reeds eerder door een ander lid van de delegatie van Gimvindus toegelicht.

De voornaamste rechten van de overheid bestaan erin om eventueel ingeval van fouten in het beheer en bij bewezen schade een vordering tegen de instelling die het beheer voerde in te dienen. Het spreekt vanzelf dat de opvolging van de dossiers in deze geest nauwgezet en zorgvuldig wordt gevoerd. De bewijslast ligt echter bij de benadeelde, wat zeker niet eenvoudig is.

Financieel bedraagt de realisatie van de scheepskredieten bij Gimvindus meer dan de geraamde opbrengst bij de overname op 1 januari 1993. De portefeuille Scheepskredieten is overgenomen voor een bedrag van 27,5 miljard frank. In dat bedrag waren ook de kasmiddelen begrepen, voor een bedrag van ongeveer 1,8 miljard frank. De portefeuille Scheepskredieten bedroeg ongeveer 25,7 miljard frank.

De valorisatie die Gimvindus tot en met eind 1997 heeft gerealiseerd, bedraagt 28,5 miljard frank. In actuele franken is er nog 2,9 miljard frank te innen aan vorderingen. Telt men de twee laatste bedragen op, dan komt men aan 31,4 miljard frank. Dit kan worden gesteld ten opzichte van die 27,5 miljard frank, het bedrag waaraan Gimvindus de portefeuille Scheepskredieten hebben overgenomen. Gezien dit palmares kan door Gimvindus worden gesteld dat de voorbije vier jaar toch niet onaardig is gewerkt aan de valorisatie van de scheepskredieten.

Vervolgens geeft Gimvindus aan de hand van *figuren 5 en 6* een toelichting over de valorisatie van de scheepskredieten en meer bepaald over de bedragen in deze figuur opgenomen, van zowel textiel en scheepskredieten als van de andere vorderingen.

Tegenover de bedragen zoals ze zijn opgenomen in de beheersovereenkomst met het Vlaams Gewest staat dan telkens het daadwerkelijk gerealiseerd bedrag en het verschil met de doelstelling, uitgedrukt in percentages. Het totale bedrag heeft Gimvindus gevaloriseerd op 16,4 miljard frank : dit gaat dan over scheepskredieten, de deelneming in textiel en de andere vorderingen. Dit terwijl de doelstelling in de beheersovereenkomst 10,6 miljard frank bedroeg. Dat geeft een coëfficiënt van 1,55, wat betekent dat Gimvindus het meer dan 50 procent beter heeft gedaan dan de in de beheersovereenkomst vooropgestelde doelstellingen.

5. De punctuele dossiers

Gimvindus licht de drie dossiers die het voorwerp uitmaken van deze hoorzitting, vanuit de invalshoek en de verantwoordelijkheid van Gimvindus toe als volgt.

5.1. Discovery

Het belangrijkste punt bij de Discovery is ongetwijfeld de zogenaamde vergoeding van 875.000

frank per maand. Dit komt dus neer op ongeveer 10 miljoen frank per jaar. Deze vergoeding werd als het ware aan Friary gelaten bij de vernieuwing van de verpanding van de charter. Gimvindus heeft ook vernomen dat dit is gebeurd onder sterke druk, als het ware met het mes op de keel.

Toch is ook duidelijk dat deze vergoeding volledig op beslissing van de NMKN werd aanvaard en toegekend. De NMKN heeft deze gegevens post factum meegedeeld aan Gimvindus en aan de overheid. Momenteel wordt juridisch onderzocht of er eventueel sprake is van een verantwoordelijkheid van de NMKN en of er eventueel sprake is van schade voor Gimvindus en het Vlaams Gewest in het toekennen van deze vergoeding.

5.2. Navigator

Gimvindus licht dit toe als volgt. Het tweede dossier heeft betrekking op de Navigator. Dit schip werd door de curatele van Boelwerf Vlaanderen op de markt verkocht. Gimvindus heeft (als laatste overigens, nadat alle betrokkenen en alle overheden reeds hadden ingestemd) zijn nihil obstat gegeven omtrent de dading die de curatoren hadden getroffen.

Gimvindus is er zich van bewust dat een van de discussiepunten het bedrag was van 24 miljoen frank dat aan Friary werd betaald ter afkoop van de rechten van Friary op het schip en dit werd door de curatoren van Boelwerf Vlaanderen omschreven als 10 percent van het eigendomsrecht van Friary.

Ten gronde kan worden gesteld dat indien men deze zaak nader bekijkt, het eerste en belangrijkste resultaat is dat het finale bod 1 miljard 220 miljoen frank bedroeg, nadat de curatoren een opbieding in de markt hadden georganiseerd. De prijs was toen gestegen van 1 miljard 50 miljoen frank naar dat bedrag van 1 miljard 220 miljoen frank. Op basis van die prijs kon men dit bod echt niet laten liggen.

In de evaluatie van de verschillende biedingen voordien, had Gimvindus de indruk dat verschillende partijen zelfs bereid waren om er meer voor te betalen om het schip zuiver en onbelast te kunnen verkopen. Op een bepaald moment circuleerde dan een bedrag van 50 miljoen frank om het schip vrij, zuiver en onbelast aan die prijs te kunnen verkopen. Uiteindelijk is het dus 24 miljoen frank geworden.

Gimvindus stelt dat men dit uiteraard moet bekijken in het licht van de juridische structuur van de scheepskredieten. Als achterliggende schuldeiser van de NMKN beschikt Gimvindus slechts over een zeer beperkt aantal beslissingsmomenten. Er is het moment waarop Gimvindus een prijs kan aanvaarden. Gimvindus moet zich dan wel de volgende vraag stellen : is de prijs die op de markt voor dat schip wordt gehaald – de realisatie van het onderpand van het krediet – al dan niet een aanvaardbare prijs ? Op dat specifieke moment kon die vraag enkel positief worden beantwoord. Het gaat hier om een zeer complex dossier, met een juridisch kluwen van verschillende partijen. Het is ondenkbaar dat Gimvindus als laatste in de rij zou hebben gezegd dat het niet aanvaardbaar zou zijn.

5.3. Het dossier ABC-Containerlines

Gimvindus refereert aan de algemene inleiding inzake de afbakening van de betrokkenheid van Gimvindus bij de toekenning van de scheepskredieten. Gimvindus is bij het toekennen van de scheepskredieten op geen enkele manier betrokken geweest. Ook in dit dossier is Gimvindus op geen enkele manier betrokken geweest bij het toekennen en het beheer van de kredieten. Dit dossier liep reeds lang voordat Gimvindus de vorderingen van het fonds had overgenomen. Het maakte het voorwerp uit van verschillende voorstellen van herschikking. Verschillende voorstellen waren aanvaard, weliswaar verbonden aan een aantal voorwaarden. In 1992 bleek dat de voorwaarden die aan de kredietherschikkingen waren gesteld niet konden worden gerealiseerd. De kredieten waren opgezegd voordat Gimvindus de vorderingen verworven had. Begin 1993 erft Gimvindus een deelrecht op de realisatiewaarde van een opgezegd krediet, en een virtueel akkoord tot een valorisatie in going concern.

Een virtueel akkoord zou er via een sale-and-lease-back-operatie voor zorgen dat de schepen verkocht werden. De waarborg van het krediet zou worden teruggewonnen.

Van dan af zijn er vier fasen :

Eerste fase : In de eerste fase wordt het akkoord door alle betrokkenen en de bankier goedgekeurd en ondertekend. Tot juni 1993 is er geen enkel probleem en kan Gimvindus een significante opbrengst tegemoet zien, mits enige opofferingen, in de zin van mede-borgstellingen.

Tweede fase : Een fiscaal probleem, ingevolge de schijnwinst door de kwijtschelding van de overschuld. Men zou kunnen zeggen dat dit hun probleem was ; wel, spijtig genoeg was het ook het probleem van Gimvindus. Immers, een faillissement ingevolge belastingen zou er ongetwijfeld toe hebben geleid dat men opnieuw in het rampscenario van de faillissementsafwikkeling zou zijn terecht gekomen.

Uiteindelijk is een voorstel van oplossing uitgewerkt waardoor het fiscaal probleem verdween door een loutere herschikking, zonder kwijtschelding van de Fonds-tranche, mits een onvoorwaardelijke bankwaarborg. Grondige juridische analyse heeft er toe geleid dat dit scenario perfect wettelijk en regelmatig was. Het akkoord van de federale overheid was nodig om de eenvoudige reden dat het akkoord van ABC daaraan voorwaardelijk was, en dus zonder dit akkoord geen uitvoering kon worden afgedwongen.

Derde fase : Voorleggen van het alternatief voorstel door de NMKN aan de federale overheid. Definitieve stellingname door de overheid bleef uit, zodat Gimvindus vanaf begin 1995 insisterde op een gedwongen uitwinning van de zekerheden. De schepen moesten worden verkocht.

Vierde fase : De vierde fase is deze na het faillissement. Er was nog een redelijke hoop dat de schepen in een going-concern-situatie konden worden verkocht, maar de verschillende claims en rechtsgevingen verhinderden dit. De opbrengst lag heel wat lager dan de ramingen van de brokers enkele weken na het faillissement.

Een paar weken na het faillissement waren de brokers nog van oordeel dat de schepen konden worden verkocht voor 45 tot 50 miljoen dollar. Bij de oorspronkelijk voorgestelde sale-and-lease-back-operatie was er nog sprake van 66 miljoen dollar. Bij de uiteindelijke verkoop ging het nog slechts om 25 miljoen dollar. Er moest ook nog rekening worden gehouden met een aandeel in de kosten van het faillissement van meer dan 10 miljoen dollar, zodat de uiteindelijke netto-opbrengst 15 miljoen dollar of minder bedroeg. Dat was de situatie van het dossier van ABC-Containerlines.

Daarbij moet ook de vraag worden gesteld wat de aantoonbare schade is en of daarvoor iemand verantwoordelijk kan worden gesteld. Dat zal moeten blijken uit het grondig juridisch onderzoek.

II. VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN MET ANTWOORD VAN GIMVINDUS

1. *De juridische relatie tussen NMKN en Gimvindus, het ABC-Containerlines-dossier en het dossier Discovery*

Een lid vraagt nadere toelichting over de juridische relatie tussen NMKN en Gimvindus. Wat het ABC-Containerlines dossiers betreft merkt dit lid op dat er vier fasen in dit dossier kunnen worden onderscheiden. De tweede en derde fase gingen over een fiscaal probleem. Wie had er een fiscaal probleem en wat hield het in ?

Over het eerste luik aangaande de Discovery wenst dit lid graag uitleg over de zinsnede : " het nagaan van verantwoordelijkheden, eventueel van de NMKN". Inzake de contractuele verhouding citeert Gimvindus artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek. Is er een onderzoek bezig ? Dit artikel werd door Gimvindus eveneens geciteerd in verband met de Discovery. Wat is daar van aan ? Welke onderzoeken worden er door welke instanties gevoerd ?

Gimvindus antwoordt hierop als volgt.

2. *De verschillende fasen in het ABC-Containerlines-dossier en het fiscaal probleem ingevolge de schijnwinst door de kwijtschelding van de overschuld, de structuur, het beheer en de toekenning van de scheepskredieten en de juridische structuur Gimvindus-NMKN in het algemeen (beheerscontract)*

Het juridisch probleem van ABC-Containerlines had te maken met de verkoop van schepen via een sale-and-lease-back-operatie tegen de waarde die de schepen op dat moment, in een normale marktsituatie, zouden hebben. Het ging om 66,5 miljoen dollar. Dat bedrag lag een heel stuk lager dan de op dat ogenblik uitstaande scheepskredieten. Toen de verschillende betrokken partijen – federale overheid, gewestelijke overheid en vanaf 1 januari 1993 ook Gimvindus – akkoord gingen met een verkoop voor die prijs, ontstond er een vrijval van de schuld van ABC-Containerlines door het verschil tussen die prijs en het openstaande krediet in de balans van ABC. Daardoor ontstond er een meerwaarde in de uitzonderlijke resultaten en dus ook een fiscale meerwaarde.

Dat was een element van het voorstel aan de NMKN, het Ministerie van Verkeerswezen en het Fonds voor Scheepskredieten. Zij gingen akkoord met een realisatie van die schepen tegen de prijs van 66,5 miljoen dollar en kwijtschelding van het restant van de schuld. Dat gebeurde reeds op het einde van 1992.

Achteraf beschouwd heeft men dit in eerste instantie niet als een probleem gezien. Waarschijnlijk meende men deze vrije val van schulden af te kunnen zetten tegenover een voldoende groot overgedragen fiscaal passief. Vooraleer men kon uitvoeren, was een jaar verstreken en was de fiscale wetgeving gewijzigd. Op dat ogenblik was de overdraagbaarheid van fiscale verliezen beperkt tot 50 percent.

In het begin was er geen fiscaal probleem, het is "en cours de route" ontstaan. Het was natuurlijk een probleem voor ABC indien niet het volledige, maar slechts de helft van de schuldkwijtschelding daarvoor kon worden gebruikt. Dit had tot gevolg dat de helft van de vrije val van de schuld aanleiding zou geven tot een onmiddellijke belasting. Dat betekende voor heel het financieel plan van de schepenverkoop, de sale-and-lease-back, de exploitatie van de schepen en de terugbetaling van de gereduceerde kredieten een bijkomende cash-out, waarmee geen rekening werd gehouden.

Nog een ander lid stipt aan dat een van de vragen die hij zich bij dit dossier stelt, los van de tijd die men erover heeft gedaan om voorstellen te doen, is of nooit iemand op het idee is gekomen om de schuld niet onmiddellijk kwijt te schelden ? Het was toch een van de oplossingen ? Hierop repliceert Gimvindus als volgt.

Dat was nu precies het alternatief dat is geformuleerd. Men heeft een schuld. Als men vandaag, rechttoe rechtaan, de operatie doet, krijgt men een schuldkwijtschelding en heeft men een fiscaal probleem. Kan men die schuld niet in de toekomst laten kwijtschelden ? Volgens dit lid kwam het erop neer dat men een goedkeuring dient te bekomen van het Ministerie van Financiën.

Volgens Gimvindus was dit echter niet het geval, maar was er een goedkeuring nodig van de federale overheid, maar niet in de hoedanigheid van de minister van Financiën, technisch-fiscaal gesproken. Het alternatief was heel eenvoudig : op de Fondstranche werd geen kwijtschelding van schuld gegeven. In relatieve bedragen betekent dit het volgende. Stel dat de Fondstranche 100 is. Bij onmiddellijke uitvoering, vrij van schuld, zou daar-

van in orde van grootte 40 vrije val van schuld zijn en zich een fiscaal probleem voordoen. Het alternatief was de 100 te laten staan als schuld. Maar in plaats van ze vandaag terug te betalen, betaalt men ze terug binnen 17 jaar, mits over die periode een marktrente wordt betaald.

Een dergelijk voorstel houdt in dat men gedurende 17 jaar een risico neemt. De schuld blijft immers 17 jaar uitstaan. Vandaar dat er een voorwaarde aan werd gekoppeld. Het voorstel was een onvoorwaardelijke bankwaarborg van 60 en de schuld laten uitstaan gedurende 17 jaar. De rente die over die periode van 17 jaar zou aangroeien, bleef ten behoeve van de schuldeiser. Aan het einde van de 17 jaar – het was in de praktijk 15 jaar denkt de spreker – moest men een bedrag van 100 betalen en zou er geen fiscaal probleem zijn.

Hierop merkt dit lid op dat dit toch ingewikkeld was, wat door Gimvindus niet wordt bijgetreden, waarop het lid repliceert dat men toch een systeem kon vinden waarbij niemand zijn akkoord moest geven en men gewoon de schepen verkocht en 60 miljoen frank incasseerde. De rest zou men voorlopig niet kwijtschelden. Men wilde ook de betaling van de 60 miljoen frank over 17 jaar spreiden. Dat was niet nodig. Volgens Gimvindus moet men van 60 naar 100 evolueren om het nominaal bedrag te kunnen incasseren. Waarop het lid zich afvraagt wie stelt dat men een dergelijk evolutie diende te maken. Gimvindus merkt op dat men anders een fiscaal probleem heeft.

Het lid is van deze redenering eigenlijk niet overtuigd en meent dat men toch perfect die 60 miljoen frank kan incasseren en wat daarboven komt voorlopig niet zou kunnen kwijtschelden ? Dan kwam er voorlopig ook geen fiscaal probleem.

Gimvindus stelt dat men in deze hypothese wel het risico liep van een fiscale herkwalificatie van de hele transactie. Bij wijze van voorbeeld stelt het lid dat indien Gimvindus hem 100 frank verschuldigd is, en Gimvindus 60 frank betaalt er bij een voorlopige niet-kwijtschelding van het resterend bedrag van 40 frank, er geen fiscaal probleem rijst. Hierop merkt Gimvindus op dat het bedrag van 40 er thans nog niet ligt, vermits die in de toekomst zal moeten worden terugbetaald. Het lid stelt dat die er niet noodzakelijk moet komen en Gimvindus heeft in feite de logica omgedraaid.

Volgens een ander lid wilde Gimvindus een globale regeling. Men wil eigenlijk recupereren wat men kon recupereren en de resterende schuld laten openstaan. De problematiek vloeit voort uit het

streven om te komen tot een globale regeling, wat niet wordt bijgetreden door Gimvindus, vermits men op dat ogenblik nog steeds zou geconfronteerd worden met de risico's van de uitstaande vorderingen. Volgens de eerste spreker was er geen sprake van een risico, vermits men reeds een bedrag van 60 frank had gerecupereerd, en hier bovenop heeft men er nog 20 geïncasseerd.

Gimvindus meent dat het verschil tussen 60 en 100 in de tijd werd gevormd door de intrest op die 60. Indien men vandaag 60 binnenhaalt, dan heeft men daar geen intrest meer op die men kan lenen, en kan men nooit aan die 100 komen. Het lid houdt vast aan de stelling dat men die 100 dan toch niet meer moet hebben, waarop Gimvindus stelt dat indien men die 100 niet meer moet hebben en ook niet meer krijgt dan is er een meerwaarde die fiscaal belastbaar is.

Het lid wenst te vernemen of ABC-Containerlines meer dan 60 verschuldigd is op het ogenblik dat men ze voor 60 had kunnen verkopen ? Gimvindus antwoordt dat op het ogenblik dat de operatie zou gebeuren, er een krediet was dat groter was dan 60.

Het lid vraagt zich vervolgens af hoe men dan een fiscale meerwaarde kan realiseren indien die 60 betaald wordt ? Gimvindus stelt dat als men in de toekomst niet met zekerheid de additionele 40 krijgt, dan is er een vermindering van de schuld voor hetzelfde bedrag, wat door hetzelfde lid wordt ontkend vermits de grond van de zaak is dat men alleen wou betalen als men inderdaad definitief van alle verplichtingen bevrijd was. Fiscaal gezien is er toch geen meerwaarde als men gewoon die 60 betaalt ? Hierop merkt Gimvindus op dat door te leasen men in de kortste periode in de problemen zou komen, want dan zou men de rente moeten betalen op die 40 en bovendien ook nog moeten terugbetalen. Het lid blijft bij de stelling dat men perfect op een later ogenblik kan kwijtschelden. De kwijtschelding kon toch in schijven gebeuren in de toekomst en deze spreker kan zich niet van de indruk ontdoen dat Gimvindus net het omgekeerde heeft gedaan.

Gimvindus stipt aan dat indien er geen kwijtschelding is, de intrest verder verschuldigd blijft en volgens Gimvindus zouden er nieuwe verliezen zijn geboekt omdat men zowel de rentelast moet betalen op de uitstaande schuld, als de leasingkosten van de schepen die men opnieuw zou inhuren.

Volgens het lid ligt het probleem daar niet ; het probleem is dat ABC-Containerlines alleen bereid was tot de zogenaamde sale-and-lease-back-opera-

tie als daar op die bepaalde dag de volledige kwijtschelding van het saldo tegenover stond. Dat is er precies gebeurd, en dit heeft niets te maken met het scenario van de sale-and-lease-back-operatie. Dit en dit alleen heeft er toe verplicht die ingewikkelde operatie door te voeren.

Nog een ander lid stelt vast dat een normale bank de mogelijk te realiseren activa daadwerkelijk zou hebben gerealiseerd. De niet-kwijtschuldigen schuld blijft dan opgenomen op de balans als een uitstaande schuldvordering.

Gimvindus treedt dit bij en stelt dat de realiseerbare activa inderdaad zouden te gelde worden gemaakt bij een normale bank, die vervolgens de waarborg zou uitwinnen en voor de niet-recupereerbare vorderingen een provisie aanleggen op de verliesrekening.

Gimvindus licht dit probleem toe aan de hand van de figuren 7, 8 en 9 (in bijlage)

2.1 Structuur van het scheepskrediet

Aan de hand van figuren 7 en 8 schetst Gimvindus de evolutie van het scheepskrediet als volgt.

In het begin van de jaren negentig kan een scheepskrediet als volgt worden geanalyseerd. Het was een krediet over vijftien jaar met "twee jaar franchise post numerando", een bijzonder ingewikkelde term die door de actuarissen wordt gebruikt en die in feite niets anders betekent dan dat de eerste kapitaalsterugbetaling op het einde van het derde jaar plaatsvindt.

De structuur geeft een kredietverloop aan van vijftien maal lineair tegen een normale rente, in de jaren 1990-1991 9 percent. Het staafdiagram geeft een overzicht van de evolutie van de cashflow, de financiële dienst van dat krediet. De meest kritieke fase situeert zich op het einde van het derde jaar, vermits men op dat ogenblik het eerste deel van het kapitaal dient te terug te betalen, vermeerderd met de intrest op het volle pond. Die interest vermindert dan lineair per jaar, omdat elk jaar één vijftiende van het krediet wordt terugbetaald.

De vraag rijst wat de actuariële waarde van een scheepskrediet is, ervan uitgaande dat negen percent de marktrente is ? Om die vraag te beantwoorden dient men de evolutie te bekijken van hetzelfde krediet tegen een rente van 1 percent, de gemiddelde Fondstranchrente. In een aantal dos-

siers lag die rente nog lager en er is zelfs sprake geweest van een historisch dieptepunt van 0,1 percent.

Aan de hand van deze grafieken kan men vaststellen wat de financiële dienst van een dergelijke lening is. Het zal natuurlijk een significant verschil zijn als de oorspronkelijke lening daar bovenop wordt gelegd. Uit het staafdiagram blijkt duidelijk dat het verschil voor de reder groot is. Als een dergelijk krediet, van het type scheepskrediet, bij de toekenning wordt uitgedrukt in reële waarden waardoor de flows van kapitaal en interest worden geactualiseerd aan een marktrente van 9 percent, dan wordt de waarde van het krediet op de eerste dag van het eerste jaar gereduceerd van 1000 tot 514,48 vanaf het moment dat de kredietverstrekker zijn handtekening op de kredietakte plaatst.

Welk verschil kan men nu afleiden uit de bovenste balk van het diagram ? Naargelang van de situatie kunnen hier verschillende namen aan worden gegeven. In het geval van een gewone toekenning van een scheepskrediet wordt dit een geïntegreerde subsidie in het krediet genoemd. In vergelijking met de nominale waarde van het krediet van 1000, is dit een element van subsidie. In een situatie van overname van fondskredieten, zoals het geval was voor Gimvindus op 1 januari 1993, wordt dit een disconto genoemd, omdat de nominale waarde wel 1000 is, maar het volgens het contract slechts 514 waard is.

In het geval van een reder die zijn schip verkoopt tegen de reële waarde van het krediet, wordt dit een fiscale meerwaarde genoemd. De reden hiervoor is eenvoudig : fiscaliteit wordt enkel in nominale termen uitgedrukt. Indien het schip op de eerste dag van het eerste jaar zou worden verkocht aan de reële waarde van het uitstaande krediet, dan bedraagt de fiscale meerwaarde 485.

Deze uitleg voldoet een lid niet, dat stelt dat de fiscale verrekening niet op deze wijze zal verlopen voor een KMO die een rentesubsidie krijgt.

Gimvindus merkt op dat de fiscale verrekening inderdaad op die manier niet wordt verricht. Een KMO moet dit niet verrekenen want in plaats van 9 percent rentekost in jaar X heeft deze KMO maar 1 percent rentekost.

Het lid blijft bij de stelling dat in een KMO dit wordt verrekend in de intresten, en niet in de actualisering van het totaal. De stelling van Gimvindus is niet correct. In de berekening van Gimvindus zou deze redenering wel opgaan omdat in de boek-

houding van Gimvindus een vordering is opgenomen ten belope van slechts een werkelijke waarde van 514. Indien men een hoger bedrag zou ontvangen, dan zou er sprake zijn van een fiscale meerwaarde. Indien een bedrijf geld leent, dan gebeurt de actualisatie niet op deze manier en wordt het geld niet op een dergelijke wijze fiscaal belast. De redenering van Gimvindus snijdt volgens dit lid geen hout.

Volgens Gimvindus is de wijze van actualisatie net het probleem. In een going concern moet dit niet worden geactualiseerd. Een KMO die een langetermijnkrediet van 7 jaar afsluit met een bank omdat een machine werd aangekocht of een loods werd gebouwd, en een rentesubsidie van 2 percent ontvangt van het Vlaams Gewest, zal geen marktrente van 5,5 hebben, maar slechts van 3,5. Hierop repliceert het lid, alhoewel geen boekhoudkundig expert te zijn, dat deze zaken eenvoudig kunnen worden nagegaan. Volgens deze spreker laat men het krediet eenvoudig openstaan aan de actuele waarde.

In de uitgaven is de volledige interestlast opgenomen en in de inkomsten is de rentesubsidie verrekend. In het concreet geval van een bedrijf dat een vrachtwagen na 1 jaar verkoopt, zal de waarde van de vrachtwagen niet worden geactualiseerd voor de volledige looptijd van het krediet waardoor de waarde vermindert. Beweren dat er een fiscale meerwaarde zal zijn als de vrachtwagen voor meer wordt verkocht, is larie. Gimvindus maakt deze redenering, maar deze redenering is niet juist, waarop Gimvindus opmerkt dat in een going concern dit probleem zich niet stelt, vermits in de praktijk de inleiding van het expansiedossier van een KMO steeds gebeurt door een bankinstelling.

Vervolgens vraagt dit lid advies aan nog een ander lid, met de concrete vraag of dit in de winst- of in de verliesrekening wordt verrekend ?

Het andere lid treedt de stelling van het vorige lid bij, vermits deze transactie perfect mogelijk is tussen een privé-ontlener en een privé-uitlener. Er wordt afgesproken dat alles wel wordt kwijtgescholden in de praktijk, maar niet officieel. Officieel blijft deze post gewoon openstaan, zodat er voorlopig geen enkele meerwaardebelasting ontstaat. In het geval van de scheepskredieten zou een dergelijk contract bijna als valsheid in geschrifte kunnen worden bestempeld. Het andere lid gaat ervan uit dat de bedrijfsrevisoren een dergelijke afspraak niet zouden dulden.

Voor het eerste lid is het duidelijk dat Gimvindus de Commissie poogt wijs te maken dat er op basis van de waarde van het krediet een meerwaarde ontstaat met ABC-Containerlines en dit is pertinent volgens deze spreker onjuist.

Gimvindus stelt enkel te willen benadrukken dat dit in de situatie van een going concern niets uitmaakt. Zolang de reder zijn verplichtingen nakomt en zijn krediet – kapitaal en intresten – terugbetaalt, maakt dit geen verschil. In de jaarrekening van de reder kan men daar niets van terugvinden. In het geval van een KMO die een financiering met rentesubsidie en expansiesteun heeft, wordt de rentesubsidie aan de bank betaald. De bank vraagt de netto-interest aan de KMO, en de KMO boekt in zijn financiële resultaten een financiële kost die gelijk is aan de netto-interest. In dit geval is dat 1 percent.

Voor hetzelfde lid realiseert ABC-Containerlines alleen een meerwaarde als het bedrijf meer geld terugkrijgt dan de nominale waarde van het krediet dat het op dat ogenblik nog aan de NMKN verschuldigd is. Gimvindus stipt aan dat het bedrijf meer terug krijgt dan de nominale waarde van het krediet. Dat begrijpt het lid niet.

Aan de hand van *figuur 9* licht Gimvindus de evolutie toe van de subsidie en van het krediet.

2.2. Evolutie van de subsidie en van het krediet in het kader van het ABC-dossier

De lichtgrijze balk geeft de actuele waarde van het krediet aan op elk ogenblik en de donker gearceerde balk het disconto. Hoe verloopt de evolutie ? De reder betaalt zijn krediet normaal terug : intrest en kapitaal. De intrest is een financiële kost, en hij schrijft het schip af op zijn balans. Er gebeurt verder niets.

Wanneer rijst er een probleem ? Stel dat de reder in 1997 of 1998 zijn krediet niet kan terugbetalen. Dit is een situatie zoals bij ABC-Containerlines. Dan moet een keuze worden gemaakt. Of de reder krijgt een kredietherschikking toegestaan, of hij mag een leaseback-operatie doen tegen de reële waarde van het schip en het krediet, of hij gaat failliet. In 1992 ging men uiteindelijk akkoord om een lease-back-operatie toe te staan, in de plaats van de reder failliet te laten gaan. De figuur (grijze balk) geeft volgende evolutie : indien men een schip verkoopt aan de waarde van 1998 en het krediet wordt gereduceerd tot de waarde van 1998, dan krijgt

men een vrije val van het grijze balkje. Dat is een vermindering van de schuld, en dus een fiscale meerwaarde.

In de eerste jaren geniet men het maximale voordeel van een lage intrest. Op iedere schijf kapitaal die men terugbetaalt, vermindert dat voordeel voor dat deel. De disconto daalt dus elk jaar. Bij discontinuïteit – zoals in 1998 – rijst een probleem : ofwel gaat het bedrijf failliet en dan wordt het schip verkocht aan de marktwaarde, ofwel gaan alle partijen rond de tafel zitten om de schepen aan een bepaalde waarde te verkopen en zo een faillissement te voorkomen. Voor de reder vormt dat echter een fiscaal probleem. Een lid merkt op deze presentatie niet te begrijpen.

Gimvindus verduidelijkt dit als volgt. Indien een schip wordt verkocht aan deze waarde (cf. figuur 9) dit is het bedrag voor het krediet, dan is er een vrije val van dit gedeelte van het krediet. De totale balk geeft het uitstaande nominale krediet weer. We kunnen de balk opdelen in een gedeelte reële, actuele waarde en een gedeelte disconto.

Een lid vraagt zich vervolgens af waarom de kwijtschelding hierin is opgenomen. Waarom kan men eenvoudigweg niet stellen : zoveel geld krijgt men binnen en de rest van de schuld laat men openstaan, waarop Gimvindus antwoordt dat dit dossier door Gimvindus werd overgeërfd en dat het akkoord ter zake reeds was afgesloten.

Gimvindus verduidelijkt dat op het moment van de overname er reeds een akkoord was voor 66 miljoen US dollar, terwijl de uitstaande schuld 4 miljard frank bedroeg. Het betreft dus een nettokwijtschelding van 2 miljard frank, waarop het lid zich volgende vraag stelt. Waarom moest men de kwijtschelding op dat moment en op die manier toestaan ? Men had het geld kunnen innen en de kwijtschelding uitstellen. Dat is mijn bezwaar, en eigenlijk geeft u mij gelijk. Dat grijze balkje ontstaat slechts doordat ABC-Containerlines als schuldenaar van 4 miljard frank zegt 2 miljard frank te zullen geven, op voorwaarde dat de rest wordt kwijtgescholden, en hij daar geen belastingen op moet betalen. Daardoor ontstaat het probleem.

Gimvindus verklaart dat er reeds een principieel akkoord was afgesloten, waarop een lid opmerkt dat Gimvindus het dossier ABC-Containerlines heeft geërfd op 1 januari 1993 en op dat ogenblik wordt Gimvindus eigenaar van de vordering waardoor Gimvindus kan stellen niet akkoord te gaan met de voorwaarden. Gimvindus beaamt dit en

stipt aan dan ook een alternatief voorstel te hebben gedaan. In plaats van te betalen aan Gimvindus in 1993, werd een voorstel gedaan aan ABC-Containerlines om Gimvindus over 15 jaar de hele som te betalen, op voorwaarde evenwel van te beschikken over een bankwaarborg.

Op de vaststelling van een lid dat vanuit economisch standpunt deze verschillende betalingsmodaliteiten evenwaardig zijn, werpt Gimvindus op dat er toch nog een risico blijft. Indien men op dit ogenblik een bepaalde schuld dient terug te betalen, doch de schuldeiser stelt voor om deze schuldaflossing uit te stellen, mits de betaling van een intrest, dan blijft er steeds het risico bestaan van de uitstaande vordering en daarenboven kan er in het kader van een betalingsmodaliteit van een uitgestelde betaling over 15 jaar, binnen deze periode heel wat gebeuren, vandaar dat het alternatief voorstel dat door Gimvindus werd aangereikt, de voorwaarde stelt van een bankwaarborg.

Nog een ander lid stelt dat het probleem was dat niet het ministerie van Financiën maar wel het federale ministerie van Verkeerswezen treuzelde met zijn akkoord. Men heeft lange tijd gesteld dat er een fiscaal probleem diende te worden opgelost door het ministerie van Financiën. Spreker vraagt zich af of het juist is dat alle betrokken partijen akkoord gingen met de door Gimvindus voorgestelde deal, behalve het ministerie van Verkeerswezen ?

Volgens Gimvindus was er nergens een formeel akkoord. Er waren wel ontwerpen van protocols waarin het nieuwe voorstel was verwerkt. De federale ministerraad heeft die echter nooit bekrachtigd. In het alternatief was een oplossing voorzien voor het fiscaal probleem. Hetzelfde lid refereert aan de uiteenzetting door Gimvindus m.b.t. de juridische structuur van de scheepskredieten. Er waren drie partijen achter de NMKN. Om het fiscaal probleem in uw voorstel weg te werken, had Gimvindus het akkoord nodig van alle betrokkenen : de NMKN, Rosenfeld en de drie achterliggende partijen. Eén van die partijen heeft nooit een besluit genomen.

Dit wordt bijgetreden door Gimvindus. Het betreft een vordering van de overheid en een staatswaarborg ten gunste van de NMKN. Een vordering van de overheid of een staatswaarborg kan men slechts liquideren bij een faillissement of een vereffening. In het voorstel van Gimvindus zouden de schepen worden verkocht aan een bepaalde prijs en na goedkeuring door de ministerraad. Het deel dat de

NMKN verloor, moest worden bijgelegd via de staatswaarborg.

Dat dossier werd op de ministerraad behandeld en na een eerste lezing doorverwezen naar een interkabinettenwerkgroep die het moest evalueren en er een advies over geven. In die werkgroep zaten vertegenwoordigers van de ministers van Financiën, Begroting en Verkeerswezen. Het alternatieve voorstel is nooit verder geraakt dan de interkabinettenwerkgroep. De vertegenwoordiger van Financiën had een probleem met de voorgestelde fiscale constructies. Hierop merkt een tweede lid op dat het probleem zich dus in feite situeert bij de vertegenwoordiger van de minister van Financiën. Gimvindus merkt op dat de vertegenwoordigers van Financiën, Begroting en Verkeerswezen collegiaal een beslissing hebben genomen.

Het eerste lid poneert vervolgens de stelling dat de achterliggende partij (the back office), die moest instemmen met een schuldherschikking of schuld-kwijtschelding, het ministerie van Verkeerswezen betreft. Voor hun akkoord hadden ze het fiat nodig van de hele regering, vermits in het interkabinettenoverleg zowel Financiën als Verkeerswezen hun inbreng hadden.

Hierop merkt nog een ander lid op dat de minister van Financiën blijvend verzet aantekende tegen het niet-realiseren van de fiscale meerwaarde en om deze impasse te doorbreken heeft men binnen de interkabinettenwerkgroep gepoogd om een alternatieve regeling uit te werken.

Gimvindus beaamt dat er zich hoe dan ook een fiscaal probleem stelde en om dat op te lossen werd een alternatief voorstel inderdaad uitgewerkt, dat werd voorgelegd aan het federale ministerie van Verkeerswezen en besproken binnen de interkabinettenwerkgroep. Een uiteindelijke goedkeuring van dit voorstel door de ministerraad is er evenwel nooit gekomen.

Hierop uit het lid zijn verbazing over het feit dat er om een fiscale meerwaarde te omzeilen een alternatief voorstel door Gimvindus was opgesteld, waarop Gimvindus stelt dat het voorstel een uitstel van betaling behelsde met vijftien jaar voor een gedeelte van het Fonds en een dergelijke regeling was perfect mogelijk binnen de fiscale wetgeving. Daarenboven rees er ook een vraag over de juridische relatie tussen de NMKN en Gimvindus. Uit de door Gimvindus aan de leden ter hand gestelde nota werd hierover een omstandige bijlage toegevoegd (bijlage 1). Deze bijlage geeft een gedetail-

leerde omschrijving van de juridische structuur en van de relatie tussen beiden.

Door een lid wordt vastgesteld zich niet van de indruk te kunnen ontdoen dat er verschillende versies van het feitenrelaas circuleren. Spreker verklaart dat Gimvindus zijn verdediging vooral stoelt op het doorschuiven van alle verantwoordelijkheid naar de NMKN : zij moest de kredieten beheren. De NMKN zegt echter net het omgekeerde ; voor de NMKN is Gimvindus verantwoordelijk. Uit een confrontatie in een openbare hoorzitting zou zulks duidelijk blijken.

Spreker refereert in deze context aan pagina 45 uit het Interim-verslag van 27 april 1998 dat na de hoorzittingen met de NMKN aan de leden van de Commissie werd overgezonden.

"In deze context wijst de NMKN erop al die tijd met verschillende partijen aan tafel te hebben gezeten : Gimvindus, het Vlaams Gewest en de federale overheid. De NMKN ontving nooit signalen dat er genoeg geduld was geoefend met Blonder en men is met Blonder steeds blijven onderhandelen. De NMKN was dus niet de enige onderhandelingspartner. Op dat ogenblik waren alle betrokkenen het erover eens om te blijven onderhandelen met Blonder. Indien iemand op dat ogenblik had gezegd dat er een einde moest worden gemaakt aan de onderhandelingen en dat er schepen op de markt moesten worden verkocht, dan had de NMKN dit waarschijnlijk gedaan. De NMKN onderstreept formeel dat het hier niet om een alleenbeheer van de NMKN ging, aangezien er voortdurend overleg werd gepleegd met alle betrokken partijen. Niemand heeft ooit aan de NMKN de opdracht gegeven om die schepen onmiddellijk te verkopen."

Spreker verklaart nog meer dergelijke voorbeelden te kunnen geven. De algemene teneur van de NMKN was om naar Gimvindus te wijzen, terwijl de algemene teneur van de oratio van Gimvindus erin bestaat naar NMKN te wijzen. Is Gimvindus bereid om met de NMKN over deze aangelegenheid een confrontatie aan te gaan ? Dit heeft immers niets met de discretieplicht te maken. De leden van onze commissie willen de geheimhouding niet schenden. De minister heeft door een verspreking dit hele probleem aan het rollen gebracht, toen hij zei dat hij details wou geven over de kredietlijnen. Wij willen gewoon nagaan hoe de verschillende partners hun werk hebben gedaan. De kwestie van de verantwoordelijkheid heeft met de discretieplicht niets te maken. Die kwestie kunnen we maar oplossen door een directe confrontatie.

Door een lid wordt opgemerkt dat op 1 januari 1993 Gimvindus een contentieux-dossier overerft en zoals dat gebruikelijk is, worden dergelijke dossiers behandeld tijdens maandelijkse bijeenkomsten. Dat staat ook zo in de nota van Gimvindus vermeld (bijlage 1 : "Achterstallen, wijzigingen aan kredieten, maandelijkse vergaderingen"). Aan deze vergaderingen nemen deel : de Vlaamse administraties van Financiën en Economie, de federale administratie en Gimvindus.

Normaal gesproken moeten dossiers zoals dat van ABC-Containerlines op die bijeenkomsten ter sprake komen. Spreker meent dat een verschillende interpretatie tussen de NMKN en Gimvindus mogelijk is. De NMKN stelt dat het normaal is dat de gevolgde werkwijze niet werd veranderd zolang dat op die bijeenkomsten niet uitdrukkelijk zo is afgesproken. Gimvindus is één van de betrokken partijen. In de Commissie werden daarover ook andere partijen gehoord, die wisten er soms nog veel minder over te vertellen. Er zijn er die men gewoonweg niet heeft gehoord.

Spreker wenst van Gimvindus volgende informatie te vernemen. Gelet op de gang van zaken wenst spreker te vernemen of het dossier ABC ooit werd besproken. Twee zaken in dat dossier vallen op. Gimvindus erfde dat dossier op 1 januari 1993. Op dat ogenblik was het kwaad grotendeels al geschied. Gimvindus kwam maandelijks samen, en besprak dat dossier. Niets kon Gimvindus beletten de geschiedenis van dat dossier eens te bestuderen. Is het de mensen van Gimvindus nooit opgevallen dat het om een hachelijke zaak ging ?

Ten tweede vindt deze spreker het nogal merkwaardig dat de verantwoordelijken voor het beheer van het krediet, die ook de meest betrokken partij vormen, en ook de informatie en de stand van zaken van het dossier in de overleggroep moesten aanbrengen, stellen dat ze maar ambtenaren zijn, en slechts in beweging komen als er iets wordt gezegd.

Dat is zijns inziens een eigenaardige opvatting over het beheer van kredieten. Het kan toch niet dat Gimvindus en de andere betrokken partijen geen gedachtewisseling hebben gehad ? Gimvindus wist toch wellicht ook wat Gimvindus op dat ogenblik kon weten, en wat we vandaag stilaan allemaal te weten komen ? Of zegt Gimvindus nu dat deze toen bepaalde zaken niet wist, maar nu wel weet ? Dat is niet onmogelijk. Ik denk dan onder meer aan de voorgeschiedenis van Rosenfeld. Ik heb de indruk dat bepaalde informatie slechts met mondjesmaat werd toebedeeld : over de exploitatie van

de schepen, over de aard van de schepen, over hun rentabiliteit, over de verhouding met Blonder, de sale-and-lease-back, enzovoorts.

Tijdens vorige bijeenkomsten van deze commissie werd gesuggereerd dat Blonder niet echt betrouwbaar is, en dat men achteraf heeft vastgesteld dat er bedenkelijke financiële transacties tussen Rosenfeld en Blonder zijn gebeurd. Dat gebeurde ook nog enkele dagen voor het faillissement. Ik druk me nu erg voorzichtig uit. Op uw maandelijkse bijeenkomsten is er wellicht toch over meer gepraat dan over het theoretische plaatje dat hier wordt geschetst ?

Gimvindus repliceert hierop als volgt. Het ging om een geschillendossier, dat bij gelegenheid op die maandelijkse bijeenkomsten werd besproken. In de nota hebben we het over vier fasen. Eerst was er die overeenkomst met Blonder. De NMKN heeft het dossier uiteengezet. Een belangrijk punt daarbij was dat het dossier moest worden goedgekeurd door de ministerraad. We hebben dat in een eerste fase proberen te realiseren. Dat nam natuurlijk nogal wat tijd in beslag. Dat dossier werd door het kabinet en de administratie onderzocht. Ook de inspectie van Financiën moest dat onderzoeken, en het moest op de agenda van de ministerraad worden ingeschreven. Tijdens de maandelijkse bijeenkomsten werd regelmatig gerapporteerd over de stand van zaken van de afhandeling van deze procedure.

Het dossier werd toegelicht op het kabinet van Verkeerswezen. Na één of twee keer op de agenda te hebben gestaan, werd er uiteindelijk een beslissing getroffen via de interkabinettenwerkgroep. Vervolgens zijn er verschillende maanden verstreken. Toen het ogenblik van de uitvoering aanbrak, zorgde de wijziging van de fiscale wetgeving echter voor een fiscaal probleem.

Men bevond zich dus opnieuw aan af. Er werden voorstellen geformuleerd om dat fiscaal probleem op te lossen. Opdat de ministerraad het dossier zou goedkeuren, werd opnieuw dezelfde weg bewandeld. De uitgangspunten van het dossier bleven gedurende al die tijd onveranderd. Op een bepaald ogenblik bleek echter dat de marktwarde van de schepen was gedaald van 66,5 miljoen dollar tot 55,5 miljoen dollar.

Gimvindus onderstreept dat het dossier niet wezenlijk is veranderd gedurende die tijdsspanne. Het ging om een opgericht krediet en men probeerde de waarborgen uit te winnen om niet geconfronteerd te worden met een gedwongen ver-

koop. Dit onderwerp kwam aan bod tijdens de maandelijkse vergaderingen. Ze beschikten daarbij over de informatie die toen voorhanden was.

Hierop stelt het bovenvermelde lid volgende vraag aan Gimvindus : Heeft de NMKN nooit gewag gemaakt van een mogelijk betrouwbaarheidsprobleem van de reder en van de sale-and-lease-back-operatie ? Stelden ze de zaak voor als een volledig sluitend of als een risicogebonden gegeven ? Hoe werd dit juist aangekaart in de maandelijkse werkgroep ? Gimvindus antwoordt dat op het ogenblik dat deze de vordering erfden, er al een akkoord was met Blonder.

Het lid vraagt zich vervolgens af waarom Gimvindus zich niet afvroeg waarom deze zich al die moeite getroostte, of de constructie wel overeind zou blijven en of de betrokken partijen bonafide waren. Spreker veronderstelt dat Gimvindus de geschiedenis van de moeilijke exploitatie door Rosenfeld kende. Als een dossier blijft hangen, vraagt men zich na verloop van tijd toch af of wat men doet wel de moeite waard is. Heeft de NMKN nooit een toelichting gegeven over de aard van de betrokken contractanten ?

Gimvindus verklaart enkel te kunnen zeggen dat het belangrijk was dat het geld voorhanden was op het ogenblik van de transactie. De bank heeft altijd gezegd dat dat geen probleem was. Hierop wenst hetzelfde lid te vernemen of NMKN het voorstelde alsof ze alle aspecten van de transactie hadden gecontroleerd op hun kredietwaardigheid ? Gimvindus kan enkel herhalen dat de bank gedurende alle fasen van het dossier beweerde dat de betaling van de prijs op het ogenblik van de transactie geen probleem zou vormen.

Nog een ander lid stelt eveneens vragen over het ABC-Containerlines-dossier en stelt vast dat Gimvindus deze vordering in handen kreeg op 1 januari 1993. Tussen dat ogenblik en het faillissement van ABC-Containerlines op goede vrijdag 1996, vonden 39 maandelijkse vergaderingen plaats. Spreker vraagt aan Gimvindus waarom dit groot aantal vergaderingen ? Hoe kan Gimvindus beweren dat de NMKN na 39 maanden instaat voor de concrete afhandeling van het dossier en er zelf voor niets tussen zit ? Spreker verklaart de indruk te hebben dat naarmate de commissie meer vragen stelt aan Gimvindus deze steeds minder te zeggen heeft.

Gimvindus antwoordt hierop enkel de verkoop van de schepen aanvaard te hebben tegen de vooropgestelde prijs. Tijdens de verschillende fasen van het dossier, werd steeds bevestigd dat de betaling van

de prijs geen probleem vormde. Hierop stelt het lid vast dat Gimvindus door de NMKN om de tuin is geleid, wat evenwel door Gimvindus niet wordt beaamd vermits deze niet bevoegd is om hierover te oordelen.

Een ander lid wenst nog even terug te komen op de figuur inzake het beheer van de scheepskredieten en de relatie met de drie achterliggende instanties, de NMKN en de reder. Gimvindus maakt in het overzicht een duidelijk onderscheid tussen wat men het dagelijks beheer van de scheepskredieten noemt – de NMKN en de reder – en het structureel beheer. Gimvindus kan niet ontkennen dat deze vanaf 1 januari 1993 verantwoordelijk was voor dit structureel beheer.

Na 1 januari 1993 heeft Gimvindus weliswaar geen nieuwe kredieten op zich genomen, voor compleet nieuwe constructies, meer toegekend. Met betrekking tot de zogenaamde lopende dossiers werden echter wel nieuwe schijven aan kredieten vrijgegeven.

Spreker vraagt of Gimvindus genoeg heeft genomen met het antwoord van de NMKN dat ze geen probleem hadden met die vrijgave, zoals hij meent te kunnen afleiden uit uw antwoord op de vorige vraag ? Gaat de verantwoordelijkheid van Gimvindus niet iets verder ? Moet Gimvindus niet nagaan of diegene bij wie het krediet uiteindelijk terechtkomt, de reder dus, de wettelijke voorschriften met betrekking tot die kredieten naleeft ? Zo is er bijvoorbeeld het feit dat de reder minimaal een derde moet meefinancieren. Het is immers niet alleen bij de opening van het krediet dat die voorwaarde wordt opgelegd. Heeft Gimvindus stappen gezet om dit te controleren ?

Spreker verklaart nog een andere reeks vragen, die van een andere orde van grootte zijn te willen stellen die zich misschien op een ander tijdstip situeren ? Het voorgaande hangt immers samen met de dagelijkse taak van Gimvindus tussen 1 januari 1993 en eind 1994. Tijdens deze hoorzittingen hebben verschillende mensen, waaronder een aantal curatoren, verklaard dat er blijkbaar problemen waren tussen Gimvindus en de NMKN. Sommigen gewaagden zelfs van duidelijke spanningen, zonder duidelijk te maken welke vorm die aannamen. Klopt dat ? Zo ja, wat was de oorzaak van die spanningen ? Waarover ging het precies ? Hierbij merkt nog een ander lid op : er blijkt ook dat Gimvindus nooit heeft gereageerd

Dit wordt beaamd door het eerste lid. Immers, toen in de fase van het faillissement, na de aanstelling

van de curator, bijkredieten werden gevraagd aan de NMKN, verwezen die altijd naar Gimvindus. De NMKN verklaarde steeds dat Gimvindus eerst moest worden geraadpleegd voor ze een stap kon zetten. Maar bij de NMKN voegde men eraan toe dat Gimvindus niet reageerde op de faxen die ze na verloop van tijd naar de heer Malevé persoonlijk of naar Gimvindus in zijn geheel stuurden. Ze kregen zelden of nooit antwoord.

Wat heeft Gimvindus beziend om op deze belangrijke vragen tijdens – naderhand bekeken – cruciale ogenblikken niet te reageren ? Had u daar een goede reden voor ? Wat was de achterliggende bedoeling van Gimvindus daarmee ? Waren er inderdaad spanningen met de NMKN, die misschien van die aard waren dat Gimvindus liever niet reageerde op dat soort vragen ? Volgens mij heeft het feit dat Gimvindus niet, nauwelijks of te laat antwoordde immers tot gevolg gehad dat een aantal dossiers niet deskundig konden worden ontwikkeld. Daardoor werd heel wat financieel verlies geleden dat uiteindelijk kleiner had kunnen zijn dan het vandaag is.

Dezelfde spreker formuleert nog een laatste opmerking in datzelfde verband. In diezelfde fase van het faillissement werd nadrukkelijk gevraagd aan de NMKN, en afgeleid dus ook aan Gimvindus, om minstens een bod te doen bij de verkoop van een aantal schepen. Op die manier zou de prijs de hoogte in worden gejaagd, zodat de uiteindelijke opbrengst van de verkoop groter zou zijn. Concreet dacht spreker dat men in het dossier van de Brussel in eerste instantie niet is ingegaan op deze vraag. Pas toen bleek dat men slechts met een belachelijk bod van een paar miljoen dollar werd geconfronteerd heeft men gereageerd. Natuurlijk zat men toen al met dat bod en kon men niet meer het tienvoudige van dat bedrag vragen. Dat heeft uiteindelijk geleid tot een veel te lage verkoopprijs.

De hamvraag bij al deze opmerkingen is : hoe is het in godsnaam mogelijk dat men in het geval van dergelijke belangrijke dossiers gewoon niet reageert op vragen ? Dat men verkeerd reageert is een beoordeling die vaak naderhand plaatsvindt, maar ik ben benieuwd naar de motivatie van uw besluit om niet te reageren.

Gimvindus repliceert op deze kritische bedenkingen als volgt.

Vrijwel alle vragen die door deze spreker worden gesteld handelen over dossier-ABC. De eerste vraag betrof de verhouding tussen dagelijks en structureel beheer en de vrijgave van kredieten.

Zoals Gimvindus daarnet reeds poneerde, diende Gimvindus zijn instemming te verlenen als het om structureel wezenlijke wijzigingen aan de kredieten ging. Het gaat dan bijvoorbeeld over kredieterschikkingen, de uitwinning van borgen, enzovoort. Uiteindelijk handelde het uiteraard ook om de instemming met de prijs die voor de uitwinning van een borg werd gehaald. Daarover is geen enkele discussie mogelijk. Telkens als men Gimvindus dat vroeg, is Gimvindus al dan niet akkoord gegaan.

2.3. Uitvoering van het beheerscontract afgesloten tussen Gimvindus en NMKN

De vrijgave van scheepskredieten vormt hier natuurlijk een onderdeel van het dagelijks beheer. Het is de uitvoering van het contract. Het is dus een enige relatie tussen reder en NMKN. Juridisch gezien kón Gimvindus dus zelfs niet tussenkomen. Vanuit dat oogpunt kent Gimvindus immers de reder niet. Het Fonds voor de Scheepskredieten was enkel een gedeeltelijke financierder van de NMKN. Het had geen enkele rechtstreekse band met de reder.

Op het ogenblik dat was voldaan aan de voorwaarden die in de kredietovereenkomsten waren opgenomen, kon de NMKN autonoom beslissen over de vrijgave van de scheepskredieten. Welke voorwaarden waren dat ? Ten eerste moest men zorgen voor de nodige waarborgen, dat er een hypotheek op het schip was genomen. Ten tweede moest men aantonen dat de reder een proportionele inbreng deed van eigen middelen. Ten derde moest er een factuur zijn van de werf. Ten vierde moest die factuur geattesteerd zijn door de reder. Zodra aan die vier voorwaarden was voldaan, kon de NMKN autonoom beslissen tot het vrijgeven van de kredieten.

Hierop stelt een lid vast dat Gimvindus het heeft over het voldoen aan de voorwaarden, in hoofde van de NMKN. Dat was dus geen zaak die Gimvindus zelf controleerde, waarop Gimvindus antwoordt dat deze dit zelfs niet kon. Gimvindus stipt aan dat op het ogenblik dat aan de vier voorwaarden was voldaan, men het krediet kon vrijgeven. Gimvindus verklaart niet genoeg te kunnen benadrukken dat er tussen Gimvindus en de reder geen enkele juridische band is. De NMKN contracteert autonoom met de reder. Gimvindus merkt op dat verschillende leden vragen stellen over mogelijke spanningen of problemen tussen de NMKN en Gimvindus. Gimvindus verklaart hiervan niet echt iets te hebben gemerkt, waarop nog een lid hieraan

toevoegt dat de NMKN wel verschillende keren heeft geschreven zonder ooit een antwoord te krijgen.

Volgens Gimvindus waren dus in het algemeen weinig problemen of spanningen en indien Gimvindus zich zou vergissen, doelen de leden vooral op het dossier-ABC, waarover Gimvindus vervolgens nadere bijkomende toelichting geeft.

Na het faillissement moesten de schepen worden verkocht. In de nota heeft Gimvindus reeds gesteld dat er de eerste weken van het faillissement nog goede hoop was dat deze verkoop tegen een behoorlijke prijs zou kunnen gebeuren. Ongeveer twee weken na het faillissement had men waarderings van brokers dat die schepen zouden kunnen worden verkocht voor 45 tot 52 miljoen dollar. Naarmate de tijd vorderde, bleek toch dat de zaak waarschijnlijk niet zo gemakkelijk zou verlopen. Overal waar de schepen voor anker lagen, kwamen er immers alle mogelijke claims van schuldeisers van ABC. Die claims hadden betrekking op de schepen en hun vracht.

Na enige tijd kwam er dan een voorstel van de curatoren, nadat men een aantal indicatieve prijsbiedingen in de markt had laten plaatsvinden. Men had vastgesteld dat de prijs na iedere ronde lager kwam te liggen. De curatoren stelden daarop voor dat het misschien beter zou zijn als de NMKN en/of Gimvindus zelf één of meer van die schepen zouden inkopen. In de verschillende procedures zouden ze dus zelf bieden. Dit gebeurde om de valorisatie van de schepen gemakkelijker te maken en een redelijke prijs te kunnen realiseren.

Voorzover Gimvindus kan achterhalen, is er over dat onderwerp één vergadering gehouden met de curatoren van ABC. Op die vergadering heeft Gimvindus duidelijk gezegd dat deze geen schepen zou kopen omdat dit niet tot de opdracht van Gimvindus behoorde. Gimvindus had enkel de scheepskredieten overgenomen van het Vlaams Gewest, in een poging om er zoveel mogelijk van te maken. Gimvindus wenste ook niet het enorme risico te lopen om zes schepen te kopen – overal op de wereldzeeën – tegen een prijs die per definitie hoger lag dan die van de markt. Terwijl men nog prijzen van 4 of 5 miljoen dollar kon krijgen, werd van Gimvindus verwacht dat deze 8 tot 9 miljoen dollar zou betalen.

Gimvindus zou zo ook volledig eigenaar worden van schepen waarvan men op dat ogenblik wist dat ze tien jaar cashdrain hadden. Gimvindus zou dan in een "going-concernsituatie" terechtkomen, ver-

mits Gimvindus zich immers in de markt als reders zou moeten profileren, en dan nog wel als 100 percent overheidsreders. Gimvindus zou ook moeten zorgen om deze schepen te bevrachten en Gimvindus had dan waarschijnlijk nog agenten moeten aanschrijven, die nog heel wat commissie hadden verdiend op die bevrachtingen. Daarna zou Gimvindus vanuit een going concern die schepen moeten verkopen, als 100 percent overheidsinstantie. Waarschijnlijk was er dan ook slechts een kleine kans om ze te verkopen tegen de marktprijs.

Al was dit voor Gimvindus niet verdedigbaar, toch heeft Gimvindus dit ook voorgelegd aan de raad van bestuur van Gimvindus. Het managementcomité heeft duidelijk gemaakt dat het risico te groot was. Gimvindus kan zich niet voorstellen dat het op dit ogenblik de volledige eigenaar zou zijn van de schepen met maandelijkse verliezen en in een toestand van onduidelijkheid over de mogelijke realisatiewaarde van die schepen.

De raad van bestuur heeft het unaniem goedgekeurd. Ze zag dat het niet de opdracht van Gimvindus was en dat werd ook meegedeeld aan de NMKN, aan de curatoren. Dan zijn er nog enkele faxen heen en weer gestuurd om een en ander eventueel opnieuw in overweging te nemen nadat was vastgesteld dat de prijs opnieuw was gezakt. Het is goed mogelijk dat Gimvindus hier niet schriftelijk op heeft gereageerd en dit kan worden nagekeken door Gimvindus.

De raad van bestuur van Gimvindus had dus besloten om het risico niet te nemen. Op de Brussel heeft de NMKN wel een bod gedaan, omdat het een van de schepen was die de NMKN gedeeltelijk in eigen risico had.

Een lid stelt vast dat Gimvindus, na veel aandringen en nadat er al een bod was gedaan op de Brussel, na de tweede vragenronde zelf een bod heeft gedaan, wat evenwel door Gimvindus wordt ontkend, waarop het lid opmerkt dat Gimvindus de NMKN heeft geadviseerd. Gimvindus verklaart echter niet te hebben willen meedoen aan dat bod. Gimvindus kon de NMKN niet verhinderen het risico te nemen, maar Gimvindus zou dit zeker niet doen voor geen enkel schip.

Het lid vraagt aan Gimvindus of de vragen die volgens Gimvindus onbeantwoord bleven, enkel betrekking hadden op dit standpunt, wat door Gimvindus wordt beaamd. Hierop verklaart hetzelfde lid van de curatoren begrepen te hebben dat ze op een bepaald moment over kredieten moesten kunnen beschikken om bepaalde rechten te vrijwa-

ren. Gimvindus moest daarover adviseren. Gimvindus heeft zelf opgemerkt dat elke frank die slecht zou worden uitgegeven niet door Gimvindus of de NMKN was gedekt. De curatoren konden enkel financiële stappen zetten als Gimvindus hen positief adviseerde, maar ook op die vragen heeft Gimvindus niet geantwoord.

Gimvindus verklaart hierop echter dat op het moment van het faillissement de curatoren geen financiële middelen hadden. Ze wendden zich tot de NMKN om een werkingskrediet te bekomen. De NMKN heeft dit risico genomen zonder ons hierover om advies te vragen. Dat was ook niet nodig aangezien het om een bankkrediet ging. Het krediet dat een curatele aangaat met een bank gaat iedere andere schuldeiser vooraf.

Men dacht dat 80 miljoen frank voldoende zou zijn, maar dat bleek al snel op te lopen tot 350 miljoen frank. Men heeft bijvoorbeeld alle schepen die voeren onder Belgisch-Luxemburgse vlag opnieuw ingevlagd onder Belgische vlag. Dit bracht enorme kosten mee. De schepen waren volledig bemand, maar de taart is maar zo groot als ze is. De curatoren stelden vast dat de kredietlijn groeide en er enorme kosten werden gedaan, terwijl de verwachte verkoopprijs van de schepen afnam. Als achterliggende schuldeiser van de NMKN heeft Gimvindus hen er opmerkzaam op gemaakt dat er op die manier niets meer zou overblijven.

Het lid merkt op dat Gimvindus zonet stelde dat deze niet was uitgenodigd voor die aangelegenheid. Nu zegt Gimvindus wel te hebben gereageerd tegenover de NMKN. Spreker vraagt of de NMKN Gimvindus om advies heeft gevraagd zoals de NMKN heeft beweerd ? Dit wordt door Gimvindus ontkend, waarop het lid opmerkt dat Gimvindus wel heeft gereageerd en was dat dan geen reactie op een vraag ? Gimvindus reageert hierop ontkenkend en stelt dat op basis van de informatie in het dossier door Gimvindus werd vastgesteld dat de kredietlijn steeds groter werd en de mogelijke realisatiewaarde van de schepen steeds kleiner. Het werkingskrediet dat de NMKN aan de curatele heeft toegekend, was een zuiver bancaire krediet op eigen initiatief en op risico van de NMKN.

Door nog een andere spreker worden volgende kritische bedenkingen geformuleerd. De Vlaamse administratie heeft tijdens de hoorzitting in de commissie bevestigd dat de dossiers van de federale overheid in een lamentabele toestand aan het Vlaams Gewest zijn overgedragen. Er was ook

geen personeel beschikbaar om de zaak te begeleiden. Daardoor was het onmogelijk om de kredieten efficiënt te beheren.

De heer Maes beweert dat de dossiers gedurende enkele maanden, voor 1 januari 1993, in het geheel niet werden beheerd. In welke staat werden ze, ook boekhoudkundig gezien, overgedragen aan Gimvindus ? Was het nog mogelijk om ze verder efficiënt te beheren ?

In de hoorzitting met de curatoren was regelmatig sprake van het probleem van de eigen middelen die de reder moest inbrengen. Soms ging het over 30 percent, dan weer over een derde. Spreker neemt aan dat het gaat om contracten van voor 1 januari 1993. Werd Gimvindus nog met deze zaak geconfronteerd ? Heeft Gimvindus nog controle moeten verrichten ? Wie deed dat ? Moest er nog iets worden vastgesteld ?

Naar verluidt zijn er attesten afgeleverd door de NV Boelwerf, die bevestigen dat aan bepaalde verplichtingen was voldaan. Werden die attesten gemaakt door de financiële directie van NV Boelwerf of door de raad van beheer ?

Spreker stelt dat de vraagstelling wellicht niet heel duidelijk is, maar begrijpt zelf ook niet hoe de regeling in elkaar zat. Spreker verklaart ervan uit te gaan dat de nota over de regeling van de samenwerking met de NMKN, die Gimvindus als bijlage heeft bezorgd aan de leden van de commissie, deel zal uitmaken van het verslag. Hij geeft een duidelijk beeld van de samenwerking. Op bladzijde 5 (bijlage 1) gaat het over : " Achterstallen, wijzigingen aan kredieten, maandelijkse vergaderingen ". Dat is wat vooral de belangstelling van de commissie wegdraagt.

In punt 3 op bladzijde 5 (bijlage 1) geeft Gimvindus de gedragslijnen aan in die samenwerking. Is dit af te leiden uit de beheersovereenkomst of uit huishoudelijke reglementen en onderlinge schriftelijke afspraken ? Wat is het statuut van deze tekst ? Kan hij worden betwist door de NMKN ?

Spreker merkt op dat zonet werd gesproken over kredieten die de NMKN op eigen risico gaf en waar het Fonds voor Scheepskredieten of Gimvindus niets mee te maken hadden. De NMKN had dus belangen in kredieten, zowel voor rekening van Gimvindus als voor eigen rekening. Kan er, in de afwikkeling van een krediet of faillissement, belangenvermenging zijn ontstaan tussen de taak die de NMKN had voor rekening van Gimvindus

en haar belangen in eigen kredieten ? Deze spreker beschikt graag ook over meer informatie over de schriftelijke afspraken daarover.

Spreker stelt vast dat zonet door Gimvindus werd gezegd dat de kredieten een waarde hadden van 27,5 miljard frank. Hij neemt aan dat dit de waarde was op 1 januari 1993. Voor hoeveel heeft het Vlaams Gewest ze destijds overgenomen van de federale overheid ? Is er een vergelijking mogelijk ? Hoeveel bedroeg het verlies op dat moment ?

Gimvindus repliceert hierop als volgt. De dossiers die van de federale overheid naar het Vlaams Gewest werden overgeheveld, waren onvolledig en kaduuk. Gimvindus heeft contractueel, volgens een protocol met het Vlaams Gewest, een totale vordering overgenomen van het Fonds voor Scheepskredieten tegenover de NMKN. Strikt juridisch volstond het voor ons om die gehele vordering in de boeken op te nemen en er van de NMKN betalingen voor te ontvangen, naarmate het Fonds voor Scheepskredieten terugbetaalde.

Het was niet gemakkelijk om die dossiers opnieuw samen te stellen. Gimvindus wilde de zaak zo goed mogelijk volgen, reeds voor Gimvindus een beheerscontract had afgesloten met de NMKN. De onderhandelingen over het beheerscontract duurden immers meerdere maanden. Maar juridisch gezien was Gimvindus ingevolge het programma-decreet van 18 december 1992 de volledige eigenaar geworden van die vordering, en daarom kon Gimvindus de NMKN zeggen dat Gimvindus op basis van het decreet en het protocol eigenaar van de vorderingen was. Gimvindus heeft dus aan een van zijn medewerkers gevraagd om bij de NMKN alle kredietakten te laten kopiëren, maar niet het totale dossier.

Hoewel het juridisch eigenlijk niet nodig was – Gimvindus had alleen maar een vordering op de NMKN -, heeft Gimvindus alle contracten in een database gebracht. Op die manier had Gimvindus per reder het deel van de vordering van het fonds en van de scheepskredieten, met alle modaliteiten van het krediet, zoals interestvoeten, perioden, data van terugbetaling enzovoort. Zo kon Gimvindus de cash-in nagaan die deze maandelijks krijgt van de NMKN.

De cash-in die bij Gimvindus binnenkomt met bijvoorbeeld de interesten van een bepaalde reder, wordt bij Gimvindus maandelijks gecheckt via haar database van dat krediet. Maandelijks worden lijsten gemaakt waarbij soms verschillen worden vast-

gesteld. Die worden teruggekoppeld naar de NMKN, en moeten worden uitgeklaard. Soms zijn er verschillen omdat de valuta kunnen verschillen. Het geld van de reder komt binnen bij de NMKN, die het naar Gimvindus moet overschrijven. Uiteraard moet voor Gimvindus het geld binnenkomen op dezelfde valuta als het van de reder bij de NMKN binnenkomt.

Gimvindus had dit binnen de twee weken in de computer en zo kon Gimvindus de instroom van middelen en wat de oorsprong of de reden van betaling ervan was, vrij goed volgen. Gimvindus heeft zo vlug mogelijk het beheerscontract onderhandeld met de NMKN.

De elementen van het beheerscontract worden door Gimvindus als volgt toegelicht. Vanaf het moment dat het beheerscontract er was, heeft Gimvindus wat betreft het structureel beheer van de kredieten een duidelijke relatie met de NMKN op het forum van de maandelijks vergaderingen. Daar diende de NMKN te rapporteren over de uitstaande kredieten, specifiek over de eventuele achterstallen. De NMKN moest ook voorstellen formuleren om te remediëren aan probleemdossiers, eventueel herschikkingen van kredieten voorstellen en beslissingen nemen tot uitwinning van de onderliggende panden enzovoort. Gimvindus heeft dit vrij vlug goed kunnen opvolgen.

Wat de vraagstelling betreft omtrent de inbreng van het percentage eigen middelen licht Gimvindus dit toe als volgt.

Er werd na 1 januari 1993 geen enkel krediet meer toegekend. Bij de toekenning van het krediet had Gimvindus uiteraard geen enkele impact op de verhouding tussen eigen middelen en de scheepskredieten.

Dit wordt evenwel door een lid ontkracht. Hij meent dat Gimvindus overdrijft. Gimvindus diende bij de vrijgave van iedere krediettranche na te gaan of er door de reder wel een kapitaal inbreng werd gedaan van 1/3 eigen kapitaal. Volgens Gimvindus situeert deze akte zich in de fase van de uitvoering.

Het percentage scheepskrediet t.o.v. de bouw prijs beliep in sommige gevallen 70 tot 85 percent. Het is uiteraard een wezenlijk element in de toewijzing van het krediet. Nadien, bij de uitbetaling van de schijven – en Gimvindus heeft het nu expliciet over het dagelijks beheer van het krediet – en de uitvoering van het contract, was in iedere kredietakte gestipuleerd dat dit gebeurde in de verhouding tussen eigen middelen en kredieten.

Het lid repliceert dat de NMKN zeer duidelijk zegt dat dit niet diende om dit te controleren, waarop Gimvindus opmerkt zich niet te moeten uitspreken over wat de NMKN heeft verklaard.

Hetzelfde lid verklaart aan de NMKN letterlijk te hebben gevraagd of schijf per schijf werd gecontroleerd of de eigen middelen er wel waren. Men heeft gezegd dat de NMKN geld gaf aan de Boelwerf. De Boelwerf moest de documenten voorleggen. Dat was de verantwoordelijkheid van de raad van bestuur. Gimvindus zat in de raad van bestuur en had 49 percent. Spreker merkt op dat, indien hij zich niet vergist, Gimvindus eveneens zetelde in de raad van bestuur en dat is het antwoord dat hier is gegeven en dit kan worden opgezocht.

Gimvindus verklaart dat Gimvindus niet zetelde in de raad van bestuur. In Boelwerf zaten er zes externe bestuurders voor Gimvindus. Het lid verklaart dat dit kan worden opgezocht. Men heeft gesteld : " Waarom mochten we dat niet geloven als Boelwerf dat zei, want daar zat de overheid in voor 49 percent ".

Gimvindus stelt dat het duidelijk is dat de uitbetaling van een krediet in verschillende schijven gebeurde. Men moet juridisch niet zo erg geschoold zijn om te begrijpen dat het een uitvoering van een contract is. Het is vooreerst de bank die uitbetaalt en daarenboven is het de voorwaarde van het contract dat men de kredietakten moet nakijken vooraleer het wordt uitbetaald. Dat lijkt volgens Gimvindus de logica zelf. Gimvindus had geen enkele juridische band met de reder. Men moet zich daar geen illusies over maken.

De bank betaalt de reder en de reder betaalt de werf. Gimvindus kan niet genoeg benadrukken dat er geen enkele juridische band is met de reder. Gimvindus zou niet weten op basis van welk juridisch document of juridische analyse Gimvindus aan de reder zou kunnen zeggen : "De bank zal u een stuk uitbetalen, maar Gimvindus zou eens willen nagaan of dat wel mag". Hierop merkt een lid op dat men toch een aanvang heeft genomen met de betaling van de werven

Gimvindus verduidelijkt dat het een krediet betreft aan de reder en de bank betaalt aan de reder. Dat de reder de werf arbeid betaalt, is nogal logisch, want is een projectfinanciering. Hierop merkt hetzelfde lid op dat er toch een omschakeling is waarbij men aan de werf betaalt. Men ging toch de werven subsidiëren ?

Dit wordt door Gimvindus niet beaamd, vermits niet de werf, maar de reder wordt gesubsidieerd. Dat is precies het punt van de indirecte subsidiëring. De reder heeft een indirecte subsidiëring door zijn lage rente en precies dat maakt het mogelijk aan de werf een hogere prijs te betalen om zo het kostenverschil tussen de West-Europese en de Zuid-Oost-Aziatische werven te dekken.

Dit wordt door Gimvindus in nominale termen, uitgaande van een scheepskrediet van 1 miljard frank, als volgt toegelicht.

Stel dat de reder een schip bestelt, maar twee weken voor de oplevering gaat die reder om de een of andere reden failliet. Dat schip moet worden gevaloriseerd en dat zal gebeuren tegen de reële waarde, zijnde de waarde van het uitstaande krediet. Een schip van 1000 dat dan op de markt wordt verkocht, haalt dan bijvoorbeeld slechts 550 of 450, maar in reël economische waarde is er op het krediet geen enkel verlies. Het scheepskrediet is immers een subsidiëringinstrument waardoor het Belgische schip met een kostprijs van 1000 op de markt slechts een waarde van 450 meer heeft. In Nederland liggen de zaken anders. Daar werkt men wel met directe subsidie.

Dit is volgens hetzelfde lid evenwel niet het punt van discussie. De kern van het probleem is dat zowel de NMKN als de heer Helsen, die bedrijfsrevisor was, hebben gezegd dat de eigen inbreng niet moest worden gecontroleerd omdat dit de taak van de Boelwerf was waarin de staat voor 49 percent participeerde. Spreker spreekt hierover geen waardeoordeel uit, maar wil dit toch duidelijk beklemtonen.

De heer Helsen heeft het hier ook gehad over de betrokkenheid van Gimvindus in de Boelwerf. Hij verwees daarbij naar een jaarverslag, maar het lid kan zich niet precies meer herinneren over welk jaar het ging. De heer Helsen heeft u toen een "gestion de fait" aangewreven en gezegd dat de eigen middelen moesten worden volstort. Dit is het zoveelste voorbeeld dat men elkaar de bal toespeelt.

Volgens Gimvindus haspelt deze spreker de zaken door elkaar, vermits spreker thans spreekt over Boelwerf Vlaanderen na de heropstart en over de volstorting van de eigen middelen.

Spreker verklaart over twee verschillende zaken te hebben gesproken en herhaalt dat de NMKN hier letterlijk heeft verklaard dat niet zij, maar de mensen van de Boelwerf de uitbetaling van de schijven

met betrekking tot de Navigator moesten controleren.

Daarenboven refereert het lid naar de verklaringen van de heer Helsen, bedrijfsrevisor die heeft verklaard dat de volstorting van die eigen middelen werd geëist. Dat zijn dus twee totaal verschillende zaken en spreker heeft dit aangehaald om aan te tonen dat men elkaar hier voortdurend de bal toespeelt.

Gimvindus onderstreept duidelijk wat het eerste punt betreft, dat Gimvindus helemaal niets te maken heeft met de uitvoering van de kredietakte. Gimvindus zou er juridisch geen enkele baat bij hebben zich tot die reder te wenden, al was het maar telefonisch.

Wat de door het lid geformuleerde opmerking betreft inzake de goedkeuring van de jaarrekening repliceert Gimvindus als volgt. Waarschijnlijk doelde het lid op de jaarrekening 1993 van Boelwerf Vlaanderen die begin 1994 moest worden goedgekeurd.

Gimvindus brengt vervolgens onder de attentie van de leden dat de goedkeuring van de subsidiëring en dus van het betreffende EG-dossier een hele tijd op zich heeft laten wachten, tot eind oktober. De vraag van de heer Helsen ging precies over de verwerking van de subsidiëring in die jaarrekening. De heer Helsen heeft toen gezegd dat hij het subsidiëeringsdossier moest kennen om de jaarrekening te kunnen controleren. Dat dossier werd hem dan ook overhandigd, en zo heeft hij met kennis van zaken de verificatie kunnen uitvoeren.

De vraag over eventuele belangenconflicten wordt door Gimvindus als volgt toegelicht. In het ABC-dossier, waarbij de NMKN inderdaad op eigen initiatief een werkingskrediet toekent aan de curatele, kan er misschien een belangenconflict optreden. Hun enige belang is eigenlijk dat krediet volledig terugbetaald te krijgen en de reeds gemaakte kredietkosten terugbetaald te zien. Gimvindus meent begrepen te hebben dat in dit verband een oplossing werd gevonden door het nazicht van de kosten extern te laten uitvoeren.

Gimvindus heeft eveneens van de NMKN vernomen dat voor het faillissement een krediet aan ABC-Containerlines werd gegeven om de problemen met het niet-vernieuwen van de hypotheek op te lossen.

De nominale waarde van de uitstaande vorderingen scheepskredieten bedroeg op 1 januari 1983

48,2 miljard frank. Nadat het disconto en de bedragen van de dubieuze debiteuren werden afgetrokken en de kas erbij werd opgeteld, bedroeg die waarde 27,5 miljard frank. 28,5 miljard frank werd reeds gevaloriseerd en er blijft nog 2,9 miljard frank over.

Nog een ander lid meent uit de vorige hoorzittingen te hebben onthouden dat de scheepsbouw- en rederijwereld een heel bijzonder wereldje vormen. Om te kunnen meepraten, moet men er iets over weten. Spreker zou daarom graag van Gimvindus vernemen hoeveel personen van Gimvindus bij deze dossiers zijn betrokken, en hoeveel ervaring ze met de scheepsbouw- en rederijwereld hebben.

Vervolgens wenst het lid te vernemen wie van Gimvindus, en wie van de NMKN deelnam aan de maandelijkse vergaderingen in het kader van de beheersovereenkomsten van de NMKN. Spreker is in het bijzonder geïnteresseerd in wie aan de vergaderingen over het dossier van ABC-Containerlines deelnam, vóór en na het faillissement. Waren dat dezelfde mensen of niet ?

Tevens wenst het lid te vernemen hoe men deze vergaderingen moet voorstellen. Vormen ze een soort verplicht nummertje omdat in de beheersovereenkomst is bepaald dat er twaalf dossiers op de agenda moeten staan ? Kwamen er bijvoorbeeld tien à elf opvolgingsdossiers ter sprake en slechts één echt probleemdossier ? Over ABC-Containerlines werd toch maandenlang gepraat. Werd gewoon met het volgende agendapunt begonnen als iemand van het ministerie of het kabinet verklaarde dat hij nog geen antwoord had van de minister ? Spreker beseft dat dergelijke bijeenkomsten na een tijdje een eigen dynamiek ontwikkelen, maar toch kan spreker zich niet geen idee vormen hoe men deze vergaderingen moet voorstellen.

Gimvindus beaamt dat de scheepsbouw- en rederijwereld inderdaad bijzonder is en hun markt behelst heel de wereld, maar toch vormen deze een heel kleine gemeenschap.

Wat de know-how van Gimvindus ter zake betreft licht Gimvindus dit toe als volgt. Gimvindus wijst er nogmaals op dat de NMKN instond voor het dagelijks beheer. De dossiers werden daarna opgevolgd door Gimvindus, door een ingenieur die heel wat ervaring heeft met de scheepsbouwwereld, en door de investment manager van Gimvindus, een financieel analist die ervaring heeft opgedaan op een kredietafdeling van een grote bank. Deze personen moesten de beslissingen voorbereiden.

De bedoeling van de maandelijkse vergaderingen was het creëren van een regelmatig terugkerend forum. Door de federalisering was immers een structuur ontstaan waardoor heel veel verschillende instanties zich met dezelfde kredieten bezighielden : de NMKN, het Vlaams Gewest, de federale regering, Gimvindus, en voor de staatswaarborg ook de diensten Begroting en Financiën.

In het beheerscontract staat hoe de vergaderingen moeten verlopen. De NMKN zet een dossier op de agenda als er een probleem rond bestaat. Dit kan bijvoorbeeld over een achterstallige betaling of over een kredietherschikking gaan. Iedere maand werden, conform de verplichtingen van het contract, de achterstallige dossiers opgevolgd. De NMKN gaf een toelichting bij die dossiers en deed voorstellen om het probleem op te lossen.

De voorstellen van de NMKN werden al dan niet bijgestuurd door de vertegenwoordigers, waarna het voorstel ter goedkeuring naar de verschillende bevoegde instanties werd gestuurd. De verslaggeving van de vergadering was vrij efficiënt. Ieder dossier dat op de agenda kwam, bleef in het verslag. NMKN verrichte een vorm van vooruitgangsverslaggeving waarbij ieder dossier dat niet definitief was afgehandeld, op de agenda bleef staan tot het probleem was opgelost.

Door een ander lid wordt in deze context opgemerkt dat het dossier ABC-Containerlines 39 keer op de agenda heeft gestaan. Hierop verklaart Gimvindus dat dit goed mogelijk is. In het dossier van ABC-Containerlines zal men verschillende malen de stand van zaken terugvinden. Gimvindus zat altijd met andere instanties rond de tafel : het departement Verkeer, het Vlaams Gewest, enzovoort. Het dossier verhuisde van de ene instantie naar de andere, van Financiën naar de interkabinettenwerkgroep. Alle administratieve en andere controles uitvoeren vergt heel wat tijd.

Op de vraag van het lid of er hierover verslagen zijn, antwoordt Gimvindus bevestigend. Maandelijks werd er een verslag opgesteld. Hierop merkt het lid op dat het dossier van ABC-Containerlines moeilijk onder de discretieplicht kan vallen, want ABC was failliet. Volgens Gimvindus stopt de discretieplicht niet bij een faillissement, waarop het lid repliceert dat de discretieplicht misschien niet verdwijnt, maar de persoon die eronder valt toch wel ? Op de vraag van Gimvindus om hierover enige verduidelijking te verschaffen antwoordt het lid als volgt.

De discretieplicht beschermt de schuldenaar. Als er een faillissement plaatsvindt, is de schuldenaar van de NMKN niet langer ABC-Containerlines. Gimvindus stelt dat de schuldenaar van de NMKN ABC-Containerlines is onder curatele. Neen, volgens hetzelfde lid is de schuldenaar dan niet langer ABC-Containerlines, maar de curatele.

In deze context merkt Gimvindus op dat een faillissement een bijzondere toestand is van een vennootschap. Men belandt van de ene dag op de andere in een nieuwe juridische structuur met specifieke verantwoordelijkheden. De vennootschap op zich blijft bestaan tot het faillissement is afgerond. Gimvindus meent niet dat de curatele dan schuldenaar wordt.

Het lid stipt aan dat de beheerders toch geen beheerder meer zijn, de afgevaardigd bestuurder is geen afgevaardigd bestuurder meer. Volgens Gimvindus treedt de curatele op in de plaats van de beheerders, wat door het lid wordt beaamd, dat zich afvraagt waar de discretieplicht dan zit ? Gimvindus verklaart zich hierover niet te durven uitspreken. De vraagstelling van het lid was wie aan de vergaderingen deelname. Voor Gimvindus waren dit meestal de directeur-generaal, de heer De Moor en/of de investment manager.

Hierop vraagt nog een ander lid wie van de NMKN deze vergaderingen bijwoonde. Hierop antwoordt Gimvindus dat het om meerdere personen ging. Voor ABC-Containerlines waren dit de heren Van Den Stockt en Sonck en na het faillissement kwam daar een de juridische dienst van de NMKN bij. Het lid vraagt aan Gimvindus of de heer Van den Stockt na het faillissement nooit door Gimvindus werd gevraagd als adviseur op te treden ? Gimvindus verklaart dat deze automatisch mee aan de tafel zat en op vraag van hetzelfde lid of dit ook gold na het faillissement antwoordt Gimvindus bevestigend, vermits alle dossiers daar werden behandeld.

Door nog een ander lid wordt in deze context opgemerkt dat voor het faillissement de juridische dienst niet aanwezig was. Gimvindus stelt dat de juridische dienst slechts aanwezig is in functie van de agenda, bijvoorbeeld als er dossiers met opgezegde kredieten op de agenda stonden.

Hierop merkt hetzelfde lid op dat de kredieten van ABC-Containerlines toch waren opgezegd ? De NMKN is Gimvindus komen mededelen dat vanaf de opzegging van de kredieten het dossier een contentieux werd, dat werd behandeld door de juridi-

sche dienst. Nu komt Gimvindus hier stellen dat de heer Van Den Stockt optrad voor de NMKN. Spreker twijfelt er trouwens niet aan dat dit klopt.

Gimvindus repliceert dat de maandelijkse vergaderingen op dit ogenblik nog niet doorgingen. Het krediet werd opgezegd in augustus 1992. Het beheerscontract met de NMKN werd ondertekend midden 1993. De maandelijkse vergaderingen startten pas in het tweede semester van 1993. Hierop vraagt het vorige lid of dit wel klopt ? Er was daarvoor toch ook al een beheerscontract ? Dit wordt door Gimvindus beaamd, maar zonder maandelijkse vergaderingen : die werden pas ingevoerd via het beheerscontract tussen Gimvindus en NMKN.

Vervolgens maakt hetzelfde lid volgende bedenking. Op een bepaald moment werd een fout gemaakt in het Discovery-dossier. Men vergat de hypotheeken te verlengen en om terug de eerste rang te bereiken, heeft men Comex 10 miljoen dollar moeten betalen. Gimvindus verklaart dat dit feit dient gerelateerd aan ABC-Containerlines.

Hierop merkt het lid op zich te vergissen, maar toch vraagt deze spreker zich af of Gimvindus zich niet heeft afgevraagd of het wel ernstige beheerders zijn die nalaten om een hypotheek te verlengen ? Gimvindus verklaart hiervan door de NMKN niet op de hoogte te zijn gebracht. Gimvindus is dit feit pas twee weken voor het faillissement aan de weet gekomen, en dan nog door louter toeval. Vervolgens wenst hetzelfde lid nog nadere informatie over het al dan niet toekennen van een commissieloon aan Lubbe Bakker in het dossier-Discovery. Heeft Gimvindus daaraan zijn akkoord verleend ?

Gimvindus verklaart ook daarvan niet op de hoogte te zijn. Gimvindus heeft wel zijn akkoord gegeven aan een commissieloon bij de hernieuwing van het contract met Stolt Comex en dit was in juli 1997. Ook de Vlaamse regering, de Vlaamse administratie en de federale overheid hebben toen hun akkoord gegeven. Over de oorspronkelijke toekenning in 1996 werden Gimvindus niet geraadpleegd.

Het lid wenst te vernemen of Gimvindus akkoord is dat ingevolge die management fee de schuld opliep ? Volgens Gimvindus loopt de schuld daarvoor niet op, ze loopt minder snel af. Van een kwijtschelding is geen sprake. Het lid wijst erop dat schulden die minder snel aflopen, riskant worden. Spreker vraagt aan Gimvindus of Gimvindus dat risico aanvaardt of afschuift op de NMKN ?

Gimvindus beaamt dat zulke schulden inderdaad een uitstaand risico zijn. Over de verantwoordelijkheid voor dat risico wordt momenteel een juridisch onderzoek gevoerd. Het lid vraagt aan Gimvindus of deze zijn akkoord heeft gegeven voor het bedrag van 24 miljoen frank voor de Navigator ?

Gimvindus verklaart dat de NMKN haar akkoord heeft gegeven onder voorbehoud van goedkeuring door Gimvindus. Gimvindus heeft, weer samen met alle betrokken partijen, zijn akkoord gegeven.

3. De confidentialiteitsverplichting en de juridische audit

Op verzoek van Minister Eric Van Rompuy wordt de tekst van de confidentialiteitsverplichting aan de leden van de Commissie overhandigd.

Door hetzelfde lid worden vervolgens een aantal vragen geformuleerd betreffende de structuur. Spreker vraagt zich meer bepaald af wat de draagwijdte van de confidentialiteitsverplichting is. Spreker refereert aan de briefwisseling ter zake van Gimvindus. Toen aan Gimvindus voor het eerst werd gevraagd om voor de Commissie te verschijnen, heeft men gezegd dat alleen te willen doen achter gesloten deuren en met respect voor de discretie.

De commissie diende er zich toe verbinden dat de verstrekte gegevens niet in een verslag zouden terechtkomen. Gimvindus zei ook dat het opdracht had gegeven tot een externe audit en daarop volgend een grondig juridisch onderzoek van de besproken dossiers. Het zou uiterst nadelig zijn voor Gimvindus, en dus onrechtstreeks voor het Vlaams Gewest, om vóór dit onderzoek is afgerond, elementen uit dit juridisch dossier openbaar te maken. Het kwam Gimvindus toe om na afronding van het onderzoek verslag uit te brengen aan de commissie.

De minister heeft op 4 juni 1998 verklaard dat deze onderzoeksopdracht in februari 1998 al werd gegeven en dat hierover een confidentialiteitsverklaring werd opgesteld en ondertekend. In die verklaring zegt bedrijfsrevisor Smets : "Door mijn handtekening verbind ik mij er jegens ASLK-Bank toe dergelijke informatie strikt confidentieel te houden en enkel te gebruiken in het kader van mijn auditopdracht. Ik zal alle confidentiële informatie op geen enkele manier publiek maken, tenzij ik vooraf de schriftelijke toelating hiervoor van ASLK-Bank zou hebben verkregen." Dat geeft spreker de

indruk dat de verklaring niet zozeer slaat op het verslag van de heer Smets, als wel op de gegevens die hij gecontroleerd heeft.

De minister heeft ook gezegd dat aan De Bandt & van Hecke een juridische appreciatie is gevraagd van de elementen uit het verslag-Smets. De Bandt & van Hecke heeft een maand gekregen om dit juridisch advies uit te brengen. Een groot kantoor als De Bandt & van Hecke moet nu ruim klaar zijn met het onderzoek. Van Gimvindus verwacht deze spreker nu de resultaten van een gedetailleerde toelichting bij de audit en het juridisch onderzoek. Als het verslag van De Bandt & van Hecke niet klaar is, kreeg spreker daar graag uitleg bij.

Gimvindus deelt mede dat op de raad van bestuur van 8 juni 1998 de vertegenwoordiger van het advocatenkantoor De Bandt & van Hecke zijn eerste inzichten is komen toelichten. Deze afgevaardigde van het advocatenkantoor vroeg nog wat tijd om een aantal aspecten uit het rapport-Smets verder te kunnen uitdiepen. Er is dus al een schriftelijk rapport van de heer Smets, maar nog niet van De Bandt & van Hecke. Gimvindus stipt aan dat men niet mag vergeten dat de dossiers zeer gedetailleerd moeten worden bekeken. Het nazien van de documenten vergt heel wat tijd.

Uit de toelichting van Gimvindus concludeert het lid dat Gimvindus nog geen uitleg kan geven over het verslag-Smets. Spreker wenst te vernemen wat dan de draagwijdte is van de stelling van Gimvindus dat Gimvindus bereid is daar uitleg over te geven? Gimvindus zegt: "van zodra de resultaten van dit juridisch onderzoek bekend zijn, Gimvindus hier desgewenst verslag zal over uitbrengen in de commissie". Gimvindus merkt op dat de resultaten nog niet bekend zijn, waarop het lid vraagt of Gimvindus wel op spoed heeft aangedrongen.

Hierop merkt Gimvindus op dat het onderzoek niet van een leien dakje loopt. Het controleren van documenten neemt tijd in beslag. De heer Smets heeft begin februari de opdracht gekregen en heeft begin mei zijn rapport neergelegd. Het lid merkt op dat Gimvindus ervan uit gaat dat het bureau De Bandt & van Hecke er drie maanden mee bezig zal zijn. Gimvindus verklaart enkel te kunnen bevestigen dat er op dit ogenblik geen geschreven rapport is. De Bandt & van Hecke hebben nog niet alle documenten gecontroleerd. Gimvindus meent echter dat het zich op de raad van bestuur en binnen het managementcomité niet kan veroorloven om over één nacht ijs te lopen. Het dossier van Gimvindus moet stevig onderbouwd zijn, waarop het

lid zich afvraagt of de regering weet heeft van het verslag-Smets.

Gimvindus antwoordt hierop ontkennend. Men heeft een verslag overgemaakt aan het auditcomité van Gimvindus, waar ook de leden van de raad van bestuur in zetelen. Het lid wenst van Gimvindus te vernemen of de commissaris van de Vlaamse regering dit mag mededelen aan de regering, waarop Gimvindus opmerkt dat als lid van de raad van bestuur en van het auditcomité van Gimvindus hij er automatisch kennis van neemt, maar eveneens gehouden is door het confidentieel karakter van het rapport zoals beslist in de raad van bestuur en het auditcomité.

Hieruit meent het lid af te leiden dat Gimvindus stelt dat de commissaris van de Vlaamse regering kennis kan nemen van feiten die hij daarna verzwijgt voor de regering. Klopt dit? Gimvindus meent dat een dergelijke vraag dient gericht aan de commissaris van de Vlaamse regering.

Het lid werpt op dat Gimvindus niet wordt gevraagd om zich uit te spreken over de commissaris van de Vlaamse regering, maar spreker stelt dat hij enkel vaststelt dat hij het verslag kent. Gimvindus merkt op dat de commissaris van de Vlaamse regering zetelt in de raad van bestuur en van het auditcomité van Gimvindus.

Gimvindus wijst erop dat dit document duidelijk een eerste onderdeel vormt, waarin een feitenrelaas staat. Een tweede onderdeel is de juridische analyse. Die analyse zal gebeuren op basis van het feitenrelaas, het beheerscontract enzovoort, en zal moeten uitwijzen of de NMKN fouten heeft gemaakt. Dan moet men nagaan of die eventuele fouten tot schade hebben geleid en of er een causaal verband bestaat. Het eerste onderdeel is wezenlijk verbonden met het tweede. Op vraag van het zelfde lid wie om de juridische audit heeft verzocht, antwoordt Gimvindus dat Gimvindus deze opdracht zelf heeft beslist.

Hiermede is het bovenvermelde het niet eens, vermits de minister in de commissie op 4 juni 1998 zelf heeft verklaard dat hij de opdracht heeft gegeven tot deze juridische audit.

Gimvindus stipt aan dat van bij de aanvang het duidelijk was dat de heer Smets zich niet moest bezighouden met de juridische evaluatie en dat er een specifiek juridische analyse zou gebeuren op basis van zijn dossier. De minister heeft dat op hetzelfde moment aan de raad van bestuur van Gimvindus meegedeeld.

Op vraag van hetzelfde lid licht een delegatielid van Gimvindus zijn curriculum vitae en meer bepaald diens betrokkenheid met de scheepskredieten toe als volgt. Spreker stelt dat hij vanaf 1 januari 1993 binnen de context van een welbepaalde functie voor de scheepskredieten verantwoordelijk was. Spreker wenst te vernemen of het delegatielid van Gimvindus vroeger ook nog iets te maken had met de scheepskredieten ?

Het delegatielid van Gimvindus licht dit toe als volgt. Van 8 mei 1988 tot juli 1989 verklaart het delegatielid van Gimvindus actief te zijn geweest bij de cel Algemeen Beleid van het kabinet van Verkeerswezen. Een van zijn taken waren de scheepskredieten, behalve scheepskredieten die verband hielden met de RMT.

In die periode werd er één krediet toegekend, voor het schip de "Prins Filip". Aangezien het om een RMT-schip ging, heeft het delegatielid van Gimvindus zich naar niet mee beziggehouden.

Hogervermelde spreker merkt op dat het delegatielid van Gimvindus sprak over de beperkte rol van Gimvindus en de Vlaamse overheid. De heer Van de Velde zou hebben verklaard dat er geen inmenging in het optreden van de NMKN mocht gebeuren. Waar en wanneer heeft hij dat verklaard ? De heer Van de Velde wil niet naar hier komen.

Volgens Gimvindus dienen deze verklaringen gesitueerd begin 1993. Op 1 januari 1989 worden de scheepskredieten geregionaliseerd. Op dat ogenblik begon volgens Gimvindus een herstructurering van de organisatorische omkadering van de scheepskredieten, waarbij zowel dossiers, bevoegdheden en ambtenaren werden overgeheveld. Er kwam een herverdeling van verantwoordelijkheden tot stand, en een aantal ambtenaren kwamen over van Verkeerswezen naar het Vlaamse Gewest.

Directeur-generaal Van de Vel, die met pensioen ging, werd vervangen door de heer Van de Velde, die hoofd was van de juridische afdeling van Verkeerswezen. De heer Van de Velde werd dus waarnemend directeur-generaal, en verantwoordelijke voor de scheepskredieten. Gelet op diens voorgaande juridische know-how als hoofd van de juridische dienst heeft hij dus deelgenomen aan de verschillende maandelijkse bijeenkomsten van de NMKN.

Op het moment dat de overdracht van de Fondstranches van het Vlaamse Gewest naar Gimvindus werden overgeheveld, werd een beheersovereen-

komst tussen de verschillende partijen besproken. Die partijen waren de NMKN en Gimvindus voor de Fondstranches, maar ook Verkeerswezen, Gimvindus, het Vlaams Gewest en de NMKN. Deze laatste moesten afspraken maken over de werking. Tenslotte is die overeenkomst niet opgesteld, omdat het Vlaams Gewest verkoos om de techniek van de directe subsidiëring toe te passen. Men verkoos om de techniek van de indirecte subsidiëring te laten vallen, en niet langer scheepskredieten toe te kennen.

Dat vormde de aanleiding voor de analyse van de heer Van de Velde over de werking vanaf 1989, op basis van de bestaande overeenkomst tussen de NMKN en de federale regering. Tijdens die besprekingen heeft waarnemend directeur-generaal Van de Velde zijn juridische analyse voorgelegd die door Gimvindus werd overgenomen, en grotendeels is opgenomen in het beheerscontract dat met de NMKN is afgesloten.

Daarin werd bepaald dat het dagelijks beheer van de kredieten – de uitvoering van de beslissingen, genomen bij de toekenning van het krediet – tot de verantwoordelijkheden van de bank behoorde en behoort. Nadien hadden de andere betrokken partijen er enkel nog hun zeg over als er structureel-juridische wijzigingen aan het contract werden aangebracht, dus aan de kredietakte of aan de waarborgakte.

Hierop wenst het lid te vernemen onder welke vorm de overheid aandeelhouder was van de eerste Boelwerf ? Gimvindus stipt aan dat de overheid via het Fonds voor de Nationale Sectoren – of FNSV – 49 percent van de aandelen bezat. Hierop vraagt het lid of het delegatielid van Gimvindus niet enige tijd werkzaam was voor het FNSV ?

Het delegatielid van Gimvindus antwoordt gedurende drie of vier maanden gedelegeerd bestuurder te zijn geweest van het FNSV, en dit in de periode voorafgaand aan de oprichting van Gimvindus. Op vraag van het lid of het FNSV aandeelhouder was van de Boelwerf antwoordt Gimvindus bevestigend en het Vlaamse Gewest was aandeelhouder van het FNSV. Het lid merkt op dat de Boelwerf schepen bouwde, wat door Gimvindus wordt beaamd.

Vervolgens richt hetzelfde lid zich specifiek tot een delegatielid van Gimvindus met de volgende vraag. Spreker herinnert het delegatielid van Gimvindus aan diens uitspraak dat hij, behalve zijn opdracht voor de minister van Verkeer, nooit iets met scheepsbouw te maken had, waarop het delegatie-

lid repliceert dat de vraag was naar diens relatie met de scheepskredieten. Het lid merkt op dat het hier toch om scheepskredieten gaat, waarop het delegatielid van Gimvindus opmerkt dat het FNSV nooit iets te maken heeft gehad met scheepskredieten.

Het lid stelt dat het FNSV toch aandeelhouder was van een werf die met scheepskredieten schepen bouwde ? Volgens Gimvindus is dit het gevolg van een misverstand. In dit dossier zijn er twee fondsen. Er is het FNSV, dat sedert de wet op de feitelijke regionalisering in 1984 een aandeel van 49 percent in Boelwerf had en het is het Fonds voor de Scheepskredieten, dat eerst onder de verantwoordelijkheid van Verkeerswezen en daarna onder de verantwoordelijkheid van het Vlaams Gewest functioneerde. Dat zijn twee afzonderlijke fondsen. Het Fonds voor de Scheepskredieten werd door Gimvindus vanaf 1 januari 1993 overgenomen.

Op vraag van het lid of een delegatielid van Gimvindus de functie bekleedde van directeur-generaal van het FNSV, antwoordt het delegatielid van Gimvindus als volgt : Met het Fonds voor de Scheepskredieten heb ik nooit iets te maken gehad. Ik ben drie of vier maanden gedelegeerd bestuurder van het FNSV geweest. In die periode is er niets gebeurd. Dat was in de periode nadat de wet van augustus 1988 en de financieringswet van 16 januari 1989 waren uitgevaardigd. De Vlaamse regering heeft in april 1989 beslist om binnen de GIMV de NV Gimvindus op te richten. Men wilde immers alle participaties in de schoot van die NV onderbrengen.

Op vraag van het lid of het delegatielid op dat ogenblik directeur-generaal is geworden van de NV Gimvindus antwoordt het delegatielid van Gimvindus dat dit was op 2 oktober 1989. Het lid merkt op dat op dat ogenblik Gimvindus werd geconfronteerd met de participatie in de Boelwerf. Gimvindus verduidelijkt dat die participatie tot aan het eerste faillissement van Boelwerf in het FNSV is gebleven. De tweede participatie ten belope van 49 percent in Boelwerf-Vlaanderen was deze van Gimvindus.

Het lid stelt uit het voorgaande vast dat Gimvindus en de NMKN verschillende versies geven van hetgeen is gebeurd. Gimvindus maakt ook een verschillende inschatting over wie verantwoordelijk was. Is Gimvindus bereid tot een confrontatie ? Gimvindus verklaart evenwel geen verschillende versies vast te stellen in de informatie waarover Gimvindus beschikt.

Wel stelt Gimvindus enkel vast dat er vorig jaar en begin dit jaar een aantal interpellaties in het Vlaams Parlement werden gehouden over dit thema. Gimvindus veronderstelt dat de minister zich bij de voorbereiding van zijn antwoord zowel bij Gimvindus als bij de NMKN heeft gedocumenteerd. Gimvindus heeft de antwoorden van de minister, waarvan sommige heel gedetailleerd waren, aandachtig gelezen. Spreker verklaart nergens een verschil in de feitelijkheden te hebben vastgesteld. De punten die vandaag in de verschillende dossiers naar voren zijn gebracht, werden door de NMKN zelf toegelicht.

De NMKN heeft die informatie aan de minister bezorgd die deze heeft gebruikt voor zijn antwoord op de interpellatie.

De NMKN heeft eerder publiekelijk toegegeven dat ze helemaal op eigen verantwoordelijkheid en zonder voorafgaand overleg met de andere betrokken partijen een beslissing heeft genomen over de 875.000 frank voor de Discovery, en het niet vernieuwen van de hypotheek van ABC.

Volgens het lid zit er niemand aan deze kant van de tafel die van oordeel is dat de NMKN en Gimvindus over alle punten hetzelfde zeggen en refereert aan de zo-even voorgelezen passage uit het interim-verslag over deze hoorzittingen dat in april 1998 aan de commissieleden is overgezonden.

Gimvindus stelt vast dat het lid citeert uit het interim-verslag zonder evenwel de context juist weer te geven. In het citaat gaat het over een structureel gegeven, namelijk de uitwinning van de onderliggende hypotheek op de schepen voor het ABC-dossier. Het lid zal hierover van Gimvindus geen verschillende verklaring en hopelijk ook niet van de NMKN krijgen.

Het lid citeert vervolgens de bewuste passage uit het interim-verslag van april 1998 : "Indien iemand op dat ogenblik had gezegd dat er een einde moest worden gemaakt aan de onderhandelingen en dat de schepen op de markt moesten worden verkocht, dan had de NMKN dat waarschijnlijk gedaan. De NMKN onderstreept formeel dat het hier niet om het alleenbeheer van de NMKN ging, vermits er voortdurend overleg werd gepleegd met alle betrokken partijen. Niemand heeft ooit aan de NMKN de opdracht gegeven de schepen onmiddellijk te verkopen."

Gimvindus repliceert hierop als volgt. Van zodra Gimvindus de indruk kreeg dat het dossier niet vorderde en zelfs na de alternatieve oplossing voor

het fiscaal probleem niet zou worden goedgekeurd, heeft Gimvindus aan de NMKN meermaals geschreven. Gimvindus verklaart dit formeel en is er zich van bewust dat het zo in het verslag zal staan. Gimvindus schreef dat het te lang duurde voor er een oplossing kwam.

Gimvindus vroeg dat er vooruitgang werd geboekt in het dossier en dat er desnoods een vordering tot faillissement werd ingesteld. Deze verklaring bevestigt volgens het lid dat dit tegenstrijdig is met wat het lid leest in het verslag. In de tekst staat dat niemand de NMKN ooit de opdracht gaf de schepen onmiddellijk te verkopen. Dat staat er toch? Volgens Gimvindus moet dit een slip of the tongue zijn geweest van degene die dat heeft verklaard.

Uit het antwoord van Gimvindus leidt dit lid af dat Gimvindus dus op een bepaald ogenblik vond dat het te lang duurde, waarop Gimvindus dan een formele brief heeft geschreven. Gimvindus moet toegeven dat de verschillende versies tegenstrijdig zijn.

Gimvindus verklaart niet te weten wie dat heeft verklaard en of het inderdaad om een slip of the tongue gaat. Spreker verklaart hier reeds een hele namiddag te spreken. Het is dan ook niet uitgesloten dat hij zich soms eens vergist, waarop de wnd. Voorzitter van de Commissie opmerkt dat dit de reden is waarom het verslag moet worden gereviseerd. Hierop merkt het vorige lid op dat het deel waaruit de passage is geciteerd om een gereviseerd verslag gaat en niet om een voorlopige versie.

Vervolgens vraagt nog een ander lid of de briefwisseling tussen Gimvindus en de NMKN confidentieel zijn. Of kan de commissie hierover beschikken? Gimvindus wijst erop dat het juridisch onderzoek nog niet is afgerond en zolang dit juridisch onderzoek bezig is, zijn die brieven inderdaad confidentieel. Hierop verklaart nog een ander lid niet te begrijpen waarom. Het gaat toch slechts om een formele opdracht aan de NMKN om tot stappen over te gaan? Volgens Gimvindus betreft het echter een concreet kredietdossier, wat door een lid wordt betwist. Gimvindus zegt als eigenaar van de vorderingen dat deze worden uitgevoerd. Gimvindus stipt aan dat dit een stelling is van Gimvindus over haar vordering ten opzichte van de NMKN inzake het ABC-dossier.

Hierop vraagt het lid zich af waarom dit dan confidentieel is, waarop Gimvindus antwoordt dat het gaat over een contract tussen twee naamloze vennootschappen, NMKN en Gimvindus. Dat behoort duidelijk tot de privé- en de banksfeer.

Volgens het lid gaat het op dat ogenblik over een opgezegd krediet, niet over een lopend krediet en het lid wenst de datum van deze brieven te vernemen. Gimvindus antwoordt dat deze brieven dateren van begin 1995. Het lid stelt vast dat de kredieten werden opgezegd in augustus 1992, waarop Gimvindus opmerkt dat dit was van voor Gimvindus. Het is trouwens niet omdat kredieten worden opgezegd, dat de discretieplicht plots verdwijnt. Het lid refereert in deze context aan de uiteenzetting namens de Commissie voor het Bank- en Financieuzen inzake de discretieplicht in dit verslag.

Gimvindus verklaart in het bezit te zijn van kopieën van de door Gimvindus in 1994 en 1995 aan de NMKN verstuurd brieven. Gimvindus poneert duidelijk dat de raad van bestuur van Gimvindus deze brieven niet zal vrijgeven zolang het juridisch onderzoek niet is afgelopen. Over dit juridisch onderzoek vraagt een ander lid enige verduidelijking. Bedoelt Gimvindus het juridisch onderzoek dat in opdracht van Gimvindus en dat samenhangt met de externe audit die heeft plaatsgevonden. Indien dit juridisch onderzoek is afgelopen en Gimvindus binnen de raad van bestuur beslist heeft wat de mogelijke stappen zijn, is Gimvindus dan bereid hier duidelijkheid over te verschaffen. Dan zouden deze brieven niet langer confidentieel zijn.

Gimvindus stelt dat het op dat ogenblik inderdaad mogelijk zal zijn daar uitleg over te verschaffen. Over de vraag of de brieven die verbonden zijn met het kredietdossier, dan publiek kunnen worden gemaakt, wil Gimvindus eerst het advies inwinnen van De Bandt & Van Hecke. Gimvindus wil vermijden dat morgen de bank, de reder of wie dan ook eisen tot schadevergoeding indient wegens het verbreken van de discretieplicht. Bij een eis tot schadevergoeding kunnen ze Gimvindus dat dan weer verwijten.

Een lid refereert in deze context aan de uiteenzetting van de Commissie voor het Bank- en Financieuzen dat in dit verslag is opgenomen. De discretieplicht beschermt de kredietnemer en in dit geval is noch de NMKN, noch Gimvindus de kredietnemer. Het zijn brieven tussen Gimvindus en de NMKN, geen brieven aan ABC-Containerlines. Gimvindus merkt op dat er ook een brief bij is aan ABC-Containerlines, waarvan een kopie werd verstuurd aan de NMKN.

In dit geval rijst volgens het lid dan de vraag waarom Gimvindus naar ABC-Containerlines heeft geschreven. De NMKN moest het krediet voor

Gimvindus beheren. Gimvindus beweert enerzijds dat Gimvindus er niets mee te maken had, en dat dit alles het probleem was van de NMKN. En dan blijkt dat Gimvindus rechtstreeks naar ABC-Containerlines heeft geschreven, met kopie aan de NMKN.

Het lid kan aannemen dat dit onder de discretieplicht kan worden gerangschikt, maar dan gaat het over een discretieplicht die door Gimvindus zelf is opgebouwd. Gimvindus verklaart dat dit een overeenkomst van april 1993 was met ABC-Containerlines, de NMKN, de federale overheden en Gimvindus en dit in uitvoering van de akkoorden van september 1992. Gimvindus heeft gewoon aan ABC-Containerlines gevraagd om die overeenkomst uit te voeren. De NMKN werd daarvan in kennis gesteld, omdat de NMKN ook betrokken partij was.

Volgens het lid zal men in deze omstandigheden niet veel verder geraken. Daarenboven waren er nog geruchten en verklaringen op televisie dat een delegatielid van Gimvindus regelmatig gesprekken heeft gehad met de heren Lubbe Bakker, Highlands en Van Den Stockt. Men vermeldde zelfs een specifieke datum en plaats, een goed Antwerps restaurant. Blijft het delegatielid van Gimvindus die geruchten ontkennen?

Het delegatielid van Gimvindus merkt op dat men tijdens hetzelfde programma hogervermelde spreker eveneens heeft geïnterviewd, waarop dit lid stelt nooit een dergelijke verklaring te hebben afgelegd. Het delegatielid van Gimvindus stelt vast dat het lid inderdaad zo slim is geweest maar wenst hierover niet uit te weiden, wat het lid kan begrijpen.

Het delegatielid van Gimvindus wenst één ding te zeggen. Om dit persoonlijk probleem van zich te kunnen afzetten, verklaart deze spreker dat hij daar tijdens een weekend eens een verhaaltje over heeft geschreven.

Indien men ooit aan het einde van dit dossier is gekomen, verklaart het delegatielid van Gimvindus om dit aan het lid over te maken. Het delegatielid van Gimvindus zal dan ook aan het lid van het Vlaams Parlement vragen wat deze daarover denkt. Dit is namelijk een verhaal dat tot vandaag niet vatbaar is voor enige communicatie. Het is immers zo schandalig dat het delegatielid van Gimvindus er zelfs niet meer over durft te spreken en daarom verzoekt het delegatielid van Gimvindus aan het lid van het Vlaams Parlement om deze

vraag terug te trekken, wat evenwel wordt geweigerd door het lid.

Vervolgens verklaart het delegatielid klaar en duidelijk te zullen antwoorden. Het delegatielid verklaart nooit samen met de heer Lubbe Bakker of de heer Highlands in "Het Fornuis" te hebben gezeten. Evenmin heeft het delegatielid van Gimvindus daar samen met de heer Van Den Stockt gezeten. Wel deelt het delegatielid van Gimvindus mede, ook al gaat het misschien om vertrouwelijke informatie dat tijdens de confrontatie met de gerechtelijke politie in Aalst beide heren dit officieel in een PV bevestigd en op eigen initiatief verklaard hebben.

Het lid repliceert hierop door te stellen dat men nu tenminste het standpunt kent van het delegatielid van Gimvindus en dat was ook de bedoeling van de vraag. Later zal hopelijk duidelijk worden of het met de werkelijkheid overeenstemt. Het delegatielid van Gimvindus stelt vast dat het hier gaat om een velletje papier zonder hoofding en zonder naam van opsteller, waar ergens tussen haakjes ook de initialen van het delegatielid van Gimvindus vermeld staan en waar het daarenboven nog over twee verschillende data gaat. Op basis daarvan komt er een uitzending in "Ter Zake", met commentaar van het hogervermelde lid op dat alles. Wat zijn persoon betreft, verklaart het delegatielid van Gimvindus dat, wat daar werd gezegd, dus totaal onjuist is. Niemand heeft trouwens voor die uitzending aan het betrokken delegatielid van Gimvindus gevraagd of het juist was. Het lid wenst evenwel nog op te merken dat deze niets heeft gezegd over dat specifieke rendez-vous.

Het delegatielid van Gimvindus verklaart zijn standpunt ter zake dus duidelijk naar voren te hebben gebracht. Deze bewering is totaal onjuist en is op niets gebaseerd. De andere personen hebben het ook op eigen initiatief ontkend bij de gerechtelijke politie. Het delegatielid van Gimvindus stelt op die bewuste datum geen gesprekken te hebben gevoerd in "Het Fornuis", noch met de heer Lubbe Bakker, noch met de heer Highlands, noch met de heer Van Den Stockt. De bewust reportage in "Ter Zake", die dus totaal onjuist was in hoofde van het delegatielid van Gimvindus, heeft wel tot gevolg gehad dat deze een huiszoeking door de gerechtelijke politie heeft ondergaan.

Door een ander lid wordt verwezen naar de brief van Gimvindus van 6 mei 1998. Het lid verklaart even abstractie te maken van de laatste vraag. Rekening houdend evenwel met de vragen die tijdens deze hoorzitting op 8 juni 1998 zijn gesteld en

met de antwoorden die werden gegeven, vraagt dit lid zich af of de laatste zin in de brief van 6 mei 1998 gericht aan de commissie wel echt zo belangrijk is.

Gimvindus verzocht in deze brief dat de antwoorden van Gimvindus op de vragen die tijdens deze hoorzitting werden gesteld, op geen enkele manier openbaar zouden worden gemaakt. Spreker ziet echter niet in wat er vandaag is gezegd dat niet openbaar zou mogen worden gemaakt. Kan spreker hieruit besluiten dat Gimvindus andere vragen had verwacht ? Of dat Gimvindus andere antwoorden had willen geven als de Commissie zich had geëngageerd om ze niet publiek te maken ? Nog een ander lid sluit zich daar volledig bij aan. Wat is hier door Gimvindus gezegd dat niet openbaar mag worden gemaakt ? Gimvindus verklaart dat hier andere mensen werden gehoord, die aan hun discretieplicht waren gehouden. Indien men het omgekeerde had gedaan, zou Gimvindus gezien de NMKN en de discretieplicht van Gimvindus een risico lopen in de relatie met de banken.

De verslaggevers,

Leo CANNAERTS

Jean-Marie BOGAERT

De voorzitter,

Robert VOORHAMME

en de wnd. voorzitter,

Jef SLEECKX

BIJLAGEN

BIJLAGE 1

Beheer vorderingen voormalig Fonds voor de Scheepskredieten

Verhouding tussen NMKN en Gimvindus

BEHEER VORDERINGEN VOORMALIG FONDS VOOR DE SCHEEPSKREDIETEN. VERHOUDING TUSSEN NMKN EN GIMVINDUS.

HISTORIEK, JURIDISCHE STRUCTUUR en VERWERKING BIJ GIMVINDUS.

1. HISTORIEK.

De vorderingen van het voormalig Fonds voor de scheepskredieten t.o.v. de NMKN werden tot 31-12-'88 beheerd door de Federale regering, van 1-1-'89 tot 31-12-'92 door de Vlaamse Regering, en **sinds 1 januari 1993** zijn deze vorderingen eigendom van Gimvindus (overeenkomst met het Vlaamse Gewest d.d. 14/01/93).

Ingevolge deze overeenkomst werden de fondstranches door de Vlaamse regering aan Gimvindus overgedragen voor de uitstaande nominale waarde per 31/12/92 van 48,2 miljard BEF, verminderd met het disconto van 8,66% en de waardeverminderingen op dubieuze en/of opgezegde kredieten zoals die bestonden op datum van 31/12/'92.

Tevens werd de NMKN-rekening, waarop de fondstranches bij terugbetaling worden gestort, overgedragen aan Gimvindus.

De overnameprijs die Gimvindus voor de Fondstranches heeft aanvaard (= boekwaarde per 01/01/93) was 25.726.378.874,- BEF.

De overnamewaarde voor de ABC-fondstranches op 01/01/93 was 433.941.750,- BEF.

Op dat ogenblik waren de ABC kredieten reeds opgezegd door NMKN, o.m. op aandringen van de Vlaamse regering.

2. JURIDISCHE STRUCTUUR.

NMKN heeft ingevolge de Wet van 23-8-1948 de scheepskredieten gecontracteerd.

NMKN is bijgevolg de juridische schuldeiser van de reders.

De overheid heeft vanuit het budgettair Fonds voor de scheepskredieten een gedeelte van de scheepskredieten gefinancierd aan de NMKN, zodat **het Fonds** daardoor **een vordering** heeft verworven op NMKN.

Tot 31-12-'89 was het Fonds eigendom van de Federale regering en van 1-1-'92 tot 31-12-'92 van de Vlaamse Regering, die het op 31-12-'92 overdroeg naar Gimvindus.

Daarnaast verstrekke de Overheid ook **rentesubsidies** a rato van 3% op het NMKN gedeelte van de scheepskredieten.

De Federale Regering heeft aan de NMKN een **staatswaarborg** verstrekt voor het NMKN gedeelte van het krediet, deze staatswaarborg loopt af op 31-12-2004 (bijzondere wet van 16-1-'89).

Tussen 1-1-'89 en 31-12-'92 heeft de Vlaamse Regering **gewestwaarborg** verstrekt op het NMKN gedeelte van de kredieten die in deze periode werden toegekend. Deze juridische structuur heeft voor gevolg dat voor **iedere wijziging aan een scheepskrediet** al de direct en indirect betrokken partijen hun **akkoord** moeten verlenen, i.e.: **NMKN, Federale Regering, Vlaamse Regering en Gimvindus**. De scheepskredieten dragen in zich een economische subsidie-element en waren aldus een **instrument van economische politiek**, dit is een **gewestelijke bevoegdheid**.

Iedere structurele wijziging aan een scheepskrediet (dit is een wijziging aan een wezenlijk bestanddeel van de kredietakte), vereist de goedkeuring van het **Vlaams Gewest**, dat in deze het **opportuniteitsoordeel** moet uitspreken.

3. VERWERKING BIJ GIMVINDUS

Aangezien Gimvindus één globale vordering heeft t.o.v. de NMKN had het kunnen volstaan met het opnemen in zijn boeken van deze globale vordering. Gimvindus heeft bij overname van de scheepskredieten echter geopteerd om, i.p.v. één globale vordering te boeken op NMKN, hetgeen de juridische situatie is, **alle delen in elk scheepskrediet individueel te boeken**, zodanig dat Gimvindus in staat was om een geïndividualiseerde situatie op te maken per kredietnemer en tevens een overzicht had van alle vervaldagen in hoofdsom en intresten per krediet. Dit ten einde de vordering op de NMKN op zeer gedetailleerde wijze te kunnen opvolgen en zelf controleberekeningen te kunnen doen.

Gimvindus heeft de vorderingen op de NMKN overgenomen tegen reële waarde, dit is na aftrek van het disconto en na vermindering voor dubieuze debiteuren.

De vorderingen van het Fonds zijn zeer laagrentende vorderingen (meestal 1%), zodat op het ogenblik van toekenning er reeds een minwaarde optrad van $\pm 30\%$, dit is het subsidie-aandeel in het krediet. Aldus diende gerekend met een belangrijk disconto (berekend aan 8,66%).

In de boeken van **Gimvindus** is aldus de **economische reële waarde opgenomen** van de vorderingen **op 1-1-'93**, of m.a.w. na aftrek van het subsidie-element en rekening houdend met de minwaarden opgetreden voor 1-1-'93.

BEHEERSOVEREENKOMST TUSSEN NMKN EN GIMVINDUS

1. SITUERING

De relatie tussen NMKN en Gimvindus is zeer specifiek aangezien Gimvindus geen directe juridische band heeft met de reder. De NMKN heeft een kredietakte afgesloten met de reder en is de begunstigde van de hypotheek op het schip. Gimvindus heeft enkel een vordering op de NMKN.

Teneinde deze relatie zo goed mogelijk te omschrijven en de wederzijdse rechten en plichten vast te leggen, hebben NMKN en Gimvindus een **beheersovereenkomst** aangaande het beheer van de scheepskredieten, afgesloten. Het algemeen principe van deze overeenkomst is dat de **NMKN de scheepskredieten zo goed dient te beheren alsof het volledig eigen risico kredieten betrof.**

2. DAGELIJKS BEHEER EN GEWONE CONTRACTUELE BETALINGEN.

In bijlage 2 vindt men een lijst van de opvolgings- en controle activiteiten die bij Gimvindus worden uitgevoerd.

Het **dagdagelijks financieel, juridisch en administratief beheer** van de scheepskredieten gebeurt door **NMKN alleen.**

Gimvindus verwerkt, en gaat de juistheid na van, de terugbetaling door de NMKN van de vordering van het voormalig Fonds voor de scheepskredieten.

Gimvindus is niet betrokken in de contacten tussen NMKN en de reder voor wat betreft het dagelijks beheer van de scheepskredieten. Het is dus **niet juist te beweren dat Gimvindus steeds aanwezig was bij alle besprekingen met de reders.** Een bespreking, omtrent bijvoorbeeld het in pand nemen van opbrengsten van de reder is een element van juridisch beheer van het scheepskrediet, waar Gimvindus niet bij aanwezig was.

De rekeninguittreksels van de NMKN-rekening m.b.t. de fondstranches worden door de boekhouding van Gimvindus verwerkt.

De bedragen worden uitgesplitst via een analytische dimensie op lijnniveau van het bankjournaal, zodanig dat er op analytisch niveau een totaal overzicht bestaat per krediet.

Ieder krediet heeft een projectnummer gekregen in de boekhouding van Gimvindus, dit nummer stemt overeen met het dossiernummer dat door NMKN wordt toegekend aan een krediet.

Deze projectnummers geven Gimvindus een volledig overzicht van alle boekhoudkundige (diverse en financiële) verrichtingen per krediet sinds 1 januari 1993.

De bedragen worden per krediet toegewezen als aflossing van de hoofdsom of betaling van een vervaldag van intresten, of eventueel de betaling van verwijlintresten, of rentesurplussen bij laattijdige betalingen van hoofdsom of intresten.

De controle van de berekening van de verwijlintresten en rentesurplussen gebeurt a.h.v. briefwisseling die NMKN richt aan de kredietnemers (rederijen) en waarop een duidelijk overzicht wordt gegeven van de aflossing van een vervaldag (met diverse valutadagen van betaling). Dit brengt met zich mee dat eveneens de kredietnemer een controle kan uitvoeren i.v.m. aangerekende verwijlintresten en rentesurplussen.

Gimvindus krijgt van NMKN maandelijks de volgende listings :

Lijst met toekomstige vervaldagen in hoofdsom en intresten per krediet (tot einde looptijd kredieten). Previsie cashflow scheepskredieten.

Lijst met achterstallige bedragen per krediet.

Lijst met de uitstaande hoofdsommen per krediet.

Extra comptabele lijst opgemaakt door de boekhouding van NMKN i.v.m. toewijzing aan de diverse kredieten van de ontvangen bedragen (hoofdsom, intresten, verwijl, surplus,..) op de Gimvindus rekening.

Gimvindus maakt maandelijks extra-comptabel volgende lijsten :

Lijsten van de nominale uitstaande waarden per krediet (fondstranche).

Controle tussen de lijst van NMKN en nominale uitstaande kredieten Gimvindus. Voor de verschillen die worden vastgesteld wordt aan NMKN uitleg gevraagd. In de meeste gevallen zijn deze verschillen te wijten aan valuta- verschillen, m.a.w. bij boeking van de rekeninguittreksels van de volgende boekingsmaand verdwijnen deze verschillen. In ieder geval dient elk verschil volledig te worden verklaard.

Lijst van de boekwaarde per krediet van Gimvindus.

Inventaris per krediet. Geeft een overzicht per krediet van de aanschaffingswaarde op 01/01/'93, de nominale uitstaande op einde boekingsmaand en de boekwaarde op einde boekingsmaand.

Gimvindus maakt eveneens maandelijks een boekingsstuk op waar het disconto m.b.t. een afgelost krediet wordt teruggenomen. Dit disconto wordt berekend a.h.v. Excel files, die werden opgemaakt per krediet bij overname van de Fondskredieten per 01/01/'93. Deze Excel files geven de berekening per krediet van de aflossingen en intresten voor de totale looptijd van het krediet.

Gimvindus heeft dus per krediet een volledig overzicht van het aflossingsplan en eveneens een berekening van de actuele waarde per krediet, dit in de veronderstelling dat het krediet volledig conform het aflossingsschema wordt afgelost.

Op 30/06 en 31/12 wordt er door NMKN een lijst opgemaakt van alle uitstaande scheepskredieten in hoofdsom, zowel achterstallen als nog te vervallen.

Deze lijst geeft Gimvindus per krediet een overzicht van het volledige aflossingsschema in hoofdsom met de intrestvoeten per vervaldag.

Aan de hand van deze lijst controleert Gimvindus of de Excel files per krediet nog wel overeenstemmen met het aflossingsschema NMKN en intrestvoet. Tevens dient deze lijst als basis voor de jaarlijkse heractualisatie van de scheepskredieten.

Dit betekent concreet dat alle achterstallige hoofdsommen en intresten aan nominale waarde opgenomen zijn en dat de nog te vervallen hoofdsommen worden geheractualiseerd naar een actualisatiedatum van 31/12.

Indien er zich tijdens de loop van het boekjaar wijzigingen voordoen aan de aflossingsperiode van een krediet en/of intrestvoet wordt het krediet volledig herberekend aan de vaste actualisatievoet (=8,66%).

3. ACHTERSTALLEN, WIJZIGINGEN AAN KREDIETEN, MAANDELIJKE VERGADERINGEN.

In de beheersovereenkomst met de NMKN is voorzien in een **maandelijkse vergadering** op de zetel van de NMKN te Brussel.

Gelet op de juridische structuur van de kredieten worden op deze vergaderingen **eveneens** uitgenodigd en **nemen er aan deel**: een afgevaardigde van de **Vlaamse administratie van Financiën**, een afgevaardigde van de **Vlaamse administratie van Economie** en een afgevaardigde van de **Federale administratie van Verkeerswezen**.

Tijdens deze maandelijkse vergaderingen heeft er een overleg plaats m.b.t. :

- * **achterstallige** bedragen.
- * evolutie van de **opgezegde** kredieten.
- * aanvragen tot **wijziging**.
- * **algemene opvolging** van de uitstaande kredieten.

De NMKN dient aan deze vergadering een gedetailleerde opgave van de achterstallige bedragen en de opgezegde kredieten te doen, met een **kwalitatieve beoordeling**.

Voor iedere aanvraag tot wijziging van de kredietovereenkomst door de reder dient NMKN zo vlug mogelijk een **advies** voor te leggen.

De NMKN heeft in de beheersovereenkomst er zich toe verbonden de gezamenlijk overeengekomen te nemen acties uit te voeren, na het desgevallend akkoord van de overheden.

Wanneer **Gimvindus aanwezig** was op besprekingen met reders dan betrof het de bespreking van deze **structurele wijzigingen**, zoals: voorstellen tot wijziging van de kredietakte, voorstellen tot vervroegde terugbetaling, te nemen acties bij uitwinning van de waarborgen van achterstallige kredieten (in casu verkoop van schepen waarvoor Gimvindus zijn akkoord diende te geven omtrent de realisatieprijs van het onderpand).

Aldus was **Gimvindus aanwezig bij besprekingen** omtrent het uitwinnen van de reeds voor 1-1-'93 opgezegde **ABC kredieten**. In dit dossier werd naar een oplossing gezocht om zo veel mogelijk van de uitstaande kredieten te recupereren in een going concern omstandigheid. Uit waarderingen van objectieve brokers was namelijk naar voor gekomen dat de realisatiewaarde in going concern veel hoger was dan de gedwongen verkoopwaarde van de schepen.

De realiteit heeft dit ten overvloede aangetoond. De going concernwaarde van de schepen was 66,5 miljoen USD. Na het faillissement en de cut off dat dit teweeg bracht in de exploitatie van de schepen werden deze verkocht voor 25 miljoen USD, met faillissementkosten t.b.v. 10 miljoen USD, of m.a.w. een netto realisatiewaarde van 15 miljoen USD.

Het zal bijgevolg ook duidelijk zijn dat **Gimvindus niet aanwezig** was bij **besprekingen** met Friary omtrent het **verpanden van de huuropbrengsten** van het schip **Discovery**. Het betrof hier namelijk de dagelijkse juridische opvolging van een scheepskrediet en het tenuitvoerleggen van een in de kredietakte bedongen en gecontracteerd recht ten gunste van de NMKN.

CONTROLE DOOR VLAAMSE REGERING OP GIMVINDUS.

1. Regeringscommissaris

De **regeringscommissaris** zetelt in de Raad van Bestuur met een vetorecht, stelt een jaarlijks verslag op voor de Vlaamse regering en maakt deel uit van het auditcomité.

2. Rekenhof

Het **Rekenhof controleert** de legaliteit van de verrichtingen. Een oordeel over de opportuniteit behoort niet tot haar bevoegdheid, en ligt uitsluitend bij de Raad van Bestuur van de vennootschap.

3. Controle Raad van Bestuur en Commissarissen-revisor

De **aandeelhouder** stelt de Raad van Bestuur samen en benoemt de commissarissen-revisor.

Op basis van hun jaarverslag en de jaarrekening geeft de aandeelhouder, het Vlaams Gewest, al dan niet kwijting aan de bestuurders en de commissarissen-revisor.

4. Activiteitsverslag

Jaarlijks maakt Gimvindus een **verslag van zijn activiteiten** ten behoeve van de Vlaamse Regering.

Het is een **goede gewoonte** geworden dat Gimvindus ieder jaar zijn **jaarrekening** en zijn **activiteitsverslag toelicht in de Commissie Economie en Werkgelegenheid** van de Vlaamse Raad, waarbij er uiteraard mogelijkheid is tot vraagstelling en discussie.

5. Beheerscontract

In uitvoering van het decreet van 14-7-'94 sluit het Vlaams Gewest met Gimvindus **om de drie jaar een beheerscontract waarin de opdracht**, de doelstellingen, de taakstelling en de middelen worden vastgelegd.

6. Concrete toepassing van de controle

De scheepskredietdossiers waarin wijzigingen aan de kredietaktes werden voorgesteld door NMKN, werden aan de Raad van Bestuur van Gimvindus voorgelegd. Op de vergaderingen van de Raad van Bestuur werd de commissaris van de Vlaamse Regering uitgenodigd en deze was altijd aanwezig.

In geen enkel dossier werd een veto gesteld. De commissarissen-revisor hebben in hun verslag geen enkele opmerking gemaakt omtrent de scheepskredieten, noch over het beheer daarvan.

BIJLAGE 2

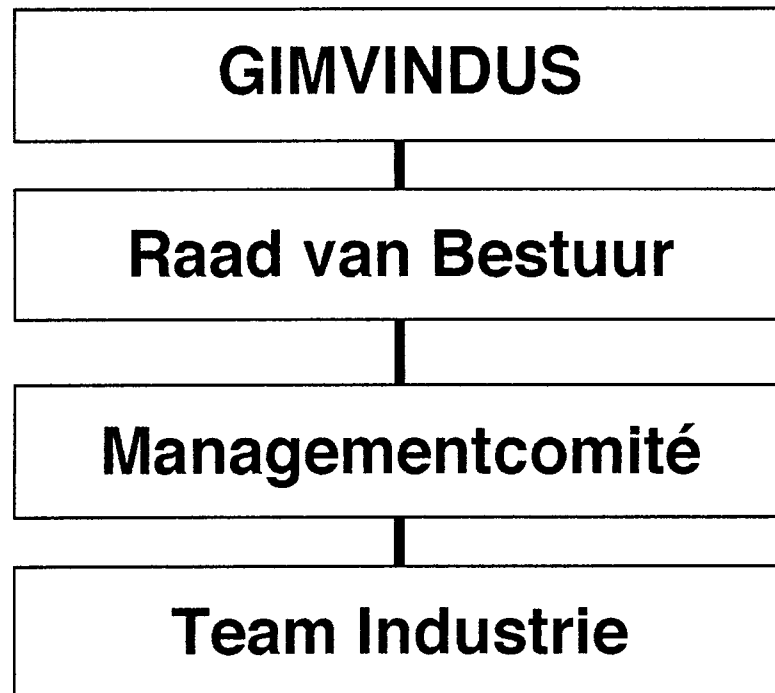
Figuren 1 tot 9

STRUCTUUR VOOR 01/94

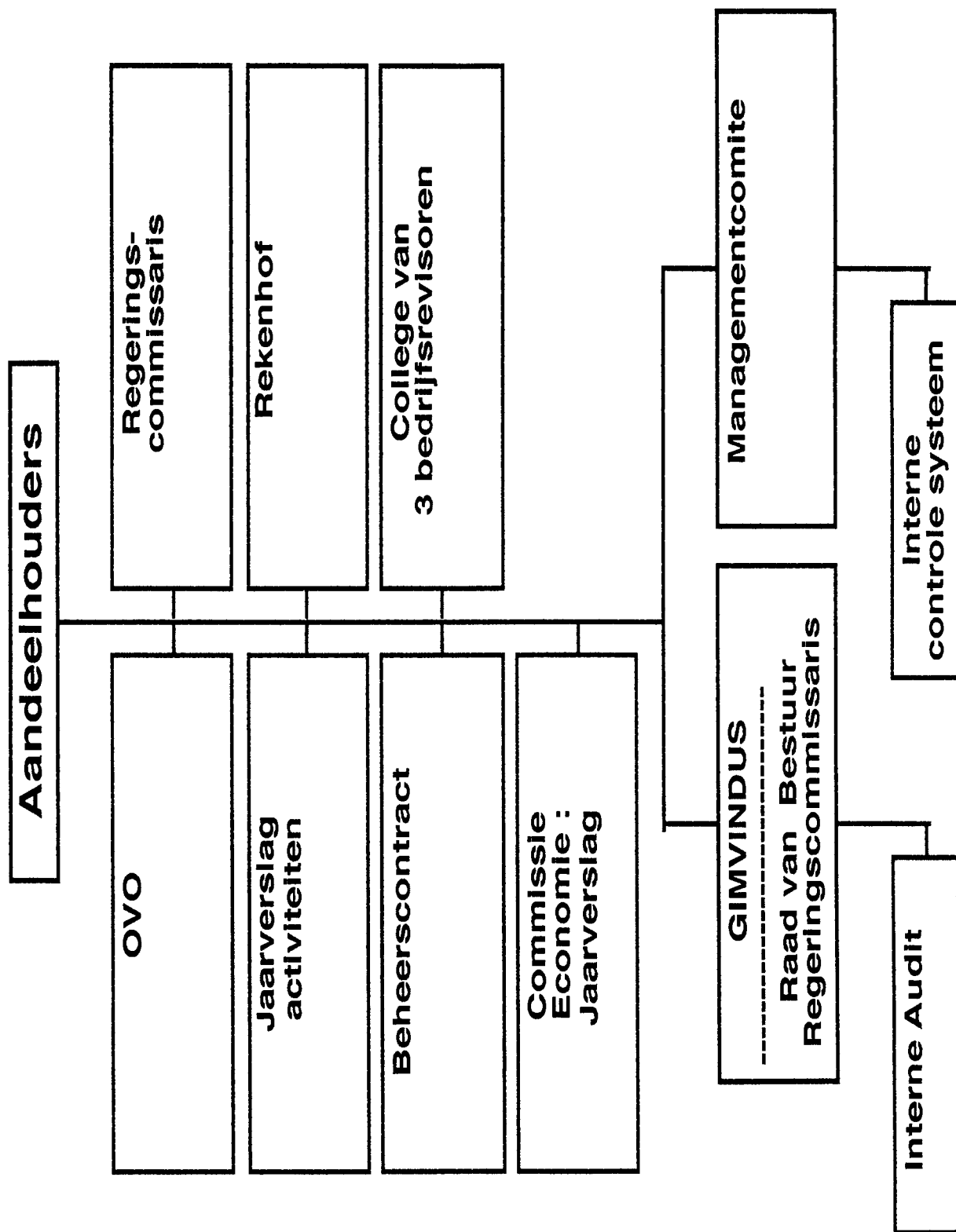

Figuur 1

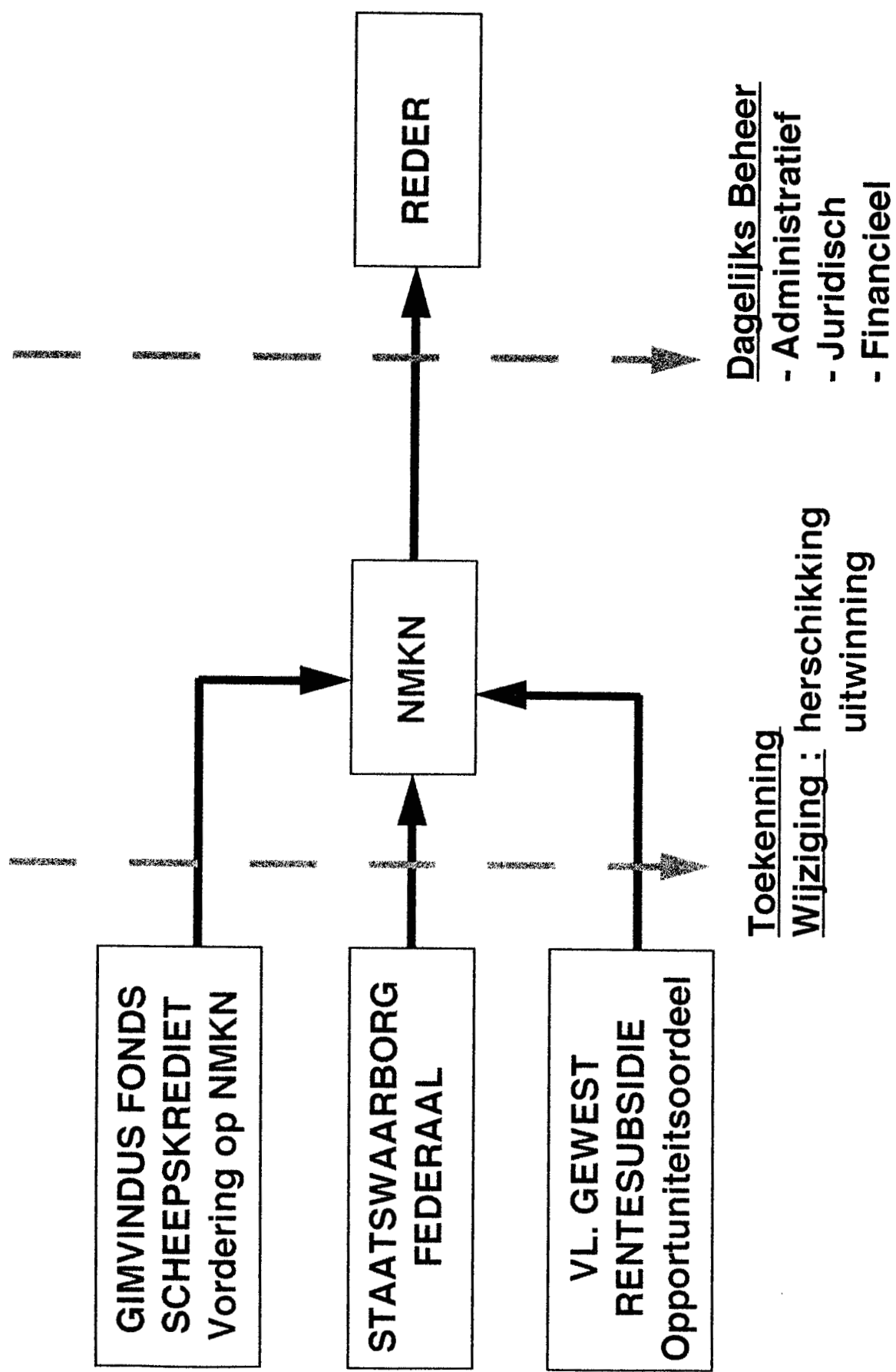
STRUCTUUR NA 01/94

Figuur 2

Figuur 3

Figuur 4

VALORISATIE VAN DE SCHEEPSKREDIETEN.

Jaar	Scheepskredieten		Gecumuleerd
	gewone	versnelde	
1989(*)	0	0	0
1990	0	0	0
1991	0	0	0
1992	0	0	0
1993	1,696,956,199	13,035,374,856	14,732,331,055
1994	1,204,587,879	3,505,602,988	19,442,521,922
1995	965,252,986	3,983,357,570	24,391,132,478
1996	502,409,194	2,857,211,253	27,750,752,925
1997	457,917,655	116,658,631	28,325,329,211
	4,827,123,913	23,498,205,298	

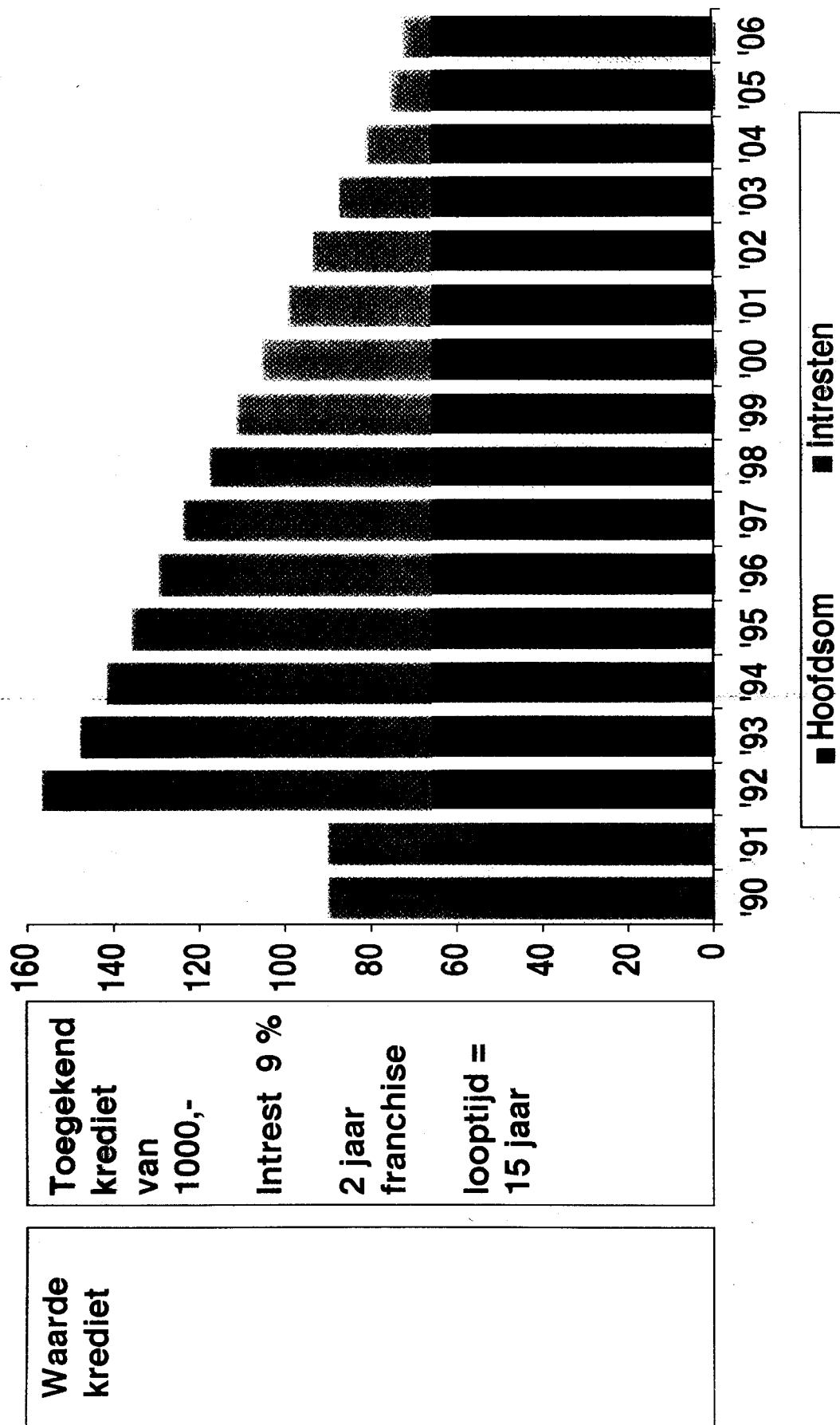
11-05-1998 ; 10:01

Figuur 5

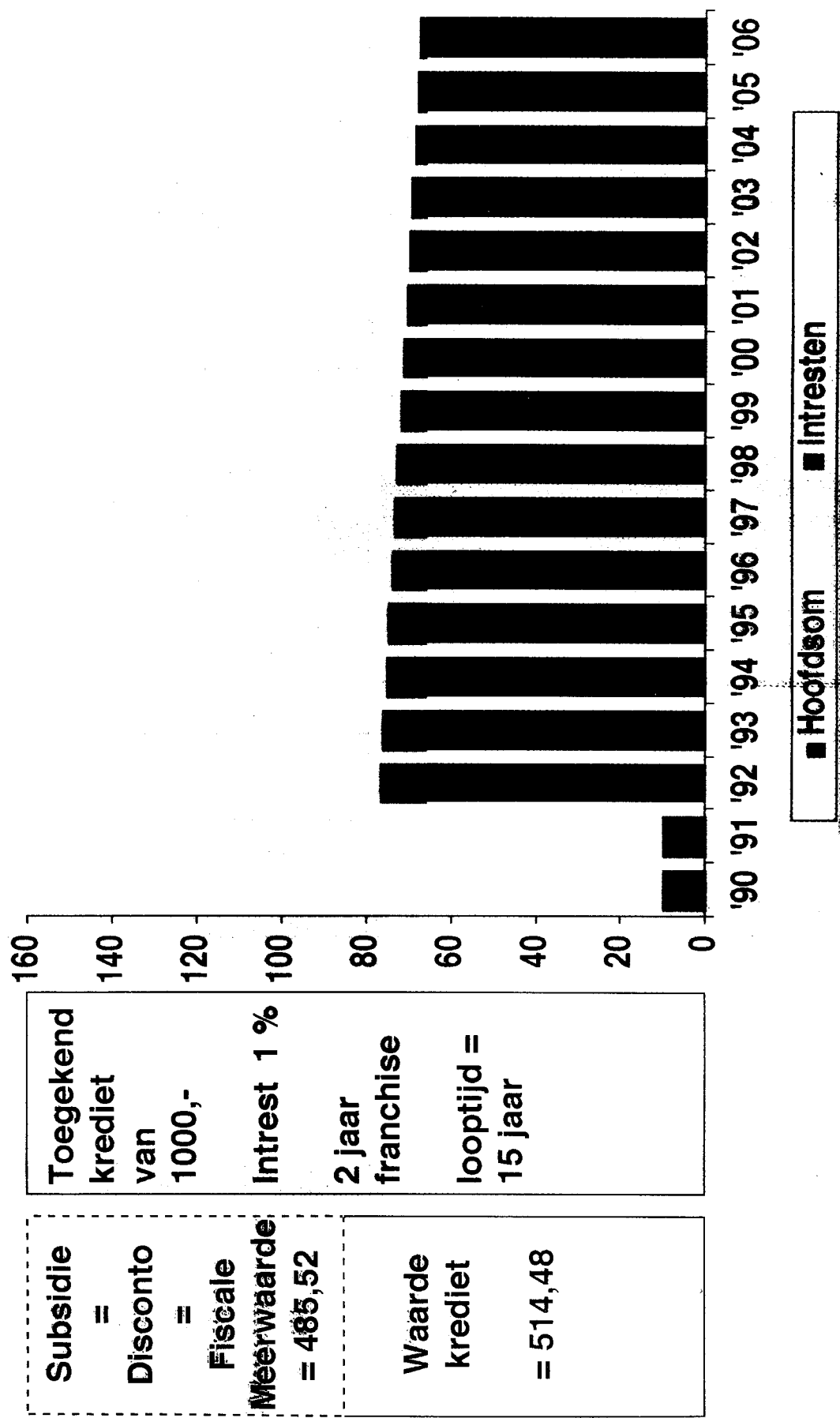
VALORISEREN

Jaar	Deelnemingen textiel			Scheepskredieten			Andere vorderingen			TOTAAL			
	volgens beheers- ovk.	volgens realiteit coëf.	volgens coëf.	volgens beheers- ovk.	volgens realiteit coëf.	volgens coëf.	volgens beheers- ovk.	volgens realiteit coëf.	volgens coëf.	volgens beheers- ovk.	volgens realiteit coëf.	verschil	coëf
1995	221.9	510.7	2.30	2,748.6	4,948.7	1.80	0.0	526.0	526.0	2,970.5	5,985.4	3,014.9	2.01
1996	254.5	566.3	2.23	1,565.4	3,359.6	2.15	0.0	1,071.5	1,071.5	1,819.9	4,997.4	3,177.5	2.75
1997	315.9	443.7	1.40	1,485.9	574.6	0.39	4,000.0	4,432.4	1.1	5,801.8	5,450.7	-351.1	0.94
TOT.	792.3	1,520.7	1.92	5,799.9	8,882.9	1.53	4,000.0	6,029.9	6,029.9	10,592.2	16,433.5	5,841.3	1.55

Figuur 6

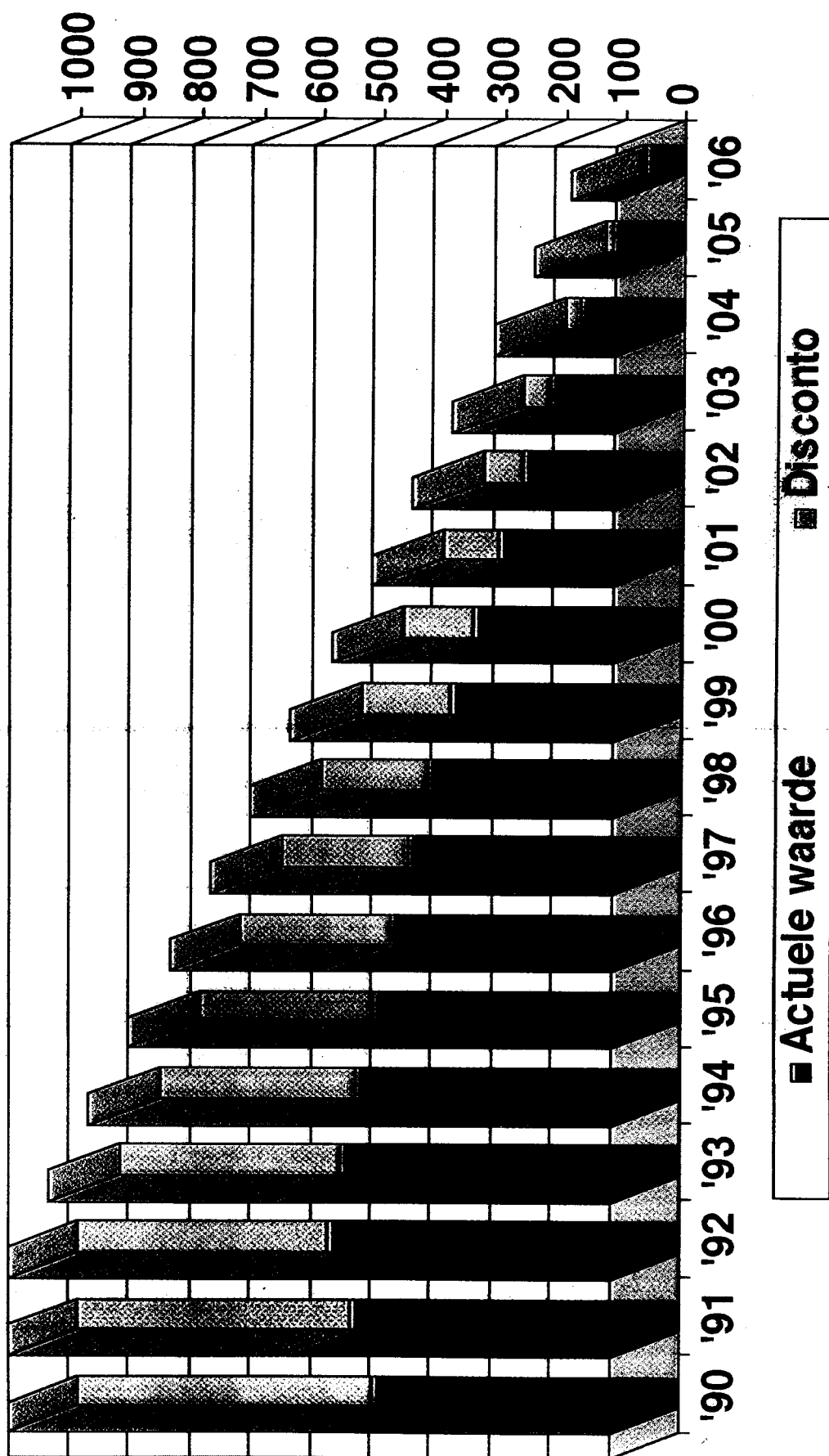

Figuur 7

Figuur 8

Evolutie actuele waarde + disconto

Figuur 9